

510924

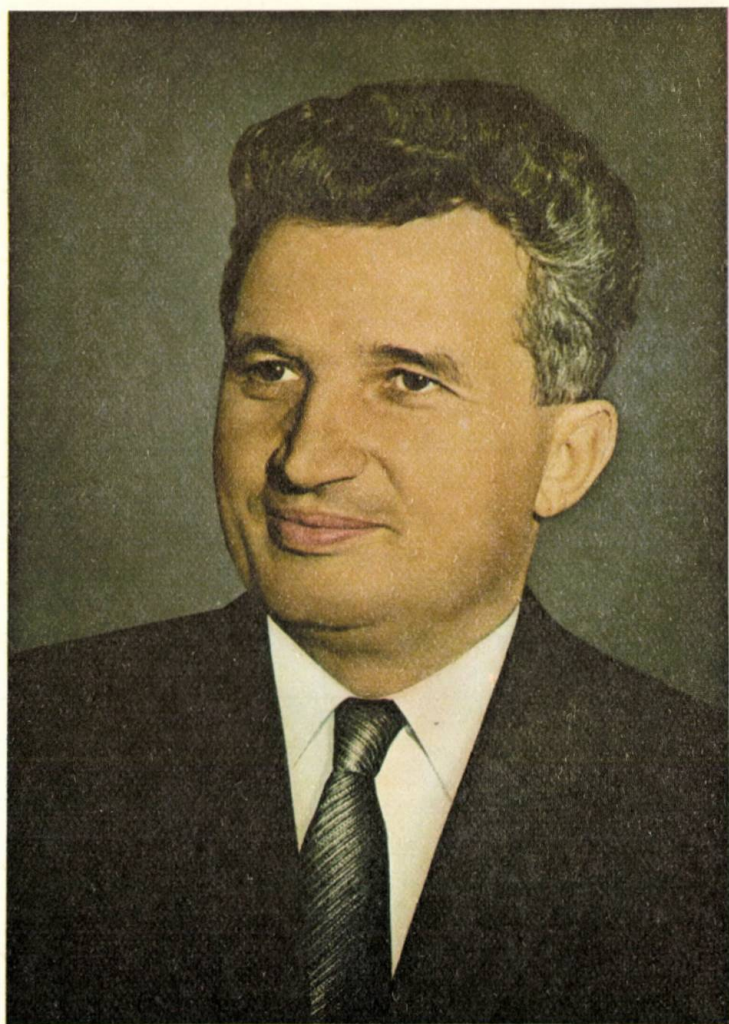
almanahul filatelic

1979

JUL. 2005

1000

1000

10924

DEC 2014

Almanah filatelica

U
FEB 2022

1979

BIBLIOTECA "ASTRA"
SIBIU

28413.

100-100

100-100

LAURENCE

filatic

1979

100-100

timbrul

purtător de cuvânt al istoriei

Dr. VIRGIL SCHIOPĂRLAN

**Director General Adjunct
al Direcției Generale
a Poștelor și Telecomunicațiilor**

Anul 1980 are o semnificație deosebită pentru poporul român. Acesta aniversează 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat suveran și independent pe teritoriul României. Românii, descendenți din daci și romani, multimilenari ca existență și limbă, stăpîni ai gurilor Dunării, ai munților Carpați, ai teritoriilor care îi înconjoară, ai litoralului vestic al Mării Negre, de-a lungul istoriei au asigurat schimburile materiale și spirituale între popoarele din centrul Europei, Asia Mică, Africa și Europa răsăriteană. Dată fiind poziția lor geografică, prin războaie de apărare, statornici și dirji, creatori de eroi legendari, ei au reușit să-și atragă stima popoarelor, prezența lor fiind creatoare și umanitară.

Poșta imperiului roman și-a pus amprenta organizatorică asupra legăturilor de comunicații pe teritoriul României. Căile de acces din munți, de-a lungul Dunării și al altor ape au rămas și astăzi itinerarii poștale, pe care circulă mijloace de transport moderne.

Așa cum și în alte țări sigiliul a premers timbrului, și în România domnitorii și demnitarii l-au folosit pentru asigurarea autenticității și securității trimiterilor.

Este știut faptul că în 1840 Rowland Hill, în Anglia, a introdus în circulație prima marcă poștală ade-

zivă din lume. Desființându-se privilegiile de gratuitate și rapiditate pentru unele persoane din păturile conducătoare, timbrul exprimând valoarea muncii prestate de slujitorii poștei, a dat posibilitatea expeditorului să se substituie la plată destinatarului. Treptat au fost emise timbre și în alte țări, cum ar fi: în 1843 în cantonul Zürich din Elveția, în 1845 în Brazilia, la New York în 1849, în Franța, Belgia, Bavaria, Egipt la 1866 etc.

De menționat este faptul că în Europa răsăriteană, timbrul cap de bour, emis în 1858 în Moldova — teritoriu românesc, reprezintă prima certificare de trecere la modernizarea poștei în această parte a lumii.

Din dorința de a marca o etapă de independență deplină a acestui teritoriu românesc, românii au reprodus pe timbru esența legendei care-l prezintă pe voievodul Dragoș în 1343 în preocupări pașnice de vinătoare.

În perioada pînă la 1900, România, ca de altfel toate statele Europei, a cunoscut o dezvoltare și consolidare economică caracteristică nivelului de dezvoltare a forțelor de producție din acea epocă. Poșta făcînd parte integrantă din economia națională românească, s-a preocupat de asigurarea circulației trimiterilor interne și internaționale în condiții cît mai rapide. Așa se

explică faptul că printre cele 22 țări fondatoare ale Uniunii Poștale Universale la Berna în 1874, România se găsește prezentă, ca și celelalte state latine din Europa, Franța, Italia, Spania, Portugalia.

Pe timbrele românești emise în această perioadă, în general au fost reproduse figurile conducătorilor timpului.

Dispariția trăsăturilor feudale din economie și cultură lasă loc unor modificări tematice. După 1900 apare tot mai pregnantă dorința de afirmare pe plan mondial în toate domeniile de activitate, de sporire a contribuției României la tezaurul mondial material și spiritual. Anul 1918, marcând eliberarea tuturor teritoriilor românești de sub dominația străină, dă un nou avânt în dezvoltarea României.

Creșterea economică a României, participarea sa la circuitul economic mondial, a condus la mărirea substanțială a traficului poștal.

Concomitent cu creșterea economică, instituțiile de cultură au înregistrat noi succese. În acest context Administrația Poștală Română începe să țină seama de interesele colecționarilor de mărci, emitând timbre dedicate unor aniversări sau comemorări.

După 1900, până la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, Poșta Română a consemnat pe timbre principalele victorii privind unirea poporului român, prezența României pe plan internațional. Cu deosebită semnificație se realizează figurile marilor conducători de oști Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și alți apărători atît ai românilor de invaziile pustiitoare, cît și ai civilizației occidentale.

Poșta, ca un omagiu adus moștenirii romane, își serbează existența prin imortalizarea pe timbre a cu-

rierilor călări, trăgînd ca altădată carpenta (trăsura), imagini desprinse parcă din Columna lui Traian, capodoperă a antichității din Roma, autentic certificat de naștere al poporului român, care strălucește peste veacuri.

Tot în perioada pînă la primul război mondial, Poșta Română aduce un omagiu filatelic eroilor naționali Horia, Cloșca și Crișan, luptători pentru drepturile românilor împotriva relațiilor feudale, umaniști de factură universală, simbol de dăruire pentru colectivitate, adevăr și dreptate.

Printre titanii gîndirii românești și universale, care au fost prezenți pe timbrul românesc, se numără și Dimitrie Cantemir, mare cărturar enciclopedist, al cărui nume s-a făcut auzit în toate academiile de științe ale Europei medievale.

Făcînd aprecieri în funcție de trafic și de cererile colecționarilor,

Poșta Română a stabilit serii și tiraje, care să satisfacă necesitățile, clasificându-se printre administrațiile care au condus cu competență mișcarea filatelică.

Marca poștală fiind purtătoare a știrilor care-i interesează pe oameni, însoțitoarea documentelor de stat care le atestază istoria, exprimând avântul spre progres și civilizație, începe să trezească interes pentru conservare atât pentru stat, cât și pentru particulari. Cei care păstrează scrisorile și mărcile poștale, ca formă de exprimare a epocii în care au fost concepute și emise, devin tot mai numeroși. Așa cum de altfel arată și denumirea de filatelie (philos = prieten, atelia = francare), între colecționari se creează raporturi de schimb și informații reciproce; au loc întâlniri și se poartă corespondență. Această corespondență la început filateliștii o fac pe plan național iar treptat încep și fac schimburi de scrisori și mărci într-un cadru extins, internațional.

Românii, păstrători dintotdeauna de documente și valori, sînt prezenți și pe plan filatelic, ca de altfel toate națiunile unde modernizarea poștei începe să preocupe tot mai mult administrațiile poștale. În 1881 a apărut la București prima revistă filatelică românească, iar în 1891 s-a înființat „Societatea filatelică română”, care număra peste 5 000 filateliști. Treptat încep să apară preocupări pentru organizări de festivități, astfel, în 1891, 1894 la București au loc expoziții filatelice.

Dezvoltarea economică și culturală a României în primele patru decenii ale secolului XX își pune amprenta și în domeniul filateliei, în majoritatea reședințelor de județe și îndeosebi în orașele Iași, Cluj, Timișoara, Craiova, Ploiești, Constanța, Sibiu, Brașov, Galați,

numărul colecționarilor de mărci poștale devenind tot mai mare. Ca o caracteristică a preocupărilor filateliștilor în această perioadă, a fost colecționarea cronologică a timbrului românesc, precum și realizarea unor colecții specializate pe anumite țări, ca de exemplu: Franța, Austria, Italia, Germania, Anglia.

După cel de-al doilea război mondial, în România, ca de altfel în toate statele europene, apar tot mai mulți colecționari de mărci poștale. Faptul că timbrul apare în România în secolul XIX, deceniul VI, mult prea tîrziu în comparație cu existența multimilenară a poporului român, multe evenimente hotărîtoare din istoria sa nefiind redată pe timbre, determină apariția de propuneri din rîndul filateliștilor, a instituțiilor de specialitate, pentru cinstirea memoriei înaintașilor prin emisiuni de timbre.

Evoluția forțelor de producție într-un program complex de dezvoltare a economiei naționale, instituționalizarea învățămîntului general de 10 clase, crearea unor centre universitare noi, participarea tot mai intensă a României la circuitul economic mondial, prezența ei activă pe plan internațional, sînt noi domenii în care se regăsesc dorințele filateliștilor de a avea în colecțiile lor mărci care să redea aceste preocupări.

Este evident că odată cu creșterea numărului de emisiuni, scade tirajul acestora, acesta fixîndu-se în funcție de cerințele de francare și de necesitățile colecționarilor din țară și străinătate.

Diversitatea emisiunilor românești, precum și a celor care aparțin altor administrații, face să apară o nouă orientare în filatelie și anume specializarea pe domenii, cunoscută sub denumirea de filatelie tematică, filateliștii specializați pe

țări restrângându-și colecțiile lor cronologice numai la anumite teme.

Educarea patriotică, dezvoltarea turismului, lărgesc și mai mult cadrul de cuprindere al cărților poștale ilustrate, al imaginilor rediate pe plicuri, multe teme filatelice avînd corespondență ca imagini pe aceste efecte poștale. În felul acesta preocupările filateliștilor cresc și mai mult; apare maximafilia, aerofilatelia, marcofilia, cartofilia etc.

Creșterea numerică a filateliștilor, a numărului de colecții, a schimburilor filatelice cu străinătatea, multitudinea ideilor exprimate pe timbre, rolul propagandistic al acestora, a condus la organizarea filateliștilor pe filiale subordonate unei organizări centrale „Asociația filateliștilor din România”, cu sediul în București, cu revistă proprie și mijloace de informare a colecționarilor asupra noutăților filatelice.

Annual se organizează expoziții filatelice județene și naționale, dedicate unor evenimente istorice de mare însemnătate, multe din acestea cu participare străină, fiind bilaterale, sau chiar mai extinse. La aceste expoziții se selecționează cele mai bune realizări de tematică, pentru a fi trimise la expozițiile mari internaționale. Poșta Română, colecționarii particulari din România sînt prezenți atît la expozițiile internaționale organizate sub patronajul „Federației Internaționale de Filatelie”, cît și în cadrul expozițiilor filatelice ale țărilor socialiste, al expozițiilor filatelice ale țărilor interbalcanice etc.

La succesele obținute de colecționarii de timbre românești, un rol hotărîtor îl are bogăția tematicii. Tematica filatelică este rezultatul selecției unor propuneri venite din partea unor instituții de cultură și artă, institute de știință etc., selecție realizată de „Comisia filatelică”

din care fac parte reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ministerului Comerțului și Colaborării Economice Internaționale etc. Comisia filatelică funcționează sub îndrumarea administrației de poștă, singura care are drept de decizie asupra emisiunilor poștale.

Dată fiind varietatea mare a tematicii filatelice, ne propunem să exemplificăm numai cîteva din subiectele care au constituit preocupări pentru Administrația Poștală Română și care au fost foarte bine primite de filateliști.

Patriotismul a fost și rămîne una din cele mai mari calități morale ale unui popor prezent pe un teritoriu, croit ca o cetate de apărare, în centru munte, apoi coline, cîmpii, rîurile fiind precum șanțurile de apărare, iar stîncile munților metereze. Dirzenia și seriozitatea acestui popor au impus întrebări la care mulți străini au dorit răspunsuri. Natura uneori ajută un popor pașnic, conștient de necesitatea apărării permanente, îl protejează și îi pulverizează dușmanii. Ultimul rege dac, Decebal, a preferat sinuciderea în locul supunerii de către inamic, domnitorul român Constantin Brîncoveanu și-a sacrificat fiii și propria viață decît să-și trădeze credința. În cimitirele din întreaga țară găsim inscripții pe cruci „mort pentru patrie”, „mort la datoria sfîntă, pentru apărarea pămîntului strămoșesc”. Iată de ce poșta a emis timbre în care găsim prezenți pe Burebista, pe Decebal, civilizația dacoromană pe teritoriul românesc, principalele cetăți de apărare, domnitori ale căror exemple de patriotism să se poată regăsi la urmași. Dacă analizăm clarviziunea domnitorului Mircea cel Bătrîn și vitejia acestuia, care a rămas un exemplu de dăruire pentru patrie

și Europa în bătăliile de la Nicopole și Rovine, domnitorul Alexandru cel Bun, cu mintea orientată spre colaborare și comerț, Vlad Țepeș neiertător pentru hoți și invadatori, diplomația lui Ștefan cel Mare, brațele de oțel ale lui Mihai Viteazul, revoluționarii de la 1848 Nicolae Bălcescu și Avram Iancu, toți imprimați pe timbre, vom regăsi izvorul scinteiilor al principiilor politicii externe ale timpului nostru. Fiecare român parcă s-a născut din acești titani ai înțelepciunii și dreptății. Ce poate fi mai înălțător decât exemplele de patriotism și colaborare pașnică date de președintele Nicolae Ceaușescu.

O altă trăsătură specifică orientării filatelice în ultimele trei decenii, este colecționarea de mărci din toate statele lumii. Aceasta a determinat cu atât mai mult specializarea pe tematici.

Umanitarismul este o constantă a politicii filatelice dusă de Administrația Poștală Română. Pe fondul ideilor de adevăr și dreptate, de

prietenie cu toate popoarele lumii, au fost emise timbre în care sînt redade personalități și evenimente care au influențat pozitiv evoluția societății.

Fie că subiectele au izvorit din propunerile unor instituții românești de specialitate, fie că au fost solicitate direct de la administrații de poștă sau le-au propus acestea din proprie inițiativă, sau că au fost recomandate de U.N.E.S.C.O., ele au contribuit la întregirea educației multilaterale a tineretului, a filateliștilor, în spiritul colaborării și respectului reciproc internațional. Așa se explică faptul că au fost emise timbre drept omagiu pentru scriitori români de prestigiu universal, cum ar fi Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, G. Coșbuc etc. și au fost prețuiți cu aceeași considerație ca și Dante Aligheri, Goethe, Shakespeare, Pușkin, H. Ibsen, Twain, Alfred de Musset, Tagore ș.a.

Ce poate fi mai plăcut pentru un filatelist decât să admire pe timbrul românesc pe Galileo Galilei, pe Copernic, pe pionierii aviației Aurel Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă, Louis Bleriot, A. Fokker, Wilbur și Orville Wright, A. N. Tupolev, cosmonauții, aselenizarea și să fie purtați de gânduri pe înălțimile Coloanei Infinitului de la poalele Carpaților, operă a ctitorului sculpturii moderne universale, românul Constantin Brâncuși.

Cu ocazia simpozioanelor și colocviilor organizate în București, Timișoara, Constanța, Tîrgu Mureș, Cluj-Napoca, Brașov, filateliștii au prezentat comunicări asupra filateliei tematice, maximafiliei, aerofilateliei, scoțind în evidență subiecte ca : savanți ai medicinei prezenți în filatelie, istorici celebri și filatelie, transportul prezent în filatelie, flora și fauna oglindite în filatelie.

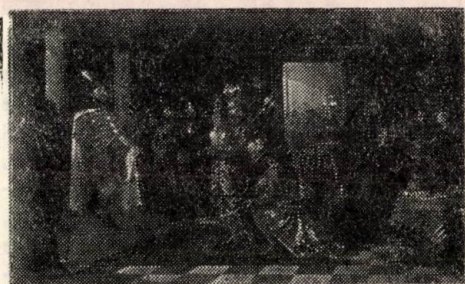
Cine a studiat limba română cunoaște zicala „românul s-a născut poet”, faptul că precum frații lor italienii, aceștia sînt gata să cînte și la bucurie și la tristețe. Gustul artistic al românilor a făcut ca de la un județ la altul costumele naționale, tapiseriile, să capete particularități, întotdeauna păstrîndu-și însă esența națională indiferent de localitate. Uneori întrecerea de gust artistic apare de la o localitate la alta. Anonimii populari se întrec uneori cu geniile iar aceștia se contopesc la rîndul lor cu poporul. Ascultînd „Rapsodia Română” a lui George Enescu, te înalță spre cer „Ciocîrlia”; ascultînd „Ciocîrlia”, creație populară românească, îl regăsești pe marele compozitor. Dansurile românești exprimă energie, forță, cadență clocotitoare. În dansul „Călușarii”, omul se desprinde de sol și se înalță spre soare, încercînd să-i cucerească tainele, să zboare printre aștri. Dansul este concentrat și imprimă respect pentru oameni, sobrietate, bărbăție, dansatorul dorind să învingă secretele naturii în acompaniament de muzică.

La expozițiile naționale și internaționale temele muzicale, folclorul, costumele naționale, arhitectura populară, realizate pe timbre, au dat glas vigoarei poporului român, cugetului său creator, bucurîndu-se de succese răsunătoare.

În epoca contemporană, în condiții de pace, una din ocupațiile plăcute ale oamenilor a devenit sportul. Prin sport ei se pregătesc pentru muncă, își conservă sau îmbunătățesc sănătatea. Românii, moștenitori ai tradițiilor romane, n-au uitat niciodată maxima „mens sana in corpore sano” o minte sănătoasă într-un corp sănătos. Românii au obținut de multe ori succese la handbal, box, tenis,

rugby, gimnastică etc. Aceste preocupări pașnice au constituit tematici foarte căutate de filatelisti.

Orientîndu-se în funcție de cerințele interne și internaționale filatelice, Poșta Română a reprodus în cadrul emisiunilor picturile cele mai reprezentative ale celor mai mari pictori români: Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Ion Andreescu, Ștefan Luchian, Gh. Tattarescu, Nicolae Tonitza ș.a. Urmînd linia generală de apreciere a contribuției aduse la tezaurul culturii și artei universale, au fost reproduse tablouri celebre aflate în muzeele din România, realizate de pictori străini celebri, cum ar fi: Velasquez, Tintoretto, Rembrandt, Brueghel, Renoir, Tiziano etc.

Din cele mai vechi timpuri, pacea a constituit bucuria cea mai mare a oamenilor. În timp de pace se sporește avuția fiecărei națiuni, muzele se desfășoară în voie. Puține națiuni au fost încercate de războaie cotropitoare ca națiunea română. Din acest considerent România a militat și militează permanent pentru pace, pentru dezarmare, pentru securitate și suveranitatea independenței și suveranității fiecărui popor. Timbrul, ca mijloc de propagandă, a fost folosit cu multă pricepere în această privință. La o analiză atentă a tematicii filatelice, îi vom găsi pe timbre pe cei doi

miniștri de externe ai României, care la vremea lor au fost bine cunoscuți în toată Europa: Mihail Kogălniceanu, care în secolul trecut a făcut auzite aspirațiile popoului român, și Nicolae Titulescu, care între cele două războaie mondiale a militat împotriva fascismului, pentru pace și dreptate. Pe timbre ne vorbește și marele encicloped și istoric de factură universală Nicolae Iorga, care s-a făcut auzit în întreg universul, ca mare patriot și militant împotriva fascismului și cotropitorilor de orice natură.

România este membră a Organizației Națiunilor Unite. Ea activează în cadrul instituțiilor sale specializate. La București au fost organizate congrese și conferințe internaționale. Poșta Română în decursul anilor a emis timbre consacrate organismelor internaționale și principalelor lor manifestări. Dintre emisiunile mai însemnate dedicate activității și cooperării internaționale menționăm: 25 ani de la înființarea O.N.U., Anul internațional al drepturilor omului, Anul internațional de luptă contra rasismului și discriminării rasiale, Anul mondial al populației, Organizația internațională a muncii.

Copiii reprezintă tot ce are omenirea mai curat. Ei vor fi aceia care vor statua pacea pe pământ, de la ei așteaptă omenirea viitorul ei minunat. Poșta Română, în preocuparea sa tematică, a acordat întotdeauna atenție deosebită mărcilor poștale dedicate educației și preocupărilor specifice celor mai tineri.

În România, Ziua Poștei Române este sărbătorită la data de 15 noiembrie. Cu această ocazie, în fiecare an, au fost emise mărci poștale care reprezintă: scrisori, colectarea și cartarea scrisorilor, transportul și distribuirea lor, construcții pentru poștă etc. Aceste emisiuni

sînt editate în special pentru filателиști, care acordă acestei tematici o importanță deosebită. Punerea în circulație a acestei emisiuni este un prilej de organizări de expoziții filatelice naționale.

Consecvență politicii externe a României, Poșta Română participă la expozițiile internaționale organizate împreună cu Federația Internațională de Filatelie. Această participare este uneori însoțită de emisiuni filatelice care constituie documente ale acestor acțiuni internaționale și totodată este și o informare a filателиștilor.

Emisiuni de mărci poștale românești au ilustrat expozițiile internaționale filatelice de la München, Stockholm, Bruxelles, Madrid, Paris, Milano etc.

Asigurarea unor legături de prietenie între popoarele Europei, constituind una din recomandările Organizației Națiunilor Unite, a stat întotdeauna în atenția României. Poșta fiind prezentă pentru atestarea principalelor evenimente și preocupări interne și internaționale, a rezervat anual cîte o tematică subiectului „Cooperare și colaborare europeană”.

Dorind să extindă procesul de cunoaștere internațională a filателиștilor și în special a tineretului, Poșta Română a sprijinit schimbul filatelice internațional, a sporit cantitatea de mărci importate, a stimulat participarea unui număr cît mai mare de filателиști cu exponate la manifestările internaționale.

Exprimăm convingerea că în ansamblul filateliei mondiale, Poșta Română va dovedi în continuare că își merită locul de cinste cucerit de-a lungul timpului, că este o vajnică păstrătoare a celor mai bune tradiții ale popoului român, că se înscrie în cele mai înălțătoare principii ale umanității.

Proprietar ireversibil: NAȚIUNEA ROMÂNĂ

ADRIAN PĂUNESCU

Ceea ce se știe încă o dată să se mai știe,
Prea fireasca logică rămână prea fireasca logică :
România nu este și nu va fi colonie
Nici politică, nici economică, nici ideologică.

România sieși își este stăpînă,
Muncește o mină și duce piinea la gură aceeași mină,
Așa este, așa e moral să rămînă ;
Proprietar ireversibil : Națiunea română.

A noastră este partea noastră de planetă vie,
Al nostru simțul nostru care iubește, care trăiește și care critică,
România nu este și nu va fi colonie
Nici economică, nici ideologică, nici politică.

România sieși își este stăpînă,
Muncește o mină și duce piinea la gură aceeași mină,
Așa este, așa e moral să rămînă,
Proprietar ireversibil : Națiunea română.

Ca o izbîndă a Păcii și a voinței de armonie,
Cu tandrețe energică trecînd prin Era atomică,
România nu este și nu va fi colonie
Nici politică, nici ideologică, nici economică.

România sieși își este stăpînă,
Muncește o mină și duce piinea la gură aceeași mină,
Așa este, așa e moral să rămînă,
Proprietar ireversibil : Națiunea română.

Ai noștri sint munții Carpați și-a noastră România cîmpie,
A noastră e partea noastră de Cosmos și partea noastră de melancolie,
Al nostru clopotul Putnei care bate a amintire și-a întemeiere,
A noastră datoria față de Bătrînețe și față de Copilărie,

Ale noastre ; amintirea Bălcescului, fluierul Iancului, sceptrul lui Cuza

și pe vecie

Al nostru e griul, a noastră datoria de-a face și dreptul de-a cere,

Ale noastre fabricile, rădăcina accesului celor mulți la putere.

Partea noastră de Mare Neagră, cu nepotolita ei frenezie,

Leagănul copilului și dragostea tinerilor și toiagul bătrâneților, care trec în tăcere,

Împrejurarea că toți cetățenii români, de oricare singe și seminție,

Egali sint în fața destinului, a problemelor, a muncii, în iubire și în frăție,

Conștiința că sintem stăpini, iar nu tolerații unor contracte planetare de închiriere,

Substanța din statuia poetului și pinza tricolorului care flutură pe Primărie,

Apele țării, amintirea Daciei felix și materia cenușie

Aflată sub frunțile noastre ca semn de virtute și de avere,

Al nostru e Burebista, în amintirea de peste milenii, cu duhul împrăștiat pe moșie,

Al nostru e socialismul pe care-l zidim pe pământul patriei, gong al noilor ere,

A noastră e Catedrala Reîntregirii din dulcea și sfinta Alba Iulie,

Dragostea dintre părinți și copii, și dragostea dintre soț și soție,

Problemele noastre, întrebările, necazurile și dezastrele-nvinse cu bărbăție,

Cimitirile eroilor, dealurile cu struguri, podurile cu nuci, polițele cu gustul și

mireasma de mere,

Visul de-a face din oameni — oameni și din patrie —patrie în plină și meritată

putere,

Clădirea Parlamentului de pe dealul de la Mitropolie,

Sudoarea ce curge și rodul ce iese din exploatările miniere,

Masa la care Președintele se așază, gindește, hotărăște și scrie

Și Cirma înăși a Patriei, de-nțelepciune, de îndrăzneală și de energie,

Cabinetul însuși de lucru al Omului nostru de omenie,

Canalele de comunicație prin care poporul află că are temeiul să spere,

Armata română care-ți apără Revoluția, liniștea și hotarele, Românie,

Tu însăși, Românie, îți aparții numai ție,

Toate de la-nceput și pîn-la sfîrșit, de sus și pînă jos, să se știe,

Sînt proprietate ireversibilă, moștenire, construcție și sfîntă avere

A unei țări care nu e și nu va fi colonie

Din nici un punct de vedere,

România sieși își este stăpînă,

Muncește o mină și duce piinea la gură aceeași mină,

Așa este, așa e moral să rămînă :

Proprietar ireversibil — Națiunea română.

ÎN PRAGUL UNEI TRADIȚII

ALEX. LACHE

Director al Intreprinderii Rompresfilatelia

Trecerea timpului ar trebui să ne îngăduie o privire cit de cit mai apropiată de obiectivitate asupra almanahurilor din anii trecuți (este vorba despre „Almanahul 1977” și „Almanahul 1978”). Cu atât mai mult cu cât, iată, cel de-al treilea număr — „Almanahul 1979” — vine să întregască sumarul celor precedente. Cu alte cuvinte, punindu-ne în situația de a încerca să răspundem, într-un mod concret, după cum vedeți, la întrebările firești legate de rosturile unor atari apariții, cu un pronunțat caracter de specialitate.

Ne vom întreba și de această dată în ce măsură forma almanahului (prin definiție beletristic, informativ, enciclopedic), a reușit și reușește să înglobeze materiale referitoare la problematica filateliei naționale și internaționale. Și ne place să credem — deoarece în bună parte noi ne-am convins de posibilitățile autorilor noștri — că atât aspectul beletristic, cât și cel informațional (mai ales cel informațional), cât și cel enciclopedic sînt substanțial reprezentate în aparițiile noastre. Părerea noastră a fost și rămîne aceea potrivit căreia fondul strict filatelic se pretează de minune a fi tratat în oricare din aceste maniere publicistice.

Vom afirma astfel că rolul „Almanahului 1979” este mai limpede conturat: experiența primelor două publicații ne-a oferit destule prilejuri de a desluși căile cele mai nimerite în alcătuirea celui de față (o contribuție deloc neglijabilă în acest sens au avut-o și cititorii care ne-au scris, opiniilor lor fiind abordate cu cea mai mare seriozitate). Totodată, sîntem pe deplin conștienți că — în pragul unei tradiții — lumea filatelică, în toate complexitatea sa, nu-și va epuiza, odată cu apariția acestui almanah, toate tainele. Sperăm ca și în viitor această lume a timbrului să se concentreze anual în citeva zeci de pagini, dezvăluind zecilor de mii de amatori atât momente din istoria filateliei, cât și aspecte ale filateliei istoriei (înțelegem prin această din urmă formulare practic toate domeniile vieții materiale și spirituale, din care filatelia se inspiră — marcînd, aniversînd, celebrînd — în realizarea permanentă a unor cit mai apreciate piese filatelice).

Vorbînd despre rolul oricărui număr al „Almanahului filatelic” se impune să scoatem în relief de fiecare dată lăudabila inițiativă a Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor în apariția acestora. Se înțelege că, fără a ignora implicită trăsătură de divertisment a unei astfel de publicații, rosturile esențiale sînt legate de activitatea de popularizare a realizărilor din domeniul filateliei — de la noțiunile filatelice elementare, la datele complexe, de specialitate — vastul sistem informațional filatelic îmbogățindu-și astfel perpetuu conținutul.

Într-un număr anterior se afirma pe drept cuvînt că „timbrul românesc oglindește deopotrivă trecutul, prezentul și viitorul”. Noi avem convingerea că acest almanah — în fond, un almanah al timbrului — încearcă să prezinte cititorilor săi — pe lîngă studiile de specialitate, pe lîngă aspecte din viața filatelică de la noi și de pe alte meridiane, pe lîngă materialele de teorie a filateliei (într-un anume sens chiar și prin intermediul acestora) — un tablou relativ cuprinzător al manifestărilor filatelice — emisiuni, schimburi, expoziții etc. — privind trecutul glorios, de luptă, al neamului, prezentul incandescent al României socialiste, precum și larga deschidere spre viitor a națiunii române.

făurirea

STATULUI NAȚIONAL UNITAR

oglindită în filatelie

ANGELA MITRICĂ

Făurirea statului național unitar, vis de zile senine și vis de zile de luptă, a străbătut istoria poporului român până la înfăptuirea sa din anul 1918. Un vis la baza căruia a stat un trecut de peste două milenii.

Pentru noi toți care iubim marca poștală este o mindrie să putem urmări problemele de bază ale istoriei poporului român în filatelie, o mindrie că putem vorbi de istoria poporului român exemplificând-o prin emisiuni filatelice.

Pornind de la primul stat centralizat dac, voi încerca să redau lupta pentru făurirea statului național unitar, oglindită în filatelie.

Acum două milenii, geograful grec Strabon spunea: „Ajungând în fruntea neamului său, getul Burebista l-a înălțat atît de mult încît, în cîțiva ani a făurit un stat”. Aceasta se întîmpla în jurul anului 70 î.e.n. cînd se creează primul stat dac centralizat și independent.

Acum 2.050 ani, Burebista, pe care ni-l imaginăm cu ochii pictorilor și sculptorilor sau poate ... cu ochii machetatorului de timbre, favorizat de condițiile externe prielnice și de deosebita sa capacitate militară, a creat un puternic stat dac centralizat.

Este drept că Decebal moștenește un teritoriu mai restrîns, însă moștenește Dacia care în granițele din timpul său devine o idee de permanență în istoria poporului român.

Figura lui Decebal care apare în emisiunile filatelice „Uzuale 1973” (C.M.P.R. 3187), „Anul european al ocrotirii monumentelor”, prin trăsăturile sale de caracter, nemărginita dragoste de țară, puterea sacrificiului, a însoțit gîndurile de mai tîrziu ale tuturor celor care au luptat pentru unirea teritoriilor românești.

Expansiunea romană ajunsese la sudul Dunării și în timpul domniei lui Decebal avea un dușman de temut în prezența statului dac, care printr-o mîină de oameni (față de colosul imperiu), o mîină de inimi viteze a știut să spună nu cîmpirii romane. Chiar romanii au prețuit curajul

dacilor imortalizîndu-l pe Trophaeum Traiani. Pe valoarea de 10 bani din emisiunea „Monumente istorice” 1968, este redată lupta dintre un dac și un roman așa cum apare ea pe monumentul de la Adamclisi (C.M.P.R. 2810).

Războaiele daco-romane au avut un sfîrșit defavorabil dacilor. Cu toate acestea romanii nu au putut supune toată Dacia și nu au avut niciodată siguranța teritoriilor cucerite.

Pornind cu conflictul dintre Imperiul roman și daci, asistăm de fapt la începutul unei istorii care se va repeta în existența poporului român. O țară și un popor care nu au ridicat niciodată arma pentru a cîștiga, dar a căror ființă națională a fost deseori amenințată. Și de fiecare dată conștiința națională transmisă din generație în generație, conștiința unității de neam și de limbă au triumfat.

Românii au părăsit Dacia după 170 ani de stăpînire, nu înainte ca asimilarea unora din aceste elemente de elemente dace autohtone să creeze poporul român al cărui leagăn a fost teritoriul vechii Dacii. El a cunoscut etapele dezvoltării istorice specifice tuturor popoarelor Europei, orînduirea feudală cu fărîmîțarea sa și apoi statele centralizate.

Pe teritoriul țării noastre au existat și cele două state centralizate, Moldova și Țara Românească, precum și voievodatele din Transilvania.

Aflat într-o zonă în care se întîlneau interesele marilor puteri, domniile țărilor române au dus o politică de apărare a teritoriilor lor, de păstrare a ființei naționale, a elementelor caracteristice poporului român. În toată perioada orînduirii feudale, domnitorii din cele două țări române au apărut pămîntul românesc, apărînd astfel Europa apuseană de invazia otomană.

Mircea cel Bătrîn (C.M.P.R. 642 „Voievozi” 1938, 2779, „550 ani de la moarte” 1968), Iancu de Hunedoara (C.M.P.R. 1666,

„500 ani de la moarte” 1956), Alexandru cel Bun (C.M.P.R. 520, „500 ani de la moarte” 1932), Ștefan cel Mare (C.M.P.R. 407 „Jubileul Societății de geografie” 1927; 644 „Voievozi” 1938: 1544 „450 ani de la moarte” 1954; 1702—1703 „50 ani de la urcarea pe tronul Moldovei” 1957), Vlad Tepeș (C.M.P.R. 1891 „500 ani București” 1959), Petru Rareș (C.M.P.R. 2953 „Fresce” 1969 și 1975) au păstrat celor două țări române o autonomie egală cu independența.

Lupta pentru apărarea ființei naționale și integrității teritoriale au însemnat de multe ori momente de unire între cele două țări, având alături inimile fraților din Transilvania aflați sub dominația ungară.

Și a venit momentul. A apărut omul a cărui gândire politică a trecut granițele timpului său, omul al cărui talent militar a fost pus în slujba unirii tuturor teritoriilor românești, Mihai Vodă Viteazul.

Incoronarea de la Alba Iulia este de fapt triumful conștiinței de neam a românilor, a ideii că numai unirea tuturor românilor le poate salva ființa națională.

Asistăm deci în anul 1600 la prima unire a teritoriilor românești.

Emisiunea „Unirea Transilvaniei” din anul 1929 reproduce pe valoarea de 4 lei statuia lui Mihai Viteazul (C.M.P.R. 447), a celui care a realizat pentru prima dată unirea tuturor teritoriilor românești; de asemenea Mihai Viteazul apare și în cadrul altor două emisiuni „Voievozi” 1938, C.M.P.R. 646 și „Pentru ardeleni” 1945, C.M.P.R. 888.

Primei uniri a Țărilor Române i-au fost dedicate în ultimii ani două emisiuni filatelice deosebit de reușite. Emisiunea din anul 1968 „Semicentenarul unirii Transilvaniei cu România” care în cele trei valori înserează și tabloul lui D. Stoica „Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia” (C.M.P.R. 2817), colia cuprinzând reproducerea celor trei valori ale emisiunii „Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia”, „Hora Unirii”, „Adunarea de la Alba Iulia” (C.M.P.R. 2820—2822), valori încadrate simbolic de lauri și o cocardă tricoloră.

Cealaltă emisiune dedicată în exclusivitate unirii realizate de Mihai Viteazul, emisiunea „375 ani de la prima unire politică a celor trei țări române sub Mihai Vodă Viteazul” este una din cele mai reușite din ultimii ani. Seria cuprinde trei valori, două reproduceri ale tablourilor lui Th. Aman „Solii turci aduc daruri lui Mihai Viteazul” și „Mihai Viteazul la Călugăreni”, precum și o valoare reproducând un portret foarte reușit al lui Mihai Viteazul încadrat de textul „Mihai

Viteazul domn al tuturor românilor 1593—1601”. Colia de o frumusețe aparte datorată machetării reproduce statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul din Piața Universității din București.

Cele trei valori ale emisiunii sînt tipărite în tricromie, pe o fontă de bronz auriu, într-un tiraj de 400 000 serii complete, colia nedantelată avînd un tiraj de 60 000 bucăți.

Unirea vremelnică a țărilor române a însemnat o victorie a ideii de unitate.

În secolele următoare conștiința de neam devine o idee de bază în gîndirea intelectualității și elementelor progresiste. În acest sens un exemplu îl constituie Școala Ardeleană, o pleiadă de personalități care au adus argumente istorice, filologice și demografice în sprijinul obținerii de drepturi egale pentru românii din Transilvania, susținînd originea latină a limbii și a poporului român, unitatea etnică și continuitatea lor în Dacia. Samuel Micu (C.M.P.R. 829 „Figuri ardeleni”; 886 „Pentru ardeleni” 1945), Gheorghe Șincai (C.M.P.R. 829 „Figuri ardeleni”; 886 „Pentru ardeleni” 1943; „Pentru ardeleni” 1945; 2631 „Aniversări II” 1966), Petru Maior (C.M.P.R. 822 „Figuri ardeleni” 1943; 893 „Pentru ardeleni” 1945) ale căror idei și crezuri se concretizează în *Supplex libellus Valachorum* în care se arată că românii sînt moștenitorii „Dachiei” care cuprindea Ardealul, Valahia și Banatul.

Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan (C.M.P.R. 575—578 „Horia, Cloșca și Crișan” 1953; 825 „Pentru ardeleni” 1943; 892 „Pentru ardeleni” 1945), mișcarea lui Tudor Vladimirescu (C.M.P.R. 920 „ARLUS” 1945; „150 ani de la moarte” 1971 C.M.P.R. 3006) sînt momente de referință în drumul parcurs pentru unire.

Revoluția de la 1848 (C.M.P.R. 1188—1192 „Centenarul revoluției de la 1848”; 2790—1792 „120 ani de la revoluția din 1848”—1968) care printre altele considera că unirea este „cheia bolții fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național”, a însemnat afirmarea cu pregnanță a ideii de unire.

Întreaga campanie începută de cărturarii celor trei țări române pentru a dovedi originea lor comună, acțiunile revoluționare care în programul lor vorbeau de unire, de vechea Dacie, toate acestea au pregătit de fapt terenul pentru unire, pentru o unire oficială, recunoscută de marile puteri.

Unirea care s-a înfăptuit la 24 ianuarie 1859 între Moldova și Țara Românească este rezultatul conștiinței de neam rămasă neștirbită de-a lungul secolelor și care a

reuşit să se impună în faţa întregii Europe. Acesta este de fapt primul mare pas spre Marea Unire de la a cărei înfăptuire am sărbătorit de curind împlinirea a 60 de ani.

Cele două însemne ale Moldovei şi Țării Româneşti, capul de bour şi vulturul apar ca semne ale unirii pe mărcile care au circulat din 1862, în emisiunea întâi tipar de mină cu valorile de 3,6 şi 30 parale.

Din anul 1865 (9/21 ianuarie) apare pentru prima dată, alături de chipul lui Alexandru Ioan Cuza textul Poșta Română pe emisiunea care poartă numele domnitorului. Primului domn al României i-au fost dedicate în filatelia românească mai multe emisiuni, emisiuni care se referă la aniversări ale domnitorului sau aniversări ale unirii. Astfel, portretul domnitorului se remarcă în seria „Voievozi” din 1938, C.M.P.R. 645, „Centenarul unirii Țărilor române” din 1959, C.M.P.R. 1851, „Centenare” 1964, „150 ani de la nașterea lui A. I. Cuza” 1970 C.M.P.R. 2937.

Mergînd pe firul istoriei, următorul moment important în afirmarea României, un alt mare pas spre desăvîrșirea unității naționale, l-a constituit războiul de independență, război purtat de România împotriva Porții, care s-a bucurat de sprijinul material și moral al românilor din Transilvania. Amplu consemnat în filatelie, războiul de independență prilejuiește reproduc-

cerea unor tablouri și stampe care au imortalizat vitejia ostașilor români pe cîmpul de luptă. În majoritate tablourile reproduse aparțin lui Nicolae Grigorescu, pictorul care a luptat alături de soldații români în campania din 1877—1878. În anul 1952 este reprodus tabloul „Bătălia de la Smîrdan” (C.M.P.R. 1464), „Atacul de la Smîrdan” în 1957 (C.M.P.R. 1737), în același an „Gornistul” (C.M.P.R. 1743), „Dorobanțul” 1967 (C.M.P.R. 2686), „Artileristii” 1977.

În mod deosebit trebuie menționată emisiunea din 1977 dedicată Centenarului Independenței de Stat, emisiune care reunește în cele șase valori tablouri și stampe semnificative din războiul pentru independență. Cu totul remarcabile, prin idee, sînt cele două colițe. Colița dantelată reproduce stampa „Bătălia de la Grivița” și portretele în medalion pe un fundal de lauri ale lui Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu și Nicolae Bălcescu, oamenii care în decursul istoriei noastre au luptat pentru libertatea socială și națională a poporului român. Colița nedantelată reproduce stampa și portretele lui Vasile Alecsandri și George Coșbuc.

Emisiunea în totalitate are o ținută grafică corespunzătoare marelui eveniment reușind să imbine aspectele semnificative din războiul pentru independență cu simbolul măreției evenimentului pentru dezvoltarea socială, economică și politică a României.

După cucerirea independenței, România se dezvoltă pe toate planurile, primul război mondial găsim-o într-o perioadă în care se intensifică lupta românilor din Transilvania pentru unirea cu țara.

Și tot în Alba Iulia (C.M.P.R. 2818—2819, „Semicentenarul unirii Transilvaniei cu România” 1968), acolo unde Mihai Viteazul se încorona domn al celor trei țări române, Marea Adunare a proclamat unirea Transilvaniei, a tuturor teritoriilor locuite de români, cu România, împlinindu-se astfel voința poporului.

Așa cum spunea Nicolae Bălcescu, „unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari care întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră”.

REVOLUȚIONARI ROMÂNI

pe mărcile noastre poștale

dUPĂ INSTAURAREA Republicii în țara noastră, Poșta Română, în semn de adâncă prețuire adusă marilor noștri înaintași, luptători neînfricați pentru dreptate și progres social, pune în circulație mărci poștale cu figurile acestora. Marelui om politic Nicolae Bălcescu (1819—1852), istoric și gânditor democrat-revoluționar, care a avut un rol de frunte în elaborarea programului și în organizarea și conducerea revoluției de la 1848 din Țara Românească, și ale cărui idei social-politice constituie unul din momentele cele mai de seamă în istoria gândirii premarxiste din România, Poșta Română i-a dedicat un număr de mărci, din care trebuie menționate:

— emisiunea pusă în circulație la 1 iunie 1948, dedicată Centenarului Revoluției de la 1848;

— emisiunea pusă în circulație la 20 decembrie 1948, intitulată Nicolae Bălcescu.

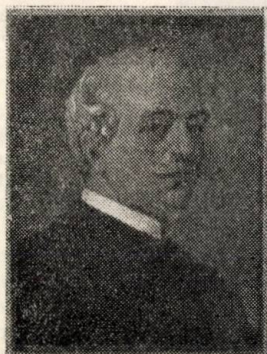

de DINU VASILIU

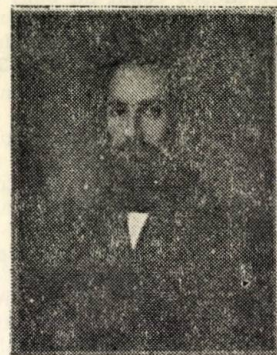
La împlinirea unui secol de la moartea marelui patriot și revoluționar este pusă în circulație la 27 noiembrie 1952 o nouă serie cu portretul acestuia.

Aniversarea a 120 ani de la Revoluția din 1848 aduce pe mărcile poștale românești încă o dată portretul lui Nicolae Bălcescu.

Alexandru Ioan Cuza, primul domnitor al Principatelor Unite și al statului național România, participant activ la mișcarea revoluționară de la 1848 din Moldova, iar după aceea la mișcarea pentru Unirea Principatelor, în timpul

domniei căruia a fost desăvârșită Unirea Principatelor printr-o serie de acte de guvernământ (secularizarea averilor mănăstirești, o nouă Constituție și o nouă lege electorală, desființarea iobăgiei multi seculare, elaborarea codului civil și a codului penal, legea pentru obligativitatea învățămîntului primar și înființarea universităților de la Iași și de la București) și care

este obligat să abdice ca urmare a mașinațiunilor monstruoasei coaliții, dar care a intrat în istorie ca o figură de domnitor progresist, este ilustrat și pe mărcile poștale românești.

Pe marca din seria „Centenarul Revoluției de la 1848” (valoarea 36 + 18 lei) chipul primului domnitor al Principatelor Unite apare alături de Nicolae Bălcescu, Vasile Alecsandri și Mihail Kogălniceanu.

În emisiunea „Centenare” pusă în circulație la 14 octombrie 1964, pe marca poștală cu valoarea de 40 bani dedicată Centenarului Universității din București, alături de medalionul clădirii, este reprodus portretul celui care a înființat învățămîntul superior în cele două centre culturale românești din acea vreme, București și Iași, Al. I. Cuza.

La 150 ani de la naștere, la 20 aprilie 1970, apare o marcă poștală de 55 bani care reproduce din nou figura domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

La scurgerea unui secol de la moartea lui Alexandru Ioan Cuza, Poșta Română a marcat acest moment într-un însemn poștal cu valoarea nominală de lei 1,75.

Centenarul Unirii Țărilor Române a fost evidențiat și pe cale poștală prin punerea în circulație la 23 ianuarie 1959 a unei mărci cu valoare nominală de lei 1,75. Desenul reprezintă portretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, stema Moldovei și stema Munteniei, avînd deasupra inscripția „Unirea Țărilor Române” și milesimile 1859—1959.

Altă figură proeminentă în mișcarea revoluționară din țara noastră, omagiată de Poșta Română, este aceea a marelui patriot Tudor Vladimirescu.

Marele om politic, organizatorul și conducătorul mișcării revoluționare din Țara Românească, s-a născut în comuna Vladimir — județul Gorj în anul 1780. La 23 ianuarie 1821 dă proclamația de la Padeș în care sînt cuprinse scopul și programul mișcării după care a început răscoala din Oltenia. Cu armată organizată intră în București la 21 martie 1821. A condus Țara Românească timp de două luni, luînd măsuri pentru organizarea armatei de panduri. În urma unui complot organizat de ete-riști și boierii autohtoni, la 27 mai 1821 este ucis mișlește de către oamenii lui Ipsilanti. Mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu a pus capăt regimului fanariot punînd baza domniilor pămîntene.

Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, se arată în Programul Partidului Comunist Român, marchează începutul istoriei moderne a României.

Cu ocazia comemorării a 150 ani de la moartea revoluționarului, un moment de cotitură în lupta pentru libertate, dreptate socială pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român, Poșta Română a pus în circulație la 20 februarie 1971 o emisiune formată dintr-o singură valoare (lei 1,50). Marca reproduce tabloul „Tudor Vladimirescu” al pictorului Th. Aman.

Ana Ipătescu, eroină a Revoluției de la 1848 din Țara Românească, cea care s-a aflat în fruntea maselor care au eliberat, la 19 iunie 1848, guvernul revoluționar arestat în urma complotului boierimii reacționare, apare pe marca poștală, alături de Nicolae Bălcescu și alți luptători, pe emisiunea „Centenarul Revoluției de la 1848” (valoarea de 5 + 5 lei). De asemenea, cu ocazia împlinirii unui secol de la moartea ei Poșta Română pune în circulație o marcă cu valoare nominală de 55 bani înfățișînd figura eroinei de la 1848.

Democrat revoluționar român, fruntaș al tinerii intelectualități românești transilvănene, Avram Iancu a fost unul dintre conducătorii Revoluției de la 1848—1849 din Transilvania.

A făcut parte dintre inițiatorii și organizatorii adunării de la Blaj din 20 aprilie, 15—17 mai și 15—25 septembrie 1848. În fruntea ostii țărănești revoluționare a organizat temeinic apărarea Munților Apuseni, cîștigîndu-și astfel renumele de „crăișorul munților”.

Alături de Nicolae Bălcescu și alți revoluționari, figura lui Avram Iancu este imprimată pe una din mărcile

cile poștale emise de Poșta Română cu ocazia „Centenarului Revoluției de la 1848”.

De asemenea pe emisiunea dedicată împlinirii a 120 ani de la Revoluția din 1848, una din mărcile poștale reprezintă portretul lui Avram Iancu, după o pictură de Barbu Iscovescu.

Figura lui Avram Iancu mai apare și pe marca de lei 1,10 din emisiunea „Aniversări” (uzuale).

Un alt revoluționar care apare pe marca poștală românească este I. C. Frimu.

I. C. Frimu a fost unul dintre militanții de seamă ai mișcării muncitorești din România. S-a preocupat încă de la începutul activității sale de organizarea și întărirea asociațiilor profesionale muncitorești. Dintre cei mai activi militanți pentru crearea Partidului Social-Democrat al muncitorilor din România (1893), I. C. Frimu a avut o mare contribuție la organizarea luptei economice a munci-

torilor și la întemeierea primelor sindicate muncitorești din țara noastră. A participat la organizarea luptei muncitorilor din București și din provincie. Arestat și schingiuit după luptele din 13 decembrie 1918, s-a îmbolnăvit și a murit.

În anul 1949, la 22 martie, Poșta Română pune în circulație o marcă care reprezintă figura lui I. C. Frimu, întemeietorul primelor sindicate muncitorești din România.

Participant activ la pregătirea mișcării revoluționare de la 1848 din Moldova, Vasile Alecsandri este unul dintre conducătorii acesteia. Exilat după înă-

bușirea mișcării, la înapoierea în țară devine unul din principalii promotori ai luptei pentru unirea principatelor. Vasile Alecsandri a

susținut aplicarea reformelor lui Al. I. Cuza, precum și lupta pentru făurirea independenței naționale. Activitatea politică a lui Vasile Alecsandri, reflectând aspirațiile poporului român într-o epocă de afirmare a conștiinței noastre naționale, se înscrie ca o importantă contribuție patriotică și progresistă în istoria creării statului național român și în dezvoltarea culturii românești.

Figura marelui patriot și om de cultură apare pe colia, nedantelată a emisiunii de mărci poștale dedicată „Centenarului Independenței de Stat a României”.

Aceeași emisiune de mărci poștale, pe colia dantelată, reproduce pe marcă, după o litografie color, „Bătălia de la Grivița” iar pe manșeta albă s-au paginat, pe o ramură de lauri care încadrează marca, portretele celor trei conducători ai răscoalei populare din 1784: Horia, Cloșca și Crișan. Figurile eroice ale acestor martiri au rămas în conștiința poporului nostru și au inspirat numeroase creații literare, populare și culte.

Reproducind pe mărcile poștale figurile revoluționarilor români, poșta contribuie, alături de alte instituții din țara noastră, la aducerea în memoria generațiilor prezente și viitoare a trecutului nostru glorios, a faptelor eroice ale înaintașilor și a sacrificiilor făcute de aceștia pentru mai binele și fericirea poporului român.

Care sint cele 10 deosebiri?

Formarea

POPORULUI ROMÂN

prezentată printr-un exponat filatelic

Dr. MIHAIL CHIRIȚESCU

Pînă la eliberare — 23 August 1944 — numărul mărcilor poștale românești cu tema Istoria României era foarte redus.

După proclamarea Republicii, s-au multiplicat și diversificat mărcile, întregurile și ștampilele cu această temă, ceea ce trebuie relevat ca un frumos merit al Poștei Române și, în esență, una din realizările culturale ale sistemului nostru socialist.

La ora actuală, putem realiza un exponat tematic „Formarea poporului român”, în condiții mulțumitoare, reprezentînd o contribuție patriotic-ideologică de certă actualitate.

Articolul de față urmărește un dublu scop: în primul rînd, să încerce a înfățișa felul în care se impune a fi întocmit acest exponat iar, în al doilea rînd, să sugereze treptat — pe măsura expunerii — piesele filatelice necesare a se emite în viitor pentru completarea, la un nivel optim, a acestei teme excepționale.

Exponatul, se consideră că trebuie să cuprindă un prolog și trei capitole, cu subdiviziuni, care se recomandă a se succede după sistemul decimal Dewey.

1. PROLOGUL...

...Constituie o intrare în scenă. Se va înfățișa Marea carte a neamului, care prezintă perioada formării poporului român în muzeele de istorie din țară: marca Muzeul de istorie al R.S.R. (C.M.P.R. 3037), plic cod 395/74; istoricii Nicolae Iorga (3104) și Vasile Pirvan (2170), care au abordat cu strălucire această problemă fundamentală. Spațiul carpaato-danubiano-pontic este teritoriul pe care s-a format, a evoluat și evoluează poporul român. Se vor prezenta aspecte din Carpați (2384, 2387, 3029, 3030 etc.), de la Dunăre (442, 715, 2966, Delta, Navigația europeană pe Dunăre/1977), de la Marea Neagră (438, 543, 199, 3034); se va completa cu întregurile poștale tip stema T 4 și T 6/1956—1961 și plicul P 58/1961 (după nomenclatura distinsului cercetător D. Biala), din care majoritatea sînt astăzi rarități.

2. STRĂMOȘII

2.1. Strămoșii autohtoni

2.1.1. Fondul autohton neolitic

Pe teritoriul nostru, în epoca neolitică (6000...2000 î.e.n.), omul comunei primitive era deja sedentar în sate, practica agricultura (1014), vinătoarea (2074), creștea animale domestice (2208), țesea și torcea (1062, 1063), producea ceramica (1492). Au înflorit strălucitele culturi materiale Cucuteni, Hamangia, Boian, Gumelnița, pentru care neavînd momentan mărci putem folosi provizoriu ștampila uzuală a oficiului poștal Cucuteni (jud. Iași).

2.1.2. Tracii de nord

În perioada de tranziție (2000...1800 î.e.n.), păstorii seminomazi indoeuropeni au venit aici cu turmele lor în cinci-șase valuri succesive din stepele nord-pontice și amestecându-se cu populațiile neolitice autohtone sus-citate au format triburile prototrace. Acestea au adoptat metalurgia în epoca bronzului (1800...1000 î.e.n.), care aparține tracilor de nord, constituind o zonă economic-culturală originală și unitară. Pe filă se vor expune: războinic din epoca bronzului (2073), păstor cu turma de oi (1618), aspecte evcestre (1065, 1621), vas tracic ceramică c.p.* cod 0258/76.

2.1.3. Daco-geții

În epoca fierului (1000...100 î.e.n.), masa tracilor de nord s-a individualizat în triburile daco-gete, adoptând metalurgia fierului și — către sec. IV...III î.e.n. — realizând o sinteză superioară a culturii Latene, proprie și unitară, cu caracteristicile: metalurgie avansată, agricultură cu plug cu brăzdar de fier, ceramică lucrată la roata olarului, emisiune de monede. Se vor prezenta: războinic cu lance de fier (2076),

tip de dac cu frumosul port tradițional (stema jud. Hunedoara/1977, marcă și plic), steag sonor și arme dace (stema jud. Satu Mare), nobili daci (c.p. 37/75), bourul — simbol totemic (2830), monedă (2942, c.p. 0003/77), statueta geto-dacică de la Cîrlomănești Buzău (3458), ceramică (c.p. 247, 249, 256/76), trei mărci cu tezaurul geto-dac de la Băiceni sec. V. î.e.n., descoperit pe platoul Laiu de pe raza comunei Cucuteni (dar complet diferit de stațiunea neolitică Cetățuia, citată la 2.1.1.) din seria Arheologie daco-romană în Moldova/1978.

Apărind acum primele mențiuni scrise despre strămoșii noștri, tematicienii cer mărci pentru următoarele două momente :

a) Relatînd despre expediția regelui persan Darius I împotriva sciților în Dobrogea la anul 514 î.e.n., Herodot (Istoriei IV. 90—94), părintele istoriei, scrie : „Înainte de a sosi la Istru (Dunărea), geții, care se cred nemuritori ... fură supuși îndată, cu toate că sînt cei mai viteji și mai drepți dintre tracii”. Astfel, prima mențiune istorică despre strămoșii noștri este și cea mai frumoasă apreciere a calităților lor.

b) La 292 î.e.n., vasta uniune de triburi gete din Cîmpia Română, condusă de regele Dromichete, a fost atacată de regele macedonean Lisimah; acesta a fost înfrînt și luat prizonier cu armata; ulterior, Dromichete l-a eliberat, s-a încheiat pace și macedonenii au recunoscut suveranitatea regelui get asupra teritoriului său.

* c.p. = carte poștală

2.1.4. Cetățile-state grecești de pe litoral

Acestea au fost întemeiate în sec. VII î.e.n. (Histria) și în sec. VI î.e.n. (Calatis — Mangalia și Tomis — Constanța); ele practicau un permanent schimb economic cu geții și au exercitat o intensă influență culturală. Se prezintă vestigii arheologice (716, 1992, 1993, plicuri P 104/1964, 339/67, 351/68, 774/72), monedă (2941); marca 3494 (stema jud. Constanța) prezintă o galeră, sugerînd colonizarea elină în Pontul Stîng. Recomandăm să se folosească din plin detaliile de heraldică de pe mărcile cu stemele județelor, care constituie o realizare excelentă a Poștei Române și pentru tema noastră satisfac multe cerințe.

2.1.5. Statul dac centralizat și independent

Acesta (70 î.e.n....106 e.n.) reflectă perioada de maximă înflorire economico-culturală a dacilor, marcată prin două personalități excepționale — regii Burebista și Decebal.

Regele Burebista, aflat în fruntea daco-geților aproximativ 38 de ani (către 82...44 î.e.n.), a realizat unificarea lor și a fondat primul stat dac centralizat și independent (70 î.e.n.) de la Dunărea mijlocie la Balcani, a zdrobit pe celți și a cucerit cetățile grecești din Pontul Stîng. Momentan dispunem doar de c.p. 0264/76 cu ceașcă dacică din perioada Burebista.

Dar în 1980, cu ocazia aniversării a 2050 ani de la formarea primului stat dac centralizat și independent, desigur că vom avea mărci cu: chipul lui Burebista și realizările sale: epigrafa în limba elină cu decretul Adunării poporului din Dioŋysopolis (Balcic), unde se menționează că ilustrul concetățean Acornion a fost ambasador pe lângă tatăl unui oarecare șef get, apoi pe lângă Burebista însuși, care este prezent în rîndurile 22—23 astfel: „... τοῦ βασιλέως Βυρεβίστα πρότου ... τὸν ἐπί Θράκης βασιλέον” (regele Burebista ajungînd cel dintîiu și cel mai mare dintre regii din Tracia); epigrafa cu decretul Adunării poporului din Histria în cinstea concetățeanului Aristagoras, unde se fac aluzii la cucerirea Histriei de către geții lui Burebista.

Acum ajung la deplina înflorire davele dacice, centre politice, economice, militare, culturale ale triburilor sau uniunilor de triburi. Întrucît dispunem doar de marca Pelendava (3390) și plicuri 0290—0301/75 și c.p. 0314—0325/75, se simte nevoia să apară mărci cu cele mai importante din cele 55 dave cercetate de arheologi: Argedava — Popești pe Argeș (com. Mihăilești Ilfov), unde Acornion a întîlnit pe Burebista, Piroboridava (Poiana pe Siret, com. Nicorești, jud. Galați), Buridava (Ocnița Vilcea) unde s-au găsit fragmente ceramice cu inscripția BUR etc.

Regele Decebal (87...106 e.n.), simbol al măiestriei militare, abilității diplomatice și spiritului de jertfă pentru apărarea libertății neamului (3187, 3368, plic 005/75), a desăvîrșit organizarea centrului fortificat din munții Orăștiei cu cetăți construite după model grec (murus dacicus) — colija 3372 cu cetatea Grădiștea Muncelului și incinta sacră.

În această perioadă, statul roman, ajuns la Dunăre, începe să exercite influența de romanizare asupra Daciei. Încă monetăria lui Burebista nu mai scotea monede dace, dar imita perfect denarii romani — republicani, apoi imperiali (după 29 î.e.n.). La Grădiștea s-a găsit un vas mare cu ștampilele DECEBALUS/PER SCORILO — Decebalus (l-a făcut) prin Scorilus, cu litere latine; și inscripția BUR citată este latină. În societatea dacă pătrundeau limba și scrierea latină. Reflectînd acestea pe mărci, dovedim — în spiritul istoriografiei române contemporane — că începea să pătrundă în Dacia cultura latină cu două secole înainte de cucerirea din 106 e.n.

2.2. Strămoșii latini

Romanii au creat una din strălucitele civilizații ale antichității (ostaș roman înarmat 3482 stema jud. Alba, Lupoanca cu Romulus și Remus coliața 3373, stema jud. Cluj 3493). Împăratul Traian (98...117 e.n.), inițiatorul colonizării romane în Dacia, cu rol fundamental în formarea poporului român (3366, 2943, plic 006/75); la marca 554 să se evidențieze inscripția „S.P.Q.R. Optimo Principi” (Senatul și Poporul Roman celui mai bun împărat) — titlul acordat lui Traian și care nu a mai fost dat altui împărat de către Senat.

MUZEEUL DE ISTORIE AL R. S. ROMANIA

statuia lui Traian. Doi ataci - poezile
scindilor.

edilul _____

ada _____ Nr. _____

lui _____ Localitatea _____

OMÂN

în Dacia pentru că autohtonii „ex toto orbe Romano” — din toată în acest spațiu singurul popor latin onii, municipii (1850 ani Municipiul specială — Lupoica Cluj 15.10.74). la Traiana Augusta Dacia Sarmize- arată de două legiuni cu cetăți și tema jud. Vilcea — castrele de pe ăla Legiunii XIII Gemina de la Aput- ismul religios a ajutat romanizarea e o situație specială, căci a intrat de la 46 e.n.; cetățile pontice au cerut latin Publius Ovidius a fost rele- 61). Traianus Decius (331), împărat- apărind Dacia de goți. În afara pro- dăcii liberi în Moldova, Muntenia, mai puternici erau carpii. Au adop- și Galați sec. II, unde romanii aveau Arheologie daco-romană în Moldova au contribuit la formarea poporului le carpice de la Poienești (jud. Va-

3.2. Formarea poporului român

Poporul român s-a format din contopirea dacilor cu romanii, realizând o remarcabilă viață economico-spirituală de factură romanică, originală și unitară pe întreg teritoriul, avînd drept caracteristici de bază latinitatea și continuitatea (civilizația daco-romană 3428—3433, colițe 3434, 3435, plicuri 0094—0100/76), delimitat în timp pînă la venirea slavilor aici în sec. VI.

3.3. Vetrele de formare ale poporului român

Acestea au fost peste tot pe acest teritoriu — la deal, la munte, iar la șes în regiunile mai ferite, împădurite (de exemplu codrul Vlăsiei). Se prezintă: Argeș (2482, 2483, 3045), Gorj (600, 3214, 3215), Oltenia (18, 1827, 596, 2840, 2841), Transilvania (599, 2833, 2834, 598, 1830 1831, 2835, 2836), Maramureș 1828, 1829, 2584), Moldova (601, 602, 1836, 1837, 2831, 2832, 3210, 3211), Dobrogea (1994, 1996, fauna Deltei 1774—1781, marca Delta din Navigația/1977). Se completează cu plicurile: P 33 — P 44/1958, c-da 925/1963, c-da 880/1963, col. 495 — 500/69, cod 1083 — 1090/73, care sînt astăzi toate rarități.

3.4. Cristalizarea specificului etnic al poporului român

Specificul etnic al poporului român s-a efectuat în cursul formării și al evoluției sale istorice. Ca tip uman, poporul român prezintă o frumusețe fizică sănătoasă și o puritate spirituală, cu calități ca: dragoste de glie, de libertate, independență și dreptate, hărnicie și înclinație către frumos (651, 654, 2615, 2763, 3256 etc., plicuri P 82/1962, P 88 și P 88 A/1962).

3.5. Continuitatea populației străromâne

După retragerea aureliană din 271...275 e.n., plecînd armata și funcționarii, străromânii — aflați în plin proces de cristalizare etnică — au rămas pe loc și au făcut față singuri noilor încercări ale istoriei; este ceea ce istoria denumește asumarea responsabilității politice de către autohtoni. Prezentăm marca 3458 cu situația politică în zona Buzău la 376 e.n., plic festiv și ștampilă specială 25.10.1976 Buzău 1600, emisă de filiala Buzău a A.F.R., cu inscripția „Goți martirizînd un băstinaș daco-roman în riul Buzău anul 376 e.n.”.

Pentru dovedirea continuității după 275, este necesar să se emită mărci cu: monograma de bronz cu inscripția „Ego Zenovius votum posui” (Eu, Zenobiu, am depus darul) găsită la Biertan (Mediaș), datată sec. IV, dovedind existența localnicilor daco-romani, singurii creștinați în estul Europei la acea dată; persistența ritului de înmormîntare prin incinerare la localnici, cu urne funerare cu capac (tip dacic) la Olteni (Teleorman) sec. IV, în timp ce migratorii practicau ritul de înhumare;

continuitatea metalurgiei fierului, cu unelte, la populația localnică, pașnică de la Cetățeni (Argeș) în sec. V.

3.6. Organizarea socială

După retragerea aureliană, viața străromânilor și-a mutat centrul de greutate la sate, în locuri ferite (2615 casă la țară, 1064 agricultură, 1263 tirg, 1265 fîntina satului, țărancă/1977). Forma de organizare socială a fost obștea satească autohtonă liberă. La orașe, localnicii au amenajat părți din vechile edificii romane pentru locuire și apărare.

3.7. Migrațiile

Lupta continuă pentru dezvoltarea de sine stătătoare, libertate și neatîrnare s-a dus de către oamenii pămîntului în contextul istoric al migrației popoarelor. Se prezintă tezaurul de la Pietroasa (3234—3239, colia 3240, plicuri 1068—1074/73), care era proprietatea căsei regale vizigote și a fost îngropat la 376 în zona Buzău („ad Caucalandensem locum” — în țara Caucaland) din ordinul regelui vizigot Athanaric, care se retrăgea din fața hunilor. Ar fi necesar să apară o marcă cu figura istoricului Alexandru Odobescu (1834...1895), care a făcut cunoscut lumii tezaurul în lucrarea „Le trésor de Petrossa” trei volume Paris 1889—1890.

3.8. Legătura cu romanitatea orientală

După 275, s-au menținut legăturile cu teritoriul romanizat din dreapta Dunării, cu imperiul roman de răsărit, apoi bizantin. Împăratul Constantin I (306...337) a anexat la imperiu cîmpia olteană și muntenă pînă la Brazda lui Novac (linia Hinova—Craiova—Ploiești—Mizil), la 328 a inaugurat marele pod peste Dunăre la Sucidava (Celei-Corabia) și un nou val de coloniști romani au venit în cîmpia română. Prezentăm marca stema jud. Olt cu cetatea Sucidava și podul, c.p. 0362/75 cu cetatea romano-bizantină Sucidava; dominația romană s-a menținut aici pînă la 597, cînd Sucidava a căzut sub avari.

În Dobrogea, ocupația și influența romană au fost depline pînă la 602, cînd a căzut bariera în fața avarilor; dar între 971...1185, imperiul bizantin a revenit la Dunărea de jos înfrîngînd pe bulgari. Prezentăm marca stema jud. Tulcea cu cetatea Aegyssus (Tulcea), baza flotei bizantine pe Dunăre; marca 3 lei Navigația 1977; plic 0225/77 cu stema municipiului Constanța cu zeița Fortuna, protectoarea municipiului Tomis și zeul Pontos, divinitatea Pontului Euxin.

Problema continuității autohtonilor pe spațiul carpato-danubiano-pontic este indisolubil legată de permanetizarea procesului de romanizare, pentru care dorim să primim noi piese filatelice pentru o ilustrare optimă.

4. CONTINUITATEA POPORULUI ROMÂN PE TERITORIUL SĂU

Continuitatea poate fi ilustrată în zona Alba Iulia, unde urmărim generațiile de localnici daci la dăva dacică de la Apoulon (Piatra Craivii — 20 km nord de Alba Iulia), populația daco-romană de la Apulum, municipiu în provincia romană Dacia și pe românii deplin formați la Alba Iulia, pentru care prezentăm marca 3363, plicul 0147/75 cu 2000 ani Alba Iulia și ștampila specială „Apoulon — Apulum — Alba Iulia 28/V/1975”, realizată pentru acel eveniment de Resortul de filatelie tematică al A.F.R.

4.1. Asimilarea migratorilor slavi

Poporul român — nou, tânăr, plin de vitalitate — a putut asimila pe migratorii slavi, care, fiind pașnici și agricultori, s-au stabilit aici și au conviețuit cu românii începând din sec. VI. Narațiunea noastră se derulează până la apariția formațiunilor politice incipiente românești, prestatale — jupanate, cnezate, voievodate în sec. IX—X. Fila aceasta o vom lega de toponimele Vlașca și Vlășia, care amintesc de vlahi — denumirea dată românilor de către slavi, cînd i-au întîlnit în cîmpie în sec. VI. Se prezintă marca stema jud. Ilfov cu codrul Vlășiei și marca stema jud. Teleorman cu „Deliorman” (pădure nebună — codru întins), care erau vetre de formare ale poporului român; pentru Vlașca prezentăm mărcile 1832, 1833, plicurile P 37, P 38.

4.2. Primele formațiuni politice din Transilvania (sec. IX)

Migratorii maghiari, stabiliți în cîmpia panonică în 895, au atacat la 896...900 cele trei voievodate românești din Transilvania — Menumurut (în Crișana), Gelu (pe Someș) și Glad (în Banat) — supunîndu-le după lupte aprige. Menumurut — primul atacat — a răspuns trimișilor lui Arpad: „...teritoriul ce l-a cerut nu i-l vom ceda niciodată cîtă vreme vom fi în viață”. Prezentăm marca 3486 cu stema jud. Bihor unde este figurată cetatea Biharea, reședința lui Menumurut; marca 3161 cu mileniul Satu Mare, care era cetatea Sătmăr a lui Menumurut, cucerită de maghiari; pentru voievodul Gelu, neavînd mărci, putem folosi ștampila uzuală a oficiului P.T.T.R. Gelu (jud. Timiș).

Pentru completarea pieselor la acest capitol, ne sînt necesare următoarele mărci: un diptic cu harta celor trei voievodate, datat 896; pagina din Gesta Hungarorum (Faptele ungarilor) de cronicarul anonim al regelui Bela, în limba latină, unde vorbind de cîmpia transilvană la venirea ungarilor se spune: „...ubi Gelou quidam Blachus dominium tenebat” (unde domnea valahul Gelu); vestigiile necropolei de la Izvoru (com. Gogoșari Ilfov) cu 442 morminte ale unei populații românești — agricolă, pacifică, de rit creștin — cu o cultură bine particularizată în sec. VII...IX; ceramica românească din sec. IX...X, de filiație română — provincială de la Dridu (pe Ialomița, jud. Ilfov).

Exponatul „Formarea poporului român” a fost prezentat în premieră pe țară de către semnatarii acestor rînduri la expoziția „Te slăvim patrie iubită” Ediția a V-a București 27.XII.1977, fiind apreciat pozitiv.

Lansăm apelul ca și alți filатели să participe la expoziții cu această temă, care va fi completată cu noi piese în viitor, astfel încît și în filatelie să fie reflectată această perioadă fundamentală din istoria poporului român, așa cum este ea — grandioasă, unică, perenă.

ADRESE UTILE PENTRU FILATELIȘTI

Nr. crt.	JUDEȚUL	COD	ORAȘUL	Numele Președintelui filialei A.F.R.	Adresa	Căsuța Poștală
1	ALBA	2500	ALBA IULIA	Dr. Igna Nicolae	Str. Teilor, 4	—
2	ARAD	2900	ARAD	Grab Ernest	Str. 7 Noiembrie, 2	62
3	ARGEȘ	0300	PITEȘTI	Trică Florea		31
4	BACĂU	5500	BACĂU	Arghir Ioan	Str. Dr. Aroneanu, 10 Bl. 3/5	16
5	BIHOR	3700	ORADEA	Dr. Col. Marinescu Radu	Str. D. Cantemir, 88 Bl. C	138
6	BISTRIȚA NĂSAUD	4400	BISTRIȚA	Pop Ștefan	Str. Viișoarei Bl. B2, Ap. 3	—
7	BOTOȘANI	6800	BOTOȘANI	Matei Dumitru	Str. Luceafărului, 27	11
8	BRAȘOV	2200	BRAȘOV	Istrate Petru	Str. Luca Arbore, 5 A	143
9	BRAILA	6100	BRAILA	Ing. Ciorăscu Const.	Str. Cvat. Hipodrom, Bl. H2, Sc. 4 Ap. 66	—
10	BUZĂU	5100	BUZĂU	Ing. Constantinescu P.	Str. 23 August nr. 39	—
11	CARAȘ SEVERIN	1700	REȘIȚA	Micșa Francisc	Str. Comarnic, 27	—
12	CLUJ	3400	CLUJ NAPOCA	Constantinescu Ioan	Str. Dr. Petru Groza, 45 Ap. 13	79
13	CONSTANȚA	2700	CONSTANȚA	Prof. Zaharia Ioan	Bd. Lăpușneanu, 106 Bl. L1, Ap. 70	111
14	COVASNA	4000	SF. GHEORGHE	Dr. Petru Oprea	Str. Cszya Ianos nr. 7	—
15	TÎRGOVIȘTE	0200	TÎRGOVIȘTE	Albu Eugenia	Bd. Independenței, Bl. 23, Sc. A, Ap. 5, Et. 1	—
16	DOLJ	1100	CRAIOVA	Prof. Ciolac Ion	Piața Unirii, Bl. N, Et. 3, Ap. 34	85
17	GALAȚI	6200	GALAȚI	Apostolide C.	Str. 6 Martie, 34	124
18	GORJ	1400	TG. JIU	Buleandră Ilie	Str. Unirii, Bl. 1/36	62
19	HARGHITA	4100	MIERCUREA CIUC	Kanyaro Ioan	Str. Patinoarului, Bl. III	39
20	HUNEDOARA	2700	DEVA	Zahă Ioan	Bd. M. Kogălniceanu, Bl. F4, Sc. 4, Ap. 6	—
21	IAȘI	6600	IAȘI	Dr. Danieliuc Tănase	Cal. 23 August, 25, Sc. B, Ap. 5	48
22	IALOMIȚA	8400	SLOBOZIA	Măinea Florea	Bd. Unirii, Bl. E15	48
23	MARAMUREȘ	4800	BAIA MARE	Chioran Ioan	Str. Secerei 8/4	—
24	MEHEDINȚI	1500	DROBETA T. SEVERIN	Dr. Simion Gheorghe	Str. T. Vladimirescu, 164	—
25	MUREȘ	4300	TG. MUREȘ	Tirnăveanu Nerva	Str. Paringului, 20/13	145
26	NEAMȚ	5600	PIATRA NEAMȚ	Prof. Dragotescu Marcel	Str. Victoriei, Bl. H1, Ap. 63	100
27	OLT	0500	SLATINA	Ing. Sălcianu Virgil	Str. Unirii nr. 3A, Bl. GA27, Ap. 11, Et. II	—
28	PRAHOVA	2000	PLOIEȘTI	Arh. Manole Ioan	—	214
29	SATU MARE	3900	SATU MARE	Pușcaș Ioan	Str. Ștefan cel Mare, 26, Sc. B, Et. 2, Ap. 32	—
30	SĂLAJ	4700	ZALĂU	Saca Romil	Str. Teilor nr. 3	86
31	SIBIU	2400	SIBIU	Oprîș Ion	Str. Tipografilor nr. 11	35
32	SUCEAVA	5800	SUCEAVA	Prof. Sbiera Ion	Str. Ștefan Dracinski nr. 1	75
33	TELEORMAN	0700	ALEXANDRIA	Scarlat Marcel	Str. Proletari 113, bis, Bl. G3, Sc. B, Ap. 22, Et. I	—
34	TIMIȘ	1900	TIMIȘOARA	Dr. Răzvan Panaitescu	Str. Severin nr. 9	204
35	TULCEA	8200	TULCEA	Dr. Georgescu Nic.	Str. 23 August nr. 143	—
36	VASLUI	6500	VASLUI	Dr. Mardare Const.	Str. Ștefan cel Mare nr. 43	—
37	VILCEA	1000	RIMNICU VICEA	Ing. Sahinian Ioan	Str. Olănești nr. 10, Sc. B, Ap. 8	—
38	VRANCEA	5300	FOCȘANI	Ing. Maxoda Iosif	Str. Birsei nr. 6, Bl. 1, Ap. 5	101
39	BUCUREȘTI	70707	BUCUREȘTI	Mihalache Gheorghe	Str. 13 Decembrie, 19	—

CLASIFICAREA

MĂRCILOR POȘTALE

N. DEMETRESCU

Din punct de vedere poștal mărcile pot fi clasificate în trei mari categorii :

- mărci neobliterate (neștampilate, neuzate);
- mărci obliterate (ștampilate, uzate);
- mărci preobliterate.

Mărcile neobliterate se folosesc în circuitul poștal. Ele sînt aplicate pe trimiterile poștale.

Mărcile neobliterate își păstrează valoarea nominală pînă la scoaterea lor de către administrațiile poștale din circuitul poștal.

Din punct de vedere filatelic atît mărcile neobliterate cît și cele obliterate sînt colecționate și au valoare filatelică.

Mărcile obliterate ies din circuitul poștal după ce și-au îndeplinit funcția de însoțitoare ale trimerii poștale.

Mijloacele folosite pentru obliterarea mărcilor poștale sînt de mai multe feluri :

- prin perforare, sistem folosit frecvent în străinătate pînă la începutul secolului;
- anularea cu ajutorul peniței, creion negru sau colorat; sistemul este folosit pe mărcile clasice, chiar la noi în țară, unele din acestea aplicate pe scrisori sau chitanțe poștale fiind foarte valoroase;
- prin aplicarea ștampilei poștale.

Mărcile moderne perforate sau anulate cu creionul sau cu cerneală nu au valoare filatelică. Obliterarea mărcilor poștale cu ștampilă influențează valoarea filatelică în funcție de aplicarea ei, uneori și de culoarea tușului.

Valoarea filatelică a mărcii poștale este mai mare cu cît ștampila aplicată este mai completă și mai clară.

Ștampilele de zi întrebuintate de serviciile poștale sînt folosite un timp mai îndelungat, înlocuirea lor fiind determinată de uzura fizică iar uneori de introducerea unor noi forme de ștampilă (există și ștampile speciale care sînt folosite pentru obliterarea plicurilor „prima zi a emisiunii”). Din categoria ștampilelor speciale mai fac parte și obliterările „aero-filatelice”.

De asemenea mai sînt ștampilele cu caracter ocazional care evidențiază anumite evenimente economice, politice, istorice, aniversări, comemorări etc.

Mărcile poștale pot forma obiectul mai multor clasificări în funcție de criteriul ales, astfel :

1. Clasificarea în funcție de perioada de timp în care au fost emise mărcile poștale :

- mărci clasice (apărute pînă în jurul anului 1875);
- mărci semiclasice (perioada 1875—1910);
- mărci moderne emise din anul 1910.

2. Clasificarea după scopul urmărit prin punerea în circulație a emisiunii :

— Mărci uzuale care servesc la francarea corespondenței. Aceste mărci au de regulă tiraje nelimitate, au format redus și putere de francare timp îndelungat fiind retrase din circulație și înlocuite cu alte mărci uzuale. Datorită tirajului nelimitat, formatului redus și de regulă fiind monocrome, prețul de cost este foarte redus.

— Mărci comemorative, care sînt emise cu ocazia unor evenimente cu caracter istoric, politic, social, cultural etc. În țara noastră aniversările sau comemorările sînt reglementate prin normative republicane.

— Mărci poștale cu conținut tematic, istoric, cultural, geografic, floră, faună, sport, cosmonautică, tehnică etc.

3. Clasificarea după obiect

Se cunoaște că marca poștală reprezintă contravaloarea prestației poștale. Pentru realizarea acestui scop au fost emise diferite categorii de mărci poștale pentru plata anumitor servicii poștale :

- mărci pentru francarea trimiterilor poștale;
- mărci pentru francarea ziarelor;
- pentru taxarea coletelor aduse la domiciliu (mărci de factaj);
- mărci pentru telegraf;
- taxe de plată;
- porto.

4. Clasificarea mărcilor poștale după zona de circulație:

- a) În interesul statului:
 - circulă pe întreg teritoriul statului, sînt emise de către o autoritate centrală care are această competență (primele emisiuni de mărci poștale);
 - în limitele regionale, adică cele emise de autorități administrative cărora li se recunoaște acest drept în anumite limite;
 - în limitele locale, sînt mărcile emise cu putere circulatorie limitată (poșta locală, Oradea, Zalău etc.).

În trecut au existat și organizații particulare care au fost autorizate cu emiterea unor mărci locale (mărcile poștale în stațiunea climaterică Păltiniș).

- b) Circulația mărcilor poștale în afara statului care le-a emis, este reglementată prin Uniunea Poștală Universală (U.P.U.). În privința taxelor sau felului de circulație a trimiterilor poștale se încheie acorduri directe sau bilaterale între diferite țări.

5. Clasificarea după timpul de circulație

De regulă mărcile poștale au putere circulatorie nelimitată pînă la epuizarea lor.

Sînt cazuri cînd circulația lor este limitată pentru o perioadă de timp stabilită de administrațiile poștale (Expoziția generală 1906, mărcile projuventute, elvețiene etc.).

De asemenea au existat mărci poștale a căror valabilitate (în timp) nu a putut fi precizată la emiterea lor. Din această categorie fac parte mărcile de ocupație și mărcile folosite de militari pe timpul campaniei.

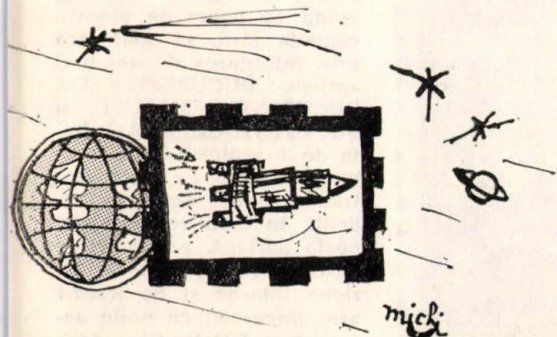
Mărcile preobliterate sînt obliterate odată cu tipărirea lor. Filateliștii români consideră că această categorie de mărci

Desen de RADU STOICA

își pierde valabilitatea de francare, ceea ce este complet greșit. Spre exemplu mărcile preobliterate emise de poșta franceză nu-și pierd valoarea de francare. Din contră ele sînt tipărite în mod special în acest fel pentru a fi folosite la francarea corespondenței întreprinderilor, înlăturînd astfel munca funcționarilor poștali de a obliterate cantități imense de trimiteri poștale, deci și de a accelera distribuția la destinatari.

Preobliterarea mărcilor poștale este realizată de Fabrica de timbre, chiar prin acțiunea de tipărire. Valorile nominale ale acestor mărci sînt foarte mici, iar întreprinderile plătesc valoarea înscrisă pe marcă, care este în același timp și valoarea de francare a mărcii respective.

19
28

50 ani

19
78

de la primele mărci de poștă aeriană românească

Ing. MIHAIL POPOVICI (A.I.I.P.)

Anul 1920 a marcat primele începuturi ale aviației noastre pentru transportul de pasageri, marfă și poștă, când din inițiativa României, prin marele om politic și diplomat român Nicolae Titulescu, s-a înființat Compania Franco-Română de Navigație Aeriană (C.E.R.N.A.) care a servit prima linie aeriană transcontinentală din lume: PARIS—BUCUREȘTI — CONSTANTINO-POL. Inaugurarea liniei s-a făcut la 12 septembrie 1922, când a avut loc prima aterizare la București—Băneasa, acesta devenind astfel primul aeroport internațional al României.

Odată cu acest eveniment apare în țara noastră și prima organizare a aviației civile. Noua organizare, folosind experiența acumulată

de legăturile aeriene internaționale, a căutat să pregătească deschiderea în mod experimental a primelor linii aeriene interne, BUCUREȘTI-GALAȚI-IAȘI și BUCUREȘTI-GALAȚI-CHIȘINĂU pentru transportul de pasageri și poștă. Deschiderea oficială a acestor linii a avut loc la 24 iunie 1926. Din documentele vremii rezultă că în primul an de existență a acestor linii interne s-au transportat 68 pasageri și 290 kg poștă, parcurgându-se un total de 14 000 km.

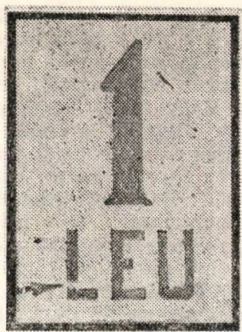
În acest interval de timp, pentru recunoașterea transportului, corespondența prin poștă aeriană francată cu mărcile uzuale din emisiunea anilor 1920—1926, deoarece nu existau mărci poștale speciale pentru

poșta aeriană, a utilizat pentru obliterare în primii ani 1923—1924 o ștampilă rotundă dublu cerc, cu inscripția „BUCUREȘTI/RE-COMANDATE” având central data (anul, luna, ziua). Începând cu anul 1925 s-a utilizat o nouă ștampilă rotundă dublu cerc, având de data aceasta pe coroană inscripția „BUCUREȘTI—AVION” și central, data.

Menționăm că pe corespondența de poștă aeriană din anii 1923—1924 se aplica cu tuș negru o ștampilă liniară „PAR AVION”, care a dispărut odată cu introducerea în același an 1924, a primelor etichete de poștă aeriană, de formă dreptunghiulară și culoare portocalie, cu textul în limba română și franceză „ROMÂNIA/POȘTA AERIANĂ/POSTE AERIENNE”.

Timidele încercări făcute în perioada anilor 1920—1926 au condus totuși ca, în decursul anilor, traficul intern de poștă aeriană, având ca punct de plecare capitala țării, să sporească prin înființarea de noi linii aeriene: BUCUREȘTI-CLUJ, BUCUREȘTI-CERNĂUȚI și BUCUREȘTI-CHIȘINĂU. Data de 1 septembrie 1928 se poate înscrie ca începutul transportului de corespondență în mod regulat prin poșta aeriană, precum și a deschiderii legăturilor aeriene interne și de tranzit prin București cu noile aeroporturi Galați, Cluj, Iași, Cernăuți și Chișinău.

La București, primirea corespondenței poștale se făcea, în afară de ghișeul special pentru trimiterile recomandate „PRIN AVION” și prin cutii speciale de colectare a corespondenței simple de poștă aeriană, toate situate în holul Poștei Centrale din Calea Victoriei. De asemenea, în incinta aeroportului Băneasa exista un birou poștal, care îndeplinea și rolul de birou pentru tranzitarea corespondenței de poștă aeriană sosită din străinătate ori din țară (ca de exemplu scrisorile expediate de la Iași la Cluj în tranzit prin București-Băneasa și vice-versa). Cu timpul și în celelalte orașe cu aeroporturi au luat ființă, la oficiile P.T.T. locale, ghișee speciale pentru primirea corespondenței „PRIN AVION”. Serviciile de poștă aeriană, înființate la 1 septembrie 1928 pentru orașele cu aeroporturi, au funcționat până la 15 octombrie același an. Cu prilejul deschiderii noilor linii aeriene, și pentru prima dată la noi în țară, Direcția Generală P.T.T. a emis, într-un tiraj restrins, o serie de mărci poștale de același tip pentru francarea corespondenței de poștă aeriană, formată din trei valori: 1 leu maro, 2 lei albastru și 5 lei roșu, emisiune care a fost pusă în circulație la 1 septembrie 1928, România înscrisându-se astfel între țări

rile europene ca cea de-a 21-a țară emițătoare de mărci de poștă aeriană, prima fiind Italia în anul 1917. Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la prima emisiune românească de mărci de poștă aeriană, voi prezenta în cele ce urmează câteva date legate de această emisiune.

Cunoscută sub denumirea de „POȘTA AERIANĂ C. RAIU”, emisiunea prezintă același desen repetat pe fiecare valoare: un avion în zbor peste ogoare. Pe fuselajul avionului sînt înscrise inițialele „C. RAIU” iar pe ampenaj apare litera

„C”, în aceleași culori cu ale mărcii poștale. Avionul, înfățișat pe marca poștală, reprezintă o aeronavă de pasageri BLERIOT tip SPAD, folosită pe atunci în traficul internațional de către COMPANIA INTERNAȚIONALĂ DE NAVIGAȚIE AERIANĂ (C.I.D.N.A.), avînd o greutate totală de 2.110 kg, o viteză de 100 km/h și o capacitate de transport de 5 pasageri. Silueta avionului a fost redată de machetator cu unele modificări. Una dintre ele a fost îndepărtarea rezervoarelor de benzină, care la acest tip de avion

erau așezate deasupra ariepii superioare, avînd aspectul unor flotoare întoarse. Semnele de recunoaștere a naționalității avionului și înmatriculării sale „C. RAIU”, înfățișate pe mărcile de poștă aeriană, au fost de asemenea reprezentate simbolic.

Ele constituie înlocuirea semnelor franceze de recunoaștere a naționalității și înmatriculării aflate pe macheta avionului împrumutat de la Societatea franceză C.I.D.N.A. prin semne românești de recunoaștere a naționalității și înmatriculării stabilite prin Convenția Internațională de Navigație Aeriană din octombrie 1919 de la Paris. Modul cum a înscris pictorul aceste semne constituie de fapt o abatere de la regulile convenției internaționale. Fantezia pictorului și aprobarea machetei acestor mărci de către forurile respective a dus la apariția unei emisiuni în care desenul avionului și înscricționarea de pe fuselajul și ampenajul său să fie greșite. Astfel, combinația utilizată și formată din cinci litere „C — RAIU” de pe fuselaj, se începe cu formația naționalității avionului, compusă din singura litera „C” și nu din două litere, care pentru

linioară de restul format din patru litere în loc de România trebuiau să fie „CV”, despărțită printr-o trei, așa cum prevedea convenția pentru țara noas-

tră și care trebuia să reprezinte formația înmatriculării. De asemenea și pe ampenaj apare numai litera „C” în loc de „CV”. Presupunem că această combinație a naționalității cu a înmatriculării avionului a fost făcută de pictor numai ca să poată folosi simbolic pe marca poștală numele unuia din cei mai vestiți piloți români de vânătoare din primul război mondial, mort în anul 1918, căpitanul CRAIU, dat fiind personalitatea acestuia. Mărcile poștale cu formatul 42×26 mm prezintă de jur împrejur un chenar lat, întrerupt în partea superioară de inscripția cu litere mari albe „ROMÂNIA”, în partea inferioară de indicația „POȘTA AERIANĂ”, iar în colțul din stînga jos, într-un cartuș, de cifra valorii, exprimată în „LEI”. Emisiunea a fost tipărită în coli de 100 bucăți la Fabrica de Timbre, actualmente Întreprinderea Poligrafică Filaret, prin metoda tiparului adînc (tîfdruc), în sistemul rotoheliogravură, pe hîrtie cu filigran cu linii ondulate orizontal sau vertical. Gumajul hîrtiei este alb sau gălbui (de culoare închisă sau deschisă), cu dantelura de $13 \frac{1}{2}$, în cea mai mare parte defectuoasă. Machetatorul acestor mărci poștale a fost cunoscutul pictor și unul din miniaturistii de talent din țara noastră, Ludovic BASARAB (1875—1933), Apă-

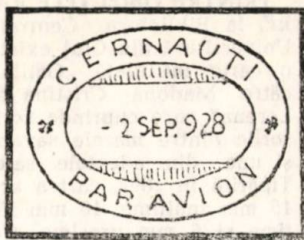
rută la început pe hîrtie cu filigran vertical, într-un tiraj redus, această primă emisiune a fost epuizată într-un interval de timp foarte scurt, fapt explicabil prin numeroasele cereri făcute ulterior de amatorii filatelisti. Datorită acestui fapt, precum și a francării corespondenței de poștă aeriană cu alte mărci poștale aflate în circulație, Direcția Generală P.T.T. a emis un nou tiraj, de data aceasta pe hîrtie cu filigranul schimbat, adică în poziție orizontală.

Cum noul stoc de mărci comandat pentru poșta aeriană a fost pus în circulație la 20 octombrie 1928, adică după cinci zile de la închiderea traficului poștal aerian din acel an, putem spune, fără a greși, că în anul 1928 nu avem corespondență circulantă pe care să se fi aplicat mărci de poștă aeriană cu filigran orizontal. Din presa filatelică a vremii aflăm că închiderea traficului poștal aerian la 15 octombrie 1928 se datorește pe de o parte faptului că noile servicii de poștă aeriană au fost prea puțin popularizate în rîndurile marelui public, iar pe de altă parte lipsei de organizare în executarea corespunzătoare a unui serviciu de expediere a corespondenței pînă la destinatar. Această din urmă situație a dus la pierderea încrederii și interesului marelui public, ca și al insti-

tuțiilor și întreprinderilor pentru a mai trimite corespondența prin poșta aeriană, care, deși taxată ceva mai mult decît corespondența obișnuită, ajungea la destinație în același timp cu cea expediată prin calea ferată. Revista filatelică „Colecționarul de mărci poștale” din mai 1929 arată că în intervalul I.X—15.X.1928 au trecut prin biroul de tranzit București-Băneasa numai un număr de aproximativ 600 scrisori simple și recomandate. În iunie 1930, stocul de mărci rămas neutilizat din această emisiune a fost supratipărit cu inscripția „8 IUNIE 1930.”

Supratiparul ca și dantelura de altfel au fost executate defectuos, îmbicsit de cele mai multe ori cu cerneală, dînd naștere astfel și unor variații de tipar; el este dispus neregulat și diferă în coală ca poziție și tipar de la o marcă la alta. Mărcile poștale cu acest supratipar și în special cu filigranul vertical sînt rare și mult căutate de colecționarii specializați în domeniul poștei aeriene. Se cunosc deosebit de bine reușite falsuri ale supratiparului pe mărcile poștale cu filigran vertical și de aceea recomandăm colecționarilor expertizarea acestora înainte de a fi introduse în colecție. Atît primele mărci de poștă aeriană din emisiunea anului 1928, cît și cele supratipă-

rite cu „8 IUNIE 1930” își au și ele varietățile lor. Astfel o primă varietate este o eroare de tipar care apare la valoarea de 1 LEU cu sau fără supratipar și care se repetă o dată în coală (se află în coală, în coloana 3, rîndul 4). Aceasta este o eroare permanentă și anume: litera „L” din cuvîntul „LEU” prezintă o întrerupere la întrecerea celor două bare.

O varietate, menționată numai de catalogul american SCOTT, apare numai la valoarea de 2 LEI cu supratipar „8 IUNIE 1930” pe hîrtie cu filigran linii ondulate orizontale și guma albă. Este vorba de două valori așezate una sub alta și neperforate orizontale, la mijloc, coală trecută neobservată la control, astfel că o pereche de mărci verticale apar nedantelate la mijloc. Un frumos exemplar se află în colecția de poștă aeriană Kamer Arikian (Turcia), colecție care a putut fi vizionată de numeroși aerofilateliști din țara noastră, cu prilejul expoziției filatelice „AEROM-FILA '76” București, ținută în saloanele A.F.R. în iunie 1976.

O altă varietate rară și necatalogată este semnalată la valorile de 1 și 2 lei, ambele pe hîrtie cu filigran linii ondulate orizontale, la care supratiparul „8 IUNIE 1910” este întors (ranversat). Cercetătorul român

R. Zoscsak menționează în revista Societății Filatelice Române nr. 3—4 din anul 1943 că i s-au prezentat pentru expertizare în stare neuzată, fără însă să specifice culoarea gumei, un singur bloc de patru bucăți din valoarea de 1 Leu și două exemplare de câte 2 Lei, toate cu supratiparul autentic, însă ranversat. Această varietate este explicată de expert prin aceea că unele coli de mărci ne-supratipărite dar în stare incompletă, din stocul rămas disponibil, au fost refăcute cu mărci în așa fel încît unele au fost întoarse în plan cu 180°, iar după supratipărire au fost puse în circulație.

În fine, o altă varietate, constantă de altfel, este semnalată la toate trei valorile emisiunii, în colile supratipărite cu „8 IUNIE 1930” cu filigran linii ondulate verticale și guma gălbuie.

Varietatea apare în coală în coloana 4, rîndul 10, unde cifra „0” din anul 1930 apare ca cifra „8”, citindu-se „8 IUNIE 1938”.

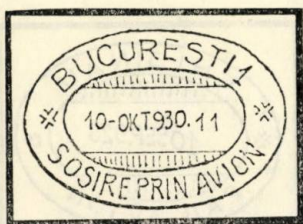
Această varietate mai apare în coloana 3, rîndul 5 numai la valoarea de 2 Lei pe hîrtie cu filigran linii orizontale ondulate și gumă albă.

Odată cu punerea în circulație a primelor mărci de poștă aeriană, Direcția Generală P.T.T. a înzestrat serviciile și birourile pentru primirea corespondenței din

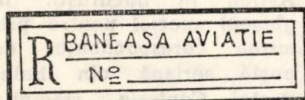
orașele cu aeroporturi cu noi ștampile speciale, de data aceasta de formă eliptică, formate din două elipse concentrice între care se află numele aeroportului și mențiunea „PAR AVION”, iar în centru data (ziua, luna, anul). Dimensiunea ștampilelor variază de la o unitate la alta. Astfel, în București, la ghișeu special pentru primirea corespondenței de poștă aeriană din holul Poștei Centrale, ștampila avea dimensiunea elipsei mari de 38/28 mm, în timp ce la biroul poștal de la aeroportul Băneasa dimensiunea elipselor mari era de 38,5/27,5 mm. De asemenea, oficiile poștale ale orașelor Iași, Cluj, Galați, Cernăuți și Chișinău posedau ștampile cu dimensiunea elipselor mari de 37,5/27,5 mm, respectiv de 38,5/28,5 mm; 38/27 mm; 38/26,5 mm și 37,5/27 mm.

Pentru sosirea corespondenței, birourile oficiilor poștale din orașele menționate au utilizat la obliterarea corespondenței fie aceleași ștampile speciale ca și pentru plecarea corespondenței, fie în cele mai multe cazuri, ștampila rotundă de poștă de uz curent.

Mai tîrziu, prin anul 1930, pentru sosirea corespondenței de poștă aeriană s-a utilizat numai în București pentru obliterarea acestora o ștampilă asemă-

nătoare, avind inscripția între elipse „BUCUREȘTI — SOSIRE PRIN AVION”. O mențiune specială o facem pentru biroul de primire a corespondenței de poștă aeriană de la Băneasa, care utiliza pentru înregistrarea acesteia o ștampilă dreptunghiulară format 35 × 12 mm cu inscripția :

În completare arătăm că între anii 1928—1930, obliterarea corespondenței pentru poșta aeriană se făcea cu tuș de culoare roșie cu excepția biroului poștal de la Băneasa și a oficiului P.T.T. Iași, care utilizau tuș de culoare neagră, după care începind cu anul 1930, obliterările s-au făcut în general cu tuș negru.

Primele mărci de poștă aeriană emise într-un număr mare de țări și corespondența circulată cu astfel de mărci permit alcătuirea unei colecții tematice cu larg orizont filatelic. Adâncirea și studierea unui astfel de material oferă un interesant cîmp pentru cercetări, pentru îmbogățirea și îmbogățirea colecțiilor aerofilatelice.

PRINTRE OBIECTELE RARE, la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj există o carte intitulată „Galileo către Madona Cristina di Lorena” care cuprinde scrisorile dintre marele savant și una din adepatele sale. Tipărită în 1897, cartea are 15 mm înălțime, 10 mm lățime și 6 mm grosime. Cu alte cuvinte, o cutie obișnuită de chibrituri poate cuprinde vreo 10 cărți de felul acesta.

ÎN INSULA BEREZAN DIN Marea Neagră arheologii au descoperit cea mai veche „scrisoare” pe placă de plumb din lume. Este vorba de o misivă a unui negustor grec adresată fiului său, acum 27 de secole, și gravată pe o placă de plumb, procedeu folosit de antici pentru purtarea corespondenței.

ÎN 1663, DORIND SĂ FACILITEZE împărțirea poștei, edilii din Paris au numerotat casele, clasind astfel Parisul pe post de „primul oraș din lume unde casele au fost numerotate”.

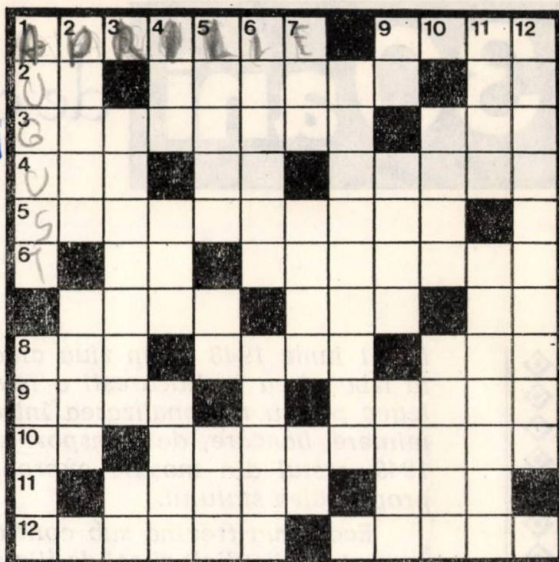
IMAGINAȚI-VĂ UN PLIC — un plic poștal — care nu arde, nu se deslipește, nici dacă-l pui în apă caldă, nu se strică sub acțiunea chimicalelor, și, cu toate aceste calități ... solide, este mult mai ușor decât plicurile de hirtie. Materialul din care este produs — un plastic, tip Tyvsk — s-a realizat de specialiștii firmei „Du Pont”. Corespondența închisă în astfel de plicuri rezistă timpului și va fi salvată chiar în cazul catastrofelor.

CURIOZITĂȚI

Culese de **MIHAI BURDUJA**

DATE DESPRE POȘTA din Egiptul antic există numai din timpul dinastiei Ptolomeilor (anul 323 pînă în anul 30 î.e.n.). Dintr-un fragment de papirus descoperit la El Hibeħ rezultă că „dirigintele” poștei dintr-un orașel de lângă Cairo înregistra zilnic scrisori și papirusuri înfășurate în suțuri primite de faraon și magistrii săi din Egiptul Superior. Între funcționarii locali corespondența era purtată de așa-numita „poștă înceată”, formată din 44 de poștași pedestri, dintre care unul ducea coletele grele pe o cămilă și era însoțit de un paznic. Cetățenii obișnuiți nu beneficiau de serviciile poștei, ci apelau exclusiv la „ocazii”.

DISTRIBUIREA ÎN MEDIE, a 35 milioane de scrisori solicită eforturi uriașe din partea poștei britanice și o mare parte din greutăți se datorează întârzierii trenurilor, avioanelor și vapoarelor care transportă poșta și care în aceste condiții tulbură întregul sistem al distribuirii. Din această cauză în ajutorul poștei britanice au venit computerele ! Acestea sînt alimentate săptămînal cu datele schimbărilor survenite în circulația mijloacelor de transport, pe baza cărora se elaborează programul optim al rutelor, legăturilor și posibilităților de distribuire a poștei. Computerele furnizează informații personalului și factorilor poștali cu privire la schimbările survenite.

HORIZONTAL : 1) Lună a anului la sfârșitul căreia se aniversază Ziua pionierului, prilej cu care, în mai multe rânduri, au fost emise serii filatelice tematice — Stat african care a emis în 1969 seria *Retrospectivă automobilelor*. 2) În curs ! — Apare în primul plan pe valoarea de 55 bani a mărcii din 1952 emise cu ocazia celei de-a cincea aniversări a proclamării Republicii Populare Române (pl.) — Ene ! 3) *Confederația... a Muncii*, ale cărei prime congrese au fost comemorate filatelic (pl.) — Centimetru, gram, secunda (abr. fiz.). 4) Fluviu de coastă în Italia — George Luca — Zeu marin din mitologia grecească. 5) 1 Mai, Ziua internațională a solidarității oamenilor muncii, evenimentul care a prilejuit nenumărate comemorări pe mărci postale și filatelice. 6) O marcă distrusă ! — Stema și tricolorul nostru, prezente pe mărcile emise cu ocazia aniversărilor proclamării Republicii. 7) Element prezent pe mai toate mărcile care se emit cu prilejul diverselor aniversări — Imagine toracică normală (abr. med.) — Anul curent (abr.). 8) Orașul în Franța. — Reglementări juridico-finnaciare percepute și prin intermediul timbrelor — Munte în Elveția. 9) Verb mai puțin indicat în filatelie — A curăți prin radere. 10) Primul... cuvânt — Împlinirea a 100 de ani de la cucerirea independenței de stat a României, care a prilejuit în anul 1977 o seamă de apariții filatelice deosebite (pl.). 11) Localitate din nord-vestul țării unde se află un monument ridicat în memoria ostașilor căzuți în lupta pentru eliberarea României de sub dominația fascistă (în mai multe rânduri s-au emis mărci aniversative cu ocazia Zilei armatei de la 26 octombrie) — Sofia meșterului Manole. 12) Naționalul bucureștean comemorat filatelic cu ocazia centenarului, în 1953, când pe o marcă de 55 bani sînt reproduce portretele actorilor Matei Millo, Costache Caragiale și Aristița Romanescu — A expune.

VERTICAL : 1) Luna în care se aniversază anual insurecția armată din 1944, un alt prilej major de aniversare filatelică — Domeniu foarte bogat reprezentat pe mărcile noastre filatelice (marile competiții interne și internaționale oferind tot atâtea prilejuri de emitere a unor frumoase serii tematice). 2) Între 12—19 septembrie 1948 s-a sărbătorit săptămîna sa odată cu emiterea valorilor de 5+6 lei, 10+11 lei și 15+15 lei — *Atacul... Smîrdan*, unul dintre tablourile lui Nicolae Grigorescu care apare

pe o valoare a seriei comemorative legate de aniversarea cuceririi independenței de stat a României în războiul din 1877—1878 (2 cuv.). 3) Firești — Termen de comparație. 4) Lac în Canada — Toiag — Salcîm (reg.). 5) — Încăpătoare — Cal dobrogean — Localitate în Franța. 6) Atribut pentru formatul unei mărci cu machetă concepută pe verticală (masc. pl.) — Acoperiș la căruțele țărănești. 7) Individul, în sens filozofic — Varietate de agat — Cutie ! 8) Mare mișcare cultural-științifică a Evului Mediu dintre ai cărei reprezentanți de seamă — prezenți pe mai multe mărci filatelice — amintim pe Michelangelo, Da Vinci ș.a. 9) Mie ! Expoziția Realizărilor Economiei Naționale, manifestare anuală organizată în pavilionul prezent și pe marca de 1.50 lei emisă în 1970 (abr.). — Anatomie (abr. uz.). 10) Nuanță de culoare — Rîul *Amințirilor din copilărie* ale marelui nostru povestitor Ion Creangă (cel care apare pe una din mărcile emise cu ocazia centenarului nașterii — 1937). 11) Normativ juridic — Atribut pentru *Grădina botanică din Cluj-Napoca*, ale cărei flori sînt prezente pe o serie de 10 valori emise în 1965. 12) Evenimentul de importanță istorică comemorat filatelic cu ocazia sărbătoririi zilei de 23 August.

Dicționar : USO, SEL, OTT, ILE, ERR, EUL.

CU SPAȚIU

(Monoverb : 7 — 10)

D. NICOLESCU

30 ani

de comerț filatelic de stat

DINU VASILIU

La 11 iunie 1948 — în ziua când se împlinea o sută de ani de la izbucnirea în București a revoluției de la 1848 — s-a votat legea pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, a celor miniere, bancare, de transport și de asigurări. Iar la 30 martie 1949, restul din moșiile expropriate în 1945 a trecut și el în proprietatea statului.

Economia trecînd sub controlul statului a impus și reforma comerțului implicit și cel de filatelie. Astfel, prin Decretul nr. 157 din 15 aprilie 1949 pentru organizarea comerțului filatelic și înființarea Oficiului filatelic, denumit pe scurt „Ofil”, comerțul cu mărci poștale trece sub directul control al Administrației de poștă din țara noastră. Se pune disciplină în prețurile produselor filatelice, se organizează rețeaua de desfacere și se pun bazele valorificării mărcilor poștale românești pe calea exportului, făcîndu-se totodată și importuri de mărci poștale străine și accesorii filatelice.

După o perioadă de timp marcată prin bune realizări pe plan filatelic, în anul 1958 prin Decretul nr. 101 ia ființă Întreprinderea comercială de stat „Filatelia” care continuă comerțul cu mărci poștale și accesorii filatelice. Crește volumul desfacerii mărcilor poștale românești în țară și străinătate, se creează noi produse filatelice, se lărgeste rețeaua comerțului cu mărci poștale și se dezvoltă activitatea de filatelie organizată, prin crearea Asociației filateliștilor din țara noastră îndrumată de către M.T.Tc. D.G.P.Tc.

La 20 octombrie 1971, pe baza H.C.M. nr. 1346 se reorganizează comerțul filatelic intern și extern și se creează Întreprinderea „Rompresfilatelia”.

Făcînd bilanțul comerțului filatelic pe perioada celor trei decenii, trebuie să menționăm că rețeaua de desfacere s-a dezvoltat într-un ritm deosebit față de un singur magazin de profil în anul 1949, în prezent în toate reședințele județelor fiind cîte un magazin sau ghișeu pentru filatelie. În București, pe lângă ghișeele filatelice din cadrul unor oficii poștale, vînzarea mărfurilor filatelice se face prin patru magazine situate în centrul comercial al Capitalei. La Arad, Buzău, Brașov, Cluj, Oradea, Constanța, Craiova, Iași, Tg. Mureș, Sibiu, Suceava, Timișoara, Tulcea, Pitești, Satu Mare, Alba Iulia și alte orașe din țară

magazine filatelice stau la dispoziția colecționarilor locali și a turiștilor din țară și de peste hotare. Relațiile comerciale pe plan extern au crescut, astăzi mărcile poștale românești fiind exportate în multe din țările europene și de pe alte continente. Grafica și tematica mărcilor poștale românești sînt apreciate pozitiv de către colecționarii de pretutindeni. În exponatele prezentate în cadrul diferitelor manifestări filatelice în țară și peste hotare au fost nu de puține ori evidențiate în mod deosebit, mărturie stînd distincțiile primite de colecționari și articolele elogioase din presa de specialitate. Poșta Română a pus în fața comerțului filatelic sarcina de a face din însemnul de francare un mijloc eficient de educare și culturalizare a tineretului nostru studios. Ajutată de tematică și de realizarea grafică a mărcilor noastre poștale, Întreprinderea „Rompresfilatelia” a răspuns acestei sarcini prin crearea de produse filatelice accesibile copiilor și tineretului. Astfel, plicurile filatelice cu premii cu componente variate și avînd prețuri moderate sînt la îndemîna celor mai largi cercuri de colecționari.

Catalogul mărcilor poștale românești editat de Întreprinderea „Rompresfilatelia” și suplimentul acestuia constituie una din realizările apreciate de filateliștii români, aceste două lucrări fiind prețioase instrumente de lucru pentru începători și avansați. Materialele de popularizare și reclamă constînd din prospecte, calendare, aișe, orare școlare, semne de carte ș.a. au fost bine primite de colecționarii de mărci poștale de pretutindeni.

Considerînd cei 30 de ani de comerț filatelic de stat un prilej de bilanț al realizărilor de pînă acum și de conturare a sarcinilor de viitor, Întreprinderea „Rompresfilatelia” își înscrie în planul său de perspectivă imediată lărgirea rețelei de desfacere a mărfurilor filatelice în țară, intensificarea exportului de mărci poștale românești prin intermediul Întreprinderii de comerț exterior „Ilexim”, crearea unor noi produse filatelice, îmbunătățirea servirii filateliștilor, mai largă și promptă informare a abonaților și sprijinirea acțiunii de pătrundere a mărcilor poștale românești în cercurile cele mai largi și în special a celor din tînăra generație, viitori colecționari continuatori ai pasiunilor filateliști de astăzi.

Galeria

ERORI CELEBRE

Eroarea mărcii suedeze de 3 skillingi din 1857 (în culoarea greșită, galben-portocaliu în loc de verde închis) cunoscută într-un singur exemplar, este considerată drept cea mai rară marcă europeană.

Singurul exemplar cunoscut poartă ștampila din localitatea Kopparberg, astăzi Ljunarsberg.

În cinstea acestei rarități filatelice de obirșie locală, o stradă din localitate poartă numele de „Tre Skilling Banco”.

Faima mărcii însă a fost pusă la contribuție și de fabrica locală de bere, care a lansat o calitate de bere de lux denumită „Tre Skilling Banco”, folosind astfel legătura de idei pentru a sugera noțiunile de „rar și excepțional”.

De altfel, reproducerea mărcii apare și pe etichetele acestui sortiment de bere.

De unde se vede că faima filatelică poate forma obiectul mândriei unui oraș dar poate contribui virtuos și la reclama comercială!

Desen de ANDO

ISTORIE POȘTALĂ

Mărcile poștale folosite dincolo de frontierele unei țări, purtând obliteratedările oficiilor poștale care au funcționat temporar în alte țări, constituie în filatelie capitole aparte.

Mai puțin cunoscute sînt obliteratedările poștelor europene care au funcționat — decenii de-a rîndul — în diverse state ale Americii Latine.

Cele mai multe din aceste oficii au funcționat în perioada în care țările gazdă, neavînd încă convenții poștale internaționale, trebuiau să se folosească de intermediul oficiilor unor poște străine.

Aceste oficii foloseau mărci ale respectivelor țări. Poșta engleză folosea la început, pentru anularea mărcilor, ștampile de tipul oval sau rotund cu bare, fără indicația datei sau localității. Spre deosebire de celelalte oficii engleze din America de Sud, la care numărul oficiului era precedat de litera C, ștampila folosită la Buenos Aires avea seria B 32. În schimb, pe dosul scrisorilor s-a aplicat, cu începere din 1872, și o ștampilă rotundă cu indicația Buenos Aires și data.

Poșta franceză, care a funcționat în Argentina din 1860, a folosit o ștampilă rombică punctată cu o ancoră în centru și în paralel ștampile de bord rotunde dublu cerc sau octogonale. Acestea purtau și numele sau numărul vasului cu care se expedia corespondența. Mărcile se anulau însă la plecare cu ștampile argentinieniene. În 1977, poșta franceză și-a încetat activitatea.

SIGILIU POȘTAL

Pină pe la mijlocul secolului trecut, ceara pentru sigilat era curent folosită nu numai pentru închiderea scrisorilor oficiale sau plicurilor conținând valori, ci și pentru corespondența particulară. Sigiliile care împodobesc scrisorile vechi adaugă colecțiilor filatelice elemente foarte decorative.

Povestea cerii de sigilat este relativ puțin cunoscută. Pină către sfârșitul Evului Mediu se folosea numai ceara obișnuită de albine, în stare naturală sau colorată. Abia mai tirziu a fost introdus uzul „cerii de sigilat”, adusă de neguțatori din India. La început ea era foarte rară și costisitoare, însă într-un timp destul de scurt folosirea ei a devenit de uz curent.

Se pare că prima scrisoare sigilată cu noua ceară, care s-a păstrat pină în zilele noastre, datează din 1567 și a fost expediată de un trimis francez la curtea din Weimar, contelui palatin Friedrich.

Prima carte în care se vorbește despre ceara de sigilat este tratatul scris în 1653 de portughezul Garcia de Orta, despre mirodeniile și aromatele din India. Apariția acestui tratat a fost comemorată, în 1963, printr-o emisiune poștală a Portugaliei.

**vă
propunem
un test**

Din cele 6 imagini, două sînt la fel. Care ?

Turism - filatelie

O CĂLĂTORIE prin R.S.R.

MIRCEA STOIAN

În nenumărate rînduri m-am întrebat care dintre aceste două mari pasiuni — turismul și filatelia — mi s-a cuibărit mai întîi în suflet. Dar niciodată n-am reușit să-mi răspund fără echivoc. Oricum, îmi aduc aminte că atunci, în copilărie, ochiul meu mirat privea realitatea înregistrînd-o în dreptunghiuri de frumuseți fără seamăn. Cărțile de povești se închideau rînd pe rînd, iar eu începusem să descopăr pe cont propriu... lumea ca lume, cum spune un poet. Și tot atunci am făcut cunoștință cu acei fluturași policromi despre care nu puteam înțelege de ce inițial aveau un preț, iar mai apoi costau mult mai mult, mai ales prin raportare la măruntele mele economii de elev silitor. De un lucru însă nu mă îndoiesc: azi n-aș renunța în ruptul capului la nici una dintre ele, și cu atît mai mult la una în favoarea celeilalte. Și aceasta pentru simplul motiv că dragostea pentru natură și patima de colecționar de mărci se completează armonios și poate că dintre toate împerecherile de pasiuni aceasta apare ca fiind cea mai firească. Acum îmi dau seama din proprie experiență că în vreme ce un turist cunoaște și se îndrăgostește de lumea înconjurătoare prin călătorii reale, un turist-filatelist are în plus marele avantaj de a efectua nebaneuite circuite, călătorii imaginare și popasuri ieșite din comun, inexistente în vreun itinerar concret.

De altfel, este bine cunoscut faptul că între multe rațiuni de a fi ale filateliei se găsește și aceea de a incita la incursiuni în cele mai diverse domenii, domenii care, conform regulii nescrise a acestei plăcute și utile îndeletniciri, sînt dictate de tematicile respectivelor mărci sau serii. Mă gîndesc că atîta timp cît oricare colecție tematică (faună, floră, sport, pictură etc.), implică într-un anume fel o călătorie dincolo de filele clasorului, cu atît mai mult o colecție filatelică pusă sub semnul TURISMULUI va îmbia pe fericitul pasionat cu trasee mai mult sau mai puțin cunoscute.

În acest caz, tentația cea mare — vizavi de vastitatea celor două teme ce se îngemănează — este de a alcătui o rută subiectivă, apropiată inimii mele. Este firesc, cu alte cuvinte, ca din nenumăratele emisiuni filatelice dedicate frumuseților patriei, monumentelor și locurilor istorice, obiectivelor industriale și culturale, centrelor civice ș.a., să iubesc mai mult pe una sau pe alta. Bucuria mea cea mai de seamă, scriind aceste rînduri, ar fi aceea de a afla că, în urma lecturii, măcar un singur filatelist s-a îndrăgostit de turism, măcar un singur turist s-a îndrăgostit de filatelie.

TRASEE MONTANE

Cine nu iubește muntele și drumeția montană? Poate tocmai această întrebare, pe lângă multe altele, inerente, legate de frumusețea reliefului țării noastre, de munții noștri la fel de asaltați indiferent în ce sezon, poate tocmai această întrebare să fi fost gramul determinant în balanța hotărârii luate de Poșta Română când a emis splendida serie intitulată Puncte turistice la munte, pusă în circulație la 29 iunie 1964 (C.M.P.R. 2384—2388). Strict filatelice emisiunea este formată din cinci valori reprezentând:

- valoarea de 40 bani — Cheile Bicazului;
- valoarea de 55 bani — Lacul și Cabana Bilea;
- valoarea de 1 leu — Telefericul de la Poiana Brașov;
- valoarea de 1,35 lei — Masivul Ceahlău și Lacul de acumulare de la Bicaz;
- valoarea de 1,75 lei — Sinaia, Hotelul Alpin (Cota 1400).

De remarcat că, potrivit unei expresii tipografice, din cele cinci mărci, patru sînt machetate „pe înalt”, una singură, cu toate că păstrează aceleași dimensiuni, fiind machetată „pe lat”. Justificarea acestei mici derogări de la unitatea grafică a emisiunii este funcțională și nu se poate explica decît prin faptul că peisajul destinat valorii de 1,35 lei reprezintă o vedere panoramică — Masivul Ceahlău (cîșiva versanți din partea nord-vestică) și Lacul de acumulare al hidrocentralei de la Bicaz. Panorama aceasta se desfășoară clar în reprezentarea de pe marcă, și ne putem da ușor seama că „executantul” „privește” de pe impunătorul baraj de la Bicaz.

Dar fiindcă tot sîntem în această pitorească zonă moldoveană, să aruncăm o privire asupra primei valori din serie, de 40 de bani, cea care ne aduce în prim plan cei doi pereți abrupti, de stîncă masivă, despărțiți pe alocuri doar de numai 5—6 metri, ai Cheilor Bicazului. Curios mi se pare faptul că nu pot rezista tentației de a călători cu ochiul minții și numai cine a colindat aceste locuri își poate da seama de cîtă plăcere poți încerca stabilindu-ți drumul solitar. Iată, bunăoară, în drum spre Cheile Bicazului eu îmi pot alege un traseu din mai multe sau le pot parcurge pe rînd, pe toate. Astfel pot pleca din Gheorghieni, trecînd prin dreptul Lacului Roșu, sau mă pot îndrepta spre același obiectiv dinspre Piatra Neamț, sau pot veni din nord într-un ocol

prin nord-vestul veșnicului asaltat Masiv Ceahlău. Să mai vorbim și despre fiecare traseu în parte, despre plăcerile excursiei în sine și despre splendorile sălbatice întîlnite în cale? Poate că ar fi prea mult. Nu de alta, dar fiecare traseu în sine l-ar trimite, prin obiectivele întîlnite, pe înlocatul filatelicit din mine spre alte și mereu alte file ale clasorului. Masivul Ceahlău este un univers bine armonizat, cu floră și faună specifice, cu piscuri semețe și cu însuși regele acestei zone, golașul vîrf Ceahlău al cărui simplu nume îmi va aminti toată viața de frumoasele versuri ale lui George Coșbuc care-l vedea „de parte-n zări albastre dus”, într-o limpede zi de vară.

După ce am admirat coridorul montan cu pereți înalți de 200—300 de metri ai Cheilor Bicazului, ce străjuiește, ca pe un fir de apă vie, rîul Bicaz, vom face un salt specific incursiunilor filatelice: din nordul Moldovei, pe versantul nordic al Munților Făgăraș. Cît de simplu sari... sute de kilometri... de la valoarea de 40 bani la valoarea de 55 bani. Ne aflăm, așadar, în preajma lacului glaciar Bilea, situat în Munții Făgăraș la o altitudine de 2034 metri, lac ce deține supremația între salba de lacuri montane făgărășene. Cabana cu același nume se află situată pe o mică peninsulă, o limbă de pămînt care înaintează în lac, și se înca-drează, cum s-ar spune, de minune în ansamblul pitorescului alpin local. Cît de binevenită în calea turiștilor montanei este această oază unde se poate bea un ceai cald și se pot petrece cîteva plăcute ore de odihnă o vor spune doar cei temerari, adică turiștii cu veleități de alpinisti, la întoarcerea dintr-o excursie prin împrejurimi (în care se află vîrfurile Vîntătorul, Capra, Văiuga, Paltinul ș.a.).

La Sinaia (și cu aceasta vom spune cîteva cuvinte și despre valoarea de 1 leu a emisiunii), cei mai puțin îndrăzneți, sau poate doar comozi, au marele avantaj al modernizării turistice: peisajelor făgărășene plătite cu eforturi personale deloc de neglijat, li se substituie numai puțin încîntătoarele priveliști ale Munților Bucegi. Destinația cunoscutului teleferic este vîrf-ul Postăvarul și, oricît de răutăcioși am fi, de pe poziția adevătatului mișcării în aer liber, trebuie să afirmăm că numai telefericul poate oferi un cadru montan în deplină desfășurare a sa. În apropierea liniei telefericului se găsesc cabanele Postăvarul și Cristianul Mare. Terasele lor sînt o bună vreme din an scaldate în soare și oferă splendide vederi panoramice spre

împrejurimi (Munții Bucegi, cu vârful Piatra Craiului, precum și ample deschideri spre una din țările țării, aceea a Birsei).

După plimbarea în Masivul Ceahlău, unde probabil n-am rezistat unei minicroaziere cu vaporul pe lacul Bicăz, după ce am admirat Cheile Bicazului, Lacul și Cabana cu același nume — Bilea —, după o amețitoare traversare a văilor cu Telefericul de la Poiana Brașov, o seară plăcută și o noapte odihnitoare pot fi petrecute... la doi pași, adică la Sinaia, Hotelul Alpin (Cota 1400). Dar tot atât de bine, a doua zi, ca turiști care se respectă, vom coborî în oraș și vom putea admira pe rând, într-un circuit citadin ad-hoc: Casa de cultură (Cazinoul), Castelul Peleş, Parcul castelului, Castelul Peleşor, Foișorul, Mănăstirea Sinaia (1695). Fără să mai vorbim că împrejurările sînt cel puțin tot atât de atrăgătoare. Oricum, în scurtul nostru raid prin acest oraș, supranumit pe drept cuvînt Perla Bucegilor, vom avea dese prilejuri să aflăm că această cetate modernă s-a format ca oraș în jurul Mănăstirii cu același nume ridicate de spătarul Mihai Cantacuzino între 1690—1895 și că denumirea actuală a așezării apare în documentele secolului al XVII-lea. Faima contemporană a acestui oraș încărcat de istorie o fac baza materială a stațiunii climatice de interes republican, amenajările destinate practicării sporturilor de iarnă (Sinaia este cel mai important loc de acest fel de la noi din țară), precum și o industrie a construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor în continuă ascensiune.

Acum spre sfîrșitul acestui itinerar montan filatelic poate că sînt dator și cu unele specificații stricte, de specialitate, destinate mai ales celor care nu posedă (încă) Catalogul mărcilor poștale românești. Astfel voi aminti că desenele aparțin graficienilor A. Ionescu-Iași și I. Mihăiescu, că sînt gravate și apar pe hîrtie velină și că nuanțele coloristice sînt, în ordine: brunul carmin, albastru deschis, brun-violet, brun închis și albastru închis-verzui.

TURISM... TURISM ȘI TURISM FILATELIC

Obișnuiți de acum cu salturile, vom mai efectua încă unul, de data aceasta în timp — din 1964, anul apariției seriei de mai sus, în 1971, cînd Poșta Română, animată de aceeași nobilă intenție de popularizare a unora dintre cele mai importante puncte turistice din țară, editează seria intitulată chiar „Turism”. Emisiunea a apărut la 15 aprilie 1971, și o putem considera, din acest punct de vedere, în contextul anului respectiv, ca un fel de avangardă filatelică la sezonul vacanțelor, concediilor și al călătoriilor. Tipografic vorbind avem de-a face cu heliogravuri pe hîrtie cromo, toate reprezentările celor șase valori fiind executate în policromie. Machetele grafice au fost executate de către apreciatul artist plastic Vladimir Stoianov, iar cele șase mărci încadrează pe rând:

- valoarea de 40 bani: Cheile Bicazului;
- valoarea de 40 bani: Babele;
- valoarea de 55 bani: Poiana Brașov;
- valoarea de 1 leu: Delta Dunării;
- valoarea de 1,50 lei: Băile Sovata;
- valoarea de 2,40 lei: Stațiunile marine Venus, Jupiter și Neptun.

(Vezi reproducerile)

Inspirația celor care au stabilit obiectivele ce figurează pe aceste șase valori mă îndeamnă să remarc teribila tentație la care aș fi fost probabil supus indiferent de existența acestei emisiuni. După raidul montan, nici nu se putea o trecere mai adecvată spre litoralul românesc al Mării Negre, cealaltă splendoare naturală a frumoasei noastre țări. Pînă și gradarea din cadrul valorilor acestei serii „Turism” face o armonioasă alunecare, din obiectiv în

obiectiv turistic, de la Cheile Bicazului spre însoritele stațiuni moderne ale litoralului — Venus, Jupiter și Neptun.

Cu toate că atât Cheile Bicazului cât și Poiana Brașov foarte apropiate de telefericul cu care ne-am plimbat deja, ca și de Hotelul Alpin (Cota 1400), cunoscute la Sinaia, sau fantasticele pietre numite Babele din Bucegi), ne sînt, turistic sau filatelic, destul de intime, consider o bună inițiativă reluarea imaginilor lor în diverse serii; tocmai în această perseverență se află de fapt cheia unei adevărate activități de popularizare.

Dar înainte de a ajunge în mirifica lume a Deltei Dunării, despre care Jean Bart scria „Cei care au auzit de frumusețile Deltei, să îndrăznească să pătrundă pe căile ei mișcătoare!”, înainte de a încerca să cuprindem necuprinsul întinderilor albastre ale Mării Negre, să poposim o vreme, admirînd ilustrația valorii de 1,50 lei, la Sovata. Un oraș, stațiune balneoclimatică, situat pe latura vestică a Munților Vulcanici într-o depresiune cunoscută sub numele de Praid-Sovata. Stațiunea stă parcă în umbra muntelui Seaca, un fragment, de o splendoare ieșită din comun, din craterul unui vulcan stins. Faima stațiunii Sovata a depășit de mult granițele țării, aici aflîndu-se cîteva lacuri sărate și calde — helioterme — de notorietate: Ursu, Aluniș, Roșu și cel mai vechi, lacul Negru. Ar mai fi de amintit că în afara atracțiilor propriu-zise, specifice, ale stațiunii Sovata, o cunoaștere de autentic filatelist va îndemna întotdeauna la „plimbări” prin împrejurimi. Și nu vom fi deloc dezamăgiți. Vom admira Masivele de sare, Muntele Seaca Mare, iar dacă vom dori o mică aventură turistică în peisaj montan nimeni nu ne va împiedica să ajungem la 10 kilometri de Sovata, într-o altă stațiune pitorească, pe numele său Praid, sau, și mai departe, la circa 22 kilometri, la Corund.

Să revenim la acel neobosit călător pe apă — Jean Bart. Să îndrăznim cu alte cuvinte să „pătrundem căile mișcătoare” ale incredibilei minuni a naturii — Delta Dunării. Același Jean Bart îi asigură pe îndrăzneți că „se vor întoarce tot atât de bogați și nu vor uita niciodată acest ținut așezat la marginea mării, pe unde fierbe viața și se nasc legende”. Cu atât mai mult, voi adăuga eu, cu cît, în lipsa unor fotografii inime, de album de familie, în lipsa unor ilustrate (cam rare în ceea ce privește Delta Dunării), îndrăznețul va fi un grijuliu filatelist ce n-a scăpat seria „Turism”, 1971, unde, pe minusculul petec de hîrtie — valoarea de 1 leu — i se

oferă un prilej permanent de aduceri a-minte. Va fi destul să deschidă clasorul și să privească lung și poate cu nostalgie prin lupă!

Vajnicilor, bătrînilor lupi de mare li se umple inima de bucurie cînd, după zile și nopți, al căror șir pare să se piardă în legănatul obsedant al mișcătoarelor cărări, aud marinărescul strigăt: Pămînt! Pămînt! Ei bine, eu, acum, simt cum îmi este inundată de lumină pagina și-mi vine să strig venînd dinspre uscat: Marea! Marea: Marea noastră cea Neagră, pînă la care știa Bătrînul Mircea că se-ntinde Țara Românească. Aceeași mare de dinaintea lui Mircea cel Bătrîn, Euxinul Pont din vechime, pe al cărui țărîm strămoșii acestui neam, primitori ca întotdeauna, și-au durat cu propriile lor destine o istorie, aceeași mare dintotdeauna inspiratoare a sufletelor înalte, poezii, aceeași mare care azi scaldă un adevărat șirag de perle. Trei dintre aceste perle au nume stelare, se numesc Venus, Jupiter și Neptun și apar, încheind emisiunea, pe valoarea de 2,40 lei. Mi-ar fi de ajuns și chiar îmi este să vă spun din prag de An nou: nu uitați, Marea Neagră vă așteaptă și în 1979. Mergeți la mare și veți vedea că nu mai este aceeași! Niciodată, de la o clipă la alta, Marea Neagră nu este aceeași!

1978 — DIN NOU... TURISM I

Parcă pentru a evita din nou absolut orice fel de dubii, Poșta Română a editat în anul care de-abia se-ncheie o nouă emisiune dedicată TURISMULUI. Revenind prin locuri deja cunoscute nouă — altă ca turistică, cât și ca filateliști — între care aflăm Delta Dunării (valoarea de 55 bani, reprezentând un peisaj deasupra căruia zboară un pelican), Poiana Brașov (valoarea de 3,40 lei, cu o ilustrație desprinsă din pitorescul acestor locuri) și stațiunea balneoclimaterică marină Mangalia (valoarea de 4,80 lei, un peisaj marin, cu Marea Neagră în stînga mării și cu siluetele moderne a trei noi hoteluri în dreapta), avem totodată ocazia să vizităm și alte obiective turistice de primă mărime din țara noastră.

Astfel, pe valoarea de 1 leu, apare castelul Bran, monument al constructorilor medievali. Cetatea a început să fie construită în anul 1377, iar mai târziu Mircea cel Bătrîn a efectuat lucrări de consolidare în vederea stăvilirii atacurilor turcești. Astăzi castelul este deschis marelui public prin transformarea lui în Muzeu de artă feudală. Cele 27 de săli prezintă piese de artă feudală din secolele XI-XIX (o sală cu mobilier în stilul renașterii și al barocului, o sală cu piese orientale, o sală cu mobilier roco, o sală a patului cu baldachin de la sfîrșitul renașterii italiene, diferite sculpturi în lemn, arme etc.). În parcul castelului se află un muzeu etnografic în aer liber cu gospodării și vechi instalații de industrie țărănească. Pentru turistul curios și pentru filatelitul ce se vrea bine documentat, ar mai fi de adăugat că în apropiere se află comuna și stațiunea climaterică cu același nume, situate pe vechiul drum comercial dintre Țara Românească și Transilvania, într-un defileu mărginit de Munții Bucegi și de măgurile care se desprind din Piatra Craiului.

Din emisiunea care însumează un număr de șase valori merită însă o atenție cu totul și cu totul deosebită cea de 2,15 bani care prezintă în premieră filatelică o imagine și o tematică: intrarea în Peșterea Muierii, prima peșteră electrică din țară. Această „carie montană” este situată pe versantul sudic al Muntelui Parîng, în cheile riului Galben și, cum ar spune un speolog, este sculptată în calcare mezozoice, prezentînd resturi de faună fosilă. Odată începutul făcut, iată că acestei serii turistice îi urmează o alta care deși nu se numește expres astfel, în realitate abordează tot o tematică turistică. Ne referim la emisiunea de șase valori intitulată Peșteri din România prin ilustrațiile căreia se pătrunde într-un univers deosebit — acela

al frumuseților subpămîntene cu stalagmite și stalactite. Seria Peșteri întregeste marea capitol al prezentării filatelice a turismului din țara noastră.

Am lăsat la sfîrșit valoarea de 1,50 lei care reprezintă mănăstirea Moldovița pentru a familiariza într-un fel pe cititor cu o altă frecvență tematică filatelică, precum și cu una dintre cele mai asaltate zone turistice din țară: perimetrul geografic al nordului Moldovei, un tărîm încărcat de istorie. În salba de monumente istorice ridicate în perioada feudalismului, Moldovița ocupă un loc aparte (alături de Mănăstirea Neamț, Sucevița, Arbore, Agapia, Voroneț etc.). Pentru un filatelitul obișnuit să călătorească imaginar, un posibil itinerar în circuit cu vizitarea monumentelor istorice din nordul Moldovei, două dintre cele mai nimerite prilejuri vor fi oferite desigur prin procurarea emisiunilor...

MONUMENTE ISTORICE 1967—1968

Prima dintre aceste emisiuni, Monumente istorice, a apărut la 29 iunie 1967 reproducînd cele șase desene ale lui Vlasto pe tot altelea valori, după cum urmează:

- valoarea de 20 bani — Turnuri ale breslelor din Sibiu;
- valoarea de 40 bani — Castelul de la Criș;
- valoarea de 55 bani — Biserica de lemn din Plopiș;
- valoarea de 1,60 lei — Ruinele Cetății Neamțului;
- valoarea de 1,75 lei — Palatul Mogoșoia;
- valoarea de 2,25 lei — Biserica Vorneș.

Pornind de la importanța generală a acestor monumente istorice, mărturii ale trecutului glorios, de luptă, al neamului, mărturii ale dragostei și aspirațiilor permanente spre cultură ale poporului român, Poșta Română a continuat emiterea de mărci filatelice cu aceeași tematică. Astfel, în dorința legitimă de a face cât mai cunoscute aceste vestigii ale trecutului neamului nostru Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor a emis a doua serie Monumente Istorică în 1968.

În cadrul acestei a doua emisiuni vom întîlni noi locuri și monumente istorice:

Valoarea de 10 bani oferă filateliștilor prilejul unui raid pe meleaguri dobrogene: mai concret pe marcă apare o metopă de pe Monumentul triumfal de la Adamclisi, ridicat în timpul împăratului Traian, în cinstea victoriilor obținute asupra geto-da-

cilor la începutul secolului al II-lea. Basoreliefurile reprezintă scene semnificative din viața și lupta celor învinși, acei mari învinși din a căror înclăstare cu oștile romane avea să se nască un nou popor — cel român, și o nouă limbă — limba română.

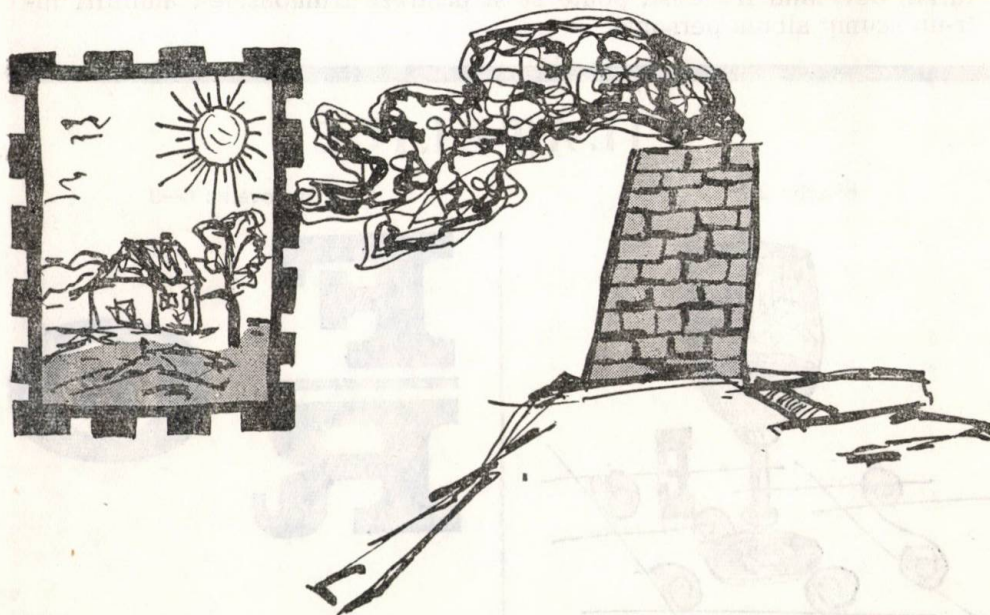
Valoarea de 40 bani reproduce un loc deja cunoscut în traseul nostru, renumitul monument de artă feudală din zona Sucevei (fostă cetate de scaun a Moldovei), Biserica Mănăstirea Moldovița.

Valoarea de 55 bani ne face să poposim, admirînd-o, — într-un alt cadru cu puternice rezonanțe istorice: la Mănăstirea Cozia, pe valea bătrînului Alutus — Oltul nostru de astăzi — unde vom vizita unul dintre cele mai vechi monumente arhitectonice românești care s-a păstrat în întregime. Mănăstirea a fost ridicată în parte de Radu I Basarab și terminată în jurul anului 1386 de către Mircea cel Bătrîn, care de altfel aici și odihnește, monumentul vădind o seamă de puternice influențe ale arhitecturii bizantine. Pentru îndrăgostiții de literatură am mai putea aminti că tocmai sub puternicele sentimente insuflăte de aceste locuri a creat Grigore Alexandrescu cu inspiratul său poem Umbra lui Mircea la Cozia.

Valoarea de 1,20 lei reprezintă un alt vestigiu al trecutului nostru istoric de ase-

menea din vremea lui Mircea cel Bătrîn. Este vorba despre un alt monument din Țara Românească, și anume Curtea Domnească de la Tîrgoviște, orașul al cărui destin contemporan stă sub semnul unei puternice dezvoltări industriale, sociale și culturale. Curtea domnească din Tîrgoviște a fost refăcută de Petru Cercel unul dintre domnitorii cu cea mai interesantă și controversată personalitate din istoria neamului nostru. Din vremea sa datează și impozanta Biserică domnească a cetății Tîrgoviște de al cărei nume este legat și numele lui Vlad Țepeș, domnitorul care, în cele din urmă, avea să mute capitala Țării Românești în cetatea lui Bucur.

Valoarea de 1,55 lei ne poartă din nou pe dulcile plaiuri ale tîrgului Ieșilor, reproducîndu-ne impunătorul Palat al Culturii din această fostă cetate de scaun a Moldovei. Edificiul a fost construit între anii 1905—1907 în stil neogotic, cu bogate decorații exterioare și interioare. Între altele, Palatul adăpostește și Pinacoteca Națională din Iași în cadrul căreia sînt conservate picturi de valoare ale artiștilor plastici moldoveni. Bineînțeles că privind ilustrația acestei mărci, un filatelist poate face utile și înfiorate incursiuni în istoria

mai veche și mai recentă a acestui important centru al țării noastre, amintindu-și de efervescentele monumente ale Revoluției de la 1848, precum și de puternicul suflu patriotic al evenimentelor care au precedat Unirea Moldovei cu Țara Românească. Iașul va da întotdeauna oricărui vizitator prilejuri neasemuite de întâlnire cu marile umbre ale culturii neamului românesc, începând cu geniul poeziei noastre, Mihai Eminescu, ca de altfel și cu marii povestitori care au fost Ion Creangă și Mihail Sadoveanu, cu primii noștri mari actori, cu ilustrul cărturar de la început de veac XIX care a fost Gheorghe Asachi și cu mulți, mulți alții.

Pe ultima valoare din această atractivă și plină de învățăminte emisiune a anului 1968, valoarea de 1,75 lei, apare un important obiectiv istorico-turistic al meleagurilor transilvănene: Castelul Huniazilor.

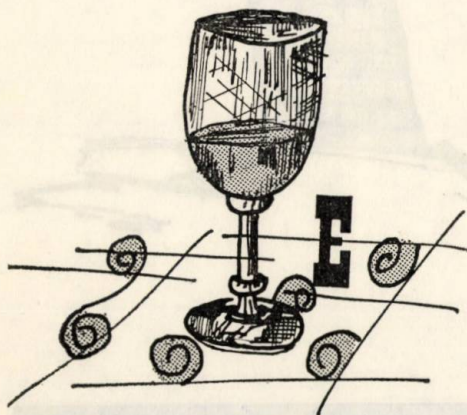
Numele acestui monument de artă feudală se leagă de persoana nobilului român Voicu (secolul XIV), tatăl lui Iancu de Hunedoara. Inițial aici a fost ridicată o cetate, iar mai apoi Iancu de Hunedoara și Matei Corvin au transformat-o în castel. Dintre vitregiile care de-a lungul anilor s-au abătut asupra acestei construcții este de amintit înainte de toate un puternic incendiu din anul 1854. Începând din anul 1954, paralel cu deosebita amploare industrială pe care o va lua cetatea siderurgiei românești, aici au demarat o seamă de lucrări de restaurare care, printre altele, își propuneau să redea castelului aspectul său fastuos de altădată. Valoarea apare într-o nuanță combinată de negru, brun și oliv, iar întreaga emisiune a fost realizată grafic de către A. Tasgian și I. Dumitrana (gravură pe hârtie albă specială).

Aș îndrăzni să-ți repet acest învățămînt: că e bine să te integrezi peisajului și să te armonizezi în toate, ca să-ți cînte ființa de puterea acestui pămînt și să simți că te adaugi neamului tău. Îmi place să cred că aceste cuvinte ale Ceahlăului prozei noastre, Mihail Sadoveanu, se potrivesc de minune atît iubitorilor turismului, cît și iubitorilor mărcilor filatelice, îmi place să cred că transcriindu-le voi adresa un îndemn oportun celor care mai ezită în a porni pe cărările imagine și reale ale acestor două mari pasiuni îngemănate. Circuitul nostru s-a sfîrșit, dar orice filatelist poate să-și traseze itinerarii zilnice, așa cum orice turist, devenind filatelist, poate să-și păstreze frumoasele-i amintiri într-un scump album personal.

FILATELICE

Biverb: 2,7

Monoverb: 6—9

EUGEN GUJA

ESTE OARE ANTICHITATEA ATÎT DE DEPARTE DE NOI?

DEM. URMĂ

Un nou criteriu cronologic ● Între mit și tradiție orală ● Au existat centaurii și varietatea lor, sfincșii ? ● Ciclopul lui Ulise ● Văzut-a cineva balauri și dragoni ?

Civis romanus sum ! (sînt cetățean roman) spuneau cu legitimă mîndrie îndepărtații noștri strămoși și cu aceeași mîndrie a scris cronicarul Gr. Ureche „că de la Rîm ne tragem” — adică de la Roma, cetatea eternă, a cărei fondare, sărbătorită anual la 21 aprilie este plasată în anul 753 î.e.n. În acest 1979 se împlinesc de atunci 2732 de ani, deci peste 27 de secole, aproape trei milenii, un interval de timp enorm, măsurat cu metrul vieții umane. Europa trecea pe atunci din epoca bronzului în cea a fierului, iar în Egipt domnea faraonul Sabacan, din cea de-a 25-a dinastie, de origine etiopiană.

Este mult de tot de atunci, secole pierdute în ceața legendelor...

Dar nu s-ar putea oare găsi un alt criteriu pentru a măsura aceste secole, un criteriu destul de logic, care să ne apropie de antichitate ?

Viața omului — unitate de timp

Să încercăm, începînd prin a spune că, în locul anului calendaristic obișnuit, vom considera un interval de viață umană. Așadar, să presupunem că, la vîrsta de 20 de ani, un tînăr copt la mînte este prezent la un eveniment istoric deosebit de important. Acesta i se va întîpîri puternic în memorie și tînărul va fi cu siguranță în măsură să-l descrie fidel în tot cursul vieții lui, de exemplu atunci cînd va avea vîrsta de 80 de ani. Ținem seamă și de faptul că omul vîrstnic își amintește mai bine lucruri întîmplate în tinerețe, decît altele recente. Omul nostru de 80 de ani va putea povesti altuia de 20 de ani marele eveniment istoric memorat. Tînărul

acesta va fi și el impresionat și va repeta povestirea auzită atunci cînd va împlini etatea de 80 de ani. Continuînd în același mod, amintirea va trece din generație în generație, din gura bătrînilor în urechile tinerilor. Și unde se va ajunge, în final ? Se vor obține perioade de tradiție orală de cîte 60 de ani, corespunzînd lanțului de persoane imaginat mai sus.

Să ne întoarcem acum în timp din 60 în 60 de ani, prin nouă persoane, în condițiile arătate (evocarea I). Nu se poate spune că o amintire istorică foarte importantă a putut suferi o deformare de substanță, esențială, trecînd prin nouă guri diferite. Vor putea varia doar detaliile. Și iată că acest „comput cronologic” sui-generis ne duce la un rezultat surprinzător : acest al 9-lea strămoș care, prin vocea sa, a făcut să ajungă pînă la noi narațiunea unui mare eveniment era matur atunci cînd genovezul Cristofor Columb (revendicat de spanioli sub numele de Cristobal Colón) a plecat cu cele trei „caravele” ale sale spre o Indie care s-a dovedit apoi a fi America. Prin urmare, numai nouă persoane ne despart de anul descoperirii Lumii noi, 1492 ; în același an, Ștefan cel Mare zidea la curtea domnească din Hîrlău acel splendid monument istoric care este biserica Sf. Gheorghe.

Mergînd mai departe în acest imaginar „tunel al timpului” și trecînd de alți trei străbuni, găsim că cel de-al 12-lea personaj din lanț era contemporan cu Dante Alighieri (1265—1321). Dacă acest al 12-lea străbun ar fi fost un brașovean, el ar fi cunoscut prima atestare documentară (1271) a „burgului” de la poalele Tîmpel, unde se născuse.

Cel de-al 20-lea strămoș al tinărului din 1920 avea 20 ani de atunci cînd, la 25 decembrie din anul 800, papa îl încorona pe Carol cel Mare ca împărat al unui imperiu care cuprindea aproape jumătate din Europa, din Boemia pînă la Atlantic (evocarea II).

Să ne oprim acum puțin, pentru a medita asupra acestui sistem original de cronologie, care demonstrează că, dacă n-ar exista informația scrisă sau altfel materializată, tradiția orală ar rămîne singura cale de cunoaștere a istoriei omenirii. În unele cazuri, cum bine se știe și cum vom vedea, ea este concret un izvor unic de informare asupra trecutului, chiar în forma miturilor și a legendelor. Pe de altă parte, evenimente importante care par foarte îndepărtate de zilele noastre pot fi apropiate prin faptul că transmiterea lor a trecut printr-un număr redus de guri pentru a ajunge la noi.

Să continuăm a parcurge în „marche-ar-riere” lanțul tradiției orale, format din zale de cite 60 de ani, fiecare zală însemnînd o persoană. Vom găsi mereu lucruri interesante și unele ne vor surprinde ca niște adevăruri nebănuite.

Cel de-al 28-lea octogenar care deapănă nepotului său de 20 de ani amintiri frapante trăia pe timpul lui Dioclețian, împăratul roman care a abdicat în anul 305 e.n., la vîrsta de 60 de ani, dorînd a trăi ca simplu particular.

Încă cinci zale din lanț și dăm peste cel de-al 34-lea străbun, născut la numai trei ani după Octavian August, împăratul a cărui domnie a marcat una din cele mai strălucite epoci din istoria Romei (evocarea III).

Hannibal ad portas! (Hanibal la porțile Romei!) strigau cu groază romanii în anul 216 î.e.n., cînd marele general cartaginez se afla la Capua (30 km nord de Napoli) și amenința să cucerească cetatea

eternă, după ce cîștigase bătălia de la Cannae. Cel de-al 37-lea personaj al seriei noastre trăise din plin spaima semenilor săi și poate văzuse și elefanții pe care Hannibal îi adusese din Africa. E drept că rămăseseră puțini: numai 21...

Parcurend înainte tunelul timpului ajungem la cel de-al 46-lea străbun din lanțul imaginat. Presupunînd că era roman, el putea vorbi astfel nepotului său, în anul 720 î.e.n.:

„Dragul meu, acum 33 de ani, cînd eram în plină putere, am venit aici și am fost unul din cei care l-au ajutat pe Romulus să întemeieze Roma, pe aceste multe coline care pe atunci erau pustii, nelocuite. Hei, este bătrîn acum primul nostru rege și noi îl socotim un mare om — dar nu pentru că se crede nepotul zeului Marte, ci pentru că este un bun organizator. Știi că s-a ocupat chiar de îmbunătățirea calendarului nostru agricol?”¹ (evocarea IV).

Centaurii și sfîncșii

Perpetuarea tradiției orale în felul presupus în rîndurile anterioare nu ne permite desigur să afirmăm cînd s-au născut legende mitologice, dar oferă o posibilitate de înțelegere a modului în care s-au născut. Cîndva trebuie să fi existat un venerabil octogenar care s-a adresat cam în felul următor nepoților sau strănepoților săi:

„Cînd eram încă un adolescent, străbunicul meu îmi povestea cum a văzut o dată o ființă extraordinară, care semăna cu un cal pentru că avea patru picioare

¹ Detalii în „Almanahul flatelic 1978”, în articolul „De unde vin numele lunilor anului și ale zilelor săptămîinii?”, p. 184.

1920 1860 1800 1740 1680 1620 1560 1500

1440 1380 1320

lungi și subțiri și o coadă stufoasă, superbă; dar în față se ridica un bust de om cu cap cu tot și cu două brațe ca ale noastre. Și acest cal-om sau om-cal vorbea cu voce de pămîntean, măcar că nu-l înțelegeam".

Și tot așa, venerabilul nostru octogenar vorbea despre sfîncși și giganți cu un singur ochi în frunte, despre balauri cu trei și cu șapte capete și despre multe alte minunății pe care astăzi le întîlnim în basmele tuturor popoarelor. Aici apar fapte diferite în detaliile anatomiei lor, dar egale în caracterele lor esențiale fizi-co-morale: sînt „ființe” monstruoase, uneori îmbinări de mai multe animale cunoscute, dar mai des ființe nemaivăzute, rele și crude.

Cum s-a născut deci fantasticul, dacă putem apropia atît de mult de noi fapte care vor fi fost măcar în parte reale, transmise prin tradiție orală? S-a născut tocmai pentru că cineva a putut spune cu tărie că a văzut aceste structuri excepționale și faptele extraordinare legate de ele.

Calul — blîndul și nobilul animal astăzi domestic — trăia odinioară liber, sălbatic, în herghelii. Omul se ținea departe și de cai și de toate animalele sălbatice, adăpostindu-se în peșteri naturale sau săpate fie sub stînci, fie pe pantele abrupte ale dealurilor. Uneori mai trăia în incinte împrejmuite cu lemnul pădurilor, atît de abundente în trecutul îndepărtat.

Dar iată că într-o zi, după apusul soarelui, pe un loc înălțat, profilîndu-se pe cerul senin, în penumbra crepusculului, apare o siluetă nemaivăzută, o ființă mixtă, jumătate cal, jumătate om. Era primul „centaur”, numit de greci *kentauros*, apărut printr-o simplă iluzie optică. Cum aceasta? Un bărbat voinic și îndrăzneț

a reușit să încalce vreun noaten² mai blînd și să-l țină strîns de gît, poate că după ce l-a ademinit cu niște fructe foarte dulci. Și noatenul fugea, fugea, furios și speriat de povara care-i stînjenea mișcările și-i limita libertatea. Mulți l-au văzut pe acest prim centaur apărînd și dispărînd cu mare iuteală și au povestit altora nemaipomenita întîmplare, descriînd apariția ca pe o minune. Și au trebuit să fie crezuți, pentru că centaurul fusese văzut de multă vreme.

Vremea a trecut... Generațiile umane s-au succedat, calul a fost domesticit, dar legenda centaurului era deja creată și difuzată. Cine se putea gîndi că ea își avea originea într-un fapt care acum devenise comun? Dimpotrivă, oamenii se gîndeau că centaurii ori nu mai existau, ori că existau în ținuturi îndepărtate, de neatîns. Spune mitologia că Apollo, supărat că nu fusese invitat la nunta lui Piritous (regele lapiților, din Tesalia) cu Hippodamia, a trimis împotriva lui o hoardă de centauri să-i răpească mireasa. În teribila înclăstare hoarda a fost învinsă și împrăștiată. Este probabil că lapiții nu cunoșteau calul și că hoarda lui Apollo era pur și simplu formată din călăreți fără șea care se țineau de coama și de gîtul cailor, avînd astfel înafățîșarea de centauri.

Giganții și ciclopii

Sfinxul nu este decît o variantă de centaur: un cap de om altoit pe un trup de leu, iar minotaurul altă varietate: jumătate om, jumătate taur.

Nu numai mitologiile așa-zicînd clasice (greacă și romană) povestesc despre giganți, dar și altele, fără a mai vorbi de uriașii din basmele populare³.

³ Să se vadă de exemplu intereianta încercare elaborată de Marcel Olinescu sub titlul „Mitologie românească (528 p.)”, editată de Casa școalelor în 1944.

² Noaten (lat. *annotinus*), minz de la 6 luni la 2-3 ani.

Să nu fi fost și în acest caz transmiterea din generație în generație a unor amintiri la a căror bază se află fapte reale, însă denaturate voit sau interpretate greșit, din lipsă de cunoaștere și informație? Să ne gândim că dacă și astăzi se găsesc resturi de animale preistorice, cite se vor fi găsit acum mii și mii de ani? Ne putem imagina mirarea și chiar frica omului primitiv atunci când îi apăreau în săpături sau în rupturi de pământ femururi, coaste, sau tibii colosale, pe care putea pune mîna. Înainte de a gândi că acestea puteau să fi aparținut unor animale mari (pe care era greu să și le imagineze), i-a fost mai la îndemînă omului primitiv să-și închipuie că avea în față rămășițele unor oameni uriași, puternici, fioroși și necruțători. Credința aceasta a trecut la multe popoare. Cine nu știe că în basmele populare uriașii săvîrșesc tot felul de isprăvi, pe măsura dimensiunilor lor? Uneori ei sînt niște oameni foarte cumsecade, ca prietenii lui Harap Alb⁴. În mitologia greacă legenda uriașilor, împletită cu alte elemente, s-a transformat în mitul **Giganților**, ființe născute din sîngele lui Uranus (zeul cerului) cînd, mutilat de fiul său Cronos (zeul timpului), a căzut pe pămînt. Zeița Gheea (pămîntul) a fost de aceea mama Giganților.

Printre acești oameni uriași se aflau și **Ciclopii** — ființe cu înfățișare înfrîntătoare, datorită singurului lor ochi rotund, situat în mijlocul frunții. Cum s-a putut naște această legendă, în vremuri mult pre-homerice? Cîndva — cînd prin pădurile înalte, nemăsurate, se mai aflau rare exemplare izolate de mari reptile pe cale de dispariție totală — vreun primitiv a

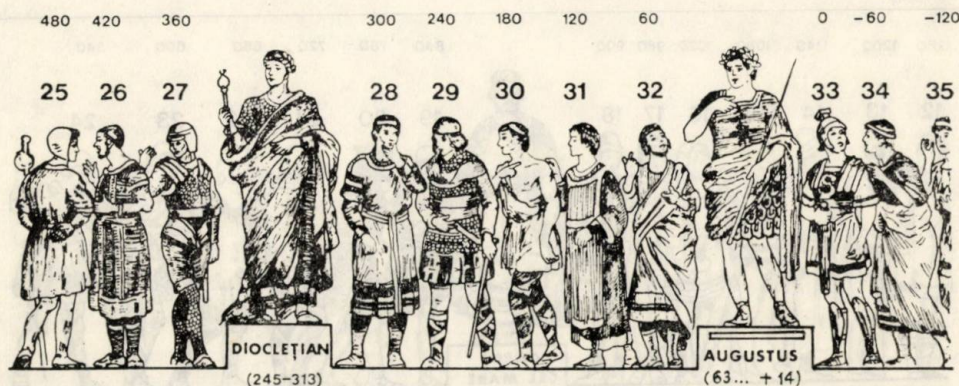
putut vedea în umbra întunecată a desușului un monstru aducînd a ființă umană, pentru că uriașa reptilă se ținea vertical, stînd pe picioarele dindărăt. Firește că, pătruns de panică și fugind îngrozit, omul nostru nu a mai avut timp să observe detaliile monstrului. Același om găsise nu de mult, în aceeași pădure, ceva care părea a fi un craniu-fosilă, avînd cine știe cum un orificiu în frunte, pe lîngă orbitele oculare normale. S-au găsit și în vremurile noastre asemenea piese anatomice, de exemplu în America, cum a arătat prof. Williston în „American Permean Vertebratae” („Vertebratale americane din perioada permiană”, a cincea diviziune a erei paleozoice).

Îmbinînd aceste două informații — un uriaș umanoid abia întrezărit și un craniu cu un orificiu în ceea ce părea a fi o frunte — omul primitiv și-a închipuit că a avut în față un gigant cu un singur ochi plasat în centrul frunții. Și atunci nimic nu l-a împiedicat — întors la peștera sa — să povestească tribului că a **văzut** o ființă extraordinară, de spaimă. Odată creată legenda, ea a trecut în epopeea homerică, monstrul fiind numit **kiklops** (ciclop). Homer a trăit în sec. IX î.e.n. și era un mare povestitor în versuri de vechi întimplări, printre care și aceea că șiretul Ulise nu a putut scăpa de ciclopul Polifem decît înfigîndu-i în unicul ochi virful unui par aprins în foc.

Balaurii sau dragonii

La muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa” din București pot fi văzute scheletele unor animale enorme, de acum zeci și sute de mii de ani. Printre ele se află și unul de **dinoteriu**, strămoș al elefantului, exemplar unic în lume, cum și schelete de dinozauri și de alte animale ale

⁴ Să se vadă, printre altele, lucrarea lui Jean Boutière, *La vie et l'oeuvre de Ion Creangă*, Paris, 1930 (254 p.).

căror nume se termină în „zaur” (gr. **sauros** „șopîrlă”).

Dacă se știe bine că asemenea animale au dispărut de pe pămînt într-o perioadă foarte scurtă, nu există decît ipoteze asupra cauzelor care le-a provocat dispariția ca și bruscă. Trebuie însă să admitem că nu au dispărut **absolut toate** și că cel puțin unele dintre ele, de dimensiuni mai mici, au trăit contemporan cu omul de acum zeci de mii de ani.

Dacă nu admitem această ipoteză, nu putem explica persistența în memoria colectivă a popoarelor din continente îndepărtate a legendei balaurilor, monștri a căror anatomie diferă doar în detalii, de la țară la țară.

În Orientul îndepărtat dragonul nu este numai un manechin spectaculos plimbat la serbări populare, dar și simbol de putere și viață lungă, un animal considerat „cea mai mare și puternică ființă vie”. Acest dragon, reptila gigantică, apare și astăzi în festivități din China și Japonia, dar și în Europa. De exemplu, un balaur nimicit de Sf. Marta, sora lui Lazăr și a Mariei, este o legendă păstrată în Provence (Franța). Balaurul acesta este numit **Tarasco** în limba provensală, cuvînt de la care derivă numele orașului Tarascon din sudul Franței (de acolo era și Tartarin al lui A. Daudet!). În fiecare an, în ziua Rusaliilor (vestigiul unui străvechi ritual mitologic de pomenire a morților), o procesiune are ca temă uciderea miraculoasă a acestui balaur local.

Dar în cite din basmele poporului nostru nu se vorbește de balauri, mai mici sau mai mari, vărsînd abur și fum otrăvitor pe nări și flăcări pe gură? Și cite tablouri celebre, semnate de pictori renumiți, nu glorifică nimicirea unor balauri? O pictură de Piero di Cosimo, expusă la „Galleria degli Uffizi” din Florența, îl înfățișează pe eroul Perseu tăind capul unui

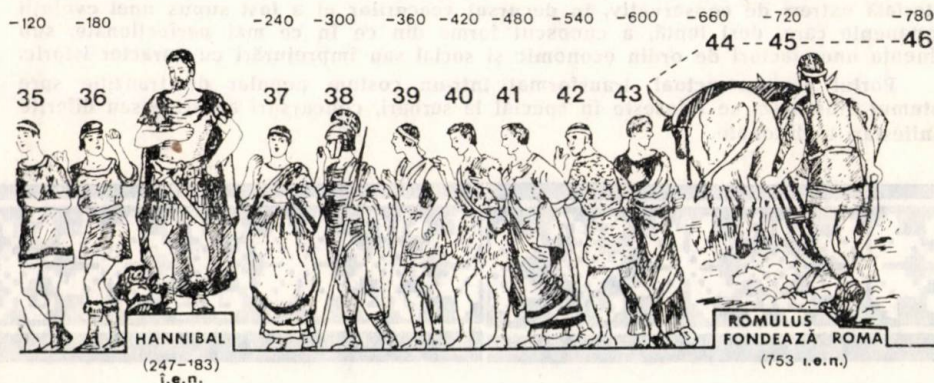
balaur pentru a o elibera pe Andromeda, gata să fie devorată. Și Guido Reni și P. P. Rubens au fixat pe pînză subiecte cu temă asemănătoare. În icoanele creștine scena luptei dintre Sf. Gheorghe și balaur, în tot felul de variante scenice, este arhiexploată. În unele țări au fost înființate ordine și medalii cu acest subiect.

Frecvența cu care dragonul și balaurul apar în mitologii și în povestiri de pe arii întinse ale globului pămîntesc întăresc presupunerea că au trebuit să existe mulți oameni care **i-au văzut** pe acești monștri și i-au putut descrie (în parte denaturînd realitatea) mai bine decît pe sporadicii centauri sau ciclopi. Nu la fel se poate spune despre fantasticii sfîncși sau despre **minotaur**, foarte aproape de centaur: jumătate om, jumătate taur. Mitologia îl consideră ca fiu al lui Minos, regele Cretei, și al soției sale Pasifae. L-ar fi ucis eroul semi-legendar Tezeu, pentru că era... canibal.

Pentru a încheia

Am ajuns departe de la prietenii noștri octogenari, care își depănau amintirile din tinerețe la vreme de seară, în preajma unui foc în care mai licăreau doar cițiva tăciuni, afirmînd cu tărie că ei sau străbunii lor au văzut cutare lucru sau fapt, măcar că putea fi vorba de o iluzie optică (centaurul) sau de un eveniment căruia imaginația îi dădea alte interpretări sau alte contururi decît cele reale, adăugînd sau eliminînd detalii.

În orice caz, credem că procedeul de cronologizare expus la începutul acestor rînduri nu este total lipsit de interes. Făcînd să ne apară într-o lumină nouă și apropiînd de noi un trecut nebulos, pe care ceața legendelor nu-l îneacă cu totul, el are măcar avantajul de a lăsa mintea să vagabondeze, îndemnînd-o să caute ce este realul în fantastic și fantasticul în real.

costumul POPULAR

expresie a unității
și continuității
spiritului românesc

ȘTEFAN STĂNESCU

Costumul popular românesc, element de bază al culturii materiale, constituie o îmbinare organică și armonioasă a utilului cu frumosul, o bogăție de exprimare artistică, gust și măiestrie, expresie a spiritului creator al poporului român, într-o continuă și neobosită căutare de nou și inedit.

Cercetîndu-se structura morfologică, elementele de formă, ornamentale, cromatice, ale costumului popular, se constată că acestea sînt un izvor etnografic prețios, care contribuie la elucidarea unor importante probleme din istoria poporului român.

Continuitatea de viață istorică a poporului nostru pe teritoriul pe care îl locuiește astăzi, este dovedită cu prisosință și de **costumul popular** alături de celelalte multiple mărturii, cum sînt:

— Statuetele din lut, descoperite în necropole de incinerare din stațiunea Cirna (Sudul Olteniei), care înfățișează femei îmbrăcate în cămașă, catrințe și bele. Acestea sînt atribuite unor triburi dunărene, anterioare despărțirii tracilor de iliri, respectiv din perioada anilor 1500—1200 î.e.n.

— Documentele materiale privind utilizarea și prelucrarea inului și cinepii găsite în stațiunea epocii de bronz de la Stîna de Vale și atestările lui Herodot, cu privire la folosirea broderiilor în portul trac.

— Basoreliefurile de pe Columna lui Traian și Monumentul de la Adamclisi, care prezintă populația autohtonă geto-dacică, în costume aproape identice cu cele purtate astăzi de țărani români din diferite provincii istorice.

După formarea poporului român, în sec. IX și X, portul popular românesc s-a conturat pe elementele geto-dacice, continuatoare ale culturii iliro-tracice, la care s-au adăugat elementele latine și slave.

Existența portului românesc este atestată documentar, de-a lungul veacurilor, prin texte, gravuri, picturi murale precum și acuarele, schițe și picturi contemporane.

Cercetările întreprinse de Nicolae Iorga, Tzigara-Samurcaș, Gh. Oprescu, Tancred Bănățeanu, precum și mulți alții aduc contribuții importante la stabilirea elementelor de structură ale portului românesc, care a rămas aceleași de peste 2000 de ani și poate fi cu ușurință recunoscut în costumele purtate astăzi în toate zonele etnografice românești.

Cu toate că la prima vedere portul popular apare ca un element de cultură materială extrem de conservativ, în decursul veacurilor el a fost supus unei evoluții permanente care, deși lentă, a cunoscut forme din ce în ce mai perfecționate, sub influența unor factori de ordin economic și social sau împrejurări cu caracter istoric.

Portul popular actual, transformat într-un costum popular de tranziție spre costumul orășenesc, se folosește în special la serbări, concursuri artistice sau diferite manifestări tradiționale.

P

E MĂRCILE POȘTALE românești, portul popular este reprezentat încă din primul deceniu al secolului nostru.

Astfel apare în emisiunile: „Torcătoarea” (C.M.P.R. 157—160) și „Țesătoarea” (C.M.P.R. 161—164) din anul 1906, precum și pe marca de 3 lei din seria „Expoziția generală” (C.M.P.R. 203) din același an.

De asemenea pe mărcile de ajutor din anul 1918 (C.M.P.R. 231—232).

Tema respectivă revine des în emisiunile anilor următori:

— „Unirea Transilvaniei”, 1929, valoarea de 2 lei (C.M.P.R. 445), care prezintă un tablou alegoric cu femeii în costume populare.

— „Recensămîntul populației”, 1930 (C.M.P.R. 487—489).

— Expoziția „Munca noastră românească” 1934 (C.M.P.R. 561—562).

— „Săptămîna fructelor”, 1934 (C.M.P.R. 574).

În anul 1936 apare o serie dedicată integral costumelor naționale, prezentînd pe cele șapte valori dantelate și nedantelate (C.M.P.R. 596—602), bărbați și femei în frumoase costume populare din regiuni ca: Săliște, Hațeg, Neamț, Gorj sau provincii: Banat, Bucovina, Oltenia.

În același an, cu ocazia Centenarului nașterii pictorului N. Grigorescu, au fost emise mărci ce reproduc tablouri binecunoscute, de inspirație populară: „Izvorul” (C.M.P.R. 651), „Introducerea de la tirg” (C.M.P.R. 653), „Rodica” (C.M.P.R. 654).

Elemente ale costumului popular moldovenesc sînt prezentate în emisiunea „Rădășeni”, 1944 (C.M.P.R. 865—867).

Emisiunea „Frontul plugarilor” din 1945 (C.M.P.R. 961) prezintă un țăran în costum de lucru alături de un muncitor.

Aceeași temă, a țăranului în costum popular de lucru, este reluată în emisiunile: „Reforma agrară”, din 1946 (C.M.P.R. 1023—1026) și „Tineretul progrseist” (C.M.P.R. 1041).

Seria de mărci „Federația Democrată a Femeilor din România” din 1946 (C.M.P.R. 1062—1066) și colia (C.M.P.R. 1067), prezintă țăranii în diverse activități (țesătoare, torcătoare, cu snopi, pe cal, cu cofița) și costume naționale specifice.

Costumul popular bărbătesc român, este redat, alături de cel bulgar, pe marca „Prietenia româno-bulgară”, 1948 (C.M.P.R. 1172), iar marca „1 Mai”, 1948 (C.M.P.R. 1177) redă chipuri de țărani îmbrăcați în costume populare, la fel ca și marca „5 ani de la eliberarea de sub jugul fascist”

(C.M.P.R. 1251), apoi „Expoziția tehnică-industrială și agricolă” din anul 1951 (C.M.P.R. 1312).

Aceleași elemente apar pe marca „90 de ani de la Unirea Principatelor” din anul 1949, care redă hora unirii (C.M.P.R. 1238).

O revoluționară în costum popular apare pe mărcile din seria „Centenarul Rosenthal” (C.M.P.R. 1324—1327).

În emisiunea „Săptămîna muzicii”, 1951 (C.M.P.R. 1939) în prim plan este prezentat un taraf cîntînd, muzicanții fiind îmbrăcați în frumoase costume populare.

Costumul popular de lucru, al țăranului român, este pregnant prezentat în tabloul „1907” de Octav Băncilă, ce apare pe mărcile C.M.P.R. 1356, 1701 și 2687.

Costumul popular românesc, alături de costume populare din diferite țări, este prezentat și pe marca „Consiliul Uniunii Internaționale a Studenților”, 1952 (C.M.P.R. 1472).

Emisiunea „Arta populară românească”, 1953 (C.M.P.R. 1493—1495) cuprinde frumoasele costume din zonele Muscelului și ale Munților Apuseni.

Costumul popular de lucru apare pe numeroase mărci din seriile: „Luna pădurii”, 1955 (C.M.P.R. 1565—1566), „Pomi-legumicultura” 1955 (C.M.P.R. 1608), „Zootehnia” 1955 (C.M.P.R. 1618), „Aniversarea primei G.A.C. 1956” (C.M.P.R. 1653 și 1667).

Costumul popular este prezentat în tabloul „Întoarcerea de la cîmp” de N. Grigorescu, 1957 (C.M.P.R. 1735) precum și pe marca „520 ani de la răscoala de la Bobilna” (C.M.P.R. 1769).

Emisiunea „Costume naționale” din anul 1958 (C.M.P.R. 1826—1837), realizată sub formă de tripticiuri prezintă costumele femeiesc și bărbătesc din zonele: Maramureș, Moldova de Nord, Romaniți, Severin, Sibiu, Țara Oașului, Vlașca, în timp ce costumele populare la copii apare pe mărcile seriei „Jocuri sportive de copii la sate”, 1960 (C.M.P.R. 2009—2013).

Seria „Viticultura” (C.M.P.R. 2024—2030) și întregurile poștale cu aceeași temă, din

anul 1961, redă costume de lucru ale viticultorilor.

În același an găsim costume populare pe mărcile „Instrumente muzicale din folclorul românesc” (C.M.P.R. 2097—2102) și pe întregurile poștale cu aceeași temă, iar în 1965, în emisiunea „Fabule și basme” (C.M.P.R. 2513—2515).

Costumul de lucru femeiesc este prezentat pe mărcile din seria „F.A.O., Campania mondială împotriva foametei” (C.M.P.R. 2218—2220).

Dansul popular, cu aceleași tradiționale costume, este redat pe mărcile din anii 1965 (C.M.P.R. 2582—2587), reprezentând zone din Banat, Maramureș, Moldova și Transilvania.

Tema „călușului”, redată pe marca C.M.P.R. 2585, este reluată în anul 1968, emisiunea „Pionieri” (C.M.P.R. 2777) fiind completată cu o reușită serie, un plic prioritar zi ilustrat și o ștampilă specială, în anul 1977, însoțite și de o colită.

Costumele populare apar pe un set de întreguri din anul 1963, Cda N. I 4 cod 3, apoi pe o serie de mărci din anul 1968, cu imagini din județele: Brașov, Hunedoara și Neamț (C.M.P.R. 2831—2836).

În anul 1969 apar costume populare din județele: Dolj, Argeș, Timiș, iar în 1973 din județele: Gorj, Harghita și Suceava (C.M.P.R. 2840—2845 și respectiv 3210—3215).

În seriile cu „Reproduceri de artă” regăsim costume populare pe mărcile: „Țărâncă cu maramă” (C.M.P.R. 2614), „Cosași odihnindu-se” (C.M.P.R. 2617), „Chivuțele” (C.M.P.R. 2672), „Țesind la război” (C.M.P.R. 2673), „Împărțitul porumbului” (C.M.P.R. 2686), „Trecerea Buzăului” (C.M.P.R. 2730), „Compoziție” (C.M.P.R. 2803), „Argeșeanca” (C.M.P.R. 3015), „Hora” (C.M.P.R. 3047), „Țărâni călări” (C.M.P.R. 3178), „Surugiul” (C.M.P.R. 3249), „Fată torcind” (C.M.P.R. 3255), „Prinzul secerătorilor” (C.M.P.R. 3256), „Țărâncă torcind” (C.M.P.R. 3354).

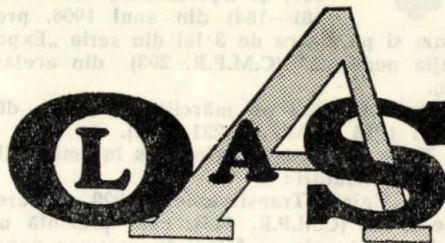
Unele din aceste subiecte, precum și altele care nu apar pe mărci, sînt reproduse pe întreguri poștale.

Datinele strămoșești, cu tradiționalele costume populare, apar pe mărcile seriei „Anul Nou” 1969 (C.M.P.R. 2915—2918) precum și pe întregurile din anul 1973 (cod. 1299—1310; 1338—1346).

Fără a considera epuizat acest capitol interesant de etnografie din filatelia românească, noțiunile prezentate pot oferi o imagine sumară asupra costumului popular din numeroasele regiuni ale țării, constituind un punct de plecare pentru filateliștii tematicieni care ar dori să-și organizeze un expozat cu tema respectivă.

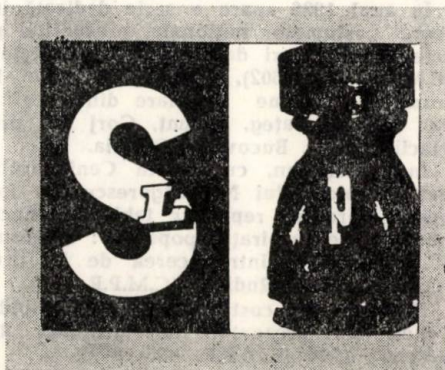
ÎN POLICROMIE

(Biverb : 7,7)

O TEMĂ

(Monoverb : 5—9)

FĂRĂ DEFECT

(Triverb : 2, 9, 8)

LIVIU PINTILIE

ARGUMENT

Se știe că nu de mult a fost semnat un nou tratat privind Canalul Panama. Nu despre aceasta vom vorbi aici. Altul este scopul acestei reliefări. Astfel, în realizarea canalului pe teritoriul statului Panama, a jucat un rol important — marca poștală. Cum?... În anul 1902 nu se hotărîse încă de către senatul Statelor Unite, în care anume dintre cele două țări trebuie realizat acest canal: Nicaragua sau Panama. Unul dintre acționarii Companiei Noului Canal Panama — pentru a convinge senatul Statelor Unite, cum că teritoriul pe unde trebuia să treacă canalul în statul Nicaragua nu corespunde acestui scop, fiind supus unei activități vulcanice ce putea fi dăunătoare construcției — a recurs la un mijloc propagandistic original. El a cumpărat mărci poștale, emise de statul Nicaragua, ce înălțau erupția vulcanului Mamotombo din această țară și a trimis fiecărui senator al Statelor Unite câte o marcă, realizată mai mult pentru a face reclamă spectacolului eruptiv. Acest timbru a avut însă un alt efect: a convins senatul Statelor Unite, că nu se poate construi un astfel de canal într-o zonă eruptivă și seismică, optînd, în final, pentru realizarea acestuia în Panama.

... 4, 3, 2, 1, 0,!

Tot despre erori. De astă dată din sfere... mai înalte. În unul din numerele revistei sovietice FILATELIA U.R.S.S. au fost semnalate mai multe erori, pe care autorul materialului le-a intitulat „micile tragedii ale filateliei cosmice”. Astfel, multe emisiuni filatelice, avînd drept temă cosmosul, apărute în diferite țări (S.U.A., Franța, Polonia, Burundi, Ungaria, Mongolia, Cuba, R.D.G., Bulgaria ș.a.) cuprind erori mai mari sau mai mici de reprezentare corectă sub aspect tehnic sau de date. Sînt menționate și două mărci românești. E vorba de emisiunea COSMONAUTICA (din 25 iunie 1966), unde pe marca de 10 bani, apare în mod eronat inscripția „VENUS 3”, cînd, în realitate, este vorba de „VENUS 1”. De asemenea, emisiunea „LUNA 16 — LUNA 17” (din 5 martie 1971), unde — este vorba de LUNA 16 — totul este arătat corect (zile, ore, minute, secunde), cu excepția lunei, respectiv octombrie — în loc de septembrie. E vorba de lansare, alunizare și înapoierie pe Pămînt.

MARELE WILL

*Și fiindcă tot am vorbit de Republica Nicaragua, să ne referim și la o altă împlinire petrecută aici, de astă dată în alt domeniu. Este vorba de o emisiune filatelice, avînd drept temă — jocul de șah. Pînă aici — nimic deosebit, într-adevăr. În serie, pe una din mărci apar doi jucători de șah. Nici acest lucru nu ne surprinde, doar aceasta e tema... Numai că unul din cei doi jucători nu este altcineva decît marele dramaturg WILLIAM SHAKESPEARE, iar celălalt un alt dramaturg contemporan — Ben Jonson. Să nu se creadă cumva că pictura a fost realizată în vremea noastră. Nu, chiar în epoca lui W. Shakespeare — în anul 1603. Pe pictor îl cheamă Karel van Mander și a fost contemporan cu cei doi dramaturgi: a trăit între 1548—1606. Neobișnuit este faptul că nu se știe nici pînă astăzi, după 375 de ani de la pictarea tabloului — cum a ajuns acesta în America. Nu s-a știut nici pe

de EUGEN PANIGHIANT

cine reprezintă. Cumpărătorul tabloului Frank Deheyman a fost nevoit să se adreseze la experți pentru descifrarea tainei. Și nu e vorba de o singură taină, respectiv cine sînt cei doi șahiști. S-a confirmat faptul că erau prieteni, în ciuda unor informații contrare, cum că se concureau și nu se aveau la inimă... unul pe altul. După cum vedeți, tabloul surprinde momentul cînd Shakespeare — care joacă cu negrele — dă „șah” și apoi „mat” cu calul — lui Ben Jonson, care face semn cu mîna că se declară învins.

Centenarul poștei dobrogene

ÎNCEPUTURILE POȘTEI ROMÂNEȘTI ÎN DOBROGEA

File de cronică

GRIGORE CUCULIS

Dobrogea, pământul străvechi al românilor, dintre Dunăre și Marea Neagră, s-a realipit la patria mamă după aproape cinci secole de cîmpie otomană, în urma victoriei tinerei, dar bravei armate române, în războiul pentru independență. Pentru vechea posesiune a marelui voievod Mircea cel Bătrîn, începea o nouă istorie.

„Funcționarii telegrafo-poștali au fost între cei dinții care au trecut Dunărea, spre a înființa oficii telegrafo-poștale la Tulcea, Sulina, Chilia, Mahmudia, Isaccea, Măcin, Babadag, Constanța, Hârșova, Cernavoda, Ostrov, Medgidia și Cara-Omer și a începe îndeplinirea serviciului poștal și telegrafic”¹.

Buletinul Telegrafo-Poștal din 1878 ne redă la pagina 85 ordinul circular adresat diriginților sus-menționatei oficii, ordin semnat de către directorul general al Poștelor Române, C. F. ROBESCU:

„Cunoașteți că noua provincie anexată este locuită de diverse rase și naționalități. Această împrejurare reclamă o bună administrație și o exemplară conduită a amployațiilor transferați acolo, ca unul din mijloacele cele mai puternice de identificare a acelei populațiuni cu întreaga țară.

Prestigiul autorității trebuie conservat la înălțimea sa ca cel mai sacru lucru și pentru acest finit veți recomanda amployațiilor moralitate și o ireproșabilă conduită, atât în serviciu, cât și în societate... Guvernul și țara este în drept a crede că numai printr-o asemenea înțeleaptă conduită și administrare se poate atinge scopul, și care este acela de a face populațiunea locală de a resimți libertatea, dreptatea și egalitatea înaintea legii, principii de ale căror efecte binefăcătoare populațiunea locală a fost lipsită și pentru realizarea cărora popoarele, și în special noi, ne-am luptat de secole.”

¹ C. Minescu, *Istoria Poștelor Române*, București, Imprimeria Statului, 1916, pag. 370.

UN ștemplu necunoscut :

ISSACEA !

Ștemplurile primelor oficii poștale dobrogene fondate în noiembrie 1878 sînt cunoscute, fiind publicate de Gr. Racoviceanu sub indicativul „B 53”, cel al Oficiului poștal Chilia purtînd indicativul „B 54”². Ștemplul oficiului poștal ISSACEA menționat de C. Minescu și respectiv de Gr. Racoviceanu, a rămas necunoscut pînă în prezent (ca și cel al Oficiului poștal Cara-Omer), nefiind astfel publicat.

Acest ștemplu, pe care îl posed în colecție, aplicat pe mai multe corespondențe militare³ are aceleași caracteristici ca și ștemplul „B 53”: cerc simplu, literele cu caractere largi pe orizontală (3,5 mm înălțime × 3,5 mm lățime — 4 mm, cea mai lată fiind litera A), jos floare și data în centru sub formă de fracție. Excepția o constituie diametrul, care măsoară în loc de 25 mm — 26 mm (fig. 1).

Continuînd numerotarea stabilită de Gr. Racoviceanu și unanim acceptată, acest ștemplu poate fi catalogat „B 53 a”.

² Gr. Racoviceanu, *Ștampilele poștale folosite în Țările Române pînă în anul 1881*, Editura Transporturilor și Telecomunicațiilor, 1963, București, pag. 55—56.

³ Aceste corespondențe militare, aparținînd primelor unități militare românești statornicite în Dobrogea după 14 noiembrie 1878, adresate Comunei Nicoliețel, sînt datate : 26 febr., 3 aprilie, 15 aprilie, 5 mai, 25 mai, 10 iunie, 8 octombrie, 8 decembrie — toate din anul 1885.

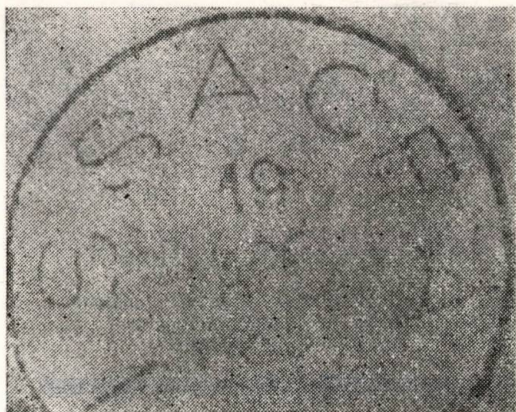

Fig. 1. „ISSACEA/19 APR. 85” — Ștemplu necunoscut aplicat pe o scrisoare adresată Primăriei Comunei Niculițel de către Escadronul Călărași Tulcea (fragment).

Deși s-ar părea că textul ISSACEA este scris greșit, trebuie subliniat faptul că gravarea ștemplului în acest mod a fost corectă, căci denumirea localității la 1878 și în următorii ani se scria ISSACEA, ulterior anulându-se un „S” și dublându-se litera „C”.

• Încă de la începutul activității Poștei Române în Dobrogea, prin ordinul Direcției Generale a Poștelor s-a dispus ca „personalul din Dobrogea să poarte uniformă pentru a fi cunoscut și a impune mai mult respect populației din acea parte”⁴.

• Prima cursă poștală românească, pe o cale ferată dobrogeană, a intrat în funcțiune cu începere din anul 1879 (o cursă pe zi) între Cernavoda și Constanța, folosindu-se linia ferată construită de englezi sub dominația turcească⁵. Începând din anul 1881, pe relația C.F.R. Cernavodă-Constanța s-a adăugat încă o cursă poștală⁶.

• Pentru mai buna racordare a Dobrogei la rețeaua poștală națională, au fost luate un complex de măsuri :

⁴ Buletinul Telegrafo-Poștal din 1878, pag. 86.

⁵ Este vorba de prima linie ferată dobrogeană construită între 1858-1860 între Cernavoda Port și Constanța, de Compania engleză „Donnan Black Sea Railway” (D.B.S.R.), pe baza concesiunii obținută de la Guvernul otoman.

⁶ Darea de seamă din 1876/80 și 1881/82 a Direcției Generale a Poștelor.

— Pentru legarea porturilor dobrogene cu marile porturi Galați și Brăila s-au înființat cu începere din 1879 șase curse ale ambulanțelor poștale fluviale — săptăminal, între Galați — Isaccea — Tulcea și între Tulcea și Sulina, de cinci ori pe săptămână (folosindu-se pentru început navele D.D.S.G. și ulterior navele românești).

— Acolo unde, încă, traficul de pasageri și mărfuri nu era rentabil pentru a îngădui crearea unei curse navale, au fost înființate curse poștale cu barca : cu începere de la 1879 între Brăila și Măcin (de patru ori pe săptămână) și începând din 1880 între Călărași și Ostrov (de trei ori pe săptămână). De asemenea tot cu barca era trecută și poșta destinată localităților din centrul Dobrogei, cartată pentru Cernavoda, din capitală, sau pînă la Fetești și care începând din 1879 circula în continuare pînă la Constanța pe „calea ferată engleză”.

• Au fost, de asemenea, legate între ele principalele localități dobrogene cu oficii poștale, prin diligențe încă din toamna anului 1878, în anul 1880 înființînd trei curse săptăminal pe relațiile :

Tulcea — Isaccea — Măcin (în legătură cu marele port Brăila)

Tulcea — Babadag — Constanța (via Medgidia)

Tulcea — Mahmudia

Cernavoda — Ostrov (în legătură cu portul Călărași)

Constanța — Mangalia (fig. 2).

• Pentru ca populația să găsească mai lesnicios timbrele poștale necesare francării corespondenței, pe baza proiectului de lege de exploatare poștală, votat de Corpurile Legiuitoare și sancționat prin Decretul nr. 949 din 19 martie 1880, timbrele s-au pus în vigoare în afară de oficii și de către șefii de gări (Cernavoda, Medgidia, Constanța), debitorii de tutun și comercianții din orașe și localități rurale⁷.

• Legat de lucrările întreprinse pentru corectarea brațului dunărean al Sulinii, pentru deservirea muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de pe marele șantier C.E.D., s-au înființat oficiile poștale Ceatal și Gorgova. Ulterior (la 1886) lucrările terminându-se la Ceatal și avansînd către CEAMURLIA, oficiul poștal Ceatal este desființat, se creează Oficiul Ceamurlia, care folosește la început vechiul ștemplu — de pe care anulându-se cuvîntul Ceatal, pe corespondența de Ceamurlia, numele oficiului apare scris de mîndă⁸.

⁷ Buletinul Telegrafo-Poștal din 1880, pag. 5.

⁸ Prin această precizare, autorul prezentului studiu dă răspuns la problemele ridicate de cercetătorul N. Tripovici, în Revista Filateliei nr. 11/1975, pag. 5: „Stampilă fără localitate : o varietate necunoscută?”.

● În baza convenției încheiată cu Bulgaria la 13 martie 1885, votată de Corpurile Legiuitoare, convenție sancționată cu Decretul nr. 850 din 13 martie 1886, stabilindu-se un schimb regulat de corespondență și mesagerii între România și Bulgaria (inclusiv pentru deservirea în tranzit a altor state), ia ființă cursa poștală fluvială Ostrov-Silistra (Monitorul Oficial nr. 276 din 1886), cursă extinsă ulterior pe relația: Călărași-Silistra-Ostrov, care a avut activitate până în preluarea intrării României în primul război mondial⁹.

● Prin „Legea pentru organizarea corpului telegrafo-poștal” sancționată prin Decretul nr. 1574 din 28 aprilie 1892, publicată în Monitorul Oficial nr. 24 din 1 mai 1892, odată cu împărțirea serviciului telegrafo-poștal în cinci circumscripții, Tulcea devine reședința circumscripției a V-a telegrafo-poștale a României, alături de marile centre ale țării (Circ. I. Craiova, Circ. II București, Circ. III Focșani, Circ. IV Iași)¹⁰.

● În baza legii pentru organizarea serviciului poștal-rural, sancționată prin Decretul nr. 2469 din 13 iulie 1892 și publicată în Monitorul Oficial nr. 88 din 22 iulie 1892, începând cu data de 27 iunie 1892 serviciul poștal rural a fost introdus și în județele Constanța și Tulcea, susținerea cheltuielilor fiind suportată prin bugetul centralizat al statului.

● În virtutea Legii din 3 martie 1894 au fost puse bazele telefoniei rurale și în Dobrogea. Datorită stăruinței conducerii Poștelor Române pentru construirea rețelei telefonice județene pe cheltuielile județelor respective, s-a ajuns în scurt timp ca toate comunele rurale să fie racordate în sistemul telefonic județean și implicit național¹¹.

● Cu începere de la 1 septembrie 1895, odată cu darea în funcțiune a podului de peste Dunăre, au fost înființate birourile ambulante București-Constanța (A.M.B. XIII) respectiv Constanța-București (A.M.B. XIV), traficul poștal dezvoltându-se prin racordarea acestor ambulanțe poștale feroviare cu birourile poștale din Constantinopole prin mijlocirea S.M.R. (Serviciului Maritim Român).

⁹ Vezi studiul publicat „O ambulanță fluvială necunoscută până în prezent: Călărași-Silistra-Ostrov”, Filatelia, nr. 12/1976, pag. 7, de Gr. Cuculis.

¹⁰ Vezi prevederile art. 12 din sus-menționata Lege.

¹¹ Buletinul Telegrafo-Poștal din 1894, pag. 158.

Fig. 2. Corespondență din 29 februarie 1896 expedită de la Măcin la Galați prin „Poșta cu barca” (detaliu).

● Existența birourilor ambulante poștale feroviare XIII și XIV, între București — Constanța (și retur), crearea S.M.R. care începe curse între Constanța și Constantinopole, prelungirea trenurilor exprese Paris-Ostende-București până la Constanța în legătură cu navele maritime românești, au creat premise pentru atragerea tranzitului de corespondențe între Austria, Germania și statele din nord-vestul Europei cu Orientul (via Constanța-Constantinopole, prin navele S.M.R.) și invers — din Asia Mică, Grecia, zona Levantului, Egipt, Extremul Orient. În acest sens, ia ființă poșta de bord a S.M.R. iar la 16 martie 1896 se creează și oficiul poștal român la Constantinopole. Deși acest oficiu a funcționat numai până la 26 aprilie/9 mai același an, poșta ambulantă S.M.R. și-a continuat activitatea până la intrarea României în primul război mondial¹².

● Pe baza convenției încheiată la 1 iulie 1897 între Direcția Poștelor și Administrația Căilor Ferate (de care depindea S.M.R.), are loc organizarea activității ambulanțelor maritime poștale, care atrag tranzitul din Occident pentru Orient și invers din cauza rapidității în transportarea corespondenței și mesageriilor: distanța Berlin-Viena-Belgrad-Constantinopole se efectua în 59 ore, față de 50 ore pe linia Berlin-Krakaw-Cernăuți-Constanța; diferența de 9 ore fiind decisivă în afaceri comerciale, dar mai ales diplomatice¹³.

¹² Buletinul Telegrafo-Poștal din 1896, par. 553, 109, 173; precum și Studiile publicate de C. Minescu, în op. citat pag. 514; M. Bauer „Ștampile de bord fluviale și maritime”; Ludovig Dengel — Filatelia nr. 4/1972, pag. 10; Pompiliu Voiculescu Lemeny în Revista Filatelia nr. 2/1962, pag. 2; nr. 8/1970, pag. 4-5, 10, etc. ...

¹³ C. Minescu, op. citat, pag. 515, cu referire și la Buletinul Telegrafo-Poștal pe eanul 1896, pag. 173.

• La 1 mai 1899 a intrat în aplicare Convenția între Direcția Căilor Ferate Române pe de o parte (încheiată la 28 iunie 1898; ratificată la 17 februarie 1899 și sancționată la 2 martie 1899), prin care se stipula intrarea în funcțiune zilnic a unui tren accelerat și de poștă între Berlin și București pe relația MYSLOVITZ-CRACOVIA-LEMBERG-CERNĂUȚI-BURDUJENI, cu circulație de cel puțin două ori pe săptămână între BUZĂU-CONSTANȚA — legat de navele poștale S.M.R. Primele ambulanțe poștale maritime românești au fost: ME-TEOR (1895) în cursă bilunară pe linia Constanța-Constantinopole (până în 1905) și IGNAZIO FLORIO (devenit proprietatea S.M.R. la 1896 sub denumirea PRINCIPESA MARIA) și care începând din 1898 împreună cu nava rapidă Regele Carol I inaugurează linia Constanța-Istanbul. Ulterior activează pe „Linia Orientală I” (Constanța-Constantinopole-Alexandria) ambulanțele maritime „DACIA”, „ÎMPĂRĂTUL TRAIAN”, „ROMÂNIA” (construite între 1905—1907 la Șantierul Naval Saint Nazaire — Franța) și pe „Linia Orientală II” (Constanța-Constantinopole-Smyrna), navele „PRINCIPESA MARIA” și „CAROL I”. Toate în legătură poștală directă la sosirea în Constanța cu ambulanțele poștale românești (AMB XIII) și cu cele de pe „trenurile de lux” Ostende și Orient-Express, Rapidul de Berlin și trenurile accelerate române (fig. 3).

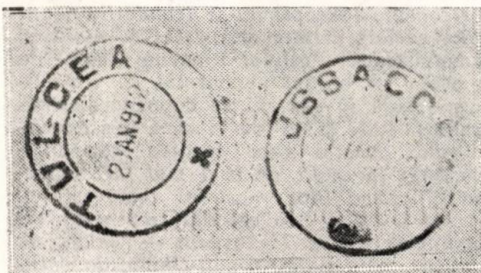

Fig. 3. Corespondență din 1 ianuarie 1912 expediată de Banca Populară „Cultura Tutunului” din Comuna Luncavița la Tulcea (via Issacea) de unde a fost preluată până la destinație de diligența de pasageri și poștă (de remarcat ștemplul „ISSACCEA” și „LUNCAVIȚA” — Jud. TULCEA

• În baza convenției încheiată cu Germania, linia telegrafică „cu sîrmă de bronz de 3 mm” între București și Berlin (prin Galiția — via Burdujeni), intrată în func-

țiune la 7 octombrie 1899, este prelungită pînă la Constanța. La 16 mai 1905 la Constanța are loc solemnitatea începerii scufundării cablului telefonic între Constanța-Constantinopole, lucrare executată de Compania „OSTEUROPAISCHE TELEGRAPHENGESSELLSCHAFT”; operațiunile încheindu-se la 20 iulie 1905, a început schimbul de corespondență între București-Constantinopole. La 3 octombrie 1905 are loc cu aparatele HUGUES stabilirea primei legături dintre Berlin-Constantinopole — prin București-Constanța și invers.

• În anul 1905 S.M.R. prin Societatea Orientală de Radiografie înființează o stațiune la Constanța în legătură cu posturile de pe vasele S.M.R. de pe itinerarul Constanța-Constantinopole-Smyrna. În baza regulamentului stabilit între Direcția Poș-

SERVICIUL MARITIM ROMÂN
(Service Maritime de l'Etat Roumain)
Direction à Bucarest, Adresse Télégraphique S.M.R. Bucarest

A. Ligne Orientale.

Services directs et rapides entre l'Europe et l'Egypte, voie de Roumanie, de Turquie et de Grèce, par les paquebots-postes à grand vitesse: „DACIA”, „ÎMPĂRĂTUL TRAIAN”, „ROMÂNIA”, „REGELE CAROL I”, „PRINCIPESA MARIA”.

1. Ligne Constanța-Constantinopole-Le Pirée-Alexandrie

Dép. Jeu. 11—p. m.	Constanța	Arr. Mar. 5—a. m.
Arr. Ven. 11—a. m.	Constantinopole	Dép. Mar. 3—p. m.
Dép. » 4—p. m.	»	Arr. Lun. 4—p. m.
Arr. Sam. 3— »	Le Pirée	Dép. Dim. 4—p. m.
Dép. » 5— »	»	Arr. » matin
Arr. Lun. matin	Alexandrie	Dép. Ven. 4—p. m.

2. Ligne Constanța-Constantinopole-Smyrne

Dép. Dim. 11—p. m.	Constanța	Arr. Dim. 5—a. m.
Arr. Lun. 11—a. m.	Constantinopole	Dép. Sam. 3—p. m.
Dép. Lun. 6—p. m.	»	Arr. Ven. 4—p. m.
Arr. Mar. midi	Smyrne	Dép. Jeu. 5— »

A Constanța les paquebots sont en correspondance immédiate avec les trains de luxe Ostende et Orient-Express, le Rapide de Berlin et les Trains Accélérés Roumains.

On peut se procurer des billets aux agences du Service Maritime de l'Etat Roumain, aux principales stations des Chemins de Fer Roumains et de l'Europe, aux agences de la Cie Internationale des Wagons-Lits et des Grands Express Européens, aux agences de la Cie de navigation Norddeutscher Lloyd, aux bureaux de MM. Thos. Cook & Son et Schenker & Cie, au Fahrkarten-Centralbureau der Fernverkehrs der Budapest (IV, Vigadó-ter 1), chez MM. Natural, Le Coultre & Cie de Genève, F. Th. Follath & Co. d'Alexandrie, Ghiselman frères d'Albanes, Otto Stern de Caïre, chez MM. Haroun & Rezanali de Salonique, et aux principaux bureaux de voyage.

B. Ligne Occidentale.

Danube (Brăila, Galatz, Souline) Rotterdam et vice-versa. Pendant l'hiver les bateaux touchent Constantinopole.

Ligne de navigation pour le transport de marchandises desservie par les vapeurs: „IAR”, „BUCUREȘTI”, „DOBROGEA”, „CONSTANȚA” et „TURNU-SEVERIN”.

Approximativement 22 voyages d'aller et retour par an.

Connaissements directs entre les principales localités de la Hollande, Westphalie et Prusse Rhénane etc. et les principales stations des Chemins de Fer Roumains.

Agents: Huisman pour l'Occident et H. NOLLER & Cie, Rotterdam.

Fig. 4. Afîș al S.M.R. editat în limba franceză (anul 1912) pentru popularizarea liniilor de pasageri, mărfuri și poștă.

telor — singura cu drept de monopol asupra comunicațiilor telegrafice și S.M.R. (29 noiembrie 1905), regulament privitor la înființarea „Serviciului T.F.F.”, Oficiul telegrafic-poștal din Jud. Constanța servea de birou de control de corespondență, între stațiunile costiere și rețeaua telegrafică a statului, schimburile efectuându-se prin respectivul oficiu (fig. 4).

● Între anii 1901—1902, din cauza economiilor bugetare determinate de criza economică, serviciul poștal rural a avut de suferit: au fost reduse cursele poștale, au fost desființate unele agenții speciale, au fost micșorate diurnele factorilor¹⁴. La 31 martie 1905, în Dobrogea, mai funcționau doar două agenții speciale, și acestea în Județul Tulcea: la Mahmudia (Oficiul Tulcea) și Jurilovca (Oficiul Babadag). Evoluția exactă a agențiilor speciale este dificil de urmărit, se constată că au fost create noi agenții speciale (ex. Cerna — Oficiul Măcin, care funcționa în 1910), altele vechi s-au menținut până în preajma celui de-al doilea război mondial (ex. Jurilovca), altele au devenit oficii poștale.

● În scopul de a contribui la răspîndirea presei și în localitățile rurale, cu începere din luna august 1905 factorii rurali încep să vîndă ziare în localitățile pe care le deserveșc, primind ca retribuire un ban de fiecare ziare difuzat, măsură revocată în timpul răscoalelor din 1907, spre a se opri informarea țărănimii¹⁵.

Un ștemplu simbol al independenței

Mulți cercetători ai istoriei Poștelor Române consideră anul 1875 ca fiind anul fondării primelor ambulanțe poștale iluviale românești cu circulație între porturile Galați și Brăila, și care — se presupune — ar fi utilizat ștemplul clasificat de Gr. Racoviceanu sub indicativul „D. 23”¹⁶. Cu toate că Gr. Racoviceanu precizează în mod expres: „pînă în 1881 România nu avea vase care să asigure serviciul poștal”¹⁷, interpretîndu-se eronat și mențiunile lui C. Minescu, o serie de cercetători susțin acest punct de vedere¹⁸, după noi nefondat.

După cum se știe, C. Minescu subliniază faptul că: „Prin luarea serviciului poștal internațional din mîinile străinilor se dădu o mare satisfacție poporului român, care ardea de dorința de a nu mai vedea amestecul nimănui în trebile țări și această legitimă dorință după cum ne-o arată într-o dare de seamă ilustrat bărbat de stat M. Kogălniceanu „s-a îndeplinit într-un mod atît de satisfăcător, încît să nu regreze nici chiar acei străini cărora nu le venea să creadă că românii ar fi în stare să facă serviciul poștei internaționale” „...Este de notat totuși că mai rămăsese încă o parte slabă a exploatării serviciului nostru poștal, și aceasta consta în aceea că Societatea austriacă de navigație pe Dunăre făcea un transport ilicit de corespondențe și mesagerii atît între porturile dunărene, cît și între acestea și Austria”¹⁹.

Așadar, monopolul poștal al Statului Român mai avea o „fisură” și pentru curmarea acestor stări de fapt, la 18/30 martie 1875 a fost încheiată „învoiala” între conducerea Poștelor Române, reprezentată prin directorul G. LAHOVARY și delegatul Societății D.D.S.G. — I. F. GEISSEL, o învoială. (I) intrată în vigoare la 1 mai 1875²⁰ și prin care se decidea că administrația poștelor române putea utiliza pentru transportul trimiterilor poștale atît vapoarele de poștă cît și cele de pasageri ale Societății pe distanțele Orșova-Galați și Galați-Ismail, primirea, îndrumarea și întreaga manipulare a trimiterilor poștale efectuîndu-se de către funcționarii poștelor române (exceptîndu-se trimiterile agențiilor societății între ele), D.D.S.G. acordînd Administrației Poștelor Române dreptul de a așeza pe bordul vapoarelor ce vor utiliza o ladă în care să se depoziteze trimiterile poștale și un loc în cl. a II-a conductorului poștal care însoțea expediția. Conform învoiei, de la 1 mai 1875 transportul expedițiilor poștale românești cu vasele D.D.S.G. se efectua de patru ori săptămînal între T. Severin — Galați, de trei ori între Galați-Ismail-Chilia, de patru ori pe zi între Brăila-Galați²¹.

Nici un cuvînt din sus-menționatul document nu se referă la înființarea unor birouri poștale ambulante românești la

¹⁹ C. Minescu, op. citat, pag. 283.

²⁰ C. Minescu, op. citat, pag. 283/84. Vezi și Buletinul Telegrafo-Poștal din 1875, pag. 115.

²¹ Ibidem, pag. 341—342. Dacă ar fi să acceptăm valabilitatea ipotezei că ștemplul „D. 23” ar fi aparținut curselor Brăila-Galați care se efectuau de patru ori pe zi, nu am fi avut doar patru variante de ștempluri (GALATZ-BRĂILA / CURSA I; GALATZ-BRĂILA / CURSA II; și resturile lor), ci opt variante, adică încă două de Galați (CURSA III și respectiv CURSA IV) și replicile lor.

¹⁴ C. Minescu, op. citat, pag. 563.

¹⁵ Buletinul Telegrafo-Poștal, 1907, pag. 193.

¹⁶ Gr. Racoviceanu, op. citat, pag. 72.

¹⁷ Idem, pag. 72.

¹⁸ Ne referim la diversele materiale publicate în Revista Filatelă din ultimul deceniu, de către Gr. Racoviceanu, Mihail Bauer, Mihail Popovici, Ludovig Dengel.

bordul navelor austriece, ceea ce era — de fapt — un lucru de neconceput în condițiile unanim recunoscute ale dreptului internațional, căci bordul navelor reprezintă o parte inalienabilă a teritoriului țării sub al cărui pavilion navigă și că implicit crearea acestor birouri era un act de încălcare a suveranității, un fel de „stat în stat”! Și de altfel textul învoielii româno-austriece este clar: oficiantul român însoțea corespondența. El nu o primea la bord, nu o oblitera la bord.

Ștemplul „D. 23” nu este ștemplul — primul ștemplu, cum se susține eronat al primei ambulanțe poștale fluviale românești, ci un ștemplu de oficiu — probabil portuar — care oblitera mărcile scrisorilor care se schimbau între marile porturi Galați respectiv Brăila, și care erau „cărate” de oficiantul cu „loc” rezervat în cl. a II-a, care le depozita în „lada” de pe puntea navei D.D.S.G. Atît și nimic mai mult!

În contextul noilor condiții create prin cucerirea independenței de stat a României, Poșta Română se dezvoltă considerabil. Cu începere de la 1 noiembrie 1890 (data inaugurării la Tr. Severin a primului serviciu românesc de navigație pe Dunăre „N.F.R.”), se organizează și primele ambulanțe poștale fluviale românești. Acest eveniment istoric pentru transporturile fluviale

române marchează și deplina independența a Poștelor Române, prin ambulanțele românești dunărene, înlăturîndu-se și ultimele nave de poștă D.D.S.G. de pe relația Galați-Borcea-Tulcea-Sulina, menținute, din lipsa unui parc național de nave, pe liniile de navigație ale Dunării Maritime și după cucerirea independenței de stat a României.

Acest eveniment istoric și pentru Poștele Române a fost omagiat prin superba ștampilă figurativă, care reprezintă un vas românesc navigînd pe Dunăre, cu tricolorul României deslășurat în adierea vîntului. După S.U.A. (1844), Italia (1857), Venezuela (1864), Bolivia (1875/77), Finlanda (1889), România este al șaselea stat care a emis un astfel de ștemplu (și pînă la primul război mondial, doar încă un stat — Chile — a utilizat un ștemplu figurativ tip vapor) și, fără a fi acuzați de lipsă de modestie, pot afirma pe baza unui studiu efectuat vreme de 15 ani, că ștemplul românesc în discuție este cel mai frumos și cel mai complet.

Nu vom insista asupra celor opt variante, studiate de o serie de cercetători de istorie poștală, începînd cu regretatul Odo-Boehm-Reney, dar, voi căuta în baza materialelor cuprinse în colecția personală să aduc corecturi, în ceea ce privește datele limită, de funcționare (cunoscute pînă în prezent) ale celor opt itinerarii de ambulanța poștală fluvială care au utilizat ștemplul figurativ tip vapor (fig. 7 + fig. 8).

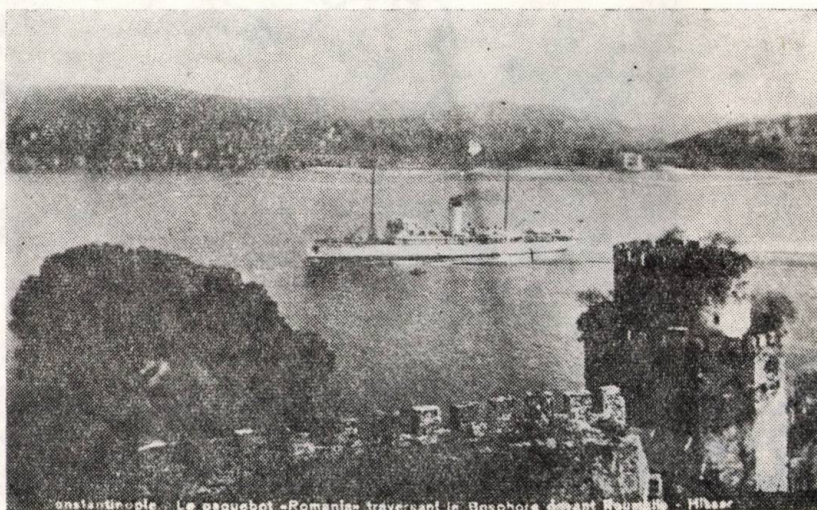

Fig. 5. Elegantul pachebat „România” cu ambulanța poștală maritimă la bord, transversînd Bosforul (1912)

Ambulanța poștală fluvială	Date limită cunoscute pînă în prezent	
	Începerea activității	Încetarea activității
Galați-Tulcea	1893 (pe timbru)	27 aug. 1902 (întreg poștal)
Tulcea-Galați	16 nov. 1892 (pe timbru)	23 apr. 1916 (întreg poștal) *
Galați-Sulina	8 sept. 1896 (fragment)	9 oct. 1913 (întreg poștal)
Sulina-Galați	1892 (pe timbru)	iunie 1914 (pe timbru)
Tulcea-Sulina	1901 (pe timbru)	1914 (pe timbru)
Sulina-Tulcea	8 mar. 1895 (fragment)	1914 (pe timbru)
Galați-Cernavoda	1897 (pe timbru)	1 oct. 1911 (pe întreg poștal)
Cernavoda-Galați	25 iul. 1891 (pe timbru) *	26 aug. 1913 (întreg poștal)

* Datele limită cunoscute pînă în prezent.

Fig. 6. Corespondența savantului Ion Simionescu, cercetător pasionat al Dobrogei, expediată de la Turcoaia prin Agenția Specială Cerna (jud. Tulcea) Măcin la Iași (iulie 1910)

Aceste ștampile le-am putut studia pe mărcile din emisiunile: „Cifra în 4 colțuri” (1890—94); „Spic de grâu” (foarte frecvent); pe mărcile uzuale 1908—1910 („litografiate”) și 1909—1914 („tipografiate”), și mai rar pe alte emisiuni: „Cășori”, „Jubiliare” și chiar pe „mărci de ajutor”; tușul utilizat în 90% din cazuri fiind negru, mai rar albastru.

În decursul a 25/26 ani de folosire, ștemplul figurativ a înregistrat sensibile modificări, chiar și în grafică, datorită noilor execuții, schimbării caracterului literelor (la început capitale, apoi aldine, alteori apropiate de egiptiene), modificării caracterului cifrelor, plus deformării din cauza uzurii. Uzarea ștemplurilor este evidentă

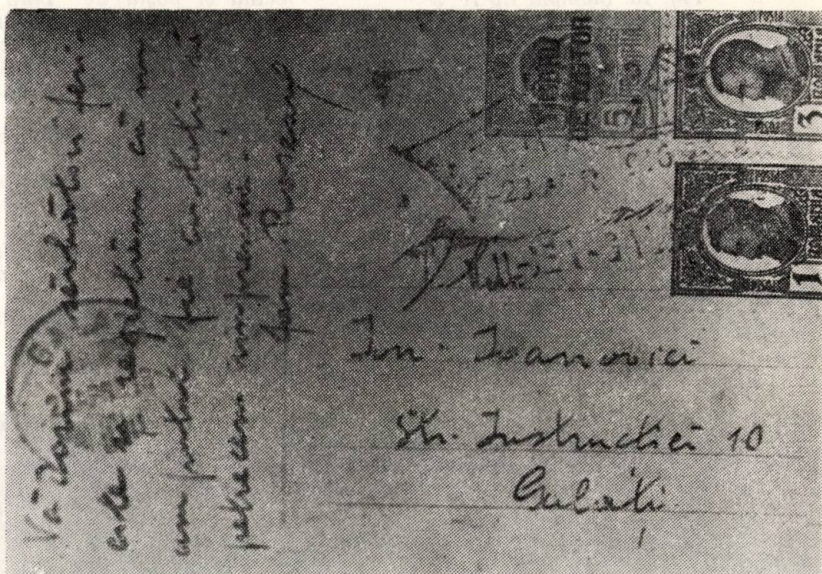

Fig. 7, 8. „23 aprilie 1916” — data limită cunoscută pînă în prezent de funcționare a ambulanței poștale fluviale care aplica ștemplul figurativ.

în dereglarea mecanismului de răsfoire a datei. În multe cazuri ziua nu este imprimată, oficiantul completînd-o în creion sau cerneală. Fără a avea puțină ultimei concluzii, consider că se remarcă trei tipuri de ștampile figurative tip vapor: Tipul I (cu caractere capitale), Tipul II (capitale alterate), Tipul III (cu caractere aldine) (fig. 9, 10, 11).

Adesea, corespondențe sosite din străinătate cu navele străine care nu puteau depăși „bara de la Sulina”, din cauza

Fig. 9. Ștemplu tip I

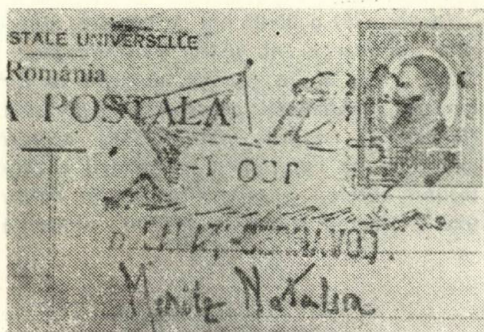

Fig. 10. Ștemplu tip II

Fig. 11. Ștemplu tip III

adîncimii insuficiente, erau predate ambulanțelor românești, care le tranzitau aplicînd ștemplul figurativ. Și de asemenea, tot ca niște curiozități filatelice, apar astăzi și piesele care au circulat pe o rută și pe care oficianții au aplicat — din neglijență ori neatenție — ștemplul altei rute etc. (fig. 12, 13).

Prima ambulanță poștală fluvială românească a folosit acest ștemplu și nu altele (!), fiind instalată provizoriu pe remorcherul „Despina Doamna” (fost „Pax”), cumpărat de la D.D.S.G. încă de la 18 iunie 1890, care în activitatea de cabotaj efectua și poșta de bord pe itinerarul Cernavoda-Sulina. Acestei nave, purtătoarea primei ambulanțe poștale fluviale românești, i se adaugă la 1893 nava „Ștefan cel Mare”, cel mai mare vas de pasageri de pe Dunăre (fost „Orientul” — cumpărat de la D.D.S.G.), care inaugurează în același an linia Galați-Brăila și retur și linia Cernavoda-Sulina — pentru excursii (pînă în 1902 cînd a fost transformat în iaht regal), avînd la bord prima ambulanță poștală românească care a funcționat pe o navă de pasageri și care a utilizat ștemplul figurativ (fig. 14).

Pe măsura sporirii parcului de nave românești ale N.F.R., sporesc și piesele filatelice pe care le întîlnim după 1895 și mai

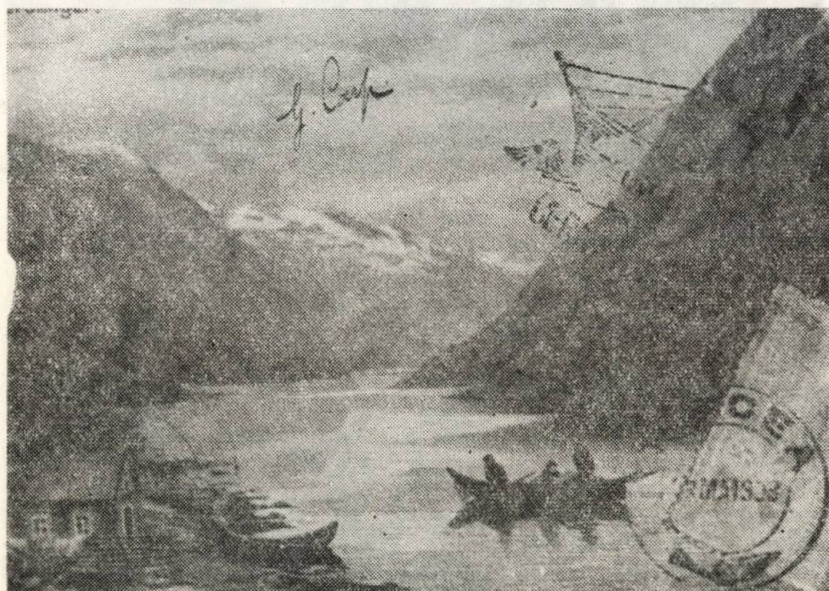

Fig. 12. T.C.V. din 12 mai 1903 — obliterationa cu ștemplul figurativ tip vapor al ambulanței poștale fluviale Cernavodă — Galați.

cu seamă între 1900—1916. Primul război mondial a dus la întreruperea navigației pe Dunăre. Când s-a restabilit pacea, Poșta Română a reorganizat și ambulanțele fluviale, dar începe să utilizeze ștempluri

mai simple.

Ștemplul figurativ tip vapor, cu tricolorul deslășurat în adierea vântului, simbol al independenței depline a Poștelor Române, intrase în istorie.

Fig. 13. Un splendid T.C.V. realizat la Alexandria (Egipt) preluat la 17 aprilie 1906 de la „Gara Sulina” de ambulanța poștală fluvială românească odată cu întreaga corespondență pe itinerarul Sulina — Tulcea.

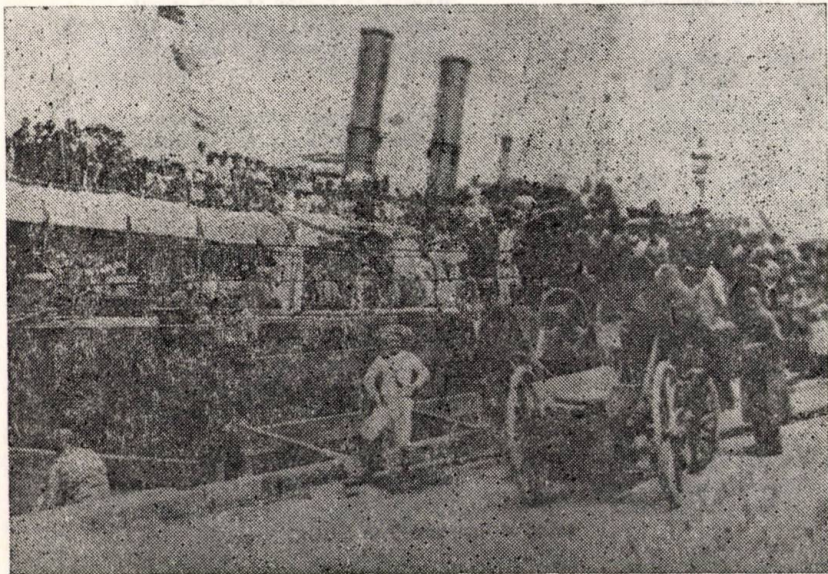

Fig. 14. Vaporul de pasageri „Ștefan cel Mare”, cel mai mare și cel mai rapid vas de pe Dunăre de la începutul acestui secol, purtător al primei ambulanțe poștale fluviale românești

Nemuritorul

de ADRIAN PĂUNESCU

Cunosc un om frumos, nemuritor ;
Un om de-o nebunească simplitate
El diplome n-avu de nici un rang,
De priceput s-a priceput la toate.

De obicei el s-a sculat la trei,
În dimineața lui de om al muncii,
A mers la cîmp, și uneori pe front,
Lăsînd femeii cum să-și crească pruncii.

A fost sărac și a rămas sărac,
De-a lungul unor lungi și reci ursite,
Puțin i-a trebuit spre a trăi
Și multe a-nvățat pe necitite.

Din cînd în cînd n-a mai putut răbda
Urîtul bici asupra vieții sale.
Și s-a sculat cu patria în cap
În marile istoriei răscoale.

L-au ars pe rug, sau l-au lovit în piept,
L-au aruncat cu boii în morminte,
El și-a rostit nemulțumirea lui
De care neamul a luat aminte.

Nimic din ce există pînă azi
Nu se făcea, de nu era să fie
Și el, acest atît de simplu om,
Într-o atît de tristă Românie.

Nici astăzi în idile eu nu-l văd,
Nu cred că fericirea lui e gata,
M-aș rușina, să mint, și de strămoși
Și de bunicul meu, ca și de tata.

Că sîntem toți un neam din neamul lui,
Al celui care, brazdă lingă brazdă,
A măsurat pămîntu-ntr-adevăr
Și-arată ce adîncă-i țara noastră.

Și pîinea lui, mai dulce spre a fi,
Și viața lui mai bună să-i rămînă,
El este astăzi, lingă muncitor,
Și cărturar, chiar patria română.

Ce limbă românească ne-a adus,
Să o vorbim și mîine și poimîine
Și cum mîngîie el acest pămînt
Cu mîna lui mai caldă ca o pîine.

Zidit e dintr-un straniu aluat
Și e nemuritor prin tot ce face,
Cînd iese-n cîmp și-și bagă coasa-n fîn
Miroase cerul a curat și pace.

Mai bine ca profeții simte-n nări
Ce iarnă e, cum o să fie vara,
Știe mai mult ca oricare din noi
Cam cîte țări române are țara.

Că tot ce noi am învățat din cărți
El a bătut cu inima și pasul,
Prin ochii lui privește ceru-n noi
El are-n piele, încarnat, atlasul.

Sărman țaran român, bătut de vremi,
Ca lov, de chinuri încercat o viață,
Ridică-te, în cărțile de neam,
Durabilă statuie și măreață.

Prea ai servit al țării tale drum
Și-ai dat iubirea ta fără condiții,
Ca noi să nu-ți aducem gîndul bun
Tu, om bătrîn, tu mai bătrîn ca scîiții.

Același ai rămas și ești și azi
Același ești tu, rădăcina noastră,
Aștepți al primăverii dulce semn
Să ieși să pui semințele în brazdă.

Același om, precum din tine cresc
Și muncitorul azi, și cărturarul.
De obicei pe brazdă te găsim,
De nu cumva te cheamă și hotarul.

Dar tu prea bine știi ce-i de făcut,
Și lingă armă, și lingă femeie,
De-atîtea ori silit ai fost să bați
Tot drumul de la brazdă la tranșee.

Rămii al nostru, ziditor de pîini,
Și om mai ideal ca idealul,
Că-n tine s-au unit întii-și-ntîii
Valahia, Moldova și Ardealul.

Unite, înainte de-a le fi
Silit istoria la despărțire,
Al țării trunchi tu ești, țaran român,
Izvor de grai, de neam și nemurire.

Istoria te-ncununează demn
Ca voievod al muncii și-al răbdării
Dă-mi mina ta trudită să-ți sărut,
Măria Ta, Țăranule al Țării !

FLORILE...

...constituie una din temele preferate ale filateliei tematice. Astfel, numai după 23 August 1944, au fost emise aproape 20 de serii de mărci, care înfățișează multe plante din flora țării noastre, printre care flori de cimp, de grădină, flora carpatină, plante din grădini botanice ș.a. Atrasă de frumusețea mărcilor poștale cu tematică florală — presa filatelică străină, în special cea sovietică, a reprodus aceste timbre, în culori, cum s-a întâmplat în anul 1976, când într-un grupaj de mărci poștale din Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Polonia, Mongolia — apar și două mărci românești din două serii diferite — una din 1961, cu prilejul „Centenarul Grădinii Botanice din București” și a doua din 1972, din seria „Flori rare”; amândouă mărcile — prima având valoarea de 25 bani iar a doua 20 bani — au reprodus pe ele bujorul românesc (Paeonia romanica Brindză). Interesant e faptul că o dată cu

aceasta este redată și o frumoasă legendă a bujorului, pe care ținem s-o reproducem: un ucenic al lui Esculap pe nume Peon avea darul și priceperea de a vindeca boli grele folosind diferite plante. Esculap fiind gelos pe ucenicul său, a dat ordin să fie omorât. Dar cum în toate treburile grecești se amestecau și zeii, Pluton, zeul infernului, a hotărât altfel și anume ca Peon să fie prefăcut într-o floare... Și floare se făcu.

POȘTA NAVALĂ

Cu începere din anul 1837, guvernul francez a înființat o legătură poștală permanentă între Marsilia și Constantinopol. Legătura se făcea — la intervale de zece zile — de vasele administrației poștelor, puse sub comanda cite unui căpitan detașat din marina militară. În total linia poștală a folosit — pînă în 1848 — zece vase.

Interesant pentru filателиști este că pe bordul fiecărui vas erau imbarcați agenți poștali care aplicau pe corespondență ștampile dublu cerc pe care — pe lângă indicația „Postes Françaises” și data — mai apărea — în partea de jos — și numele vasului respectiv, uneori încadrat de paranteze, altelei fără.

Din octombrie 1851, linia a trecut în exploatarea noii „Companii a Mesageriilor Imperiale” franceze. La fiecare escală, agenții poștali de pe bord coborau și plasau lângă pasarelă o cutie poștală mobilă, în care puteau fi puse scrisori. În felul acesta, se oferea posibilitatea de a se expedia corespondența chiar pînă în clipa plecării vasului, metodă care — pe vremea aceea — constituia un mare progres.

Ștampilele de bord ale perioadei 1852—1866 sînt și mai curioase și interesante, întrucît ele poartă numai numele vasului și data. Ținînd seama că unele vase purtau nume geografice din afara Franței (Danube, Balkan, Neva) se explică astfel ceea ce putea constitui pentru unii o enigmă poștală, cum ar fi ștampila „Amsterdam” cu data în limba franceză, aplicată pe mărci franțuzești.

Cu timpul, ștampilele de bord de pe vasele liniei franceze pentru Levant au suferit multe schimbări mergînd pînă la ștampilele dreptunghiulare, din 1932, ale „pacheboturilor” Companiei Mesageriilor.

Pînă pe la jumătatea secolului trecut, poșta sosită pe mare, la Marsilia, din Levant, primea o șampilă de sosire în caseta dreptunghiulară, „Paquebots de la Méditerranée”.

O mare parte din corespondența expediată din porturile dunărene pe calea mării era transportată mai departe pe vasele liniilor poștale franceze. Din 1856 pînă în 1909, oficiul poștal francez din Istanbul aplica o șampilă de tranzit deosebit de interesantă: MER NOIRE, într-o casetă dreptunghiulară.

această marcă

îmi amintește

F. URSEANU

Există oare filatelist specializat în mărci românești din albumul căruia să lipsească acea piesă reprezentându-l pe Ovidiu la Tomis? Este vorba firește despre admirabila marcă cu valoare nominală de 1,75 lei, tipărită la heliogravură într-un splendid albastru-gri și emisă în septembrie 1957, exact atunci când sărbătoream două mii de ani de la nașterea poetului.

Colecționarii cunosc faptul că această marcă s-a emis într-un tiraj de două milioane de exemplare și ar putea spune că piesa nu constituie o raritate filatelică, dar prin valoarea sa afectivă și comemorativă — reproducerea statuii lui Ovidiu exilat la Tomis — marca dobândește semnifi-

cații deosebite. Și aceasta pentru că, înainte de toate, ilustrația filatelică încearcă să ni-l redea pe poetul latin îndurerat, aici, pe țărmul Pontului Euxin, unde, înconjurat de către prieteni, a scris o bună parte din valoroasele sale versuri. Privind marca, Publius Ovidius Naso ne apare înfășurat în toga romană dominînd de pe soclu una din piețele centrale ale Constanței (care de altfel îi poartă numele), dînd senzația că privește în același timp, de la înălțimea celor peste două mii de ani, peste întinderile nesfîrșite ale mării dar și către Sulmona și Roma. Către Sulmona, unde s-a născut în anul 43 î.e.n. și către Roma intrîngorilor și ma-

nevrelor din preajma împăratului Augustus care l-au aruncat în negrul surghiun.

A trecut oare cineva prin fața acestui admirabil monument fără să-și amintească de cel care a trăit în realitate și a scris în epoca de aur a literaturii latine? Cel care, în afară de nemuritoarele stihuri de dragoste (celebra *Ars amandi*), ne-a lăsat nouă, locuitorii ai acestor meleaguri, în Tristele și Ponticele sale, multe informații despre oamenii și viața lor de la începutul primului mileniu. Și, categoric, amintirea a fost stîrnită mai ales în fața magistralului epitaforă săpat în placa soclului :

**HIC EGO QUI JACEO TENERORUM LUSOR AMORUM
INGENIO PERII NASO POETA MEO
AD TIBI QUI TRANSIS, NE SIT GRAVE
QUISQUIS AMASTI
DICERNE : NASONIS MOLLITER OSSA CUBENT**

(Sub această piatră zace Ovidiu cîntărețul
Iubirilor gingașe, răpus de-al său talent ;
O, tu ce treci pe-aicea dacă-ai iubit vreodată
Te roagă pentru dînsul să-i fie somnul lin.)

DE LA SULMO LA TOMIS

De ce amintesc cele de mai sus?

De curind, un vechi filatelist, prieten apropiat, dar ca orice bun filatelist colecționar și de cărți poștale ilustrate, mi-a făcut o surpriză: în schimbul unei mărci cu Ovidiu la Tomis mi-a oferit o vedere din Sulmona (numele actual al vechiului Sulmo), orașul în care autorul **Metamorfозelor** a văzut lumina zilei. Ilustrata reprezintă **Piazza XX Settembre** dominată de un moment care stă la inima italienilor, dar și a românilor: statuia lui Ovidiu, soră gemă cu cea de la

Constanța (numele actual al vechiului Tomis). Poetul străjuiește deopotrivă și țărmul Mării Negre și meleagurile natale într-o atitudine statuară identică. Cele două statui, turnate în bronz, sînt atît de asemănătoare încît ți-ar veni să te întrebi care dintre ele

l-a inspirat pe desenatorul Șerban Zainea să realizeze ilustrația mărcii dedicate poetului. Și nu-i de mirare că ambele opere plastice seamănă ca două picături de apă intrucît și una și cealaltă aparțin aceleiași sculptor: Ettore Ferrari, la rîndul său și el din Sulmona — partizan al lui Garibaldi, după cum se afirmă. Statuia lui Ovidiu de la Constanța a fost dezvelită în anul 1887, și, după cîte se știe, ea a fost adusă din Italia așa după cum, mai tîrziu cu aproximativ trei sferturi de secol, tot Italia ne-a pus la dispoziție, din generoase simțăminte de gîntă, o copie fidelă a columnei lui Traian.

1. Statuia lui Ovidiu de de la Sulmona.
2. Statuia lui Ovidiu de la Constanța.
3. Sarcofagul cu simboluri.

O FLOARE PENTRU PUBLIUS OVIDIUS NASO

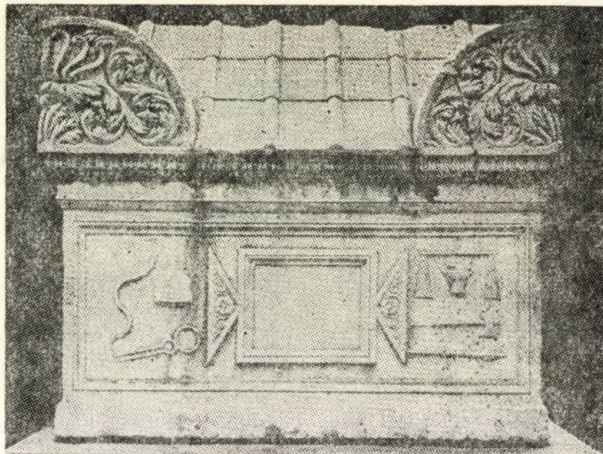
Cu zece, doisprezece ani în urmă, scriitorul iugoslav Ivo Andrić primea premiul Nobel pentru literatură, iar între scrierile sale figurează la loc de cinste romanul **Podul de pe Drina**, cu un subiect puțin obișnuit: istoria unui pod de-a lungul a cinci sute de ani, din Evul mediu și pînă astăzi. O frescă a vieții desfășurată între cele două maluri ale riului — războaie nesfîrșite, mizerie, epidemii, alternînd cu perioade blînde, de pace. Cum se poate aduna atîta istorie într-un singur loc?, te întrebi citind cartea. Fleac, ți-ar răspunde un constățean get-beget care cunoaște istoria orașului său.

Piața dominată de statuia lui Ovidiu n-are numai cinci sute de ani de istorie, ci cu mult peste două mii. Aici, în această piață, a fost **agora tomitană**, iar, mai tîrziu, pe vremea ro-

manilor, forumul. În stînga, marea — în dreapta, marea — istmul în care se află Piața Ovidiu ascunde atîta istorie, afirma arheologul Vasile Canarache, încît ar fi necesari încă cincizeci de ani de cercetări. Săpăturile conduse de el au dat la iveală, începînd de acum 20 de ani, nenumărate vestigii ale trecutului, printre care amintim: mozaicul roman, centrul comercial legat de port, locuințe, ateliere etc.

Bineînțeles că lucrările continuă fiind conduse de un alt arheolog plin de inițiativă, dr. Adrian Rădulescu, și bineînțeles că prezența pe soclu a Poetului în acest loc istoric constituie un simbol: 2 000 de ani de cultură latină. Aici la Tomis, Ovidiu și-a desăvîrșit *Metamorfozele*, a scris în întregime *Tristele* și *Ponticele*. Admirația cărturarilor români pentru marele exilat de la Tomis a străbătut generațiile. Între marii iubitori ai lui Ovidiu și ai operei sale îi aflăm pe Vasile Alecsandri, Vasile Pirvan, dar și pe prozatorul Ion Marin Sadoveanu cel care, parcă-l văd, venea foarte des la Constanța și, străbătînd cele cîteva sute de metri ce despărteau gara de Piața Ovidiu (gara era în acea vreme în centrul orașului), se oprea în fața statuii, își scotea, pălăria, și depunea o floare pentru poet. Și numai după aceea își vedea liniștit de treburile care-l aduceau pe malul mării.

Nicolae Tonitza și Nina Arbore (o pictoriță cunoscută la vremea ei), precum și un binecunoscut arhitect bucureștean, Horia Creangă, nu luau niciodată masa atunci cînd veneau în Constanța în alt loc decît pe una dintre terasele restaurantelor Pieții Ovidiu, în

îmmediata apropiere a statuii poetului. Un scaun rămînea întotdeauna gol, rezervat bardului de pe soclu.

Mai îndrăznețe erau însă, uneori, manifestările nocturne ale unui François Villon autohton, poetul Stan Palanca. Ca și Ion Marin Sadoveanu, venea și el direct de la gară, dar nu numai ca să-și salute ilustrul înaintaș, ci chiar să ciocnească, după vechiul obicei bahic, un păhărel. Înșelînd destul de des vigilența sergentului de noapte, Stan Palanca profita de acceptarea tacită a lui Ovidiu și se suia pe soclu.

CINE SE ODIHNEȘTE ÎN SARCOFAG ?

Lucrurile se cunosc: Ovidiu a murit la Tomis în anul 17 e.n., nouă ani după ce trăise aici exilat de către Octavian Augustus. A încetat din viață după ce a suferit de friguri și pleurezie. Dar unde îi este mormîntul? Istoricul Hieronimus afirmă că s-ar afla în apropierea cetății Tomis.

Se mai zicea că tomitanii l-ar fi înmormîntat într-un splendid sarcofag depus lingă una din porțile orașului — locul cel mai onorat în vechime. Dar de găsit încă n-a fost găsit. În ce colț al Tomisului se odihnește acest mare bard al latinității? În 1931 a fost descoperit un admirabil sarcofag, poate cel mai frumos și mai bine conservat din cîte s-au găsit pînă acum în Dobrogea. Fiînd situat într-un loc care putea fi foarte bine socotit una din porțile străvechii Tomis și avînd un aspect fastuos, unii dintre cei care au cercetat sacrofulagul afirmau pur și simplu că ar fi vorba de mormîntul lui Ovidiu. Eroare gravă, replicau alții, susținînd că sacrofulagul ar adăposti nu rămășițele pămîntesti ale poetului, ci ale unui mare magistrat roman, poate ale unui negustor de vite îmbogățit de pe urma tranzacțiilor cu armata. Cîțiva ani la rînd discuțiile pe tema sarcofagului luaseră proporții atît de mari încît ele angajaseră zeci de specialiști și nespecialiști din toate colțurile lumii. Presupunerea mergea la un

moment dat atât de departe încât la Constanța sosește și rectorul Universității din Sulmona, orașul de baștină al poetului, pentru a se convinge personal dacă este vorba despre ilustrul său concetățean. Adepții teoriei după care sarcofagul ar fi aparținut lui Ovidiu se bazau pe un anumit procedeu criptografic. Ei susțineau că inițialele simbolurilor gravate pe sarcofag — bici, clopot, clește, balanță, bucraniu etc. — dau numele poetului. Desigur că această teorie n-a fost luată în serios. Unul din cei care o respingeau cu cea mai mare convingere era prof. univ. Constantin Brătescu, directorul Analelor Dobrogei. Dar o replică plină de umor a dat-o, la vremea respectivă, arheologul american Schmidt care, tot printr-un procedeu criptografic, folosind aceleași simboluri dăltuite pe sarcofag, a demonstrat în **New York Times** că în mormint nu s-ar afla altul decât ... Cicero! Cicero! Care n-a fost niciodată la Tomis.

După cîțiva ani controversa s-a stins. Azi se știe că frumosul sarcofag cu simboluri a aparținut unei personalități tomitane care a trăit în secolul I sau II e.n.

Și iată cum o marcă și o ilustrată m-au convins, răscofîndu-mi amintirile, de aspectul enciclopedic pe care-l implică, între altele, pasiunea pentru filatelie.

știati că...?

- Dr. Emmanuel Hirmman, profesor de economie națională la Academia militară din Viena, a propus, prin ziarul *Neue Freie Presse*, introducerea cărții poștale. Guvernul austriei a acceptat și la 1 octombrie 1869 s-a început folosirea „Korrespondenz-Karte”.

Ordinea țărilor care au emis după Austria este: Germania, Bavaria, Elveția, Rusia, Belgia, Olanda, Canada, S.U.A.

- Benjamin Franklin și Abraham Lincoln au lucrat în serviciul poștei. Franklin ca director general și Lincoln ca șef al unui oficiu poștal rural din New Salem. Acest oficiu poștal folosește și astăzi o ștampilă cu inscripția „Lincoln's New Salem”.

- În statul indian Haiderabad, primul serviciu de curieri poștali a fost instituit în anul 1810. Curierii autorizați, denumiți „prawandar”, căpătau în schimbul serviciilor poștale o bucată de pământ.

Deosebirea dintre o scrisoare oficială și una particulară o constituia lipirea pe scrisoarea oficială a unei pene.

- Primele mărci ale Columbiei au apărut în anul 1859 și 1860. Mărcile nu poartă denumirea de Columbia pentru că ea făcea parte din „Confederația grenadină”. Cele două emisiuni apărute în 1859 și 1860 au forma unui octogon realizat dintr-un dreptunghi rețezat.

- La 18 decembrie 1860 a fost pusă în circulație prima emisiune „Santa Lucia” formată din trei mărci.

Mărcile nu au indicat valoarea nominală, diferențierea făcîndu-se prin culori: roz pentru 1 p; albastru pentru 4 p și verde pentru 6 p.

- La 15.VIII.1498 Columb descoperă în Marea Caraibilor insula pe care a denumit-o „Conception”, Grenada. Ea a fost colonie franceză, apoi britanică. Primele mărci ale acesteia au fost emise în 1861, pe care apare portretul reginei Victoria.

- În septembrie 1881 a avut loc în Austria prima expoziție oficială filatelică. Ea s-a bucurat de un mare număr de vizitatori și a prezentat: literatură filatelică, albume, mărci, colecții specializate și procesul de imprimare a mărcilor.

ce este și cum activează

FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE FILATELIE

DR. NICOLAE TRIPCOVICI

F.I.P. : trei inițiale des întâlnite în presa și în literatura filatelică, ca prescurtare pentru „Federația Internațională de Filatelie”.

Fondată în perioada dintre cele două războaie mondiale — în anul 1926 — federația a primit, în decursul anilor, numeroase adeziuni, ajungând, în prezent, la un număr de 54 membri.

Membre ale federației pot fi asociații sau federații naționale, reprezentând organizații filatelice la scara întregii țări respective. Toate asociațiile și federațiile naționale membre își păstrează întreaga autonomie și libertate de acțiune, F.I.P. nefiind un organ supranațional, ci o simplă asociere liber consimțită, avînd drept scop stringerea legăturilor de prietenie între filателиști din lumea întreagă, indiferent de concepția politică a țărilor respective. F.I.P. urmărește de asemeni asigurarea unei colaborări rodnice, pentru promovarea în cele mai bune condițiuni a filateliei, ca preocupare și mișcare cu caracter cultural și educativ.

Acțiunea F.I.P. se concretizează prin elaborarea — cu participarea și consensul tuturor asociațiilor membre — de orientări generale, putînd servi ca îndrumar în modul de colecționare și de întocmire a exponatelor, pentru competițiile internaționale. Evident fiecare asociație membră a F.I.P. își poate elabora criterii proprii, pe deplin valabile pentru filателиști din acea țară. Pășind însă în arena competițiilor internaționale, se ține seama de orientările F.I.P., pentru a se asigura un limbaj comun de apreciere a exponatelor.

F.I.P. sprijină combaterea falsurilor și falsificatorilor, caută să promoveze filatelia pentru tineret, stabilește regulamente (pe ramuri de colecționare) pentru expozițiile internaționale cărora — pe baza hotărîrii congreselor sale — le acordă patronajul.

Asociația Filателиștilor din R. S. România a fost admisă în F.I.P. în congresul de la Hamburg, din anul 1959. În prealabil, cu prilejul Expoziției Centenarului mărcii poștale românești, fusese stabilit primul contact de colaborare cu F.I.P., președintele de pe atunci al federației, Lucien Berthelot, fiind invitat și făcînd parte din juriul internațional al expoziției de la București.

Prestigiul crescînd al F.I.P. a atras, an de an, noi adeziuni, în prezent numărul țărilor membre (prin intermediul asociațiilor lor naționale) ridicîndu-se — precum am arătat mai sus — la 54, și anume: Argentina, Austria, Belgia, Bolivia, Brazilia, R. P. Bulgaria, Canada, R. S. Cehoslovacă, Chile, R. P. D. Coreeană, Coreea, Columbia, Costa Rica, Cuba, Danemarca, Ecuador, Egipt, Elveția, Finlanda, Republica Democrată Germană, Republica Federală a Germaniei, Grecia, Guatemala, India, Indonezia, Iran, Irak, Islanda, Israel, Italia, Japonia, Libia, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Mexic. R. P. Mongolă, Norvegia, Olanda, Paraguay, Peru, R. P. Polonă, Portugalia, R. S. România, Spania, Suedia, Tunisia, Turcia, R. P. Ungară, U.R.S.S., Uruguay, Venezuela și R. D. Vietnam.

Simpla enumerare arată că F.I.P., dintr-o grupare inițială limitată la un număr restrîns de țări europene, a ajuns în prezent să aibă participări din majoritatea continentelor. Federația va fi bucuroasă să-și extindă și mai mult cuprinderea geografică, îndeosebi în țările africane și asiatice, precum și în Australia.

F

EDERAȚIA ESTE condusă de organe alese de congresele sale: președintele, vicepreședintele, secretarul general, trezorierul, consiliul de direcție (din care se constituie comitetul executiv). Comisia de cenzori este de asemenea aleasă, sediul ei fiind în Elveția, dat fiind că gestiunea și contul bancar al federației se țin în Elveția. Secretariatul activează, de regulă, în capitala țării din care este președintele în exercițiu.

În afară de aceste organe de conducere, F.I.P. are un număr de comisii tehnice, pentru principalele sectoare ale filateliei: Filatelia tradițională, Istoria Poștală, Aerofilatelia, Intregurile poștale, Filatelia tematică, Literatura filatelică. Două dintre aceste comisii pe sectoare au câte o subcomisie, tot de specialitate, și anume: subcomisia pentru Astrofilatelie (pe lângă Comisia pentru Aerofilatelie) și cea pentru Maximafilie, pe lângă cea de Tematică. Amândouă aceste subcomisii au fost create prin hotărârea congresului din 1976, de la Amsterdam, în scopul de a permite încadrarea în F.I.P. și a colecționarilor acestor ramuri mai tinere ale filateliei. (Astrofilateliștii se ocupă de telecomunicațiile spațiale, reflectate în filatelie, ramură care — evident — se află în faza incipientă dar care se va dezvolta în perspectiva viitorului). Maximafilia — multă vreme ostracizată de adepții filateliei statice, conservatoare, a fost pusă în dezbatere la mai multe congrese succesive. Afirmarea ei pe plan internațional, realizarea unor expoziții internaționale reușite („Euromax”-București și mai multe bi și trilaterale) au fost factorii determinanți care au dus la recunoașterea oficială a acestei dinamice ramuri.

În afară de comisii pe sectoare, mai sus-menționate, F.I.P. mai cuprinde o comisie pentru tineret, una pentru combaterea falsurilor precum și două resorturi speciale conduse de către un însărcinat special cu problemele respective: resortul Expertizelor filatelice și cel al Conservării mărcilor și colecțiilor. Primul dintre acestea ține și legătura cu Asociația internațională a experților filatelici și se ocupă de crearea unor comisii pentru expertiză pe lângă toate asociațiile consociate. Aceste comisii (cum este cea de pe lângă A.F.R.) se vor profila — pe linie de colaborare — în special pe expertizarea mărcilor și pieselor filatelice din țara respectivă, urmînd a da un ajutor eficient și autorizat în combaterea falsurilor. În prezent, un număr de asociații membre ale F.I.P. — urmînd exemplul țării noastre și al citorva alte țări — au și creat comisii lor de expertiză, iar altele sînt pe cale de a le forma. Toate aceste comisii nu vor aplica pe piesele expertizate poansonul experților, ca persoane fizice, ci acela al Comisiei asociației respective, garanție serioasă și de prestigiu.

În sarcina sectorului Conservării mărcilor și al colecțiilor stă elaborarea unor directive pentru buna păstrare a pieselor filatelice, pentru evitarea deteriorării prin combaterea și remedierea acțiunii unor factori fizici sau chimici, acordarea — la cerere — de asistență tehnică pentru organizarea în cele mai bune condițiuni a expozițiilor și muzeelor filatelice (probleme de climatizare, combaterea umidității, de prevenirea efectelor dăunătoare ale iluminatului necorespunzător, ale climatelor tropicale, cu aspectele lor de temperatură și umiditate etc.).

La rîndul ei, Comisia pentru filatelia tematică a format și formează grupe pe tematicile mai răspîndite, menite a înlesni informațiile și contactele de colaborare dintre formațiile similare din asociațiile membre ale F.I.P.

Comisia pentru tineret se ocupă de problemele specifice tinerilor filateliști, promovînd expoziții internaționale pentru tineret și sprijinînd asociațiile care iau inițiativa organizării unor simpozioane, tabere pentru tineret, întîlniri și concursuri internaționale. Și de astă dată (ca și în toate celelalte organe ale F.I.P.) rolul comisiei este de a acorda sprijin, fără a interveni în activitatea internă a fiecărei asociații.

Toate comisiiile sînt conduse, în perioada dintre congrese, de cîte un comitet de conducere (președinte, vicepreședinte și un număr restrîns de membri aleși) și dispun de un consiliu lărgit, din care fac parte delegații tuturor asociațiilor membre ale F.I.P.

Annual, comisiiile prezintă congresului un raport de activitate precum și propunerile lor organizatorice (proiecte de regulamente pentru expozițiile de ramură, propuneri pentru agenda manifestărilor comportînd patronajul F.I.P. etc.). Aceste propuneri sînt discutate în plen de congres, care ia hotărârile cuvenite. Pînă în prezent, au fost aprobate și publicate Regulamentul general pentru expozițiile filatelice internaționale sub patronajul F.I.P., precum și regulamentele speciale pentru colecțiile din clasele: Aerofilatelie; Tematică și subiect; Tineret; Literatură Filatelică; Istorie poștală. Urmează a fi discutat și definitivat Regulamentul pentru filatelia

tradițională, ramură în care ideile conducătoare sînt încă necristalizate, ca urmare a situației create prin desprinderea diverselor sectoare speciale din marea familie a colecționării pe țări sau după catalog.

Fiecare dintre aceste regulamente stabilește criteriile de sectorizare (pe ramuri și subramuri), gradația distincțiilor de acordat și o seamă de criterii, de care trebuie să țină seama fiecare dintre expozițiile internaționale care solicită și obțin patronajul F.I.P. Pe de altă parte, aceste criterii au și un caracter de orientare generală, de avut în vedere — în linii mari — de către organizatorii de expoziții din țările membre ale F.I.P. (bineînțeles adaptîndu-le — unde este necesar — la condițiile specifice locale).

Patronajul F.I.P. pentru expoziții trebuie solicitat de asociația organizatoare cu cel puțin trei ani înainte de data propusă pentru inaugurare. În general, într-un an nu se acordă patronajul pentru mai multe expoziții generale, în aceeași arie geografică (continent etc.), pentru a nu se stînjiți condițiile de reușită, prin împărțirea colecțiilor bune la mai multe expoziții avînd loc în aceleași perioade, sau pentru a evita dificultățile de redirijare a exponatelor de la o expoziție la alta, rezultatul fiind — fatal — o scădere a nivelului calitativ de ansamblu al fiecărei manifestări.

După ce analizează sub aspect tehnic întrunirea condițiilor tehnice pentru o bună organizare și reușită a expoziției (îndeosebi sub aspectul păstrării colecțiilor), comitetul executiv supune congresului acordarea patronajului. Pentru perioada care urmează, au fost acordate ferm patronaje pentru expoziții generale la Sofia (1979), Londra și Norvegia (1980), Viena (1981); au fost reținute date, sub rezerva ratificării, pentru Ierusalim (1983), Chicago (1986), Stockholm (1986). Expoziții pentru tineret sînt anunțate de pe acum în R. P. Polonă (1982), Olanda (1983) și o expoziție specializată pentru tematică la Băle, în Elveția, în 1983.

La acordarea patronajului, conducerea F.I.P. analizează locul și data, suprafața de expunere și numărul de cadre, condițiile tehnice ale clădirilor în care urmează a fi montate exponatele, emisiunile filatelice avute în vedere cît și celelalte condiții organizatorice menite a asigura succesul manifestării.

Obținerea patronajului este legată de plata unei taxe fixe (variabilă după gradul expoziției), menită a contribui la acoperirea cheltuielilor curente ale F.I.P.

Aceste măsuri s-au dovedit necesare, rezultatul lor fiind deplinul succes organizatoric și de prestigiu al expozițiilor care au avut loc, în atîtea orașe ale lumii, sub patronajul F.I.P., contribuind puternic la popularizarea filateliei în masele de oameni ai muncii, la strîngerea legăturilor de prietenie între colecționarii din lumea întreagă. Pe lîngă aceasta expozițiile reflectă felul în care sînt orientate colecțiile, în lumina evoluției filateliei și — sub acest aspect — constituie un extrem de util schimb de experiență. De asemeni, ele detremină o intercomunicare între diversele stiluri și modalități de a colecționa, fără de care ar fi practic imposibil să se asigure un nivel comparabil de apreciere al exponatelor din atîtea țări participante.

În fine, tot în legătură cu expozițiile, trebuie avut în vedere că F.I.P. se preocupă și de modul de formare a juriilor expozițiilor cărora le acordă patronajul, rezervînd o cotă de 25% din numărul membrilor, pentru filателиști cu mare pregătire, de recomandat de Comitetul executiv al F.I.P., cu acordul Comitetului de organizare al expoziției respective.

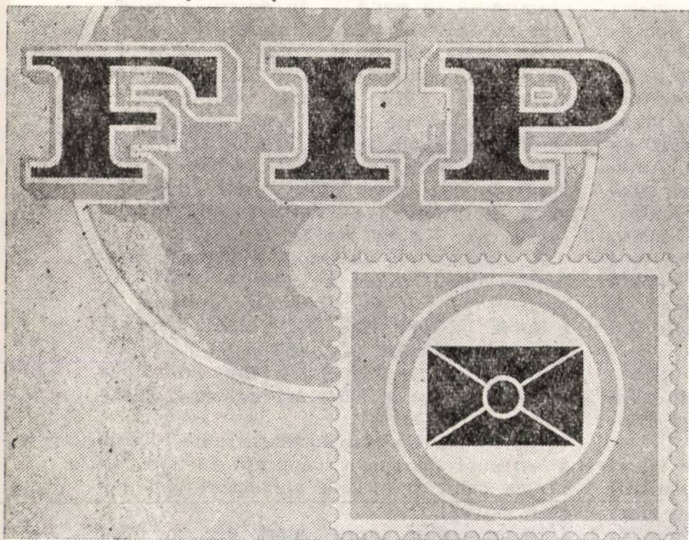
Pînă în prezent, au avut loc sub patronajul F.I.P. următoarele expoziții internaționale: 1952 — Luxemburg și Monaco; 1953 — Lisabona; 1955 — Stockholm; 1956 — Helsinki; 1957 — Israel. În anul 1958 a avut loc la București Expoziția Centenarului mărcii poștale românești, care nu a putut obține patronajul F.I.P. întrucît la data aceea A.F.R. nu fusese constituită încă, dar la care președintele în exercițiu al F.I.P. a luat parte, făcînd parte din juriu. În continuare: 1959 — Hamburg; 1960 — Barcelona și Varșovia; 1961 — Budapesta; 1962 — Buenos Aires, Praga; 1963 — Istanbul; 1964 — Paris; 1965 — Viena; 1966 — Washington; 1967 — Amsterdam; 1968 — Ciudad de Mexico și Praga; 1969 — Sofia; 1971 — Budapesta; 1972 — Bruxelles; 1973 — München și Varșovia; 1974 — Ierusalim și Stockholm; 1975 — Madrid și Paris; 1976 — Bruxelles, Philadelphia și Milano; 1976 — Copenhaga; 1977 — Amsterdam, Oporto; 1978 — Toronto, Praga.

La toate aceste expoziții au participat — în Clasa oficială — un număr mereu crescînd de administrații poștale. Prezentă foarte des și Poșta Română, exponatele sale s-au bucurat de apreciere și succes.

Conștientă de rolul educativ și formativ al literaturii filatelice, F.I.P. a promovat constant publicațiile de specialitate. Clasele de literatură din cadrul marilor ex-

poziții, cuprind — în categorii separate — revistele de specialitate, lucrările de studiu și — în fine — cataloagele filatelice. Și în această clasă, lucrările scrise de publiciștii filatelici români precum și revista „Filatelia” au obținut o seamă de distincții frumoase în decursul anilor.

De asemenea, expozițiile patronate de F.I.P. au situat în locuri frumoase în clasament (de la medalii de aur și vermeil, la medalii din treptele următoare) o seamă de exponate din țară, care prin silința de a se îmbunătăți în conținut și prezentare, cit și prin studiu, au făurit un frumos renume internațional filateliei românești. Este de așteptat ca strădaniile filateliștilor români să ducă la realizarea unor noi exponate valoroase, precum și la continua ameliorare și adâncire ca studiu a celor care au mai participat pînă în prezent, pentru a menține și amplifica succesele obținute pînă în prezent.

Congresele F.I.P. se țin anual, într-unul din orașele în care — în anul respectiv — au avut loc expoziții patronate de F.I.P. Congresul din 1977 a avut loc la Amsterdam, cel din 1978, la Praga, cel din 1979 este anunțat la Sofia, iar în 1980 urmează să se decidă, în congresul de la Praga, între Londra și un oraș din R. F. a Germaniei.

Pentru informarea lumii filatelice, a administrațiilor poștale, a comerțului internațional filatelic, F.I.P. editează, de cîțiva ani un buletin în care sînt redade toate lucrările congreselor, comitetului executiv și consiliului de direcție, cit și informații, regulamente, comunicări de la asociațiile membre și de la comisiile de specialitate.

Permanent prezentă în viața filatelică internațională, F.I.P. nu putea să nu fie prezentă și în emisiunile filatelice. Un număr de țări (printre care și R. S. România) au realizat emisiuni special dedicate expozițiilor internaționale patronate de F.I.P. Cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la întemeierea F.I.P., mai multe administrații poștale au emis fie mărci comemorative, fie întreguri poștale speciale. Toate acestea, laolaltă, ar putea forma obiectul unei colecții sau al unui expонат după subiect.

F

ĂRĂ ÎNDOIALĂ, F.I.P. este în prezent un organism cu o arie vastă de cuprindere geografică. Dar mai sînt o seamă de state care încă nu au cerut adeziunea, mai ales din rîndul celor în care independența a fost dobîndită mai de curînd sau în care — din punct de vedere organizatoric — filateliștii nu au realizat încă asociații sau federații la nivel național. Pentru lărgirea accentului de universitate al F.I.P., mai este încă de dus o muncă susținută, astfel încît federația să poată cuprinde cit mai bine întreaga lume filatelică. În această direcție și, în cea de intensificare a rolului acestui organism, pentru stringerea legăturilor de prietenie, pentru promovarea filateliei ca activitate culturală și educativă, Asociația Filateliștilor din R. S. România aduce permanent o contribuție activă, atît în cadrul lucrărilor organelor și comisiilor cit și în congresele F.I.P., căreia îi urăm reușită și succes în realizarea țelurilor pe care și-le propune.

DIVERSE

MARCI GIGANT

Primele mărci de acest fel au apărut încă în secolul trecut, cu puțini ani după ce au văzut lumina zilei primele mărci poștale din lume. Este vorba de o emisiune de trei mărci pentru ziare — de 5, 10 și 25 c — apărute în Statele Unite în anul 1865 (Yvert nr. 1—3) și reprezentând, respectiv, chipurile lui Washington, Franklin și Lincoln. Dimensiunile lor sînt de 51×95 mm (suprafața — 4845 mm²). Amă-nunt destul de rar întîlnit pe vremea aceea: mărcile au marginile colorate (valoarea de 5 c a fost trasă și cu margini albe). Pe marginea inferioară a mărcilor, un text specifică legea prin care a fost aprobată apariția acestor mărci speciale: „Sec. 38 Act. of Congress, approved March 3-d 1863”.

Mărcile-gigant pentru ziare, din S.U.A., au circulat aproape zece ani, pînă în 1875 cînd au fost înlocuite de noi mărci pentru ziare, de format obișnuit.

Formatul mare ales pentru aceste mărci se explică prin faptul că ele se lipeau atît pe pachetele cît și pe sacii conținînd ziare ce se expediau de către editori, difuzorilor presei. Pe lîngă aceasta, cu începere din anul 1875 mărcile se aplicau și de-a curmezișul recipsei de expediere, care era stampilată și păstrată (reținută) de oficiul poștal.

Pentru obliterarea mărcilor de ziare din S.U.A. s-au folosit ștampile din plută. Din cauză că ele au fost lipite pe saci și alte obiecte care prezentau diferite asperități, indoituri etc., mărcile aproape că nu se găsesc uzate în stare filatelică bună. Majoritatea covârșitoare a exemplarelor uzate sînt rupte, deteriorate, murdare, indoite. De aceea, majoritatea cataloagelor de circulație mondială nu dau cote pentru exemplarele uzate, tocmai pentru că ele se găsesc foarte rar și atunci comportă prețuri de amatori.

Iată dar că și în filatelie ca și în alte domenii, „gigantismul” are dezavantajele și inconvenientele sale.

Mărci de dimensiuni mari au fost emise și în alte colțuri ale lumii. Printre acestea, remarcăm o marcă de 2,50 zloti, artistic realizată în 1960 în R. P. Polonă, înfățișînd tabloul panoramic „Bătălia de la Grünwald” (1410) de Jan Matejko. Marca

— un adevărat tablou miniatură — are 78×36 mm (2808 mm²). Suprafața mare permite să se vadă — în desen — și detalii ale acestei vaste compoziții.

Tot poșta din R. P. Polonă a emis alte două mărci „gigant”, una în 1961 (Zu. 1 128, dimensiuni: 108×21 mm) înfățișînd un tanc petrolier de 19 000 tone, construit de șantierul naval și alta în 1962 (Zu. 1 189) redînd un grup compact de cicliști participanți la cea de-a XV-a cursă ciclistă a păcii, Berlin—Praga—Varșovia (dimensiuni 74×22 mm — 1628 mm²).

Printre mărcile de format mare mai menționăm două valori de cîte 1 rublă, imprimate pe foi de aluminiu, apărute în U.R.S.S. în 1961 (Zu. 2 512, 2 512 I), două mărci din Brazilia (Yv. 480 și 62 Poșta aeriană) și a doua valoare din emisiunea engleză pentru a 700-a aniversare a Parlamentului englez.

Dintre mărcile românești se remarcă prin dimensiuni mari seria apărută în 1964 cu ocazia celei de-a 20-a aniversări a eliberării patriei.

Dimensiunile foarte mari ale mărcilor descrise mai sus ies și mai mult în evidență dacă le comparăm cu mărcile liliput. Astfel, marca liliput din Columbia, apărută în 1952 (Yvert 464) are o suprafață a desenului de 140 mm² (14×10 mm) față de 4845 mm² a mărcilor pentru ziare din S.U.A.

Mărcile mari permit să se reproducă pe ele desene mult mai complexe și mai clare, oferind suficient spațiu și pentru texte mai lungi. Ele nu sînt însă practice, se îndoaie și se rup mai ușor, ocupă un loc mare cînd sînt lipite pe plic și nu rareori li se aplică întreaga ștampilă care poate să acopere o bună parte din desen. În unele cazuri, pe exemplare uzate pot fi observate chiar 2—3 ștampile.

Sînt unii colecționari, mai ales din rîndurile tineretului, care au o deosebită predilecție pentru mărcile de format mare. Este și de explicat, dacă ne gîndim că ele sînt adevărate tablouri în miniatură. Dar totodată trebuie să știm că valoarea mărcilor nu este determinată de dimensiunile lor, că o marcă de format mare nu presupune în mod obligatoriu o valoare mare a ei.

MĂRCI LILIPUT

Există mărci cu dimensiuni foarte mici, pe care le-am putea denumi „mărci-liliput”.

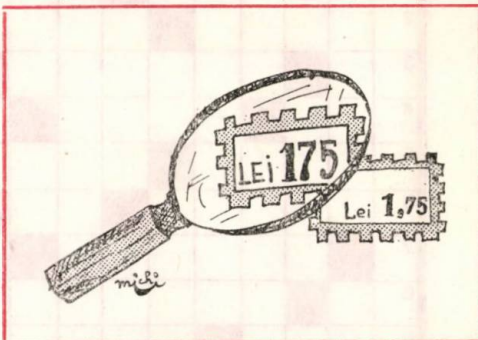
Mărci liliput putem întâlni încă din perioada clasică a filateliei, una dintre cele mai vechi de acest fel fiind cea emisă — în 1856 — în fostul ducat german Mecklemburg Schwerin (Yv. 1—3).

Mult mai aproape de zilele noastre, o astfel de marcă a apărut în 1952 în Columbia (America de Sud). Dimensiunile desenului sînt de 14×9 mm. Marca înfățișează macheta noului Palat al Telecomunicațiilor de la Bogota, capitala Columbiei. Marca este așa de mică încît ar trebui aproape cinci exemplare ca să acopere desenul unei mărci românești din seria „Fructe de pădure”. Cu toată micimea ei, pe lângă denumirea țării emitente și a valorii nominale (5 centavos), marca mai cuprinde două inscripții, din care prima destul de lungă, repartizată în partea superioară și inferioară a desenului: Sobretasa para construccion Palacio de comunicaciones — Suprataxă pentru construirea Palatului Telecomunicațiilor. Al doilea text indică tipografia unde a fost realizată marca: „Waterlow and Sons Limited” din Londra.

Deși cu dimensiuni atît de mici, marca se remarcă prin finețea desenului și a gravurii, fapt care dovedește o dată în plus îndemînarea de care trebuie să dea dovadă artistul-machetator și mai ales gravorul, în procesul execuției mărcilor.

Tot pe continentul sud-american au mai apărut alte mărci liliput. Este vorba de patru mărci pătrate apărute în Brazilia în anii 1954, 1955, 1957 și 1958. Ele înfățișează pe părintele Bento, care a adus o contribuție importantă la lupta împotriva leprei. Dimensiunile desenului sînt ceva mai mari decît cele ale mărcii columbiene: 15×15 mm. Dar nici ele nu sînt „prea răsarite”. Cu toate acestea, și aici machetatorul a avut posibilitatea de a insera inscripția „Preservação de crianca contra o mal de Hansen” — Ocrotirea copiilor împotriva boli lui Hansen (lepra).

Este firesc să apară întrebarea: de ce s-au fabricat mărci de dimensiuni așa de mici? Oare din motive de economie de hirtie? Desigur că nu. Explicația constă în faptul că mărcile în cauză, destinate stringerii unor fonduri speciale, se aplicau

pe corespondență alături de francatura obișnuită. Astfel, marca din Columbia, nefiind propriu-zis poștală, nu poartă inscripția „correos”. Ea avea — totuși — un caracter obligatoriu, semipoștal, întrucît condiționa expedierea corespondenței prin poștă.

Tot în rîndul „mărcilor liliput” se situează și două timbre semipoștale apărute în Nicaragua în 1949, destinate colectării de fonduri pentru construirea stadionului național de la Managua (Yv. 748-748 a).

Explicația formatului mic al mărcilor poate fi găsită și în tradiția care s-a închețat la unele țări din America de Sud, de a emite pe lângă mărci de dimensiuni obișnuite și chiar foarte mari, și mărci poștale de format relativ mic. Asemenea mărci, printre altele, au apărut în Costa Rica, Uruguay etc.

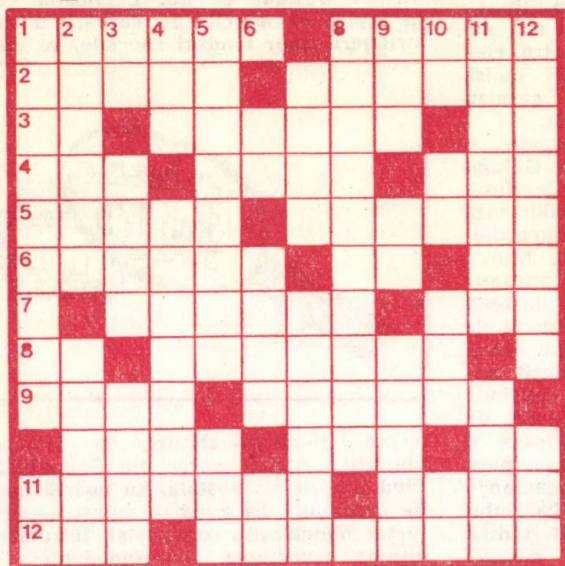
Sînt unii tineri colecționari care manifestă dezinteres ba chiar dispreț față de mărcile de dimensiuni mici. Aceasta este o atitudine greșită. Acestor mărci trebuie să le acordăm același interes ca și pentru celelalte, toate făcînd parte din marea „familie filatelică”.

MĂRCI DIN DEPOZIT

Criptografie : 3, 5, 2, 4

rebus * rebus * rebus

PTTR

ORIZONTAL : 1) Serviciu poștal pentru public — Geografie iluminată... radiofonic. 2) Obiect trimis prin mesagerie — Un post telefonic la care se vorbește. 3) Loco 1 și 3! — Uzuale pentru corespondență — La intrarea în mesagerie! 4) Tran-

sportul bucureștenilor în comun (abr.) — Ștampilă într-un anume sens (fig.) — Clar, neîntințat. 5) Accesoriu al factorului poștal (pl.) — Operație după o dezlipire... la apă (pl.). 6) O greșală... filatelică mult apreciată — Tipul

cu... omisiunea! — Miroso specific. 7) Dosarul cu mărci... pentru uz personal! — A locui la o anume adresă. 8) Nelipsit de la ștampilă — Gumă... pentru lipit plicurile. 9) O piesă din seria „Șah” — Vas mic. 10) A schimba domiciliul — Urmează o a doua serie — Deasupra. 11) Lucrare de orientare filatelică, poștală etc. — Piesă de legătură pentru unele sigilii. 12) O altă indicație la unele ștampile — Variantă modernă pentru pecete (pl.).

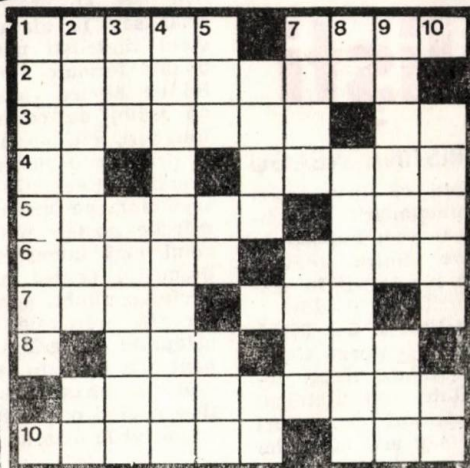
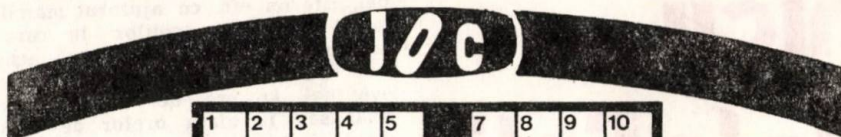
VERTICAL : 1) Ștampilat în limbaj specific — Primele două din colia! 2) Cel mai cunoscut om de la PTTR — Codul în ultimă instanță. 3) Dintr-o filă! — O clădire întreagă cu corespondență... filatelică! — Drum de urmat. 4) ...la stînga sau la dreapta! — Apreciază scrisorile ... cu greutate. 5) De la expeditor... la destinatar (fig.) — False... în centru! 6) Meu! — Personaj legendar — De la (od.). 7) Într-o parte — Îndatorirea legală de a plăti taxele radio-TV (inf.). 8) Devine scrisoare... privită prin lupă! 9) Localitate în Australia apuseană — Centimetru — Ilustrare... sonoră la seria „Păsări”. 10) Un aparat în partea de sus! — Poșta aeriană! — Recipient poștal. — Căni! 11) I s-au dat explicațiile de rigoare — Chemare telefonică. 12) Un avion ajuns la destinație — Dinsele de la... telegrame!

FILATELICĂ
(Triverb : 2,3,8)

ERCS

ONE cho three
f

rebus * rebus * rebus

ORIZONTAL : 1)

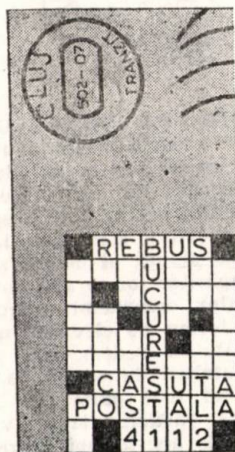
A suprima valoarea fiduciară a unei mărci — Poștă, telegraf, telefon, radio (abr.). 2) Procedu tipografic de realizare a mărcilor în culori. 3) Își doresc cu patos o anume marcă (fig.). — Ultimele dintr-o serie! 4) ... și cele de pe la mijloc! — Locul mărcilor după catalog (sing.). 5) Rebus — Localitate în Japonia. 6) Unguent „ieftin” de plajă — Muncitor ferist. 7) Neim-

primată — Arheologie (abr.). 8) Marcă germană... auto — Lichid din sînge. 9) Marcat (fig.). 10) Carnete (de schimb sau nu) — Monument triumfal.

VERTICAL : 1)

Desen specific mărcilor clasice românești. 2) Valoare înscrisă pe mărcile filatelice (masc.) — Dînsa. 3) Localitate în

Norvegia — Apreciați la o valoare deosebită. 4) Metodă de producere a mărcilor filatelice. 5) Localitate în Peru — Munte! — Timbrat fiscal. 6) A înfrumuseța — Machetat central! 7) Îndoitură nedorită — Distruse prin foc. 8) Nu-i chiar tot! — Avangardă la o marcă sau ștampilă. 9) Aleasă dintr-un stoc mai mare — Un timbru valoros. 10) Greșeli filatelice căutate cu lupa! — Pecete! Dictionar: ATO, IFA, ULA, ACO.

O ADRESĂ INEDITĂ

În urmă cu cîțiva ani lucram în redacția revistei REBUS și nu mică mi-a fost mirarea cînd într-o zi am primit o scrisoare a cărei adresă era cu totul și cu totul ieșită din comun. Expeditorul, un colaborator din Cluj-Napoca, pe numele său Octavian Boieriu, s-a gîndit că din moment ce trimite o scrisoare redacției REBUS se poate folosi de elemente strict enigmatice — în speță cuvintele încrucișate — în redactarea adresei destinatarului.

În afară de faptul că o astfel de adresă cred că este unică, se poate semnala puternica înclinație rebusistă a lucrătorilor poștei care au manipulat prompt și fără sesizări scrisoarea. Reproducăm alăturat extravaganta și în același timp asortata adresă la profilul de specialitate al... adresantului.

PROGRESIV T. M.

CUM TREBUIE AJUTAȚI

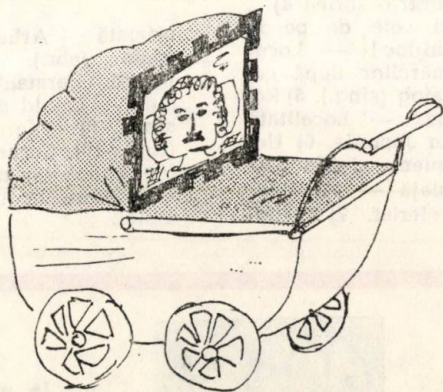
micii filateliști

CRISTINA NEAGU

Precizăm, de la început că, prin „micii filateliști” înțelegem colecționarii mai tineri de 18 ani, pe care îi vom împărți în mai multe grupe, fiecare dintre acestea avind specificul ei. Vom lua totuși în discuție și grupa „de tranziție” (19—25).

A. FILATELIȘTII ÎN VÂRSTĂ DE PÎNĂ LA 9 ANI, nu au dreptul, conform statutului, să facă parte din A.F.R. Acești copii, în marea lor majoritate, sînt filateliști în sensul că sînt cumpărători de plicuri filatelice de 2, 3, 4, 6, 8 sau mai mulți lei și au colecțiile găzduite mai mult de manualele de școală decît de clasoare sau albume. Cînd s-a adoptat statutul astăzi valabil, s-a avut în vedere faptul că, dacă la categoria maturi nu este nevoie de un stagiul necesar deprinderii de a manipula cu grijă materialul filatelic, la copii un asemenea stagiul este obligatoriu, absența lui ducînd la distrugerea unor piese valoroase, serii complete, colițe nedantelate la care au dreptul toți membri A.F.R. (Civilizația daco-romană, Mihai Viteazul, Centenarul Independenței etc.). Faptul că acești copii nu au posibilitatea de a fi membri ai A.F.R. nu înseamnă că pot fi neglijăți de către activiștii pe tărîm filatelic; ei sînt filateliști începători, și trebuie să fie ajutați pentru a deveni adevărați filateliști. Pentru acești copii, ca și pentru aceia din grupele mai mari, se pot organiza scurte ședințe în care să fie informați pentru îmbogățirea cunoștințelor lor filatelice, insistîndu-se asupra mărcii poștale românești, cum se colecționează și se manipulează mărcile poștale. La acest capitol, Rompresfilatelia rămîne mult datorare, în magazine fiind absente, în general, clasoare mai mici și mai ieftine, odontometre, lupe, pensete etc. În această perioadă, copii sînt receptivi la frumusețea mărcilor și la folosirea lor ca material didactic auxiliar. O serie de activiști pe tărîm filatelic, ca, de pildă prof. Răzvan Rotta din Cluj-Napoca, au obținut

rezultate deosebite în acest domeniu. Un pedagog abil va putea să inițieze școlarii încă înainte de împlinirea vârstei de 9 ani, în tainele științelor naturii, geografiei, istoriei etc. cu ajutorul mărcilor poștale. Experiența școlilor în care există cabinete de filatelie confirmă acest fapt. Încă înainte de împlinirea vârstei de 9 ani, eventual la ora de desen, lucru manual sau în afara orelor de curs, micii elevi filateliști pot realiza chiar minieșpionate formate din 1, 2, 3 sau mai multe foi de album, care să reprezinte nu atît un prilej de confruntare în cadrul unei întreceri, cit, de pildă, un cadou pregătit pentru mama fiecăruia, cu ocazia zilei de 8 martie. Competiția apare aici ca element secundar, pe primul plan fiind faptul că mărcile poștale pot constitui mesagerul celui mai intens sentiment al copilului: dragostea pentru mamă. Astfel, crește respectul copilului pentru marca poștală și se creează premisele unei pasiuni durabile: așteptînd cu nerăbdare să împlinească 9 ani pentru a intra în A.F.R., copilul nu se va grăbi să abandoneze activitatea de colecționar, cînd o altă tentație a vârstei școlare se va ivi la orizont.

B. FILATELIȘTII ÎN VÂRSTĂ DE LA 9 LA 12 ANI. În această perioadă a vieții lor, aproape toți copiii sînt și filateliști, indiferent de preocupările lor majore la această vîrstă. Indiferent dacă se pregătesc să devină mari sportivi, mari pictori, mari muzicieni etc., în planul al doilea sau al treilea al preocupărilor lor se află constant filatelia. Un ajutor competent acordat la timp, îl va transforma pe elev într-un colecționar pasionat. Să vedem cum pot fi ajutați micii filateliști la vîrsta la care primesc dreptul să facă parte din A.F.R. Avînd dreptul să participe la activitatea filatelică organizată, acești copii între 9 și

12 ani, pot beneficia de sprijinul comitetului executiv, al filialelor și al cercurilor. Comitetul Executiv al A.F.R. dirijează activitatea revistei „Filatelia” în așa fel încît paginile de „Filatelie pentru tineret” să conțină sfaturi prețioase atât pentru micii filателиști cît și pentru activiștii specializați în munca din cadrul resoartelor de tineret ale filialelor și cercurilor. De asemenea, comitetul executiv are grijă să organizeze, la nivel republican, confruntări ale pionierilor filателиști, ca „Maratonul tineretului” sau „Cravatele roșii cu tricolor”, competiție filatelică inclusă din 1976 în rîndul manifestărilor organizate în cadrul festivalului național „Cîntarea României”. Tot comitetul executiv păstrează evidența celor mai bune expozate a căror dezvoltare o stimulează, pentru a putea înscrie colecțiile respective la o serie de manifestări filatelice internaționale. La același nivel mai sînt organizate instruc-taje pentru activiștii din cadrul resoartelor de tineret, grupurile de pionieri filателиști care participă la taberele filatelice internaționale, care se organizează în fiecare vară în diferite țări socialiste etc. La nivelul filialelor se duce în special munca de organizare și îndrumare concretă a micilor filателиști. Filialele organizează fazele județene (sau interjudețene) ale expoziției „Cravatele roșii cu tricolor” ale „Maratonului tineretului”, o serie de expoziții de tineret cu clasă de competiție pentru pionierii între 9 și 12 ani, de nivel județean, interjudețean sau republican. Astfel de expoziții au fost organizate în 1978 la Timișoara și București. În sfîrșit, filialele organizează pionierii filателиști în cercuri și grupe filatelice. Astfel, pentru organizarea unei grupe filatelice școlare sînt suficienți minimum 10 elevi conduși de către un cadru didactic. Filialele Sibiu, Cluj-Napoca, Mureș, București s-au evidențiat în activitatea depusă la nivelul resortului de tineret. De pildă, la București există două cercuri școlare, dintre care cercul „Pionierul”, înființat la 1 septembrie 1977, care grupează pionierii din școlile capitalei, avînd grupe mai numeroase în școlile generale nr. 4, 21, 23, 26, 56, 98, 112. Printre aspectele specifice muncii filatelice cu pionierii se numără o activitate de inițiere și instruire mai susținută, formarea atent controlată a cunoștințelor, deprinderilor, într-un cuvînt, a mentalității filatelice a pionierilor filателиști care miine vor acționa conform celor învățate astăzi. Într-o serie de cataloage și materiale auxiliare (broșuri) editate de către filiale (aș adăuga aici: Constanța și Galați, la filialele deja amintite)

se prezintă diferite elemente teoretice și practice necesare ridicării nivelului competenței filatelice a pionierilor filателиști. O atenție sporită ar avea ca rezultat necesar îmbunătățirea unora dintre aceste materiale.

C. FILATELIȘTII ÎNTRE 12 ȘI 15 ANI. Această grupă de vîrstă ridică probleme deosebite deoarece coincide cu primele două grupe de vîrstă recunoscute în cadrul confruntărilor filatelice organizate de către F.I.P.

Pentru a evita, în continuare, orice confuzie, iată, mai jos, grupele de vîrstă recunoscute de F.I.P. și numărul minim de cadre a 12 foi de album, necesar unei colecții pentru a fi prezentată în expozițiile F.I.P.

- Grupa de vîrstă A : 12—13 ani ; minimum 2 fețe de panou.**
- Grupa de vîrstă B : 14—15 ani ; minimum 2 fețe de panou.**
- Grupa de vîrstă C : 16—18 ani ; minimum 3 fețe de panou.**
- Grupa de vîrstă D : 19—21 ani ; minimum 4 fețe de panou.**
- Grupa de vîrstă E : 22—25 ani ; minimum 5 fețe de panou.**

În materialul nostru am stabilit alte grupe de vîrstă, considerînd că micii filателиști au nevoie de îndrumare de la o vîrstă mai fragedă și de faptul că între grupele D și E luate în considerație de către F.I.P. nu există o diferență calitativă esențială, aceste două grupe de vîrstă fiind parcurse, în general, în perioada studenției, grupa E fiind pregătitoare, oricum, pentru saltul spre competițiile rezervate maturilor, fiind deci o grupă de vîrstă în care se realizează importante acumulări cantitative.

La vîrsta de 12—15 ani, tinerii filателиști își încheie activitatea de pionieri și devin membrii ai U.T.C., ajungînd, pe plan școlar, să absolve școala generală de 10 ani. Aceasta este vîrsta maximei receptivități la bogăția de informații generale reprezentată de tematici mai dificile : „Laureați ai premiului Nobel pentru medicină”, „Mari fizicieni”, „Mari chimiști”, „Matematica oglindită în filatelie” etc. Mai ales la 12—13 ani, profesorii găsesc un ajutor prețios în mărcile poștale pentru predarea unor noțiuni care astfel prezentate se fixează într-un mod mai durabil. Începînd de la această vîrstă, tinerii filателиști români pot participa la expozițiile internaționale patronate de către F.I.P. Este momentul din care educarea micilor filателиști nu mai poate fi încredințată decît unor cadre cu o competență deosebită, în măsură să poată face față unor exigențe in-

ternaționale. Lectoratele de filatelie, simpozioanele, ședințele cercurilor de studiu sau tematice se adresează cu precădere filateliștilor de la 14 ani în sus, deci și celor incluși în această grupă de vîrstă.

D. FILATELIȘTII ÎN VÎRSTĂ DE LA 15 LA 18 ANI. La nivelul acestei grupe de vîrstă deosebim două categorii: tineri care își continuă activitatea filatelică începută în cadrul unei grupe de vîrstă mai mică și tineri care devin filateliști la această vîrstă. Primii sînt avantajați, întrucît posedă un bagaj de cunoștințe filatelice și un material filatelic pe care n-au decît să le dezvolte, să le amplifice. În cazul acestora se pune problema găsirii unui stil de muncă în măsură să le mențină treaz și să le sporească interesul pentru filatelie. Din fericire, arsenalul activiștilor pe tărîm filatelic este tot atît de inepuizabil ca fantazia lor. De aceea, un activist în domeniul filateliei trebuie să aibă, pe lîngă o cultură filatelică solidă, un univers cultural vast. În privința tinerilor care devin filateliști la această vîrstă problemele care se pun sînt: justa lor îndrumare, pentru a căpăta cunoștințe filatelice exacte și temeinice, stimularea dragostei și respectului pentru marca poștală și pentru mișcarea filatelică românească, dezvoltarea autoexigenței și probității în raporturile cu alți filateliști etc. Uneori, în perioada tezelor și a examenelor, chiar activiștii pe tărîm filatelic sînt cei care se cuvine să tempereze elanul filatelic al celor care-și uită îndatoririle de elevi sau de studenți, datorită unei prea mari pasiuni în domeniul colecționării mărcilor poștale.

E. FILATELIȘTII ÎN VÎRSTĂ DE LA 19 LA 25 ANI. Cele afirmate despre grupa precedentă sînt valabile și aici, cu cîteva remarci în plus. Cînd F.I.P. a ridicat pînă la 25 de ani limita vîrstei ultimei clase de tineret, a avut în vedere o realitate dură; cei mai mulți tineri, de la primele confruntări în expoziții cu filateliștii adulți din clasa de maturi se descurajau, datorită faptului că de-abia dacă reușeau să obțină numai medalie de argint sau bronz. Este unul dintre motivele pentru care noul regulament F.I.P. pentru expozițiile de tineret nici nu mai include medalia de aur în rîndul distincțiilor accesibile participanților. În acești tineri, dacă sînt avansați, activiștii pe tărîm filatelic trebuie să vadă colegi mai tineri, în gîndirea cărora să dezvolte dimensiunile reale ale acestei relații, eventual nu numai sfătuindu-i sau îndrumîndu-i ci și cerîndu-le sfatul. În general, în competițiile internaționale, aceștia sînt tinerii care reprezintă filatelia românească. De aceea, exigența trebuie să im-

brace exclusiv forme stimulative. Palmaresul românesc la Juphilux '78 a fost: 5 medalii de bronz și 2 medalii de bronz argintat. Dacă pentru cei mai tineri filateliști se cuvine să dezvoltăm o serie din prerogativele unei dădace, pentru filateliștii mai avansați, o supraveghere de la distanță, adecvată, pentru a fi într-adevăr eficientă, trebuie realizată cu un spor de atenție.

În ultimă instanță, formarea, educarea tinerilor filateliști este o problemă care solicită subtilitate pedagogică adăugată prestigiului asigurat de competența celor care îndrumă schimbul de mîine al filateliei românești.

EPIGrame

GABRIEL TEODORESCU

Unui filatelist care face schimb fără să cunoască valoarea timbrului.

S-ar putea să faci o gafă,
Precum am făcut și eu,
Cînd dai calul pe-o girafă,
Și girafa pe un... leu.

Unui filatelist care colecționează numai timbre cu animale.

El are timbre colosale,
Frumos clasate în clasor,
Dar, printr-atîtea animale,
Îl văd și pe stăpînul lor.

Proverb

Ne spune-o cugetare-adîncă:
„Nu tot ce zboară se mănîncă!”
O serie de timbre rară,
Nu se mănîncă, însă zboară.

Constatare

Eu am unele indicii,
Și pe față le pot spune:
Timbrele sînt ca amicii,
Unul fals și zece bune.

FILATELIE ȘI NUMISMATICĂ

MIHAIL IONIȚĂ-ALESU

București

GHEORGHE V. TUDOR

Craiova

Scriem aceste rânduri în calitate de membri ai celor două organizații care își sărbătoresc, în acest an — 1978, jubileul de 20 ani — Asociația Filateliștilor din Republica Socialistă România și, respectiv, de 75 ani — Societatea Numismatică Română.

Tot în acest an — 1978 se împlinesc și 120 de ani de la punerea în circulație a primelor mărci poștale românești.

Ca omagiu adus acestor evenimente, din dubla pasiune, atât pentru filatelie cât și pentru numismatică, vom trece în revistă, numismatic, cele mai importante și mai semnificative manifestări filatelice expoziționale în cei 20 de ani de existență a A.F.R.

Prezentarea pieselor numismatice (medalii, plăchete, insigne) din domeniul filateliei este făcută cronologic și nicidecum după alte criterii (importanță, domeniu filatelic, grupă de vîrstă, caracter național sau internațional ș.a.).

Pentru a nu rămîne datori, în prea mare măsură, față de istoria filateliei, față de cele două organizații — A.F.R., S.N.R., și de membrii lor, am prezentat și cîteva piese din anii 1924 și 1932, urmînd ca toate celelalte să vadă lumina tiparului cu prima ocazie de acordare a unui spațiu editorial.

INSIGNA A.F.R.

În anul 1958, cînd se sărbătorea Centenarul mărcii poștale românești, a fost creată Asociația Filateliștilor din Republica Populară Română, care și-a stabilit însemnul distinctiv (emblema, insigna) avînd la bază tradiția poștei române prin folosirea motivelor de pe primele mărci poștale puse în circulație în Moldova în anul 1858.

Insigna emisă atunci este confecționată din metal galben, are diametrul de 12 mm, între două cercuri aurii, pe fond albastru închis se află siglele asociației, în partea de sus, „A F R”; în cîmp, de culoare albastru deschis, este capul de zimbru cu o stea în cinci raze între coarne, iar în partea de jos, trecînd peste cele două culori de fond, goarna poștală.

Începînd cu anul 1965 Asociația și-a schimbat denumirea, odată cu cea a țării noastre, intitulîndu-se „Asociația Filateliștilor din Republica Socialistă România”, însă emblema a fost menținută pînă în 1976.

CENTENARUL MĂRCII POȘTALE ROMĂNEȘTI 1858—1958

În ziua de 16 noiembrie 1958 s-a deschis în Palatul Poștelor din București cea mai mare expoziție filatelică organizată cîndva în țara noastră. Cu această ocazie au fost confecționate cinci tipuri de piese numismatice: o insignă, o medalie, o plachetă și două medalii pentru premii. Insigna este formată dintr-o bareță cu tricolor și o placă dreptunghiulară, ambele prevăzute cu toartă și legate între ele cu un inel. Placa are dimensiunile de $16,15 \times 18,75$ mm, fiind emailată în culoarea verde închis; în cîmp este reprodusă marca de 27 parale din 1958, iar în exergă o eșarfă roșie cu milesimele „1858 — 1958”. Medalia este imprimată pe o singură față, are diametrul de 50 mm și în cîmp reproducerea mărcii de 27 parale înscrisă într-un pătrat înconjurat de un ornament circular. Legenda este circulară și are următorul text: „CENTENARUL MĂRCII POȘTALE ROMĂNEȘTI”. În partea de jos sînt înscrise, circular, milesimele „1858 — 1958”. Placheta, ca și medalia, este confecționată din tombac, cu dimensiunile de $50,60 \times 68,65$ mm,

are în mijloc un medalion care reproduce întocmai medalia, iar în partea inferioară inscripția, pe două rînduri, „EXPOZIȚIA FILATELICĂ/INTERNAȚIONALĂ”. Medalia pentru Marele Premiu al expoziției (premiul I) — Medalia de Aur, Premiul

II — Medalia de argint și Premiul III — Medalia de bronz au diametrul de 49,75 mm, iar pentru Marele Premiu (premiul I) — Medalia de Vermeil are diametrul de 30,50 mm. Aversul acestor medalii reproduce exact pe cel al medaliei imprimate pe o singură față, iar reversul are în cîmp, pe patru rînduri, inscripția „EXPOZIȚIA/FILATELICĂ/PREMIUL/I, II, III”, inscripție încadrată de un ornament circular.

NAȚIONALĂ 66

Asociația Filateliștilor din R.S.R. a organizat la București o expoziție națională, care a marcat „Ziua mărcii poștale românești” prin deschiderea ei în ziua de 15 noiembrie. Pentru premiile acordate au fost bătute la Monetăria Statului două piese numismatice: o plachetă și o medalie. Pieseile sînt confecționate din tombac și prin acoperire cu diverse pelicule metalice s-a diferențiat clasa de premiere (aur, vermeil, argint, bronz argintat, bronz). Placheta are dimensiunile de $54,70 \times 70$ mm

și este imprimată pe o singură față și reprezintă, în prim plan, stilizat, un factor poștal călare, iar în planul al doilea clădirea unui oficiu poștal. Dedesubt, în exergă, o marcă dantelată pentru gravarea numelui premiatului. Pe latura din stînga piesei, care se continuă pe latura superioară, legenda: „EXPOZIȚIA FILATELI-

CĂ, „NAȚIONALĂ 66”. Medalia are pe avers un factor poștal călare care transportă, de la o localitate la alta, sacul cu corespondență. În exergă este legenda „EXPOZIȚIA FILATELICĂ NAȚIONALĂ 66”, iar deasupra, pe fundal, se profilează clădirea unui oficiu poștal. Pe revers este reprezentat un cap de bour cu o stea în cinci raze între coarne (stema Moldovei), o goarnă poștală și un ornament care încadrează o placă pentru numele premiatului. Schița medaliei este realizată de D. Galin modelator fiind sculptorul Haralambie Ionescu. Diametrul medaliei este de 60 mm.

NAȚIONALĂ 68 — TINERET

La Timișoara, în perioada 10—20 noiembrie 1968 a fost deschisă Expoziția filatelică de tineret „Națională 1968”. Manifestarea a avut loc la Casa Armatei a municipiului. Medalia bătută are un diametru de 40,35 mm, este confecționată din bronz, imprimată pe o singură față, emailată, cu legenda circulară pe fond de culoare albastru deschis: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ DE TINERET. NAȚIONALĂ 68. TIMIȘOARA. 10.20.XI. Cîmpul, de culoare vișinie, reprezintă două capete de tineri, stilizate, de culoare crem, iar în exergă insigna A.F.R., puțin modificată în ceea ce privește coloritul. Astfel, la margine, circular, are culoarea albastru închis; la mijloc se află inscripția „A F R” și goarna poștală, ambele pe fond galben, iar în centru capul de bour pe fond roșu.

BALKANFILA III

La 27 iunie 1971, la Ateneul Român a fost inaugurată cea de-a treia expoziție filatelică interbalcanică sub semnul chemării „Pace și prietenie în Balcani”. Medalia are diametrul de 59,50 mm și este confecționată din tombac (aurit, vermeil, bronz-argint, argintat și bronz). Aversul ei are în cîmp harta zonei Balcanilor și silueta stilizată a porumbelului păcii în zbor deasupra țărilor care fac parte din acest sud-est al Europei. Deasupra hărții este înscris locul unde s-a ținut expoziția — „BUCUREȘTI”. În legendă, circular, este trecută denumirea generică a expoziției, în partea superioară, — „BALKANFILA III” și che- marea ei — „PACE ȘI PRIETENIE ÎN BAL-

CANI”, în partea inferioară. Reversul medaliei este inspirat după vechi izvoare românești, reprezentînd un cap de bour cu stea între coarne, care a figurat pe prima marcă poștală românească (în partea de sus), goarna poștală (în partea de jos) și un ornament, care, toate acestea, încadrează o placă dreptunghiulară ce se află în centru și pe care s-a gravat numele celui premiat.

SOCFILEX III

Cu prilejul împlinirii a 15 ani de la înființarea A.F.R., între 20 și 29 iulie 1973 a fost deschisă la București a treia ediție a expoziției filatelice a țărilor socialiste din Europa. Au fost bătute o plachetă și o medalie din tombac, ultima fiind realizată în variantele aurit, vermeil, bronz-argint, argintat și platinat. Placheta este imprimată pe o singură față și are dimensiunile de 61 × 80 mm. În centru se află impunătoarea clădire a Ateneului Român (gazda expoziției), jos o eșarfă pentru gravarea numelui aceluia care a primit-o

și inscripția „BUCUREȘTI 1973”. Placheta are pe cele trei laturi legenda: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE DIN EUROPA/SOCFILEX III”. Medalia cu diametrul de 50 mm are pe avers fațada Ateneului Român și jos inscripția „SOCFILEX III”, iar pe revers un aranjament floral decorativ și textul „BUCUREȘTI 1973”.

PRIMA EXPOZIȚIE REPUBLICANĂ DE FILATELIE TEMATICA

Manifestarea a reprezentat un omagiu adus culturii românești cu prilejul tricen-
tenarului nașterii marelui om de stat și
cărturar român Dimitrie Cantemir. Medalia
este din tombac și are varietățile argint,
argintat și bronz patinat, cu diametrul de
60 mm. Pe avers, în cîmp, este bustul lui
Dimitrie Cantemir, legenda „DIMITRIE
CANTEMIR” în jumătatea superioară a
cercului marginal și milésimele „1673—1973”
— în jumătatea inferioară a cercului. Re-
versul are inscripția circulară „PRIMA EX-
POZIȚIE REPUBLICANĂ DE FILATELIE
TEMATICĂ”, iar în cîmp două ramuri de
laur dispuse pe marginea interioară a cer-
cului legendei și datele legate de localita-
tea unde s-a ținut, perioada de expunere
și organizatorul, toate acestea dispuse pe
patru rînduri: „BRAȘOV/26.X—15.XI/
1973/A.F.R.”. Între ultimele două date se
află un dreptunghi pentru numele premia-
tului. Placheta, imprimată pe o singură fa-
ță, are dimensiunile de $60,75 \times 81,25$ mm
și este realizată din tombac. În cîmpul
plachetei este reluat exact bustul și cele-
lalte reprezentări de pe aversul medaliei,
formînd un medalion aplicat pe piesă.
Cîmpul este brocat și are două ramuri de
laur dispuse sub medalion. În exergă se
află dreptunghiul pentru numele celui ce
a primit placheta. Pe rama piesei, pe cele
patru laturi, se află legenda: „PRIMA EX-
POZIȚIE/REPUBLICANĂ DE/FILATELIE TE-
MATICĂ/BRAȘOV 26X—15.XI.1973”.

EUROMAX '74

Bucureștiul a găzduit în perioada 6—13
octombrie 1974 o importantă manifestare
maximafilă organizată de A.F.R. în sălile
expoziționale ale Ateneului Român unde
au fost reunite 179 de colecții din 21 de
țări europene și 19 studii, lucrări și ca-
taloage maximafile. Această pe lângă pri-
lejul de a etala peste 15.000 de ilustrate
maxime, pe circa 800 panouri, a constituit
o adevărată paradă a maximafiliei.

Medalia expoziției are diametrul de
50,40 mm, bordată de un cerc lat de 1 mm.
Aversul este ocupat de fațada Ateneului
Român, iar denumirea manifestării —
„EUROMAX” — se află în dreptul colo-
nelor edificiului. În exergă este un drep-
tunghi, cu părțile laterale rotunjite, pe ca-
re se trece numele premiatului, iar pe două
rînduri textul: „BUCUREȘTI/1974”. Rever-
sul înfățișează harta Europei, iar deasupra
ei, pe trei rînduri, numele complet al ex-
poziției: „EXPOZIȚIA/EUROPEANĂ/DE
MAXIMAFILIE”. Medalia a fost confecțio-
nată în varietățile: aur, vermeil, argint,
bronz argintat și bronz. Placheta este cu
o singură față, cu dimensiunile de
 $69,6 \times 50$ mm, are în cîmp un disc elip-
soidal pe care este reprezentată harta Eu-
ropei și în mijloc denumirea generică a

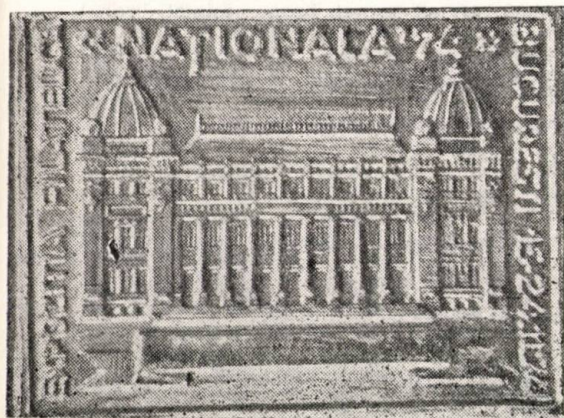

expoziției — „EUROMAX” —, iar pe mar-
ginea discului denumirea completă a mani-
festării — „EXPOZIȚIA EUROPEANĂ DE
MAXIMAFILIE”, locul — „BUCUREȘTI” și
anul — „1974”. În colțul din stînga ramei
ce încadrează placheta sînt inițialele orga-
nizatorului — „A.F.R.”, iar în colțul opus
de sus emblema lui — un scut avînd un
cap de bour. Pe latura inferioară a piesei,
între ramă și discul elipsoidal, s-a trecut,
prin gravare, numele celui care a primit-o,
pe un dreptunghi cu părțile laterale ro-
tunjite.

Asociația „Les Maximaphiles Belges” a bătut o medalie (aur, argint și bronz patinat), de 44,50 mm, pe care a pus-o la dispoziția comitetului de organizare. Medalia are pe avers, în câmp, un porumbel în zbor, care ține în cioc o ilustrată maximafilă foarte sugestiv realizată, simbolizând cele trei elemente pe care trebuie să le întrunească o asemenea piesă filatelică. Legenda circulară este redactată în două limbi și cuprinde denumirea asociației: „MAXIMAPHILES BELGES asbl” (în jumătatea superioară), „BELGISCHE MAXIMAFIELEN vzw” (în jumătatea inferioară). Reversul este simplu, având numai textul, dispus pe trei rânduri, — „EUROMAX/BUCUREȘTI/1974”.

NAȚIONALĂ '74

În anul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, filatelia românească a fost prezentă între 15 și 24 XI 1974 în sălile Muzeului de Istorie a R.S.R. printr-o grandioasă expoziție, la a II-a ediție, „NAȚIONALĂ '74”. Placheta este confecționată din tombac și are dimensiunile de 60 × 81 mm, imprimată pe o singură față. În câmp este înfățișată fațada Muzeului de Istorie a R.S.R., jos pe o eșarfă numele posesorului, pe marginea din stînga inscripția „EXPOZIȚIA FILATELICA”, sus „NAȚIONALĂ '74”, iar pe marginea din dreapta „BUCUREȘTI 15—24.11.74”. Medalia are diametrul de 59,50 mm și a fost confecționată din tombac (aurit, argintat și bronz patinat). Aversul medaliei are în câmp cele două steaguri — P.C.R. și R.S.R., iar ca legendă, circular, următoarea inscripție: „30 DE ANI DE LA ELIBERAREA ROMÂNIEI DE SUB DOMINAȚIA FASCISTĂ, 1944 1974.”

Reversul medaliei are ca legendă, circular, următorul text: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ „NAȚIONALĂ '74” BUCUREȘTI. Între fațada muzeului și BUCUREȘTI se află eșarfa pentru gravarea numelui expozantului premiat.

375 ANI DE LA PRIMA UNIRE POLITICĂ A ȚĂRILOR ROMÂNE SUB MIHAI VITEAZUL

Pentru expoziția omagială A.F.R. Filiala București a bătut o medalie din tombac, cu diametrul de 50 mm. Aversul medaliei are în centru, pînă la marginea inferioară a piesei, bustul celui care a înscris o pagină glorioasă în istoria poporului nostru — Mihai Viteazul „Domn al țării Românești, al Transilvaniei și a toată țara Moldovei”. De o parte și alta se află milesimile „1600” și „1975”, iar pe mijloc bustul domnitorului. Legenda are următorul cuprins: „375 ANI DE LA PRIMA UNIRE A ȚĂRILOR ROMÂNE”. Tot pe avers este

înscris și numele celui care a modelat medalia — sculptorul „H. IONESCU”. Această ultimă inscripție se găsește între ultimele litere ale legendei și mantia lui Mihai Viteazul. Reversul medaliei are în câmp emblema, sub formă de scut, a poștei din țara noastră: „POȘTA ROMÂNĂ” (sus), iar pe centru goarna poștei. Scutul este flancat de două ramuri de laur. Legenda, în partea superioară, este „ASOCIAȚIA FILATELIȘTILOR DIN R.S.R.”, iar în partea inferioară se completează cu textul: „FILIALA BUCUREȘTI”.

1750 ANI PELENDAVA 500 CRAIOVA

Cu ocazia împlinirii a 1750 ani de la prima mențiune documentară a străvechii așezări geto-dacice de la Pelendava (aflată în raza actualului municipiu Craiova) și a 500 ani de la prima atestare documentară a Craiovei, Filiala A.F.R. Dolj a organizat în perioada 21—28 septembrie 1975 o frumoasă expoziție filatelică, cu prilejul că-

rea s-a bătut o medalie din tombac (aurit, argintat și bronz). Medalia are un diametru de 60 mm și a fost concepută de ing. Gh. V. Tudor. Aversul medaliei are în cîmp, în centru pe orizontală, un fragment din străvechea hartă rutieră, așa-numită „Tabula Peuttingeriana”, pe care este consemnată amplasarea Pelendavei. Deasupra, de-o parte și alta a stemei municipiului Craiova, se află două stindarde: în stînga cel dac, iar în dreapta cel roman. Dedesubt sînt reprezentate schematic diferite obiective industriale craiovene — Combinatul chimic și Electroputere, iar în exergă, pe o eșarfă anul „1975”. În legendă, deasupra, denumirea evenimentului aniversat — „1750 PELENDAVA — CRAIOVA 500”, iar dedesubt cite o ramură de laur și denumirea țării noastre „ROMANIA”. Legenda și cîmpul sînt despărțite de un cerc. Reversul are ca legendă denumi-

rea manifestării filatelice organizată cu această ocazie: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ” (deasupra) și (jos) „CRAIOVA”. În cîmp adîncit sînt două busturi ale conducătorilor popoarelor care au stat la baza genezei neamului românesc: împăratul Traian (în stînga) și regele Decebal (în dreapta). Între cele două busturi, care se află de-o parte și alta, stă măreț peste veacuri „istoria sculptată a cuceririi Daciei de către romani” — Columna lui Traian. Pe toga lui Traian, imediat sub gît, stă înscris numele sculptorului — „N. CULLURI”.

AEROMFILA '76

La 24 iunie 1926 Direcția Aviației Civile deschide oficial prima linie aeriană națională. Aniversarea evenimentului aviatic a fost consemnată prin baterea unei medalii (aur, vermeil, argint, bronz argintat, bronz) cu diametrul de 50,75 mm. Aversul are reprezentat în cîmp Aeroportul Internațional Otopeni survolat de un avion Boeing 707, iar dedesubt o plăcuță dreptunghiulară cu lateralele rotunjite pe care se trece numele celui premiat. Legenda este circulară și are textul: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ — AEROMFILA 76 — BUCUREȘTI”. Reversul are în prim plan vechiul hangar al aeroportului Băneasa survolat de un avion „De Havilland DH 9”, în planul al doilea liziera pădurii, iar jos lingă legendă „24.VI”. Legenda, dispusă circular, are următorul conținut: „INAUGURAREA PRIMEI LINII AERIE NE NAȚIONALE ROMÂNE — 1926 — 1976”.

CENTENARUL CONSTANTIN BRÂNCUȘI — BUCUREȘTI

Expoziția filatelică, ca omagiu adus minunatului interpret al străvechilor tradiții culturale ale poporului nostru care a deschis căi noi sculpturii moderne, a fost deschisă în Capitală în perioada 12-19 IX 1976. Medalia bătută din tombac (vermeil, argint, bronz argintat, bronz) are diametrul de 60,50 mm și în cîmp, pe avers, figura marelui omagiat după un reușit portret realizat de Rodica Coteanu. Circular, sus, numele „CONSTANTIN BRÂNCUȘI”, iar jos milesimele „1876—1976”, flancate de motive sculpturale preluate din opera lui. Reversul are legenda circulară „EXPOZIȚIA FILATELICĂ OMAGIALĂ X BUCUREȘTI 1976 X”, în cîmp „Poarta sărutului”, iar în exergă un dreptunghi, cu lateralele rotunjite, pentru numele celui premiat.

POMPIERFILA II

În clădirea Foișorului de Foc, transformat în Muzeul pompierilor, Filiala A.F.R. București a organizat o expoziție filatelică, ediția a II-a, dedicată „Zilei pompierilor”, deschisă la data de 19.IX.1976. Medalia bătută este imprimată pe o singură față și are diametrul de 60,90 mm. În cîmp se înalță clădirea Foișorului de Foc flancată în stînga de o ramură de stejar, iar în dreapta de una de laur. Între două cercuri este legenda circulară: „POMPIERFILA II — BUCUREȘTI 1976. FOIȘORUL DE FOC”.

A XX-A ANIVERSARE A CERCULUI FILATELIC C. C. A.

La 19 octombrie 1976, în întîmpinarea tradiționalei sărbători „Ziua Armatei”, Casa Centrală a Armatei a confecționat, prin Monetăria Statului, o insignă jubiliară cu ocazia împlinirii a 20 de ani de existență a Cercului filatelic C.C.A. Insigna este din metal galben, emailată, și are diametrul de 17,40 mm. În cîmpul de culoare albastru închis se află capul de bour cu o stea în cinci raze între coarne, goarna poștală și siglele „A F R”; circular, pe același fond de culoare, în jumătatea superioară, inscripția „1956 C.C.A. 1976”, iar în jumătatea inferioară două ramuri de laur, avînd în mijloc drapelul țării noastre.

OMAGIU ANULUI 1907

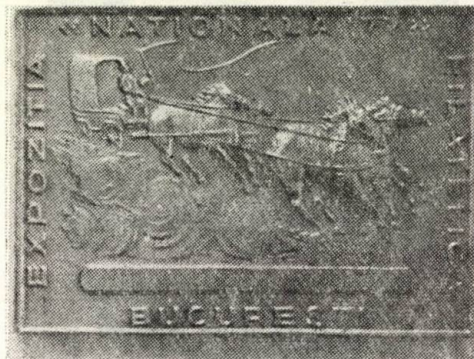
Filiața A.F.R. Botoșani a organizat în perioada 13—20 martie 1977 la Botoșani și Flămânzi o expoziție filatelică cu prilejul aniversării a 70 de ani de la „Răscoala țăranilor din 1907”. Medalia este din tombac patinat și are diametrul de 60 mm. Aversul are în cîmp stema județului Botoșani, sub ea, pe o eșarfă inscripția „JUDEȚUL BOTOȘANI”, iar circular legenda: „ASOCIAȚIA FILATELIȘTILOR DIN R.S.R. FILIALA BOTOȘANI”. În cîmpul reversului este cunoscutul tablou „1907” de Octav Băncilă și milesimele „1907—1977”, iar pe un cerc marginal legenda: „MEMORIA ANULUI 1907 —O— EXPOZIȚIA FILATELICĂ —O—”.

A VII-A NAȚIONALĂ CRAVATELE ROȘII

În mai 1977 a fost organizată la Alba Iulia cea de-a VII-a ediție a expoziției republicane „Cravatele Roșii cu Tricolor”. Cu acest prilej s-a confecționat o medalie din faianță, emailată alb, cu diametrul de 68 mm. Piesa are legenda circulară pe două rînduri: „EXPOZIȚIA NAȚIONALĂ DE FILATELIE / CRAVATELE ROȘII CU TRICOLOR”. În cîmp se află monumentul cu obelisc din Alba Iulia, care este flancat de inscripția pe două rînduri ALBA / MAI (în stînga) și IULIA / 1977 (în dreapta).

NAȚIONALĂ '77

Expoziția filatelică deschisă în perioada 19—26 iunie 1977 la Ateneul Român a fost consacrată Centenarului Independenței de

Stat a României, fiind organizată de A.F.R. Au fost bătute medalii și plachete din tombac patinat sau bronz acoperit cu diverse metale. Placheta, cu dimensiunile de 56,70 × 80,65 mm, are în cîmp un poșta-lion „în plină cursă”, dedesubt un drep-tunghi pentru numele celui care a primit-o, iar pe cele patru laturi legenda: „EXPO-ZIȚIA / „NAȚIONALĂ '77” / FILATELICĂ / BUCUREȘTI”. Au mai fost bătute și trei plachete cu aceleași reprezentări însă cu dimensiunile de 170 × 240 mm, montate pe un suport de lemn. Medalia are diame-trul de 60,35 mm, este din bronz (aur, arg-int, vermeil, bronz argintat și bronz) și are în cîmp bustul „Gornistului”, dedesubt placa pentru numele medaliatului, iar cir-cular legenda: „CENTENARUL INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI

1877 — 1977". Pe revers, în cîmp, este reprezentată intrarea triumfală a trupelor armatei române în București prin Arcul de Triumf, iar circular se află legenda circulară: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ „NAȚIONALĂ '77. BUCUREȘTI". Au mai fost confecționate cite trei medalii cu reprezentările de pe avers, respectiv de pe revers, din bronz patinat, cu diametrul de 240 mm și montate pe un suport din lemn.

STUDENTFILA '77

Între 17 și 23 XII 1977 a fost deschisă în holul Teatrului de Stat din Tg. Mureș cea de-a II-a ediție a expoziției de filatelie studențească, organizată de A.F.R. Filiala Mureș împreună cu Uniunea Asociațiilor Studenților din România în cinstea celei de a XXX-a aniversări a Republicii și a Centenarului Independenței de Stat a României. Medalia bătută are un diametru de 60,30 mm și este confecționată din tombac (vermeil, argint, bronz argintat, bronz). Aversul are în centru bustul „Gornistului”, dedesubt placa pentru numele premiatului, iar circular legenda: CENTENARUL INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI 1877 — 1977". (vezi aversul de la medalia „Naționala '77). În centrul reversului este reprezentată fațada Teatrului de Stat din Tg. Mureș, dedesubt dreptunghiul pentru numele medaliatului, iar în exergă, pe două rânduri, locul și data deschiderii expoziției: „TG. MUREȘ / 17 DECEMBRIE 1977". Legenda este circulară și conține cuvintele: „EXPOZIȚIA REPUBLICANĂ DE FILATELIE — STUDENTFILA '77 —".

TRANSFILEX '78 — IAȘI

În luna februarie 1978, A.F.R. Filiala Iași a organizat o expoziție filatelică cu prilejul aniversării a 45 de ani de la luptele cefeștiștilor de la Grivița din februarie 1933. Medalia bătută este confecționată din tombac și are diametrul de 60 mm. Aversul este bordat de un cerc înalt, iar în cîmp există stema municipiului Iași, dedesubt, pe o eșarfă denumirea sa „IAȘI”, iar în exergă placa pentru numele medaliatului.

lui. Reversul are cîmpul încadrat de un cerc dublu și reprezintă diverse mijloace de transport în mișcare: un tren de pasageri pe o linie electrică, apărînd dintr-un tunel; un autocamion „TIR” cu inscripția „ROMÂNIA” pe o șosea; un elicopter survolînd viaductul pe care se află trenul; o mică navă (ambarcație) cu motor. Legenda este circulară și se află între două cercuri înalte, unul marginal, iar al doilea de la cîmpul medaliei: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ TRANSFILEX '78 IAȘI”.

BUCUREȘTI 1924

Expoziția filatelică București 1924 a fost organizată de Cercul-Intim Filatelic din Capitală. Cu acest prilej a fost bătută o medalie în trei variante (aur, argint și bronz) după categoria premiilor acordate participanților la manifestare. Medalia are un diametru de 50,30 mm și, pe ambele

fețe, un cerc marginal lat de 1,5 mm. Aversul medaliei are în partea central-superioară reproducerea primei mărci poștale românești de 27 parale, iar în cea inferioară, pe o placă bombată, inscripția pe trei rânduri: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ / BUCUREȘTI / 1924”. Restul medaliei este ocupat de frumoase motive ornamentale florale. Reversul are în centru, într-un dreptunghi ornamental, denumirea organizatorului, pe două rânduri: „CERCUL — INTIM / FILATELIC”. Dreptunghiul este flancat de o ramură de măsline și una de laur, legate cu o panglică, lângă care stă un clasor cu mărci, în poziție deschisă.

EFIRO 1932

Revista „Tribuna Filatelică” din București a organizat în Capitală, în perioada 20—30 noiembrie 1932, la Palatul Fundației Academiei Române, Expoziția Filatelică Română — EFIRO 1932, în scopul propagandei și popularizării filateliei, a mărcii poștale. Ea a fost organizată cu ocazia a trei sferturi de veac de la: „Anul acesta împlinim 75 de ani de când, toate diligențele trăsuri, unelte și tot ce forma antrepriza poștelor arendate până la 1857, au trecut definitiv în administrația statului. Prin rezilierile vechilor contracte ale antreprenorilor de diligențe, țara Moldovenească hotărăște pentru totdeauna monopolul asupra transporturilor poștale pe care-l exploatează de atunci în folosul său” (George Matheescu-președinte EFIRO). Insigna expoziției este confecționată din alamă emailată color, de formă elipsoidală, cu diametrul mic de 16,40 mm și cel mare de 22,50 mm. Între două elipse marginale, pe fond albastru închis, este legenda: „EXPOZIȚIA FILATELICĂ ROMÂNĂ BUCUREȘTI • 1932 •”. În cîmp, pe fond alb, se găsește stema României flancată de tricolor-panglică în plan pe orizontală, iar sub stemă denumirea generică a manifestării — „E F I R O”. Placheta este metalică (aur, argint, bronz), imprimată pe ambele fețe și este de formă trapezoidală, avînd dimensiunile de 98,50—100,25×81 mm. Ea a fost acordată pentru merite filatelice în genere, pentru colaborare și participare la organizarea expoziției.

O marcă poștală rară valorează cîț zece mărci auto obișnuite.

Birocratul colecționează numai mărci ștampilate.

Calul se caută la dinți, iar marca la zimți.

Se ilustrează prin colecționarea de ilustrate.

Peste ani, seriile de mărci cu cosmonauți vor cunoaște valori astronomice.

Unii cred că și filatelia se poate învăța prin corespondență.

Albumul filatelic este o colecție și nu o adunătură de mărci.

Întreprinderile ar trebui să-și francheze corespondența cu propria lor marcă de fabrică.

ZIMȚI

V. D. POPA

Mărcile poștale seamănă cu școlarii. Le cunoști valoarea din catalog.

Mai bine fă-te cartofil decît cartofor.

Mărcile sînt de genul feminin. De aceea au lipici.

Plastograful ajuns filatelist adună numai falsuri.

O marcă rară nu este una subțiată.

Singurele rebuturi de valoare sînt cele de la fabricile de timbre, adică erorile și defectele.

Dacă ar fi existat filatelia și în epoca primitivă, s-ar fi colecționat numai blocuri. Bineînțeles, blocuri de piatră.

ÎNTREGURI poștale

Categoriile și gradul de preferință în colecțiile tematice

CONSTANTIN DUMITRU

Un întreg poștal este un efect poștal care are imprimată o marcă fixă, avînd o valoare fiduciară proprie și putînd fi utilizat ca atare în trimerile poștale.

Vom încerca mai jos să facem o clasificare a întregurilor poștale după modul lor de folosire.

Astfel se pot distinge:

— întreguri de serviciu poștal în care sînt cuprinse: cărțile poștale simple sau semiilustrate, cărțile poștale ilustrate, plicurile (toate cu marcă fixă), benzile pentru ziare, formularele pentru telegrame, cărți-scrisori, aerograme, precum și cupoanele de răspuns;

— întreguri în serviciul financiar în care se cuprind mandatele poștale și bonurile de poștă;

— întreguri de serviciu pneumatice, buletine de telefon și buletine pentru colete poștale.

Din cele de mai sus se poate vedea că un întreg poștal este un document-efect-poștal foarte interesant pentru filatelie în general și pentru filatelia tematică în special, prin faptul că el cuprinde diverse posibilități pentru dezvoltarea și ilustrarea unei teme.

Termenul de „întreg poștal” înseamnă că acest material filatelic formează un

tot și că el poate fi considerat ca „o marcă poștală mai mare”. Ca regulă generală, se poate spune că toate indicațiile oficiale imprimate pe întregul poștal intră în considerație pentru tema abordată. Întregurile poștale sînt piese filatelice prețioase, deoarece au prin ele însele puterea de francare pe care o are orice marcă poștală.

Termenul de „întreg poștal” a fost adoptat în limba română după cele folosite în alte limbi:

- „Entier postal” (în limba franceză)
- „Ganzsache” (în limba germană)
- „Intero postale” (în limba italiană)
- „Entiers” sau „Postal stationery” (în limba engleză) etc.

După mărcile poștale, întregurile poștale curente ca: cărțile poștale simple, cărțile poștale semiilustrate, constituie categoria cea mai răspîndită de piese filatelice propriu-zise.

Prin faptul că ele poartă imprimată marcă fixă, aceasta reprezentînd plata integrală sau parțială a unei trimiteri prin poștă, ele se înscriu în rîndul pieselor avînd un caracter oficial.

Ținînd seama de numărul relativ mare de întreguri poștale care apar la noi, cît

și de elementele imprimate pe acestea, se poate face următoarea împărțire, după gradul de preferință a colecționarilor:

1. Întreguri la care marca fixă, ilustrația și textul sînt tematice.

2. Întreguri la care marca fixă și ilustrația sau textul sînt tematice.

3. Întreguri la care numai marca fixă este tematică.

4. Întreguri la care numai ilustrația sau textul este tematic, marca fixă repetînd de obicei același subiect (stema etc.).

În principiu, cu cît numărul elementelor tematice este mai mic, pe un întreg poștal, cu atît valoarea tematică a acestuia este scăzută. Cuvîntul „tematic” se referă la tema pe care dorim să o ilustrăm cu ajutorul întregului poștal. Se pot întîlni întreguri la care marca fixă și ilustrația sînt identice (o emblemă, o disciplină sportivă, un portret sau autoportret etc.). Acestea pot fi considerate ca cele mai reușite din punct de vedere tematic, făcînd parte din prima categorie. Întregurile din categoria a doua pot fi folosite tot așa de bine pentru ilustrarea unei teme sau ca material documentar pentru o colecție de subiect. În lipsa acestora, vom folosi întregurile

din categoria a treia, cunoscut fiind faptul că elementul tematic cel mai important pe un întreg poșal rămâne marca fixă.

În sfârșit, uneori sintem nevoiți să folosim întreguri la care numai ilustrația sau textul însoțitor este tematic. În acest ultim caz, este bine ca întregul să fie circulat. Problema, de altfel, se pune pentru toate categoriile de întreguri, ca și pentru plicurile „prima zi a emisiunii”. Un număr din ce în ce mai mare de filatelisti și în deosebi membrii juriilor diferitelor expoziții, caută sau pretind ca documentele filatelice să fie circulante, de preferință chiar „Recomandat”. Unii filatelisti au mers și mai departe, aplicând pe întreguri mărci adezive cu marca asemănătoare mărcii fixe sau ilustrației tematice și obliterându-le (prin circulație poștală), adesea în localități care au legătură cu subiectul respectiv. S-au realizat astfel „întreguri

maxime” — termen preconizat la noi de ing. Adrian Bocșan. Alții au realizat piese aerofilatelice cu ajutorul întregurilor poștale, cum este cazul setului „50 de ani de la inaugurarea primei linii naționale, București—Galați” (cod 0082-0093/76 Cd. 15017), etc. (ideea ing. Alexandru Bar-toc).

Există și întreguri circulante care poartă reușite stampile ocazionale. Aceasta nu face decît să le dea un plus de valoare filatelice și expozițională.

Desigur prin cele de mai sus nu avem pretenția că s-a făcut totul pentru clasificarea întregurilor poștale, aceasta fiind susceptibilă de împărțiri prin lărgirea categoriilor pe de o parte, cit și prin găsirea unor subdiviziuni ale categoriilor arătate mai sus pe de altă parte.

De asemenea nu am vorbit în articol nici despre alte particularități de amă-

nunt ale unor anumite întreguri ca de exemplu: mici diferențe de text, culoare (nuanțe), erori, cu acestea putîndu-se realiza exponate specializate de studiu sau altfel de exponate.

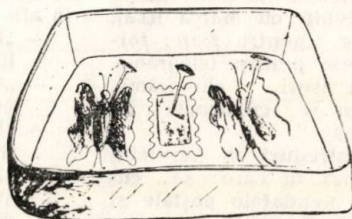
În încheiere, prezența întregurilor poștale în colecțiile tematice este recomandabilă, utilă și dorită. Ponderea lor însă în exponate — bine înțeles tematice — nu trebuie să fie excesivă și nici nu trebuie să ocupe locul convenit mărcilor poștale, care sînt și rămîn elementul de bază al filateliei. Folosirea — în proporții judicioase — a întregurilor, trebuie făcută ținînd seama de ordinea lor de preferință, arătată mai sus, pentru a organiza de la bun început colecții-exponate, care să întrunească toate condițiile pentru a fi apreciată în competițiile interne și externe.

COLȚURI DATATE („COINS DATES“)

Sub această denumire sînt indicate în filatelie colțurile de coală din emisiunile franceze, pe care apare data tipăririi lor.

Poșta franceză obișnuiește să imprime, pe colțul colilor cu o mașină de datat — ziua, luna și anul imprimării. Această dată poate fi anterioară zilei de punere în circulație. Se cunosc cazuri în care unele emisiuni au fost puse în vânzare la aproape un an de la tipărirea mărcilor respective. La emisiunile care au circulat în cantități masive timp îndelungat (ex. seriile uzuale), se pot întîlni colțuri cu cite o dată diferită, eșalonată pe durata de circulație. Astfel de date ajută la identificarea tirajelor succesive, la studierea particularităților și eventualelor varietăți de culoare, nuanță sau chiar desen, din diferitele tiraje.

Uzanța datării colilor este practică și de poșta din Israel. Spre deosebire însă de sistemul de datare al poștei franceze (ziua, luna, ultimele două cifre ale anului, cite un punct separînd acestei trei componente),

Desen de S. POSTOLACHE

pe emisiunile din Israel data apare sub forma unui număr de șase cifre (ex. 061265 — șase decembrie 1965).

Fără îndoială că mărcile cu colțuri datate pot fi colecționate sau nu, după preferințele personale ale fiecărui colecționar. Prezența lor în colecție nu constituie o condiție pentru completarea colecției respective.

În rîndul colecțiilor specializate, mărcile cu colțuri datate pot forma un capitol aparte. Ele sînt căutate de specialiști, mai ales sub forma de blocuri de patru.

UMOR

OMUL-CARE-LE-ȘTIE- PE-TOATE

De multă vreme, poate că odată cu apariția pasiunii pentru colecționarea și mai apoi studierea „micilor ferestre către lume”, a apărut un personaj plin de el. Se vrea foarte important și reușește să fie omniprezent: *omul-care-le-știe-pe-toate*.

Fără vîrstă, pentru că a existat dintotdeauna, fără specializare, pentru că el se pricepe la orice, omul-care-le-știe-pe-toate apare oriunde și ori de cîte ori pasionați ai mărcilor poștale au dubii, își pun unele întrebări sau cercetează o problemă a cărei înlăntuire este prinsă logic dar din care lipsesc unele verigi pentru a constitui un tot omogen.

„Știam și eu”, susține ușor iritat cînd prinde din zbor o semnalare ce lui îi scăpase. „O am și eu”, afirmă el imediat ce vede pentru prima oară o eroare. „E bună”, te asigură despre o marcă avînd aspect dubios la o primă vedere și pe care nu s-ar încumeta nimeni să dea cinci bănuți. „E falsă”, declară emfatic despre o marcă fără asupra căreia un birou de expertiză i-ar fi necesare ore întregi de studiu pentru a decide asupra valabilității.

Bineînțeles că omul-care-le-știe-pe-toate nu are nevoie de cataloage, îndrumare sau alte fleacuri dintr-astea. Nu-i trebuie ni-

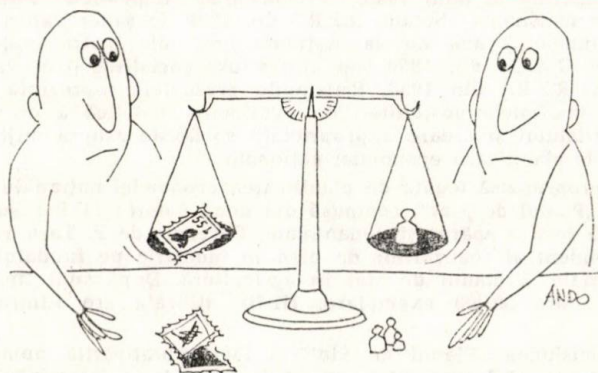
mic. Dar de ceva tot are nevoie: fi trebuie auditoriu. Auditoriu și creduli, deși după un timp adevărații filателиști se cam răresc în jurul lui, lămurindu-se.

Ar cam fi timpul ca astfel de „filателиști” să fie preocupați de adevărata filatelie, care a însemnat întotdeauna nu numai contemplare, ci și studiu atent. Asta cu atît mai mult, cu cît Asociația Filателиștilor din România a făcut totul pentru a pune la îndemîna oricărui filatelist o mare și variată gamă de mijloace de îndrumare și de informare.

Deci *omule-care-crezi-că-le-știi-pe-toate*, a venit timpul să te pui la punct. Începe cu revista noastră care este o „revistă totală”, adică se adresează tuturor vîrstelor (de la 8—10 ani în sus) și tuturor categoriilor de filателиști (de la începători la inițiați). Poți apoi să frecventezi Biblioteca A.F.R. sau a filialelor județene, unde zeci de rafturi te îmbie cu zeci de mii de titluri de studii și lucrări. Te așteaptă cercurile pentru studii de filatelie clasică, tematică, ștampilografie etc. Și acestea sînt doar o parte din mijloacele de informare pe care A.F.R. ni le pune la dispoziție, pentru că lista ar fi mult mai lungă. Ar mai trebui adăugate cărțile de specialitate, îndrumările, buletinele, almanahurile, vizionarea expozițiilor, cercurilor de schimb la care se asigură seturi de cataloage, rubricile filatelice din presă etc.

Toate sînt puse la dispoziția noastră a filателиștilor pentru a fi îndrumați, a fi informați la zi, a fi ajutați să stăpînim știința filateliei, dar mai ales pentru a face să dispară odată pentru totdeauna suficiența și empirismul din filatelie.

Îng. SILVIU DRAGOMIR

Desen de ANDO

DEZVOLTAREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

reprezentată

în filatelia românească

Dr. Ing. OCTAVIAN MANGIUREA

Economia socialistă, unind într-un scop milioane de oameni ai muncii, creează posibilitatea de a determina și stabili necesitățile întregii societăți, precum și resursele materiale și umane care trebuie utilizate pentru satisfacerea optimă a acestor necesități.

Necesitatea și posibilitatea organizării producției și a tuturor activităților umane pe baza unui plan central de stat, fundamentat din punct de vedere științific, care să prevadă proporțiile, direcțiile, căile și ritmul de dezvoltare a economiei naționale, conferă planificării în socialism un caracter logic. Planificarea economiei naționale este cerută în mod obiectiv atât pe scara întregii țări, cât și în fiecare unitate economică în parte.

Călăuzit de concepția materialismului dialectic și istoric, ținând seama de legitățile obiective ale dezvoltării sociale și de condițiile concrete ale țării, Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a societății noastre — fundamentează în mod științific strategia dezvoltării economico-sociale a țării, stabilește pentru fiecare etapă obiectivele fundamentale ale întregii activități, organizează și orientează procesul de făurire a societății multilateral dezvoltate și trecerea treptată la comunism.

Pentru a trece la planificarea economiei naționale sînt necesare anumite premise sau condiții:

a) Instaurarea dictaturii proletarietului care reprezintă premiza politică a planificării economiei naționale.

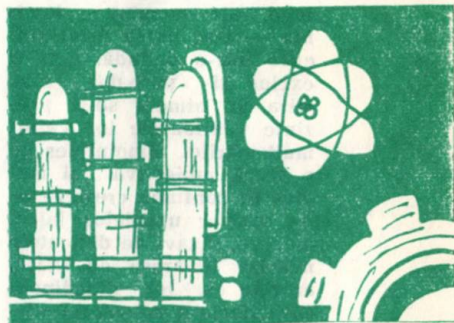
b) Crearea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție care constituie premiza economică necesară pentru trecerea la planificarea economiei naționale.

În cadrul tematicii de planificare, premisele politice și economice pot fi puse în evidență printr-o serie de emisiuni cum ar fi: Reforma agrară, emisiune de cinci valori și colîță apărută în anul 1946, Proclamarea Republicii Populare Române reprezentată prin emisiunea „Steaua R.P.R.” din 1949 de șapte valori și din 1950 de 15 valori; emisiunea „2 ani de la naționalizare” din patru valori, din 1950; emisiunea „7 ani G.A.C.” din 1956 sau agricultura socialistă (trei valori din 1953); emisiunea „5 ani R.P.R.” din 1953. Emisiunile prezentate reprezintă numai o serie de exemple din multiplele posibilități de exprimare filatelice a etapelor instaurării dictaturii proletarietului și crearea a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, premise ale planificării economiei naționale.

Tematica propriu-zisă legată de planificarea economiei naționale începe cu emisiunea din 1950 „Planul de Stat”, compusă din două valori: 11 L roșu și 31 L violet. Valoarea de 11 L roșu a apărut și nedantelată. Desenele de E. Taru reprezintă sugestiv graficul ascendent al realizărilor de plan în industrie pe fundalul unor instalații complexe industriale și planul de stat în agricultură. După supratipărire, emisiunea „Planul de Stat” are 50 000 exemplare. Hirtia utilizată are filigran XV și dantelura 14 1/2:14.

În 1952 emisiunea „Planul de Stat” a fost supratipărită numai pentru două valori cu 20 b atît pe 11 L roșu, cît și pe 31 L violet. S-au supratipărit 300 000 bucăți de 11 L roșu și 150 000 buc. de 31 L violet.

În septembrie-decembrie 1951 a apărut o emisiune de 12 valori denumită „Planul cincinal”, compusă din următoarele mărci poștale: 1 L negru, 2 L brun-lila, 3 L roșu, 4 L ocru, 5 L verde, 6 L albastru, 7 L verde-smarald, 8 L brun-roșcat, 11 L albastru, 35 L violet, precum și de poștă aeriană 30 L verde închis și 50 L brun roșcat. Seria a fost editată pe hirtie albă cu filigran XVI, dantelat 13 1/2. Desenele de Adrian Rădulescu reprezintă momente importante din munca și activitatea oamenilor muncii din principalele sectoare ale vieții economice, pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor planului cincinal 1951—1955. Valoarea de 1 L negru reprezintă una din ramurile importante ale industriei noastre, aceea de extracție și prelucrare a țițeiului, obiectivul de 10 milioane tone țiței în 1955 fiind specificat pe marca poștală. Valoarea de 2 L brun-lila reprezintă un minier cu ciocanul pneumatic în mină fiind specificat obiectivul de 8 553 000 tone, producție anuală de de carbune; valoarea de 3 L roșu reprezintă unul din oștenii armatei noastre populare care apără munca noastră pașnică; valoarea de 4 L ocru reprezintă un turnător în plin proces al muncii cu inscripția că în 1955 producția va fi de 800 000 tone fontă și 1 255 000 tone-oțel; marca poștală de 5 L verde este dedicată muncii de pe ogoare, arătându-se că în 1955 pe ogoarele patriei vor lucra 28 000 tractoare; marca de 6 L albastru este dedicată unui obiectiv care a fost reluat abia în cincinalul 1976—1980, datorită unor priorități și a unui potențial tehnic care au cerut amânarea lui. Este vorba de canalul Dunărea—Marea Neagră; valoarea de 7 L verde-smarald pune în evidență creșterea sectorului socialist în agricultură; marca poștală 8 L brun-roșcat este dedicată consecvenței politicii partidului de a crea condiții de odihnă din ce în ce mai bune oamenilor muncii; valoarea 11 L albastru se referă la necesitatea dezvoltării cu precădere a energiei electrice ca bază pentru creșterea armonioasă a tuturor ramurilor industriei. Pe această marcă este specificat că în 1955 puterea instalată va fi de 1 700 000 kW; valoarea de 35 L violet este dedicată investițiilor din ce în ce mai mari pentru atingerea obiectivelor prevăzute.

Mărcile poștale pentru poșta aeriană 30 L verde închis ne arată că în 1955 se vor împăduri suprafețe de 30 de ori mai mari decât în 1940 pentru asigurarea bogăției forestiere a țării și a echilibrului climato-ecologic; marca de 50 L brun roșcat se referă la creșterea nivelului transporturilor cu 170 % într-un cincinal.

În anul 1952 seria „Planul cincinal” a fost supratipărită cu 35 b pe 1 L, 2 L, 3 L, 4 L și 5 L și cu 1 L pe restul mărcilor. Cu excepția mărcii 1 L pe 6 L albastru, s-au semnalat supratipăruri inversate ca erori interesante. De asemenea pe valoarea de 11 L apare un supratipar „U 1 LEU” în loc de „1 LEU”.

O tematică a planificării ar putea cuprinde toate emisiunile dedicate congreselor Partidului Comunist Român, forța conducătoare în Republica Socialistă România, deoarece directivele și liniile directoare ale întregii dezvoltări planificate a țării noastre sînt stabilite pe baza unor fundamentări științifice, în cadrul lucrărilor congreselor și planurilor partidului.

Privind retrospectiv seriile dedicate planificării economiei naționale și alăturîndu-se succeselor obținute de economia noastră națională în cincinalele care au urmat ne exprimăm speranța că tematica legată de planificare și urmărirea realizărilor planului național unic va fi reluată de emisiunile noastre filatelice, scoțîndu-se în evidență progresele remarcabile ale economiei noastre naționale.

O SERIE DE...

UZUALE

M. TOMA

Dacă mărcile — reprezentante ale frumosului și, în fond, ale genului... feminin — s-ar putea privi singure într-o oglindă, n-ar fi exclus și probabil n-ar mira pe nimeni să-și prezinte vanitoasele lor valori mult mărite. Bineînțeles pe o scară subiectivă, și mai ales în continuă creștere — contrar uzanțelor laice, mărciile, vizavi de delicatele noastre tovarășe de viață, ar ține cu tot dinadinsul să-și declare adevărata virtuț, dacă nu chiar ar mai și adăuga 2, 3 ani în plus. Dar, spre satisfacția noastră, a tuturor, lucrurile nu stau deloc astfel, și este foarte bine că în realitate nu există decît o singură mare oglindă obiectivă — am numit Catalogul mărcilor poștale românești. De altfel, și în lipsa acestuia, admitînd ipotetica ierarhie a frumoaselor înfumurate, am putea descoperi cu ușurință acele omniprezente „ființe filatelice” cunoscute printre colecționari (și... debitanți) sub prozaicul nume de uzuale. Între nenumăratele Afrodite, Elene din Troia și Mone Lise, uzualele sînt veșnicile Cenușerese, fetele frumoase și bune care n-au nevoie de farduri, a căror valoare este bine știută, cele care, ca să mă exprim mai direct, își văd de treaba lor, nu încurcă nici mințile, nici calculele financiare ale îndrăgostiților filателиști.

În fond ce este o uzuală? Majoritatea surselor bibliografice indică (cu aproximație) cam una și aceeași accepție: marca poștală uti-

lizată în mod curent pentru francarea corespondenței. Pentru cei neinițiați (și eu sînt unul dintre aceștia!) ar mai fi de adăugat că uzualele, aceste ... mărci poștale cotidiene, sînt emise, de obicei, în tiraje nelimitate. Poate sînt eu sucit sau încă nu am pasiunea unicatelor, dar îmi place să consider faptul multiplicării unei uzuale drept o sfidare față de prețiozitatea tirajelor limitate. Ceea ce este mai curios, este că prin practică și notorietate — deși există mărci uzuale cu diverse valori — prin uzuală mai toți înțelegem o marcă de ...55 bani (unicat, în sensul lipsei de serie), acel... timbru asupra căruia nu ne aplecăm prea mult, luat de la un debit și aplicat pe o scrisoare oarecare (de dragoste sau nu).

Așadar valoarea cea mai des întîlnită este cea de 55 bani. Tocmai datorită acestui fapt n-am să mă supăr niciodată dacă prin uzuală mi se va spune că se înțelege pur și simplu o marcă de 55 bani. Este o greșeală aici care nu mă deranjează deloc, este o greșeală ca să zic așa științifică.

Pentru cei neîncrăzători voi aduce un argument: o fac cu mare plăcere deoarece subsemnatul a fost

unul dintre aceia care pînă nu de mult credea, în naivitatea sa, că întradevăr uzuale înseamnă doar mărci de 55 bani. (Înțelegînd, normal, că în perioade diferite, valorile preponderente ale uzualelor diferă, funcție de factori diverși). Dar am privit și eu mai atent în aceea oglindă obiectivă de care aminteam — Catalogul mărcilor poștale românești — și am descoperit că în anul 1970, mai precis la 20 decembrie, Poșta Română a emis o serie (da, da, o serie) de Mărci uzuale. Pe mine, ca profan, m-au izbit două lucruri: primul — valorile, al doilea — tematica!

Analizînd valorile nominale am înțeles că prin destinație mărcile în cauză sînt legate de corespondențe speciale: scrisori cu gramaj superior sau expediate în diverse puncte de pe glob. În spiritul acestei din urmă rațiuni este de sesizat și puternicul rol de popularizare a realităților românești, istorice și contemporane, în lume. Dese-nele acestei serii de 10 valori (ale căror machete grafice au fost executate de Ion Dumitrana și Aida Tasgian-Constantinescu) reprezintă în ordine:

- valoarea de 1,85 lei — Catedrala Sf. Mihail din Cluj-Napoca;
- valoarea de 5,60 lei — Biserica Trei Ierarhi din Iași;
- valoarea de 6,80 lei — Complexul politehnic din București;
- valoarea de 9,05 lei — Ruinele de la Sarmizegetusa;
- valoarea de 9,10 lei — Hidrocentrala de la Porțile de fier;
- valoarea de 9,85 lei — Statuia lui Decebal din orașul Deva;
- valoarea de 11,90 lei

— Sala Palatului din București;

— valoarea de 12,75 lei

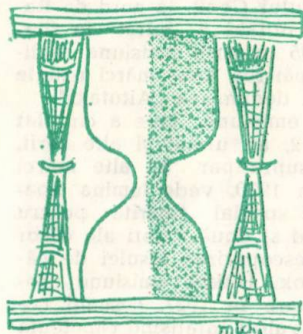
— Clădirea televiziunii;

— valoarea de 13,30 lei

— Poarta de la Alba Iulia;

— valoarea de 14,60 lei

— Aeroportul de la Otopeni.

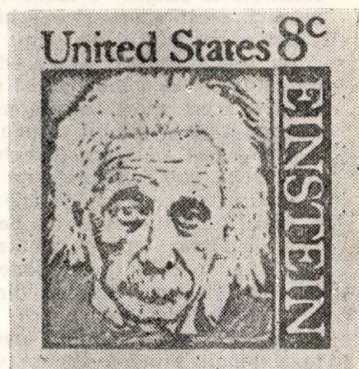

Iată, mi-am zis, o emisiune de măști uzuale cu tematică. Prin folosire ca uzuale, mărcile acestei serii apreciate (și căutate) de către cei mai pretențioși colecționari, fac cunoscute în țară și peste hotare realități românești cu importante semnificații legate de trecutul glorios, de luptă, al neamului pentru dreptate și libertăți sociale, pentru unitate națională și independență de stat. În același timp, urmînd din valoare în valoare (crescendo) o idee cronologică, ne sînt oferite cîteva din majorele realizări ale României contemporane.

Aș mai avea de spus filateliștilor și mai ales nefilateliștilor care totuși intuiesc pasiunea celor dintîi că ori de cîte ori vor întîlni o uzuală n-ar fi rău să-i acorde mai multă atenție (la propriu!). Nu de alta, dar am convingerea că marile valori filatelice, erorile, raritățile ar pierde mult din strălucire în lipsa acestor, aparent numai efemere surori ale lor. Și să nu uităm: la vremea respectivă și Capul de bour a fost o simplă marcă uzuală!

AMINTIRE

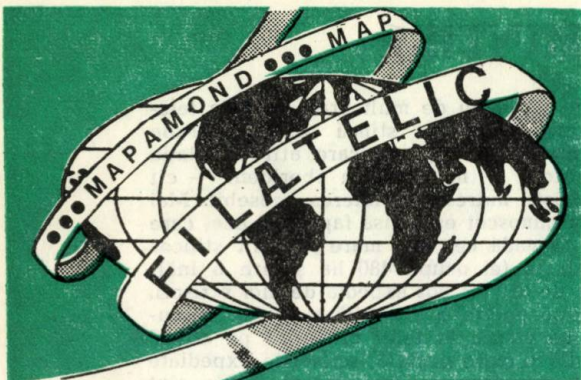
Am văzut nu de mult prezentată la televiziune — vestita stîncă din Australia „Ayers rock”, față de care atît populația autohtonă — mă refer la aborigeni — cît și turiștii nutresc un interes deosebit. Mai puțin cunoscut este însă faptul că acei care vin să vadă cel mai mare monolit stîncos din lume (el ocupă 480 ha și are o înălțime de 350 m) pot expedia de aici scrisori, care să poarte o ștampilă specială. Lucrurile se petrec în felul următor: pe stîncă se află o cutie poștală, scrisorile expediate de turiști, depuse în această cutie sînt colectate și transportate la oficiul poștal de la Alice-Springs, unde se obliterează cu această ștampilă, care constituie o amintire filatelică nu tocmai de neglijat.

ANIVERSARE

În anul 1979 se împlinesc 100 de ani de la nașterea lui Albert Einstein, autorul teoriei relativității, alături reprodus după o fotografie realizată în anul 1949 — adică acum 30 de ani. Trebuie spus că realizarea acestei fotografii își are tilcul ei. Și vom vedea de ce. Fotograful Halsman, dorind să găsească un unghi cît mai potrivit pentru a-l fotografia pe Einstein, s-a așezat în genunchi în fața savantului. Lui Einstein acest gen i s-a părut penibil și a refuzat să se lase fotografiat. „Nici un om nu trebuie să aibe o atitudine de sclav în fața unui alt om” — a spus el. Fotograful a fost nevoit să-și schimbe poziția. Trebuie spus că marca cu chipul lui Einstein a apărut la a 10-a aniversare a morții savantului, în anul 1955.

BADMINGTON

Sportul național indian — poona — a trezit, cu o sută de ani în urmă, interesul unui ofițer englez din armatele coloniale. Reîntors în Anglia, a încercat să introducă și aici acest sport străvechi indian, care seamănă cu tenisul de câmp.

Împreună cu alți ofițeri din garnizoana Badmington, el a întocmit și un regulament pentru acest sport, încetățenit, organizând în anul 1889 și primul turneu internațional. Astfel a fost adus acest vechi sport indian în Europa, sub denumirea de „badmington”.

Mingea cu care se joacă badmington are o construcție interesantă. Ea are o greutate de circa 5 g, pe jumătate din suprafață fiind prevăzută cu pene avind lungimea de 70 mm. Acestea dirijează în așa fel mingea că ea zboară totdeauna cu partea fără pene înainte, amortizind și viteza mingii. Mingea nu are voie să atingă pământul, ci trebuie retrimisă cu lovitura de volan.

În general se joacă pe teren acoperit, intrucit — datorită penelor de pe minge — vîntul, chiar de viteză redusă, schimbă direcția acesteia.

Cei mai buni jucători de badmington sînt astăzi indonezienii, care au reușit să cucerască Cupa „Thomas” în toate edițiile desfășurate pînă în prezent.

Această competiție a fost inaugurată în anul 1948 și se dispută în mod regulat din trei în trei ani, după sistemul de disputare al Cupei Davis la tenis de câmp.

Indonezia, Tailanda, Japonia sînt țările unde acest sport este deosebit de răspîndit.

Pe mărcile postale, acest sport a fost înfățișat pentru prima oară în Japonia (Yvert 613), apoi îl mai întîlnim pe mărcile indoneziene (Yvert 167) unde ne este înfățișată Cupa Thomas.

Iată cum, cu ajutorul filateliei, am reușit să învățăm ceva nou.

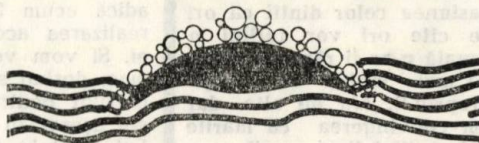
EMISIUNILE INSULELOR COOK

Din grupul de insule făcînd parte din unitatea administrativă a Insulelor Cook una — Aitutaki — a format pe vremuri un capitol de sine stătător în filatelie.

Situată în Oceanul Pacific în grupa Insulelor Harvey a arhipelagului care poartă numele navigatorului Cook, la nord de Rarotonga, Insula Aitutaki a „intrat” în filatelie în anul 1905 printr-o emisiune realizată prin supratipărirea unor mărci uzuale neozeeleze cu denumirea „Aitutaki”.

După această emisiune, care a circulat pînă în anul 1912, au urmat și alte serii, purtînd același supratipar pe alte mărci neozeeleze. În 1920, vede lumina tiparului prima serie special tipărită pentru Aitutaki, incluzînd și două valori ale căror desene evocau descoperirea insulei de către căpitanul Cook. Ultima emisiune proprie a insulei apare în 1927, desenul comun al celor trei valori înfățișînd căpetenia băștinașe Te Po. De atunci, insula a trecut în dependența administrativă a Arhipelagului Cook și a folosit mărcile respective.

În anul 1972, denumirea Aitutaki și-a făcut reapariția în filatelie, printr-un supratipar, pe mărci ale Insulelor Cook. După aceasta, a urmat o a doua emisiune, de astă dată purtînd denumirea insulei și chiar desenul mărcii. Este vorba de două valori, puse în circulație cu ocazia nunții de argint a reginei Elisabeta II. Desenul lor este același ca și la două dintre mărcile seriei corespunzătoare ale Insulelor Cook și reprezintă două fotografii de epocă, luate cu ocazia căsătoriei perechii regale.

Este probabil că de aici înainte Aitutaki va „ține cadenta” cu emisiunile Insulelor Cook. Oricum, un capitol filatelic care fusese încheiat a fost redeschis, îmbogățind cu încă un nume lista „țărilor” emittente de mărci postale.

LIECHTENSTEIN

Pentru mulți, Liechtensteinul apare ca un stat exotic sau imaginar. Liechtensteinul este un principat minuscul, ale cărui frontiere sînt Alpii și Rinul, iar orașul-capitală, Vaduz, este o metropolă cu puține mii de locuitori; și, în sfîrșit, acest mic stat are în fruntea sa un principe domnitor.

Această țărișoară a fost fondată prin reuniunea feudului Vaduzului cu feudul Schellenberg, pe la sfîrșitul veacului al VIII-lea. Pînă în 1877 — ca și multe alte stătuțe germane — a făcut parte din Confederația Germanică. În 1877 el a dobîndit statutul de țară independentă — legat însă printr-o uniune vamală cu fosta monarhie Austro-Ungară. În primele decenii ale acestei uniuni, Liechtensteinul a depins, din punct de vedere poștal, de poșta austriacă. În toată această perioadă, oficiile poștale din Liechtenstein au folosit mărci austriece. Exemplarele obliterate cu ștampile din Liechtenstein (Vaduz etc.) sînt considerate ca precursori ale mărcilor acestei țări și — mai ales pe scrisori — sînt foarte căutate (îndeosebi valorile mari). În urma unui acord din 1911, Liechtenstein primește dreptul de a emite mărcile sale proprii. După un timp, emiteria mărcilor poștale a fost concesionată unui consorț care a început să emită mărci cu milioanele. Aceasta a făcut ca mărcile să nu mai fie căutate și lumea filatelică a clasat Liechtensteinul alături de Borneo și Liberia.

După uniunea vamală a Liechtensteinului cu Elveția, sfaturile pricepute ale poștașilor elvețieni au redresat curînd nivelul filatelic al emisiunilor sale. Mărcile au fost emise în condiții tehnice ireproșabile și numai în tiraje nu prea mari.

Astăzi, prin alegerea iscusită a temelor (seriile reproducînd picturi celebre din colecția castelului din Vaduz), prin desenele lor îngrijite, prin imprimarea de calitate, mărcile acestui mic stat se situează — în medie — printre cele mai reușite emisiuni contemporane.

O politică filatelică prudentă și serioasă care, menținînd în general aceste emisiuni la un nivel acceptabil pentru marea masă a colecționarilor, a izbutit să mențină Liechtensteinul în rîndul țărilor colecționate cu simpatie de un mare număr de colecționari.

Un sfert din bugetul principatului Liechtenstein este acoperit din venitul mărcilor vîndute de poșta sa, în scopuri pur filatelice!

O MARCĂ POȘTALA „NENOROCOASA“

Majoritatea covârșitoare a mărcilor se tipăresc în condiții corespunzătoare, fără a surveni erori sau greșeli de tipar. De altfel, controlul de calitate riguros care se execută în fabricile de mărci depistează și reține maculatura de imprimare și mărcile cu greșeli. Dar sînt și cazuri contrare, cînd apar diferite defecte de imprimare, unele mai puțin perceptibile, altele evidente.

Există însă și mărci, este adevărat foarte puține la număr, care au fost „năpăstuite“ parcă de soartă „în procesul“ conceperii și fabricării lor, prezentînd un complex de erori. Din această categorie face parte o frumoasă marcă de 1000 drahme apărută în Grecia în 1950, cu ocazia celei de-a 75-a aniversări a întemeierii Uniunii Poștale Universale (U.P.U.) și al cărei desen înfățișează capul lui Hermes de la Marat-hon.

Întreg „ghinionul“ acestei mărci a provenit de la milesimele 1874—1949, care trebuiau să fie prezente la toate cele 1 520 000 de exemplare ale emisiunii.

Ca urmare a defectelor de imprimare la unele mărci, datele anilor au dispărut cu

desăvîrșire (Zu. 692 I) iar la altele a rămas imprimat numai anul 1949 (Zu. 692 II). Firește cotele acestor erori s-au ridicat brusc, atîngînd suma de 200 ori mai mare față de cea obișnuită.

Dar cu aceasta, „ghinionul“ mărcii nu s-a terminat. Pentru a „compensa“ parcă lipsa survenită, unele din mărcile de mai sus au fost tipărite cu milesime duble (Zu. 692 II). Dar lanțul erorilor nu s-a terminat nici aici!

Astfel, la unele mărci mai intervine și cea de-a patra defecțiune de tipar — ce-i drept, ultima dar și cea mai năstrușnică: burelajul — impresiunea de fond — a fost tpărit răsturnat.

Amatorii de erori au o recoltă bogată la această emisiune; dar și buzunarul lor a avut de suferit.

Marca U.P.U. — Grecia arată din plin la ce rezultate nedorite se poate ajunge în fabricarea mărcilor poștale, dacă nu se iau din timp măsurile necesare de urmărire a calității în procesul de producție.

MĂRCILE POȘTALE

ALE O.N.U.

Dr. NICOLAE TRIPCOVICI

DIN SEDIUL IMPUNĂTOR, al Organizației Națiunilor Unite, de la New York, pornește zilnic, în toate colțurile lumii, un volum impresionant de corespondență. Toate scrisorile, toate trimiterile poartă — ca francatură — mărci emise de Administrația Poștală a O.N.U., obliterate cu ștampilele oficiilor de poștă din cuprinsul sediului O.N.U.

Avem, deci, prilejul de a întâlni mărci care formează — în cadrul larg al filateliei — o categorie aparte, mărci care nu sînt emise de o administrație poștală, care nu sînt de resortul unui stat, ci care emană de la o organizație internațională cu statut special.

Înființarea Administrației Poștale a Organizației Națiunilor Unite s-a înscris la timpul său — încă din perioada de creare a sa — în rîndul măsurilor menite să asigure o funcționare distinctă și de sine stătătoare a serviciilor sediului din New-York, pe deplin corespunzătoare necesităților funcționale ale unui organism de atare proporții și de atît de covîrșitoare importanță: Pe de altă parte, emiterea de mărci proîi era de natură a scoate încă o dată în evidență caracterul extrateritorial al sediului Națiunilor Unite.

Noua Administrație Poștală a O.N.U. a fost încadrată cu personal de conducere și de execuție propriu, angajat după criteriile care stau la baza încadrării cu personal a serviciilor O.N.U.

Oficiile poștale din sediul central al O.N.U. primesc și expediază corespondența oficială a O.N.U. și a delegațiilor la O.N.U. care doresc să recurgă la serviciile poștei O.N.U. În afară de aceasta, la marele oficiu de la parterul clădirii O.N.U., se primesc și corespondențe de la particulari. Dorința multor cetățeni din afară, multor turiști și mai ales a multor întreprinderi de a-și „atractiviza” trimiterile poștale, prin francaturi ieșite din comun face ca poșta din sediul O.N.U. să fie intens solicitată pentru corespondența particulară, scrisori de acest fel putînd fi destul de frecvent întîlnite.

Tot la ghișeele filatelice din holul mare de intrare în sediul O.N.U. — ultra modern instalate și utilizate — se află în vânzare emisiunile O.N.U., pentru francare cît și pentru colecționari. Este de reținut că mărcile O.N.U. nu pot servi la francare pentru corespondențe „puse la cutie” în afara sediului O.N.U.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE mărcile poștale ale O.N.U., încă de la început s-a hotărît de către organele de conducere O.N.U. ca temele lor și modul de transpunere grafică să nu fie în contradicție cu niciunul din țelurile și idealurile organizației. De asemeni ca acestea să nu lezeze sub nicio formă — prin desen sau inscripție — interesele, orientarea politică sau ideologia vreuneia dintre țările membre. Pentru a veghea la stricta respectare a acestei linii de conduită, machetele sînt supuse spre avizare și aprobare unei comisii „ad-hoc”, cu alcătuire internațională.

Tot pentru a sublinia caracterul internațional al organizației, inscripționarea mărcilor nu se face, de regulă, numai, în limba engleză (limba țării „gază”) sau altă limbă, ci în limbile chineză, engleză, franceză, rusă și spaniolă. În mod excepțional apare — din timp în timp — cîte o marcă în care această normă nu este aplicată întocmai, textele fiind numai într-una sau două limbi, dar aceste excepții sînt departe de a înfrîna regula, preponderența fiind constant asigurată emisiunilor inscripționate în cele cinci limbi sus-menționate.

Emisiunile pentru sediul din New-York al O.N.U. au valorile nominale exprimate în moneda S.U.A. (cenți și dolari).

CA SUBIECTE PENTRU mărcile O.N.U., se aleg — cu precădere — simboluri ale organizației: emblema O.N.U., drapelul acesteia, vederea sediului din New-York etc. Încă de la prima emisiune, aceste subiecte au fost des folosite și revin — în decursul anilor — pe o seamă de emisiuni succesive. De relevat, însă, că talentul și ingeniozitatea machetatorilor au reușit — de cele mai multe ori — ca și în condițiile repetării unor teme, să asigure o va-

riete grafică pe deplin satisfăcătoare și atractivă.

O a doua categorie de subiecte o formează chemările sau lozincile evocând feliile, idealurile, rolul O.N.U. pe tărîm internațional. Și aci, graficienii sînt chemați să dea dovada capacității lor de exprimare a temei. Urmează o suită de emisiuni — la diverse ocazii — comemorînd aniversări (7, 10, 20 ani de la înființarea O.N.U., comemorări de la înființarea unor organisme internaționale pendinte de O.N.U. etc), sau reflectînd, filatelice, acțiunile inițiate de O.N.U. Regăsim, astfel, pe mărcile O.N.U., intervențiile O.N.U. în atîtea puncte nevralgice ale globului, pentru stăvillirea și curmarea unor conflicte armate; acțiunile pentru ajutorarea refugiaților; Consiliul de securitate, activitatea U.N.E.S.C.O. a U.N.I.C.E.F., a Băncii internaționale pentru reconstrucție și dezvoltare, a Consiliului economic pentru America latină etc. Mărcile O.N.U. ne reamintesc de lupta pentru vindecarea malariei, de luptă împotriva drogurilor, de acțiunea pentru folosirea pașnică a fundului mărilor, de eforturile întru încetarea experiențelor nucleare și de o seamă de alte acțiuni, care au jalonat — în decursul perioadei ce a trecut de la înființarea Organizației Națiunilor Unite — strădaniile acesteia pentru realizarea unei lumi mai bune.

Pentru realizarea machetelor emisiunilor sale de mărci și de întreguri poștale, Administrația Poștală a O.N.U. apelează la colaborarea artiștilor plastici, graficienilor din toate țările membre. Machetele — în aceste condiții extrem de diferențiate prin stil de execuție și concepție — caută să transpună în modul cel mai convingător și atractiv, tema fiecărei emisiuni în parte. Evident, toate emisiunile O.N.U. sînt ținute a se menține pe o linie de sobră corectitudine. Această cerință, legată de respectarea unei neutralități depline, impune machetatorilor o muncă extrem de exigentă. Selecționarea atentă, la comisia de admitere, asigură emisiunilor O.N.U. constant, un nivel grafic ridicat, la a cărui atingere contribuie din plin și realizarea poligrafică. Aceasta se asigură nu de una sau mai multe tipografii din S.U.A., ci prin recurgerea la serviciile celor mai bine dotate imprimerii (sub aspect tehnic) dintr-o seamă de țări.

Cele enumerate mai sus explică pentru ce — în dreptul listei emisiunilor O.N.U., înțilnim nume de artiști și de imprimerii din atît de multe țări. Într-o măsură, acest aspect contribuie la atractivitatea — pentru filatelist — a emisiunilor poștale ale O.N.U.

ÎN AFARA SERVICIILOR care funcționează în cadrul sediului din New York, O.N.U. mai are și alte servicii, care lucrează la Geneva, în clădirile fostei Ligi a Națiunilor și în „Palatul Națiunilor” din localitate. Din anul 1950 pînă în 1963, necesarul de mărci poștale pentru corespondența acestor servicii era asigurat de Poșta elvețiană, prin emiterea unor serii de „serviciu”. Prima dintre aceste serii a fost realizată, în 1950, prin supratipărirea a douăzeci de valori din emisiunile uzuale elvețiene, care circulau la epoca respectivă. Acest supratipar suna: „NATIONS UNIES / OFFICE EUROPEEN”. În 1954, Poșta elvețiană pune în circulație prima marcă de serviciu special concepută și tipărită pentru aceste organisme. Marca, în valoare de 40 centime, reprezentînd emblema O.N.U. a fost pusă în circulație cu prilejul împlinirii primei decade de la înființarea O.N.U. De atunci, au văzut lumina tiparului mai multe serii de mărci de serviciu (în genere ilustrate cu emblema O.N.U., cu vederea „Palatului Națiunilor” din Geneva, cu o statuie alegorică etc), pînă ce, în 1968, aceste emisiuni au fost retrase din circulație.

În perioada dintre 1944 și anii șazeci, Poșta elvețiană a mai pus în circulație și diverse emisiuni de serviciu (cu supratipare sau cu desene proprii) pentru alte organizații internaționale avînd sedile în Elveția (Oficiul Internațional al Muncii, Organizația Mondială a Sănătății, Oficiul Internațional pentru Educație, Uniunea Poștală Universală, Uniunea Internațională pentru Telecomunicații, Organizația Mondială pentru Meteorologie etc.). Toate acestea puteau servi numai la francarea corespondenței oficiale a serviciilor respective, nu și pentru corespondența particularilor.

În decembrie 1968, Poșta elvețiană a încheiat o convenție cu Administrația Poștală a O.N.U., în temeiul căreia acesta a putut folosi, în sediul său de la Geneva, mărci proprii. (De reținut că Elveția nu este încă membră a O.N.U.). Ca urmare, Administrația Poștală a O.N.U. a emis mărci special destinate serviciilor sale din Geneva, mărci avînd valorile nominale exprimate în monedă elvețiană (centime și franci elvețieni). De la 4 octombrie 1969, mărcile de serviciu emise de Poșta elvețiană pentru O.N.U. au fost retrase din circulație, fiind înlocuite prin cele emise de Administrația Poștală a O.N.U.

DE LA ACEASTĂ DATĂ, Administrația Poștală a O.N.U. emite — în paralel — cîte două variante din emisiunile sale: pri-

ma, cu valorile nominale exprimate în moneda S.U.A., este rezervată serviciilor din New-York. A doua, cu valori în moneda elvețiană, este dirijată serviciilor din Geneva. În general, temele și desenele sînt comune pentru ambele variante.

În afară de emisiunile de mărci adezive, O.N.U. mai pune în circulație și întreguri poștale (plicuri pentru aerograme). Din timp în timp, au fost realizate și colițe, dar numărul acestora nu este mare.

Acest rapid tur de orizont asupra prezenței Administrației Poștale a O.N.U. în filatelie nu ar fi complet, dacă nu am aminti aci ștampilele speciale și ștampilele mecanice care însoțesc, de un timp, diversele emisiuni. Priceperea și ingeniozitatea graficienilor care contribuie la realizarea mărcilor O.N.U. este folosită din plin și în domeniul ștampilografiei. Dacă am trece în revistă ceea ce s-a realizat în acest domeniu, am putea constata că desenele alese pentru ștampilele de pîndă acum, se situează printre cele mai reușite. Faptul că multe dintre emisiuni au teme de un interes deosebit, permite graficienilor să caute și să găsească soluții de mare efect publicitar. Dintre ștampilele deosebit de elocvente, de convingătoare, am putea aminti pe cele care au însoțit emisiunile pentru combaterea pericolului nuclear, pentru susținerea luptei împotriva flagelului social adus de droguri și multe altele.

O COLECȚIE DE MĂRCI, ale Administrației Poștale a O.N.U. reprezintă de fapt — o reflectare a acțiunilor întreprinse de această organizație pentru făurirea unei lumi mai bune, a strădaniilor pentru apănarea diferendelor și conflictelor, pentru găsirea de soluții echitabile și unanim acceptabile. Pătrunzînd în sute de mii de colecții, în lumea întreagă, mărcile O.N.U. ne apar ca adevărate mesagere ale telurilor Națiunilor Unite.

Cîmpul oarecum restrîns pe care-l oferă, sub acest aspect, mărcile emise de O.N.U., se lărgește nespun dacă îl vom extinde și asupra emisiunilor apărute în numeroase țări, cu tema O.N.U., care pot constitui un corolar al emisiunilor puse în circulație de însăși Administrația Poștală a Națiunilor Unite. Le-am menționat, aci, numai pentru a releva dimensiunile largite pe care le poate asuma o colecție avînd ca subiect Organizația Națiunilor Unite.

Faptul că o astfel de colecție este menită a se dezvolta în timp, ținînd pasul cu evenimentele majore ale contemporaneității, poate și trebuie să constituie un imbold și pentru abordarea și lărgirea constantă unor expozate dedicate O.N.U.

EUGEN PANIGHIANT

Dirijabilul L. Z. ZEPPELIN a survolat teritoriul României, în anul 1929, fără să aterizeze. Acum este comemorat filatelic.

Zeppelinul a survolat,
atunci n-a aterizat,
dar acum i s-a înfundat:
e filatelic ancorat...

Pe temă de schimb —
n-a respectat mancolista.

A promis marea și sarea —
pînă a primit scrisoarea,
onoarea sa filatelistă
„a lipsit” din mancolistă...

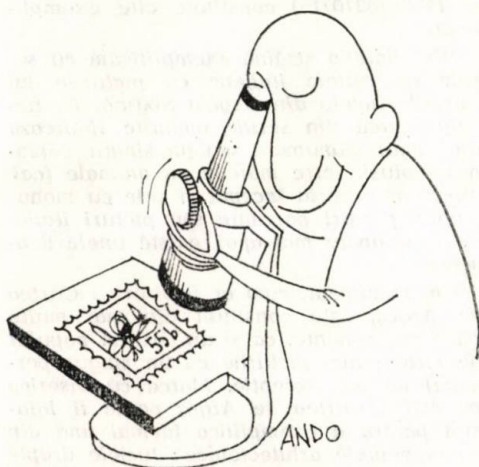

UN INTERVIU

V. D. POPA

- De ce sînteți colecționar ?
- De mărci postale.
- Vreau să spun cam ați ajuns filatelist ?
- Sînt profesor și dacă la școală aveam catalogul cu note, am vrut să răstoiesc acasă și unul de mărci.
- De cînd ?
- Din vremea cînd m-am dus în vacanță, la un prieten din Sintimbru de Alba. Trebuie să știți că, de altfel, eram predestinat pentru filatelie.
- Cum așa ?

- M-am născut în comuna Zimți-Mureș.
- Acum unde locuiți ?
- În București, unde stau, natural, pe strada Poștei.
- Ce casă aveți ?
- La bloc.
- Sînteți căsătorit ?
- Da ! În urma unei vederi.
- Matrimoniale ?
- Nu ! În culori.
- Ce-i place soției dumneavoastră ?
- Avînd în casă un filatelist, adoră cosmeticele Max Factor.

- Și altceva ?
- Dantelele.
- Cadourile ei preferate ?
- Poșetele.
- Ce spectacole urmăriți ?
- Muzicale, întrucît îmi plac și timbrele vocale.
- Ce cărți citiți ?
- Cele de mare tiraj.
- Ce urmăriți, în primul rînd, la televizor ?
- Albumul duminical.
- Beți cafea ?
- Numai expres.
- Aveți vreo melodie preferată ?
- Una filatelică.
- Care ?
- „Mi te-ai lipit de suflet, ca marca de scrisoare”.
- Jucați șah ?
- Uneori, ca filatelist, dau mutarea în plic.
- Aveți și un alt sport preferat ?
- Mă duc la box, să admir seriile de lovituri.
- Defectul dumnevoastră ?
- Nu am. Colecționez numai mărci bune.
- Vorbeam de un defect personal.
- Din cînd în cînd, fac o eroare.
- Și anume care ?
- Mă consider o valoare.
- Proiecte ?
- O excursie în R. D. Germană, întrucît acolo, ca monedă, există marca.
- Bună !
- Bună ziua !

principal și secundar

criteriu pentru clasificarea subiectului tematic al mărcilor

Dr. DRAGOȘ NICULESCU

După cum se știe, filatelia tematică cunoaște o dezvoltare din ce în ce mai mare, firească în contextul general al fenomenelor sociale moderne, având în vedere că filatelia este și ea astăzi o activitate social-culturală.

De fapt, orice marcă inclusiv cele clasice, poate fi obiectul filateliei tematice. De exemplu, primele emisiuni „cap de bour” pot figura la loc de cinste într-un exponat tematic de heraldică, istorie, sau chiar zoologie. Alte țări au pe primele lor mărci steme sau eligii, care de asemenea se pot încadra la capitolul heraldică, personalități sau istorie.

Dar chiar și emisiunile filatelice cunoscute sub numele de „uzuale” pot face obiectul unui studiu tematic. Spre exemplu: Italia a avut ca uzuale textele din Capela Sixtină, operă nemuritoare a lui Michel Angelo. Turcia a avut serii turistice, iar în filatelia noastră, după instaurarea Republicii, au apărut succesiv (1948) serii de uzuale cu stema republicii, folosite în colecții de heraldică sau și istorie, apoi (1955) muncitori de diferite profesii, mai târziu (1960) aspecte din diverse ramuri de activitate, iar în urmă (1972) splendide imagini de monumente istorice.

Deci, orice marcă, prin imagine mai ales, mai puțin prin inscripționarea pronunțată, pot face obiectul unei prezentări tematice.

Analizând în acest sens mărcile existente în filatelia românească — cea mondială nu face excepție — se pot constata o serie de deosebiri între diferite categorii de mărci. În funcție de existența unui singur subiect sau a mai multora, se poate face o clasificare a mărcilor.

MĂRCI CU SUBIECT UNIC

În acest sens există o primă mare categorie de mărci care au subiect unic. Pe aceste mărci graficianul machetator a reprezentat un singur subiect, care este redat în prim plan dintr-un unghi în general

favorabil. O asemenea redare, în aparență nu comportă prea multe discuții. Vom da câteva exemple. Seriiile de mărci românești — dar și străine similare — cum sînt cîini (1971) și cai (1975), prezintă pe fiecare marcă un singur exemplu dintr-o rasă anume. Deci subiect unic incontestabil. Biserica mănăstirii Putna (C.M.P.R. 2634) sau biserica Mănăstirii Curtea de Argeș (2724), biserica din Dej (3263), cetatea Rîșnov (3260), seriile de costume populare din 1968 (2831/36), 1969, (2840/55) și 1973 (3210/15) constituie alte exemplificări.

Din filatelia străină exemplificăm cu seriile de uzuale italiene cu picturile lui Michel Angelo din Capela Sixtină. Pe fiecare marcă din seriile amintite figurează un singur monument sau un singur personaj. Totuși, între mărcile cu animale (cai, cîini) amintite la început și cele cu monumente, porturi populare sau picturi italiene menționate mai apoi, există unele deosebiri.

Un monument, cum ar fi biserica Curtea de Argeș, este constituit din mai multe părți componente, ca și un costum popular de altfel; nici picturile cu un singur personaj nu fac excepție. Marca cu biserica mănăstirii Curtea de Argeș poate fi folosită pentru a exemplifica tocmai una din componentele arhitectonice: turlele drepte sau torsionate, portalul de intrare mai particular (la distanță de ușa propriu-zisă), ferestrele, brîul de stalactite arabe etc. Un costum popular are o serie de părți componente de îmbrăcăminte, care fiecare separat poate constitui un subiect aparte (pălărie, fustă, iie etc.). Costumul, figura sau minile picturilor italiene amintite pot fi ele exploatate în chip inteligent pentru a forma un subiect aparte față de întreg. Același lucru pentru stema R.S.R. sau stemele de județe și municipii, care sînt de fapt subiect unic. Numai în aparență, avînd în realitate o mulțime de părți componente.

Iată deci că această primă diviziune — mărci cu subiect unic — poate fi la rândul ei compartimentată în funcție de felul subiectului în :

1) mărci care se pretează la prezentarea de părți componente și

2) mărci care nu se pretează la prezentarea de părți componente (exemplu : o marcă franceză din 1975 care conține doar un capitel de coloană ionică).

MĂRCI CU SUBIECTE MULTIPLE

Prima subcategorie este aceea a mărcilor cu două subiecte. Trebuie spus că ele sînt foarte frecvente în filatelia românească și mondială. Se obișnuiește ca un personaj celebru de pe o marcă să fie redat lîngă o operă a sa, sau lîngă un monument care caracterizează orașul de baștină. De asemenea se mai obișnuiește ca pe lîngă un costum popular să fie redat un monument care caracterizează zona folclorică respectivă. Pentru filatelia românească exemplificăm cu marca (C.M.P.R. 2383) reprezentînd pe Shakespeare și casa natală, sau ing. Saligny și podul de la Cernavoda (C.M.P.R. 2049). Seria din 1936 de costume populare (C.M.P.R. 596/602) are toate mărcile cu un costum popular în prim plan, iar în fundal minăstirile Cozia, Voroneț, Cornetu, Hunedoara etc. Exemplele sînt nenumărate și valabile pentru toate țările. În toate aceste cazuri subiectul principal este reprezentat, pentru exemplele alese aici, cu efigia personajului sau costumul popular, iar secundar, cu monumentul arhitectonic din planul doi sau opera personajului.

Un alt gen de marcă, care poate ilustra existența subcategoriei pe care o dezvoltăm aici, sînt cele care reprezintă personalități din istoria veche a României, despre a căror înfățișare avem informații grație unor tablouri votive din bisericile pe care le-au ctitorit. Pe astfel de mărci, în general reproduceri parțiale de fresce, subiectul principal este ca de obicei principalele ctitor, iar cel secundar ctitoria, adică biserica pe care acesta o ține în mîini. O astfel de marcă oferă posibilitatea folosirii într-un exponat istoric (principele), sau într-unul de costume, și în sfîrșit într-o prezentare despre monumente arhitectonice.

A doua subcategorie o reprezintă mărcile cu două subiecte, mai rar trei, dar în care niciunul nu are rol dominant. Cu alte cuvinte, este vorba de cea mai simplă marcă cu subiecte multiple, doar două, dar fără relații de subordonare între ele.

Pentru a înțelege mai bine, să exemplificăm din filatelia românească. Marca C.M.P.R. 1628/29 apărută în 1957 cu ocazia centenarului C.E.C., are pe ea două elemente : palatul C.E.C. din București și un libret de economii. Ambele au aceeași semnificație și importanță, niciunul nu îl domină pe celălalt. Sau colîța seriei Grădina Botanică din București (C.M.P.R. 2086), care are două efigii la extremități (C. Davilla și D. Brîndza) iar între ele seria mare. De asemenea, există egalitate valorică între cele trei elemente, fără vreo subordonare.

În sfîrșit, ultima categorie o reprezintă mărcile cu subiecte multiple, în general de aniversări, pe care machetatorul a încercat să exemplifice evenimentul respectiv.

Vom da și cîteva exemple. Marca din 1967 (2757) emisă cu ocazia aniversării a 20 de ani de republică, arată, pe lîngă stema R.S.R., o clădire reprezentativă (Ateneul Român), un element sculptural (Coloana Infinitului), o coloană ionică, simbolizînd, ca și flacăra alăturată, elementul de cultură, pe care România socialistă îl promovează. Există de asemenea reprezentată și o clădire impersonală probabil cu aceeași semnificație. Din aceeași serie face parte și marca 2754, cu imagini industriale variate, un baraj, sonde, un stîlp electric de înalte tensiune, un tractor, o navă. Altă marcă de aniversare, emisă cu ocazia a cinci ani de republică, are reprezentată Casa Scînteii, imagini industriale și peisaj agricol (C.M.P.R. 1481). O altă marcă (C.M.P.R. 1783), care aniversează 10 ani de republică, arată un apeduct pentru căi ferate, peisaj industrial cu furnale. De asemeni elemente care sugerează dezvoltarea agriculturii (lan de grîu cu combină, cu snop de cereale). O altă marcă (1784) din aceeași serie este dedicată dezvoltării culturii și sportului, sugerate printr-o mască de teatru, o liră, cărți și un duel între doi fotbaliști.

Aniversările P.C.R. au de asemenea dedicate mărci cu subiecte multiple. Astfel în 1961 (marca 2070) colița de aniversare a 40 de ani arată, pe lângă stema P.C.R., un baraj, furnale, instalații industriale de petrochimie, un coș de răcire, sonde și imagini din agricultura socialistă mecanizată.

Colița seriei de monumente istorice 1967 (2701) cu caracter turistic are imagini de monumente (biserica Plopiș, biserica Voroneț, Palatul Culturii din Iași, Castelul Corvineștilor, Ateneul Român, blocuri noi la Constanța, Poarta Sărutului și Coloana Infinitului), toate amplasate pe harta R.S.R. cu drumuri turistice și căi de acces în țară, marcate printr-o săgeată. Toate aceste elemente au egală valoare și nu există niciunul care să domine pe celelalte. Exemplele ar putea fi continuate, dar le socotim suficiente.

În ce categorie ați încadra dv. marca alăturată?

Ceea ce se deduce din expunerea de pînă aici, este că în lumina Regulamentului internațional F.I.P. al colecțiilor de filatelie tematică, mărcile cu subiecte multiple pot și trebuie să fie folosite și pentru elementele secundare sau pentru fiecare din elementele care o compun — în parte, în funcție de tema aleasă, pentru îmbogățirea acesteia.

Sperăm că optica colecționarilor expozanți, mai mult sau eventual mai puțin experimentați, ca și a unor filателиști cu vechi state de serviciu, care fac adesea pare din juriile unor expoziții, dar care nu au o privire de ansamblu asupra filateliei tematice suficient de completă, vor mai reflecta asupra acestor posibilități și eventual își vor schimba vederile în sensul cuprinderii în prezentări și a mărcilor cu două sau mai multe subiecte, chiar dacă sînt secundare, firește integrate încheșat în serviciul temei alese.

MĂRCI PERFORATE DE POȘTA

Colecționarii pot întîlni adeseori mărci poștale maghiare dintre anii 1918—1925, perforate cu trei găurele așezate în triunghi.

Aceste perforări — care nu sînt simple perforări particulare — au fost aplicate de poștă. Mai puțin cunoscute sînt însă împrejurările și scopul care le-au determinat.

În anii care au urmat primului război mondial, și Ungaria a trecut printr-o perioadă de inflație monetară. Muți au căutat să-și plaseze numerarul în mărci poștale, operație speculativă care aducea și ea daune poștei.

În această situație și pentru a stăvili oarecum speculația masivă, administrația poștală a hotărît ca mărcile să fie vîndute la ghișeul special filatelic, cu o suprataxă de manipulare de 10%. La acest ghișeu, mărcile se vindeau în coli în întregime neperforate, în timp ce în colile destinate a fi vîndute la celelalte ghișee sau în oraș, un număr de mărci (respectiv cele din 2 rînduri orizontale sau verticale) au fost perforate cu cele trei găurele sus-amintite. În felul acesta, poșta urmărea ca aceste coli, parțial perforate, să nu poată constitui stocuri de manevră pentru speculanți.

În total, se cunosc perforate astfel 103 mărci: 50 poștale, 23 de serviciu, și 30 porto, și anume:

Poștale: Yvert 167—171—174, 178—182, 287, 288, 290—311, 315, 316, 324—332, 334, 338, 339, 360—363.

De serviciu: 1—16, 19—22, 28—30.

Porto: 38, 41, 43—46, 67, 69—91.

Mai rare sînt următoarele mărci perforate:

Poștale: 167, 171—174, 287; **De serviciu:** 8; **Porto:** 38, 41, 45, 84, 85.

Toate perforările sînt bine centrate. Perforările neregulate care se întîlnesc la mărcile poștale nr. 167 și 287 sînt false (deși sînt greu de explicat motivele care au determinat această falsificare).

Un efect neprevăzut al timpurilor: contrar celor ce s-ar fi putut aștepta acum aproape 50 de ani, azi, mărcile perforate sînt mai bine cotate decît cele neperforate!

Există

ILUSTRATE MAXIME

VECHI ?

ÎNTR REALITATE ȘI FICȚIUNE

ANTOANETA SCĂRLĂTESCU

Noțiunea de maximafilie și-a făcut loc în vocabularul curent al filateliștilor de aproximativ trei decenii, deși preocuparea pentru acest gen nou de colecționare a existat încă dinaintea celui de-al doilea război mondial, așa cum rezultă din presa vremii și, îndeosebi, din literatura filatelică.

Mărturii ale acestor preocupări au fost semnalate și în țara noastră. Astfel, în „Ziarul științelor și al călătoriilor” au fost publicate câteva articole, cu reproducerea unor ilustrate maxime, în nr. 27 din 2 iulie 1935, nr. 31 din 30 iunie 1939, sub semnătura M. Baras, C. C. Opreșcu-Botoșani și Mircea Ionescu.

Cunoscutul filatelist Emilian Costescu a publicat, în anul 1938, un interesant articol privind „colecțiunea de cărți poștale ilustrate”, în „Revista Societății Filatelice Române” nr. 8—9, cu referire asupra concordanței de subiect și de loc.

Cataloagele unor expoziții, revista „Filatelia”, precum și alte reviste filatelice, au semnalat existența unor ilustrate maxime vechi românești în colecțiile unor apreciați maximafiliști din străinătate (Antonio Furtado din Portugalia; Gonzague de la Ferté, Louis Lemaire și Georges Naudet din Franța), unele din ele fiind chiar reproduse.

Pieseile existente în colecțiile din țară, sînt atît de rare încît sînt deja cunoscute și, bineînțeles, foarte apreciate. Semnalăm printre acestea ilustrata maximă circulată, realizată în anul 1912, cu marca poștei locale Păltiniș (Hohe Rinne) de 3 heller cafeniu și cartea poștală ilustrată reprezentînd stațiunea respectivă. Există și alte variante, provenite din colecția distinsului filatelist Ludovic Dengel din Sibiu, care a publicat și un studiu privind: „Istoria oficiilor poștale particulare și mărcile lor foste în circulație pe teritoriul României de astăzi” (Sibiu, 1947).

Pe unele ilustrate maxime realizate înainte de anul 1940, găsim numele ing. Constantin Petrovici din Cluj, ca realizator al acestora.

Un document prețios în atestarea existenței ilustratei maxime încă în primele decenii ale secolului nostru, îl constituie colecția personală, dăruită de tatăl meu GRIGORE SCĂRLĂTESCU, cuprinzînd un număr foarte mare de ilustrate maxime circulate și cunoscute sub numele de T.C.V.-uri (timbre coté vue), expediate din diferite colțuri ale lumii la București, pe adresa sa.

Printre aceste T.C.V.-uri, se găsesc și multe ilustrate maxime, adică acelea care realizează și concordanța de subiect între marcă și cartea poștală, colecționa-

rii din vremea respectivă (deceniul 1, 2 și 3 al secolului XX) fiind deja preocupati de concordanța de loc. Pieseile fiind circulate, se realiza implicit și concordanța de timp.

Din conținutul scurtelor mesaje adresate destinatarului pe aceste ilustrate, reținem interesul colecționarilor străini pentru anumite mărci poștale românești, ca și pentru ilustrate cu subiecte precis indicate (etnografie, monumente, vederi din țară).

Majoritatea acestor corespondenți, făceau parte din Clubul „Globe-Trotter”, înființat în anul 1900, pe care l-a popularizat la vremea sa și Cercul filatelic din Ploiești, unul din cele mai vechi cercuri din țara noastră.

Astăzi, colecțiile de ilustrate maxime sînt din ce în ce mai des întîlnite în expoziții, constituind puncte de interes pentru vizitatori, prin ineditul lor, prin diversitatea tematică și prin spectaculozitatea pieselor în sine.

Admiterea în competiție a colecțiilor maximafile la marile expoziții filatelice patronate de F.I.P., alături de celelalte genuri de colecții filatelice a determinat pe colecționari să realizeze singuri ilustrate maxime și să-și sporească exigența în selecționarea materialului și să caute cu asiduitate piese cît mai valoroase: cu suporturi vechi sau rare, dacă e posibil de tipul „în-

treguri postale" (cu marca fixă imprimată pe partea rezervată corespondenței și adresei), cu o concordanță cit mai perfectă de timp și de loc, cu o obliterare ilustrată care să creze acele „supermaxime” și, pe cât posibil, ilustrate maxime cu obliterări cit mai vechi.

Ilustratele maxime vechi, cu obliterări anterioare anului 1940 (data este convențională, sugerată de maximafiliile francezi pentru a marca începerea activității maximifile organizate, respectiv anul 1945!), sînt poate mai mult ca alte piese filatelice, din ce în ce mai greu de găsit, explicată în primul rînd prin lipsa unor preocupări pentru realizarea și colecționarea ilustratelor maxime înainte de această perioadă.

Este bine cunoscut faptul că realizarea primelor ilustrate maxime s-a făcut de către colecționarii de T.V.C.-uri, așa cum am remarcat în prima parte a acestui articol, aceștia fiind atrași de identitatea de imagine a mărcii cu ilustrata, fără a se gîndi și la concordanța de loc, care uneori lipsește.

Un element prețios, care-i asigură un plus de autenticitate, este faptul că T.C.V.-urile, precum și ilustratele maxime realizate în condițiile arătate au fost circulate, respectiv expediate de colecționari pe adresa corespondenților lor din alte țări sau chiar din cuprinsul aceleiași țări.

Apariția, în ultimii 3-4 ani, a unui număr mare de ilustrate maxime românești, considerate ca vechi, ridică justificate semne de întrebare în rîndul colecționarilor și trebuie privită cu circumspecția cuvenită, pentru a evita „poluarea” atmosferei maximafile.

Ceea ce surprinde atît ochiul unui expert, cit și

pe un mai puțin cunoscător, este acuratețea cu care apar realizate aceste piese, surprinzătoarea previziune a realizatorilor, care s-au gîndit pînă și la anumite prevederi ale Statutului internațional al maximafiliei, adoptat în anul 1974, în timpul Expoziției „EUROMAX”, la București, aplicînd mărcile la anumită distanță de marginea cărții postale ilustrate, la fel ca și ștampila pe marcă, adesea cu o dată care coincide cu „prima zi a emisiunii”, într-o perioadă cînd aceasta nu constituia o preocupare pentru filateliști.

În rîndul maximafiliștilor români s-au remarcat numeroși realizatori exigenți și expozanți talentați.

Datorită acestor calități, maximafilia românească și-a căpătat un binemeritat prestigiu și peste hotare. Este suficient să citez cuvintele Președintelui de onoare al Asociației „Les Maximaphiles Français”, domnul Georges Azzis, publicate în Catalogul Expoziției bilaterale România-Franța, organizată la București, în anul 1970: „...din competența și îndelungata Dvs. experiență, rezultă succese care merită toate elogiile. Maximafiliștii francezi se întreabă dacă nu sînt pe cale de a-și găsi maeștri în persoana Dvs.”.

Este evident că ilustrata maximă nu este o ficțiune, o creație arbitrară a unor pasionați, ci o realitate.

Astăzi, ilustrata maximă este o piesă „circulată” în alte condiții decît trecînd prin cutia poștală și geanta factorului.

Potrivit instrucțiunilor de exploatare PTT, emise în anul 1973, cap. I, al. C, art. 43, ștampila de zi a poștei, aplicată la ghișeele poștale, pe marca poștală și suport (respectiv cartea

poștală ilustrată), atestă autenticitatea ilustratei maxime.

Nu același lucru se întîmplă cu ilustratele maxime „vechi”, realizate cu mărci poștale românești și ștampile ce marchează ani din perioada cînd acestea erau de obicei „circulate”.

Autenticitatea acestora este pusă sub semnul întrebării, mai ales dacă ne gîndim la prestigiul maximafiliei românești.

Desigur, nu este exclusă posibilitatea realizării unor ilustrate maxime necirculate în perioada dintre cele două războaie mondiale și chiar mai înainte.

Piesele respective, trebuie supuse unei examinări atente, determinîndu-se și proveniența lor.

Nu s-ar putea susține că un filatelist achiziționează o piesă veche sau rară, fără să cerceteze proveniența ei.

Nu putem achiziționa în orice condiții piese de valoare în sensul că nu avem dreptul s-o facem, tocmai pentru a ne feri de colecționarea falsurilor.

Fiind o realitate pregnantă, cu multiple valențe de afirmare, maximafilia trebuie apărută și respectiv ocrotită de posibile tendințe de discreditare, voluntare sau inconștiente.

Tocmai pentru aceasta, Comisia de expertiză A.F.R., va trebui să-și spună cuvîntul, să elimine anumite dubii sau incertitudini, să-și dea girul pentru piesele originale și să le eticheteze ca atare pe acelea care prezintă semne de contrafacere.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
C	O	M	A	N	E	C	I					
2												
3												
4	B	C										
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

ORIZONTAL : 1) Marca noastră atletă, cea care a obținut primul 10 olimpic prezentă pe valoarea de 5,70 lei a emisiunii *Medalii olimpice*, 1976 — Negru (pop.). 2) Maratonist etiopian, câștigător al „antice” probe la Roma (1960) și la Tokio (1964) prezent pe valoarea de 50 c din emisiunea țării sale (1962) — Sport olimpic reprezentat în cadrul emisiunii. *Olimpiada 1972* (Mongolia). 3) „Capriciu” feminin căruia i se acordă atenție filatelice în 1977 pe o seamă de mărci spaniole — Medaliatul nostru cu aur ce apare pe colita dantelată a emisiunii *Medalii olimpice* (1976) (Diba). 4) Capitală europeană în care s-a desfășurat campionatul mondial de handbal în șapte, ocazie cu care România a cucerit titlul suprem, țara gazdă punând în circulație o marcă de 1 Ks — Nimeni (pop.) — Case ! 5) În colită ! — ...și în remitență ! — Nu mai mult. 6) Un colecționar notoriu — Spre — Tară asiatică, prezentă anul acesta între finalistele CM de fotbal din Argentina, care, în 1972, a emis seria sportivă intitulată *Jocurile olimpice* de la München. 7) Mari perioade de timp — Celebru atlet american, reprodus pe o marcă în 1961 (Republica Dominicană) — Cîntec de slavă. 8) Mărci fără... rod ! — Personalitate a fotbalului englez celebrată pe una din cele șase mărci ale emisiunii dedicate „sportului rege” de către poșta haitiană (Bobby) — Ien ! 9) Un sportiv cu... întindere de ligamente — Atribut pentru alergătorul Zatopek, cel care apare pe o marcă cehoslovacă din 1954. 10) Pronume — Băț pentru biliard — Femei de la țară. 11) Sportivă americană medaliată cu aur la proba de tir cu arcul (München, 1972) al cărei chip este reprodus pe o marcă din Paraguay — Prenumele amintitului Owens, care apare pe o valoare de 10 m într-o emisiune sportivă mongoleză (1969).

VERTICAL : 1) Primul fotbalist din lume al cărui chip apare pe o marcă filatelice guatemaleză în anul 1954. 2) Cartier bucureștean — Atribut pentru Paavo Nurmi, atletul finlandez intrat în legendă, dar și în... filatelie, figura sa aparținând pe mărci finlandeze, mongoleze, dominicane ș.a. 3) Titlu al mai multor emisiuni filatelice dedicate sportului în țara noastră (1960, 1964, 1972 etc.) (sing.) — Insulă în arhipelagul Tonga. 4) Producea și vindea postav — Simbolul nevinovăției. 5) Nord-est — Vechi trib african. 6) Unitate de măsură a puterii. 7) Inotător american medaliat cu aur la Olimpiada de la Montreal (1976), căruia Paraguayul îi dedică o marcă din seria *Medaliați olimpici* (John) — Anton Jora. 8) Orașul moldovean al clubului Politehnica — Din vremea primelor olimpiade (437 î.e.n.), vremea celebrului Diagoras din Rodos (marca de 50 l, emisă de Grecia în 1937) (fem. pl.) 9) Capitală sud-americană în care s-a desfășurat în anul 1971 al 25-lea campionat mondial care a prilejuit țării organizatoare editarea unei mărci în valoare de 7,50 s — Riu în Indai. 10) Paavo Nurmi, Bikila Abebe, Emil Zatopek etc. — Faptul یرئی. 11) Lac în Irlanda — La birou ! — ...West, actriță din anii 20—'30. 12) Dintr-o marcă ! — Loc al Disputelor din Complexul sportiv 23 August care apare pe marca în valoare de 1,75 L, în 1959. 13) Celebritate a fotbalului brazilian prezentă de două ori pe mărci : în 1964 și cu ocazia înscrierii celui de-al 1 000 gol — Schior norvegian (aur la Sapporo, 1972) prezent într-o serie sportivă a Africii Centrale.

Dicționar : NIME, AUA, TOHA, SON, REE.

CU EVIDENȚA

Monnverb : 6 — 10

Av. CRISTINA ȘTEFĂNESCU

TA

SIGILII ȘI ȘTAMPILE

POȘTALE OFICIALE

MIHAIL IONIȚĂ-ALESU

Domeniul ștampilelor poștale în România este foarte vast și complex, considerind perioada destul de îndelungată de când a apărut prima marcă adezivă, de aproape 120 ani, ne mai luînd în calcul și perioada prefilatelică. De asemenea, multitudinea și diversitatea acestor ștampile, atît datorită extinderii rapide a rețelei poștale care a ajuns în cele mai îndepărtate localități, cit și a schimbărilor sociale, politice, administrative și teritoriale ce au avut loc în acest interval de timp, impun ordonarea lor și totodată semnalarea celor nedepistate și a includerii în „listă” (catalog) și a celor mai puțin cunoscute.

Rîndurile de față nu vor trata ștampilele „de loc” și „dată”, nici ștampilele curente cu indicații de serviciu sau ștampilele publicitare, ci un gen de ștampile poștale, cu caracter oficial, folosite după proclamarea Republicii.

În primul rînd vor fi abordate „ștampilele”-sigilii utilizate de oficiile poștale din țara noastră, care au un caracter de „ștampile curente” cu regim special.

Din însăși definiția sigilului* ne putem da seama de domeniul utilizării acestui fel de „ștampile”, adică pe actele oficiale sau particulare, pe scrisori sau colete, cu ceară roșie sau cu tuș pentru a da acestora un caracter de autenticitate și de integritate.

Scrisorile deschise cu valoare**, pe lingă ștampilele poștale curente cu indicație de serviciu, li se mai aplică, pe verso, cinci sigilii cu tuș (în cele patru colțuri și pe mijloc) sau cu ceară roșie (de obicei unul pe mijloc). Scrisoarea este deschisă la predare, cînd expeditorul depune „valoarea declarată”, însă, odată cu aplicarea

sigilului, scrisoarea devine „închisă” pînă la destinatar. Pe tot parcursul, scrisorii i se acordă o atenție deosebită față de celelalte, cu indicații curente de serviciu. Tocmai datorită acestui sigiliu scrisorii i se acordă „atenție mărită”, totodată imprimîndu-i un caracter de integritate.

Sigiliile, după cum am amintit, au un caracter oficial, oficialitate care se traduce prin gravarea stemei de stat (R.P.R. sau R.S.R.) în cîmpul lor, adică în centru.

În general, sigiliile pot fi descrise astfel: sînt numai metalice și de formă circulară, cu un singur cerc dublu exterior, diametrul de 25—30 mm; pe margine, în jumătatea superioară, au localitatea oficiului poștal, în jumătatea inferioară fiind inscripționat „raionul” sau „regiunea”, pentru sigiliile confecționate pînă în anul 1968, și „Județul” după această perioadă. În afară de cele de mai sus, un sigiliu mai cuprinde o indicație de „TRIMITERE ASIGURATĂ” sau „CORESPONDENȚĂ ASIGURATĂ”. Unele oficii poștale au sigiliul care poartă o literă de ordine; de obicei s-a întîlnit litera „a”, amplasată imediat sub stemă.

La sigilii, pe placa metalică, se gravează adîncit, nu în relief, ca să iasă în evidență toate inscripțiile și reprezentările conținute (gravate) cînd sînt aplicate pe ceară roșie. În cazul cînd se aplică cu tuș, imaginea este dominată de culoarea tușului, iar toate inscripțiile și stema apar albe, deoarece în acele locuri a fost îndepărtat metalul prin gravarea plăcii. Am adus aceste precizări pentru a se putea face deosebirea, de către cei mai puțin informați, dintre un sigiliu poștal și o ștampilă poștală oficială, cînd va fi tratată aceasta din urmă.

În continuare, voi căuta să ordonez sigiliile, pentru a face un început de clasificare a lor, urmînd, ca odată cu semnarea altor tipuri de sigilii aceasta să fie completată sau chiar revizuită.

Se poate face o clasificare după perioada cînd au fost confecționate astfel:

1. sigilii înainte de anul 1969;
2. sigilii după anul 1968;
3. sigilii la care nu se poate determina perioada după inscripția conținută.

* M. Ioniță-Alesu — „Sigilografia” („Filatelia” nr. 5/1976 — București).

** M. Ioniță-Alesu — „Ștampilă poștală curentă cu indicație de serviciu” (articol în curs de apariție în „Filatelia”).

1. Sigilii înainte de anul 1969 (în anul 1968, spre sfârșit, s-a definitivat aplicarea prevederilor Legilor 2 și 55/1968, privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România).

Sigiliile clasificate, ca făcând parte din această perioadă, poartă nemijlocit mențiunea „REG.” sau „RAION”, noțiuni dispărute pe sigiliile din perioada următoare. Ele pot fi împărțite în două tipuri de bază:

— primul tip are localitatea sus, „REG...” în jumătatea inferioară iar pe diametrul orizontal, de o parte și alta a stemei, inscripția „CORES(ondență)” „ASIG(urată)” ; jos, imediat sub stemă, litera de indicativ „a” (de mână) — RSG* 1 (Salcia, reg. București, D = 30 mm; Abrud, reg. Cluj, D = 29 mm) (fig. 1);

Fig. 1

— tipul al doilea are sus inscripționarea „OF PTTR ...”, în jumătatea inferioară „RAION...” (pentru localitățile rurale) sau „REG. ...” (pentru localitățile urbane), iar în jurul stemei, lăsând descoperită extremitatea inferioară, cu litere mai mici inscripția „TRIMITERE ASIGURATĂ” și (sau nu) indicativul „a” — RSG 2 (a, b, c) (2 a — „OF PTTR BREZOI-RAION RM. VILCEA —”, D = 30 mm; fig. 2, 2 b — „OF. PTTR. GH. GH. DEJ — REG. BACĂU”, D = 29 mm, la ambele despărțirea dintre oficiu și diviziunea administrativă se face printr-o linie; 2 c — „OF. PTTR HUNEDOARA 2 * REG. HUNEDOARA”, D = 29 mm, despărțirea se face printr-o stea cu 5 raze);

Fig. 2

* Abreviere propusă a fi uzitată pentru sigiliile din perioada republicii: R = Republică; SG = sigiliu poștal.

2. Sigilii după anul 1968

Sigiliile din această perioadă se pot divide în două tipuri; toate au în inscripție denumirea județului; diferența dintre ele fiind în funcție de conținutul textului:

— tipul întâi are D = 25 mm, cu textul din jumătatea superioară „—OF. — PTTR ...—” sau „—OF. P.T.T.R. (cu puncte după fiecare prescurtare)...” și denumirea județului în jumătatea inferioară „—JUD. ...—” —RSG 3 („—OF. PTTR. HALMAGIU —

Fig. 3

JUD. ARAD —” fig. 3; „— OF. P.T.T.R. ROZNOV — JUD. NEAMȚ”; „— OF PTTR SCHITU GOLEȘTI — JUD. ARGES —”); — tipul doi are D = 25 mm, cu textul din jumătatea superioară care conține și nr. oficiului poștal; „— OF. PTTR BÎRLAD 1 —” în jumătatea inferioară urmează denumirea județului „— JUD. VASLUI —” RSG 4; fig. 4.

Fig. 4

3. Sigilii la care nu se poate determina perioada după conținutul textului

Pentru această grupă de sigilii se face mențiunea ca după urma sigiliului lăsată pe hîrtie nu se găsesc inscripțiile „REG.”, „RAION” care să ne indice cu certitudine perioada anterioară anului 1969, sau „JUD.” care să ne indice perioada posterioară anului 1969, sau „JUD.” care să ne indice perioada posterioară anului 1968. În cazul cînd sigiliul este aplicat pe ceară roșie urma lăsată de centrul lui (stema) ne poate indica după tipul stemei, dacă este „REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA” (după anul 1965). Aplicarea sigiliului cu tuș negru (cel folosit de poștă) nu ne mai oferă posibilitatea de a determina perioada cu ajutorul ampretei lăsată de stemă,

deoarece aceasta nu se imprimă fiind adincă, în metal.

În această grupă există mai multe tipuri de sigilii, printre care amintim pe următoarele :

— tipul I, are $D = 29$ mm, sus, circular se află denumirea localității și numărul oficiului, pe diametrul orizontal mențiunea de „CORESP. (ondență (ASIG. (urată)”, cursive despărțite de stemă, iar sub aceasta indicativul „a” — RSG 5 („IASI 3”) fig. 5 ;

Fig. 5

— tipul II, are $D = 27$ mm, inscripția este exclusiv circulară, cu următorul text : „— OFICIUL P.T.T.R. IASI — 6 —” (dacă sînt mai multe oficii într-o localitate, numărul său se află în extremitatea inferioară a diametrului vertical, între două linii — RSG 6) fig. 6 ;

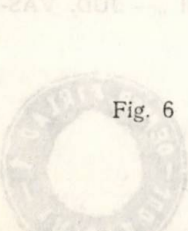

Fig. 6

— tipul III, are $D = 25$ mm, inscripția este exclusiv circulară, cu următorul text : „OFICIUL PTTR RM. VÎLCEA 4 —” (cifra „4” se află la extremitatea inscripției, iar „—” se află pe verticală, pe linia de simetrie, în poziția numărului oficiului de la tipul II).

ȘTAMPILELE POȘTALE OFICIALE

Acest gen de ștampile este utilizat de organele centrale și județene ale poștei și telecomunicațiilor și de către oficiile P.T.T.R. în corespondența și trimiterile lor oficiale, precum și la autentificarea actelor eliberate de acestea. De asemenea se mai folosesc de oficiile poștale pentru trimiterile poștale particulare, ale instituțiilor și organizațiilor socialiste și obștești, în scopul imprimării acestor trimiteri a unui caracter de integritate, pe tot parcursul, pînă la destinație.

Ștampila oficială poștală poate deveni „sigiliu” cînd se aplică pe ceară roșie, însă se recunoaște că nu este un sigiliu, în adevăratul sens al cuvîntului, deoarece lasă urma adîncită a textului sau a reprezentărilor. Cînd este aplicată cu tuș, urma lăsată este pe tipul tiparului înalt (se imprimă textul și imaginea, restul rămîne alb), adică invers urmei lăstate de sigiliu. Ștampilele poștale oficiale, ca și sigiliile, au stema pe centrul lor, stemă ce le imprimă caracterul oficial, de instituție de stat.

Înainte de a clasifica ștampilele trebuie făcută o remarcă pentru toate, aceea că sînt de formă exclusiv circulară, cu două cercuri, unul interior care încadrează stema și altul exterior, care poate fi simplu sau dublu. Între cercul interior și cel exterior se află întreg textul și, eventual, unele ornamente (stelute, linii, cercuri).

În primul rînd vom începe cu tratarea ștampilelor de la oficiile poștale comunale și orășenești, care reprezintă ponderea ștampilelor poștale oficiale și totodată un tip aparte, cu unele mici diferențe între ele.

Acest tip de ștampile oficiale are două cercuri simple cu diametrele de 26—27 mm și respectiv de 16—18 mm, inscripția circulară fiind amplasată în cele două jumătăți astfel: sus — „OF. PTTR ...”, jos — „— JUD. ... —”. Caracterul literelor din text este simplu, liniar, subțire, fără ornamente, caracter specific tuturor ștampilelor poștale oficiale, indiferent de tip. RST * 1 (Scornicești — jud. Olt : $D = 27$ mm, $d = 18$ mm ; Moisei — jud. Maramureș : $D = 27$ mm, $d = 17$ mm fig. 7 ;

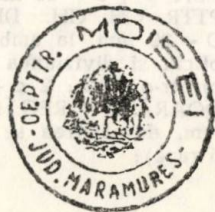

Fig. 7

Breaza — jud. Prahova : $D = 27$ mm, $d = 17$ mm ; Hlipiceni — jud. Botoșani : $D = 27$ mm, $d = 16$ mm ; Săliștea de Sus — jud. Maramureș : $D = 26$ mm, $d = 17$ mm). Din județul Argeș semnalăm cîteva ștampile de acest tip cu $D = 26$ mm și $d = 16$ mm : OF. PTTR Leordeni, Vedea, Schitu Golești, Cîmplung.

Un alt tip de ștampile oficiale este acela al oficiilor poștale reședință de județ, însă fără a fi municipii. La acest tip apare în jumătatea superioară textul „OF PTTR...” (localitatea și eventual nr. oficiului), iar în

jumătatea inferioară, între două linii, denumirea județului „— JUD. ...—”. RST 2 („OF. PTTR SLOBOZIA — JUD. IALOMIȚA —”; D = 26 mm, d = 16,5 mm fig. 8;

Fig. 8

„OF. PTTR Slatina 2 — jud. Olt —”: D = 25 mm, d = 16 mm).

Tipul III de ștampile oficiale este al oficiilor poștale, municipii, reședințe (sau nu) de județ, la care lipsește din text denumirea județului. La acest tip se pot distinge trei tipuri:

1) inscripția cuprinde numai o parte a circumferinței ștampilei și are textul „OF. P.T.T. ...” RST 3 („OF. P.T.T. BOTOȘANI”, D = 24 d = 12 mm fig. 9);

Fig. 9

2) inscripția cuprinde numai o parte a circumferinței ștampilei și are textul schimbat față de precedentă: „OF. PTTR PITEȘTI” — RST 4 (d = 26,5 mm, d = 16 mm) fig. 10; OF. PTTR. TR. SEVERIN 1 — fig. 11; „OF. P.T.T.R. CĂLĂRAȘI” (cerc dublu exterior) fig. 12.

Fig. 10, 11, 12

3) inscripția cuprinde întreaga circumferință a ștampilei, avînd următorul text: „OFICIUL PTTR ... —” — RST 5 („OFICIUL PTTR TURNU SEVERIN 4 —”: D = 27 mm, d = 18 mm), fig. 13.

Fig. 13

În acest al treilea tip ar mai putea fi inclusă și ștampila unor orașe nereședințe de județ, asemănătoare cu ștampila de la subtipul 1, însă are în plus o stea cu opt raze în partea inferioară a diametrului vertical, RST 6 („OF. PTT MORENI* D = 23 mm, d = 12 mm).

Tipul IV aparține oficiilor județene de difuzare a presei, cu un text diferit de cel al oficiilor poștale propriu-zise, și anume: „— OF. DIFUZAREA PRESEI — JUD. ...”. RST 7 („OF. DIFUZAREA PRESEI — JUD. DÎMBOVÎȚA —” D = 28 mm, d = 17,5 mm), fig. 14.

Fig. 14

Tipul V; în fiecare municipiu există un oficiu denumit oficial „Oficiul municipal de poștă și telecomunicații (denumirea municipiului)”, acesta aplică o ștampilă care are textul pe întreaga circumferință încheiat cu o linie. RST 8 („OF. DE POȘTĂ ȘI TELECOM. AL MUNICIPI. PITEȘTI —”; D = 27 mm, d = 18 mm), fig. 15.

Fig. 15

În București se disting mai multe tipuri de ștampile oficiale, de genul celor descrise

* Abreviere propusă a fi uzitată pentru „ștampilele poștale oficiale din perioada republicii: R = republică; ST = ștampilă poștală oficială.

anterior (două cercuri simple și între ele întreaga inscripție), însă se mai semnalează și alte tipuri, specifice oficiilor poștale din capitala țării. Pentru aceste ștampile voi folosi abrevierile RSTB(ucurești), pentru a le consemna separat, deoarece sînt destul de numeroase.

Voi începe cu acele tipuri care au textul între două cercuri simple și diferă prin amplasarea numărului oficiului sau prin alte amănunte:

— Tipul I — cu inscripția „OF. PTTR. BUCUREȘTI”, iar numărul oficiului se află, în poziție normală, la extremitatea inferioară a diametrului vertical; RSTB 1 (oficiul 1, D = 26 mm, d = 16 mm).

— Tipul II — cu inscripția „OF. P.T.T.R. BUCUREȘTI” sau „OF. PTTR BUCUREȘTI”, iar numărătorul oficiului se află ca la tipul I, însă flancat de două cercuri pline și textul de format mai mic; RSTB 2 (oficiul 2, D = 26 mm, d = 15,5 mm; of. 39, D = 25, d = 16), fig. 16.

Fig. 16

— Tipul III — cu inscripția „OF. PTTR BUCUREȘTI”, iar numărul oficiului se află amplasat ca la tipul I, însă este flancat de două linii; RSTB 3 (oficiul 53, D = 25, d = 16) fig. 17.

Fig. 17

— Tipul IV — cu inscripția „OFICIUL PTTR. BUC.”, iar numărul oficiului se află ca la tipul III (poziție normală între două linii); RSTB 4 (of. 57, D = 26, d = 17), fig. 18.

Fig. 18

— Tipul V — cu inscripția „OF. PTTR BUCUREȘTI ... (nr. oficiului)”, iar pe linia de simetrie verticală, în extremitatea ei inferioară se află o linie între „OF.” și „(nr. of.)”; RSTB 5 (of. 3, D = 25, d = 16; of. 7, D = 26, d = 17; of. 9, D = 25, d = 16; of. 10, D = 25, d = 17; of. 12, D = 25, d = 16; of. 19, D = 25, d = 16; of. 35, D = 25, d = 16; of. 39, D = 26, d = 16; of. 66, D = 25, d = 16); la acest tip nr. oficiului fiind la sfîrșitul textului apare în poziție răsturnată, fig. 19.

Fig. 19

O a doua grupă de tipuri a ștampilelor oficiale din București este caracterizată prin cercul dublu la exterior, prin conținutul și poziția elementelor textului și prin diametrul lor ceva mai mare decît la precedentele. În această grupă „OF. PTTR” se înlocuiește cu „M.P.T.” (Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor) sau cu „D.P.T.” (Departamentul Poștelor și Telecomunicațiilor). Aceste abrevieri se află în jumătatea superioară, flancate (sau nu) de cite o stea cu șase raze. În jumătatea inferioară este trecut „BUCUREȘTI...” sau BUC. ... (nr. of.).

— Tipul VI — cu inscripția de sus încadrată între două stele cu șase raze „M.P.T.”, iar în jumătatea inferioară „BUCUREȘTI ...”; RSTB 6 (of. 29, D = 27, d = 16).

— Tipul VII — cu inscripția de sus încadrată între două stele cu 6 raze „D.P.T.”, iar în jumătatea inferioară „BUCUREȘTI ...”; RSTB 7 (of. 29, D = 27,5, d = 16).

— Tipul VIII — cu inscripția ca la tipul VII, însă sînt lipsă cele două stele; RSTB 8 (of. 10, D = 27, d = 16; of. 18, D = 27, d = 16; of. 35, D = 27, d = 16; of. 36, D = 27,5, d = 16) fig. 20.

— Tipul IX — cu inscripția de sus ca la tipul VIII, cea de jos sub formă prescurtată „BUC. ...”, iar formatul literelor este mai mare; cercul exterior — simplu; RSTB 9 (of. 2, D = 26, d = 16).

În grupa a II-a de tipuri pot fi încadrate și ștampilele poștale oficiale care au suferit unele modificări pentru înlăturarea „anacronismului” din perioada în cauză. Modificările constau în îndepărtarea unei abre-

vieri sau a celor trei din grupul „M.P.T.” sau „D.P.T.”:

— ștampila cu inscripția din partea su-

Fig. 20

perioară „P.T.”, flancată de două stele cu șase raze, iar în jumătatea inferioară „BUCUREȘTI ...”; (of. 1, D = 27,5, d = 16);

— ștampila cu inscripția din partea superioară „P.T.”, neflancată de stele, iar în jumătatea inferioară „BUC. ...” (of. 20, D = 27,5, d = 16);

— ștampila fără inscripție în partea superioară și fără stele, iar în jumătatea inferioară „BUCUREȘTI ...” (of. 1, D = 27, d = 16).

Toate ștampilele vor fi notate cu RSTB 10 (a, b, c).

În cadrul ștampilelor oficiilor din București se mai poate include și un tip cu totul diferit de cele descrise în pozițiile RSTB 1—10, tip care se caracterizează prin absența cercului dublu exterior, prin conținutul textului și caracterul aparte al literelor, precum și prin diametrul mult mai mic al ștampilei. Inscripția are următorul conținut: „M.P.T.” în partea superioară, flancată de două stele cu patru raze, iar în restul circumferinței „BUC. ... (nr. of.) ... (denumirea raionului). Ca exemplu vom lua ștampila „X M.P.T. X BUC. 2 GHE. GHEORGHIU-DEJ”; RSTB 11 (D = 23, d = 16).

DE LA EFECT LA CAUZA

Pornind de la cauză, este lesne să stabilești legătura cu efectul. Cîteodată este însă mai greu ca, pornind numai de la efect, să determini și cauza.

O astfel de situație o avem în față în cazul marelui număr de mărci de 5 franci din emisiunea franceză Napoleon III din anii 1863—1870. Foarte multe dintre exemplarele acestei mărci mult căutate se găsesc în stare defectuoasă, prezentînd subțieri pe dos. Multă vreme procentul mare de mărci subțiate a fost socotit ca fiind efectul unor rele manipulări și păstrări. Atunci însă cînd s-a constatat că și mărci desprinse cu grijă de pe plicuri, prin spălare, prezintă subțieri, a luat naștere o adevărată problemă, care pune un semn de întrebare serios.

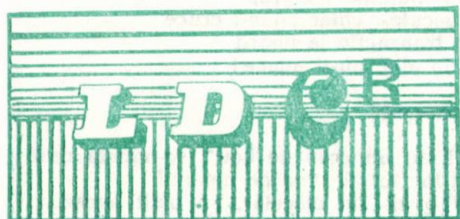
Extinzînd cercetările la un număr foarte mare de exemplare, s-a constatat că mărcile în bună stare constituie aproape o excepție, regula generală fiind aceea a exemplarelor defecte.

Explicația? Pe vremea cînd au circulat aceste mărci, valoarea de 5 franci reprezenta o sumă importantă, pe care un impiegat poștal de ghișeu nu-și putea permite cu ușurință s-o piardă. Și atunci ca măsură de precauție, impiegășii obișnuiau să lipească ușor mărcile pe cîte un carton, desprinzîndu-le de acolo la cerere. Că această operație ducea la subțierea mărcii, este ușor de înțeles.

Consecințele se oglindesc, după aproape un veac, în scăderile de cotă ale acestor exemplare!

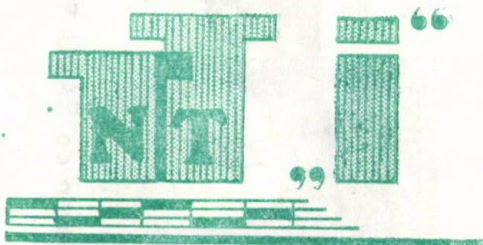
PE ÎNȚELES

(Biverb; 7,5)

CONTRA... FALS

(Monoverb; 7,13)

DIN ALBUMUL ...DE FAMILIE

A. CRISTIAN

Toate bune — casă, masă,
Un cămin cum mi-am dorit,
O soție dragăstoasă —
O iubesc și sînt iubit.

Toate bune, toate bune —
Nu e cazul să insist —
Și în plus o pasiune:
Sînt un vechi filatelist.

Toate bune, însă, iată
Că de patru zile-ncoace
Locuiesc cu mama-soacră
Și de-atunci adio pace:

Că de ce iubesc eroarea,
Că mă-ncred ca proștii-n semne,
Că de vreau să-mi știu valoarea
Ar fi bine să tai lemne,

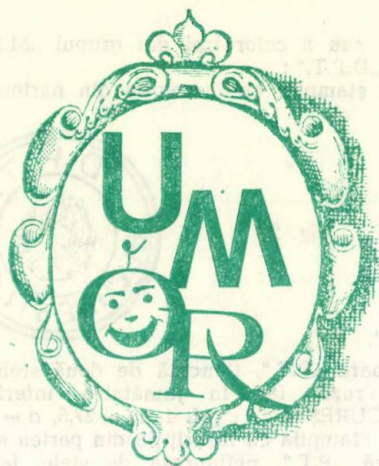
Că penseta-i pentru fete,
Că alerg atîta după...
Că-mi stric ochii pe-ndelete
Tot privind mereu prin lupă...

Dacă mai durează asta
Cred că am să cad bolnav;
Și-i normal, acum nevasta
Are timbrul mult mai grav.

Iată-i ultima remarcă:
Cum adică sînt cochetă,
Tu ți-ai luat o altă marcă,
Eu mi-am luat altă... poșetă!

Desen de RADU STOICA

CATRENE AD-HOC

ILIE C. IANCU

Schimb de mărci între filateliste

— „Dacă-mi dai o căprioară
Eu ți dau un cerb de clasă”...
— „Mulțumescu-ți surioară,
Am și eu un „cerb” acasă”.

Schimb

Numai în filateliu
Se întîmplă și nu-i greu
Să dai vulpea argintie
Ca să iei în schimb, un leu.

Drum drept

Fii filatelist integru,
Specule-i chiar pune-i cruce
O tranzacție la negru
Zile albe nu-ți aduce!

Ignoranță

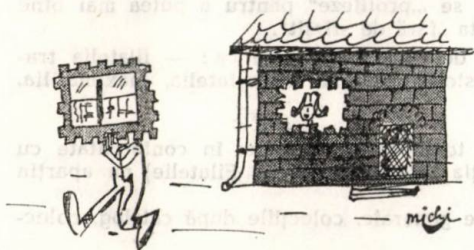
Că au un „cap de bou”, se-ngîmfă unii
Și fac întodeauna pe nebunii
Mi-a zis un măcelar, cu mult necaz...
Eu am-de-astea, zeci, și nu fac haz!

POȘTA ÎN EPOCA DE PIATRĂ

GABRIEL TEODORESCU

Și-n epoca de piatră-au fost poștași,
Dar ei n-aveau nici aripi pentru zbor,
Și nici pantofi de aur în picior,
Ca Hermes, curierul cel poznaș.

Un bilețel nu se scria ușor,
Și cîntărea trei tone un răvaș.
Iar cinci mamuți enormi și foarte grași,
Îl transportau în pas alergător.

Din vremea aia, a rămas și-o glumă,
Dar dintr-o sursă get-beget postumă,
Și împănătă c-un real umor :

„Cică, pe-atunci, primind unu-o scrisoare,
A stat la pat trei ani în nemișcare,
Că îi căzuse picul pe picior !”

CARTE DE VIZITĂ EXPLICITĂ

Prin anagramare aflați pasiunea lui Vlad
Ilea precum și adevărata sa localitate de
baștină

ZICALE PROVERBIALE

V. D. POPA

Cine intră în ... cercul filatelic, trebuie să
fie colecționar.

Unde e ... unul înseamnă că e unicat.

Unde e ... album, se adună mărcile.

Încetul cu încetul se face ... colecția.

Spune-mi cu cine te aduni, ca să-ți spun ...
în care cerc filatelic ești.

Din două ... mărci, o alegi pe cea mai va-
loroasă.

Frate, frate dar ... mărcile nu se împart.

Pînă nu-ți faci ... album, nu ești filatelist.

La ... clasorul lăudat să nu te duci cu
schimbul.

N-ajunge un ... album la o familie de fila-
teliști.

Dar din dar se face ... colecția.

Orice învăț are și dezvăț ... nu în filatelle.

Mulți văd, puțini înțeleg ... valoarea unei
mărci rare.

Nu lăsa pe mline ... marca pe care vrei
s-o capeți azi.

Una spune și alta ... are în clasor.

Mai mare ... albumul decît colecția de
mărci.

RAMURILE FILATELIEI

Dr. VALERIU S. NEAGA

Diversele dicționare specifică în mod lapidar că: „filatelia înseamnă colecționarea și studierea mărcilor poștale”.

Dacă la prima impresie, explicația respectivă pare suficientă în realitate filatelia este mult mai complexă; ea constituie o îmbinare armonioasă a pasiunii cu studiul și cercetarea, dezvoltă spiritul de observație și simțul artistic, îmbogățește cunoștințele generale, oferind colecționarului multiple posibilități de destindere și adesea, meritate satisfacții.

Cîmpul de activitate în filatelie este atît de vast, încît practic nu e posibil de cuprins, nici pentru colecționar și nici pentru cercetător, mai ales cînd acesta din urmă intenționează să realizeze un studiu sau să-și organizeze un expонат.

Din cauza aceasta, pe măsură ce filatelistul cunoaște mai bine din „tainele” pasiunii sale, el caută să se specializeze, să se „profileze” pentru a putea mai bine aborda un domeniu sau altul din cîmpul acesta „fără de sfîrșit”.

În felul acesta, s-au conturat o serie de ramuri distincte ca: — filatelia tradițională, filatelia tematică, colecțiile de istorie poștală, aerofilatelia, maximafilia, marcofilia, literatura filatelică.

FILATELIA TRADIȚIONALĂ cuprinde toate colecțiile care, în conformitate cu regulamentele speciale (elaborate de Federația Internațională de Filatelie) nu aparțin uneia din celelalte clase cunoscute.

În acest cadru, sînt cuprinse: colecțiile generale, colecțiile după catalog, colecțiile specializate, colecțiile de studiu etc.

Prin „colecție generală”, se înțelege o colecție de mărci poștale de orice fel sau de întreguri poștale, fără o anumită specializare, cuprinzînd toate emisiunile, pînă la o dată determinată, a unui grup de țări, un continent sau din toată lumea.

Această definiție, pe care a formulat-o, în urmă cu cîțiva ani, Comisia pentru filatelia tradițională din cadrul F.I.P., mi se pare prea „atotcuprinzătoare”, necesitînd unele precizări, care pe parcurs, probabil că nu vor întîrzia să fie făcute.

Prin „colecție după catalog” se înțelege o colecție mai mult sau mai puțin specializată, dintr-o țară, care cuprinde: mărci poștale (inclusiv mărci de serviciu, porto etc.), mărci ale poștelor locale, mărci pentru militari sau de poștă militară, întreguri poștale.

În această categorie sînt admise: mărci poștale obliterate sau nu, blocuri (colițe), scrisori, întreguri poștale cu francatură complementară, erori, tipuri de ștampile, ca și eseuri, probe, reimpresii și falsuri (cu mențiunea expresă a acestora).

Prin „colecție specializată”, se înțelege o colecție de mărci poștale dintr-o perioadă determinată, a unei emisiuni, a unei mărci sau tip de marcă, colecția de ștampile de poștă locală, cenzură, de eseuri, probe, reimpresii, de poștă maritimă, poștă auto, toate alcătuite din criterii diferite decît cele din colecțiile de istorie poștală.

Într-o „colecție de studiu”, primul cadru trebuie să cuprindă o descriere succintă a scopului colecției și concluziile sau constatările la care a ajuns colecționarul respectiv.

FILATELIA TEMATICĂ cuprinde două categorii de colecții:

- colecții tematice propriu-zise;
- colecții de subiect.

În timp ce colecția tematică pune pe primul plan tema sau ideea conducătoare care a servit ca ghid în așezarea mărcilor și a celorlalte documente filatelice, colecția de subiect pune pe primul plan asemănarea materialului filatelic, care poate fi clasificat pe țări, fe în ordine cronologică, fie în ordine sistematică.

Regulamentul internațional al colecțiilor tematice și colecțiilor de subiect, cit și comentariile la acest regulament, aduc importante precizări privind definiția

acestor colecții, conținutul lor, criteriile de apreciere și recompensele ce se pot acorda la expoziții.

Astfel, **COLECȚIA TEMATICĂ** este o colecție filatelică a căror elemente sînt constituite după motivele oferite de mărcile postale și informațiile furnizate de documentele filatelice sau postale, adică imaginea pe care o reprezintă, ideea care rezultă sau scopul urmărit de emiterea lor. Aceste motive pot fi principale sau secundare.

COLECȚIA DE SUBIECT cuprinde toate mărcile și documentele filatelice care au un raport cu un subiect sau un scop al emisiunii. De exemplu: manifestări sportive (olimpiade, campionate mondiale, naționale etc.), organizații sociale, de tineret sau altele bine cunoscute (Crucea Roșie, O.N.U. etc.).

În cadrul acestei categorii pot fi organizate colecții sau exponate și mai limitate, ca de exemplu: un subiect din domeniul picturii (un pictor), sculpturii (un gen), arhitecturii, sportului (o disciplină sportivă), o specie din floră sau faună etc.

COLECȚIILE DE ISTORIE POȘTALĂ reprezintă un ansamblu bazat pe studiul și clasificarea documentelor filatelice și a pieselor postale, care se referă direct la căile și mijloacele de transport sau la organizarea, în acest scop, a serviciilor poștale, fie oficiale, fie locale sau particulare.

O astfel de colecție se compune în principal din scrisori, mărci uzate și documente postale (ștampile, cărți postale, gravuri, decrete etc.), aranjate în așa fel ca să poată ilustra o temă de istorie poștală, ca de exemplu:

- serviciile poștale prefilatelice;
- studiul general al dezvoltării serviciilor poștale, naționale sau internaționale;
- poșta militară, poșta de campanie, poșta de asediu, prizonieri de război, cîmpuri de concentrare;
- poșta maritimă;
- poșta accidentată;
- poșta în timpul unor epidemii;
- poșta prin căile ferate;
- cenzura militară etc.

AEROFILATELIA (colecțiile de aerofilatelie), după cum ne indică și titlul, cuprinde colecții de:

- precursori ai aviației (baloane, zboruri experimentale etc.);
- aerograme, comportînd studiul și clasificarea mărcilor, ștampilelor și altor mijloace distinctive, folosite de poșta pentru a caracteriza curierul aero-transportat;
- colecții de piese comemorative ale unor manifestări aeriene.

În ultimul timp există tendința de a include în această ramură a filateliei și astrofilatelie, care să cuprindă: cucerirea spațiului cosmic etc.

MAXIMAFILIA, conform „Statutului internațional al maximafiliei” (adoptat cu ocazia „Primului Simpozion internațional de maximafilie” de la București, 1974), are ca obiect „colecționarea mărcilor postale, aplicate pe cărți postale ilustrate (răspunzînd anumitor criterii de concordanță) și obliterate în anumite condiții de concordanță.

Piesa filatelică astfel constituită poartă denumirea de **ILUSTRATĂ MAXIMĂ** (termen folosit din anul 1930), pornind de la faptul că între elementele poștale constructive, trebuie să existe o concordanță „maximă” posibilă.

Maximafilie cunoaște astăzi o dezvoltare impetuoasă în numeroase țări, România fiind pe primele locuri.

MARCOFILIA este o ramură a filateliei, care se ocupă cu colecționarea și studierea ștampilelor poștale, de zi sau speciale (ocasionale, prima zi, francatură mecanică etc.).

După obiectul pe care-l studiază, marcofilia poate fi: clasică și tematică.

Este impropriu termenul folosit de unii filателиști de „ștampilografie”, pentru a se referi tot la marcofilie.

În multe țări, se folosește termenul de „Parafilatelie”, care grupează tot ce se subordonează interesului filателиștilor, în afară de marca poștală, adică: piesele și documentele poștale, diferite indicații poștale de tip „par avion”, „recomandat”, studiul diferitelor sortimente de hîrtie sau sistemele de imprimare ale mărcilor, gravuri, viniete etc.

LITERATURA FILATELICĂ. Ca rezultat al studiului și cercetărilor întreprinse de diferiți filателиști, cit și pentru a da anumite informații sau îndrumări, atît de utile în identificarea mărcilor poștale sau unor piese filatelice, sînt publicate diferite cataloage filatelice, pe țări, grupe de țări sau continente, pe teme sau subiecte.

Aceste cataloage cuprind, pe lîngă prezentarea cronologică a emisiunilor de mărci poștale, pe țări, reproducerea unora din imaginile acestora, scurte descrieri, precum și cotele pentru diferitele tipuri : obliterate, neobliterate etc.

Organizațiile filatelice, precum și diferite societăți, publică reviste sau bulletine, cu caracter lunar, trimestrial etc.

Apar de asemenea, lucrări cu caracter filatelic, monografii, îndrumare etc.

Cu prilejul unor expoziții filatelice se tipăresc adesea cataloage ale acestora, care cuprind, pe lîngă unele materiale informative și liste ale expozanților, diferite studii și articole informative.

Pentru pregătirea și editarea acestora există filателиști care-și dedică o bună parte din timpul lor liber acestei ramuri a filateliei, extrem de utilă și interesantă.

Iată deci o succintă prezentare a principalelor ramuri ale filateliei, fără a avea pretenția că am epuizat în întregime acest domeniu, atît de vast dar atît de plăcut și interesant.

CAVALERII DE MALTA

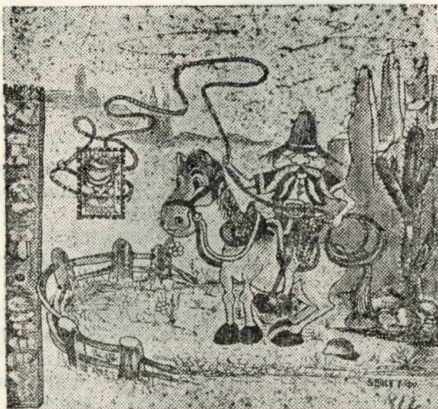
Nu este, desigur, prima dată cînd evenimente istorice sînt redată în emisiuni filatelice printr-o secvență de scene sau faze...

În 1965, o emisiune din Malta prezintă însă într-un mod deosebit de strîns un vestit episod din istoria furtunoasă și eroică a insulei : Marele Asediu din 1565, în care mica oaste compusă din populația insulei și cavalerii de Malta — sub conducerea Marelui maestru La Valette — au rezistat și respins îndelungate asalturi ale oștilor sultanului, stăvilind astfel o înaintare care părea de neînvins, prin faima și puterea ei covîrșitoare.

Suita de scene reprezintă, în ordinea celor 7 valori din serie : marea tabără turcească ; lupta dintre asediați și asediați ; flota sultanului ; cavalerii din Malta, înaintînd în luptă sub stîndardul lor ; scenă de luptă și — în fine — pe valoarea de vîrf, 2/6 ș — fața și reversul medaliei bătute de Marele maestru La Valette.

În amintirea acestei hotărîtoare înclăștări — care a marcat o cotitură în evoluția expansiunii puterii otomane în Mediterana — capitala Maltei poartă și astăzi numele neînfriecatului La Valette.

Mărcile — machetate cu multă mișcare în desen și vin colorate — alcătuiesc o suită de scene de o spectaculozitate cvasicinetografică.

ERORI

Iată acum cîte ceva despre erori, care uneori fac iarmecul (și de ce să n-o spunem... interesul colecționarilor). E vorba de Hradul din Praga, despre care, se știe, că este unul din punctele de interes maxim — istoric și turistic al capitalei cehoslovace. Cine a avut ocazia să-l viziteze îl ține minte multă vreme. A fost reținut și filatelic, dar uneori, eronat. Astfel, pe mărcile emise în Cehoslovacia în anii 1918—1919, Hradul prageh are avînd drept fundal răsăritul soarelui. Așa cum apare pe marcă este ireal. Creează impresia eronată că astrul solar răsare dinspre... apus.

◆◆◆◆◆ Un poștaș plătit cu 10.000 lire! ◆◆◆◆◆

DR. T. CUTLIC

Încă de la începuturile aviației au existat mulți piloți care erau decizi să înfrunte „imposibilul” pentru a traversa Oceanul Atlantic. Multe eșecuri și tragedii au precedat primul zbor reușit. Una din aceste încercări are contingență și cu aerofilia-telia, întrucât bravii zburători au avut drept încercătură și corespondența poștală.

Intr-o zi a lunii ianuarie a anului 1919 — în ziarul „Daily Mail” a apărut următorul anunț: „10.000 de lire sterline acordăm drept recompensă celui pilot care va traversa Oceanul Atlantic în 72 ore sau într-un timp mai scurt”.

Anunțul a avut un mare răsunet.

Dintre amatorii cei mulți, pe noi ne interesează numai pilotul HAWKER și însoțitorul său, tehnicianul GRIKE.

Hawker, pilot de încercare al fabricii de avioane „SOPWITH” intenționa — firește — să realizeze traversarea cu un avion al fa-

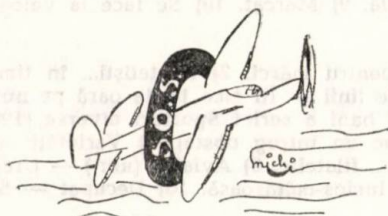
abricii pentru care lucra. Biplanului dotat cu un motor de 12 cilindri Rolls-Royce nu i-a fost adusă nici o modificare în vederea acestui zbor. Avionul a fost transportat în orașul ST. JOHN din NEW-FOUNDLAND (TERRA NOVA), insulă canadiană din Oceanul Atlantic, situată la sud-est de peninsula LABRADOR, de unde urma să se facă decolarea.

Pentru efectuarea zborului s-a așteptat luna aprilie, când condițiile unui zbor deasupra oceanului sînt mai bune, oferind posibilități mai mari de reușită. Data decolării, inițial fixată pentru 16 aprilie 1919, a trebuit să fie amînată datorită condițiilor atmosferice neprielnice. La 17 mai, deși condițiile nu se prea îmbunătățiseră, pentru a li se lua înainte celorlalți concurenți, la orele 3 și 15 minute, avionul s-a înălțat în aer și și-a început cutezătorul zbor peste ocean.

Acesta a fost primul avion care a transportat corespondență poștală din America în Europa.

Corespondența a fost francată cu timbre din New-Foundland, locul de decolare a avionului. Francarea scrisorilor s-a făcut cu marca de 3 cenți (cap de cerb), urmînd a fi apoi obliterate cu o stampilă avînd textul: „FIRST TRANS-ATLANTIC AIR-POST-APRIL 1919”.

În afară de acest supratipar (cules cu caractere majuscule de tipar) a mai fost realizată și o a doua variantă de supratipar, cu caractere de manuscris și cu textul „AERIAL ATLANTIC MAIL”. Din această ultimă variantă nu se cunosc decît cîteva exemplare, toate obliterate, care se situează printre raritățile de prim rang ale poștei aeriene. Primul tip de supratipar a avut un tiraj de 200 exemplare.

Decolarea s-a făcut în condiții relativ satisfăcătoare, cu toate că cerul era deosebit de înnoțat. Chiar la început s-a ivit o pană de motor. În dimineața zilei de 18 mai 1919 zburătorii au intrat într-o ceață groasă, fiind siliți să zboare fără nici o orientare. Încercările lui HAWKER de a se ridica deasupra ceții nu au reușit. În ceață deasă și rece a intervenit fenomenul depunerii unui strat de gheață pe

aripile avionului, spaima tuturor navigatorilor aerieni. Nu rămăsese nici o altă ieșire în afară de reducerea înălțimii, pentru a coborî în straturile mai calde ale atmosferei. Ajunși astfel la numai 300 metri, aviatorii și-au continuat zborul la această înălțime, întrucît în timpul coborîrii dispozitivul de reglare a înălțimii se defectase și avionul nu s-a mai putut ridica.

Cu avionul avariat, cei doi piloți au zburat mai departe toată ziua și toată noaptea, pînă ce în dimineața zilei de 19 mai, au descoperit la orizont un vapor de marfă.

Hawker a reușit să amerizeze nu departe de vas, cu toate că marea era destul de agitată, iar cei doi temerari zburători au abandonat avionul trecînd pe vasul amintit, care naviga sub pavilion danez. Avionul părăsit, lăsat în voia oceanului, nu s-a scufundat. Dus de valuri, el a fost zărit de un vas american care l-a remorcat în portul FALMOUTH.

În acest fel nu numai avionul a fost salvat, ci și întreaga corespondență poștală. În timpul „băii”, scrisorile s-au udut destul de bine, totuși după uscare, ele au putut fi remise — toate la destinație.

ORIZONTAL: 1) Un creion de răzuit ... litografiile — Cine știe răspunde. 2) Reprezentare filatelică — Asia! 3) De dimensiuni peste normal — Defectuoși. 4) Statul care a emis celebra marcă avînd drept eroare șapte stele în loc de șase — Cu sensul de „prin” în circulație. 5) Alt nume pentru o... serie — Monedă grecească de argint — Cant! 6) Iran... nedatat! — Bun — Casă! 7) Semiilustrate, plicuri, cărți poștale etc. 8) Nume turcesc — Bucată muzicală. 9) Marcat. 10) Se face la valoarea nominală — Atributul unui timbru... gol!

VERTICAL: 1) Similigravură — Model pentru mărci. 2) Filateliști... în timpul liber — Canel! 3) Timbru cu una sau mai multe linii — Îți zice înția oară pe nume. 4) Sprinten — În prim plan pe valoarea de 55 bani a seriei Sporturi diverse (1965). 5) A treia și a patra din serie! — A tipări pe un întreg poștal. 6) Varietăți coloristice. 7) Cu același nume — Timbru mai puțin... filatelic. 8) Aviator (abr.) — Urcate. 9) Operație de obținere a unei hîrtii speciale, lucios-mătăsoasă. 10) Decupat — Stau la baza unor colecții tematice.

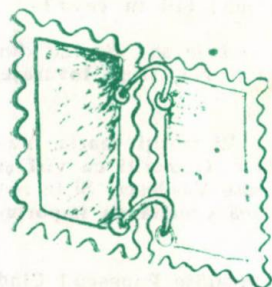
Dicționar : VIA, MNA.

re MARCĂ deosebită

TOMA MICHINICI

PERSONAELE :

- POPESCU** — șef de birou, pasionat filatelist, funcționar corect, dar cu inerentele veleități de superior ierarhic al lui...
- VASILESCU** — funcționar, de asemenea corect, dar cam servil, nu odată intenționat servil, în scopul satisfacerii vanităților lui Popescu, fără să mai vorbim de atitudinea sa față de...
- DIRECTOR** — în prezența căruia și Popescu se simte stîngher, directorul fiind un om autoritar și competent.

Acțiunea se petrece în timpul serviciului, în biroul celor doi — Popescu și Vasilescu.

POPESCU

— (cu lupa în mînă studiază atent mărcile dintr-un clasor: e încîntat; cu părere de rău): Ehee, ce știi tu, mă Vasilescule !...

VASILESCU

— (culundat printre dosare, la un birou de vizavi, tresare): Ați spus ceva, tovarășe Popescu ?

POPESCU

— Am spus: „Ehee, ce știi tu, mă Vasilescule... !”

VASILESCU

— (umil): Nu știu, tovarășe Popescu. Nu știu !

POPESCU

— (înțelept): Da. Da... Și ce bine ți-ar prinde să știi...

VASILESCU

— (la fel): Dacă spuneți dumneavoastră.

POPESCU

— Spun, mă, spun ! Păcat de tinerețea ta ! În loc să profiți că ai un șef ca mine ! Și chelțuitor cum ești. Ți-ar prinde foarte bine... Dar ciștișgul cel mare este altul... Mă-nțreb eu, așa, de mutle ori... „Ce știe Vasilescu asta despre Filipine ?”

VASILESCU

— Ce să știu, tovarășe Popescu ? Eu

n-am fost niciodată... Anul trecut, cînd era gata, gata... A fost trimis Magheran de la contabilitate...

POPESCU

— Dar ce vorbesc eu de Filipine ? Sint atîtea și-atîtea colea, la doi pași... Uite, eu în fiecare seară călătoresc. Înțelegi, Vasilescule ? Că-lă-to-resc...

VASILESCU

— (nedumerit): În fiecare seară... ?

POPESCU

— (jignit): Da' ce crezi că te mint ? Ia ascultă !...

VASILESCU

— (acceptă): Dacă spuneți dumneavoastră !

POPESCU

— Înțelegi ? (mîngîie clasorul): Călătoresc, Vasilescule... (la clasorul și-l pune într-o mapă): O minunăție !

VASILESCU

— Înțeleg, tovarășe Popescu. Vă înțeleg, dar nu e prea obositor ?

POPESCU

— Înțelegi ? sililescule, nu înțelegi pentru că eu nu călătoresc oricum. Asta e !

VASILESCU

— (aproape perplex): Nu ?

POPESCU

— Bineînțeles că nu.

VASILESCU

— (împăcat și cu ideea asta): Dacă spuneți dumneavoastră!

POPESCU

— Călătoresc imaginar, Vasilescule. Dar asta te depășește!... Să spunem Elveția, pasiunea mea... Ce știi tu despre Elveția...?

VASILESCU

— (nostalgic): Eeee!... Elveția...

POPESCU

— Nu șvaiterul, Vasilescule. Jocurile olimpice de iarnă... Confederatio Helvetica, Vasilescule, Confederatio Helvetica. Nu știi nimic. Trebuie să fii pasionat și mai trebuie timp, Vasilescule, pentru că și aici se pune problema specializării...

VASILESCU

— (realist): Da' undenu se pune, tovarășe Popescu?

POPESCU

— Pentru mine este de-a dreptul captivant, înțelegi tu, mă băiatule, captivant. Pe mine mă interesează să descopăr cantonul... Sau tu nu știi măcar că sînt patru cantoane?

VASILESCU

— (sincer): Numai patru?

POPESCU

— Da' tu cite credea?

VASILESCU

— Știți, eu am o mătușă...

POPESCU

— (curios, încîntat): Da? Nu mai spune...

VASILESCU

— Ați spus de canton, știți...

POPESCU

— Așa, așa! Te pomenești că are un Francesco Borromini?

VASILESCU

— (de bună credință): N-aș putea să spun. O avea... Că la noi în familie e unul Francisc... Că măntreb mereu de ce l-or fi botezat cu numele ăsta... E un fel de unchi al mătușii...

POPESCU

— (răstit): Vasilescule! Tu îți bați joc de mine?!

VASILESCU

— Vai de mine, tovarășe Popescu! Vorbesc serios. Puteți verifica și la cadru. E un canton între Roșiori și Caracal...

POPESCU

— (abținîndu-se): Între Roșiori și Caracal?!

VASILESCU

— (la fel de nevinovat): Pe cuvîntul meu de onoare!

POPESCU

— ca și cînd i-ar oleri o porțiță de scăpare): Și este filatelistă?

VASILESCU

— Cine?

POPESCU

— Cum cine? Mătușă-ta, nepoata lui Francisc ăla.

VASILESCU

— (radios): Nu e telefonistă!

POPESCU

— Așaaa!

VASILESCU

— Da. Să vedeți ce timbru...

POPESCU

— (încînd ochii mici): Mă, Vasilescule, mă băiatule, mă! Știi tu ceva?

VASILESCU

— (înțelege că trebuie să devină din nou subaltern): Nu știu, tovarășe Popescu.

POPESCU

— (se răzbună): Îți meriți soarta, Vasilescule. Aia e. O meriți cu viri și îndesat, tovarășe Vasilescu. Și te rog să-mi spui dacă situația cu importurile e gata.

VASILESCU

— Păi... Nu e, tovarășe Popescu! Cînd era să fie?! De-abia acum o jumătate de oră mi-ați spus s-o întocmesc...

POPESCU

— (cu gîndul la mărci): Nemaipomenit!

VASILESCU

— Dar o fac, tocmai lucrăm la ea...

POPESCU

— Nemaipomenit. Auzi? Francesco Borromini și Francisco Vasilescu...

VASILESCU

— (corecție umilă): Nu, că pe el nu-l cheamă ca pe mine...

POPESCU

— Mă, Vasilescule, să ne-nțelegem. Eu vorbesc de mărci, de filatelie, Vasilescule, nu despre arborele tău genealogic.

VASILESCU

— Despre filatelie, tovarășe Popescu.

POPESCU

— (didactic): În 1969, Elveția — Confederatio Helvetica, Vasilescule — a emis o serie intitulată „Celebrități naționale”. Clar?

VASILESCU

— Clar, tovarășe Popescu. Nu ne livrează ei nouă mașinile ălea pentru care trebuie să întocmesc...?

POPESCU

— (explodează): Lasă mașinile! Lasă-le, că nu știu ce fac...

VASILESCU

— (se face mic): Le las, tovară...

POPESCU

— (împăn): Lasă-le! Și apucă-te de situație!

VASILESCU

— (inocent): Păi situația este despre mașinile elvețiene...

POPESCU

— (dărîmat): Foarte bine! Să fie! (lamentație cu reproș): Vasilesculeee, mi-ai stricat ziua, Vasilesculeee! Asta e! Ai făcut-o harcea-parcea... (gest): Uite-așa! Nu mai are nici o valoare! (revelație): Știi măcar ce-ia o valoare?

VASILESCU

— (pușin ofensat): Vai de mine. Cum să nu știu. În valută, dolari, lire, mărci...

POPESCU

— Mărci, auzi! Tu să nu pronunți cuvîntul ăsta! Îți interzic să-mi vorbești mie de mărci.

VASILESCU

— (se scuză): Așa le zice... Cum ar fi lei la noi...

POPESCU

— (ca la școală): Vasilescule!

VASILESCU

— Da, tovarășe Popescu.

POPESCU

— Vino-ncoace, Vasilescule! (Vasilescu se duce lingă biroul lui Popescu și așteaptă cuminte): Așa! (scoate clasorul din mapă): Tu știi ce e ăsta? (Vasilescu tace de frică să n-o încurce iar): Nu știi, Vasilescule, și nu mă miră. Află că este un album, Vasilescule. Un album.

VASILESCU

— (ca să-i facă pe plac): M-am gîndit eu că asta trebuie să fie. Știi, am și eu unul... L-a făcut nevastă-mea împreună cu...

POPESCU

— Să nu spui că l-a făcut împreună cu mătușă-ta că innebunesc!

VASILESCU

— Nu. Cu fii-mea...

POPESCU

— Așa!

VASILESCU

— Să vedeți ce poze nostime am pus în el... E una de la nunta lui...

POPESCU

— (isteric): Faci! Taci din gură! Închide gura... Închide gura și deschide ochii... (frunzărind clasorul): Așa, așa... Nu-i aici... Asta e „Propaganda”... Așa... Asta e „Expoziția națională”... „Centenarul”... Uite-aici... Uită-te, Vasilescule!...

VASILESCU

— Mă uit, tovarășe Popescu!

POPESCU

— Vezi, asta e seria „Celebrități naționale”... Uite ăsta este Huldrich Zwingli...

VASILESCU

— ăsta cu un 10 pe el...

POPESCU

— Da...

VASILESCU

— Ieftin... Huldrich ăsta!

POPESCU

— Taci din gură! Ăstălaltul e generalul Henri Guisan și ăsta Othmar Shoenck... Așa... Ei bine, locul ăsta, locul ăsta vezi bine că este gol... Gol, Vasilescule!... Între Henri și Othmar...

VASILESCU

— Văd, tovarășe Popescu... Între Henri și Othmar...

POPESCU

— Aici, Vasilescule, este locul lui Francesco. Francesco Borromini, un arhitect. Acum ai priceput?

VASILESCU

— (jubilînd): A, da. Acum, da. Adică un timbru.

POPESCU

— Marcă, Vasilescule! Marcă. Timbru e ăla de la poștă. Pentru ilustrate: ...multe salutări de la mare, Vasilescule...

VASILESCU

— Știi, eu anul trecut am fost la Govora...

POPESCU

— Govora?! (autoritar): Treci la locul tău! Treci imediat! Să dea dracu' să nu fie gata situația pînă mă-ntorc! Întreabă cineva de mine, sînt pe teren... Ne-am înțeles?

VASILESCU

— Se poate?!

POPESCU

— Eu mă duc după marcă... Asta rămîne între noi...

VASILESCU

— Cum?! Plecași în Elveția...!?

POPESCU

— (uimit): Vasilescule! (intră în joc): A, da... Mi-a promis un coleg că-mi face rost...

VASILESCU

— Am înțeles. Vreți să nu se știe că vă duceți în... (gest).

POPESCU

— (șoptit, în taină): Da, Vasilescule! În sfîrșit, ai priceput. Vreau să nu se știe. Sst! Discreție absolută! Iau avionul, dau fuga pînă colea, în Elveția, cumpăr marca și la trei și jumătate mă-ntorc să semnez con-dica... Pa! Deci... Ssst!

VASILESCU

— (complice): Mormint! Dar, știți, aș vrea să vă rog și eu ceva... Dacă tot vă duceți, n-ați putea... Știți, o pereche de ciorapi pentru nevastă-mea...

POPESCU

— Bine, Vasilescule, bine, s-a făcut. Numai dacă n-or fi în grevă vînză-torii... (iese).

VASILESCU

— (rămas singur își treacă cu satisfac-ție palmele, se duce la birou și se cufundă din nou în lucru): Ca să vezi cu cine stăteam eu în birou?! (Lucrează pînă cînd intră...)

DIRECTORUL

— Bună ziua. Bună ziua, tovarășe...

VASILESCU

— (fisticit): Vasilescu, tovarășe director. Să trăiți, Vasilescu...

DIRECTORUL

— Ei, merge, merge?

VASILESCU

— Merge, tovarășe director merge! De ce să nu meargă?

DIRECTORUL

— Foarte bine, foarte bine. Dar tova-rășul Popescu unde e? Trebuia să-mi aducă o situație cu importurile de utilaj...

VASILESCU

— Cum să vă spun... Tovarășe direc-tor... Să vedeți... Este... Vine... Da, da...

DIRECTORUL

— Tovarășe Vasilescu, parcă așa spu-neți că vă numiți...

VASILESCU

— (topit): Vasilescu... Sigur că da. Și tovarășul Popescu...

DIRECTORUL

— Ce-i cu tovarășul Popescu?

VASILESCU

— Este pe teren... (răsullă ușurat).

DIRECTORUL

— Pe teren, care va să zică...

VASILESCU

— Da... Dar vine... Pînă la trei și jumă-tate vine... Vine precis...

DIRECTORUL

— Precis, zici?

VASILESCU

— Categoric, tovarășe director. (plin de sine): Păi ce, se duce cu tramvaiul... Zboară, tovarășe director... Poșta aeriană... Acuși pică. Dintr-un moment în altul. Ia, cum să vă spun eu?, ia marca și vine... S-ar putea să mai întîrzie puțin, poate, nu e sigur... Așa, ca de-aici pînă la colț, dar vine... Știți, depinde de vînză-tori...

DIRECTORUL

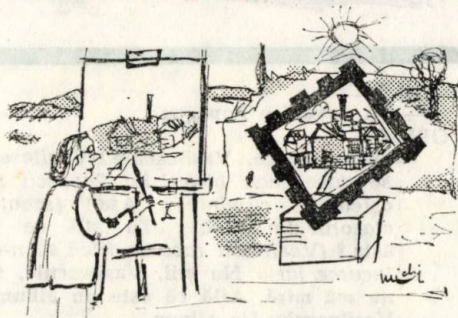
— De furnizori, vrei să spui...

VASILESCU

— De furnizori, sigur că da! Știți cum sint furnizorii (gest): ...acolo?! Ar trebui să se facă puțină ordine! Asta e.

DIRECTORUL

— Mă bucur, tovarășe Vasilescu. Mă bucur foarte mult. Înseamnă că și serviciul dumneavoastră s-a pus pe roate. Dacă tovarășul Popescu s-a decis în privința mărcii este totul în regulă. Înseamnă că foarte curînd vom relua fluxul tehnologic la noua bandă... E bine, e foarte bine... Să știți că nu mă așteptam. Da, da... Tre-buie să recunosc. Tovarășul Popescu a întrecut așteptările...

VASILESCU

— (cu scopul de a-l apăra pe Popescu): Dar e pasionat, tovarășe director. Și pune atîta suflet...

DIRECTORUL

— Frumos din partea lui. Bravo!

VASILESCU

— Toată ziua numai de mărcile alea îmi vorbește... Știi, să nu mi-o luați în nume de rău...

DIRECTORUL

— De ce, tovarășe Vasilescu? Așa și trebuie. Bine că, în sfârșit, și-a dat seama...

VASILESCU

— (întorcînd-o): Păi da. Așa spuneam și eu. Chiar azi dimineață cînd mi-a arătat albumul...

DIRECTORUL

— Documentația...

VASILESCU

— Dacă vrei dumneavoastră. Documentația... I-am spus-o franc: tovarășe Popescu, deviza noastră este — Pasiune, pasiune, pasiune! Aăăă... Înainte de toate... mărcile... Aăăă... Filipine și celelalte...

DIRECTORUL

— Filipine?!

VASILESCU

— Sigur că da. Și aăăă... cum îi spune Elveției... aăă. Cu confederația. Știi dumneavoastră...

DIRECTORUL

— Știu, dar noi n-o să mai importăm.

VASILESCU

— (năucit): Nuuuu?! Și tovarășul Popescu?...

DIRECTORUL

— Am stabilit odată în ședință. Luăm de la Mediaș. Poate chiar din capitală, dacă cei de la „Piulița nouă” au creat prototipul... Înșă cred că Mediașul ne poate livra măcar o bucată...

VASILESCU

— (la fel): La Mediaș? Nu? (gest) Nu? (adaptîndu-se): Aaaa, da! La Mediaș. Sînt convins că trece și pe la Mediaș. Dar asta înseamnă că o să întîrzie nițeluș... (autoconvîngîndu-se): Sigur că da. Nu se duce el hăăăă, dacă poate s-o procure de la Mediaș. Cum de nu m-am gîndit? Face și economie de valută... Ce, dolarii cresc pe toate drumurile?...

DIRECTORUL

— E, acum mai vii de-acasă...

VASILESCU

— Vin, tovarășe director. Se poate să nu vin. Dar nu știam că și dumneavoastră (face gestul cu lupa): Dar dacă asta e situația... Pasiunea e pasiune...

POPESCU

— (val-vîrtej): Am sosit, Vasilescule.

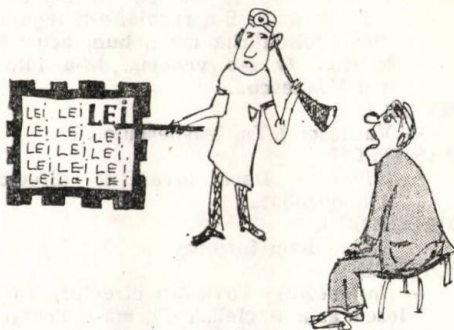
M-a căutat cineva...? (dă cu ochii de director; îstîcîndu-se): Să trăiți, tovarășe director, să trăiți... Vă rog să mă scuzați... Să vedeți... Știu că în timpul programului... Am fost pînă la...

DIRECTORUL

— Ei, s-a rezolvat?

POPESCU

— Să vedeți. Cum să vă spun?!

DIRECTORUL

— Spune omule! Ai luat-o sau n-ai luat-o?

POPESCU

— (uitîndu-se amenințător spre Vasilescu): aăăă... Dacă am luat-o... Știu și eu... Am luat-o... N-am luat-o... (term): Ce să iau, tovarășe director?

DIRECTORUL

— Cum ce? Marcă aia!

POPESCU

— (paralizat): Marca?

DIRECTORUL

— Da, marca. La care te-ai decis...?

POPESCU

— Cum, știați?

DIRECTORUL

— Se-nțelege.

POPESCU

— Adică vrei să spunei că și dumneavoastră...?

DIRECTORUL

— Altfel cum? Nu este normal să mă intereseze și pe mine?

POPESCU

— (prinde curaj): Ei, atunci se schimbă situația...

DIRECTORUL

— Ei?

POPESCU

— (mîndru de sine): Am luat-o, cum să n-o iau. Să scap o asemenea ocazie.

DIRECTORUL

— V-ați decis greu ?

POPESCU

— Da' de unde ! Lipsea ? Lipsea. Era locul gol ? Era. Trebuia s-o procur ? Trebuia. În concluzie : am cumpărat-o ! (intim) : Și dacă vă spun că a fost un chilipir n-o să mă credeți. Mai ieftin decât m-aș fi așteptat. Și e o frumusețe. Acum, fie vorba între noi...

DIRECTORUL

— (intrigat de atitudinea intimistă a lui Popescu) : E-n regulă, e-n regulă ! Toate felicitările mele, bun, acum la treabă... O s-o vedem... M-a informat Vasilescu...

POPESCU

— Vasilescu ? Tu, Vasilescule... ?

VASILESCU

— (vinovat) : Dacă tovarășul director m-a întrebat...

DIRECTORUL

— Da, eu l-am întrebat.

POPESCU

— (intimitate) : Tovarășe director, Vasilescu ăsta e clei... Tufă, mă-nțelegeți ? Nu se pricepe de loc. Ha, ha, ha... Habar n-are ce-i aia o valoare sau o eroare... Recunoaște, Vasilescule, că nu-ți taie nimeni capul... Ha, ha, ha... Tufă... Clei...

VASILESCU

— Recunosc, tovarășe Popescu. Recunosc, tovarășe director.

DIRECTORUL

— Asta e grav. O să am în vedere. Acum gata, la treabă.

POPESCU

— Și cum nu vreți s-o vedeți ? E o splendoare.

DIRECTORUL

— Ai și adus-o ?

POPESCU

— Bineînțeles. Păi o mai lăsam eu să-mi scape... Am avut noroc cu un coleg...

DIRECTORUL

— Coleg ? Popescule, Popescule !... (tușește incurcat) : Tovarășe Popescu... Nu prea e corect, dar dacă altfel nu se poate... Încă o dată, felicitări...

POPESCU

— Mulțumesc. Și dacă aveți nevoie de ceva... Un schimb, ceva nou... La dispoziția dumneavoastră.

DIRECTORUL

— Bine, bine... Vă aștept mâine dimineață la prima oră cu situația importurilor și cu documentația mașinii noi. (iese).

POPESCU

— ...Mașinii noi... Cum adică, Vasilescule ?

VASILESCU

— Adică eroare, tovarășe, Popescu. E-ro-a-re ! Aia e ! Tufă, nu ? Clei, nu ? Tovarășe Popescu...

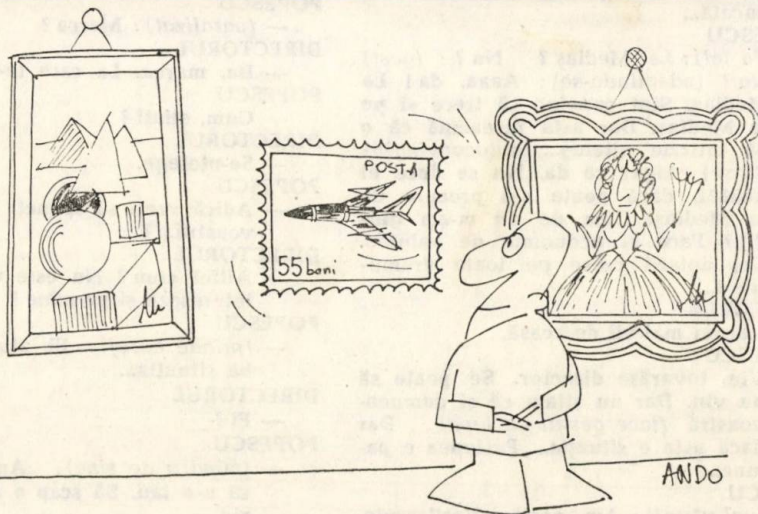
POPESCU

— (pierdut) : Ihm.

VASILESCU

— (tipă) : Tovarășe Popescu ! Ia veniți încoace să vă explic cum e cu Franciscanu ăsta ! Cu tovarășu Franciscanu ăsta ! Știți la „Piulița nouă” se află în studiu un prototip...

Desen de ANDO

CINE A FOST N. F. SEEBECK?

Seebeck și-a început activitatea în domeniul filateliei, editând la New York, în anul 1882, un catalog al mărcilor postale ale S.U.A. și ale altor țări. Nu mult după aceea, părăsind activitatea editorială, se lansează în comerțul filatelic cu ridicata. Pentru a-și asigura un fel de monopol asupra comercializării unor emisiuni, el și-a îndreptat atenția către unele dintre micile state din America Centrală. În 1889 el încheie un contract cu Republica Salvador, prin care se obliga să-i livreze gratuit toate cantitățile de mărci de care ar fi avut nevoie pe timp de 10 ani, cu condiția că în fiecare an mărcile să fie retrase din circulație la 31 decembrie. Plăcile de papă rămăneau în posesia lui Seebeck, care avea dreptul să vândă în timpul anului negustorilor de mărci cantități ștampilate. După retragerea seriilor din circulație, stocurile rămase erau predate lui Seebeck care le putea vinde și neuzate. Mai târziu, contracte similare au fost semnate și cu alte țări, ca Ecuador, Honduras și Nicaragua, oferindu-i lui Seebeck posibilitatea să inunde piața filatelică cu 70 serii cuprinzând nu mai puțin de 644 mărci.

În felul acesta Seebeck s-a folosit de greutatea financiară de pe atunci ale micilor state pentru speculațiile sale filatelice. Nu numai atât, dar el a continuat să tipărească mărci cu clișeele rămase în posesia lui, și după retragerea mărcilor din circulație, „fabricând” astfel licit reimpresiuni particulare.

Toate emisiunile aparute în cadrul contractelor amintite sînt cunoscute în filatelie sub denumirea de „emisiuni Seebeck”. Întreaga speculație a acestui negustor veros constituie unul dintre capitolele întinse din istoria filateliei.

SCRISORI SALVATE

Nu o dată, răsfoind revistele filatelice sau cataloagele marilor licitații filatelice, se pot întîlni indicații care se referă la „scrisori salvate din naufragii”.

Dar despre ce este vorba, în definitiv?

Iată răspunsul pe scurt: se întîmplă destul de des ca unele vase naufragiate să fi avut la bord curier postal. Se mai întîmplă — desigur mai rar — ca acest curier să poată fi salvat de la naufragiu, în total sau în parte. În astfel de situații, se obișnuiește ca scrisorile să fie dirijate la destinație. Ele sînt predate fie oficiului poștal din primul port mai apropiat, din primul port la care ajunge vasul de salvare sau — uneori — din portul de bază al salvatorului. De aici, poșta are grija de reexpediere.

Firește, de multe ori, peripețiile furtive ale naufragiului fac ca scrisorile să fie avariate. Unele sînt pătate sau cu textul șters, altele au plicurile rupte și cite altele li se mai pot întîmpla. În astfel de cazuri, poșta face o triere, caută să descifreze adresele, mai repară plicurile și cînd totul este gata, transmite scrisorile mai departe. Aici — la scrisorile din perioada filatelică — se mai poate întîmpla ca mărcile să se fi deslipit. Lipsa lor ar împiedica, în mod obișnuit, transmiterea scrisorilor; dar în caz de naufragiu, se mai trece cu vederea asupra ei. Și atunci, poșta adnotează pe scrisoare, fie de mină, fie cu cite o ștampilă special confecționată, un text sunînd cam în felul următor: „Scrisoare salvată din naufragiul vasului...”.

Această indicație justifică lipiturile, rupturile și pînă și lipsa mărcilor și deschide scrisorii calea spre destinație, pe care fusese cît pe aci să n-o poată ajunge.

Bineînțeles, ștampilele acestea fac parte din categoria ștampilelor cu caracter special.

În cadrul istoriei postale există — precum spuneam — un capitol aparte al scrisorilor de acest fel. Că el are mulți adepți, o dovedește căutarea mare pe care o au astfel de piese — bineînțeles autentice — la toate marile licitații filatelice.

O colecție de astfel de scrisori, însoțită de date informative asupra fiecărui naufragiu (numele corabiei, locul, data și împrejurările naufragiului și ale salvării curierului, calea urmată apoi de scrisoare pînă la destinație) devine foarte sugestivă și are o mare putere de evocare în domeniul istoriei comunicațiilor.

Mai recent, acest capitol s-a extins cu o nouă subîmpărțire, cuprinzînd scrisorile salvate din catastrofe aeriene (baloane, din perioada asediului Parisului, și — în secolul nostru — zeppelinuri, avioane aeropostale etc.).

Despre

GRUPELE ȘI CERCURILE FILATELICE

Dr. NICOLAE NEAGU

Statutul A.F.R. prevede la capitolul IV, articolul 10, următoarele: „Cercul filatelic A.F.R. formează unitatea de bază a asociației. Cercurile se organizează în localități, instituții, organe centrale, organizații economice de stat, cooperative, obștești, institute de învățământ de toate gradele etc. Pentru înființarea și funcționarea unui cerc filatelic este necesar un număr de cel puțin 100 membri cu drept de vot, cu excepția localităților care au un singur cerc și unde numărul membrilor poate să fie de minimum 30, din care majoritatea cu drept de vot. În cadrul cercurilor filatelice, se pot înființa grupe filatelice în facultăți, instituții, întreprinderi, cooperative agricole de producție, case de cultură, cămine culturale etc., având un număr de minimum 10 membri cu drept de vot, conduse de către un organizator, precum și în școli, cu un număr de minimum 10 membri fără drept de vot, conduse de un cadru didactic”.

Rezultă clar din acest text, că activitatea filatelică se desfășoară cu precădere în cercuri și că nu poate fi concepută în alte condiții. Sunt filiale conștiente de acest fapt, care acordă o mare atenție dezvoltării cercurilor și diversificării activității lor, cu rezultate foarte bune, ca filiala București, Cluj-Napoca, Brașov, Timiș, Sibiu ș.a., dar mai există și filiale, puține la număr, e drept, care nu au reușit să capaciteze resursele cercurilor pentru realizarea unor obiective de valoare. Există secretari și chiar președinți de cerc care refuză subordonarea lor filialelor, refuză controlul financiar intern efectuat de direcțiile județene P.T.T. și creează astfel mari dificultăți atît organelor ierarhice superioare, cît și mișcării filatelice românești pe care tind s-o compromită. Un exemplu negativ, în acest sens, îl constituie Ceicu Constantin, secretarul cercului „Delta Dunării” din Tulcea, care provoacă neajunsuri conducerii filialei, refuzînd C.F.I. al direcției județene P.T.T. O deficiență a cărei remediere urgentă se impune o constituie și vînzarea la ședințele de schimb ale unor cercuri, a unor piese

filatelice la prețuri de speculă. Numai cercurile filatelice și filialele pot acționa direct împotriva acestor speculanți, întrucît, conform articolului 31, aliniatul 1 din statut, cercul filatelic aplică sancțiunile, pe care comitetul filateliei le confirmă, cînd este vorba de excluderea din A.F.R., conform aliniatului f. din art. 23 al Statutului A.F.R.

Bineînțeles că, atunci cînd filialele sînt bine gospodărite, în cercurile și grupele filatelice nu apar neajunsuri, filateliștii nu comit abateri și nu perseverează într-o atitudine greșită. Pentru aceasta este însă nevoie ca activitatea filatelică să nu se desfășoare formal, în vederea elaborării unor dări de seamă favorabile conducerii cercului sau filialei, ci este nevoie de o opinie publică a filateliștilor în care să primeze ca principiu moral specific activității filatelice, dragostea și respectul față de marca poștală. Trebuie intensificată educarea filateliștilor în spiritul cultivării valorilor reale, a desconsiderării falsului material filatelic reprezentat de mărcile poștale emise de complezență în unele state slab dezvoltate, exclusiv în vederea comercializării lor ca atare, al respectului față de banul muncit, care nu merită risipit la taraba speculanților, tot așa cum nu merită risipit la masa de joc.

Cine ia măsuri împotriva unor neajunsuri, în mod legic, necesar, va ști să răsplătească și strădanile dezinteresate, izvorite din pasiune, ale aceloră despre care ing. Vasile Stănescu, secretarul filialei A.F.R. Brașov, spune, exprimîndu-se plastic, că, „dacă-i tai, în loc de sînge, curge filatelie”. În privința stimulării activiștilor pe tărîm filatelic, o experiență pozitivă deosebită o poate oferi ca exemplu filiala București care, numai în 1976 a acordat însigna de onoare A.F.R. unui număr de 76 membri dintre care 28 clasa Aur și 48 clasa Argint. Aceasta la numai un an după ce atribuisese medalia comemorativă „Mihai Viteazul” unui număr de 65 de membri A.F.R. Filiala A.F.R. București, pentru a stimula activitatea filatelică în cercuri, a pus, la vremea respectivă,

alte 125 de medalii la dispoziția conducătorilor cercurilor, pentru a fi atribuite activiștilor merituosi din cercuri, care s-au evidențiat în acțiunile filialei. De remarcat, din activitatea filialei București, că 15% dintre expozițiile filatelice organizate au fost realizate la nivelul cercurilor filatelice, iar 25% în unități ale Ministerului Educației și Învățământului (facultăți, licee, școli generale etc.). Faptul că o activitate bogată are, inevitabil, imperfecțiuni, nu trebuie să diminueze elanul activiștilor pe tărîm filatelic. La începutul lui aprilie 1978, o expoziție de cerc deschisă în holul Teatrului Nottara n-a putut fi vizionată decît de către spectatorii acestui teatru, accesul altui public fiind interzis. Această deficiență a fost corectată încă în aceeași lună, cînd Salonul de Primăvară al „Săptămîinii” a fost vizitat de cîte mii de filатели, care n-au fost obligați, cu această ocazie, să plătească un bilet de intrare la Teatrul Național, localul care găzduia această manifestare filatelică.

Dacă problema cercurilor filatelice este rezolvată, cel puțin teoretic, aspectele activității grupelor filatelice sînt, în general, foarte puțin cunoscute la nivelul filialei și a Comitetului Executiv A.F.R. Pentru aceste grupe filate-

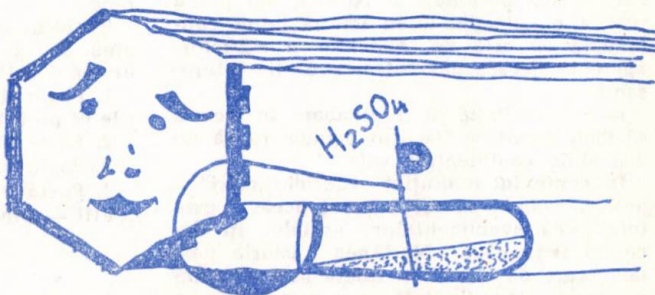
lice se pare că s-a făcut pînă în prezent prea puțin și că, numai în momentul în care acestea vor fi perfect puse la punct, vor exista premise reale pentru o dezvoltare firească, la nivel de masă, a activității filatelice în întreaga țară, în mod armonios. În grupele filatelice ar fi bine să vină pentru a ține conferințe activiștii de frunte ai A.F.R. Aici ar trebui să se ia inițiativa organizării unor simpozioane și expoziții, cu participarea și a unor filатели din alte grupe, pentru că s-a constatat că mai mult colaborează între ele filiale A.F.R. uneori îndepărtate geografic (aflate la peste 1000 de km. una de alta), decît două grupe filatelice dintr-un același cerc, care își desfășoară ședințele de schimb în aceeași zi și la aceeași oră, în aceeași sală. De altfel, nici actualul statut al A.F.R., a cărui revizuire se impune la viitoarea Conferință A.F.R., nu dă relații despre grupele filatelice, menționînd doar, în articolul 32, atribuțiile organizatorului de grupă.

Este necesar ca în viitor, pentru o dezvoltare armonioasă a activității filatelice, să întărim în mod deosebit această subunitate de organizare a filателиlor — grupa filatelică. În acest fel, crește și importanța cercurilor și, implicit, a filialelor județene A.F.R.

CHIMIA PE MĂRCILE POȘTALE

Toți cei care învață — în lumea întreagă — chimia, se familiarizează, încă de la primii pași în această știință — cu folosirea „hexagonului lui Kékulé”, mijloc indispensabil de orientare în domeniul atît de complex al valențelor, al structurii și al reacțiilor chimice.

În 1865, chimistul August Kékulé (1829—1896) a publicat teoria sa asupra benzolului. Prezentînd formula respectivă sub forma înșcrierii în sistemul hexago-

nal, Kékulé a realizat o expunere grafică clară a reacțiilor chimice respective.

Chimia s-a îmbogățit astfel cu un mijloc extrem de folositor de prezentare, folosit pretutindeni în activitatea practică.

Pentru a aminti teoria sa asupra benzolului — care a deschis căi noi în studiul chimiei organice — Poșta din R. F. a Germaniei emis în anul 1964 o marcă pe care apare celebrul hexagon cu formula respectivă.

Istoria universală a poștei

oglindită în

filatelie

Ing. EDMUND ZARAY

O vedere panoramică se deschide în fața ochilor noștri cu ajutorul micilor hîrtii simple colorate: o istorie a poștei, parte integrantă — poate puțin cunoscută — a istoriei omenirii.

Marca poștală care de obicei perpetuează amintirea evenimentelor politice, sociale sau economice, a progresului tehnic sau științific, momentele istoriei, mari opere de artă sau de literatură ne povestește aici propria ei istorie.

Vom vedea cum în decursul secolelor, organizațiile poștale au reușit să transmită prin distanțe din ce în ce mai mari și într-un răstimp din ce în ce mai scurt corespondențe, ajungînd pînă la apogeu: de a ștampila pe Lună plicuri destinate Terrei.

Filateliștii amatori de lucruri frumoase, fiind în același timp și îndrăgostiți ai trecutului sau pasionați ai istoriei, vor putea realiza o colecție, unde istoria intim confundată cu arta de execuție a mărcilor, apare la fiecare pas într-o evocație interesantă.

Iată o invitație la o plimbare în trecut, să dăm ascultare fiecărui detaliu, ca să ne dezvăluie confidențele sale.

În contextul evoluției istoriei „mari” a poștei, trebuie să reținem, că aceasta este totalitatea evenimentelor poștale în decursul timpurilor. Noțiunea „istoria poștală” care de obicei se referă la o anumită perioadă bine limitată, nu este decît o mică parte în această vastă, chiar foarte vastă istorie universală a poștei.

Fără exagerare se poate afirma, că domeniul istoriei poștale sub acest aspect, pornind de la începuturile ei pînă în zilele noastre, cere o pregătire filatelică corespunzătoare, pentru a depista prin mărci și documente poștale, aspecte importante ale acestei istorii, fără a intra în detalii obositoare, ocolind orice posibilitate de rupere a firului narativ, care trebuie să

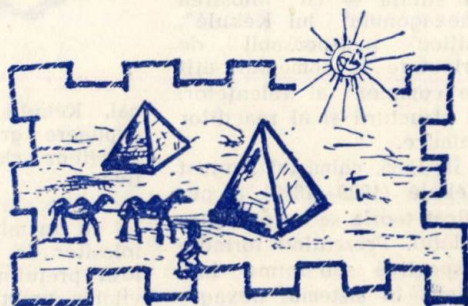
însoțească prin precizări concrete și date bine documentate, evenimentele acestei istorii.

Fiind vorba de un studiu tematic, în afară de cunoștințele filatelice de a găsi mărcile cele mai adecvate acestei teme, se cere ca materialul filatelic să fie completat cu răbdare și perseverență și cu alte documente circulate prin poștă prevăzute cu adnotări sau ștampile pe plicuri, fragmente de scrisori etc., care se impun la această temă în mod deosebit față de alte teme, pentru a da „izul” adevărat acestui studiu istoric.

În concluzie, mărcile și documentele poștale trebuie împletite cu un text judicios ales, ca rezultat al unei munci îndelungate și asidue, prin care filatelistul își dă dovada de o contribuție personală în lumina exigențelor competitive contemporane.

Evoluția serviciului poștal din antichitate pînă azi se poate concretiza în cele ce urmează astfel:

1. Poșta din antichitate (de la începuturile ei pînă în 395);
2. Poșta din evul mediu (395—1453);
3. Poșta erei moderne (1453—1789);
4. Poșta erei contemporane (sfîrșitul sec. XVIII — pînă azi).

1. POȘTA DIN ANTICHITATE

Apariția poștei coincide cu întemeierea statelor. Multe documente confirmă faptul, că fiecare stat deja în antichitate dispunea de poștă proprie. Poșta s-a dezvoltat pe drumurile importante de comunicație.

SECOLUL XIV Î.E.N.

EGIPTUL. La Tel-el-Amarna în 1892, arheologul englez V. Flinders, în cadrul cercetărilor istorice a găsit nu numai bustul unei prinseze cu 1360 ani î.e.n. reprezentat pe marca R.D.G. 549 (numărul catalogului Zumstein), ci și numele curierilor poștali de stat, care au parcurs drumurile din Memfis la Cartagina, din Memfis în Etiopia și din Memfis în India.

A trebuit însă să intervină Revoluția franceză și Expediția din Egipt, pentru a deschide un nou capitol în istoria arheologică a poștei egiptene. Această coincidență a împrejurărilor ar fi fost însă zadarnică, dacă J. F. CHAMPOLLION (1790—1832) n-ar fi găsit secretul cvadrimilenar al hieroglifelor. (FRANȚA 1801).

SECOLUL VI Î.E.N.

PERSIA. Împăratul Cyrus al II-lea cel Mare (558—528) este primul care înființează poșta de stat, realizată prin curieri rapizi, cu schimb de cai, străbătând câte 350 km. pe zi (IRAN 1585 Yvert).

ASIRO-BABILONIA. Curieri pietoni transmiteau ordinele regale gravate pe tablete de lut. S-au găsit la fel „scrisori” gravate în ceară la biblioteca Assurbanipal din Ninive (marca reprezentativă R.D.G. 1040—3).

SECOLELE V-VI Î.E.N.

GRECIA ANTICĂ. Curierii pietoni (grammatophores) transmiteau scrisori oficiale scrise pe papirus (MEXIC 180 Yvert).

Alexandru cel Mare (356—323) este organizatorul serviciului poștal prin curieri rapizi în timpul campaniei sale din Asia (GRECIA 457).

SECOLUL I Î.E.N. — SECOLUL V IMPERIUL ROMAN. Împăratul Adrian (76—138) întemeiază poșta de stat, care dispunea de o vastă rețea de drumuri de 80.000 km. Poșta „cursus publicus” avea caracter pur militar de dominație, fiind condusă de comandantul gărzii imperiale, cu curieri călări și căruțe cu indicatoare de timp și distanță; stații de câte 40 cai, de la cuvîntul „posita” derivînd în multe limbi cuvîntul „poșta” de azi.

Căutînd prin clasoare veți găsi mărci foarte deosebite și atrăgătoare înfățișînd lumea antică. (Catalogul mărcilor poștale românești — C.M.P.R. — 845, ITALIA 587, MAREA BRITANIE 626 și altele).

2. POȘTA DIN EVUL MEDIU

SECOLELE V—XV

Odată cu năvălirea popoarelor migratoare imperiul roman și poșta romană dispar. La sfîrșitul sec. X apar organizații poștale islamice la poarta Europei orientale, datînd din anul 650 (TURCIA 1546).

În Europa suveranii și seniorii epocii feudale dispuneau de curierii lor particulari. Această epocă — reprezentată prin diferite mărci (FRANȚA 732, 1372 ș.a.) — nu intră în domeniul istoriei poștei, după cum nu intră aici mesajele, scrisorile pe care le purtau din tîrg în tîrg călugării rătăcitori, trubadurii hoinari sau măcelarii. Ei nu pot fi confundați cu ceea ce înțelegem azi prin noțiunea de poștă.

Printre cele mai vechi organizații de poștă propriu-zise se situează, în Italia evului mediu, așa-numita „Companie a curierilor venețieni” în sec. XII, Poșta din Paris — organizația universității din capitala Franței — și Poșta Ordinului Cavalerilor Germani.

Creatorul poștei de stat în pragul erei moderne (1464) este Ludovic al XI-lea (FRANȚA 721).

Porumbelul de poștă se folosește des și în această eră (FRANȚA 1105, C.M.P.R. 2551—3, R.P.U. 1518).

SECOLELE XV—XVIII

Descoperirile geografice (America 1492 ș.a.) precum și cele științifice, libertatea de expresie, coincid cu întemeierea unei vaste organizații poștale centrale în Euro-

pa, cu o largă sferă de activitate.

Omul care soluționează această grea problemă este Francesco de Tassis (ital. Della Torre e Tassis, germ. Thurn und Taxis), care înființează liniile poștale Madrid — Paris — Bruxelles — Roma, iar în anul 1516 urmează Olanda.

La începutul acestei ere, curierii pietoni se apărau tot mai bine, bîta lor contra ciinilor se înlocuiește cu lancea fiind atacați pe drum (AUSTRIA 1204) sau cu sabia (MONACO P 42).

Mai tîrziu apar curierii călări, iar din ce în ce diligențele pentru transportul călătorilor și scrisorilor preiau locul lor.

Este interesant de a găsi și aici mărci din diferite țări care evocă aceste evenimente precum și comemorarea înființării organizațiilor poștale din această epocă, formînd astfel o idee asupra modului în care se distribuia corespondența, asupra pitorescului costumului sau uniformelor poștașilor de atunci.

În anul 1653, în urma propunerilor făcute de Vélayer și Nagent, Ludovic al XIV-lea aprobă introducerea cutiilor pentru colectarea scrisorilor.

Anul 1744 are o deosebită importanță în istoria poștei de la noi. Se înființează Poșta Română cu curse de poștașion și curieri călări (C.M.P.R. 844, 846).

La sfîrșitul sec. XVIII apar căruțele poștale țărănești deschise, curierii călări neputînd transporta decît o greutate de 37 kg. Scrisorile degradîndu-se în astfel de condiții, ele au fost prevăzute cu prelate (U.R.S.S. 3096 ș.a.).

3. POȘTA EREI MODERNE

SECOLELE XVIII—XIX

POȘTA PREFILATELICĂ

Din domeniul prefilateliciei fac parte trimiterile poștale datînd dinainte de introducerea mărcilor poștale adezive.

În ceea ce privește țara noastră, se încadrează în filatelie pentru Moldova scrisorile trecute prin poștă înainte de punerea în circulație a primei emisiuni „Cap de bour” — 1858, iar pentru Țara Românească, cele datînd dinainte de emisiunea „Principatele Unite” 1862.

Se pot trage concluzii asupra contextului istoric în care a circulat piesa respectivă prin elocvente semne, cum sînt de exemplu ștampilele. Cele mai vechi ștampile indicau emblema organizațiilor poștale, care efectuau transportul corespondenței. Etapa următoare este a ștampilelor de loc — de obicei „liniare”, apoi a fost introdusă în ștampile și data, inclusiv numele localității de expediere. Mai tîrziu au fost introduse și ștampilele de sosire. Fel de fel de alte ștampile mai pot fi întîlnite, ca ștampilele moldovenești FRANCO și altele.

SECOLUL XIX

APARIȚIA PRIMEI MĂRCI ADEZIVE ȘI REFORMA LUI ROWLAND HILL

Cît de impresionantă este prezența primei mărci adezive engleze, apărută în 1840, de un penny, pe un plic circulat prin poștă! Pînă cînd o găsim undeva, să ne mulțumim cu reproducerea ei pe o marcă „PHILYMPIA-70” (MAREA BRITANIE 580), urmată în aceeași serie de reproducerea primei mărci încrustate din 1847 și a celei tipografiate în 1855 (MAREA BRITANIE 581, 582).

Cît despre Rowland HILL, „părintele mărcii poștale”, el lansează nu numai marca poștală ci și o reformă poștală, concretizată în aplicarea unei mărci simple de un penny, pe orice scrisoare, indiferent de distanță sau de greutatea ei (R. Hill seria portugheză 608—615).

POȘTA FERROVIARĂ

În anul 1814, grație inginerului britanic G. STEPHENSON (1781—1848) — marca R.P.U. 1036 — căile ferate oferă noi posibilități dezvoltării serviciului poștal. În Belgia se creează în 1835 prima poștă ambulantă, apoi în Franța în 1844 (FRANȚA 608), iar în țara noastră în urma înființării căii ferate București-Giurgiu (C.M.P.R. 2902) în 1869, Ministerul de Interne, prin Decizia nr. 5335 din 28.3.1875, dispune înființarea primelor birouri ambulante poștale.

POȘTA FLUVIALĂ

Poșta fluvială a fost organizată în Europa în anul 1837 de „Prima Societate de Navigație Fluvială pe Dunăre” — D.D.S.G. (AUSTRIA 612—614), avînd agenții în toate

porturile dunărene de la Viena pînă la Brăila (amănunte C.M.P.R. pag. 524—526).

POȘTA MARITIMĂ

La începutul secolului XIX, mările și oceanele erau împărțite corăbiilor cu pînze. Însă în anul 1807 Robert FULTON (S.U.A., 787 Yv.) reușește să construiască o navă acționată de puterea aburilor. Chi-pul lui Fulton mai apare și pe o marcă din R.P.U. (nr. 1035). Desenul redă și primul vas cu zbaturi, alături de o uriașă navă modernă. Apariția triumfală a vapoarelor pe căile maritime a avut repercusiuni și în domeniul poștal.

În anul 1895 pleacă primul pachebot din portul Constanța la Constantinopol; Asociația Filateliztilor din R.S.R. a comemorat acest eveniment prin emiterea unui plic special „75 ani de navigație maritimă română” în 1970.

Multe mărci au darul de a evoca un moment romantic din istoria navigației și a poștei maritime, pe care progresele furtunoase ale tehnicii îl transpun în actualitatea zilelor noastre.

POȘTA ÎN TIMPUL EPIDEMIILOR

Pentru a preveni ravagiile maladiilor epidemice, acum 300 de ani deja se practica dezinfectarea corespondențelor în carantine. Astfel, la Petrovaradin în 1795 (epidemie de pestă), apoi în secolul XIX în Carpați (Timiș) în urma holerei ce bîntuia în Țara Românească.

Prima conferință poștală a avut loc la Paris în 1863 cu participarea următoarelor state: Danemarca, Austro-Ungaria, Elveția, Franța, Italia, Marea Britanie, Portugalia, Spania, Prusia, Orașele Hansei și Insulele Hawai (AUSTRIA 11006, UNGARIA 1931, SPANIA 1440).

UNIFICAREA POȘTALĂ A PRINCIPATELOR ROMÂNE

În luna iunie 1862 s-au emis mărcile poștale comune ambelor Principate Române Unite, pe baza unui tarif poștal aplicabil pe întregul cuprins al noului stat român. Prin decretul promulgat de domnitorul Al. I. CUZA, unificarea poștală a celor două principate s-a realizat în perioada mai-iulie 1862. Caracteristicile acestei unificări sînt: tarife poștale uniforme, mărci identice ambelor principate unite (începînd de la marca 8 C.M.P.R.), ștampile poștale în caractere latine, introducerea cutiilor poștale.

Sînt nespuse de interesante imprimatele poștale circulate, cu dimensiuni neobișnuite zilelor noastre ca: „Depeș telegrafică” sau „Telegramma” (format 300×205 mm), „Reclamațiune pentru obiectele transmise și nesosite la destinație” (format 330×240 mm), „Carta de poșta”, mandate poștale și altele. Astfel de piese, pe lingă valoarea lor strict filatelico-poștală, mai au și o valoare aparte, ca documente istorico-lingvistice, peste cea care ar rezulta numai din ștampilele sau adnotațiile lor poștale, formînd astfel o adevărată comoară a poștei române din trecut.

POȘTA PNEUMATICĂ

Deja la jumătatea secolului trecut, în metropolele europene, factorii poștali aveau de parcurs mari distanțe. Pentru remedierea acestei situații, scrisorile cu o greutate prescrisă sînt și astăzi închise în niște cutii cilindrice, lansate sub presiune cu o viteză de 1 km/min prin tuburi metalice subterane.

POȘTA PRIN BALON

Prima poștă prin balon, la bord cu navigatorul Jean Pierre BLANCHARD, a fost realizată la 9.I.1793 pornind din Philadelphia, în prezența primului președinte al Statelor Unite din America, la Washington.

În Europa poșta prin balon este realizată de către Danemarca în 1808, cînd balonul cu scrisori a reușit să traverseze blocada britanică între insulele Fünneen și Seeland, Danemarca fiind aliata Franței (Danemarca 581).

Peste 2 milioane de scrisori așternute pe foi subțiri au putut trece dincolo de cleștele de fier al asediatorilor Parisului (cu 2 1/2 milioane de locuitori) în perioada 23.9.1870 — 28.1.1871, în timpul războiului franco-prusian, fiind transportate de baloane sîerice (FRANȚA 1030, 1725).

UNIUNEA POȘTALĂ UNIVERSALĂ

În anul 1868, directorul poștei germane Heinrich von Stephan (1831—1897) lansează prima oară o idee de a unifica poșta diferitelor țări (R.F.G. 130, Chile 227 Yv.).

Primul congres al poștelor a avut loc la Berna, unde 22 state, la 9.10.1874, au aderat la „Asociația Generală a Poștelor” (ELVEȚIA 167, 168 ș.a.), printre care și România.

În 1878 are loc a doua Conferință Mondială a Poștelor, unde se decide schimbarea denumirii asociației în Uniunea Poștală Universală (U.P.U.).

POȘTA PRIN BICICLETA

Dorința milenară a omului de a se deplasa cât mai repede, folosind propriile sale forțe, este realizată în secolul trecut.

Inginerul britanic I. LAWSON perfecționează bicicleta lui R. BRAIS, însă larga ei popularitate bicicleta o câștigă numai prin pneumaticele lui Dunlop în 1888 (Franța 1776, R.P.U. 1343-4). De atunci pînă azi acest apreciabil vehicul rutier este prietenul drag al poștașilor.

SECOLUL XX

POȘTA MOTORIZATĂ

Această temă bogat oglindită în filatelie, vă oferă noi posibilități de prezentare a istoriei poștei de la începutul secolului nostru pînă în zilele noastre. Mărcile din R.P.U. 2541, 2545 arată de exemplu poșta motorizată în anii 1902—1912; acestea sînt urmate de o serie de mărci apărute în lume înfățișînd motociclete (C.M.P.R. 843 ș.a.), autocamioane, avioane poștale, autodube poștale ambulante. Este cît se poate de unică marca poștală de 20 bani din 1974 (Centenarul U.P.U.), care reprezintă o barcă poștală cu motor în Delta Dunării (C.M.P.R. 3293).

POȘTA MONTANĂ

Este reprezentată prin multe mărci foarte atrăgătoare (AUSTRIA 1135, 1137, 1138, Suedia 854 și altele), pe care le veți găsi în plicuri filatelice sau în clasoarele filateliștilor.

POȘTA PRIN SUBMARIN

În timpul primului război mondial Societatea Germană D.O.R. (Deutsche Ozean Reederei) dispunea de două submarine comerciale care se ocupau cu transmiterea scrisorilor.

POȘTA MILITARĂ ȘI DE CAMPANIE

Primele mărci cu supratipar „F.M.” (Franchise militaire — Francatură militară) apar în 1901 (Franța PM. 102), urmate apoi fără supratipar în Austria în anul 1915. Căutînd prin sertare, prin poduri poate veți găsi astfel de cărți poștale — în general scutite de francatură — sau chiar una confecționată din coajă de mestecăn, practică de militari în cursul celor două războaie mondiale.

POȘTA PRIZONIERILOR DE RĂZBOI

Ostași căzuți prizonieri au fost internați în lagărele de prizonieri. Cărțile poștale puse la dispoziția lor purtau ștampila: „Pentru prizonieri de război” în limba

franceză și în limba țării respective. Acest text mai tirziu a fost imprimat sau era menționat de expeditor. În general cărțile pentru prizonieri erau scutite de francatură.

Cîte suferințe au fost camuflate de cenzura comandamentelor acestor lagăre! Astfel de cărți pe lingă interesantele aspecte filatelice și istorice evocă timpurile grele de război și ne transmit mesajul de luptă neîncetată pentru menținerea păcii în întreaga lume.

POȘTA LAGĂRELOR DE CONCENTRARE

Istoria poștei este istoria omenirii. Dar există un capitol unde studiul unui document poștal devine singura sursă de informare existentă a acestui „univers concentrațional”, atunci cînd ne aplecăm în amănuntele istoriei poștale a ghetourilor și a lagărelor de concentrare. De aici s-a putut scrie la fiecare două săptămîni, sau o dată pe lună, din altele o dată în trei luni, pe un formular tip cu cerneală și exclusiv în limba germană.

La început poșta ghetourilor a fost dirijată prin „cel mai bătrîn evreu”, apoi venea ordinul înființării lagărelor de concentrare în luna aprilie 1933, pentru a justifica că deportatul nu poate să scrie altceva decît că... „se simte bine și este sănătos”. Și apoi după conferința de la Wannsee în 1942 urmează „soluția finală” în lagărele de exterminare. Mărcile din Polonia (1682-4, R.D.G. 624) și altele completate cu cărți poștale circulante, ne aduc aminte astfel de o epocă de tristă memorie supranumită: „Munca te eliberează!”

CENZURA POȘTALĂ

În afară de obliterările poștale mai întîlnim pe corespondențele din timpul războaielor și ștampile de cenzură, cu o mare putere de evocare. Ele formează un minunat material pentru istoria poștei. Găsind astfel de scrisori sau cărți poștale, păstrați-le cu grijă; ele sînt amintiri scumpe și adevărate documente filatelice.

POȘTA PARTIZANILOR

Frontul de eliberare (Osvobodilna fronta) din Slovenia a luat ființă în aprilie 1941 (IUGOSLAVIA 685-6). În luna iulie 1941, Partidul Comunist din Iugoslavia a inițiat răscoala populară în Serbia (688-9), în Crna Gora (690-1), în Croația și Bosnia-Herțegovina (692-5).

În Italia de Nord, în urma lipsei de mărci poștale din motive tehnice și a funcționării defectuoase a poștei, Comitetul

Național de Eliberare, la sfârșitul războiului — la data de 20.4.1945 — aprobă emiterea mărcilor postale din partea Comandamentului de Partizani cu sediul la Tizano Val Parma. Mărcile de 5 și 10 lire au circulat doar câteva zile, armatele aliate intrând în ziua de 8 mai 1945 la Parma. În 1942, Organizația pentru Polonia independentă a organizat la fel poșta clandestină a Poloniei. Mii de mărci cu inscripția „Tajna Poczta Polska—Obrona Warszawy” de 25 gr. circulau pe teritoriul Poloniei.

POȘTA AERIANĂ

Istoria corespondențelor pe calea aerului este formată din masa mare a scrisorilor postale trimise în mod obișnuit fie prin avion, fie prin dirijabile, în secolul nostru.

PRIN AVION:

Se pot considera ca perioadă de pionierat primele transporturi de corespondențe din partea oficiului poștal din Londra 1911 (Marea Britanie 705) precum și înființarea primei legături postale aeriene în bazinul Rinului, între orașele Frankfurt am Main-Darmstadt, Frankfurt am Main-Mainz, Darmstadt-Worms, Worms-Mainz, în 1912. Mărcile emise purtau inscripția „Prima poștă aeriană germană — Rin” (Cat. Michel IV F, GERMANIA).

Printre primele zboruri postale regulate se situează cel din Przemyśl, înființat la 1.10.1914 de trupele austro-ungare care au fost încercuite. Această linie a funcționat pînă la 22.3.1915, ziua capitulării cetății.

Peste doi ani se efectuează în Italia două curse aeriene la data de 19.5.1917, pe distanțele Roma—Torino respectiv Torino—Roma cu avionul și cea cu hidroavionul pe traseul Palermo—Napoli. Aceste zboruri au fost organizate oficial de poștă, care a emis de fiecare dată cîte o marcă supratipărită special. Aceste piese sînt adevărații precursori ai mărcilor postale aeriene (ITALIA 126, 127).

În 1918, Poșta Austro-Ungară a organizat o legătură poștală regulată între Viena-Budapesta-Lemberg și Cracovia spre Kiev. Lungimea acestei legături postale aeriene a fost de 1200 km.

Din punct de vedere filatelic poșta a folosit trei valori de mărci „Stema” cu supratiparul „FLUGPOST” (Poșta aeriană)

(AUSTRIA 217—219), iar Ungaria două mărci „Parlament” cu supratiparul „REPÜLOPOSTA” (Poșta aeriană” 210-11).

În anul 1919 apar primele mărci fără supratipar (GERMANIA 112, 113).

În anul 1923 se inaugurează prima linie aeropoștală regulată din lume, pe traseul transcontinental Paris—Constantinopol, prin grija Companiei franco-române de navigație aeriană și a unor transporturi regulate aeropoștale de noapte, pe tronsonul București—Belgrad.

PRIN DIRIJABIL:

În 1852 Henry GIFFARD construiește primul dirijabil acționat de o mașină cu aburi și deja în 1897 o invenție, dirijabilul realizat de David SCHWARTZ și Ferdinand ZEPPELIN începe o luptă „pe viață și pe moarte” cu avionul. Această luptă va avea numai avantaje pentru poștă, aceasta devenind mai rapidă.

Nenumărate emisiuni de mărci marchează evoluția zborurilor dirijabilelor Zeppelin în Europa și peste Ocean. (GERMANIA 435-6, 449-50, 465-7, U. SOV. 395-8, ITALIA 440-5 ș.a.).

De curînd a apărut o emisiune de mărci postale românești consacrată dirijabilelor, printre care dirijabilului LZ-127 survolînd teritoriul României (Brașov, Sibiu, București la data de 16.10.1929).

Îmbinînd frumusețea acestor mărci cu scrisori și cărți postale trimise pe calea aerului ele oferă o panoramă impresionantă din istoria poștei.

PRIN PLANOARE:

Mai puțin sînt practicate în trecut trimiterile postale cu planoare. În această privință și la noi s-au făcut experimentări în anul 1935.

PRIN RACHETĂ:

Se spune că poșta aeriană a viitorului este racheta. Au fost făcute experimentări în Germania și Anglia între anii 1933—39 și mai tîrziu în Cuba (31 PA Yvert), însă pînă astăzi ele nu au confirmat așteptările.

POȘTA POLARĂ

Ea ne povestește lupta omului într-o regiune imensă și crudă a Arctice și An-

tarcticei unde nenumărate mici cristale de zăpadă reflectînd razele orbitoare ale soarelui îți iau vederea și peste care în noaptea tăcută se întinde cupola polară a miilor de stele sclipitoare.

Multe țări au emis mărci avînd ca temă cercetările polare, ca Uniunea Sovietică, R.D.G., R.P.U., Belgia, Statele Unite, Argentina și altele. Poșta Română, în anul 1968, comemorează printr-o marcă (C.M.P.R. 2781) 100 ani de la nașterea marelui savant și cercetător al Antarctidei Emil RACOVITĂ.

Deosebit de interesante sînt plicurile circulate în regiunile îndepărtate ale ghețarilor, purtînd ștampilele de bord ale navelor, ca de exemplu: a spărgătorului de gheață „Krasin”, care în 1928 a participat la salvarea supravieșuitoarelor dirijabilului „Italia” în cadrul expediției lui Nobile, a spărgătorului „Lenin”, a motonavei electrice „Fridtjof Nansen” și multe, multe altele.

Filateliștii care sînt atrași de această temă, vor găsi un ajutor prețios din partea grupării tematice de filatelie polară A.F.R., care emite buletine de informații rapide „POLAR-EXPRES” (redactor șef M. Scarlat — Alexandria).

MECANIZAREA ȘI AUTOMATIZAREA POȘTEI

Tendința accentuată de creștere a corespondențelor în întreaga lume necesită găsirea noilor metode de rezolvare pentru transmiterea trimitărilor poștale la destinație. Astfel s-au introdus noi sisteme de mecanizare și automatizare poștală (U.R.S.S. 3101, SPANIA 2262). Distribuirea electronică se perfecționează din ce în ce. În

vederea ușurării cartării scrisorilor s-a introdus codificarea poștală (FRANȚA 1789).

VIITORUL POȘTEI ÎN „ERA COSMICĂ”

În 1971 echipajul astronavei „Apollo-15” realizează o misiune unică în istoria universală a poștei. O sută de scrisori destinate Terrei sînt ștampilate pe Selena la o distanță de aproape 400 000 km de noi (ștampila poștală a rămas pe Lună).

Trecutul, prezentul și viitorul poștei este reprezentat pe o coliță ungară (2927-30) emisă cu ocazia centenarului U.P.U., care înfățișează cele patru evenimente importante din istoria poștei: trimiterea poștale prin diligențe, autovehicule, avion și rachetă.

Mijloacele de comunicație și transport de care dispune poșta au un rol organizatoric. Poșta are însă o misiune universală mult mai substanțială și sublimă: de a întări legăturile între popoare, ca ele să se înțeleagă din ce în ce mai bine.

Putem oare concepe realizarea acestei dorințe fierbîntă a omenirii fără poștași? Ei vor rămîne și în viitorul îndepărtat slujitorii acestei cauze mărețe.

Să le acordăm — în încheiere — un modest OMAGIU prin mărcile poștale care reflectă munca lor obositoare, depusă în orice împrejurare pe cele cinci continente.

RARITĂȚI

Biverb: (5, 10)

CÎTE CEVA DESPRE PRIMELE MĂRCI POȘTALE FRANCEZE

Apariția primelor mărci poștale în 1840 în Anglia a stîrnit un deosebit ecou în opinia publică franceză. Deși, în timpul monarhiei, au fost prezentate Parlamentului diverse proiecte similare, ele s-au izbit de intransigența Ministerului Finanțelor care se temea că această reformă să nu afecteze veniturile statului.

Revoluția din 1848 aduce în fine și reforma poștală. Director general al Poștelor devine E. Arago, din inițiativa căruia Parlamentul votează Decretul de emitere a primelor trei mărci (20 și 40 cent. și 1 fr.) la 24 august 1848.

Desenul unic al noilor mărci trebuia să înfățișeze, într-o realizare alegorică, Republica. Dîndu-și seama că marca — acest ambasador al țării — va fi considerat drept emblema Franței, Arago a propus ca ea să reprezinte capul zeiței antice Ceres, simbol al recoltei și al bunăstării.

Și acum, unele amănunte tehnice pito-rești asupra fabricației mărcilor.

Gumarea mărcilor franceze s-a făcut cu gumă arabică, cu o pensulă obișnuită. Lucrarea s-a făcut foarte încet, din cauza lipsei de ventilație din imprimărie.

La început, imprimarea mărcilor se făcea manual, norma zilnică fiind de 218 coale de mărci de 20 c și 172 coale de 40 c. În curînd această formă nu a mai acoperit necesarul. Nici cantitatea de hîrtie nu mai putea fi asigurată în mod ritmic, astfel că de multe ori hîrtia era achiziționată din diferite papetării. Din aceste motive, pe lângă imprimarea manuală s-au achiziționat și două prese mecanice, asigurîndu-se în acest fel necesarul de mărci poștale.

Cu începere din anul 1837, guvernul francez a înființat o legătură poștală permanentă între Marsilia și Constantinopol. Legătura se făcea la intervale de zece zile — de vasele Administrației Poștelor, puse sub comanda cîte unui căpitan detașat din marina militară. În total linia poștală a folosit — pînă în 1848 — zece vase.

Interesant pentru filателиști este că pe bordul fiecărui vas erau îmbarcați agenți poștali care aplicau pe corespondență ștampile dublu cerc pe care — pe lângă indicația „Postes Françaises” și data — mai apărea, în partea de jos, și numele vasului respectiv, uneori încadrat în paranteze.

Din octombrie 1851, linia a trecut în exploatarea „Companiei Mesageriilor Imperiale” franceze. La fiecare escală, agenții poștali de pe bord coborau și plasau lângă pasarelă o cutie poștală mobilă, în care puteau fi puse scrisori. În felul acesta, se oferea posibilitatea de a se expedia corespondența chiar în clipa plecării vasului, metodă care — pe vremea aceea — constituia un mare progres.

Ștampilele de bord ale perioadei 1852—1866 sînt și mai curioase și interesante, întrucît ele poartă numai numele vasului și data.

Ținînd seama că unele purtau nume geografice din afara Franței (Danube, Balkan, Neva) se explică astfel ceea ce putea constitui pentru unii o enigmă poștală, cum ar fi ștampila „Amsterdam”, cu data în limba franceză, aplicată pe mări franțuzești.

Cu timpul, ștampilele de bord de pe vasele de linie franceze pentru Levant au suferit multe schimbări mergînd pînă la ștampilele dreptunghiulare, din 1932, ale „pacheboturilor” Companiei Mesageriilor Maritime.

SPORTUL ALB

Prima marcă din lume avînd drept subiect tenisul (sport mult îndrăgit și la noi în țară) a apărut în anul 1934, în Filipine (Yvert 245). În Europa, o marcă cu acest subiect a apărut în Uniunea Sovietică, un an mai tîrziu. Interesant de reținut este faptul că pînă la cel de-al doilea război mondial în lumea întreagă n-au apărut decît șase mărci cu acest subiect. Pînă în anul 1937 numărul lor s-a ridicat la peste o sută, emise în nu mai puțin de cinci-zeci de țări.

MINERVA ROMÂNIEI

ȘI ICARII SECOLULUI XX

TIBERIU VLAD

Numeroasele căutări, studii și investigații într-o perioadă de aproape 15 ani care mi-au fost necesare pentru alcătuirea colecției tematice „NAVIGATORI COSMICI” au necesitat peste 20.000 de obiecte de corespondență referitoare la schimburi de experiență, documente și material filatelic postal cu peste 110 țări din lume, formații de la centrele spațiale de lansare și recuperare a navelor cosmice cu oameni la bord, de la savanți și oameni de seamă implicați în grandioasa epopee astronomică. Acestea m-au dus, în urmă cu aproape șapte ani, la concluzia că multe realizări spațiale mai vechi și contemporane au la origine și prestigioase contribuții și priorități ale gândirii tehnico-științifice românești.

În cele ce urmează am să încerc să prezint cum poate contribui un exponat filatelic la evidențierea strălucitelor tradiții ale inteligenței românești.

DE LA COLECȚIILE „NAVIGATORI COSMICI” ȘI „PAȘI PE LUNĂ!” LA... „MINERVA ROMÂNIEI ȘI ICARII SECOLULUI XX”...

Interesantele emisiuni ale TELEVIZIUNII ROMÂNE din 1976, precum și secția de contribuții și priorități românești în domeniul aerospațial de la MUZEUL TEHNIC „Prof. ing. D. LEONIDA” din București au confirmat pe deplin documentarea și concluziile expuse în rândurile de mai sus.

Ca filatelist, am încercat un sentiment de profundă emoție, dat fiind faptul că strădanile mele pentru HOBBY-ul care mă pasionează și-au găsit o confirmare atât de strălucită. Să mă explic! De peste cinci ani de zile, am realizat un exponat filatelic dedicat cuceririi Lunii. În toți acești ani, am studiat și investigat permanent tot ceea ce era legat de această realizare tehnico-științifică, la care un aport remarcabil l-au adus oameni de seamă, savanți, care s-au născut, au trăit și au creat pe pământul României. Am purtat corespondență cu unii dintre ei: Henri COANDĂ, Hermann OBERTH, Elie CARAFOLI, savanți care au avut deosebita amabilitate de a da curs solicitărilor mele, scriindu-mi sau acorindu-mi răspunsuri în scrisori sau pe materiale postale filatelice, referitoare la activitatea lor și a altor oameni de știință din România în astronautică, impresiile pe care le-au încercat cu prilejul diferitelor misiuni spațiale.

Exponatele „NAVIGATORI COSMICI”, „PAȘI PE LUNĂ...” — din care derivă cel menționat în titlu — au participat la expoziții naționale și internaționale, fiind distinse cu diverse premii, diplome și medalii de bronz, argint și aur.

Întotdeauna mi-am propus, și acum mai mult ca oricând susțin ideea că exponatul filatelic trebuie să demonstreze ORIGINALITATE ȘI INEDIT, INVENTIVITATE, MUNCĂ FILATELICĂ. Am dorit și nădăjduiesc ca exponatul filatelic să constituie un MESAJ, un REPORTAJ DINAMIC, plin de vervă, atrăgător, care să dea — prin filatelie — cele mai neașteptate și în același timp cele mai interesante aspecte în legătură cu tema tratată.

Am considerat ORIGINAL ȘI INEDIT ca misiunile spațiale realizate să fie comentate, adnotate, să evidențieze cum gîndesc și ce părere au cosmonauții, savanții și alte personalități despre ODISEEA ASTRONAUTILOR, reușind ca diverse piese postale filatelice să fie trecute prin mina lor, să le aibă câteva clipe în față, să gîndească și să aștearnă pe ele un autograf, o dedicație sau un răspuns la o întrebare — direct de către participanții și realizatorii actualei ERE SPAȚIALE!

Ce poate fi mai interesant decît faptul că o marcă sau o coliță, un plic, o obliterate, o ilustrată maximă sau un alt obiect poștal filatelic poartă un autograf, o dedicație, o adnotare, o idee, un răspuns, chiar despre ceea ce au înfăptuit sau vor înfăptui participanții la ODISEEA ASTRONAUTICĂ?

Se apreciază ca deosebit de interesante și valoroase într-un exponat, piesele poștal-filatelice cirkulate efectiv. Dar cele realizate în maniera menționată mai sus, și din care voi prezenta o parte, au cirkulat efectiv — nu o dată, ci de două, trei sau patru ori, pentru a fi realizate în forma definitivă, și nu cîteva săptămîni — ci luni și ani de zile, străbătînd țări și mări, continente și oceane pentru ca în final să reprezinte ceea ce sînt astăzi în exponat.

Apreciez că intenția mea de popularizare a acestor realizări — prin filatelie — va reuși să aducă o modestă contribuție la reliefaarea strălucitelor tradiții ale inteligenței românești, aflată permanent în primele linii ale științei mondiale! Voi prezenta, succint, structura iar prin cîteva reproduceri fotografice, conținutul exponatului „MINERVA ROMÂNIEI ȘI ICARII SECOLULUI XX”.

Din cele peste o mie foi de album ale colecției, conținînd mai mult de patru mii de mărci, colițe, blocuri, grupaje, obliterate speciale, scrisori cirkulate, ilustrate maxime etc., voi evidenția numai ceea ce constituie original și inedit — materiale poștal-filatelic, realizări personale.

CAPITOLUL I al exponatului se referă la „CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI ÎN ASTRO-NAUTICĂ” și cuprinde:

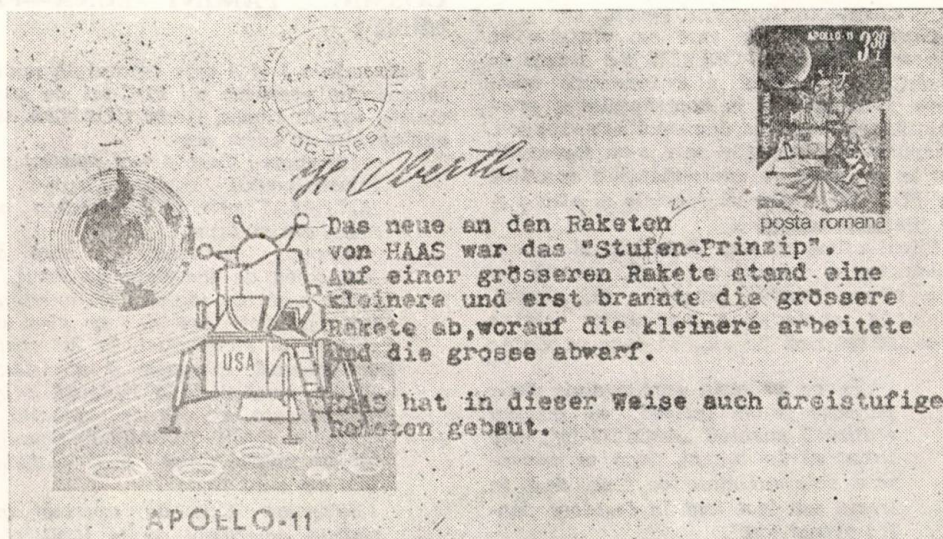
1. PRIORITATEA MONDIALĂ A RACHETEI ÎN TREPTE CONRAD HAAS (SIBIU) 1529—1569

Documentul care atestă această realizare este cunoscut în domeniul astronauticii sub numele de MANUSCRISUL DE LA SIBIU. Despre principiul rachetelor lui HAAS — savantul Hermann OBERTH mi-a acordat un scurt microinterviu pe un FDC emis de Poșta Română (fig. 1) în care face următoarea precizare:

„Noul la rachetele lui HAAS era sistemul treptelor. La capătul unei rachete mai mari se monta una mai mică și, mai întîi, ardea racheta mare, apoi intra în funcțiune racheta mică care arunca pe cea mare. În baza acestui principiu, HAAS a construit și rachete cu trei trepte”.

Fig. 1

2. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ! DE LA COLUMBIADUL JULES VERNIAN LA RACHETA „APOLLO” A LUI HERMANN OBERTH

Reputatul savant Hermann OBERTH s-a născut și a studiat în România, unde publică în 1923 lucrarea „RACHETA SPRE SPAȚIILE INTERPLANETARE”, care avea să devină o operă fundamentală pentru tehnica rachetelor și zborurilor cosmice, iar în martie 1931 înregistrează la Oficiul de invenții al țării noastre brevetul intitulat „PROCEDU ȘI DISPOZITIV DE COMBUSTIE RAPIDĂ”.

Precizez că savantul a mai fost în țară, ca invitat, în 1972, cînd i s-a înmînat și diploma și titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la obținerea diplomei de profesor de matematici și fizică din partea acestui for al științei românești.

În 1974, fiind sărbătorit la Salzburg cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani, i s-a decernat de către PRESEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, tov. NICOLAE CEAUȘESCU, Ordinul „Meritul științific” cls. I pentru activitatea în delungată și rodnică desfășurată pe tărîmul științei.

Savantul a lucrat în 1955 în S.U.A. la Centrul de cercetări spațiale Hunstville din ALABAMA, fiind considerat „părintele” rachetelor americane „APOLLO”. În prezent, retras din activitate, locuiește în R. F. Germania, în orașul Feucht.

Correspondența pe care am purtat-o cu savantul Hermann OBERTH s-a referit la evoluția în general a astronauticii mondiale și în special la contribuțiile și prioritățile românești în domeniul astronauticii. Răspunsurile, părerile sale s-au materializat în scrisori sau microinterviuri acordate pe FDC-uri, obliterations speciale și alte piese filatelice tematice.

Plicul prima zi (fig. 2) înfățișînd prima debarcare a omului pe Lună poartă, în cele citeva rînduri semnate de savant, profunda satisfacție a împlinirii cărora le-a dedicat zeci de ani, întreaga sa viață:

„În ce privește sentimentele mele pe care le-am resimțit cu prilejul realizării misiunii „APOLLO-11”, este firesc să te bucuri, dacă se adevăresc cele enunțate de tine, deși în trecut am fost luat în deridere pentru aceste idei”.

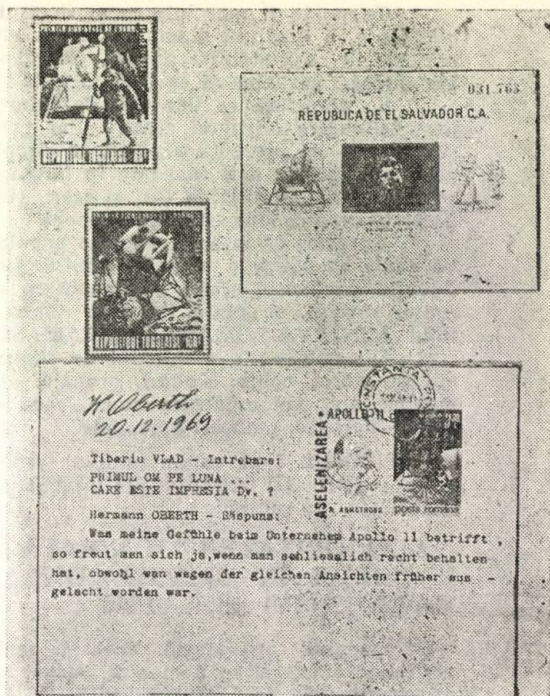

Fig. 2

3. GEORGE DE BOTHEZAT CALCULEAZĂ, PRIMUL ÎN LUME, TRAIECTORIA UNUI VEHICUL COSMIC PĂMÎNT—LUNĂ—PĂ- MÎNT !

Fotografiile 3 și 4 care reprezintă micro-interviurile acordate pe FDC-uri de către marele savant român Henri COANDĂ sînt edificatoare în acest sens.

Intrebare: Care a fost aportul matematicianului român George de BOTHEZAT privind debarcarea primului om pe Lună ?

Răspuns: Bothezat, cu care am fost coleg de facultate, la Paris, în prima serie de ingineri de aviație, a fost pasionat, încă de pe cînd era student la matematici, la Petrograd, de calculul distanței Pămînt-Lună. El are meritul de a fi reușit prima măsurătoare, pe atît de corectă, cît acum, la KAPE KENNEDY, americanii au folosit drept bază calculele sale din anul 1921.

Intrebare: Cum au apreciat specialiștii americani de la HOUSTON

și CAPE KENNEDY contribuția matematicianului român George de BOTHEZAT la realizarea primului zbor selenar „APOLLO-11”?

Răspuns: Păi însăși recunoașterea folosirii calculelor lui Bothezat de către cei care răspund de zborurile „APOLLO” este un omagiu postum adus românului și o prețuire a ceea ce a gândit și calculat el. De ce mă chinuți cu întrebări gen gazetăresc?

Fig. 3

Americanii sînt mai practici și mai sobri. Bothezat e mort și recunoașterea lor îl implică în această mare ispravă, ceea ce e destul. E enorm!

4. EFECTUL COANDĂ ȘI EXPERIMENTAREA LEM-ului PE TERRA ÎN CONDIȚIILE GRAVITAȚIEI SELENARE

În afara microinterviurilor acordate de savantul Henri COANDĂ, legate de unele realizări în astronautică — marele om de știință mi-a oferit o serie de detalii prin corespondență despre tehnica spațială. În colecția mea posed în facsimil o scrisoare în care savantul relatează cu o modestie rar întâlnită care a fost contribuția sa în experimentarea vehiculului selenar

pe Terra: „Eu creez un vid deasupra epoleților (este vorba de invenția sa AERODINELE LENTICULARE) și presiunea atmosferică ușurează greutatea corpului...”

Dacă la antrenament s-au utilizat aparate de acea natură cu cea a epoleților, aceasta nu dă cuvînt nimănui să spună că am ceva de făcut cu admirabilul aparat Apollo.”

5. ELIE CARAFOLI — REALIZĂRI DE SEAMĂ ÎN ASTRONAUTICA MONDIALĂ

Director al Institutului de mecanica fluidelor „TRAIAN VUIA”, președinte al Comisiei de astronautică a REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, academicianul Elie CARAFOLI a publicat circa 150 lucrări științifice în domeniul fluidelor și al aerodinamicii cu multe aplicații în astronautică, colaborator și susținător apropiat al savanților Henri COANDĂ și Hermann OBERTH — a fost ales pentru meritele sale excepționale, de două ori consecutiv, PREȘEDINTELE FEDERAȚIEI INTERNAȚIONALE DE ASTRONAUTICĂ (pe timpul debarcării primului om pe Lună).

„O fantastică aventură, care contribuie la dezlegarea misterelor lumii și deschide prin aceasta o nouă eră a civilizației umane: era Selenei”.

este răspunsul pe care a avut deosebita amabilitate de a mi-l acorda pe un plic la întrebarea vizînd prima debarcare a omului pe astrul selenar.

Din CAPITOLUL II al exponatului „PREMIERE COSMICE ALE ASTRONAUTILOR LUMII” voi face numai cîteva referiri, spațiul neîngăduînd tratarea celor aproape 15 premiere spațiale.

1. I. A. GAGARIN — PRIMUL MESAGER AL TERREI ÎN SPAȚIUL COSMIC

După tragicul accident în care și-a pierdut viața cosmonautul sovietic I. A. Gagarin, am trimis în localitatea Novoselkovo — raionul Kirjascik, regiunea Vladimir — un plic special dedicat cosmonautului, pe care obținusem anterior autograful original al acestuia. În scrisoare îl rugam pe șeful oficiului poștal să aplice ștampila acestei localități pe plicul expedit de mine cu data comemorativă (27 martie 1968) în memoria acestui brav erou al cosmosului (fig. 4).

La înapoiere plicul care primise obliterarea dorită a fost însoțit de o scrisoare

oficială a poștei raionului Kirjascisk, în care se precizează că valabilitatea ștampilei Kirjascisk este de necontestat, întrucât satul Novoselkovo nu posedă oficiu poștal, fiind deservit de oficiul poștal

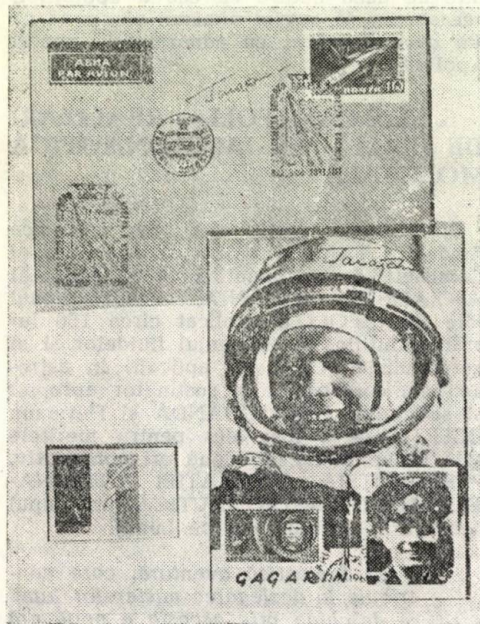

Fig. 4

raional (fig. 4). În figura 4, sub plicul descris se află și o interesantă ilustrată maximă emisă de Poșta Română care îl înfățișează pe Iuri Gagarin în costum de scafandru cosmic, obliterată cu data (12 aprilie 1961) și poartă autograful original al acestuia.

2. PREMIERA OPERAȚIUNII : OAMENI PE LUNĂ

Cu prilejul realizării primului zbor al omului pe Lună, Apollo-11, am inițiat o microanchetă folosind în acest scop PLICURILE PRIMA ZI A EMISIUNII puse în circulație de Poșta Română. Am expediat aceste plicuri unor astronauți, savanți, oameni de seamă, rugându-i să răspundă întrebării: „PRIMUL OM PE LUNĂ... CARE ESTE IMPRESIA DV.?” Pe unul din plicuri, JAMES RHODES, guvernatorul statului Ohio (statul unde s-a născut Neil ARMSTRONG), răspunde în două cuvinte: „Magnificent Journey” („O zi magnifică”), iar Thomas PAINE, fostul director al NASA: „A magnificent Flight”

„Un zbor magnific”). Exponatul alcătuit de mine cu această temă cuprinde deasupra acestui microinterviu, un FDC emis în R. P. Ungară, francat cu colia emisiunii „Apollo-1”, obliterat cu o ștampilă specială ilustrată, pe care Armstrong mi-a acordat semnătura sa autografă.

Pe o altă foaie de album din această colecție am montat un alt FDC românesc „Apollo-1”, pe care am obținut autograful fostului premier al Marii Britanii — HAROLD WILSON — precum și o scrisoare cu antetul său, semnată de secretarul particular al acestuia, în care îmi face cunoscut că plicul expediat de mine a fost semnat. Trebuie să subliniez că o scrisoare similară am adresat-o expremierului și pe timpul când se afla în fruntea guvernului englez în 1969 — când a primit personal pe cei trei astronauți americani, membrii echipajului „Apollo-11” — ARMSTRONG — ALDRIN — COLLINS — sosiți în vizită în Marea Britanie. Atunci scrisoarea mea a rămas fără răspuns... Am revenit în 1972. De data aceasta am avut mai mult „noroc”! ... Și acum impresia renumitului savant român Henri COANDĂ:

„Este formidabil! Ceea ce oamenii nu cutează să gândească, ci numai să viseze, au realizat acești americani dând prestigiu unui vis! Dacă Jules Verne trăia, murea de fericire! Fapta astronauților înnobilează noțiunea de om din veacul XX”.

3. PROGRAMUL SOVIETIC „SOIUZ” — EXPERIMENTE PRESTIGIOASE

Prima stație cosmică orbitală „SOIUZ 4—5” și primul zbor în formație a trei nave cosmice „TROICA SPAȚIALĂ SOIUZ 6—7—8”, evenimente spațiale de mare răsunet științific sînt reprezentate în colecția pe care o posed, printr-un document poștal-filatelice — REALIZARE PERSONALĂ. În figura 5 este reprodusă o SCRISOARE CIRCULATĂ par avion, expediată RECOMANDAT din Moscova prin intermediul POȘTEI INTERNAȚIONALE.

Francatura ieșită din comun constituie prima caracteristică a acestui material. Mărcile poștale aplicate pe scrisoare înfățișează portretele tuturor cosmonauților care au participat la primele misiuni ale programului „SOIUZ”. Aceste mărci rememorează fiecare fază a programului „SOIUZ 3; 4—5; 6—7—8”. Astfel marca de 10 kopeici înfățișează pe G. T. BEREGOVOI care, între 26 și 30 octombrie 1968, a efectuat, la bordul navei cosmice „Soyuz 3”, manevre

automate și manuale de apropiere față de „Soiuz-2”, lansată în aceeași perioadă, fără pilot. Colița de 50 kopeici îi prezintă pe cosmonauții SATALOV, VOLINOV, ELISEEV și HRUNOV, care, la bordul navelor spațiale „Soiuz-4” și „Soiuz-5” au realizat, la 16 ianuarie 1969, prima joncțiune și cuplare în cosmos a două nave spațiale cu oameni la bord; transferarea unor cosmonauți de pe „Soiuz-5” pe „Soiuz-4” precum și aducerea și distribuirea corespondenței poștale de pe Pământ de către „Soiuz-5” pentru „Soiuz-4”!

Tripticul din partea inferioară a plicului (10, 10, 10 kopeici) reunește pe cei șapte cosmonauți (SONIN, KUBASOV, FILIP-CENKO, VOLKOV, GORBATKO, SATALOV, ELISEEV) care au luat parte la zborul a trei nave cosmice „Soiuz” (6—7 și 8) cu startul pe 11, 12 și 13 octombrie 1969. Cu această ocazie au fost efectuate interesante experiențe de tehnologie spațială. Programul „Soiuz” reprezintă avanpremiera realizării și lansării unor stații cosmice în jurul Pământului. În plus, scrisoarea poartă autografele originale ale fiecăruia dintre cosmonauții al căror chip apare pe mărci sau pe coliță. De menționat faptul că pe scrisoare apar de două ori și imaginea și autografele a doi cosmonauți: Satalov și Eliseev, primii veterani sovietici ai spațiului la acea vreme („Soiuz 4—5” și „Soiuz—8”).

4. DEBUTUL COOPERĂRII SPAȚIALE INTERNAȚIONALE: SOIUZ-APOLLO — RENDOCK 1975”

Experimentul spațial sovieto-american înfăptuit în 1975 a fost proiectat, experimentat și testat cu câțiva ani înaintea datei propuse, suscitând un viu interes în domeniul științei și tehnicii spațiale.

În 1974 am adresat astronautilor sovietici și americani participanți la zborul comun întrebarea:

„Ce sentiment vă încearcă ca participant la grandioasa expediție spațială „SOIUZ-APOLLO 1975”, și care este părerea dv. despre partenerii de zbor americani (sovietici)?”.

Iată în cele ce urmează răspunsurile primite, conținutul lor, cit și o sumară descriere a pieselor filatelice pe care au fost acordate.

General Maior Vladimir SATALOV, comandantul grupului de cosmonauți sovietici participanți la cuplarea spațială sovieto-americană (de remarcat că micro-interviul a fost acordat la 23 septembrie 1974, dată cînd cosmonautul se afla în S.U.A., la antrenamente comune cu astronautii americani):

„Sînt convins că după prima misiune comună „SOIUZ-APOLLO” va urma o largă cooperare a tuturor țărilor la cucerirea spațiului cosmic pentru fericirea viitoarelor generații de oameni ai Terrei”.

În colecția mea posed plicul S.U.A. obliterat la CAPE CANAVERAL la 20 IUL 1969, precum și un alt plic „prima zi”

Fig. 5

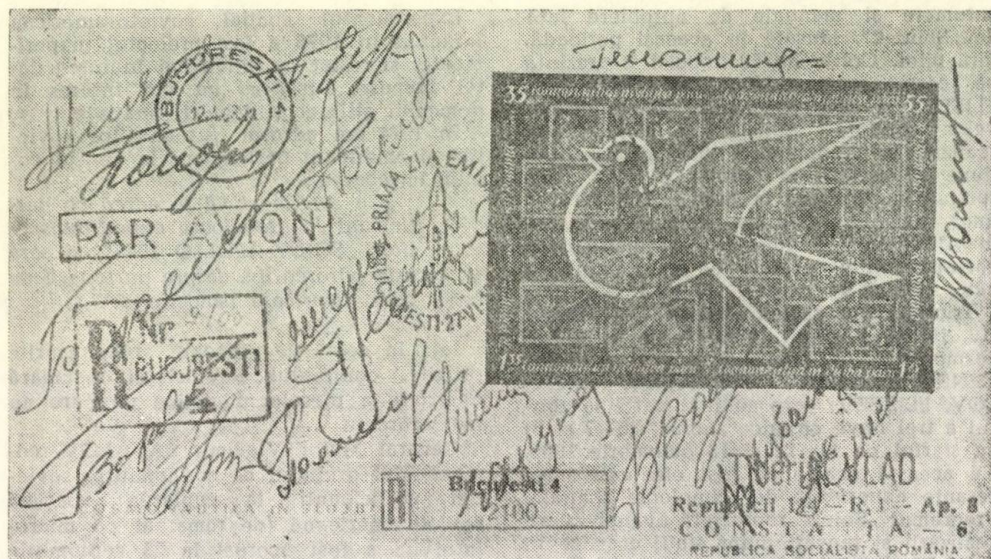

Fig. 6

emis în țara noastră, dedicat misiunilor „Apollo” pe care cosmonautul sovietic Valeri KUBAȘOV a răspuns întrebării mele (fig. 6):

„Eu cred că zborul „SOIUZ-A-POLLO” programat în iulie 1975 va servi nu numai operei de folosire cu succes a cosmosului în scopuri pașnice dar va contribui în același timp la o mai bună înțelegere între popoarele noastre pe Terra.”

Pe aceeași foaie de album am expus plicul cu antetul NASA cu care au fost expediate din S.U.A. microinterviurile care mi-au fost acordate de către cosmonauții sovietici, și trei mărci poștale dedicate cuplării spațiale U.R.S.S.—S.U.A.; Mongolia, o valoare de 60 mg (nava „Soiuz”) și două valori puse în circulație de poșta Republicii Islamice Mauritania: 8 um cosmonauții sovietici Leonov-Kubașov și 50 um astronautii americani Stafford-Slayton-Brand.

Astronauții americani mi-au acordat microinterviurile numai pe FDC-uri românești dedicate misiunilor „Apollo”.

Thomas STAFFORD:
Oameni minunați!
Vance BRAND:

Aștept cu nerăbdare experimentul „Apollo-Soiuz”, misiune pe care o

consider un excelent exemplu de cooperare între popoarele S.U.A. și U.R.S.S. Admir și respect pe prietenii mei din echipajul „Soiuz”.

Donald SLAYTON:

„Leonov și Kubașov sînt personalități remarcabile și pentru mine este o adevărată plăcere să zbor cu ei”.

CAPITOLUL III al colecției, intitulat „SECVENȚE POȘTAL-FILATELICE INEDITE...” prezintă în continuare obliterări speciale, FDC-uri, scrisori cirkulate, întreguri poștale etc., REALIZĂRI PERSONALE.

1. SCHIMB FILATELIC CU JOHN H. GLENN Jr., PRIMUL COSMONAUT AMERICAN

Într-o scrisoare expediată primului astronaut al S.U.A., am trimis un FDC emis de România (plic ce purta o marcă cu portretul cosmonautului) pe care i-am scris o dedicație omagială cu rugămintea de a-mi oferi în schimb un FDC emis în S.U.A. cu autograful său original. Rezultatul a depășit așteptările. Am primit un FDC emis de poșta S.U.A. cu portretul astronautului și obliterarea specială din ziua zborului „CAPE CANAVERAL FEB 20 P.M. 1962 FLA”. Pe plic, GLENN mi-a scris o dedicație autografă („Toată simpatia pentru Tiberiu VLAD”), pe care a semnat-o.

„CEA MAI NEOBIȘNUITĂ IMPRESIE DE PE TIMPUL ZBORULUI COSMIC O CONSTITUIE.. ÎNSUSI ZBORUL COSMIC!”

Existen en la actualidad un número de

Plicul în prima zi a emisiunii a fost pus în circulație de Poșta Română în 1962 pentru emisiunea „COSMONAUTICA ÎN SLUJBA PĂCII” — emisiune care oglindește primele realizări cosmice ale U.R.S.S. — marcând ultimele succese ale etapei din acea vreme: zborul primului om în cosmos — I. A. Gagarin — și a lui G. S. Titov. FDC-ul mi-a fost expediat din București, RECOMANDAT — prin avion, de un partener de schimb, la 12 aprilie 1968 (Ziua cosmonauticii). Plicul astfel circulat l-am expediat în U.R.S.S. și am obținut pe el autografele colective ale cosmonauților aflați în activitate la data cînd a fost semnat: NIKOLAEV - POPOVICI - EGOROV - BEREGOV - FILIPENKO - GORBATKO - BIKOVSKI - TEREȘKOVA - LEONOV - BELEAEV - TITOV - FEOKTISTOV - SONIN - HRUNOV - VOLINOV - SATALOV - KUBASOV - ELISEEV - VOLKOV.

În prezent exponatul despre care am vorbit aici MINERVA ROMÂNEI ȘI ICARIÎ SECOLULUI XX, se află în faza de triere, completare și îmbunătățire pentru a fi prezentat la viitoarele expoziții filatelice naționale și internaționale, urmînd să suporte testul exigent al juriilor.

Nicolae Dobrin se destăinuie, în exclusivitate, pentru Almanahul Filatelic '79

„NU MI-A PLĂCUT NICIODATĂ SĂ FIU REZERVĂ ȘI, CÎND VOI SIMȚI CĂ MĂ AȘTEAPTĂ AȘA CEVA, VOI PUNE GHETELE ÎN CUI”

OIDIU IOANIȚOIA

— Hai să lămurim, de la bun început, un lucru. De ce-ți zice ție lumea Gicu, de fapt, te cheamă Nicolae Dobrin? De unde pînă unde?

— Nu știu prea exact, dar cred că de la Nicu, schimbîndu-i prima literă. Poate de la nașul meu, Gicu și el, dacă nu chiar de la nevastă, pe care o cheamă Gica. Altfel, băieții din echipă și spectatorii mi-au mai zis și altfel, unii Pară, alții Giscanu, dar pînă la urmă a rămas Gicu și, azi, cînd mă mai strigă careva altfel pe stradă nu întorc capul, căci eu de Gicu mă știu.

— Clar. Un interviu ca ăsta, care se vrea mai lung decît de obicei, trebuie să înceapă, nu-i așa, cu începutul! Deci, cine te-a învățat pe tine să joci fotbal. Gicule?

— Nu m-a învățat nimeni.

— Chiar așa? ! Primul tău antrenor, Leonte Ianovschi, nea Lenci, cum îi zici, s-ar supăra dacă te-ar auzi!

— Nu s-ar supăra. Nea Lenci m-a învățat multe lucruri bune, dar nu m-a învățat fotbal! Fotbalul l-am știut de mic copil și, dacă m-aș lua după ziaristi, după cele ce s-au scris despre mine, aș putea să susțin că l-am avut în sînge. După ce am deprins să merg, primul lucru pe care l-am făcut a fost să dau cu piciorul în minge. După cum vezi, dau și acum, cînd am împlinit 31 de ani și cînd fiul meu, Dănuț, are el însuși vîrsta la care eu am debutat ca jucător cu legitimație în regulă.

— Avînd Dănuț 11 ani, înseamnă că...

— Exact. La 11 ani, am jucat pentru prima dată în echipa de juniori Dinamo Pitești. Poate că n-aș fi ajuns niciodată la club, mă mulțumeam cu meciurile de pe Maracana noastră, un teren din preajma casei, dacă într-o bună zi, cu totul întîmplător, jucătorii din prima garnitură ai lui Dinamo, pe atunci în B, între care și antrenorul meu de azi, Florin Halagian, n-ar fi venit peste noi și, ca să se dezmoștească nițel, nu ne-ar fi

propus să facem la două porți. Am acceptat și i-am bătut cu 12-2, deși ei aveau ghete cu crampoane, iar noi, vreo cițiva, numai teniși! Întîmplarea aceea m-a determinat să încerc să devin fotbalist adevărat. M-am dus la club, dar nea Lenci m-a trimis acasă, să vin cu buletinul de identitate. De unde buletin? ! M-am întors cu certificatul de naștere și, descoperind că n-am mai mult de 11 ani, antrenorul, mi-aduc aminte ca azi, s-a închinat. Așa a fost începutul. După aceea, am jucat la juniori și, mai tirziu, pe la 16 ani, în prima echipă. Cînd am fost introdus pentru prima dată în națională, la Ludwigshafen, contra R.F.G.-ului, nu împlinisem încă 18, dar cred că meciul acela a rămas pînă acum cel mai bun pe care l-am făcut.

— O fi de vină și nostalgia.

— O fi, dar ce bine m-am descurcat atunci! L-am avut ca adversar direct pe Szymaniak, fotbalist de renume mondial. L-am întors și pe stînga și pe dreapta, cum a reușit, dacă-ți reamintești Dumitrache în Mexic cu Boboy Moore, pur și simplu, i-am scos sufletul! După meci, a venit la cabine celebrul Fritz Walter și m-a întrebat cum mă cheamă. L-am spus și el mi-a zis că voi ajunge mare jucător, dacă voi bea mult lapte.

— Și ai bătut?

— Am bătut, poate că nu cît ar fi trebuit dar, în orice caz, mai mult decît crede lumea. Asta e. Ce-ar fi să vii cu întrebările mai la zi? M-ai cam răscolit.

— Mai e pînă la zi, Gicule! Vorbește-mi despre bucuriile tale mai vechi, despre necazurile tale mai vechi.

— Am avut și de-alea și de-alea. Bucurii au fost, cred, mai multe, căci pentru mine orice meci frumos, chiar și pierdut, a însemnat o bucurie. Dar nici necazurile nu m-au ocolit. Cel mai mare, am mai vorbit despre asta, a fost faptul că n-am jucat în Mexic,

la mondiale. Cu alte cuvinte, am scăpat acolo un tren pe care, ținând cont că nu mai sînt tînăr, nu-l voi mai prinde. Poate că, într-un fel, am avut și eu o parte de vină, dar mi-a părut și-mi pare foarte rău că am stat pe tușă la Guadalajara, pentru că, așa o fi, m-oi amăgi, contribuisem din plin la calificare.

— *La ce te gîndești ?*

— La faptul că am marcat unicul gol al meciului cu Portugalia și că m-am chinuit în ultima partidă, cea cu Grecia, 1-1 la București.

— *Cum adică te-ai chinuit ? !*

— Eram răcit și am prins echipa în ultima clipă. Ca să mă supună unei verificări depline, conducerea de atunci a naționalei a dispus să se aprindă, special pentru mine, reflectoarele de la „23 August”, ca să vadă cum mă comport. I-am tras la poartă lui Răducanu și, deși nu eram în apele mele, am zis că mă simt bine. A doua zi, cu un briu peste mijloc, am intrat pe teren și mi-am făcut datoria. Mi-aduc aminte că, la sfîrșit, Dan Coe s-a ținut de promisiune, făcuse el un pariu în sensul acesta, de sîrmă ! Au fost, una peste alta, zile frumoase acelea, păcat că le-a urmat tristețea de la Guadalajara. Acolo, ți-am mai spus, probabil că aș fi jucat, dacă l-aș fi rugat pe Angelo Niculescu, cum au făcut alții. Dar eu m-am închis în mine și n-am întins nici o mînă. În ultimul meci din serie, cu Brazilia, mă anunțase că voi juca după pauză, dar n-am fost de acord. Nu mi-a plăcut niciodată să fiu rezervă și, cînd voi simți că mă așteaptă așa ceva, voi pune ghetele în cui.

— *Cînd va fi asta ?*

— Nu știu. Peste un an, peste doi, poate mai tîrziu.

— *Ce vei face atunci ?*

— Absolvind Facultatea de educație fizică, specializarea fotbal, am dreptul să antrenez. Mă voi apuca, mai mult ca sigur, de antrenorat, dar nu la copii. La copii, după mine, e frumos, dar e comod. Voi lua o echipă din Pitești sau din județ și voi încerca să-mi fac meseria. Dacă voi reuși sau nu, asta vom vedea căci, după cum știți, nu toți fotbaliștii mari s-au realizat ca antrenori.

— *Asta vrea să însemne că te consideri fotbalist mare ?*

— Asta e o chestiune pe care mi-au tot băgat-o în cap ziariștii !

— *Mulțumesc. Continuă.*

— Dacă am ajuns ce-am ajuns, de mai multe ori fotbalistul anului, de 40 de ori selecționat în echipa națională, scrie 40 cu rezerve, nu știu exact, n-am ținut o asemenea socoteală, invitat la Memorialul Gento, mă rog, onorat în atîtea rînduri, e pentru că, deși nu zic că n-am greșit și eu uneori, ca orice om, am iubit și iubesc fotbalul din tot sufletul. Nu l-am trădat niciodată, fotbalul a fost și rămîne viața mea. I-am dat cei mai frumoși ani, să nu crezi că e ușor să-ți petreci săptămîni și luni în cantonamente, să faci o pregătire de iarnă la sînge, să tot urci și să tot cobori din avioane, să te ferești de cei care-ți vinează picioarele și așa mai departe, dar și și el mi-a dat înapoi foarte mult. Datorită lui am devenit cunoscut și, îmi place să cred, stimat, datorită lui m-am realizat ca om, cu casă, cu masă, cu mașină și cu toate celelalte. Am bătut lumea și, cu timpul, mi-am lărgit orizontul.

— *Zici că ai bătut lumea. În cîte țări ai fost, Nicolae Dobrin ?*

— Mă crezi că n-am stat să le număr ? ! Mai bine ar putea să-ți răspundă Dănuț, care și-a făcut o colecție de vederi din toate locurile pe unde am călcat. Acasă, el e responsabil cu vederile și cu timbrele, el le strînge și le clasifică, după teme, după țări și mai știu eu ce. Dar de umblat, am umblat destul.

— *Mi-ai rămas dator cu bucuriile.*

— Știu eu ce să aleg ? Cîștigarea titlului de campion, în '72, cu Argeșul, clubul de care nu m-am despărțit niciodată și care a contribuit mult la formarea mea ca jucător și ca om. Participarea la Memorialul Gento, la Madrid, cînd am jucat în echipă cu Eusebio, pe atunci cel mai bun fotbalist din Europa, dacă nu din lume, egalul lui Pele, după mintea mea. La meciul de adio al „motocicletei” Gento, Realul a marcat două goluri, unul Gento, altul Eusebio, ambele din pasele mele. Vreo sută de mii de oameni mi-au scandat numele, iar după meci am avut mari probleme cu amatorii de autografe !

— *Ai, după o socoteală simplă, aproape 20 de ani de cînd joci fotbal. Care crezi că a fost, în acest răstimp, momentul cel mai greu ? Dacă, firește, ai avut un asemenea moment.*

— Am avut. După partida cu Grecia despre care am vorbit mai de vreme, simțindu-mă rău, m-am dus la doctor. Mai întîi la unul, apoi, la altul, pe urmă, la al treilea și așa mai departe. M-au consultat și mi-au zis că

am o vertebră dezlipită, a cincea parcă, și că am terminat-o cu fotbalul! Mi-aduc aminte că, în cabinet, m-am străduit să-mi păstrez singele rece, dar îmi venea să urlu. Am plecat cu familia la băi, la Felix, cu intenția de a încerca imposibilul. Mă dureau spatele, dar mai mult mă dureau sufletul, neîmpăcat cu ideea că va trebui să renunț la stadion, la goluri, la publicul care mă iubea atât și care a fost și a rămas alături de mine. Cîteva zile, am umblat ca năuc, mai mult tăcînd decît vorbind, mai mult flămînzînd decît mîncînd. Apoi, într-o noapte, cînd ai mei dormeau, am ieșit tiptil din cameră și, luîndu-mi inima în dinți, am început să alerg. Întîi cu teamă, apoi din ce în ce mai serios. A doua noapte, la fel, a treia, la fel, pînă am intrat în ritm și mi-am dat seama că numai de mine va depinde dacă voi termina sau nu cu fotbalul. În iarna aceea, de unul singur, m-am antrenat mai temeinic decît oricînd și, reîntors la Pitești, în primăvară am jucat primul meci din retur foarte bine, Argeșul învingînd cu 2-0 pe U.T.A. S-a zis că am fost cel mai bun de pe teren. După terminare, antrenorul Halagian, un mare sufletist, ca și președintele clubului nostru, fostul fundaș Barbu, a venit și m-a îmbrățișat, recunoscînd că m-a introdus în formație în pofida părerii generale, după care Dobrin era un bun fotbalist la timpul trecut!

— *Din cîte știi, Dumitrache a suferit și el de o afecțiune similară, de asemenea răpusă.*

— Așa e, dar de ce-ai sărit la Dumitrache? Mă tragi de limbă?

— Exact.

— Am văzut mulți fotbaliști mari la viața mea, iar Dumitrache a fost, fără îndoială, unul dintre ei. Țîsnire și lovitură de cap ca a lui nu cred să mai fi avut fotbalul nostru, ca să nu zic mai mult. Portarul Răducanu a fost, în zilele lui de glorie, excepțional, dar cred că nu l-a întrecut pe Coman. Din păcate pentru el și poate și pentru noi, Coman n-a știut totdeauna să fie, din punct de vedere al caracterului, la înălțimea talentului său unic. Azi, Romilă mi se pare cel mai complet fotbalist pe care-l are fotbalul românesc, dar nu-l pot uita pe Dumitru. Clasă mare, joc complet, nițel cam mofturos, dar ce jucător!

— *Apropo de fotbaliști mari. Nu demult, ai jucat, la Pitești și Valencia, contra argentinianului Kempes, golgeterul ultimului campionat mondial, socotit în prezent drept unul dintre cei*

mai buni fotbaliști ai lumii, dacă nu chiar cel mai bun. Ce impresie ți-a lăsat?

— L-am remarcat încă de la Pitești, unde nu prea s-a omorît cu firea. Valoare ieșită din comun. N-are, ca fotbalist, decît un singur picior, stingul, dar ce face cu el! Cum zicem noi, cred c-ar putea cînta și la vioară! Aleargă mult, lipsă mai veche și mai nouă a jucătorilor români, se amestecă în toate fazele și, cînd nu te aștepți, apare în fața porții și inscrie. La Valencia, ne-a omorît, hotărînd, el și cu Bonhof, rezultatul final. Eu zic că nu degeaba și-a făcut faima pe care o are. N-o fi el Pele, n-o fi el Eusebio, slăbiciunea mea, dar are destule calități pentru fotbalul modern, jucat din ce în ce mai repede și mai pe poartă.

— *Dar despre fotbaliștii mai tineri ce părere ai?*

— Bună, în sensul că sînt, destui, talentați. Rea, în sensul că sînt, cei mai mulți, comози. Am mai spus-o și o repet. Cine nu iubește fotbalul din toată ființa nu poate ajunge în vârful piramidei, mai ales azi, cînd jumătățile de măsură nu mai merg. Ori dai totul, ori la revedere. Tinerii noștri, un Biro, un Țălnar, un Moiceanu, mai știu eu cine, ajung prea repede în lot și în ziar, după care sînt convinși că nu mai au nimic de învățat! Poate că nu le place fotbalul suficient și cu asemenea jucători, fie ei oricît de talentați, eu nu găsesc nici o cale de comunicare. Cred că ei n-ar trebui căutați în coarne, cum se mai întîmplă la unele cluburi, ci puși la muncă. Azi, cine nu muncește nu poate să reziste, iar Zamfir mi se pare exemplul cel mai convingător.

— *O ultimă întrebare. Sîntem în ziua de 8 noiembrie, mai e o săptămînă pînă la meciul cu Spania de la Valencia, din preliminariile campionatului european, firește, n-am să-ți cer un pronostic, dar am să te rog, Nicolae Dobrin, să-mi spui, cinstit, ce șanse crezi că avem. Nu la Valencia, ci așa, în general.*

— Egale cu ale Spaniei. Echipa lui Kubala vine la București, iar noi mergem la Zagreb, unde am mai cîștigat.

— Altceva?

— Ai anunțat ultima întrebare!

— Așa-i. Îți mulțumesc.

— Altceva? Să fie pace și să fim sănătoși. Și s-auzim mereu de bine.

Încadrată ești, știu bine,
În dantele mari și mici
Și mai mult la tine-aș ține,
De-ai avea mai mult lipici.

Fără tine o scrisoare
N-are viață, pare moartă,
Tu-i dai aripi ca să zboare
Cînd mesajul meu îl poartă.

Unii ahtiați de tine,
Nătărăi, găsesc cu cale
Să ia ce nu le aparține,
Devastînd cutii poștale.

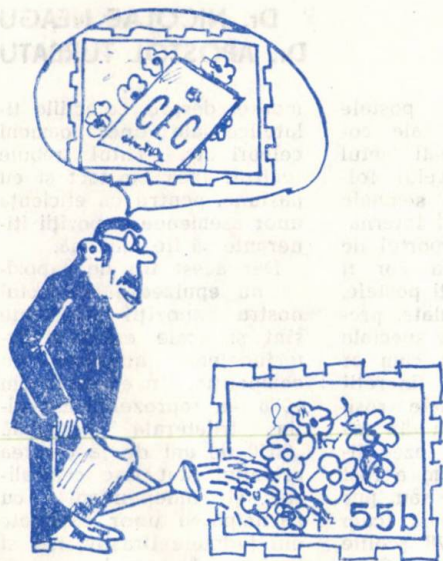
Alții au de tine milă,
Te ajută nu te lasă:
Îți aplică o șampilă,
Să devii mai valoroasă.

Mai sînt, însă, ca rea-piază,
Unii falși adoratori
Care te dizgrațiază
Și te vînd pe sunători.

Asociația nu știe
Că un membru-al ei „întegru”
Cere împins de lăcomie
Pentru tine-un preț la negru.

Toți elevii te adoră,
Căci prin tine ei învață
Despre faună și floră
Despre tot ce e viață!

Bourul ce-ți dă valoare
Și mi te-a urcat în slavă
E simbolul vechi sub care
S-a-ntrupat Țara Moldavă!

IDILĂ... FILATELICĂ

D. C. MAZILU

Ea îndrăgea nespus Filatelia;
Întocmai ca și El — nu mai puțin.
Încît, în felul lor — pe cît rețin —
Reprezentau frumosului solia.

Mai multe amănunte nu dețin.
Știu, doar, că pasiunea — temelia —
S-a luminat cu dragostea — făclia.
Și am să mă explic de ce-o susțin:

Ieri la o expoziție cu temă
Colecțiile lor au cîștigat
Și-au fost apreciate imediat!

Ba, într-un gest de patimă supremă
S-au și îmbrățișat — o, ce strînsoare:
Ea s-a lipit ca... marca de scrisoare!

Despre...

EXPOZIȚIILE

* * * * *

ITINERANTE

Dr. NICOLAE NEAGU
Dr. APOSTOL TURBATU

Expozițiile itinerante se organizează în scop propagandistic, pentru a spori pe de-o parte numărul filateliștilor expozanți, iar pe de altă parte pentru a trezi interesul pentru preocuparea de a colecționa mărci poștale unui număr din ce în ce mai mare de oameni. În acest ultim caz, inițiativa organizării unei expoziții itinerante aparține unei filiale, fiind, de multe ori, rodul colaborării cu alte organizații obștești, de masă, cum ar fi: Crucea Roșie, Organizația de Femei, Organizația de Pionieri etc. O astfel de expoziție itinerantă are un număr relativ mic de cadre: de la 6 la 20 fețe de panou. Exponatul sau expozantele servesc, de regulă, o idee centrală: crucea roșie în apărarea sănătății poporului, rolul femeii în societate, pionierii — schimbul nostru de mline, filatelia — mijloc de educare comunistă a tinerei generații etc.

În mod normal, o asemenea expoziție, realizată cu piese filatelice puțin costisitoare, este prezentată într-un număr de 3—10 instituții (școli, case de cultură etc.), funcționând cam o săptămână în fiecare din acestea unite. Să luăm, de exemplu, o expoziție cu subiectul „Pionierii”. Vor fi aici prezente, pe lângă emisiunile poștale dedicate pionierilor, eventual sub forma de plicuri „Prima zi a emisiunii”, o

serie de întreguri poștale înfățișând: picturi ale copiilor din Vulturești (setul de 12 plicuri), obiceiuri folclorice de iarnă, semnele de circulație, Anul internațional al femeii, sportul de masă etc. Acestea vor fi completate cu cărți poștale, la rindul lor circulate, precum și cu plicurile speciale ale unor expoziții cum ar fi: Primăvara tinereții prahovene, Cravatele roșii cu tricolor, aceasta din urmă cu mai multe faze: finala, județene (cum a fost în 1978 la Tulcea) sau, pur și simplu, pe școală (cum au realizat în 1978 școlile nr. 17 și Brassay din Cluj-Napoca) etc. Cu o sumă mai mică de 500 lei, dar cu răbdare și sirguință se poate realiza un exponat de opt fețe de panou, de pildă, care, prezentat în șase școli, ar putea avea ca rezultat înscrierea în A.F.R. a unui număr de 2—300 de elevi, părinți și profesori. O astfel de expoziție itinerantă are nevoie de o publicitate corespunzătoare. De fiecare dată, la vernisajul pe școală este necesar să participe un număr mare de elevi și profesori, care trebuie informați despre rolul filateliei. Ochiul privitorului profan trebuie format pentru a se obișnui să privească dincolo de aspectul decorativ al colecției. Spectatorii trebuie informați despre scopurile, mijloacele, avantajele și riscurile filateliștilor, despre destinația pieselor filatelice fa-

moase, despre colecțiile filatelice ale unor oameni celebri etc. Totul trebuie realizat însă cu tact și cu pasiune, pentru ca eficiența unor asemenea expoziții itinerante să fie maximă.

Dar acest tip de expoziții nu epuizează subiectul nostru. Expoziții itinerante sînt și acele expoziții interjudețene angajate în competiție. Un exemplu din 1978 l-ar reprezenta Expoziția trilaterală omagială „2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent”, cu participarea unor expozate din județele Brașov, Iași și Prahova. La ora la care se elaborează acest material, expoziția s-a desfășurat într-o primă etapă la Zărnești (județul Brașov) între 25 III și 2 IV 1978 (unde a fost vizionată de 2 700 vizitatori), între 20 V și 28 V 1978 la Iași și între 9 IX și 17 IX la Ploeni (în județul Prahova). Inițiativa de a se organiza astfel de expoziții în centre mai puțin dezvoltate decît capitalele de județ, respectiv — la Zărnești și Ploeni —, unde există însă, datorită unităților industriale aflate aici, posibilitatea de a cîștiga pentru filatelia un număr mare de adepți, reprezintă un aspect de strategie care ar trebui însușit de cît mai multe filiale. Astfel, filiala Argeș ar putea organiza expoziții la Colibași, filiala Dîmbovița la Găești, la Titu etc. Așa cum A.F.R. se străduiește de doi ani să

încurajeze activitatea filatelică a filialelor, să descongese Bucureștiul de expoziții republicane, și filialele trebuie să încurajeze activitatea filatelică în orașele mai mici ale județelor. Vedem, de pildă, pentru județul Cluj, o mai susținută activitate expozițională la Dej.

Acest tip de expoziție itinerantă implică anumite riscuri, întrucât angajează uneori piese filatelice de valoare care, expuse de mai multe ori într-un an, în cadrul aceluiași palmares, rămân nefolosite într-un număr însemnat de competiții mai importante. Se știe că dacă prezentăm o colecție de trei ori pe an în expoziții, nu este cazul s-o mai solicităm pentru a patra sau a cincea oară. De aceea, se consideră că un filatelist care participă la o asemenea expoziție itinerantă face un gest de cultură, contribuie,

prin neparticiparea lui la alte competiții, la propășirea filateliei, sacrifică diversificarea palmaresului personal, în scop propagandistic. De aceea, jurile trebuie să ia în considerație acest fapt și să nu exceleze în severitate, recomandând însă, și apreciind în consecință, ameliorarea exponatului de la o fază la alta a respectivei expoziții itinerante.

Se cuvine să subliniem numărul mare de astfel de expoziții itinerante realizate de către filiala A.F.R. Brașov. Numai în 1977 s-a realizat o trilaterală itinerantă Argeș—Brașov—Timiș și o interjudețeană Brașov—Sibiu—Deva—Vilcea (expoziție deschisă numai în primele două județe enumerate). În 1978 a mai fost organizată o trilaterală itinerantă Brașov—Mureș—Bistrița Năsăud. De remarcat este faptul că, în decurs de mai puțin de un cinci-

nal, filiala A.F.R. Brașov și-a propus să organizeze asemenea expoziții cu toate celelalte filiale A.F.R.

În țara noastră activitatea filatelică se dezvoltă impetuos, așa cum rezultă din rata creșterii numărului de membri A.F.R., în special în rândul tineretului. Cînd facem astăzi eforturi deosebite pentru creșterea numărului expozițiilor itinerante, trebuie să avem în vedere ca obiectiv, ajungerea la un asemenea nivel de dezvoltare a filateliei încît expozițiile itinerante să nu mai fie necesare, ca aspect al strategiei urmate pentru creșterea numărului filateliștilor. Trebuie să ne dăm acuma toată silința, iar cînd va sosi momentul să găsim forme superioare de organizare a expozițiilor. Desigur că, în școli, expozițiile itinerante, pe diferite teme, vor fi oricînd bine venite.

MĂRCI POȘTALE DEDICATE CINEMATOGRAFULUI

Deși numărul mărcilor avînd această tematică apărute pînă în prezent nu este încă prea mare, ele sînt însă suficiente pentru a permite constituirea unei colecții cu aspecte variate. Putem înfîlî astfel personalități — inventatori, tehnicieni, actori — ale căror nume sînt strîns legate de crearea și propășirea acestei arte prin excelență modernă: Frații Lumière, Georges Méliés, Gérard Philippe etc.

Alte emisiuni au reflectat în filatelie evenimente de seamă din viața cinematografică, ca de exemplu seria de două valori apărută în Italia în 1962, cu prilejul celei de-a 3-a ediție a Festivalului de la Veneția.

O notă aparte o aduc mărcile poștale dedicate unor anumite filme, reprezentînd creații de frunte ale producției cinematografice. Se remarcă mărcile puse în circulație de poșta sovietică. Astfel, o marcă a comemorat împlinirea a 30 de ani de la crearea filmului „Ceapaev”, în 1965, o marcă a amintit epocala creație a lui Einstein „Crucișătorul Potemkin”, alte mărci vorbesc despre filmele „Vii și morți”, „Balada soldatului”, „Tinăra gardă”, „Hamlet”.

Se pot menționa aici și cărțile poștale semi-ilustrate care au popularizat la noi diverse filme românești. Aceste întreguri își au locul firesc în cadrul unei colecții cu tematica „Cinema”.

Față de uriașă răspîndire a artei și industriei cinematografice, față de rolul important pe care îl joacă în societatea modernă, este de prevăzut că noi mărci și întreguri poștale vor veni să se adauge acestei tematici. Iată deci un subiect de colecție puțin comun, care poate fi abordat și completat fără prea mare greutate, a cărui documentare este la îndemîna oricui și oferă în viitor interesante perspective de dezvoltare și de ținare la zi.

EXPEDITOR:

— un posibil studiu filatelic —

Mihai Eminescu

TOMA MICHINICI

Sînt seri cînd nu te poți convinge în ruptul capului că ziua în curs s-ar putea sfîrși. Atunci, o pagină, două din lecturile preferate îți pot da senzația că încă nu se bate miezul nopții. Sau, dacă totuși este așa, îți place să speri că prima cîntare a cocoșilor nu se va naște niciodată. Și îți mîngii sufletul însingurat făcînd să dureze lumina.

Stelele-n cer... Ard depăr-
tărilor...

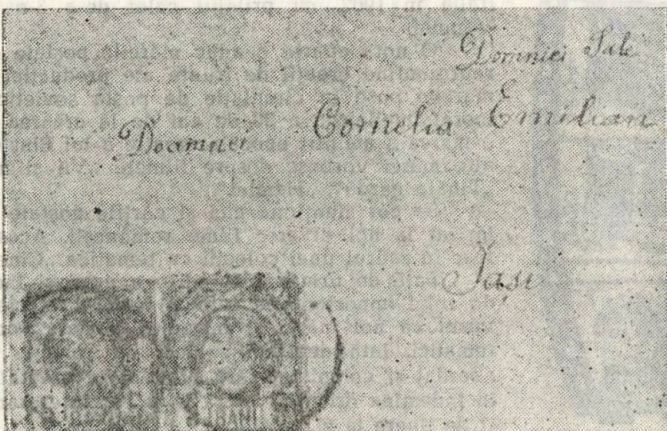
Intr-una din acele seri am parcurs, cu aceeași pasiune de dîntiia oară, avidă și pe veci neputincioasă de înțelegere a geniului, citeva capitole din cartea doctorului Ion Nica — Eminescu, structura somato-psihică. Și iată că, prin deseale trimiteri subînțelese din text, orele s-au scurs cu prisosință învăluindu-mă aplecat asupra reproducerilor din finalul lucrării. Cercetam grafia geniului, ignorînd definițiile subiective, căutam să intuiesc, dincolo de granițele arbitrare ale fragmentelor fotografiate, zbuciumul celui mare suflet. Spre sfîrșit, dulceața înșelătoare a oboselii părea să-mi adoarmă curiozitatea. Dar, printr-o stranie asociație de idei, și poate văzîndu-mă pentru citeva clipe, cu ochi străin și rece, printre acei mulți, nenumărați muritori care se simt, în iubirea lor, datori memoriei Luceafărului, am redeschis cartea în

dreptul reproducerii unei scrisori din 1887, expediată de către Eminescu, din Botoșani, Doamnei Cornelia Emilian, la Iași. Intr-un anume fel, revenirea asupra acestei reproduceri părea explicabilă: ea se datora, poate, și discordanțelor pe care imaginea aceasta le prezenta în raport cu toate celelalte exemplificări. Între atîtea și atîtea file de manuscris reproduse, șansa — șansa apariției unei idei, cea a materialului de față — îmi adusesese sub priviri fotografia unui fel de întreg poștal de acum aproape 100 de ani.

Scrisoarea lui Eminescu este francată, are destinatar și adresă scrise ordonat, cumpănit, frumos, dar marea curiozitate este alta. Un element de evidență îl constituie în acest caz faptul că, la 1887, era suficient ca pe o scrisoare adresată cuiva din orașul Iași să se

specifice doar orașul... Iași (fără nici o altfel de localizare — piață, uliță, stradă, număr), pentru ca misiva să ajungă la destinație. Nimic de zis, nici destinatarul în cauză nu era atît de necunoscut, adresa completă și suficientă fiind: Domniei Sale Doamna Cornelia Emilian. Iași.

Privesc din nou reproducerea și mă grăbesc să le spun filateliștilor că, în colțul din stînga jos al plicului, apar cele două mărci necesare la vremea aceea într-un circuit poștal. Așa după cum probabil se știe, încă din 6 iulie 1858 Direcția Poștelor și Diligențelor publică spre obștească știință regulile statornicite pentru portoscrisurilor... Potrivit literei A, tariful prețurilor poștale pentru scrisori este adaptat după greutate și distanță și prevede textele de plătit fie prin lipre de marce (fran-

co-la predare) fie prin numerar (porto — la primire de către destinatar). Revendind la scrisoarea lui Mihai Eminescu observăm cele două piese (franco-la predare), care în realitate reprezintă una și aceeași valoare, și anume marca de 5 bani, verde-verzui, emisă în iunie 1886, care are imprimat chipul regelui Carol I, cu barbă din emisiunea cunoscută sub numele de Vulturi. Mărcile sînt ștampilate, de asemenea fiecare în parte, ambele oferindu-ne fragmentar — prin ștampilare — unele litere din numele orașului de expediție, Botoșani.

Dar ideea, cum aminteam, se născuse, și nu știu cine mi-ar garanta că în curînd n-am să-mi îndrept pașii spre Biblioteca Academiei și spre Muzeul literaturii române în căutarea cit mai multor astfel de întreguri, al căror destinatar este inegalabilul cîntăreț al neamului — cel numit de către noi toți atît de simplu și cuprinzător: Poetul. Dar pînă atunci, iată, mă gîndesc la demnii săi urmași. La cei care, în lumina strălucitorului Luceafăr, n-au obosit în a-i cînti memoria. La cei care s-au străduit după puteri, înțelegere, dragoste și inimă să-l așeze în conștiința viitorimii cît mai aproape de măsura în care omul și artistul Mihai Eminescu s-a dăruit cu sfințenie neamului său. Și voi desluși pe cei curați și plini de pioșenie, lăsînd la o parte pe cel pedant cu ochii cei verzui de peste veac și pe cite vreun mititel care, deasupra tuturor, va vorbi Nu slăvindu-te pe tine ... / Lus-truindu-se pe el / Sub a numelui tău umbră, cum spunea chiar Poetul în Scrisoarea I. Și voi aminti aici, printre cei dintii, printre cei aleși, deci, pe îngrijitorii într-ale filateliei.

CHIPUL POETULUI

Dacă un pasionat alcătui-tor de colecții tematice s-a gîndit să înmănușeze într-un clasor emisiunile filatelice (serii sau valori singulare) dedicate poezilor — și nu mă îndoiesc că sînt mulți care deja au și făcut-o — am convingerea că va încerca, aidoma mie, o satisfacție deosebită. Va constata astfel că întîiul poet al cărui chip apare pe o marcă poștală românească este — așa cum se cu-venea fără tăgăduință să fie — al celui mai mare poet al nostru, Mihai Eminescu — „mărturie supremă a existenței noastre ideale” (Pompiliu Constantinescu).

Este vorba despre emisiunea de două valori de cite 5 lei și respectiv 7 lei, apărută la 22 mai 1939, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la moartea tragică a lui Mihai Eminescu. Cele două valori sînt binecunoscute filateliștilor: prima ne înfățișează o reproducere (desenul, care nu este totuși prea fidel modelului, aparține Ioanei Bassarab) și a fost lucrată după cel mai popular portret al lui Mihai Eminescu, portret executat în 1869, la Praga de către fotografu J. Tomas (cînd Poetul era în drum spre Viena); cea de-a doua reprezintă o altă reproducere grafică (desenul este semnat tot de Ioana Bassarab), executată probabil după un alt portret al lui Mihai Eminescu, cel de la 28 de ani, portret făcut la București în anul 1878, deci la un an după expedierea scrisorii de mai sus. Ambele mărci au înscris numele EMINESCU (fără prenume), prima pe verticală, în stînga, — în dreapta aparînd anii nașterii și morții poetului, a doua sus, pe fond negru, încadrat cu cifrele anilor respectivi: 1850—1889.

Și de atunci chipul Poetului a fost aproape cu regularitate prezent pe mărci poștale, astfel că dacă astăzi un filatelist, deopotrivă îndrăgostit de mărci și poezie, ar dori să colecționeze numai valori ce reproduc diverse portrete ale lui Mihai Eminescu, ar putea să adune nu numai o valoroasă colecție tematică, dar și una relativ numeroasă în piese (inclusiv seriile din care acestea fac parte). Dintr-o astfel de colecție n-ar trebui să lipsească, între altele:

— Valoarea de 1 500 + 1 500 lei din seria (sau inclusiv seria) emisă în iunie 1947, în care chipul Poetului apare de asemenea întîiul, adică reprodus pe prima din cele opt valori. Reproducerea are la bază tot portretul lui Mihai Eminescu executat la Praga și apare într-o nuanță verde-oliv.

— Întreaga emisiune MIHAI EMINESCU emisă la 26 februarie 1950, cu ocazia sărbătoririi a 100 de ani de la naștere. Toate cele cinci mărci au, fiecare în parte, valoarea de 11 lei și reproduc o seamă de desene executate de Emeric Drocay și D. Știubei:

1) portretul lui Mihai Eminescu — devenit de-acuma clasic — într-o nuanță de albastru;

2) a doua marcă are ilustrația inspirată din versurile unei capodopere a poeziei sociale eminesciene — Împărat și proletar; în nuanța de verde a valorii apare o femeie cu steag, imagine pe care căutînd-o (ca fiind sugerată) în poemul lui Eminescu, am descoperit următoarele versuri: Ca marmura de albe, ca ea nepăsătoare / Prin aerul cel roșu, femei trec cu-arme-n braț / Cu păr bogat și negru ce pe-umeri se coboară;

3) următoarea marcă își are ilustrația inspirată din

o altă poezie a lui Eminescu: Înger și demon; culoarea dominantă a valorii este brunul roșcat;

4) în schimb, pe un roz (poate nu cea mai potrivită culoare) apare ilustrația celei de-a patra mărci din serie, o imagine oarecum simplistă privind prin prisma interpretării versurilor lui Eminescu din poezia Viața;

5) cea din urmă marcă a emisiunii reproduce o ilustrație la Scrisoarea III într-un violet-albastru: asistăm la scena dialogului premergător luptei dintre oastea Țării Românești, condusă de Mircea cel Bătrîn, cu invadatorii otomani conduși de vijeliosul Baiazid.

— Valoarea de 55 bani a emisiunii Scriitori români apărută în 21 martie 1958, marcă deosebită, care, prin preț, în afară de valoarea strict filatelică și de cea din cadrul seriei, putea apare, de la caz la caz, și ca uzuală. Acest fapt trebuie remarcat, în intenția editorilor a stat, sînt sigur, o idee deosebită — posibila circulație mărită a acestei valori prin intermediul corespondenței cotidiane. Alături de marele nostru poet, în cadrul acestei emisiuni mai apar Nicolae Bălcescu (valoarea de 5 bani), Ion Creangă (prietenul apropiat al lui Eminescu — valoarea de 10 bani), Alexandru Vlahuță (Tot mai citesc măiastra-ți carte... — valoarea de 35 bani), Vasile Alecsandri (Acel rege-al poeziei, vesnic tînăr și ferice — valoarea de 1,75 lei) și Barbu Ștefănescu Delavrancea (valoarea de 2 lei).

— O prezență inedită a poetului într-o emisiune filatelică este prilejuită de apariția la 16 februarie 1961 a emisiunii Sculpturi românești între ale cărei mărci o întîlnim și pe cea cu valoarea 55 bani (din nou preț de marcă uzuală !),

pe care figurează o reproducere; statuia lui Mihai Eminescu, operă a sculptorului Constantin Baraschi.

— Și tot astfel iată-l pe Mihai Eminescu din nou celebrat filatelice — ca poet universal — în compania altor doi titani ai umanității Michelangelo și Shakespeare... Emisiunea cuprinde valori de la 5 bani la 1,75 lei, un număr de șase mărci pe care apar în ordine: Mihai Eminescu, Ion Creangă (nedespărțitul său prieten), Emil Girleanu, Michelangelo Buonarroti, Galileo Galilei și William Shakespeare (cu trimitere la care Eminescu scria: Părea că geniul divinului brit, Shakespeare, respirase asupra pămîntului un nou înger lunatic, o nouă Ofelia).

Această serie se înscrie în lungul șir de personalități prezente anual în cadrul emisiunilor filatelice cunoscute sub numele generic de Aniversări culturale.

— În sfîrșit, în 1975 s-a emis o marcă de 55 bani (din nou acest preț care face trimitere imediată la mărcile uzuale !) în policromie, pe care apare chipul Poetului și, în plan secund, destul de redus (rolul popularizării ar trebui mai mult luat în seamă de

către machetatorii noștri), casa părintească de la Ipotești, actualmente Casă memorială și Muzeu Mihai Eminescu, loc scump de pelerinaj al poezilor și iubitorilor de poezie, al tuturor turiștilor dornici de cunoaștere.

Ce tentantă ar fi lărgirea acestei arii tematice legate de viața și opera celui mai mare poet al nostru ! Cîte legături (deloc speculative) nu se pot face ! Mă gîndesc că într-o colecție filatelică imaginară (cine știe, poate, cîndva, reală) ar putea să se închege (filatelice, bineînțeles), un întreg univers eminescian: de la locurile dragi Poetului, prezente pe mărci, la locurile care l-au inspirat pe poet, de la personalități care s-au aplecat asupra vieții și operei sale, la prietenii notorii contemporani lui. Și m-aș întreba eu, de ce un viitor an aniversar nu ne-ar aduce în filatelie o emisiune specială, bogată, dedicată în exclusivitate poetului ? O emisiune bogată în legătură cu care, la nevoie, aș aminti că — în afară de chipul poetului, unele inspirații grafice după opera sa, în afară de operele artiștilor plastici care, știindu-l nemuritor, au încercat în alitea rînduri să-i aducă imaginea între noi — aș aminti că pe mărci ar putea apare (în prim plan) casa natală de la Ipotești, un facsimil din Luceafărul (ce minune că ni sa păstrat !), fotografia copertei volumului de poezii apărut în timpul vieții sale etc. etc.

DINTRE SUTELE DE TERMENI...

N-aș putea afirma cu certitudine că Mihai Eminescu ar fi fost vreodată prea ocupat cu deosebire de mărcile vremii sale, de sistemul poștal al vremii. Pot spune însă, fără puțință de

a mă înșela, că acela care a fost în cea mai înaltă măsură părinte al limbii române moderne a cunoscut adevăratele accepțiuni ale termenilor deveniți astăzi mai mult sau mai puțin specifici domeniului filateliei. Așa se face că, fără pretenția unui documentat și avizat filolog, am purces în aceeași seară — să-i spunem convențional tot seară, deși pentru ceilalți, obiectiv, se apropiau zorile — la noi incursiuni prin opera Poetului, oprindu-mă în cele din urmă mai îndelung asupra voluminosului Dicționar al limbii poetice a lui Eminescu. (Editura Academiei R.S.R., București, 1968).

Și ce am descoperit?

Sînt nenumărați termenii care ar trebui amintiți. Dintre aceștia mă voi opri doar la cîțiva, specificînd, din capul locului că Mihai Eminescu, numai după ce le-a deslușit pe deplin sfera noțională, și-a permis ca, introducîndu-i în creuzetul neasemuitului său geniu, să-i folosească în majoritatea contextelor metaforic. Este de la sine înțeles, de altfel, că nici un poet, fie el chiar începător, nu-și va permite să introducă în structuri metaforice vreo noțiune al cărui sens să nu-l fi cunoscut, ba chiar și obsedat multă vreme.

Înainte de toate, iată-l pe Mihai Eminescu folosind în opera sa termenul POȘTĂ — cu sensul de serviciu de transport pentru călători și corespondență —: Ieronim avea să caute la poștă, unde și află o scrisoare de

la un unchi al lui. Ieronim nu este altul decît personajul principal masculin al nuvelei Cezara. Probabil ați observat că în fraza de mai sus apare un alt termen familiar filateliștilor — SCRISOAREA. În aceeași nuvelă termenul revine, dar și mai aproape (explicit, mai bine zis) apare sensul în versurile: Tu citești scrisori din roase plicuri (atenție: plicuri!) / Și într-un ceas gîndești la viața toată, sau metaforic: Vintu-o foaie vestejită / Mi-au adus mișcînd fereastra — / Este moartea ce-mi trimite / Fără plic scrisoarea-aceasta. Să mai amintim că în opera lui Mihai Eminescu își află locul genialele sale scrieri intitulate pur și simplu SCRISORI? Și că această specie literară, fără egal ilustrată de Mihai Eminescu în literatura noastră, are la bază, în principal, folosirea procedeelelor genului epistolar!?

Dacă Eminescu se adresează contemporanilor și urmașilor săi întrebînd termenul SCRISOARE, atunci cînd evocă pagini din istoria neamului, atunci cînd ia în seamă trecutul, tradiția și folclorul folosește termenul CARTE (noi avem azi cartea poștală): Unul dintre fiii falnicului domn / Sta zîmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte, și De din vale de Rovine / Grăim, doamnă, cătră tine / Nu din gură, ci din carte. Și așa putea continua exemplificările notînd sensuri și metafore nebănuite în leqătură cu termeni ca VAMĂ, ALBUM, PECETE, SOLIE etc. etc., dar îmi vine mereu în gînd ideea inițială: Expeditor — Mihai Eminescu, și mă încumet să promit că, mai devreme sau mai tîrziu, acest posibil studiu filatelic va fi scris. Iar eu, de obicei, îmi țin promisiunile.

CLASOR CU RIME

V. D. POPA

Francare

Cînd lumea trimetea scrisori
Prin porumbeii călători,
Unde lipea mărcile-n bloc?
Pe aripioare sau pe cioc?

Asemănare

Orișice televizor,
După mine, oameni buni,
Seamănă cu un clasor:
Este cu emisiuni.

Explicație

Dinsul, de-o viață-ntreagă
E filatelist și-ți zici
Oare cum să nu-l atragă
Mărcile, cînd au lipici?

Discuție

— Ieri, cînd plecam de la birou,
Am vrut să iau un cap de bou...
— De la un colecționar?
— Aș, dragă! De la măcelar!

Pasiune

Cunoscutul oculist
Deveni filatelist.
Deci, și-acasă-n încăperi,
Se ocupă de vederi.

Colecție

Tot păstrînd de mulțișor
Mărcile dezordonat,
Cîteva sînt de clasor,
Celelalte de clasat.

CEA MAI GREA SCRISOARE de dragoste din toate timpurile a fost găsită de arheologi în Irak. Ea provine din anul 2200 î.e.n. și cântărește 16 kg... de piatră. Ea a fost scrisă de un oarecare Gimîşou doamnei Dasbuaş, pe care o ruga să-i acorde o întâlnire. De piatră să fi fost inima adresantei și tot nu putea refuza o întâlnire astfel cerută!

LA MUZEUL NAȚIONAL din Turcia se află expusă o scrisoare de dimensiuni gigantice. Scrisă pe pergament, ea a fost trimisă, în secolul al XVI-lea, de către șahul Persiei sultanului Imperiului Otoman. Gabaritul neobișnutei scrisori: lungimea — 10 metri, lățimea — 7 metri.

SCRISORILE SE TRIMIT de obicei în plic. O scrisoare ambalată într-o sticlă ar trezi desigur mirarea. Totuși, oamenii de știință folosesc acest mod de expediție a corespondenței. Rolul poștaşului îl joacă în acest caz valurile mării, uneori și banchizele de gheață. Poșta cu ajutorul sticlelor este folosită în scopuri științifice. Așa, de pildă, au fost studiați curenți de suprafață în zona mărilor Ciukotka și Behring. În acest scop, un număr de 1653 sticle au fost expediate de la 25 de „oficii poștale”. Plicurile din sticlă au înghețat împreună cu vasele din apă și au călătorit cu masivele de gheață. Cîteva zeci de sticle au fost pescuite după un an, iar în anul următor, în afara primelor 129 de sticle, au mai fost descoperite altele 33.

IDEEA PLĂȚII PRESTAȚIEI, poștale a avut-o Vellayer, magistrat în Parlamentul francez. Prin anul 1653 el obține din partea statului francez permisiunea să înființeze la Paris o mică poștă, prevăzută cu cutii pentru scrisori francate cu bilete de cîte „un sou” (biletele corespundeau funcției mărcilor actuale). Sistemul este preluat curînd și de alte țări europene, îmbunătățit și generalizat.

ÎN ANUL 1929, poșta românească, căpătînd autonomie, toate autoritățile și instituțiile de stat, județ și comună — care pînă atunci au expediat gratuit corespondența prin poștă — au fost obligate să francheze corespondența cu mărci poștale speciale, nevalabile pentru corespondența particulară.

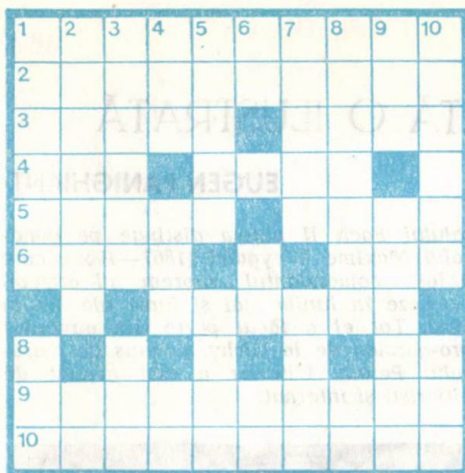
CEA MAI LUNGĂ scrisoare numără 1120 metri lungime. A fost scrisă de o tină englezoaică — pe un rulou de hîrtie pentru mașini de calculat — și expediată logodnicului ei la 11 iunie 1969.

CEL MAI VECHI document scris este o tăbliță de argilă cu scrierea sumeriană (ideografică), găsită în Mesopotamia, unde nu exista nici lemn, nici piatră, materia de bază pentru construcții fiind argila. Cercetările au arătat că această tăbliță datează din anul 3500 î.e.n. Ea se păstrează în Muzeul Ermitaj din Leningrad.

CUTIA DE SCRISORI, plasată pe stradă de organele poștale, în care expeditorii introduc scrisorile și pe care o găsim în toate orașele din lume, este descoperirea unui englez, Anthony Trollop. Prima cutie poștală a fost montată la Londra în decembrie 1867.

ANUAL SE EXPEDIAZĂ, în medie, în lumea întreagă, 40 miliarde de scrisori. Cele mai multe scrisori în Anglia, cele mai puține în Iran. Pe zi, oficiile poștale din toată lumea transportă aproximativ 110 milioane scrisori, adică 76.000 pe minut!

APARIȚIA PE LUME a plicului de hîrtie se datorește unei întâmplări și este invenția unui oarecare Braver, proprietarul unei papetării din orașul Brighton (Anglia). Pentru satisfacerea cerințelor cumpărătorilor Braver a inventat un fel de săculețe de hîrtie în care se introduceau scrisorile, pe care îi oferea sub formă de supliment gratuit. Succesul primelor plicuri a fost imens. De la bun început cererile au fost atât de mari, încît Braver nu le-a putut face față și a trebuit să încredințeze fabricarea plicurilor unui număr de 12 fabrici.

ORIZONTAL: 1) Mijlocește completarea golurilor din clasor. 2) Prilej comemorativ de emisiuni filatelice. 3) Cifră de control și ordine a unei mărci înregistrate — Vechi producător de apă. 4) E de-a dreptul răpitoare — Apă cu gheață (pl.). 5) Mai mult decît scump! — Personaj feminin din Năpasta de I. L. Caragiale. 6) Poștarită din lumea zeilor — Rîu în Anglia. 7) O marcă mare la propriu și la figurat. 8) Casa! 9) Nu necesită folosirea odonometrului. 10) Paza bună... pentru a fi la zi cu emisiunile achiziționate (pl.).

VERTICAL: 1) Se poartă pe frig la propriu și cu mărcile... la figurat! — O

marcă fără pereche (chiar așa este!). 2) Suprimare a valorii fiduciare — Cele două din... Teba! 3) A uza... definitiv! — De la cadou! 4) Craiova (abr.) — Abreviere pentru țara mărcilor pe care apare Ceskoslovensko — Milezime mai prozaic spus (sing.). 5) Biochimist român (Simion, n. 1907) — Sportul nostru național. 6) Perle! — Plural abreviat... în plic! — Teme... pentru filateliștii enigmatiști! 7) Pircălab și cumnat al lui Ștefan cel Mare — O scăpărare. 8) Atribut al unei hirtii filatelice cu calități deosebite (masc.) — Penel! 9) Refren — Trecut în clasor. 10) Poșta cu specificație aparte (masc.) — Fire.

MĂRCILE ȘI LITERATURA POLIȚISTĂ

Goana după „nou” animă și lumea filateliei. Idei cît mai originale, imediate, stau la baza multor emisiuni poștale. Unele teme la modă, neconținut reluate, duc cu timpul la oboseală. Interesul filateliștilor scade, mai ales cînd numai cu greu pot ține pasul cu numărul mare de emisiuni.

De aceea, din cînd în cînd, apare cîte o temă nouă, care surprinde prin inedit. În ridul acestora se situează și seria emisă de Nicaragua cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la crearea „Interpol”-ului (1972).

Această aniversare a mai fost marcată și de alte țări, însă desenele lor se mențin mai mult sau mai puțin în limite destul de convenționale. Creatorii seriei din Nicaragua au folosit acest prilej pentru a face o

incursiune în lumea activității de combatere a crimei. O incursiune de domeniul fictivului, întrucît se sprîjină pe personajele imaginare ale literaturii polițiste.

Cele 12 valori ale seriei evocă tot atîți detectivi celebri, personaje create de autorii literaturii de gen. De la Auguste Dupin, al lui Edgar Allan Poe și de la Sherlock Holmes al lui Conan Doyle, se perindă — în continuare — Hercule Poirot (Agatha Christie), Maigret (Simenon), Perry Mason, Nero Wolfe, Charlie Chan, Ellery Queen și alți campioni ai genului.

În ce măsură seria se poate înscrie în rîndul emisiunilor compatibile cu „prestigiul” și „seriozitatea” unei autorități poștale, rămîne de discutat. În ce ne privește, relevăm numai originalitatea ei, care va bucura, fără îndoială — pe pasionații literaturii polițiste.

LA 60 DE ANI DE LA ARMISTIȚIUL DIN 1918

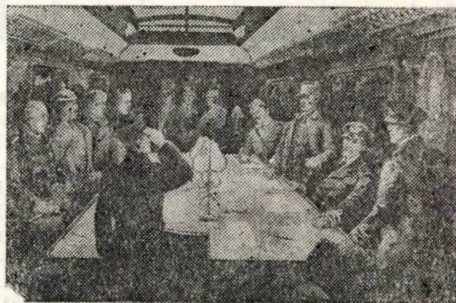
CE NE ARATĂ O ILUSTRATĂ

EUGEN PANIGHIANȚ

Ilustrata pe care o vedeți dumneavoastră reproduce o gravură ce ne înfățișează scena finală a încheierii armistițiului de la Compiègne — oraș în nordul Franței — la 11 noiembrie 1918. Cartea poștală a fost expediată la 10 ani de la semnarea acestui act — chiar din localitatea Compiègne — unui cetățean din orașul Focșani, pe nume Zaharia Mihail (între altele, un mare iubitor și cunoscător al trecutului acestui oraș). Citind explicațiile tipărite în limba franceză pe această ilustrată — aflăm o mulțime de lucruri, asupra cărora este bine să ne oprim.

Mai întâi, aflăm că armistițiul care a pus capăt primului război mondial a fost semnat la 11 noiembrie 1918, la ora 5 dimineața. Semnarea a avut loc — după cum se poate ușor constata — într-un vagon de cale ferată, amenajat special în acest scop. Delegația germană prezintă la semnare a fost formată din cinci membrii, fiind condusă de Matthias Erzberger (1875—1921), lider al partidului centrist catolic german, care a fost mai târziu asasinat de foștii ofițeri imperiali — Tillesen și Schulze — membrii ai unei organizații teroriste. Toți delegații germani sînt în picioare. Doi dintre ei salută militărește. Delegația aliată se află în partea dreaptă a ilustratei. Mareșalul Foch stă în picioare, ținînd mîna stîngă pe centură. Lîngă el, în partea lui stîngă, se află Sir Rosslyn-Wemis, din partea forțelor engleze, precum și amiralul George Hope; de partea dreaptă a mare-

șalului Foch îl putem distinge pe generalul Maxime Weygand (1867—1965), care a fost comandantul suprem al armatei franceze în lunile mai și iunie ale anului 1940. Tot el a făcut parte din guvernul pro-german de la Cichy, condus de mareșalul Petain. Ulterior a fost arestat de hitleriști și internat.

În același vagon de cale ferată a fost semnat la 22 iunie 1940 — armistițiul între guvernul condus de mareșalul Petain și armata germană.

Atît mareșalul Foch, cît și generalul Weygand au vizitat România — primul în 1922, iar cel de-al doilea în 1922 și în 1939.

ACCESORIU FILATELIC

(Monoverb anagramat: 5+2=7)

7N

**LONDRA, BAKER
STREET 221 b :
iață adresa lui**

SHERLOCK HOLMES

F. URSEANU

A existat sau nu Sherlock Holmes în realitate? Greu de răspuns după ce milioane de oameni au citit faimoasele povestiri scrise cu zeci de ani în urmă de către celebrul Conan Doyle. Un lucru însă este cert și merită să fie cunoscut de către toți cei care s-au delectat cu extraordinarele aventuri ale marelui detectiv: pe adresa lui Sherlock Holmes sosesc și azi scrisori expediate din toate colțurile lumii. Pe plicurile destinate perspicacelui dezlăgător de enigme se poate citi una și aceeași adresă: Londra, Baker Street 221 b. În general i se cer sfaturi în legătură cu diverse cazuri penale, crime, furturi, dispariții etc., toți cei ce îi solicită ajutorul fiind, probabil, convinși că maestrul cu pipă trăiește și acum și este, mulțumesc, bine!

Lesley Whitson (Miss),
Secretary to Sherlock Holmes.

1. Semnătura domnișoarei Lesley Whitson, secretara lui Sherlock Holmes.

Și toate acestea, numai și numai datorită faptului că la mijloc există și un dram de adevăr, mai precis spus, în Londra, pe Baker Street se află „locuința” detectivului în realitate un muzeu amenajat de către o mare întreprindere — „Abbey national building society”. Aici se află, bineînțeles, și cabinetul de lucru al lui Sherlock Holmes: o cameră sută la sută

englezească, cu șemineu și nelipsita blană de urs, cu ustensilele de specialitate ale criminalistului, precum și cu proverbiala sa pipă.

Un cunoscut filatelist bucureștean — care ține să rămână în anonim — a expediat o scrisoare pe adresa detectivului cerînd să i se trimită, dacă este posibil, câteva plicurile francate primite de... Sherlock Holmes de la cei care-i scriu din diverse țări. Răspunsul a venit prompt. Iată, în linii mari, conținutul său:

Dragă domnule,

Vă mulțumesc pentru scrisoarea dumneavoastră.

Regret că nu vă pot trimite scrisorile primite de firmă, scrisori care de alt-

fel, au caracter confidențial. În ce privește plicurile în chestiune, regret dar ele sînt distruse după ce scrisorile au fost deschise.

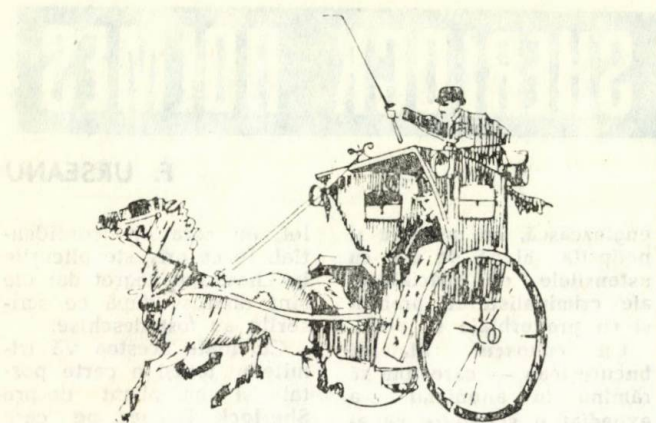
Cu toate acestea vă trimitem totuși o carte poștală și un pliant despre Sherlock Holmes, pe care sper că le veți găsi interesante.

Semnează — și aceasta constituie, într-un fel, senzaționalul răspunsului — Lesley Whitson (Miss), Secretara lui Sherlock Holmes.

Într-adevăr există o secretară special angajată care răspunde celor ce se adresează imbatabilului detectiv. Unele răspunsuri sînt destul de bine aranjate: maestrul e plecat din Londra; în momentul de

2. Cabinetul de lucru al lui Sherlock Holmes.

3. Una din trăsurile cu care se deplasa Sherlock Holmes.

față Sherlock Holmes urmărește un fioros ucigaș; expertul nostru a fost convocat la Scotland Yard etc.

Firește că de toate acestea se leagă o serie de interese și acțiuni cu scopuri turistice sau editoriale, dar care, într-un fel sau altul,

țin în centrul atenției încă pentru multă vreme numele celui pe care Conan Doyle l-a creat și l-a făcut nemuritor (de altfel, pe frontispiciul pliantului primit de curiosul nostru filatelist se poate citi: The immortal Sherlock Holmes — Nemuritorul Sherlock Holmes).

Care sînt cele 8 deosebiri dintre aceste două desene?

? TEST

O RAMURA APARTE : „METERED MAIL“ (Poștă metrică)

Termenul englez „Metered mail“ (în germană „Meterpost“) se folosește, în sens larg, pentru indicarea corespondenței purtînd francaturi mecanice imbinat cu ștampile de loc și dată. El se deosebește de „mecanotelia“ propriu-zisă, prin aceea că, de regulă, în acest caz, ștampila de loc și dată este încorporată în însuși desenul de ansamblu al obliterations aplicate de mașina de francat. Astfel de mașini, date în folosință unor instituții sau întreprinderi, marchează și de cîte ori au francat (de aici termenul de „metering“ : înregistrare). Folosirea acestui sistem de francare evită poștei operațiuni multiple și duce la realizarea de economii (inclusiv la costul imprimării mărcilor poștale).

În Statele Unite, Canada etc., unde acest sistem este larg răspîndit, se folosesc și mașini de distribuire a unor tichete de francare. Desenul este similar cu cel de la mașinile la care se aplică direct pe plic, cu deosebirea că — de astă dată — tichetele se detașează dintr-o bandă. Și aici, ele poartă un desen și ștampila de loc și dată ; unele din laturi sînt dantelate, pentru a permite desprinderea din bandă.

Tichetele pot forma obiectul unei colecții parafilatelice, cu atît mai mult cu cît valorile și — cîte o dată — culoarea diferă ; unii colecționari dau atenție și deosebirii de localitate, din indicațiile poștale.

dirijabilul Italia

ING. MIHAIL POPOVICI
A.I.J.P.

O colecție de mărci de poștă aeriană, de aerograme și de prime zboruri a fost întotdeauna urmărită cu mult interes, dar azi mai mult ca oricând ea înmănușează un număr din ce în ce mai mare de colecționari.

La 23 mai 1978 s-au împlinit 50 ani de la zborul peste Polul Nord al dirijabilului ITALIA, comandat de generalul italian Umberto Nobile, cel care l-a însoțit pe exploratorul Roald Amundsen pe dirijabilul Norge, în anul 1926, pentru zborul peste pol.

La 23 mai 1928, dirijabilul ITALIA, replica lui NORGE, s-a ridicat având ca obiectiv Polul Nord. În aceeași zi, timp de două ore, nava aeriană a plutit deas-

giaților. Epilogul acestei tragedii a fost jalnic. Din întregul echipaj al ITALIEI, numai nouă membri au putut fi salvați. În cursul tentativei de salvare, membrii echipajului avionului în care se afla Amundsen s-au pierdut undeva pe întinsul alb al zăpezilor.

Din punct de vedere filatelic, expediția la Polul Nord a prilejuit și emiterea unor piese filatelice, azi mari rarități.

Astfel, un număr din mărcile de poștă aeriană italiană din anul 1926, cu valoarea de 1,20 lire, au fost supratipărite pe verso cu supratiparul în tuș negru pe patru rînduri „ESPLORAZIONE POLARE / NOBILE / DIRIGIBILE ITALIA / 1928” (fig. 1). Un număr de 62 plicuri, cu astfel de mărci,

50 ani de la expediția pentru cucerirea Polului Nord

pra Polului. În primele ore ale zilei de 25 mai, ITALIA a pornit înapoi.

Ceața și frigul, inamicii navigației aeriene arctice, învăluiră nava. În furtuna care s-a stîrnit, dirijabilul, împovărat și de un strat de gheață, a fost distrus, o parte din echipaj pierînd iar puținii supraviețuitori ai expediției polare rămînînd în plină regiune polară.

Un telegrafist din supraviețuitori, care găsise printre dărîmături aparatul de radio-emisiune în stare de funcționare, începu să emită semnale de alarmă, care au fost auzite abia la 2 iunie 1928 de un radioamator dintr-un sat al Uniunii Sovietice. Acțiuni de salvare, sub semnul prieteniei și solidarității, cu trimiteri de expediții de ajutor și de salvare a naufragiaților, au pornit din mai multe țări.

Un număr mare de vase, avioane și echipaje cu sînii, totalizînd circa 1.500 oameni, au pornit pentru salvarea naufra-

au fost predate unui pasager înainc de plecarea dirijabilului, pentru a fi omlerate la punctul de plecare și sosire. În urma catastrofei dirijabilului, vasul portavion al Marinei Regale Italiene „CITTA DI MILANO” a pornit în ajutor, stabilindu-și undeva departe, printre ghețurile polare, o bază de salvare. Ragazzoni, unul dintre aviatori, care salvase ce s-a mai putut găsi din dirijabil, părăsi baza sa de pe CITTA DI MILANO la 5.VIII.1928, ajunse la Tromsø (Norvegia) la 6.VIII și amerriză în Italia la 8.VIII, aducînd cu sine singurele 29 plicuri care s-au mai putut găsi din cele 62 transportate de dirijabil. La sosire, această corespondență a fost ștampilată cu un semn de control reprezentat printr-o obliterate verde pe două rînduri: „ESPLORAZIONE POLARE 1928 / RICERCHE DIRIGIBILE ITALIA”, obliterate care figurează de asemenea și pe fața mărcilor de poștă aeriană.

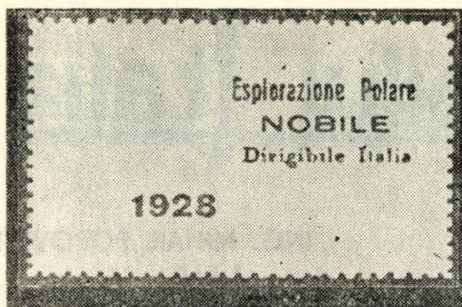

Fig. 1

Fig. 2

Tot de la expediția aeriană italiană de ajutor, care la 20.VI.1928 a survolat mai bine de zece ore deasupra corturilor roșii ale naufragiaților dirijabilului aflați pe întinsul alb al zăpezilor, se mai cunosc un număr de șase scrisori care poartă ca amintire pe lângă ștampila rotundă cu legenda „VOLATA SULLA TENDA ROSSA”, ștampila de plecare a vasului CITTA DI MILANO, precum și ștampila poștală de sosire (fig. 2).

Una din aceste scrisori a fost evaluată la 22.I.1977, la licitația casei filatelice Orlandini din Florența, la câteva milioane de lire italiene.

BIBLIOGRAFIE

- „SARKI POSTA” de Szekely Imre — Filateliei Szemle, 10/1964.
- La tragica storia dell-ITALIA — Rastaban — II Collecionista Italia Filatelica, 10/1965.
- Lettre d'Italia — L'Echo de la Timbrologie, 2/1977.

DEFINIȚII GABRIEL TEODORESCU

Timbru poștal

Un petec de hîrtie-anume,
Făcut să circule prin lume,
Cu orice mijloc de transport,
Și culmea... fără pașaport.

Clasor

Clasorul e-un atlas. De multe ori,
Mulți curioși în el își viră nasul.
Dar, cînd conține-n el mii de valori,
E mult mai valoros decît atlasul.

Filatelist

Filatelistul e un pasionat,
Ce strînge timbre cu sau fără plic,
Și se decide greu, cînd e rugat
Să-ți dea un timbru rar... mai pe nimic.

Pensetă

Cu care prinzi valorile poștale.
Penseta, cum să zic, e-un fel de clește,
În cazu-n care nu se folosește,
Apar pe timbre... amprente digitale.

Lupă

Ce-i lupa? Instrumentul de folos,
Cu care poți, atunci cînd ești în stare,
Deosebi un timbru valoros
De altul fals și deci... fără valoare.

Catalog filatelic

Un catalog e pulsul pieții,
Din cosmos în al terei nimb.
Sau, dacă vrei, cum spun isteții,
E... cota maximă de schimb!

MĂRCI FALSE

preparate la cuptor

ADRIAN MITU

Un cap de păpușă așezat pe un bust atractiv, din păcate susținut de niște picioare zdravene înfipte într-un imens posterior. Aceasta era doamna Cameniță, concesionara debitului C.A.M. (punct de vânzare al timbrelor) din incinta Palatului Justiției, o „respectabilă doamnă” în vîrstă de vreo 40 ani, de numele căreia este legată una dintre cele mai faimoase escrocherii filatelice din România. Dacă mai adăugăm că persoana căzută victimă acestei nemaipomenite „afaceri” nu era altcineva decît celebrul și versatul colecționar Gheorghe Mateescu, fostul primar al orașului Sinaia, nota de senzațional al acestei ingenioase lovituri capătă accente și mai pronunțate. Dar, să recapitulăm faptele...

În noaptea de 5 martie 1938, pe la orele 3, în casa primarului din Sinaia, se aud sunetele stridente ale telefonului. Receptorul este ridicat și domnul Mateescu e rugat să vină neapărat la telefon, o persoană din București solicitîndu-l într-o chestiune filatelică de mare importanță. Marele colecționar vine la telefon și este informat de către interlocutorul său — un misit bucureștean — că s-a descoperit în București „Coala originală de eseuri din emisiunea I-a a Capului de bour” și că după lungi parlamentari, posesoarea acestei unice piese din lume, a fost convinsă să o vîndă.

Telefonul în toila nopții își avu efectul psihologic scontat. Neastîmpărul îi cuprinse pe colecționar în așa măsură încît apelă la un prieten care-l duse cu mașina la București, iar la ora 9 dimineața se și prezentă împreună cu misitul la doamna Cameniță.

„Da, domnule Mateescu, eu știu bine ce minune filatelică dețin. Eu știu că valoarea acestei piese este incalculabilă, dar deoarece vreau să-mi mărit fiica și deoarece această piesă mi-a fost dăruită cu 20 de ani în urmă de directorul Bogdănescu din Ministerul de Finanțe, tocmai pentru înzestrarea fiicei mele, sînt astăzi dispusă, în urma insistențelor domnului intermediar, să vi-o cedez dumneavoastră...”, acestea fură cuvintele cu care începu discuția doamna Cameniță.

Urmă deschiderea lentă și cu foarte mare grijă a unui dosar cu scoarte de piele, de unde își făcu apariția „minunea”, mult invidiata piesă, frumoasă coală cu Capete de bour.

Gheorghe Mateescu—Sinaia nu era un naiv. Știa printre altele că din arhivele Direcțiunii P.T.T. dispăruse cu ani în urmă un dosar al Divanului Moldovei din anul 1857, referitor la votarea primei legi de organizare a serviciilor poștale și la crearea primelor mărci poștale („Cap de bour”) în Moldova. În același dosar circula zvonul că s-ar fi aflat anexată și o coală întreagă cu eseuri din mărcile emisiunii I-a Cap de bour, executate în tuș negru, singura coală ce fusese tipărită după cum reieșea din dosar.

Acest dosar sau poate unul confectionat de circumstanță fu prezentat cumpărătorului spre convingere. Pulsul colecționarului începu să bată din ce în ce mai impetuos. Capul fermecător de ingenuă al cucoanei își făcu și el efectul și tirguiala începe. De la 2 milioane lei, o sumă de-a dreptul fabuloasă, se ajunge la 1.500.000, apoi la 1.000.000 și în fine afacerea se încheie la o cifră totuși fantastică pentru anii interbelici: 600 000 lei. 200 000 lei au fost achitați pe loc, iar diferența peste cîteva zile.

Nu trecură însă nici 10 zile și Gheorghe Mateescu—Sinaia, invitînd cîțiva prieteni le arată „coala-minune”. Iată însă că unul dintre aceștia afirmă că a mai văzut o coală similară la baronul Witzleben, directorul unei bănci din Capitală. Urmează imediat o convorbire telefonică foarte aprinsă, fiecare dintre cei doi colecționari susținînd că el și numai el este posesorul „unicatului”.

Consultîndu-l pe Onig Tulbendjan, renumitul expert (cu care subsemnatul a stat de vorbă acum 2—3 ani, doar cu cîteva luni înainte ca acesta să moară) îi confirmă lui Mateescu-Sinaia niște îndoieli sumbre privind autenticitatea colii și anume:

coala este falsă și a fost prăjită într-un cuptor pentru a i se da ... patina vremii !

Oarecum așteptată într-o anumită măsură lovitură de trăsnet pică pe capul marelui colecționar. Acesta se adresează imediat justiției reclamînd Parchetului pe doamna Cameniță, contra căreia se deschide rechizitorul introductiv nr. 72.550 din 1938. Domnul Gheorghe Mateescu cere restituirea barilor.

Și iată că se ajunge pe căile întortocheate ale justiției, ale unei justiții în care numele sonore nu trebuie să apară. Să nu uităm că doamna Cameniță are un debit C.A.M. în incinta Palatului Justiției, iar „protectorul” doamnei — cel despre care ea declară că i-ar fi dăruit coala — este o personalitate în Ministerul de finanțe al cărui nume refuză să-l facă public.

Drept urmare — desigur sfătuită — doamna Cameniță revine în instrucție asupra primei declarații cu o veritabilă lovitură de teatru : coala o deține de la criminalul Culda, deținut în închisoare și condamnat la 20 de ani muncă silnică pentru uciderea amantei sale. Aceasta după ce în prealabil susținuse că nu mai are garanția că domnul Mateescu (a cărui probitate era unanim recunoscută) îi restituie aceeași coală pe care i-o vinduse.

Cum au decurs mai departe lucrurile ? Iată ce consemnează I. Bogdan, avocatul reclamantului, în notele sale :

„Criminalul Culda chemat la Cabinet declară că nu este adevărat ceea ce susține doamna Cameniță și că această declarație a ei este făcută în scopul de a se apăra pe sine și a-i face situația și mai grea criminalului. În fața acestei situații doamna Cameniță vizitează pe soția lui Culda, propunîndu-i acesteia să se prezinte la Cabinet și să declare că știe că în adevăr, coala imprimată provine de la Culda, criminalul. Natural că soția criminalului care intentase acțiune de divorț, a refuzat să se preteze la acest joc și atunci doamna Cameniță, vizitînd pe criminal la Văcărești, în mai multe rînduri și în urma conversațiilor avute, fără supraveghere, determină pe criminal să revie la prima sa declarație. În adevăr spre stupefacția tuturor, Culda evadează (cu ce mijloace ?) și imediat ce este prins, declară în fața domnului Judecător de Instrucție, că în adevăr el este acela care a dat coala doamnei Cameniță spre a o vinde, dar că i-ar fi spus că coala este de furat. Față de această revenire, Instrucția clasează afacerea, considerînd că doamna Cameniță ar fi fost de bună credință, fără a cerceta de la cine a fost furată coala și astfel să se ajungă la originea ei”.

După cum se vede o evadare aranjată, desigur promisiuni de reducere a pedepsei în viitor lui Culda pentru „purtare frumoasă”, nume de „elită” trecute sub tăcere, clasarea întregii afaceri, un întreg eșafodaj caracteristic unei societăți de mult apuse, au încheiat spectaculoasa tranzacție a „mărcilor false preparate la cuptor”.

L-am întrebât pe Onig Tulbendjan, dacă Mateescu-Sinaia și-a mai recăpătat banii de la doamna Cameniță. Mi-a spus că aceeași întrebare i-a pus-o și el colecționarului, de la care a primit un savuros răspuns : „Ce să-i mai dea domnule, s-a așezat cu fundul pe ei și zău, că nimeni nu poate să-i mai scoată !”. După cum am relatat la începutul materialului, doamna Cameniță avea ... un foarte opulent posterior.

Dar, mai rămăsese un „unicat”, cel aflat în posesia baronului Witzleben. Din păcate, nici acesta nu se dovedi a fi în cele din urmă decît un fals servit drept original printr-o identică operație de preparare la cuptor. Coala introdusă într-un cuptor călduț căpătase un aspect gălbui asemănător uzurei provenită prin trecerea zecilor de ani. Original era doar dosarul și documentele însoțitoare — cu valoare doar istorică — a cărui proveniență rezulta probabil din vînzarea la kilogram (3—5 lei/kg) cu mulți ani în urmă, cum se obișnuia, a diverselor dosare din arhive considerate a nu mai prezenta nici un fel de interes.

ALE MĂRCILOR ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE

Dr. Ing. EMIL COSTIN

Intr-un articol mai vechi (Pledoarie despre falsuri — Almanahul Filatelic '78), arătam că, în general, falsificatorii și-au început — în filatelie — nefasta lor activitate prin a păgubi poșta și abia mai târziu și-au transferat „obiectivul” asupra filateliștilor.

Și acest lucru este pe deplin explicabil dacă ne gândim că acești răufăcători și-au îndreptat „frontul de lucru” către falsificarea mărcilor la început din dorința de a scăpa de rigorile aspre, referitoare la falsificarea hîrtilor de valoare. Dar nu numai de asta, ci și din cauză că la început, pînă pe la sfîrșitul secolului trecut, falsificarea mărcilor nu era o treabă prea complicată și era și relativ foarte bănoasă, datorită costului ridicat al transportului poștal.

Cînd, mai târziu, transportul prin poștă a prins a se iefteni și legiuitorii au inclus în sfera delictelor și pe acela de falsificare de mărci poștale, în dauna poștei, viața a devenit mai grea pentru falsificatori. Dar tocmai atunci s-a constatat că pe piață a apărut o cerere ridicată de mărci poștale pentru colecții, și asta a dat falsificatorilor „idei” noi, pe un tărîm care încă nu era „minat” de prevederi legale restrictive. Astfel au ajuns filateliștii să aibă de furcă cu falsurile și tot așa am ajuns noi acum să scriem articole despre același subiect.

Istoria nu s-a oprit însă aici. Pe parcursul ei, în diferite situații particulare, au apărut cazuri de falsificare a mărcilor poștale, a supratiparelor pe aceste mărci, atît în dauna poștei cît și în dauna filateliștilor. Și concomitent, în pas cu ieftinirea tarifelor și mărcilor poștale și cu perfecționarea tehnologiilor de fabricație, a mărcilor, falsificările au devenit din ce în ce mai rare, pentru ca în ultimii ani să nu mai reprezinte decît fenomene cu totul izolate și accidentale. Ba chiar, după cîte știm noi, în privința mărcilor românești, să dispară cu desăvîrșire.

Toate cele spuse mai sus sînt în general cunoscute de marele public. Numai că marele public scapă în general din vedere nuanțele și reține doar situații categorice: mărcile vechi au fost falsificate, cele noi — nu.

Cum și filateliștii începători tot din marele public se recrutează, și aceștia sînt convinși de cele de mai sus, fără însă a putea preciza care este în fapt delimitarea între cele două situații. De aceea întîlnim des, mult mai des decît s-ar cuveni, concepția că de mărcile vechi trebuie să se ocupe numai filateliștii ajunși în pragul pensionării (din filatelie, bine înțeles), în timp ce cei tineri se pot ocupa în liniște și fără riscul de a se lovi de falsuri, de mărcile mai recente.

Realitatea este însă mai variată și de aceea filateliștii au uneori mari surprize.

Tocmai pentru a preciza că există încă destule mărci românești din perioade mai recente care au fost falsificate din diferite motive, dar care au scăpat atenției cercurilor largi de filateliști, mai ales celor începători, am scris articolul de față.

În rîndurile ce urmează ne vom ocupa de acea perioadă a filateliei românești care începe după primul război mondial și care se încadrează după Catalogul Mărcilor Poștale Românești '74 atît în perioada modernă cît și în cea contemporană.

Trebuie de la început să spunem că nu avem de fel pretenția de a epuiza problema falsurilor în această perioadă, acest lucru ar fi de altfel imposibil, din cauză că există încă azi destule lucruri neclare, care reprezintă un larg cîmp de investigație pentru filateliștii de azi și de mîine; dorim numai să punem la îndemîna cititorului unele informații suplimentare referitoare la mărcile care se găsesc în foarte multe colecții.

Să abordăm deci domeniul care ni l-am propus, în ordine cronologică.

Încă în timpul războiului (vorbind de primul război mondial), când o parte din teritoriul țării se afla sub ocupația inamică iar administrația se retrăsese în Moldova, la Iași, valorile de 5 și 10 bani ale mărcilor curențe au fost supratipărite cu un supratipar cunoscut: „1918”. Această operațiune s-a făcut pentru a se preveni unele speculații cu mari cantități de asemenea mărci, care în timpul operațiunilor începuseră pe mai nimic în mîna unor afaceriști.

Cum stocurile astfel rămase în mîna speculatorilor nu mai puteau fi direct speculate, o bună parte din acestea au fost supratipărite în fals cu diferite supratipare, printre care în principal „1918”, „TAXA DE PLATĂ” și „TIMBRU DE AJUTOR”. De asemenea a fost falsificată monograma Ferdinand în cerc combinat cu PTT, emisă în 1919. Bineînțeles, falsurile prezintă o foarte largă gamă de „curiozități filatelice”: impresiuni duble, impresiuni inversate, impresiuni directe și inversate pe aceeași marcă, impresiuni pe verso, pe fața-verso etc., etc. Cum nici mărcile originale din aceste categorii nu sînt prea scumpe, filatelitul avizat va putea să identifice falsurile printr-o simplă comportare cu o marcă verificată autentică. Pentru ușurarea comparației, indicăm următoarele sume de recunoaștere mai vizibile, ale falsurilor:

La supratiparul „1918”, la care linia scrierii este continuată și are forma de sfoară răsucită:

— bucla cifrei „9” se apropie foarte mult de primul „1”;

— bucla de jos a cifrei „8” se închide prin atingerea căpătului sferei cu intrarea în buclă (la originală, bucla e deschisă);

— talpa inferioară a celui de-al doilea „1” atinge partea inferioară a cifrei „9”.

La supratiparul „TAXA DE FAȚĂ”:

— literele AXA, apropiate, aproape fără spațiu între ele în partea inferioară;

— mijlocul primului „A” din PLATA, sub primul picior al celui de-al doilea „A” din TAXA (la originală — sub piciorul lui X).

La „TIMBRU DE AJUTOR”:

— literele sînt fără contururi drepte, deoarece la falsuri, spre deosebire de originale, s-a folosit litografia în mod destul de rudimentar.

La monograma FF cu PTT:

— al doilea T are un singur punct (la originală apar puncte de ambele părți ale lui T);

— tipar neclar, grosolan, litografie rudimentară.

În 1919, imediat după încheierea războiului, se simțea o mare lipsă de mărci

poștale. Pentru a i se face față, deoarece în Transilvania, mai cu seamă la Cluj și la Oradea, existau stocuri din felurite mărci maghiare, s-a hotărît să se supratipărească aceste mărci cu valorile în lei și bani. Astfel au rezultat cunoscutele emisiuni „Cluj” și „Oradea”, care au avut putere de francare în toată țara și care prezintă un interes filatelic ridicat din cauza rarității unora dintre mărcile acestor emisiuni — din anumite mărci maghiare au fost supratipărite numai 1—5 coli.

După cum se știe, la ambele emisiuni supratiparul era compus dintr-un cerc cu monograma FF intercalată cu PTT, asemănătoare supratiparului de care s-a vorbit mai sus și din denumirea monetară: lei, bani. Numai în puține cazuri a apărut și valoarea. Este demn de știut că clișeul propriu-zis n-a cuprins decît monograma, care este aceeași la ambele emisiuni; diferența vizibilă între emisiuni este dată de caracterul literelor folosite pentru denumirea monetară, litere care sînt așezate în mod deosebit față de cercul cu monograma, de la un tip de marcă la altul. Raritatea unora dintre aceste mărci a tentat pe falsificatori, care au „acționat” în tens, și în țară, dar mai ales în străinătate. Deci, față de aceste supratipare trebuie multă atenție, mai ales la valorile rare. De remarcat că a fost folosită pentru mărirea „credibilității” falsurilor și falsificarea semnăturii unor experți și chiar o semnătură de expert îndoielnică: Pappe.

Aceste supratipare au fost studiate în mod foarte aprofundat într-o lucrare de mare dimensiuni, scrisă în limba germană de specialistul sîbian dr. A Szalay. Lucrarea permite indentificarea falsurilor prin descrierea amănunțită a caracteristicilor supratiparului original. Aci ne vom mărgini a indica trei caracteristici mai vizibile ale monogramei circulare;

— la litera „G” din REGATUL apare la originale un punct în continuarea liniei circulare, punct care are tendința de a închide cercul; la tipare tirzii, mai ancrasate, punctul se lipește de partea superioară a trăsăturii;

— la litera „R” din ROMANIEI apar două puncte înaintate literei, unul sus și altul jos, la nivelul liniilor orizontale ale buclei — sus și tălpii — jos;

— steaua cu opt raze din stînga are una din raze întreruptă: cea aflată cam în dreptul orei 10 a cadranelui ceasului (Imaginați-vă arătătorul unui ceas, îndreptat către ora 10).

Acestor emisiuni le-au urmat emisiunile uzuale Ferdinand, care n-au scăpat nici ele de falsificări. Aci au stat în atenția falsificatorilor (cu precădere în dauna poștei, dar și în dauna filateliștilor) mai ales la valorile mari. Despre caracteristicile falsurilor la aceste mărci sint prezentate amănunte în C.M.P.R. '74.

Următoarea serie de mărci falsificată a fost „Jubileul Societății de Geografie”, din 1927, serie executată pe hirtie fără filigran, după desene relativ simple. Cei ce caută să identifice falsurile acestei serii, să urmărească în primul rînd:

a) Hașurarea fondului. La originale — deasă, uniformă, rectilinie; la falsuri — mai rară, neuniformă, uneori aparînd ca trasă cu mina, alteori lipsind ori fiind înlocuită cu o linie plină (la valoarea 1+9 lei în partea de sub „Jubileul...”, la valoarea de 7+3 lei sub „România” și sub „Jubileul” etc).

b) Buclele literelor P, R, B din cuvintele „Poșta”, „Jubileul Soc. R.R. de Geografie”, care sint la falsuri în general pline.

c) Semnul plus, ce apare între cifrele valorii, care la falsuri seamănă mai mult cu un romb, fiind perfect vizibil la originale.

Emisiunea uzuală apărută în 1928 a avut și ea cîteva valori falsificate în dauna poștei, valori menționate în C.M.P.R. '74.

Apariția supratiparului „8 Iunie 1930” a solicitat din nou pe falsificatori, de astă dată în dauna filateliștilor. Supratiparul fals a fost aplicat de preferință pe mărcile de aviație „CRAIU” cu filigran vertical, care sint rare.

Imitarea tiparului original este în acest caz foarte bună, diferențele de bază trebuind să fie căutate în modelul următor:

— la cifra 1 — falsul este ca 1, originalul are o țesătură oblică în stînga sus; — cifra 3 este mai închisă la originale, la falsuri bucla de jos este vizibil mai mare decît cea de sus;

— cifra 0 este la falsuri mai rotundă, iar la originale mai dreptunghiulară;

— la anumite falsuri, primul 1 din IUNIE are țesătura sus în stînga pe care ar fi trebuit să o aibă cifra 1.

Desen de ANDO

După această „operă”, falsificatorii se mai potolesc, mai bine zis își caută alte domenii de activitate în filatelia clasică și în prefilatelia. Asta, din cauza dificultăților tot mai mari provocate de hirtia cu filigran și complicarea desenelor mărcilor. Totuși, ei revin în arena mărcilor contemporane odată cu emisiunea ce aniversează 75 ani de la apariția mărcilor „Cap de bour”. Această emisiune, desenată în spiritul primelor mărci românești, este din acest punct de vedere mai simplu de reproduș. În schimb, o dificultate importantă o reprezintă filigranul hirtiei; falsurile ce apar au fost executate atît pe hirtie cu filigran original (de unde hirtia?) cît și pe o hirtie cu filigran contrafăcut cu parafină, care este foarte ușor de indentificat. În privința provenienței hirtiei cu filigran sint cîteva ipoteze: ori au fost decolorate pe cale chimică col cu mărci de 25 bani din aceeași emisiune, care au fost apoi refoșosite, ori au fost refoșosite numai marginile de coală — foarte late — ale aceleiași emisiuni, originale.

Din această emisiune se cunosc falsuri ale tuturor valorilor cu excepția celei de 25 bani. Falsurile imprimate pe hirtie cu filigran sint foarte periculoase, aproape nu pot fi descoperite decît prin comparare, nici culorile neabătîndu-se mult de la originale. Facem aceste afirmații în completarea atît a indicațiilor C.M.P.R. '74 cît și a articolului subsemnatului din Almanahul Filatelic '78 care arătau că se cunosc asemenea falsuri numai pentru valoarea de 10 lei a acestei serii.

Semnele de detaliu pentru indentificarea falsurilor acestei serii sînt relativ numeroase și diferă de la valoare la valoare, astfel încît nu le putem reproduce în cadrul acestui articol. Putem preciza numai că în general literele falsurilor sînt mai grosolane și mai neîngrijit executate decît la originale, de asemenea cifrele, în special din inscripția anului, 1933, unde, de regulă partea superioară a cifrei 3 este la falsuri asemănătoare unei pete, pe cînd la originale ea este bine conturată.

După cum se știe, odată cu emisiunea deja discutată a fost emisă și o marcă ce reproduce desenul seriei „Căișori” și care are scopul de a aminti împlinirea a 30 ani de la construirea Palatului PTT.

Falsificatorii au atacat și această emisiune, bazîndu-se probabil, pe experiența acumulată la falsificarea „Căișorilor”. Defectul de bază al acestui fals este hîrtia albă cu filigran grosolan, diferită de cea a originalelor, care este ușor gălbuie. În rest, diferențe de desene fără deosebită însemnătate, atît de litere, cît și la imagine. Dintre acestea vom semnală numai două, care sînt după părerea noastră mai caracteristice și mai ușor de observat:

— la pălăria surugiului apar trei panglici fluturînd, la originale, pe cînd la falsuri sînt numai două;

— între cadrul interior al mărcii și cartușul legendei ROMÂNIA apar hașuri; aceste hașuri la originale nu ating nici cadrul mărcii, nici pe cel al cartușului legendei, pe cînd la falsuri ele ating în special cartușul legendei.

După această emisiune, în tabăra falsificatorilor se așterne iar liniștea, turburată doar de apariția pe piață a supratiparului „Mica Înțelegere” din 1936 în alte culori decît fusese tipărit oficial.

În adevăr, pe lîngă culorile roșu și cărămiziu, oficiale, acum apar supratipare aurii și argintii. Este evident vorba de falsuri, și încă în dauna filateliștilor. Dar coincidența supratiparului cu cel oficial este atît de bună încît duce cu gîndul la un procedeu cu totul „original”, altul decît clasică imprimare: s-ar părea că pe coli supratipărite în mod oficial, cineva ar fi presărat praf de bronz alb și argintiu, înainte ca tușul original să se fi uscat. Și...

Și se face din nou liniște, pînă la apariția unei noi emisiuni supratipărite, cea denumită PRO PATRIA, din 1940.

Și apoi problema falsurilor rămîne un apanaj al trecutului, pînă la sfîrșitul războiului, cînd apar în teritoriile eliberate din Transilvania diferite emisiuni locale provizorii, prin supratipărire, adesea ru-

dimentară, a mărcilor maghiare existente în stoc. Aceste supratipăruri se contrafac în diferite condiții locale și astfel apar falsuri ale mărcilor Poșta Sălajului, Poșta Odorhei, Poșta Oradea, emisiunea I, Poșta Tg. Mureș, Poșta Sighet; totodată apar și emisiuni particulare frauduloase, ca cea cu supratipar Satu-Mare, pe mărci maghiare.

De atunci încoace, pînă astăzi, nu s-au mai ivit, după știința noastră, amatori să falsifice mărcile noi românești. Operația este din ce în ce mai grea, sancțiunile severe, așa că nu mai merită...

Iată-ne deci ajunși la capătul acestei scurte incursiuni în istoricul și sumara descriere a principalelor falsuri apărute în filatelia românească în ultimii șaizeci de ani. Autorul acestor rînduri ar fi fericit să știe că acest material a reușit cît de cît să atingă scopul ce-și propusese: să ajute pe filateliști, mai ales pe cei începători, la perfecționarea colecțiilor și cunoștințelor lor filatelice și să facă o spărtură cît de mică în concepția încă prea răspîndită că colecționînd mărci din ultimii 50—60 ani nu există pericol de a cădea victimă falsurilor, în contrast cu perioada anterioară, clasică și post-clasică, domeniu minat de falsuri și deci impropriu colecționării de către filateliștii tineri.

COPERTĂ LITERARĂ

(4,6,8)

Prin anagramare veți afla trei noțiuni întîme filateliștilor.

LIVIU PINTILIE

expertii

sau despre

JEAN DE SPERATTI

cel mai mare falsificator de mărci poștale

Dr. T. CUTLIC

Este vorba de celebrul falsificator de mărci poștale Speratti, condamnat prin anul 1948 de către justiția franceză la un an închisoare, 10.000 franci amendă și 300.000 franci despăgubire către Sindicatul negustorilor de timbre din Franța.

Jean de Speratti, descendentul unei vechi familii corsicane, este cel mai mare falsificator de mărci al tuturor timpurilor. El susține că cele mai frumoase sentimente l-au determinat să falsifice mărcile și anume protejarea și apărarea filateliștilor pasionați și de bună credință, împotriva negustorilor hrăpăreți, care se declarau specialiști și experți și care fără vre-o mustrare de conștiință iau banii din buzunarul filatelistului pentru mărci false.

Într-o zi, de Speratti a expediat o voluminoasă scrisoare plină pînă la refuz cu cele mai rare și valoroase mărci din lume, la o adresă din străinătate. După cîteva zile a primit o citație din partea Direcțiunii Vămilei prin care i se făcea cunoscut că este acuzat de export clandestin de valută, scrisoarea în cauză fiindu-i interceptată. El se prezintă și declară că mărcile existente în plic sînt false, fals executat de el și deci fără valoare. Direcția Vămilei nu se mulțumește cu această explicație și trimite mărcile unui expert renumit pentru expertiză. Acesta însă nu numai că a afirmat că nu sînt falsuri, dar în raportul său de expertiză a subliniat că este vorba de exemplare foarte rare. Plătind o apreciabilă amendă, Speratti scapă de închisoare. După acestea, corsicanul nostru pentru a dovedi falsificarea mărcilor trimite trei exemplare identice dintr-o piesă clasică (natural false) la trei mari experți. Scrisorile ce însoțesc timbrele au același conținut: cere expertiza în ceea ce privește originalitatea mărcilor, iar dacă marca este originală, ea este de vânzare la prețul zilei. Cei trei experți dau același răspuns: „marca este originală alăturat trimitem banii”. Speratti consemnează sumele primite de cei trei negustorii experți, pe numele lor la o judecătorie. Cei trei negustori oferă mărcile la o diferență de preț apreciabilă unuia și aceluiași negustor de mărci din Paris, care în calitate sa și de expert, a declarat că unitățile (să nu le zicem falsurile) confiscate de către Direcția Vămilei de la Speratti sînt veritabile.

Stupoare! În fața „marelui expert” se găsesc înșirate trei bucăți din aceeași piesă cunoscută ca unică în lume. Negustorii „experți” se agită, se sperie: ce va zice publicul filatelist dacă va afla de falsurile lui Speratti de competența lor de „mari experți”? Deci la judecată cu acest falsificator ordinar! Să plătească îndrăzneala inducerii în eroare a „marilor experți”. Tocmai ce dorea și Speratti și anume o constatare judecătorească care să declare mărcile false, deoarece dacă mărcile sînt false, amenda usturătoare plătită Direcției Vămilei va trebui să-i fie restituită.

Iată ce a declarat Speratti:

„Din fragedă copilărie sînt colecționar pasionat. Împreună cu fratele meu am moștenit de la părintele nostru o fabrică de cărți poștale ilustrate. Veniturile mele erau apreciable, fabrica mergea bine, în felul acesta am avut posibilitatea să-mi achiziționez multe piese clasice, într-adevăr rare.

Ce mă frămînta însă era faptul că despre aceeași marcă unul dintre experți îmi spunea că este falsă, iar alt expert se jura pe capul copiilor săi, pe mormîntul părinților, că este originală. În decursul timpului am constatat că atît negustorii cit și așa numiții experți fără o pregătire prealabilă, își atribuie titlul pompos de expert. Și cînd te gîndești, că mii și mii de filateliști, de multe ori din bani greu agonisiți, cumpără timbre „garantate” de acești așa-zisi experți. Simțeam că trebuie făcut ceva, noțiunea de expert flatelice trebuia oarecum reglementată. De aceea am dovedit lumii,

că munca mea de peste 30 de ani și nu fără sacrificii materiale, că dacă cineva se ocupă consecvent și timp mai îndelungat cu partea tehnică și chimică a fabricației mărcilor, poate ajunge la rezultatele mele; eu am reușit grație muncii mele să demasc pe unii din cei mai mari experți. Am făcut mărci gravate care sută la sută au fost identice cu cele veritabile. Experții susțin că datorită lămpii Wood sînt în stare să identifice falsurile. Eu însă pot să imit toate reacțiile, în cele mai variate combinații chimice, care sînt percepute în mod identic cu originalul sub lampa Wood. Dacă vreau să falsific o marcă, măsoar sub lampă fluorescența culorilor și cu această ocazie identific compoziția chimică a culorilor. Din arsenalul meu de culori, foarte bogat de altfel, pregătirea culorii cerute devine doar un joc de copii."

Pînă aici confesiunile lui Jean de Speratti.

Despre hirtia pe care a falsificat mărcile imitînd cu mare măiestrie filigranele cele mai variate ale tuturor pieselor clasice, Speratti nu suflă o vorbă.

Experții în hirtie au cercetat felul hîrtilor folosite de Speratti, filigranele neîntrebuințate de 50—100 ani, care sînt absolut identice cu hirtia mărcilor veritabile.

Speratti a fost un falsificator sau un om de bună credință?

Instanța judecătorească din Paris l-a considerat un mare falsificator aplicîndu-i o aspră condamnare.

ÎN PATRU RÎNDURI

ILIE C. IANCU

După faptă

„Morți” după „filatelie”
Devastau cutii poștale.
Cred că ăstor haimanale
Le-ar sta bine la... cutie!

Pasiune

— „Sorb din ochi Sfinxul, Olimpul,
Turnul Eiffel și Bosforul”.
— „Dar cum îți ajunge timpul?”
— „Am un ghid modern... clasorul!”

ORIGINAL ȘI... FALS

Care sînt cele 8 deosebiri dintre fulgul original și cel... fals?

Dr. VALERIU S. NEAGA

În ultimele decenii, un număr din ce în ce mai mare de colecționari își manifestă interesul pentru filatelia tematică. Apărută ca o consecință firească a înmulțirii emisiunilor de mărci poștale și a diversificării tematicii acestora, filatelia tematică a parcurs un drum lung și anevoios. Lovindu-se de conservatismul unor filателиști obișnuiți cu mărcile clasice, privită cu rezerve de toți cei pentru care noul este echivalent cu necunoscutul, filatelia tematică și-a croit drum în mod vertiginos, asigurându-și astăzi un loc preponderent în marea familie a filateliei. Mai accesibilă din punct de vedere material, cu posibilități vaste pentru cei ce doresc să îmbine pasiunea cu studiul și cercetarea, filatelia tematică constituie preocuparea a peste 90% din marea masă a filателиștilor. Fenomenul acesta este valabil și pentru țara noastră, filателиștii români reușind să-și organizeze expozate interesante și apreciate, privind istoria poporului român, lupta sa pentru libertate, independență și unitate națională, pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Pe plan internațional, activitatea de filatelie tematică este coordonată de Comisia F.I.P., care a elaborat un regulament atotcuprinzător și precis, pri-

vind colecțiile tematice și de subiect, cu comentarii detaliate asupra organizării unei colecții sau unui expozat, precum și criteriile de apreciere și recompense care se pot acorda în expoziții.

Cu anii însă, apar noi probleme, noi orientări, pe care filателиștii tematici le discută, le comentează și caută să le găsească modalități de rezolvare. În paginile multor reviste de specialitate, inclusiv în revista noastră „Filatelia”, sînt publicate adesea articole de filatelie tematică, puncte de vedere, propuneri, soluții noi, față de care trebuie arătată maximum de receptivitate.

În noul Regulament tematic sînt definite două tipuri de colecții: tematica propriu-zisă și de subiect. Acestea din urmă, în limba germană sînt numite colecții documentare.

COLECȚIA TEMATICĂ dezvoltă o temă sau ilustrează o idee după un plan logic, servindu-se de motive oferite de mărci, ca și de informațiile furnizate de documentele filatelice sau poștale. Mărcile și documentele alese trebuie deci să fie în strînsă legătură cu tema sau ideea aleasă.

COLECȚIA DE SUBIECT cuprinde toate mărcile și documentele filatelice care au un raport cu un subiect sau cu scopul unei emisiuni. Prezentarea materialului fi-

latelic poate fi făcută fie urmînd o ordine sistematică, tematică/sau pe țări, fie o ordine cronologică.

Aceste definiții nu reușesc însă să facă o delimitare netă între cele două grupe de colecții. Mai mult decît alit, diferența dintre acestea nu corespunde caracterului colecțiilor documentare (în viziunea filателиștilor de limbă germană) sau de subiect (așa cum se definește de limba franceză), putînd rezulta uneori neînțelegeri. În timp ce, în colecțiile tematice, elementele filatelice sînt dispuse de așa manieră încît dezvoltarea istorică sau planul logic să apară în mod clar, colecțiile de subiect permit o succesiune a mărcilor sau seriilor a căror emisiune se poate repeta cu anumită regularitate. Acesta este cazul mai ales pentru colecțiile dedicate unor manifestări sportive: olimpiade, campionate mondiale, naționale etc. Se creează impresia că tratarea tematică, în cazul colecțiilor documentare (respectiv de subiect) joacă un rol secundar.

O distincție clară între cele două categorii de colecții nu este totdeauna posibilă decît dacă se pornește de la originea fiecăreia din ele. Colecția tematică capătă contur în „mintea colecționarului”, în momentul și pe măsură ce acesta se hotărăște să dez-

volte o temă cu ajutorul filateliei. Pentru un tematician, este important să dezvolte planul său în mod precis și clar, să selecționeze documentele din lumea întreagă pentru a-și dezvolta și ilustra cât mai bine tema aleasă. Colecția tematică propriu-zisă este, după caracterul său, o „colecție de sinteză” iar activitatea colecționarului poate avea un caracter cu adevărat „constructiv” în filatelie. Colecția de subiect sau documentară (cum este numită de către școala germană de filatelie) poate lua forme diferite, în funcție de conținutul în piese sau documente filatelice. Aceste documente, expresia directă a activității unor instituții (O.N.U., U.P.U., Crucea Roșie etc.) sau manifestări (sportive, țiguri, expoziții, etc.) sînt înregistrate, analizate și triate de filатели. Cu alte cuvinte, se realizează primul pas în organizarea unei colecții documentare (sau de subiect), prin documentarea filatelismului asupra unei instituții sau unor manifestări.

În faza următoare, se studiază aceste piese din punct de vedere filatelic, pentru ca în final, să se „construiască” colecția pe o schemă anumită, într-o ordine sistematică sau o clasificare tematică, în măsura în care o permite documentarea prealabilă, mărcile și documentele emise.

Diferența între o colecție tematică și o colecție documentară (sau de subiect) poate fi făcută, în mod schematic, astfel:

COLECȚIA TEMATICĂ PROPRIU-ZISĂ:

Alegerea temei — dezvoltarea planului — căutarea mărcilor și documentelor filatelice emise în legătură cu tema aleasă — clasificarea pieselor filatelice după un plan și elaborarea explicațiilor necesare.

COLECȚIA DOCUMENTARĂ (DE SUBIECT):

Luarea unei hotărâri pentru a aduna documentația necesară — adunarea mărcilor și documentelor filatelice — analizarea lor din punct de vedere filatelic — dezvoltarea sau desfășurarea colecției într-o ordine sistematică pe baza clasificării pieselor și tuturor documentelor selecționate.

Unii autori (în deosebi W. Lippens) propun următoarea definiție a colecției documentare.

COLECȚIA DOCUMENTARĂ (de subiect) cuprinde toate mărcile și documentele filatelice emise pentru a marca existența și activitatea anumitor instituții (O.N.U., U.P.U., etc.) sau cu ocazia unor manifestări sau evenimente care au loc în mod regulat, periodic (campionate mondiale de fotbal, olimpiade, expoziții filatelice, țiguri, etc.). Aceste documente trebuie să fie analizate din punct de vedere filatelic și clasificate într-o ordine tematică, după subiectul ce corespunde obiectului documentării. Procedind astfel, este mai important de a aduna toate mărcile și documentele filatelice emise, de a folosi o manieră tematică detaliată.

Fără îndoială, noțiunea de „colecție documentară”, deși interesantă și apropiată de anumite realități din viața filatelică, nu și-a căpătat un contur net și ca atare nici definiția nu poate satisface, în toate cazurile, exigențele sau necesitățile unui filatelist tematician.

O întrebare pe care și-o pun adesea filатели este aceea dacă ne limităm la plăcerea de a colecționa sau trebuie să fim prezenți în rîndurile expozanților? Cei mai liniștiți și poate cei mai fericiți sînt cei care au reușit să separe net pasiunea lor de colecționari de tentația de a deveni expozanți. În rîndul expozanților există o categorie, este adevărat mai mică, care este totdeauna mulțumită de recompensele pe care le obține la expoziții, indiferent care ar fi acestea. În schimb, majoritatea doresc să obțină cu orice preț cele mai mari recompense, chiar de la primele încercări. Sînt colecționari care, după șase luni, vor să debuteze într-o expoziție națională, fără o pregătire tematică prealabilă și se descurajează dacă nu au obținut o recompensă importantă. Sînt alții — mijlocii, pentru care o medalie de argint la o expoziție republicană sau națională este nesatisfăcătoare, deși, în realitate, aceasta reprezintă o recompensă meritorie. Colecționarii mai avansați vizează medaliile de verme și privesc medaliile de aur ca un adevărat miraj. Din cauza aceasta, unii au încetat să mai expună, pentru a nu-și mai face singe rău. La alții însă, ambiția îi menține totuși în competiție, oferindu-le mereu prilej de necazuri aparent nejustificate. Mulți dintre expozanți, deși se străduiesc să-și organizeze expozate cît mai interesante, cu o prezentare grafică

cît mai reușită și cu un conținut filatelic cît mai bogat, ignorează adesea prevederile cele mai elementare ale Regulamentului internațional al colecțiilor tematice și de subiect. Altele, ei le critică dacă cuprind clauze care nu le convin sau nu îi avantajează.

Pentru un tematician, trebuie reținută în primul rînd plăcerea de a colecționa, de a găsi în organizarea unei colecții tematice un mijloc eficient de destindere, de plăcută evadare, dacă doriți, chiar de amuzament.

Toate aceste circumstanțe sînt armonios completate cu studiul și cercetarea unei teme, documentare pentru un subiect, în vederea organizării unei colecții cît mai interesante și ... bogat ilustrate cu material filatelic. Trebuie combătută tendința de a favoriza înghețarea unor colecții banale, monotone sau facile. Numai dacă reușim să realizăm dezideratele enunțate mai sus, ne putem hazarda să organizăm un exponat, selecționînd din colecție ceea ce este mai reprezentativ și implicit, mai competitiv. Pasiunea filatelică, cu toate avantajele ei implicite, poate fi completată în acest ultim caz cu satisfacții bine meritate la expoziții.

Competiția expozițională constituie și un mijloc eficient de verificare a modului nostru de a colecționa, de a selecționa materialul și, în ultimă instanță, a modului nostru de lucru, ca tematicieni.

De la un an la altul, în filatelia tematică apar noi puncte de vedere, noi pretenții și poate, noi exigențe, care demonstrează că o colecție tematică nu mai este o simplă adunare de imagini ce ilustrează o temă, ci un studiu aprofundat în care sînt luate în considerație circumstanțele ce însoțesc subiectul temei res-

pective. Dezvoltarea temei trebuie să fie dovedită cu ajutorul elementelor filatelice, care permit o aprofundare a studiului.

M-aș opri puțin și la raritatea pieselor dintr-o colecție.

Fără îndoială, acestea joacă un rol important. Cu cît elementele filatelice sînt mai atrăgătoare prin starea și raritatea lor, cu atît va fi mai completă dezvoltarea temei.

Dar nici nu trebuie exagerat.

O piesă valabilă, chiar cea mai rară, diminuează importanța unei colecții tematice dacă ea nu are un raport logic cu tema prezentată.

Uneori, colecționarul nu face cercetări ci caută piese valabile pentru a crește valoarea intrinsecă a colecției sale.

Aceasta explică faptul că în ultimul timp se vîd din ce în ce mai des, în colecții, îndeosebi în acelea prezentate în expoziții, rarități, adesea scrisori vechi, prefilatelite care după părerea posesorilor colecțiilor respective, ar contribui la dezvoltarea temei.

În realitate, aceste piese nu au nimic comun cu tema respectivă, justificarea prezenței lor fiind „trasă de păr”.

Îmi amintesc un exemplu elocvent prezentat de tematiciana poloneză Maria Groer la Simpozionul internațional de filatelie tematică organizat la Porto (Portugalia) în noiembrie 1977, cu ocazia Expoziției mondiale de filatelie tematică și anume: prezența unei colițe WIPA într-o colecție dedicată lui Chopin, cu mențiunea că marele muzician ar fi călătorit cu diligența.

În realitate, acesta era singurul mijloc de transport în perioada respectivă.

Mai mult decît atît. Maria Groer consideră că într-un exponat dedicat u-

nei personalități, prezentarea unor localități, a unor clădiri sau chiar personaje care nu au avut o influență directă asupra opririi sau activității personalității respective, este o ficțiune.

Popasul următor poate fi făcut la elementele secundare ale mărcilor, obliterations și chiar documentelor filatelice.

Acestea trebuie incluse numai atunci cînd nu se găsesc alte mijloace (filatelice) de a ilustra tema sau în colecțiile de subiect (alias documentare) pe care unii le numesc și monografice, respectiv acelea dedicate unei personalități, unui eveniment, unei flori, unui animal sau unei discipline sportive.

Ca pretutindeni, și aici este vorba de logică și de bun simț, „două dintre ingredientele cele mai importante în bucătăria tematică”, așa cum le numea un cunoscut tematician.

Pentru a încheia acest succint tur de orizont asupra actualelor preocupări în filatelia tematică, mi-aș permite să fac cîteva considerații și propuneri:

1) Unii colecționari, în ton cu moda, se consacră unor colecții de subiect, considerînd că este mult mai ușor să-și procure materialul filatelic necesar.

2) Alții, mai consecvenți, continuă să facă adevărată filatelie tematică, străduindu-se să-și mărească colecțiile lor prin achiziționarea unor piese filatelice originale și respectiv greu de găsit.

Aceștia, de asemenea, se străduiesc să-și înlocuiască obliterations de complezență cu piese cirkulate.

Astfel, de exemplu, plicurile „prima zi” vor avea o altă valoare dacă vor fi cirkulat „Recomandat” sau vor fi fost restituite expeditorului prin „Poste restante”.

3) Este bine ca pe foaia

de prezentare să figureze numărul de foi din colecție alături de numărul foilor expuse, pentru ca juriul să poată mai bine aprecia „amplourea” colecției.

4) Prezentarea pe aceeași foaie de mărci neobliterate alături de altele „obliterate”, este viu criticată, mai ales dacă mărcile noi au o cotă de catalog scăzută sau dacă ștampila aplicată pe mărcile obliterate acoperă subiectul care ar trebui să ilustreze tema.

5) Organizarea unui larg schimb de experiență cu privire la exponatele tematice, atît în ceea ce privește conținutul, cît și în modul de prezentare.

Acesta se poate realiza de colectiv (prin Comisia și grupele tematice din cadrul A.F.R.) sau individual,

prin schimburile și corespondența noastră cu filатели tematicieni din străinătate.

O mai strînsă legătură cu grupările tematice F.I.P. este imperios necesară.

6) Prezentarea colecțiilor la cît mai multe expoziții (fără idei preconceptuate sau pretenții exagerate), în vederea constatării nivelului de competitivitate și organizarea unor convorbiri între membrii juriilor și expozanți.

7) Organizarea de excursii la expoziții filatelice de amploare, din țară și străinătate, în vederea cunoașterii și studierii colecțiilor expuse.

8) Instruirea periodică a membrilor juriilor pentru filatelia tematică.

9) Desemnarea de mem-

bri asistenți în juriul tuturor expozițiilor internaționale, pentru o mai bună cunoaștere a criticilor de apreciere și obținere a unei experiențe în plus.

10) Necesitatea redactării de concluzii și recomandări pentru expozanți din partea juriului diferitelor expoziții, în vederea ameliorării permanente a colecțiilor expuse.

În ciuda multiplelor probleme pe care le ridică, filatelia tematică continuă să rămînă preocuparea numărul unu a colecționarilor, oferind un vast cîmp de cercetare și afirmare, un mijloc eficient de culturalizare și popularizare a multiplelor aspecte din domenii extrem de variate: știință, cultură, artă, sport etc.

Filatelistul la... cules de ciuperci!

DIN NOU DESPRE FLORI

Se știe că bulbii de lalele au fost aduși în Olanda din Turcia, în cupeul unui diplomat austriac, care a plecat din Constantinopol (azi Istanbul) în luna martie a anului 1560. În anul 1960, la Istanbul faptul a fost comemorat prin obliterări — 400 de ani de la acest fapt.

Acum fiindcă tot ne găsim în domeniul legendelor, legate de astă dată de o altă floare frumoasă și gingașă și anume de toporaș (Viola), vom reproduce o altă legendă, culeasă tot din presa filatelică străină, cu prilejul unor emisiuni de mărci avînd reproducă această floare. Dar să vedem ce se spune despre timpuriul toporaș. Mai întîi că zeul Apollo a urmărit pe una din frumoasele fiice ale lui Atlas. Pentru a scăpa de această urmărire, fata s-a adresat lui Zeus, care a pus-o în afară de orice primejdie, transformînd-o în floare. Romanii au dat toporașului și o întrebuințare practică, folosindu-l ca plantă medicinală. În limbaj popular rus, această floare are o denumire mai romantică — „ochișorii Aniutei”. El apare în 2 emisiuni românești în 1956 în cadrul emisiunii „FLORI” și în 1967, în care reproducîndu-se cîteva plante din „Flora carpatină” — întîlnim un toporaș alpin — Viola alpina : val. 55 bani.

ERORI la mărcile moderne românești

Dr. Ing. E. COSTIN

Cu toți cei ce sîntem contaminați de pasiunea filateliei cunoaștem satisfacția pe care o încercăm cînd găsim printre multe mărci în aparență identice, una care are un „ceva” ce o face să se deosebească de celelalte. De mic copil am învățat să respect, să apreciez, aceste exemplare aparte, pe care le-am denumit fără deosebire, „erori”.

Avînsînd în vîrstă și în pasiune filatelică, am început să constat că și „erorile” sînt de o mare varietate ... și poate tocmai asta le face și mai atrăgătoare. Eroarea, ca tot ce este omenesc, se aciuiază în cele mai diverse aspecte ale activității în general, deci ne putem aștepta să o găsim în feluritele procese ce contribuie la realizarea practică a celui mic petec de hirtie care îl subjugă pe filatelist. Și pentru că eroarea este prin definiție caz rar, și mărcile ce conțin „erori” sînt adesea considerate „rarități”, atît de cercul larg al filateliștilor, cît mai ales de cei ce le posedă în propriile lor colecții. Fie că este vorba de o eroare de concepție, tradusă printr-o imagine ori o inscripție greșit redată pe marcă — și în acest caz toate mărcile unei emisiuni pot fi „erori”; — fie că este vorba de spărturi, semne în plus, ori lipșuri din desenul unor mărci — cîteva — dintr-un întreg tiraj, ori de scăparea din vedere a operației de perforare a uneia sau mai multor laturi ale cîtorva exemplare, de aplicare a unor suprapăriri inversate sau deplasate etc. etc., în toate cazurile, noi filateliștii vorbim de „erori”.

Erori se cunosc în emisiunile filatelice, practic, din toate țările lumii: ele sînt prezentate la expoziții, apar în licitații de renume, cele mai cunoscute dintre ele fiind

înregistrate în cataloagele filatelice de specialitate.

Luînd act de viața atît de mondenă a erorilor filatelice, credem că nu strică să amintim că avem și noi, erorile noastre filatelice românești. Iar pentru a stimula interesul colecționarilor de mărci românești în descoperirea unor erori, poate azi încă necunoscute, ne vom mîrgini la prezenta aci cîteva din erorile mai cunoscute ale filateliei noastre. Să începem deci, prin a menționa o cunoscută eroare de concepție, care a determinat retragerea unei mari părți a tirajului unei mărci și deci sporirea valorii filatelice a acesteia: marca ce îl comemorează pe Alexandru cel Bun, emisă în 1932 (C.M.P.R. 74, nr. 520) la care inscripția referitoare la anii de domnie glăsuiește, în mod eronat: 1406—1432 (în loc de 1400—1432).

O eroare de concepție asemănătoare au comis și machetatorii mărcii menite să aniverseze șapte ani de la înființarea primelor gospodării agricole colective (C.M.P.R.-74, nr. 1653), înscrind pe marcă: „5 ani de la ...” în loc de „7 ani de la...” și intervalul 1951—1956 în loc de 1949—1956.

Dacă este adevărat că asemenea erori de concepție apar foarte rar, datorită măsurilor luate pentru controlul riguros al machetelor, nu este mai puțin adevărat că anumite particularități ale unor mărci se mai strecoară prin sita deasă a controlului. Cunoaștem chiar un caz în care machetatorul a găsit de cuviință să-și pună inițialele numai pe două mărci dintr-o serie, iar la acestea — numai pe cîte o singură marcă din fiecare coală. Asta — în mod intenționat. Ați ghicit probabil, este vorba de emisiunea „Flora Carpatină” din 1957

(C.M.P.R.-74, nr. 1733 și 1734) mărcile de 1,55 și 1,75 lei. Este evident că raritatea relativă a acestor mărci a sporit în mod însemnat interesul pe care li-l acordă filateliștii.

Dacă exceptăm tipurile de erori menționate, va trebui să constatăm că practic toate celelalte categorii de erori filatelice pe care le întâlnim sînt în realitate din punct de vedere al tipăririi mărcilor rebuturi apărute în procesul de imprimare și finisare a acestora, rebuturi care au scăpat într-un fel sau altul vigilenței controlului de calitate al fabricantului. Fără a avea pretenția de a epuiza problema, să semnalăm trei tipuri de asemenea erori:

a) Apariția pe mărci de spații neimprimare, datorită ori interpunerii unor impurități sau chiar bucăți de hîrtie între dispozitivul de imprimare și coala de hîrtie, ori datorită plierii colii de imprimat în timpul procesului de imprimare.

b) Apariția, cu ocazia aplicării de supratipare, a tot felul de abateri de la situația normală a supratiparului: inversări, poziții deplasate, etc.

c) Apariția unor particularități specifice pe cite o marcă din fiecare coală, la o parte din tirajul mărcii respective. Datorită faptului că aceste erori pot fi identificate în coală, prezența lor în tiraj poate fi clar certificată, astfel că acest gen de erori sînt de regulă menționate în cataloage. Vom exemplifica această categorie de erori filatelice, pe citeva emisiuni relativ recente: astfel, valoarea de 55 b din emisiunea Olimpiada de la Montreal prezintă două asemenea erori, emisiunea Pelendava-Craiova prezintă o asemenea eroare, valoarea de 40 b din emisiunea „50 ani de la inaugurarea primei linii aeriene naționale” — o eroare. Și aceste erori filatelice sînt în fapt tot rebuturi de tipărire — ele fiind provocate de modificarea (deteriorarea) matriței de tipărire (cilindrului de tipar) în timpul folosirii acestuia; dacă aceste deteriorări sînt observate la timp, se elimină din circuitul de fabricație atît mărcile imprimate, cît și cilindrul deteriorat. În general, însă, defectul ce apare este atît de mic încît trece neobservat și apare pe piață, spre fericirea „vinătorilor” de erori.

Dacă toate aceste erori filatelice (și încă altele, asupra cărora nu vom insista), privite cu ochii producătorului, sînt clasificate ca rebuturi de fabricație, vom semnală în continuare existența unui alt tip de abatere de la normal, ceva mai greu de clasificat.

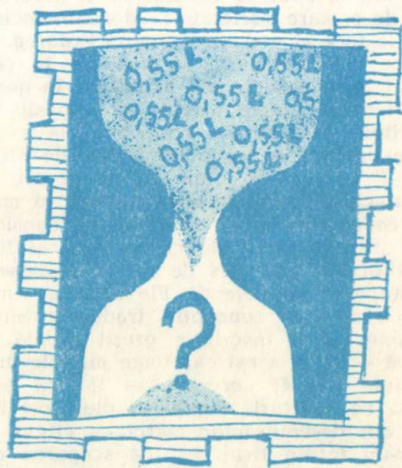
Un gen de astfel de abateri îl reprezintă valoarea de 1,75 lei din emisiunea

„Costume naționale 1973” (C.M.P.R.-74, nr. 3213). Examinînd cele trei exemplare diferite ale acestei mărci constatăm cu surprindere că tîranul din figură pare a se uita de fiecare dată în altă parte; în primul caz, privește drept înainte, în al doilea — privește spre dreapta, iar în al treilea — spre stînga. Avem aici de-a face cu „erori”? Dacă da, care este marca „bună”? Dacă nu, cum se explică și se interpretează fenomenul?

Analiza detaliată a cazului ne-a permis să-l lămurim. Iată cum:

Marca menționată a fost imprimată în patru culori. La imprimarea ei au fost folosite patru desene monoculare, de culori distincte, denumite selecții de culoare; suprapunerea acestor desene conduce la obținerea imaginii finale, cu toate tonalitățile și nuanțele sale. Este evident că desenul care corespunde fiecărei selecții de culoare cuprinde numai o parte a desenului de ansamblu; lipsa uneia din culori duce la alterarea atît a imaginii rezultate, cît și a culorilor acesteia.

Imprimarea selecțiilor de culoare pe aceeași coală are loc în mod consecutiv; procedeele tehnice folosite azi în condiții industriale nu asigură suprapunerea perfectă a selecțiilor de culoare — instalațiile utilizate prezintă toleranțe bine precizate. Ca urmare, devin în general inevitabile

anumite deplasări reciproce ale selecțiilor de culoare, fapt care poate fi constatat la orice emisiune de mărci în policromie: pe marginile colilor apar semne specifice care permit măsurarea abaterilor de suprapunere ale selecțiilor de culoare. Cum norma admisibilă a acestor abateri este de 0,3 mm,

în general natura desenelor face ca abaterile ce se încadrează în normă să nu poată fi sesizate vizual în ansamblul imaginii.

Cazul semnalat mai sus, al mărcii de 1,75 lei din seria „Costume 1973”, reprezintă în felul său o excepție de la regula generală: toleranța admisibilă din punct de vedere al imprimării este respectată, deci nu poate fi vorba de un rebut tehnic, și totuși ochiul sesizează mai multe variante diferite ale desenului. Aceasta provine din faptul că anumite detalii de desen la care participă mai multe selecții de culoare sînt foarte mici, au dimensiuni apropiate de mărimea abaterilor admisibile ale selecțiilor între ele. În adevăr, urechea are pe marcă o lățime de aproximativ 0,25 mm, în timp ce dunga de separare are lățimea de 0,2 mm; deplasări reciproce ale celor două selecții de culoare, de 0,2 mm (deci în limitele toleranței admisibile) fac ca dunga de culoare să obtureze complet urechea din partea respectivă, în timp ce cealaltă ureche apare lătită, lucru ușor vizibil la examinarea imaginii mărite.

Cum deplasările reciproce între selecțiile de culoare pot apare în toate sensurile, se explică mulțimea variantelor ce pot rezulta, dintre care cele mai vizibile sînt cele descrise mai sus. Cazul suprapunerii perfecte (sau aproape) a selecțiilor de culoare este cel în care desenul apare corect — capul prezintă ambele urechi.

Desigur, ar mai fi multe de povestit despre erorile filatelice ale mărcilor poștale românești, despre mărcile tipărite din eroare în culori schimbate (emisiunile Carol I, Ferdinand — 60 ani de vîrstă), despre mărcile cu centrul imprimat învers (Expoziția de la 1906, Recensămîntul din 1956), despre supratipare duble sau lipsă și despre încă alte erori filatelice mai mult ori mai puțin cunoscute. Cum în atenția noastră nu este realizarea unei enciclopedii a erorilor mărcilor poștale românești, ci numai să atragem atenția unui cerc cit mai larg de filатели asupra provenienței banale a acestor erori și prin aceasta să-i punem în gardă față de tendința de a le supraevalua importanța și valoarea filatelică (oare rebuturile merită chiar atîta atenție?), considerăm că ne putem opri aci.

Iar dacă printre cei ce vor citi aceste rînduri, se vor afla și unii care le va fi stîrnită pasiunea de a căuta să descopere printre mărcile românești alte erori filatelice, nu vedem în aceasta nimic rău, din contră, ascuțirea atenției și a spiritului de observație este încă una din influențele favorabile pe care filatelia le exercită asupra devotaților ei pasionați.

butu

BUFFALO BILL, FACTOR POȘTAL

Buffalo Bill, eroul visurilor tinerilor de la începutul acestui veac și a cărui viață romanțată alimenta filmele Western și romane în fascicule, mult gustate la timpul lor, a fost — și aceasta puțini o știu — factor poștal.

În anul 1860 s-a propus stabilirea unor legături poștale directe, pe uscat, între California și teritoriile din răsăritul S.U.A. Aceasta nu era de fel o sarcină ușoară. Tren nu era, drumuri nu erau, avioane cu atît mai puțin, astfel că singura cale sau mai precis singurul mijloc erau curierii poștali călare. Drumul care trebuia parcurs trecea prin teritorii locuite de indieni, care nu manifestau o prietenie deosebită pentru albi. Pentru această treabă se recrutau oameni voinici, buni țințași și călăreți neobosiți, putînd să stea în șea și o zi întreagă.

Între primii care s-au angajat în această slujbă se număra și Howard Egan, poreclit „Buffalo Bill”.

Numele său a fost larg popularizat în S.U.A. cu ocazia jubileului lui „Poney Express Post”, poșta prin curieri călări care străbătea teritoriile întinse din Vest.

ilustrate - sau nu !?

NU MAI PUTEM TRĂI FĂRĂ CĂRȚI POȘTALE!

DEMUR

Dacă filatelia este sora mai mare a cartofiliei — cum se scria în Almanahul de anul trecut¹ — atunci cartofilistul (sau cartofilul?) este frate mai mic al filatelistului! Și ca frate mai mic, multă vreme familia nu l-a băgat în seamă, ceea ce nu a fost drept. De fapt, amindouă aceste preocupări, filatelia și cartofilia, pot fi considerate științe auxiliare ale istoriei, ca și numismatica și medalistica, acestora din urmă rămânându-le avantajul de a avea vechime mare și de a lucra cu suporturi metalice și nu cu fragila hîrtie. Filatelia și cartofilia sînt discipline noi, vîrsta lor depășind cu nu prea mult sută de ani — dar este de prevăzut că peste 1—2 secole ele vor căpăta o importanță pe care azi nici nu o bănuim, oferind informații bine documentate, de deosebită valoare.

LA ÎNCEPUT AU FOST „ILUSTRATELE“

Viața noastră este pur și simplu invadată de „ilustrate“, cum se spune în mod familiar acelor dreptunghiuri de carton de 9×14 cm purtînd fotografii în alb-negru sau policrome, al căror nume oficial este „cărți poștale ilustrate“. Cîte nu scriem și cîte nu primim în cursul anului an? Cine este acela care — plecînd la munte, la mare sau peste hotare — nu trimite o ilustrată rudelor și prietenilor, scriind măcar patru cuvinte: „Dragi salutări din...“

Puțină lume își dă însă seama că dacă o ilustrată este un lucru de prea mică valoare astăzi, acest „lucru“ poate deveni cu timpul un document prețios. Se demolează clădiri vechi, se transformă orașele, un sat devine oraș... și cînd se caută forma lor inițială, uneori cu greu se mai găsește o documentație satisfăcătoare. În această situație, o ilustrată veche, uitată în vreun sertar al bunicilor, ne poate arăta cum a fost o stradă sau cum se prezenta „o vedere“ dintr-o localitate, permițîndu-ne să constatăm prefacerile survenite în timp și progresele realizate.

Să răspundem acum la întrebarea: unde, cînd și cum s-a născut cartea poștală ilustrată?

Ne-a spus-o o expoziție deschisă mai de mult la Biblioteca națională din Paris, expoziție cu tema istoria și evoluția ilustrațiilor, marile evenimente și momente din viața acestui mijloc comod de corespondență, cum arăta periodicul „Brèves Nouvelles de France“ din 23 decembrie 1972.

Cine ar fi bănuît că ilustratele s-au născut în timpul și din cauza unui război, care

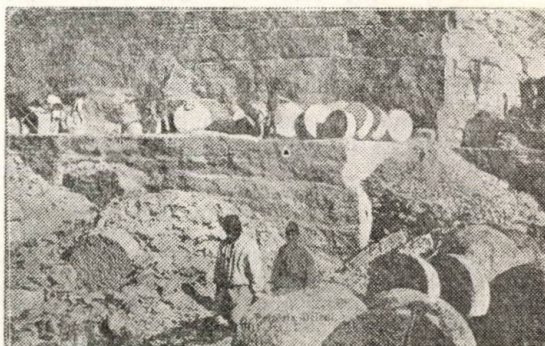

Fig. 1 — Vedere din „Petrăria“ de la Deleni (jud. Botoșani); explicații în text.

a impus instituirea cenzurii poștale? A fost unul din prea puținele cazuri cînd o plantă rea a dat un fruct bun.

Războiul a fost cel franco-prusian din 1870—71. Împăratul Napoleon al III-lea sprijinise anterior construcția de vile în stațiunile balneare de pe litoralul Canalului Minecii și al Atlanticului, iar înmulțirea acestor vile făcuse ca, repede, acțiunea în curs să se transforme în modă. Fiecare

¹ Să se vadă articolul ing. Silviu Dragomir, *O soră mai mică a filateliei: cartofilia*, p. 35—37.

familie bogată trebuia să-și aibă vila ei la mare. Familiile care aveau dinainte blazon și și-l reproduceau peste tot, inclusiv pe hirtia destinată corespondenței, au adăugat blazonului și desenul vilei din provincie. Cele fără blazon și-au comandat hirtie de scris pe care, sus în stînga, se vedea tipărit numai desenul vilei. Se mulțumeau măcar cu acesta!

A venit însă războiul în 1870 și cenzura poștală a impus obligația ca plicurile-scriori să nu fie lipite, pentru a se putea controla mai ușor corespondența. Un plic desfăcut nu mai este plic și, după puțin timp, lumea și-a zis: de ce să mai folosim plicuri? S-a ajuns atunci la o simplificare: aceste „ambalaje” au fost eliminate, iar foaia dublă a hirtiei de scris a fost tăiată pe muchia îndoiturii. A rămas astfel o foaie simplă, care avea o față albă și alta cu prețioasa ilustrație a vilei de familie, uneori cu peisajul înconjurător. Pe această față expeditorul scria textul dorit, iar pe cea albă adresa destinatarului. Simplu, rapid, practic și comod.

Prin aceasta, prima formă a cărții poștale era creată. Ulterior, ea a fost perfecționată: hirtia a devenit carton subțire, mai rezistent decît hirtia, iar fața destinată adresei a devenit un formular tipărit, ale cărui goluri erau completate de trimițător.

În locul vilelor personale au apărut ilustrații cu cele mai diferite teme sau nu s-a mai tipărit nimic, ajungîndu-se în acest mod la cartea poștală neilustrată.

Pentru a celebra centenarul cărții poștale, Biblioteca națională din Paris a expus multe colecții de cartofilie, printre care și aceea vestită a poetului cartofilist Paul Eluard (1895—1952), care au prezentat marile teme și momente ale istoriei cărții poștale. Dacă peisajul a fost primul pretext și, în orice caz, tema cea mai exploatată, cartea poștală avea să reproducă, la puțin timp după crearea ei, evenimente și figuri de actualitate, primele curse cicliste, începuturile automobilismului și mai tirziu ale avionului, explorări în ținuturi îndepărtate, picturi etc. N-au lipsit nici cărțile poștale cu temă patriotică sau politică și nici cele umoristice sau festive. Toate acestea au constituit mărturie prețioasă ale unor epoci trecute, evocate cu emoție la expoziția citată.

S-a apreciat că în Franța numărul cartofilistilor este de vreo 400 000, care și-au constituit asociații, publicații de specialitate și săli pentru expoziții.

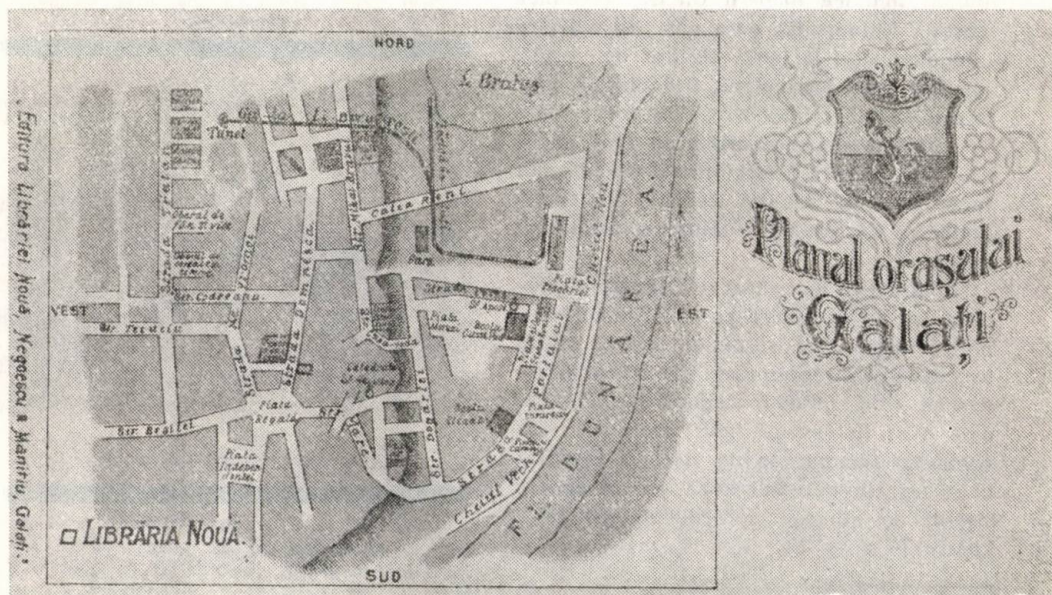

Fig. 2 — Cum arăta planul orașului Galați la începutul secolului.

DAR ÎN ȚARA NOASTRĂ ?

În România s-a înțeles repede ce avantaje mari prezintă utilizarea cărților poștale. Dacă ai de făcut o comunicare scurtă, de ce să folosești o hîrtie dublă, un plic și o marcă poștală, în loc de un cartonaș care costă mai puțin și se minuește mai ușor ?

La sfîrșitul secolului au apărut emisiuni speciale pentru felicitări, cu textul „La mulți ani”, iar ulterior ilustrate care reprezentau peisaje, personalități cunoscute, monumente vestite, ocupații meșteșugărești etc.

După primul război mondial, calitatea

Fig. 3 — O ilustrată trimisă din București în Austria la 13 noiembrie 1898. Clădirea din dreapta poartă firma „Hotel Otetelișeanu” și sub ea „Frascati” (se citește cu lupa). Pe locul acestei clădiri se află astăzi Palatul telefoanelor.

Așa s-a făcut că, la 1/13 ianuarie 1873, cu un an înaintea fondării U.P.U. (Uniunea Poștală Universală), s-a pus în aplicare „Regulamentul la legea cărților de poștă”, aprobat prin decretul nr. 945 din 27 apr./ 9 mai 1873². Introducerea cărților poștale în România devenea astfel un fapt împlinit. Țara noastră a fost printre primele din lume care au înființat sistemul de corespondență de acest tip, sistem expeditiv și ieftin.

„Ilustratele” au apărut mai târziu, răspîndindu-se cu deosebire pe la mijlocul ultimului deceniu al secolului trecut. Multă vreme ele au reprezentat, prin litografiere, desene, flori, grădini, alegorii etc. Persoanele erau în general figuri anonime, fete frumoase înconjurată de flori și zîmbind cuceritor, în atitudini după gustul epocii. Uneori se atingea perfecțiunea genului... kitsch !

² Catalogul mărcilor poștale românești, de Kiriac Dragomir și Aurel Surpățanu ,1974, p. 471.

Fig. 4 — Un kitsch dinainte de 1910 (originalul este strident colorat).

cartonului și a tiparului au lăsat mult de dorit o bună bucată de vreme. Apoi s-a ajuns la fotografia directă, iar tematica s-a lărgit.

Progresele cele mai mari s-au realizat

după instaurarea puterii populare. Procede-
deele de editare a cărților postale ilustrate
s-au perfecționat mult, ca și tehnica de re-
producere. Se utilizează în mare măsură
policromia. Obiective industriale, construc-
ții și monumente istorice importante, pei-
saje etc. apar și pe cărțile postale neilus-
trate și chiar pe plicurile gata francate
editate de D.G.P.Tc. Preluindu-se o tendin-
ță din străinătate, de la o vreme s-a mărit
și formatul unor cărți postale ilustrate.
Dacă formatul celor neilustrate a rămas la
cel clasic de 9×14 cm, ca în secolul trec-
cut, unele ilustrate au crescut treptat
ajungând la dimensiuni exagerate, chiar
de 14×22 cm, în detrimentul practicii.

Fig. 5 — O ilustrată trimisă de la Iași la
Focșani la 1 noiembrie 1903; persoana este
anonimă, pur decorativă.

Ceea ce a întârziat mult la noi au fost
expozițiile publice de ilustrate. Prima ex-
poziție de acest fel a fost deschisă în 1972
la Roman și a avut ca temă „Orașul Ro-
man în ilustrate”. A fost o inițiativă va-
loroasă și „succesul ei a fost deosebit, fi-
ind expuse unele imagini cu totul inedite
ale orașului Roman, așa cum arăta el la
sfârșitul secolului trecut” — se scrie în ar-
ticolul citat la început.

În legătură cu aceasta și pentru a în-
cheia, este bine de semnalat că uneori este
ca și imposibilă datarea unei cărți postale
ilustrate. Dacă a fost scrisă, datată și ex-
pediată prin poștă, este sigur că ilustrata
respectivă e cât de puțin mai veche decât
datele purtate. Dar cu cât mai veche?
Poate chiar cu ani de zile! Dacă însă ilus-
trata nu a fost scrisă și nici expediată cu
poșta, datarea ei nu poate fi decât foarte
aproximativă. Vom putea doar spune că
„este din epoca cutare”. În trecut, oricine
putea edita ilustrate și faptul nu era de-
sigur înregistrat nicăieri.

Este instructiv un exemplu în legătură
cu afirmațiile de mai sus. Posedăm o
„Carta postala” în culori stingace care re-
prezintă marea carieră de piatră de calcar
de la Deleni (jud. Botoșani), unde se văd
și muncitori care fasonază pietre rotunde
de moară. Ilustrata nu este scrisă și nici
expediată cu poșta; ea nu poartă nici o
mențiune de dată. Pe față s-a tipărit abia
descifrabil „Pietrăria Deleni”. Undeva, pe
verso, stă tipărită cu litere foarte mici ur-
mătoarea indicație: Editura Cheure (J.
Breazu, Librar, Hirlău). Iată așadar o edi-
tură în vechiul târg al lui Ștefan cel Mare!
Cum putem răspunde la întrebarea: cînd
a fost tipărită această „vedere”? Prin com-
parație cu alte „vederi” asemănătoare,
după cartonul utilizat, după modul de ti-
părire și mai cu seamă după modul primi-
tiv de colorare, cum și după vestimentația
oamenilor, deducem că ilustrata este din
deceniul 1920—1930, poate de pe la mij-
locul lui.

EPIGRAMME de ILIE C. IANCU

Mărcilor postale

Mărcile de vinuri bune, care-au cucerit
medalii
Peste granițele țării, Murfatlar și Dealul
Mare,
Ca și voi au în nuanțe rubiniul multor dalii
Iar vechimea vă conferă, în același grad...
valoare.

Marca poștală și... femeia

Te-asemeni cu femeia în grație și zbor.
Fermecătoare veșnic, purtînd dantelărie...
Vechimea-ți dă valoare, prin loc într-un
clasor,
Din contră, ei: doar riduri și... nopți de
insomnie!

MAXIMAFILIE

VALOAREA INTRINSECĂ ȘI COMPARATIVĂ A CELOR TREI ELEMENTE DE CONCORDANȚĂ

Dr. DRAGOȘ NICULESCU

Ilustrata maximă, ca piesă poștală, se definește prin șase elemente. Trei dintre ele sînt componente strict materiale: este vorba de marca poștală, ștampila și ilustrata. Celelalte trei elemente sînt de ordin intelectual, și le-am numit concordante. Acestea sînt, mai întîi, concordanța de imagine care se obține prin compararea vizuală, atentă a imaginii de pe marcă cu cea de pe ilustrată; în al doilea rînd, concordanța de localitate, care ne apare cînd comparăm numele localității înscris pe ștampilă cu ceea ce știm despre subiectul ilustratei maxime respective, și, în sfîrșit, cea de-a treia și ultimă concordanță care este cea de timp și constă în compararea datei ștampilei poștale cu bagajul informațional pe care îl avem despre subiectul ilustratei maxime în chestiune.

Teoretic, valoarea celor trei concordante este egală. Practic însă această egalitate constituie încă un deziderat atins doar uneori.

În acest articol nu mă voi ocupa de componentele materiale, ci voi încerca să trec în revistă, în exclusivitate, așa cum am anunțat încă din titlu, numai problema concordanțelor.

CONCORDANȚA DE IMAGINE este prima și cea mai importantă. Fără ea maximafilia nu ar fi apărut, rămînînd la stadiul de T.C.V. (Timbre côté vue). În privința acestei concordante putem vorbi de o întreagă serie de grade, care se întind între identitatea perfectă (sută la sută) și o concordanță abia admisibilă.

Voi da o serie de exemple. În cazul efigiilor de personalități, se poate pune problema concordanței de vîrstă între cele două imagini; de asemenea contează direcția privirii, ca și îmbrăcămîntea (militar în civil) mai ales dacă au sau nu pălărie și chiar felul acesteia. Dacă marca reprezintă un tablou al unui personaj iar ilustrata un alt tablou al aceluiași personaj sau o fotografie a acestuia sau chiar o sculptură, firește că piesa astfel realizată poate servi doar la ilustrarea personajului, în nici un caz ca o piesă maximafilă de sculptură sau pictură. Bineînțeles că gradul de concordanță nu este în aceste cazuri prea mare.

Pentru subiectele de arhitectură, contează care anume latură a unei clădiri este prezentată pe cele două componente figurative și chiar coincidența de poziție între diverse detalii de structură ale clădirii respective.

Pentru subiecte de pictură în general există identitate de imagine. Trebuie totuși să fim atenți fiindcă nu rareori în decursul vieții lor pictorii au creat replici ale unui același tablou, putînd astfel să apară diferențe care pot compromite cu desăvîrșire ilustrata maximă respectivă. Uneori poate fi vorba de un detaliu al tabloului pe una sau alta din cele două piese componente. Cu alte cuvinte, una din ele reprezintă întregul, iar cealaltă doar un detaliu.

În plus, în multe situații, cînd o clădire celebră care apare în filatelia unei țări cu o foarte mare frecvență (Hradul din Praga sau Parlamentul din Budapesta) se poate alege un suport ilustrat care să prezinte amplasarea monumentului respectiv în ansamblul urbanistic sau geografic.

În consecință, în cadrul acestei prime concordante a ilustratei maxime, se poate vorbi deci, fără nici o ezitare, de grade de concordanță, unele din piese fiind — deși acceptabile — mai puțin valoroase decît altele.

CONCORDANȚA DE LOCALITATE este cea de-a doua concordanță a unei ilustrate maxime. De fapt există foarte multe T.C.V.-uri cărora doar acesta le lipsește, pentru a le transforma din piese filatelice în ilustrate maxime.

Importanța acestei concordanțe nu este niciodată îndeajuns subliniată și constituie în realitate motivul prezentului studiu.

Există pe alocuri și uneori — deci în timp și spațiu — tendința mai discretă sau mai marcată de a face rabat la această concordanță, de dragul de a putea realiza ilustrate maxime cu orice marcă.

În mod definitoriu și fără excepție, concordanța de localitate se realizează doar cu numele localității înscris pe ștampila poștală. Indiferent de alte denumiri de localitate pe care le-ar mai putea conține ștampila sau orice altă mențiune ajutoare, concordanța de localitate nu se poate imagina decât cu numele de baștină al ștampilei în discuție.

În ultimii ani, mai ales după noiembrie 1974, dată la care s-a adoptat un statut internațional al ilustratei maxime, în cadrul Simpozionului internațional de maximafilie de la București, s-au impus cu acuitate o serie de probleme legate de chestiunea concordanței de localitate.

Un prim aspect negativ este legat de folosirea abuzivă a ștampilei speciale „Prima zi a emisiunii”, firește atunci când nu duce la concordanță de localitate. Practică încetățenită în special în Spania dar uneori și în Belgia, ea izvorăște din considerente de facilitate. Există cazuri când asemenea situații s-au produs din motive de ordin negustoresc.

Că spaniolii spre exemplu folosesc sistematic acest procedeu, ne întristează fiindcă presupune dificultăți suplimentare în procurarea unei piese valabile regulamentar. Este însă de neînțeles folosirea acestor piese și a altora asemănătoare de către colecționari — unii cu pretenții — în cadrul unor exponate. Expozanțul care introduce în prezentarea sa piese fără concordanță de localitate, arată de fapt că nu are suficiente cunoștințe de maximafilie, întrucât piesele respective sînt simple cartoane filatelice și nu ilustrate maxime.

Un al doilea pericol al prezentării de exponate cu piese cărora le lipsește concordanța de localitate constă în influența negativă asupra unor începători, semănarea de confuzie în rîndul maximafiliștilor.

Trebuie militat cu hotărîre împotriva acestor tendințe, care uneori se remarcă și la noi. Am auzit o discuție între doi maximafiliști, dintre care unul cu pretenții și chiar cu oarecare realizări expoziționale, că pentru un corespondent străin merge și Voroneț cu ștampila de Suceava sau Putna cu ștampila „Prima zi a emisiunii” București. Cred că aici este vorba de probleme de etică, care merită a fi menționate, pentru că pot prejudicia nu numai reputația maximafiliei românești, dar chiar probitatea filateliștilor români în general. Teoretic totuși este permisă abținerea (citește abaterea) de la această regulă pentru următoarele trei categorii de subiecte:

- 1) Picturi celebre de valoare universală pentru care din motivul peregrinărilor din muzeu în muzeu sau a schimbării de proprietar, se acceptă orice obliterate din țara care a emis marca. Deși pentru o colecție de pictură ștampilele menționate pot fi valabile, atragem atenția că ele devin insuficiente, adică nu mai prezintă concordanță de localitate, pentru peisaje, în cazul în care o ilustrată maximă de acest fel este introdusă într-un exponat de peisaje în general. Firește că nu ne gândim la genul „Peisaj” în pictură unde rămîn valabile, ci la exponate despre peisaje și natură în general. De exemplu o ilustrată maximă reprezentînd un tablou cu peisaj venețian este bună doar dacă are ștampila de Veneția.

- 2) Subiectele de cosmos sînt în aceeași situație, fiindcă pînă în prezent nu funcționează nici un oficiu poștal în spațiul cosmic. Oricum, cosmonauții și navele lor sînt subiecte de legendă pentru toată omenirea și pentru acest motiv se acceptă și obliterate din țara care emite marca.

- 3) Personajele ilustre pe plan mondial în diverse domenii: literatură, tehnică, artă etc. constituie subiectele unor emisiuni din foarte multe țări ale lumii și din motivele expuse mai sus și aici de obicei se trece peste regula concordanței de localitate.

De fapt, odată făcută prima excepție, oricînd se poate ajunge de la un fapt mai mult sau mai puțin logic, la situații nedorite. Spre pildă, imense picturi murale (de obicei fresce) sînt mutate dintr-o zonă geografică ce cuprinde o ruină într-un muzeu; la fel cu mozaicurile: nu de mult bucureștenii au avut ocazia să admire în sala Dales antice mozaicuri de pe coasta de nord a Africii. Sculpturile de mici

dimensiuni pot fi și ele cu ușurință transportate în alte localități și cum tehnica a evoluat, se pot transporta nu numai figurine ci și sculpturi de mari dimensiuni. Să nu uităm că Venus din Milo a traversat Atlanticul iar Tutankamon, Mediterana. Toată omenirea știe astăzi că celebrul templu Pergamon este montat la Berlin într-o uriașă sală de muzeu. Muzeul satului din București cuprinde case din toate zonele geografice ale României.

În fața acestei avalanșe de excepții posibile și efectiv practicate, unde este oare cuminte să ne oprim? Care este limita în această spinoasă problemă?

Cel mai simplu ar fi fost ca de la regula concordanței de localitate să nu se facă nici o excepție, pentru că odată comisă una, celelalte se înlanțuiesc, fiecare fiind destul de aproape de cea vecină, dar de fapt ultima este la distanță enormă de capul de serie al excepțiilor. Acesta este mecanismul apariției de erori și sursa unor interminabile discuții în maximafilie. Există o limită, mai bine zis ar trebui să existe, iar dacă ea nu este evidentă, trebuie să o creem prin delimitare, să o subliniem acolo unde o găsim deja. În fond fiecare piesă care se abate de la regula de aur a concordanței de localitate ar trebui analizată separat cu competență și trebuie să o adăugăm neapărat cu mare exigență.

Există însă situații când din dorința de a realiza ilustrate maxime cu orice marcă apărută se forțează această regulă. De exemplu, dintre mărcile românești, nu se pot realiza ilustrate maxime cu colile reprezentând stadionul din München, catedrala din Milano, vedere generală din Stockholm, fântină din Geneva etc. Chiar așa-zisele ștampile ale oficiilor naționale din interiorul unei mari expoziții internaționale F.I.P. nu salvează cu nimic concordanța de localitate compromisă iremediabil în aceste situații.

Ca să nu mai vorbim de dorința unor colecționari și expozanți, care încearcă să umple unele goluri ale exponatului cu piese care se abat în mod flagrant de la regula concordanței de localitate. Socotim că nu poate avea nici o valoare maximafilă o piesă realizată cu catedrala din Aachen din R.F.G., cu marca emisă de Franța sau portalul fostei cetăți Zürich cu o marcă italiană și alte erori de acest fel.

Greutatea cu care un colecționar a obținut o asemenea piesă, eventual chiar valoarea de catalog enormă a mărcii, nu schimbă cu nimic situația. Piesa în chestiune poate rămâne o realizare filatelice rară, eventual valoroasă în ansamblu, dar nu este în nici un caz o ilustrată maximă.

La fel de importantă este și problema admiterii în expoziții de către organizatori a prezentărilor în care abundă asemenea enormități. Dezorientarea pe care o creează în rîndul masei de maximafiliști justifică cu prisosință refuzul de a expune asemenea prezentări. În astfel de situații nici nu este măcar necesar ca exponatele respective să rămână la dispoziția juriului.

În cadrul concordanței de localitate se pot ivi unele situații particulare, cum ar fi acela al unui monument istoric care nu este plasat într-o localitate ci între două sau mai multe localități. Se ridică deci întrebarea care dintre oblitterări este preferabilă? Conform statutului internațional cel mai apropiat oficiu poștal îndeplinește acest rol.

Nici maximafilia românească nu a fost ferită de erori, de pildă ilustrata maximă realizată cu cabana de la Bilea a fost oblitterată la vremea ei cu ștampila orașului Făgăraș, deși chiar în acel moment existau cel puțin trei localități cu oficii poștale mai apropiate de cabană și anume: Arpadul de Sus, Arpadul de Jos și Cîrțișoara.

Există însă situații când un obiectiv arhitectural de mare interes se află într-o foarte mică localitate rurală fără oficiu poștal propriu, în momentul emiterii mărcii cu acel subiect. Firește că oblitterarea valabilă este cea făcută la cel mai apropiat oficiu poștal la data respectivă. După un număr de ani, în satul cu pricina se înființează o agenție poștală. Uneori perioada de timp care separă cele două evenimente se cifrează la ani de zile. Întrebarea care se pune în această situație este dacă oblitterarea care conține numele localității în care se află monumentul respectiv, oblitterare care este forțamente retardată, este mai bună, adică de preferat primei. După

opinia noastră, obliterarea valabilă este aceea făcută în anul emiterii mărcii, chiar dacă lipsește concordanța de nume, așa cum apare în cea de a doua situație.

Mai există alte situații particulare speciale când agenția sau oficiul poștal al unei mici localități își întrerupe activitatea pe o perioadă limitată (concediu, reciclare etc.). În această perioadă corespondența din satul menționat este preluată de alt oficiu poștal din apropiere. Pot apare deci și unele ilustrate maxime cu obliterare aparent neconcordanță, cel puțin la prima vedere, dar care în realitate, la o analiză aprofundată, sînt cel puțin satisfăcătoare.

Concordanța de localitate, spre deosebire de celelalte, este aproape lipsită de gradare din moment ce situațiile de mai sus constituie excepția care însă conform unui dicton nu face decît să întărească regula.

CONCORDANȚA DE TIMP este cea mai puțin observată și respectată dintre cele trei concordanțe obligatorii impuse de statut.

În mod logic, data ștampilei trebuie să fie unică; o ștampilă cu două date sau fără nici o dată nu poate să fie considerată ca avînd caracter poștal — chiar dacă este oficial a unei poște naționale — și este deci neavenită în maximafilie.

Concordanța de timp cea mai bună nu este neapărat — după opinia noastră — data primei zile a emisiunii, ci data unui eveniment (comemorare, aniversare, punere în funcțiune etc.) în strictă și directă legătură cu subiectul.

Firește că dacă data ștampilei „Prima zi” coincide cu o asemenea împrejurare, este de preferat. Dar o ștampilă „Prima zi a emisiunii” a cărei dată nu are relație directă cu subiectul mărcii, nu reprezintă nici un avantaj pentru maximafilie. În fond ceea ce ne interesează în primul rînd este subiectul mărcii și nu data apariției ei. De fapt, se acordă o atenție exagerată după opinia noastră, ilustratelor maxime cu ștampila „Prima zi”, chiar dacă nu există nici o legătură cu subiectul mărcii. Parțial de această situație sînt vinovați comercianții din străinătate, care își fac stocuri de asemenea piese. Subliniem încă o dată, pentru a nu fi greșit înțeleși, condamnăm parțial ilustratele maxime realizate cu ștampila specială temporară „Prima zi”, în unicul caz în care acest fel de obliterare nu are legătură de dată cu subiectul mărcii.

O situație specială o pot avea piesele realizate cu o ștampilă retardată, apărută cu ocazia unei aniversări sau comemorări legate de subiectul unei mărci mai demult apărute care are încă valoare de francare, ștampilă însă a cărei ilustrație are o evidentă relație morfologică cu subiectul mărcii.

Penultima categorie de concordanță de timp este aceea situată înăuntrul termenului de 5 ani de la apariția mărcii, de care pomenește statutul internațional al ilustrației maxime.

În sfîrșit, ultima categorie de concordanță de timp este desigur în interiorul perioadei de timp în care marca are putere de francare, care se poate cifra la decenii în funcție de legile țării emitente.

Există deci în mod practic, ca și la concordanța de imagine, o adevărată gradare a concordanței de timp, care din păcate este cenușăreasa concordanțelor maximafilie.

Această gradare poate conține, așa cum mai menționat, și ștampile retardate ilustrate, cu care se pot realiza piese de mare efect, cu triplă concordanță de imagine, care fac parte din categoria denumită de unii „MAXIMA MAXIMORUM”. Dacă marca respectivă are încă valoare de francare, piesa astfel realizată poate fi considerată ca acceptabilă, deci valabilă.

CONCLUZIILE acestor considerații ar putea fi că, în sine, fiecare concordanță dacă este luată separat este foarte importantă.

Comarate între ele însă, cele trei concordanțe au valori diferite. Spre pildă, sine qua non-ul maximafiliei este *concordanța de imagine*, altfel piesa este un simplu TCV.

Concordanța de localitate face ca un carton filatelic să poată fi ilustrată maximă. Din păcate în parte neglijată, problema concordanței de localitate trebuie atent supravegheată.

În sfîrșit, *concordanța de timp* poate da o valoare deosebită unei piese maximafilie.

Trebuie acordată mai multă atenție pieselor maximafilie cu valoare mare, artificial creată prin aplicarea de ștampile speciale temporare „Prima zi”, fără o concordanță de timp suficient de bună cu subiectul mărcii, căci de fapt ceea ce interesează în această problemă este subiectul mărcii și nu data emiterii ei.

PREZENȚE

ROMÂNENEȘTI

în

filatelia lumii

VASILE DINCĂ

Noua enciclopedie britanică face următoarea descriere a țării noastre : **Așezată de-a curmezișul unei mari și istorice zone de contact între popoarele locuind masa terestră a Europei și Asiei, România anilor '70 – denumită oficial Republica Socialistă România – își datorează o mare parte din trăsăturile sale caracteristice de azi poziției geografice și în consecință complexei și străvechi sale moșteniri etnice și naționale.**

Astfel de prezentări apar din ce în ce mai des în presa și lucrările de specialitate din diverse state ale lumii, făcând cunoscută România contemporană, precum și importante evenimente din zbuciumata sa istorie. Aceste prezentări nu sînt în fond decît o consecință firească a rolului tot mai mare pe care-l joacă țara noastră în arena internațională, rol materializat frecvent prin poziția fără echivoc pe care o are țara noastră în toate problemele majore ale epocii actuale. Dintre nenumăratele domenii în care prezența României este nu o dată definitorie, vom constata cu deosebită satisfacție că România este în mod constant reprezentată în filatelia lumii, filatelia rămînînd pe mai departe un sector în care fidelitatea reflectării subiectelor constituie una din trăsăturile esențiale. De altfel, România, ca participantă activă la toate evenimentele politice, economice și culturale ale lumii, se impune și în domeniul filatelic, prezența sa pe mărcile poștale ale multor state nefiînd deloc întîmplătoare.

Dintre nenumăratele prezențe ale țării noastre în emisiunile statelor lumii, vom în-

cerca, în ordine cronologică, să vă prezentăm pe cele pe care, ca realizări strict filatelice, le considerăm mai importante. Bineînțeles că o listă exhaustivă ar necesita o documentare amănunțită, dar noi preferăm acest mod subiectiv de a vă incita la studiu, considerînd că listele sînt de regulă destinate cataloagelor, nicidecum unor pasionați – cum sînt filateliștii – care vrînd, nevrînd, au slăoiciuni și preferințe.

Așa cum am mai amintit deja, ca primă constatare, se desprinde faptul că țara noastră este cerebrată filatelic întotdeauna cu prilejul anumitor evenimente din viața politică, social-economică și culturală atît internă, cit și pe plan internațional.

Prima dintre mărcile care este demnă de a fi amintită ni se pare că este **piesa de 10 centavos** emisă în anul 1891 în **Țara de Foc** (Tierra del Fuego), acel pămînt „de la capătul lumii” descoperit de Magellan la 1520. Apariția mărcii menționate se leagă însă de numele călătorului și exploratorului român **Iuliu Popper** care s-a stabilit aici în 1887. Interesant din punctul nostru de vedere este faptul că acesta a înființat un serviciu poștal propriu, a emis marca de 10 centavos și a folosit pentru obliterare o ștampilă poștală cu inscripția **COLONIA POPPER**. Ar mai fi de amintit că pe marcă apare și inițiala numelui său = P.

Dacă referitor la emisiunea de mai sus s-ar putea discuta într-un anume fel și despre aspectul oarecum divertismental, de regulă între mărcile cu tematici românești emise

de alte state se află piese care reflectă relațiile dintre țara noastră și statele respective. Un exemplu în acest sens l-ar putea constitui înțelegerea intervenită între România și **Iugoslavia** în anul 1965, atunci când a început construirea sistemului hidroenergetic de la **Porțile de Fier**. Cu acest prilej au apărut în filatelia românească și cea iugoslavă emisiuni originale, de excepție, care cuprind câte două valori și o coliță. Atât timbrele cât și colița au valori nominale în moneda celor două state, aceeași emisiune (diferențiată cum spuneam prin valoare), circulând atât în România cât și în Iugoslavia (ZM. 1172, 1173, 1174, 1177). Reușitele emisiuni au pe mărci aspecte de la **Porțile de Fier**, precum și macheta viitorului complex navigant în execuția graficianului iugoslav Borivoje Lazarovic, iar colița, compusă din patru mărci dantelate este realizată de către graficianul român Eugen Palade și reproduce stemele celor două state.

Tot o țară vecină și prietenă, **Bulgaria**, de care sîntem legați în diverse momente importante din istorie, dedică în anul 1948 o emisiune prieteniei româno-bulgare (ZM. 681, 683). Valoarea de 201 l reproducă desenul lui Szatmary **Moartea eroică a căpitanului Valter Mărăcineanu**, iar celelalte valori de 40 l și 100 l reproduc clădirea **Mării Adunării Naționale** din București și, respectiv, **Podul Prieteniei** de peste Dunăre. Pe ultima dintre valori apar steagurile celor două țări.

O prezență bogată o au temele românești în emisiunile **Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice**, emisiuni care, de regulă, se referă la sărbătorirea prieteniei româno-sovietice. Astfel poate fi semnalată emisiunea din 1952 (ZM. 1628-1630) care prezintă pe valorile de 40 k, 60 k și 1 R stema și steagul țării noastre, monumentul Ostașului sovietic și Universitatea din București.

Cu prilejul morții lui Gheorghe Gheorghiu-Dej este pusă în circulație o marcă de 4 K (ZM. 3059).

Dintre evenimentele importante care se petrec în lume un loc important din punct de vedere filatelic — și nu numai — îl ocupă întrecerile sportive care mijlocesc cunoașterea tineretului lumii, întăresc lupta pentru pace.

Două evenimente sportive de mare anvergură — **Campionatele europene de volei, 1963 și Campionatele europene de tir, 1965** — au avut loc la București și au fost prezentate în filatelia **Albaniei** (ZM. 732 și 860-864) din respectivi ani. De remarcat că pe mărci apare scris **ROMÂNIA** și **BUCUREȘTI**.

Tot așa **Jocurile olimpice de iarnă** de la Grenoble din 1968 au prilejuit apariția de emisiuni filatelice în întreaga lume. Statul **Panama** dedică medaliilor obținute o serie formată din mai multe valori dintre care pe valoarea de 30 c apare medalia obținută la bob de Panțuru și Neagoe (ZM. 448, 449).

Echipa României, cu Răducanu în poartă, apare pe mărcile **El Salvadorului** într-o serie de 16 valori, alături de toate celelalte echipe participante la **Campionatul mondial de fotbal** din Mexic (Yv. 264). Cu prilejul aceluiași eveniment sportiv, **Cehoslovacia** prezintă drapelurile țărilor calificate. Drapelul țării noastre apare pe valoarea de 20 h (ZM. 1849), alături de celelalte. Totodată pe valoarea de 1 Kcs (ZM. 1852) apar ecusoanele echipelor României și Cehoslovaciei, echipe care au căzut în aceeași grupă a finalelor.

Drapelul românesc este o prezență din ce în ce mai frecventă în filatelia lumii. Astfel el apare în 1970 pe valoarea de 1 c din **Nicaragua** (Yv. 682) și, de asemenea, pe o marcă din **Togo**, ca de altfel și pe mărcile din Polonia și R. D. Germană (ZM. 2271 și, respectiv, 1717).

Olimpiada de la Montreal a dovedit încă o dată — dacă mai era nevoie — că sportul este un ambasador de prim rang în contextul realităților secolului XX. Noi vom afirma — fără puțința de a ne înșela — că filatelia nu este cu nimic mai prejos.

Puternica impresie pe care a produs-o Nadia Comăneci la această olimpiadă nu putea să rămână fără ecou în filatelie. Tinăra gimnastă apare astfel pe mărci emise în **Paraguay** (Yv. 1542, valoarea 1 g), **Coreea de Nord** (valoarea 5 ch) și pe o marcă supratipărită de Administrația poștală din **Madagascar** (valoarea 200 Fmg), precum și în **Volta Superioară** (valoarea 200). De asemenea semnalăm și prezența caiacistului Vasile Diba, medaliat cu aur la aceeași olim-

piadă, pe o marcă supratipărită tot de **Madagascar** (valoarea 40 Fmg).

Anul 1977 a însemnat pentru poporul nostru sărbătorirea a 100 de ani de la cucerirea independenței de stat a țării, iar acest crucial eveniment din istoria neamului nostru a fost cerebrat prin emisiuni emise în **China** și **San Marino**. Mărcile chineze în număr de trei reproduc: valoarea de 8 f — drapelul tricolor cu inscripția în limba română **Centenarul Independenței României** și o ra-

mură de stejar, simbol al dirzeniei și eroisloarea de 10 f — reproduce un fragment din binecunoscutul tablou al lui Nicolae Grigorescu **Atacul de la Smirdan**, iar cea de-a treia marcă — valoarea de 20 f —, îl înfățișează pe marele domn pămîntean, cel care i-a unit de fapt pentru prima oară pe români, marele comandant de oști Mihai Viteazul. Pe mărcile emise de San Marino se pot admira clădirile Universității din București și Intercontinentalul.

SIMPLIFICĂRI POȘTALE

Ritmul tot mai accelerat al vieții moderne caută să realizeze simplificări oriunde se oferă o posibilitate.

Astfel, poșta elvețiană a stabilit ca pe corespondența adresată unui anumit număr de țări, cu care Elveția are un trafic poștal intens, țara de destinație să fie înscrisă numai cu indicativul ei automobilistic (F — Franța, B — Belgia, A — Austria etc.). Lista țărilor va fi extinsă treptat.

Pe măsură ce se va introduce în traficul internațional și sistemul indicativelor numerice pe orașe de destinație se va realiza o simplificare însemnată nu numai în adresarea scrisorilor dar și în cartarea și dirijarea lor.

100

200

500

Pentru poșta engleză — anul 1976 a constituit realizarea următoarelor posibilități filatelice (și, bineînțeles, poștale...):

împlinirea a 100 de ani de la inventarea telefonului; aniversarea a 200 de ani de la revoluția americană, precum și sărbătorirea a 500 de ani de la tipărirea primei cărți.

INIȚIALE

O categorie mai puțin cunoscută la mărcile perforate de poștă este aceea a mărcilor de serviciu norvegiene din anii 1930—34.

În această perioadă, administrațiile comunale foloseau mărcile oficiale ale vremii. În schimb, unele administrații de stat foloseau la francare mărci uzuale perforate însă cu inițiala respectivă. Se cunosc astfel: S (Finanțe), SB (Statistică), TOLL (Administrația Vănilor), STR (Serviciile de Control și Revizie), SAF (Oficiul Muncii) și FYR (Serviciile de pază contra incendiilor). Cea mai frecvent întilnită este perforarea S, care este cunoscută și în poziție întoarsă sau orizontală.

Marea majoritate a acestor mărci au ajuns, cu plicurile respective, la coș și prea puține s-au păstrat. Mai ales cele păstrate pe plicuri — atestînd și autenticitatea mărcilor — sînt foarte căutate de colecționarii specializați.

SECTOARE UITATE ALE FILATELIEI

Foarte mulți sînt filателиi care își îndreaptă atenția către colecțiile tematiche; mulți alții colecționează pe țări, îndreptîndu-și de multe ori atenția către unele țări mult colecționate: am putea spune căre capitolele filatelice „la modă”.

Există însă în filatelie multe capitole care au ieșit din centrul atenției colecționarilor, sau care așteaptă încă momentul în care preferințele capricioase ale masei filateliștilor le vor aduce sau readuce — dintr-un motiv sau altul — pe planul întîii al cererii.

Indiferent însă de variația preferințelor, aceste capitole (cuprinzînd fie mărcile unei anumite zone geografice, fie ale unei anumite perioade istorice) prezintă de foarte multe ori o atracție deosebită pentru cel care le cercetează cu interes, răbdare și pricepere. De aceea colecțiile respective se bucură întotdeauna de atenția publicului și a juriului la mai toate expozițiile filatelice, unde constituie puncte de atracție ieșite din comun.

Un astfel de capitol îl formează, în zona geografică sud-est europeană, mărcile emise în Creta, în perioada „Autonomiei” insulei, respectiv în perioada dintre încheierea dominației otomane și alipirea cu Grecia.

Primele mărci din această suită au apărut la 1 martie 1900. Tipărite foarte îngrijit, la Londra, ele se remarcă prin desenele lor reușite, de multe ori cu subiecte mitologice.

Pînă în anul 1913, cînd Creta s-a unit cu Grecia, au apărut mai multe emisiuni, printre care se distinge mai ales cea din 1905, prin formatul mare al valorilor de vîrf, imprimate în două culori.

Pentru toți colecționarii azi mai în vîrstă, mărcile Cretei autonome erau nelipsite din colecțiilor lor din anii tinereții, valorile de format mare constituind elemente decorative de mare efect în albumele respective.

Azi, o colecție a acestui capitol filatelic este mai greu de alcătuit. Atunci cînd ea este însoțită și de scrisori circulate, cu mărci sau cu ștampile reflectînd evenimentele agitate din această perioadă (cum sînt spre pildă supratiparurile revoluției venizeliste din 1905, supratiparurile „Ellas” din 1908—1910), o astfel de colecție dobîndește o valoare documentară deosebită, atît sub aspectul reflectării unor momente istorice, cit și sub aspectul strict de istorie poștală.

Astfel de „scoatere uitate” există multe în filatelie. Ele așteaptă colecționarul curios și cu imaginație, care să le cerceteze, să le strîngă cu grijă, să le prezinte cu succes prietenilor cit și marelui public, în cadrul expozițiilor filatelice.

CENTENARUL MĂRCILOR DIN SANTA LUCIA

Insula Santa Lucia, din arhipelagul Antilelor, din Indiile Apusene a fost descoperită de Columb, în 1502. Pe atunci — în cursul lungului șir de războaie maritime dintre puterile europene — insula, datorită poziției sale strategice înaintate, a fost trecută succesiv, de nenumărate ori din mînă în mînă.

Toate aceste treceri nu au contribuit cu nimic la îmbunătățirea vieții locuitorilor ei, insula fiind încă colonie britanică.

Primul oficiu poștal, înființat în 1840 în capitala insulei — Castries — expedia curierul prin corăbiile care se opreau, ocazional, în insulă. În 1841 apar primele ștampile poștale.

Pînă în 1853, taxele poștale se precepeau în numerar, fără a se folosi mărci poștale. În 1853 au fost introduse mărcile metropolei iar la 18.XII.1860 a fost pusă în circulație prima emisiune „Santa Lucia” formată din trei mărci.

Caracteristic este faptul că pe mărci nu sînt indicate valorile, ele distingîndu-se numai după culoarea diferită: roz (pentru tariful de 1 p. pentru scrisorile adresate pe cuprinsul insulei); albastru (4 p. pentru scrisorile expediate în Arhipelagul Indiilor Occidentale) și verde (6 p. scrisori pentru Marea Britanie).

UN INTERESANT EXPERIMENT POȘTAL

Ing. SILVIU DRAGOMIR

La 12/24 mai 1891, Gr. Angelo — „Căpitan Central al Direcțiunii Telegrafelor și Poștelor” din București — a inițiat un experiment foarte interesant pentru vremea aceea și cu atât mai mult pentru noi astăzi.

Pentru savoirea limbajului utilizat, ca și pentru ineditul detaliilor, ne permitem să redăm cit mai fidel documentul-martor.

Experimentul consta dintr-o carte poștală dublă (C.M.P.R. 74, simbol CP 3la) adresată „D. Sefi ai Oficiilor Poștale din orașele notate'n dos”, la adresa: „Vedi marșrutul România”. Deci este vorba de un circuit poștal materializat prin aplicarea ștampilelor „de zi” ale unor oficii poștale inițial stabilite. Pe fața cărții poștale sînt notate 32 dintre localitățile mai importante ale țării, care urmau să fie parcurse în ordine indicată.

Deslușirile pentru modul de realizare a experimentului sînt date printr-un text-circulară, prin care se transmite oficiilor poștale :

„Acista fiind o experiență asupra timpului în care o scrisoare, ar pute parcurge România, trecînd prin toate orașele principale, Oficiile poștale notate mai jos, sunt rugate ca primind acistă carte, se-i aplice ștampila și să o expedieze imediat orașului ce urmează. — O asemenea carte s-a expedit tot ađi și în direcția opusă.”

Circuitul celor 32 de localități a durat 32 zile, dar a fost realizat în altă ordine decît aceia indicată de inițiator, care probabil nu cunoștea în amănunt legăturile poștale normale dintre localități.

Parcursul realizat, respectînd datele și ortografierea localităților de pe ștampile, s-a derulat astfel: BUCURESCI (24 MAI); PLOESCI (24 MAI); BUZEU (25 MAI); RIM. SARAT (25 MAI); TÂRGOVISTE (26 MAI); FOCSANI (27 MAI); BRAILA (28

MAI); GALATZ (28 MAI); TECUCIU (29 MAI); BERLAD (29 MAI); HUȘI (30 MAI); VASLUI (30 MAI); JASSY (1 JUN); DOROHOIU (2 JUN); BOTOȘANI (2 JUN); FOLTICENI (3 JUN); ROMAN (4 JUN); BACAU (4 JUN); BUHUȘI (4 JUN); PIATRA (5 JUN); TERGU NEAMTU (5 JUN); TIRGU-JIU (8 JUN); T. SEVERIN (8 JUN); PITEȘTI (10 JUN); C. LUNGU (10 JUN); T. MAGURELE (11 JUN); SLATINA (12 JUN); CRAIOVA (13 JUN); BUCUREȘCI-VERCIOROVA AMB. (16 JUN); VERCIOROVA-BUCUREȘCI AMB. IV (18 JUN); BUCUREȘCI (18 JUN); GIURGIU (18 JUN); CALARASI (20 JUN); CONSTANȚA (21 JUN); CARACAL (25 JUN); BUCUREȘCI (26 JUN). Anul este redat — fără excepție — prin ultimile două cifre. Se remarcă faptul că ștampila din Rîmnicu Vilcea nu o întîlnim pe corespondență deși numele localității a fost șters ca și cum ar fi ajuns și acolo, iar orașul Tulcea pare că nu a fost atins. În schimb, sînt „colectate” ștampilele localităților Tîrgu Neamț și Buhuși, precum și ale birourilor ambulante feroviare nr. III și IV (București Vîrciorova și retur).

Prin studierea acestei piese poștale putem cunoaște ștampilele curente „de zi” ale principalelor oficii la un moment dat. De asemeni putem urmări ruta preferențială a circulației poștale de atunci, precum și timpii realizați în condițiile de acum circa 90 de ani.

Ca moment istoric important pentru noi filateliștii, experimentul se încadrează în perioada de instituire a primei forme de organizare a filateliștilor din țara noastră : Societatea Filatelică Română, creată către sfîrșitul anului 1891.

Și acum o invitație pentru cei care ar dori să reediteze circuitul poștal din anul 1891. Realizarea lui ar conduce — credem — la importante concluzii, justificînd o astfel de acțiune oarecum temerară.

FARA COMENTARIU

Un magazin de mărci poștale situat pe una din străzile centrale ale Parisului.

Un cetățean intră și cere vinzătorului o marcă de 10 F Traversarea Atlanticului (Franța Yvert No. 321); i se prezintă un exemplar din această marcă și se stabilește următorul dialog:

— Cît costă ?

— Da, este foarte frumos... dar are o șarnieră.

— N-ați avea o altă marcă ?

Vinzătorul caută și după câteva minute îi prezintă o nouă marcă, dînd-o cu fața gumată.

— Ei bine iată, acum sînt complet satisfăcut. Cît costă ?

— Același preț ca și precedentă.

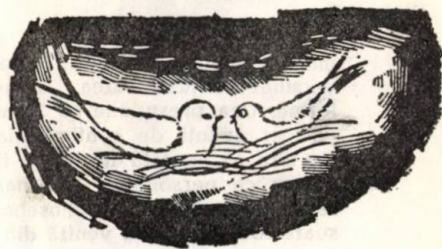
Cumpărătorul plătește, pune marca în portofelul său și se îndreaptă spre ușă.

— Scumpe domn, dv. nu aveți marca de 10 F Traversarea Atlanticului.

— Cum așa ?

— Dv. mi-ați cerut o altă marcă fără șarnieră și eu v-am satisfăcut dorința. Aveți o gumă intactă. Este tot ce ați dorit. Dv. nici n-ați întors marca să o priviți.

...Mutra cumpărătorului și... cortina.

EMISIUNI D.D.S.G.

Interesante sînt mărcile poștale ale fostei companii austriece de navigație cu abur pe Dunăre (Donau Dampfschiffahrts Gesellschaft) cunoscute în filatelie și sub denumirea prescurtată de „emisiuni D.D.S.G.”.

Aceste emisiuni fiind puse în circulație de o întreprindere particulară nu au un caracter de emisiuni de stat. Ele se încadrează în categoria mărcilor de poștă locală. Trebuie însă reținut că ele au circulat curent, timp de 15 ani, pentru traficul de corespondență pe întregul traseu deservit de vasele companiei.

În fosta monarhie austro-ungară mărcile D.D.S.G. nu aveau putere de francare, fiind numai tolerate poștal. Corespondențele francate cu aceste mărci erau transportate de poștă la destinație dar la predare se percepea de la destinatar taxa obișnuită de francare (cu alte cuvinte, o plată la predare și nu o taxă de plată, mărită pentru penalizare).

Obliterările agențiilor Companiei Dunărene sînt mult căutate.

Scrisorile sau fragmentele cu mărci D.D.S.G. avînd ștampile întregi și clare sînt rare.

După retragerea mărcilor din circulație, Compania a tipărit și reimpresiuni, pentru a satisface marile cereri ale colecționarilor. Ele au cote mult mai mici decît emisiunile originale. Exemplarele nedantelate provin din stocurile tipografiei sau ale Companiei dar nu au circulat niciodată.

Din valoarea de 10 kr. verde se cunosc două tipuri care se deosebesc prin desenul buclor celor patru litere „f” din text, care sînt colțuroase la tipul I și semicirculare la tipul II. Din tipul I al acestei valori s-au păstrat eseuri de diferite culori, imprimate pe o hîrtie foarte subțire, mătăsoasă.

Se cunosc numeroase falsuri, dantelate și nedantelate.

MĂRCI TRIUNGHILARE

Capul Bunei Speranțe a emis primele mărci triunghiulare din lume. Sînt două versiuni în justificarea alegerii acestei forme. Una presupune că forma triunghiulară ar aminti de configurația geografică, iar alta că această formă ar fi fost aleasă pentru ca personalul bășinaș folosit în serviciile poștale să deosebească o scrisoare locală de una venită din afară.

COPERTĂ LITERARĂ

(3,4,9—1,9,8)

GRAȚIE LA
CORÎNA
COSAȘU

Copilărie
De
Aur

Prin anagramare aflați numele dramaturgului clasic ce apare pe o coliță emisă în 9 iunie 1962, precum și titlul celei mai apreciate piese a sa.

BIVERB

(1 ,7)

bloc

A. CRISTIAN

Cum deosebim între ele, mărcile poștale românești din emisiunile „PARIS“, „BUCUREȘTI I“ și „BUCUREȘTI II“

GH. PAȘA

Prezentul articol urmărește să ajute filateliștii începători să deosebească mai ușor între ele valorile primelor emisiuni de mărci poștale românești tipografiate, apărute între anii 1872—1880 și cunoscute în filatelie sub denumirea de emisiunile „Paris“, „București I“ și „București II“.

Datorită dezvoltării rapide a serviciilor poștale din țară și a preluării de către Poșta Română a serviciului poștal extern, vechiul procedeu de imprimare pe cale litografică a mărcilor poștale nu mai corespundea noilor cerințe. În această situație, Direcțiunea Poștelor a hotărât se recurgă la imprimarea mărcilor poștale cu mașini de tipografiat, procedeu cu mare randament.

Tipărirea mărcilor poștale necesită condiții tehnice deosebite, condiții de care nu dispuneau la acea dată tipografiile existente în țară. Ca urmare, la 20 ianuarie 1870, se comandă la Monetăria Statului Francez prima emisiune de mărci poștale românești tipografiate, cunoscută sub denumirea de emisiunea „Paris“.

Nu vom intra în amănunte care ne îndepărtează de subiectul propus: este însă necesar să arătăm că mărcile poștale tipografiate la Paris au fost fin executate, pe hîrtie simplă fără filigran, ușor colorată (cu excepția valorii de 10 bani care s-a tipărit pe hîrtie albă). Gumajul, ușor colorat, este fin și uniform aplicat. Este important de reținut că toate mărcile emisiunii „Paris“ sînt dantelate 14:13½, în casete, respectiv toată coala fiind perforată dintr-o singură operațiune. Acest procedeu de dantelare conferă mărcilor poștale o dantelură perfect omogenă și colțuri egale.

Emisiunea „Paris“ a fost pusă în circulație la 1/13 oct. 1872 și a avut putere de francare pînă la epuizare, fiind înlocuită treptat de emisiunile „București II“.

Din cauza reorganizării în 1876 a tipăririi mărcilor poștale în Franța și din dorința de a executa în țară mărcile poștale românești necesare traficului poștal tot mai intens, Direcțiunea Poștei Române preia de la Monetăria Statului Francez tot materialul folosit la imprimarea emisiunii „Paris“.

În octombrie 1876 se tipăresc la Imprimeria Statului din București, cu plăcile primite de la Paris, valorile de 1½ bani, 5 bani și 15 bani, iar din septembrie 1878 valoarea de 10 bani din emisiunea cunoscută sub denumirea de „București I“. În decembrie 1878 se completează seria cu o valoare nouă: 30 bani roșu cărămiziu, cu clișeu nou confecționat în București.

Tot în cadrul acestei emisiuni se includ și valorile de 10 bani albastru ultramarin și 10 bani albastru mat tipărite de asemenea cu o placă nouă la începutul anului 1879.

Cu excepția valorii de 30 bani și a valorilor de 10 bani (1879) tipărite cu plăci noi, celelalte valori care formează emisiunea „București I“ au fost imprimate defectuos, în special din cauza uzurii plăcilor primite de la Paris.

Mărcile sînt dantelate 11 în linie sau 13½, 11½ și mai rar 13½:11½, 11½:13½.

Prin procedeu de dantelare în linie, coala se perforază din două operațiuni iar colțurile mărcilor sînt de cele mai multe ori știrbite.

Începînd cu 1 aprilie 1879 Poșta Română a pus treptat în circulație emisiunea „București II“. Această emisiune se deosebește de emisiunile „Paris“ și „București I“ în special prin faptul că la majoritatea valorilor au fost schimbate culorile.

TABEL COMPARATIV

Valoarea nominală	Culoarea mărcii	Culoarea hîrtiei	Dantelura	Emisiunea din care face parte
1 $\frac{1}{2}$ b.	— verde oliv — verde oliv — negru	azurată azurată gălbui	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *) *)	Paris București I București II
3 b.	— verde deschis — verde oliv deschis	verzuie azurată	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *)	Paris București II
5 b.	— gălbui bistru — galben oliv — verde	gălbui gălbui azurată	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *) *)	Paris București I București II
10 b.	— albastru — albastru — roz-roșu	albă alb gălbui gălbui	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *) *)	Paris București I București II
15 b.	— brun-roșcat — brun-roșcat — roz-portocaliu	crem gălbui gălbui	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *) *)	Paris București I București II
25 b.	— galben portocaliu — albastru	crem crem	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *)	Paris București II
30 b.	— roșu cărămiziu	alb gălbui	*)	București I
50 b.	— roz — galben oliv	roz pal crem	14 : 13 $\frac{1}{2}$ *)	Paris București II

*) 11, 11 $\frac{1}{2}$, 13 $\frac{1}{2}$ și mai rar 11 $\frac{1}{2}$: 13 $\frac{1}{2}$ și 13 $\frac{1}{2}$: 11 $\frac{1}{2}$.

Spre deosebire de emisiunea „București I”, emisiunea „București II” a fost imprimată mai clar, deoarece o parte din mărci au fost tipărite cu plăci noi iar celelalte cu plăcile de la Paris, după ce în prealabil au fost curățate și revizuite.

Dantelura este la fel ca la emisiunea „București I”.

Am prezentat anterior un tabel comparativ al emisiunilor „Paris”, „București I” și „București II” în ordinea valorii nominale, cu datele strict necesare identificării fiecărei mărci de bază (fără varietăți).

IDENTIFICAREA MĂRCILOR

Pentru a stabili căreia din cele trei emisiuni aparțin mărcile poștale pe care dorim să le identificăm, procedăm astfel:

1. Scoatem din cauză mărcile care nu pot fi confundate datorită valorii nominale și a culorii și care se întilnesc în mod cert numai la una din cele emisiuni. Aceste mărci, extrase din tabelul comparativ, sînt următoarele:

Valoarea nominală	Culoarea mărcii	Emisiunea din care face parte
1½ bani	negru	București II
5 bani	verde	București II
10 bani	roz-roșu	București II
15 bani	roz-portocaliu	București II
25 bani	galben-portocaliu	Paris
25 bani	albastru	București II
30 bani	roșu cărămiziu	București I
50 bani	roz	Paris
50 bani	galben oliv	București II

2. Mărcile de 3 bani se identifică cu ajutorul odontometrului; cele care sînt dantelate 14 în partea de sus și de jos, fac parte din emisiunea „Paris”. Cu altă dantelură, din emisiunea „București II”.

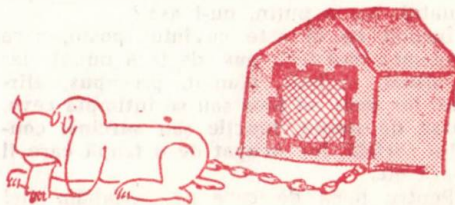
3. Celelalte mărci rămase neidentificate, dacă sînt dantelate 14 în partea de sus și de jos, fac parte din emisiunea „Paris”. Cu altă dantelură, din emisiunea „București I”.

GUMĂ GUSTOASA

Un ziar elvețian de acum 30 de ani povestește că într-o zi poștașii din San Antonio (Texas) au început să constate că în cutiile poștale găsesc numeroase scrisori nefrancate.

În unele cazuri expeditorul putînd fi identificat, a fost rugat să-și francheze corespondența. Pretutindeni funcționarii poștei erau întimpinați cu figuri uimite, primind răspuns: „Dar eu mi-am francat scrisoarea în regulă”.

Cazurile se repetau însă din ce în ce mai des. De la un timp, majoritatea scrisorilor erau găsite nefrancate. Atunci autoritățile poștale, sesizate, au dat dispoziții ca toate cutiile să fie atent cercetate. Abia atunci s-a constatat că în colțurile din fundul cutiilor, unde factorul care ridică corespondența nu putea ajunge, zăceau sute

de mărci negumate. La început s-a pus ipoteza gumajului prost, însă ulterior, un chimist a făcut o descoperire senzațională.

În cutiile poștale trăiau mii de mici insecte, pentru care guma de pe mărci constituia o hrană delicioasă. Aceste ingenioase insecte se strecurau sub un colț mai slab lipit al mărcii și înfulecau toată guma, atît de gustoasă pentru ele!

POȘTA

DE-A LUNGUL MILENIILOR

DEM. URMĂ

Puține sînt cuvintele care au o circulație atît de universală ca aceea a cuvîntului **poștă**. Care este vorbirea în care nu există acest grup de cinci foneme și uneori patru? Mult mai puține sînt limbile în care nu întîlnim termenul **poștă**, decît cele în al căror vocabular îl figurează.

MAI ÎNTÎI PUȚINĂ ETIMOLOGIE

Locul de origine este limba italiană, unde cuvîntul **posta** bate probabil recordul polisemantismului. El are vreo 20 de înțelesuri și s-ar putea să nu fim crezuți, dacă nu le-am arăta: loc de **oprire**, **miză** (la jocuri), **mod**, **fel** sau **înfățișare**, **țintă** de ochire, **boxă** (în grajduri), **urmă de pași**, **plantare** sau **sădire**, **factor** sau **termen**, **punere pe ouă** (cloști), **fiecare** din cele 15 părți ale unui șirag de mătănii, **ocazie**, **pîndă**, **poștă**, loc unde se schimbau caii trăsurilor în călătoriile **lungi**, **partidă** dintr-un cont, locul unde vînătorul așteaptă **vinatul**. Nu e puțin, nu-i așa?

Înrudit cu el este cuvîntul **posto**, care înseamnă mai întîi **pus** (de la a pune), dar și **situat**, **atribuit**, **plantat**, **presupus**, **afirmat**, loc unde se face sau se întîmplă ceva, **bursă de studiu**, **funcție** sau **sarcină**, **condiție socială**, loc ocupat de o **trupă** care îl **apără** etc.

Pentru tema de care ne ocupăm aici sînt valabile mai ales următoarele înțelesuri:

- **posta** „poștă” sau „distanța dintre două locuri unde se schimbau caii de diligențe”;
- **posto** „locul de schimbare a cailor”.

Termenii **posta** și **posto** au fost de mult preluați de limba franceză, unde, ca formă (dar nu ca înțeles) s-au contopit în unul singur. Este cuvîntul **poste**, cu multe din semnificațiile celor două cuvinte italienești. În românește, **post** (funcție etc.) a fost împrumutat din franceză, dar **poștă** din rusă,

limbă care la rîndul ei l-a preluat din franceză. Greșit se crede că termenul **poștă** provine direct din franceză sau italiană.

INCĂ DIN NEGURA VREMURILOR...

Ierte-ni-se această mult folosită expresie, devenită banală și tocită prin prea deasă și lungă repetare; în cazul serviciului poștal ea este însă cea mai potrivită. Acest serviciu a apărut în timpuri preistorice, îndată ce într-un loc sau altul s-a înfiripat o primă organizare statală, cit de rudimentară. Conducătorul acestei organizații și cei din imediata lui apropiere aveau neapărată nevoie, pe de o parte, să trimită porunci în limitele teritoriului stăpînit, iar pe de alta să fie informați despre desfășurarea vieții și a evenimentelor din cuprinsul acestui teritoriu. Circulația ordinelor și a informațiilor în dublul sens arătat era asigurată de curieri care se deplasau în raport cu condițiile locale: pe jos, pe cai, pe elefanți etc. Este probabil că multă vreme mesajele erau verbale, dar mai tîrziu ele au fost gravate, desenate sau scrise într-un fel sau altul, pe diferite suporturi (tăblițe din lemn, piei uscate, papirusuri etc.).

În America centrală și mai jos, în China, Egipt, Asiria, Persia mezilor etc. existau servicii poștale regulate, cu multe, multe secole înaintea erei noastre, în unele cazuri poate și cu milenii. Și, în orice caz, cu mult înaintea afirmării Romei, care a dominat timp de peste o mie de ani istoria lumii mediteraniene.

Este bine cunoscut celebrul „drum regal persan”, care mergea de la malurile Mării Mediterane pînă în sus pe podișul iranic al Persiei. Pe acest drum se aflau locuri

de popas distanțate regulat, cu clădiri de serviciu și pentru călători, cu țărcuri pentru cai odihniți și pentru cei obosiți. Curierii regali duceau „din poștă în poștă” gențile¹ sau tolbele lor, predându-le altor curieri, după parcurgerea unor anumite distanțe. Se asigura astfel continuitatea transmițerilor și rapiditatea lor. Date despre asemenea servicii, pe drumul regal persan și pe altele rămase în istorie, ne-au lăsat mai ales, acum vreo 24 de secole, Herodot, „părintele istoriei”, și după el Xenofon, continuatorul istoriei lui Tucidide.

Serviciul poștal a atins culmi în antichitate odată cu creșterea puterii romanilor. Pe admirabilele lor drumuri — fără de care dominația Romei nu s-ar fi putut exercita cu atita fermitate și promptitudine în ținuturi foarte îndepărtate de cetatea eternă — circulau curieri imperiali, militari și fiscali. Curierul se numea **tabellarius** (adică purtător de **tabellae**, „tablite de scris”). Pe lângă aceștia au apărut cu timpul și **tabellarii** particulari. O scrisoare trimisă de Iulius Cezar din Britania lui Cicerone a ajuns la Roma în 26 de zile. Uneori însă (ca și acum!) serviciul tabelarilor nu funcționa prea bine, lucru pe care îl aflăm de la filozoful Seneca și de la scriitorul Pliniu cel Tânăr. Se știe că acesta din urmă a purtat o bogată corespondență cu împăratul Traian, când se afla departe de Roma.² Pe căile maritime poșta romană era mai iute decât pe uscat. Unele corăbii ușoare și rapide făceau de la Ostia (portul Romei) numai 10 zile până în Egipt.

Dar, odată cu decăderea imperiului roman (sec. III-V e.n.), serviciul poștal atît de bine organizat intră într-o lungă perioadă de lîncezire. Vreme de aproximativ un mileniu, în timpul evului mediu, nu a mai existat în Europa poștă organizată sistematic. Se utilizau doar curieri izolați și chiar dacă uneori lucrurile mergeau bine, totul era sporadic, întîmplător, în raport cu capacitatea administrativă a unui sau altui conducător de stat.

O PERIOADĂ DE RELANSARE

Reluarea regulată a serviciilor poștale a început în secolul marilor descoperiri geo-

¹) Poate și un fel de valize. În limba italiană *valigia* înseamnă în vechime trasă, iar astăzi *geamantan*, poștă, curier. Termenul *valigia* a fost preluat în franceză sub forma *valise*, de unde la noi valiză.

²) A fost tradusă de G. Popa-Lisseanu sub titlul „Correspondența lui Pliniu cu împăratul Traian” și, însoțită de o prefață și un studiu introductiv, a fost editată în 1920 de Casa școalelor.

grafice și în general paralel cu creșterea puterii republicilor navale-comerciale. Republica venețiană primea și transmitea informații diplomatice și comerciale foarte rapide ambasadorilor ei. Astfel, vestea descoperirii Americii, adusă la Lisabona de Cristofor Columb la 13 martie 1493, a fost cunoscută la Veneția și la Milano la sfîrșitul aceleiași luni, prin scrisori expediate din Spania. Pentru acea vreme durata transmițerii era scurtă, dacă ținem seamă de faptul că peste mai bine de trei secole era aproximativ egală. Napoleon I a murit la 5 mai 1821, în insula Sf. Elena, dar stirea respectivă a ajuns la Milano la 17 mai, adică după 12 zile. În aceeași zi, impresionat de eveniment, poetul Alessandro Manzoni a început a scrie vestita sa odă intitulată „5 Mai”.

De o mare celebritate s-a bucurat, și pe drept cuvînt, vreme de aproape patru secole, serviciul poștal practicat în țările germanice și cunoscut sub denumirea de „Thurn und Taxis”. Se mai fac și astăzi referiri la acest serviciu, al cărui nume era acela al unei familii. Istoria respectivă începe, se poate spune, de mult, de prin anul 1290 cînd, în provincia lombardă, un anume Omodeo Tassi del Cornello di Val Brembana a instituit primele servicii particulare de curieri poștali din nordul Italiei. Tradiția creată a durat, oscilînd în timp, și a primit o nouă viață în sec. XV, datorită fraților Francesco și Giovanni din familia Tassis della Torre, din Bergamo.³ Era o familie înrudită cu aceea a lui Bernardo Tasso, tatăl marelui scriitor Torquato Tasso, autorul celebrei epopei „Ierusalimul eliberat”.

Cei doi frați bergamezi au emigrat în Germania, pe țărmurile Rinului, către mijlocul sec. XV. Acolo au înființat un serviciu poștal, organizat într-un mod care avea să facă școală și să dureze până după mijlocul secolului trecut.⁴ Abilitatea lor a fost atît de mare, încît au obținut de la Maximilian I, împărat între 1493 și 1519, un privilegiu transmis urmașilor și știrbit abia în anul 1815, cînd Congresul de la Viena a stabilit o nouă „ordine” în Europa, după exilarea lui Napoleon I. Ultimele drepturi ale urmașilor au fost cedate Prusiei în anul 1867.

În țările germanice, statul avea din sec. XV un drept suveran asupra poștei⁵, care în 1494 a fost acordat sub formă de privilegiu lui Francesco Tassis della Torre, devenit prin germanizare „Franz von Taxis”. Faptul că acest drept era ereditar arată încrederea avută în om și în același timp explică continuitatea întreprinderii.

Cu trei ani mai înainte, adică în 1491, el înființase prima legătură poștală internațională Viena-Bruxelles, împreună cu fratele său Giovanni (devenit acum Johann von Taxis!). Acesta din urmă căpătase funcția de șef suprem al poștei lui Maximilian I și apoi, în 1500, pe cea de șef principal al poștei lui Filip I de Burgundia⁶.

Nu se cunosc detalii asupra modului în care numele familiei „Tassis della Torre” s-a germanizat în forma „Thurn und Taxis”. Pentru acest din urmă termen ar exista o explicație: *it. tasso* vine din *lat. taxus*, care înseamnă tisă și lance din acest lemn. Dar *Thurn*? *It. torre* înseamnă turn, și provine din *lat. turris*; în limba germană se spune *Turm*, iar *Thurn* este un vechi nume de familie.

Oricum, numele vestit de „Thurn und Taxis” s-a perpetuat vreme de aproape patru secole, prin modul de organizare a serviciului poștal în țările germanice, Austria, Flandra etc. La începutul secolului trecut și pînă la Congresul de la Viena, poșta „T & T” se afla în culmea gloriei ei. Dispunea de vreo 20 000 de curieri, de multe mii de cai și diligențele respective. Cîști-

gurile se ridicau la 600 000 de franci pe lună, cu toate enormele cheltuieli necesare pentru a ține în funcționare perfectă un asemenea vast serviciu, împrăștiat pe toate drumurile din mijlocul Europei.

APARIȚIA TRENULUI SCHIMBĂ TOTUL !

Serviciul prezentat mai sus a fost luat ca model de toate statele europene; și acestea acordau privilegiul sau, mai simplu, îl arendau particularilor, sub control permanent.

Apariția aburului a schimbat însă radical situația. În 1821 au început a circula primele diligențe cu abur între Londra și orașele apropiate, dar invenția de mai tirziu (1830) a trenului a împiedicat dezvoltarea transportului cu diligența cu abur. În cîteva zeci de ani, trenul a înlocuit toate diligențele și poștalioanele. A dispărut astfel nostalgicul romantism al acestor vehicule, a dispărut omul în uniformă lui cu mulți nasturi de alamă bine lustruiți care, ajungînd în localități, suna din goarnă un arpeggiu mult așteptat și apoi striga: „A venit poșta!”...

Fiecare tren de călători avea vagonul lui poștal, ca și astăzi, care era un adevărat birou de poștă ambulant, pentru că în acest vagon se puteau introduce scrisori de pe peronul stațiilor și se efectuau tot felul de operații administrative. Dintr-o dată, rapiditatea transmiterii corespondenței a crescut uimitor — ore în loc de zile și zile în loc de săptămîni — și aceasta pe distanțe de sute și mii de kilometri. Au fost legate capitale îndepărtate, orașe interioare cu porturi marine sau fluviale, de unde pachetele cu trimiteri poștale erau transferate pe transatlantice sau pe vapoare de cabotaj. Să fim deci recunoscători aburului care, sub formă de tren și de vapor, a înfăptuit o adevărată revoluție pe plan mondial, permițînd serviciului poștal internațional un avînt negîndit.

Destul de repede, tarifele poștale s-au unificat. Convenții speciale internaționale reglează toate problemele și un birou internațional înființat la Berna (Elveția) disciplinează normele schimburilor și legăturilor interstatuale.

De pe la mijlocul secolului trecut, cu o cheltuială mică, o scrisoare ajunge în cîteva zile de la o țară la alta, protejată de acel mic dreptunghi de hîrtie cu desene colorate pe care expeditorul îl lipește în partea de sus-dreapta a plicului. Este geniala invenție a lui Rowland Hill din 1841, numită mai tirziu „marcă poștală” și mereu anulată de mina omului care o lovește ne-

³ Oraș aflat la virful unui triunghi format cu Milano și lacul Como; Bergamo are astăzi circa 130 000 de locuitori.

⁴ După „Il novissimo Melzi”, Milano, 1937, p. 843-844.

⁵ Mai de vreme sau mai tirziu, toate statele și-au dat seama de importanța faptului de a ține în mină exercitarea comunicațiilor poștale. Dreptul suveran asupra poștei este unul dintre cele mai vechi asumat de conducătorii de state.

⁶ După „Knaurs Lexikon”, Berlin, 1938, p. 1242, 1675 și 1830.

milos cu ștampila. Când este descifrabilă, amprenta ștampilei permite să se știe orașul și ziua precisă a expediției, iar în unele cazuri și ora depunerii în cutia poștală.⁷

Desigur, progresul nu s-a încheiat aici. El merge permanent pe o linie ascendentă și uneori renaște din propria-i ardere, asemenea legendarei păsări Fenix. Fără plicuri, mesajele circulă pe cablurile tele-

poșta

de-a lungul mileniilor

Insemnul
tabelarilor
romani

În Egipt

Un zulus

În Japonia

În Africa de sud

În evul mediu

În sec. XVIII

În sec. XIX
(1830)

Apoi a venit avionul. Mijloacele de comunicație pe distanțe mari au primit un nou și prețios ajutor. Mesajele scrise au început a parcurge căile aerului, introduse în acele bine cunoscute plicuri foarte ușoare, cu marginile vărgate oblic și bicolore. O vastă rețea de poștă aeriană acoperă planeta ca o imensă plasă din fire de paianjen invizibile pe cer, dar vizibile pe hărțile curselor aeriene.

fonice și telegrafice. Uneori sînt materializate pe hîrtia-sul de pe tamburii aparatelor telex.

De mare succes se bucură ca mijloc de comunicare vizuală și auditivă sateliții agățați la punct fix în cuierele cerului. Păcat că nu-i putem vedea!

Cu ansamblul mijloacelor moderne de transmitere a mesajelor, rapiditatea circulației acestora umple mintea de uimire. Re-

vista „Lumea”, vorbind despre marile agenții de presă, într-un număr din anul 1974, dădea ca exemplu agenția „Associated Press”, care este în măsură, la nevoie, să facă să ajungă o știre simultan în 80 de țări în cel mult un minut!

DAR PE TERITORIUL ȚĂRII NOASTRE ?

Și pe pământurile românești serviciul de poștă a apărut odată cu primele forme de organizare statală, după modelul și pentru motivele arătate la începutul acestui articol. Curierii domnitorilor foloseau caii pe care locuitorii satelor străbătute erau obligați să-i pună la dispoziție. Acolo unde se abuza de această obligație, oamenii părăseau pur și simplu satele, mutându-se din drumul stăpînirii. Mai tirziu, cînd numărul mesajelor s-a mărit, s-a înființat serviciul acelor căruțe mici — vestitele **olace** — care se deplasau cu o iuțeală proverbială.

O puternică dezvoltare a acestui serviciu se înregistrează pe timpul lui Mircea cel Bătrîn, ai cărui curieri duceau corespondență departe, tocmai în Polonia, Ungaria, Serbia și Turcia.⁸ În sec. XV, cele mai întinse relații de corespondență le-a întreținut domnitorul Ștefan cel Mare, ai cărui curieri „grabnici” ajungeau și mai departe, de pildă la Veneția, ducînd dogelui și mesajele expediate de Emmanuele Gerardo, ambasadorul republicii numită și „La Serenissima” (cea foarte senină) pe lângă curtea Moldovei. De la un timp (sec. XVII), curierii interni s-au numit **lipcani**, iar cei pentru străinătate, **călărași**.

Arhidiaconul Paul de Alep (Siria), care l-a însoțit pe mitropolitul Macarie în anii 1650—1660 în călătoria acestuia prin Muntenia și Moldova, vrînd să arate iuțeala cu care circulau olacele stăpînirii, scria că :

„Mergerea noastră între Iași și Galați era mai iute ca zborul unei păsări!”. Pe acea vreme s-au înființat releurile de poștă numite **menziluri** (cuvînt turcesc), conduse de căpitani de menzil, unde se găseau caii și olacele necesare transportului continuu al curierilor domnești, dregătorilor și particularilor autorizați de domnitor să călătorească cu poșta.

Serviciul respectiv a continuat cu o organizare care se îmbunătățea treptat. Este interesantă relatarea francezului A. Billecocq⁹, foarte bogată în detalii. Despre surugii el spune următoarele : „Am străbătut în viața mea vreo 40 000 de leghe cu poșta, dar conducători ca surugii moldo-valahi n-am întîlnit în nici o parte a lumii. Călătorul cel mai indiferent, cel mai îngrijorat și mai ursuz nu poate să nu se înveselească la vederea a ceea ce desfășoară acești surugii ca îndeminare și vervă, animație și filozofie, iuțeală și veselie. Ei înjură însă de tremură împrejurimile”. Neapărat, așa trebuie să fi fost, de vreme se mai aude și astăzi zicala „înjură ca un surugiu”...

Progresele remarcabile înregistrate în principatul Moldovei în ceea ce privește organizarea poștelor a dus, la 22 iulie 1858, la introducerea mărcilor postale — vestitele „cap de bour” (din stema țării) de 27, 54, 81 și 108 parale, tipărite la „Atelia timbrului” din Iași¹⁰. Era prima țară din sud-estul Europei care folosea această invenție atît de practică pentru francarea corespondenței. La trei ani după actul de la 24 ianuarie 1859 s-a realizat și unificarea administrației poștelor din cele două principate, sub direcția lui Panaiot Săvescu. De acum înainte poșta românească intră în perioada modernă a istoriei ei, ajungînd la dezvoltarea pe care o cunoaștem astăzi.

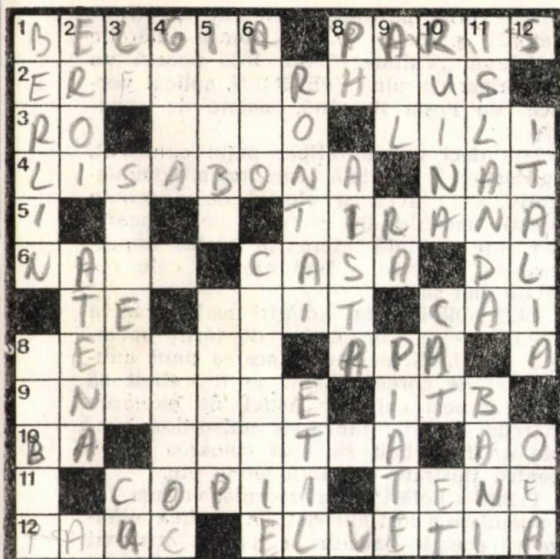
⁸ După C. Minescu, *Evoluția poștelor în România*, în *Enciclopedia României*, vol. IV, 1943, p. 137—144.

⁹ Diplomat, agent al Franței, în 1839, pe lângă domnitorul Alex. Ghica.

OMISIUNE DIN... EMISIUNE

(Criptografie : 1, 5, 3, 5)

ORIZONTAL: 1) Țară europeană care în 1971 a emis o serie cu prilejul **Expoziției filatelice internaționale** pe a cărei valoare de 10 F + 5 F este reprodus **Palatul Regal din Bruxelles** — Capitală bogat reprezentată filatelic pe mărcile franceze (**Palatul Elysee, Arcul de Triumf, Muzeul Luvru, Turnul Eiffel** etc.). **2)** Restaurantul istoric de pe a patra valoare a seriei **Edificii berlineze** (1971). **3)** Literă gecească la... Roma! — ... și incendiatorul Romei — Nume de față. **4)** O altă capitală europeană cu edificii reproduse filatelic (amintim, între altele, **Statuia lui Camoens**, una din mărcile emise cu ocazia împlinirii a 400 de ani de la nașterea poetului (1924) — Fecior din... Banat. **5)** Și încă o capitală europeană al cărei **Studiou de cinema** apare în seria **Reconstrucția** (1953) și al cărei **Palat de cultură** este prezent pe o valoare din seria **Edificii** (1965). **6)** Necunoscutor — ...**Scintei**, edificiu bucureștean reprodus pe valoarea de 11 lei (1951) din seria comemorativă a 20 de ani de la apariția primului număr al ziarului **Scinteia** — Dan Luca. **7)** Ten! — Scurtă plimbare — Apar deasupra **Porții Brandenburg** (prima serie **Monumente**, 1949). **8)** Un timbru scos de pe piață — Dunărea, fluviul care străbate Viena și care apare în nenumărate ipostaze filatelice într-o serie de mărci austriece. **9)** Secera și ciocanul din centrul coliei A 40-a aniversare a **Partidului Comunist Român** (1961) (sing.) — Întreprinderea

de transporturi a capitalei noastre (abr.). **10)** La intrarea în Basel! — **Sainte** — ..., (fr.) biserică berlineză prezentă pe prima valoare a seriei **Edificii berlineze** (R.D.G. — 1971) — Alfa și Omega. **11)** Adevărați — Cel mic (vezi valoarea de 20 bani a seriei **Copii**) — Subiecte diverse — 1962). **12)** Îngrijitor al orașelor — Țară europeană care a emis seria **Sărbători naționale** (1943) pe a cărei a doua valoare apare **Palatul federal din Berna**.

VERTICAL: 1) O altă capitală europeană cu obiective prezente pe mărci filatelice (**Piața Lenin, Poarta Brandenburg** ș.a.) — Unitate monetară sovietică de pe marca ce reprezintă **Turnul Spaski și Monumentul lui Minin și Pojarski** din seria **Monumentelor moscovite** (1946) (pl.). **2)** Monumentul celor ai aerului din București care apare pe valoarea de 300 lei a seriei dedicate zilei de 1 Mai (1947) — Capitală prezentată filatelic prin **Teatrul Epidaur** (1965) și **Acropole** (poșta aeriană, 1940). **3)** Calme! ... **Gudule**, catedrală din Bruxelles apărută pe marca de 1 F 75 + 25 c dintr-o serie a anului 1928 — **Curie**! **4)** Element al cromozomilor — **Compozitor francez** (1875—1937), autor al unei **Ore spaniole** (Maurice) care apare pe o marcă din seria franceză **Celebrități**, 1956. **5)** Oraș în Africa (pe râul Kasai) — A se aduna, a se strânge. **6)** Prefix pentru anumite emisiuni filatelice — Cunoscută emisiune belgiană din 1930 care reproduce filatelic nu mai puțin de șapte astfel de obiective istorice. **7)** A roade — Radical organic monovalent. **8)** Paul Horia — Acesta (pop.). **9)** Oraș în Danemarca — Zeul soarelui la vechii egipteni — ... **Rosie**, cunoscut obiectiv turistic moscovit foarte frecvent reprodus pe mărcile filatelice (pl.). **10)** Vestigiu al trecutului — Etaj — Cafete! **11)** Țară cu administrație autonomă din 1918, a cărei capitală, Reykjavik, apare cu două obiective dintre care unul este **Muzeul național**, încă de la începuturile poștei sale independente (1925) — Valoarea de 38 a mărcii reprezentând **Opera** din București din seria **Zece ani de cultură populară** (1954). **12)** Țară din a cărei capitală putem întîlni în filateli **Palatul Laran** (1954), **Arcul lui Titus** (1958), **Fontana di Trevi** (1959) etc. — Din vremea lui Cuza.

U.P.U.

În ultima ședință de lucru a Congresului Poștal Internațional care a avut loc la Berna, între 15 septembrie și 9 octombrie 1874, a fost semnat tratatul prin care a luat ființă prima organizație poștală internațională, Uniunea Generală a Poștelor. Pe atunci, harta lumii nu cuprindea peste 100 state, ca azi. Dintre statele existente pe atunci, au semnat tratatul: Austro-Ungaria, Belgia, Danemarca, Egiptul, Franța, Germania, Marea Britanie, Grecia, Italia, Luxemburgul, Olanda, Norvegia, Portugalia, România, Rusia, Serbia, Spania, Suedia, Elveția, Turcia și S.U.A.

Nu mult după aceea, în cadrul Congresului care a avut loc la Paris în iunie 1878, Uniunea Poștală Generală a fost transformată în Uniunea Poștală Universală (U.P.U.)

Articolul 29 al Regulamentului adoptat de Congres a stabilit că administrațiile poștale ale țărilor membre urmau să-și transmită — prin intermediul organelor U.P.U. — colecția mărcilor poștale pe care le emit.

Intenția era de a ține administrațiile la curent cu mărcile și cu întregurile poștale oficiale emise. Obligația de transmitere includea toate mărcile-tip, inclusiv pe cele prezentând numai schimbări de culoare sau valoare. S-a adoptat uzual ca schimbările de dantelură sau de filigran să nu fie comunicate în mod obligatoriu.

În prima perioadă de funcționare a acestor schimburi oficiale, se obișnuia ca pe exemplarele trimise să se aplice indicația SPECIMEN (sau echivalentul ei în limbi străine ca: MUSTER (germ.), MUESTRA (span.) etc. De cele mai multe ori, această indicație se făcea prin supratipărire sau prin aplicarea unei ștampile. Unele țări — spre pildă Turcia — au folosit și metoda perforării.

Prin circulara nr. 55/3620 din 4 martie 1879, U.P.U. comunica primirea și difuzarea unei colecții de emisiuni poștale românești.

Dintre seriile păstrate în prezent în conservatorul poștal al U.P.U., numai mărcile emisiunii „Vultură” din 1885 poartă un supratipar de mină SPECIMEN, aplicat vertical de Poșta Română, înainte de expediere.

Îată deci un supratipar puțin cunoscut, cu destinație specială și uz limită, administrativ, care avea și efectul de a scoate practic mărcile din circuitul de francare, dar care prezintă interes în lumina împreunărilor în care a luat naștere, cele relatate mai sus.

CONFORM unor hotărâri mai vechi a U.P.U. — mărcile emise de țările membre ale U.P.U. pentru francarea unui anumit fel de corespondență ar fi trebuit să aibă aceeași culoare. Astfel, de exemplu mărcile pentru francarea scrisorilor simple ar fi trebuit să aibă culoarea roșie, pentru ilustrate culoarea verde etc.

Printr-o hotărâre mai recentă, vechea recomandare a fost abrogată. Am putea adăuga că această revenire a fost cu atât mai oportună cu cât ea nu a fost respectată decât de prea puține administrații poștale.

O excepție a făcut-o Elveția (țara gazdă a sediului U.P.U.), care a respectat în general culorile prescrise pentru francarea diferitelor feluri de corespondență.

O COLECȚIE PREȚIOASĂ

Administrația poștală a Republicii Federale Germania dispune de una din cele mai valoroase colecții filatelice existente. Ea cuprinde câte un exemplar din mărcile poștale apărute în lumea întreagă, din anul 1840 până în prezent, alcătuind astfel o adevărată istorie a culturii tuturor țărilor.

Cel mai valoros exemplar din această colecție este marca poștală de 9 creițari, emisă în anul 1851 de fostul regat Baden. Marca, o eroare filatelică, din care se cunosc azi numai două exemplare, este evaluată oficial la suma de 300.000 de mărci.

FOLOSIREA POȘTALA A TIMBRELOR CASELOR DE ECONOMII

În Rusia Țaristă au fost în uz — cu începere de la sfîrșitul secolului trecut — timbre pentru casele de economii cu valori nominale de la 1 kopeică pînă la 100 ruble. Aceste timbre se aplicau pe carnetele de economii, valorile mici fiind folosite de deponenții mai puțin avuți. Timbrele de 1,5 și 10 kopeici erau de format mic, valorile următoare fiind de format mai mare.

Separat existau și alte timbre (de asemenea într-o serie de valori) care serveau pentru decontările interne în rețeaua caselor de economii.

În primele timpuri după izbucnirea Marii Revoluții Socialiste, în unele regiuni din fostul imperiu stocurile de mărci poștale epuizindu-se sau descompletindu-se, s-a îngăduit — printr-o dispoziție din 25.I.1918 (stil nou), utilizarea timbrelor de 1,5 și 10 kop. ale caselor de economii și în scopuri poștale. În luna martie a aceluiași an, măsura a fost extinsă în Ucraina, unde unitățile armatei roșii se aflau în luptă împotriva formațiilor contrarevoluționare, sprijinite de puterile centrale.

Folosirea poștală a timbrelor caselor de economii a luat o amploare mai mare prin luna iulie 1918 și a fost menținută — în continuare — și după măririle tarifului poștal, ca urmare a inflației. De la 10 martie 1920, mărcile vechilor emisiuni prerevoluționare și ale caselor de economii au fost utilizate pentru o valoare însumată față de cea nominală inițială.

Treptat, tarifele au suferit și alte majorări, folosindu-se pe scară tot mai mare valorile nominale mai ridicate. De la 15 august 1921 a fost permisă și utilizarea poștală a timbrelor de control intern ale caselor de economii. Indiferent de valoarea lor facială (de la 25 kop. pînă la

100 ruble), acestea erau considerate la francare și distribuite uniform, la valoarea de 250 ruble.

Scrisorile francate cu astfel de timbre nu sînt prea rare. Timbrele se întîlnesc și cu francaturi mixte (alături de mărci poștale ale emisiunilor noi, curente). După iunie 1922, ele dispar aproape complet din circuitul poștal.

Astfel de piese aduc în colecții un element atractiv, de un deosebit interes sub aspectul studiului istoriei poștale (independent de valoarea lor de catalog).

BIJUTERII... FILATELICE

Nu o dată, raritățile filatelice au fost comparate cu nestemate de preț. Eram însă obișnuiți să considerăm astfel de comparații mai mult ca figuri de stil.

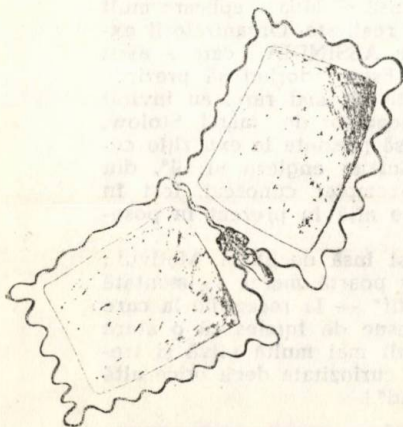
Ele au ajuns însă să aibă o aplicare mult mai aderentă la realitate. Organizatorii expoziției filatelice ASSINDIA, care a avut loc în 1965 la Essen, dorind să prezinte vizitatorilor piese cît mai rare, au invitat pe cunoscutul negustor de mărci, Stolow, din New York, să prezinte la expoziție celebra marcă „Guiana engleză nr. 9”, din care singurul exemplar cunoscut, fost în colecția Hind, se află în prezent în posesia lui.

Invitația a fost însă declinată. Motivul: soția lui Stolow poartă marca — montată într-un „pandantif” — la recepțiile la care este invitată. Lesne de înțeles că o atare raritate face mult mai multă vîlvă și trezește mai multă curiozitate decît orice altă „bijuterie de rînd”!

O SIMPLĂ ÎNTREBARE

CEA MAI LACONICĂ scrisoare s-a purtat, în 1862, între Victor Hugo și editorii săi. În timpul vacanței de vară din acel an, scriitorul a vrut să știe cum se vinde noul său roman, „Mizerabilii”. Și a trimis editorilor o scrisoare care cuprindea doar ... un semn de întrebare. Răspunsul a fost la fel de laconic: un semn de exclamare.

INTR-UN MUZEU din Londra se află expusă prima scrisoare din lume. Scrisă pe un strat subțire de lut, „scrisoarea” datează de pe vremea primei dinastii babiloniene, deci cam din anul 5000 î.e.n. și reprezintă un act dearendare a unui cîmp aparținînd unui oarecare Anini. Scrisorile se scriau cu un vîrf ascuțit pe plăci moi de lut, care se ardeau apoi în cuptor, obținîndu-se un fel de cărămizi.

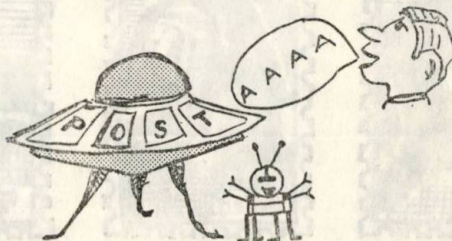
O scrisoare e o bucurie a Pămîntului — Zeilor le este refuzată.

EMILY DICKINSON

MIHAI BURDUJA

CU 60 DE ANI ÎN URMĂ, (mai 1918) a fost expediată prima trimitere poștală pe calea aerului. La decolarea avionului poștal au fost prezente personalități de seamă ale timpului printre care și președintele Wilson. Decolînd în direcția Philadelphia, avionul purta la bordul său poșta zilei destinată să devină valoare filatelică. Cu toată vremea frumoasă, propice zborului, pilotul s-a abătut mult de la traseu, aterizînd departe de destinația prevăzută. Poșta zilei, în aceste condiții, a fost trimisă spre destinație cu trenul!

MICA INSULĂ scoțiană Saint-Kilda se află departe de căile maritime, la 20 mile vest de arhipieleagul Hebride. Inaccesibilele ei țărmuri stîlcoase sînt mereu izbite de valuri reci, iar din august pînă în mai, din cauza unor furtuni cumplite, insula este cu desăvîrșire ruptă de restul lumii. Deși în 1889, pe insulă a fost înființat un oficiu poștal, locuitorii ei au continuat să țină legătura cu restul lumii prin „poșta navală”. Expedierea corespondenței „prin sticle” a ajuns la noi din vremi străvechi. Cei mai mulți partizani ai „poștei prin sticle” sînt în Anglia.

arborele nostru GENEALOGIC

- Cîți strămoși avem ? ● Calcule simple, dar grăitoare ● Dificultățile genealogiștilor ● „Radu Matei face parte dintr-o foarte veche familie...” ● O cugetare a lui Blaise Pascal

Un almanah înseamnă o felie de timp oferită cititorilor în multe exemplare, iar viața însăși a omului este o felie din infinitatea timpului. De ce atunci n-am vorbi aici despre această viață, nu a unui individ, ci a generațiilor succesive ?

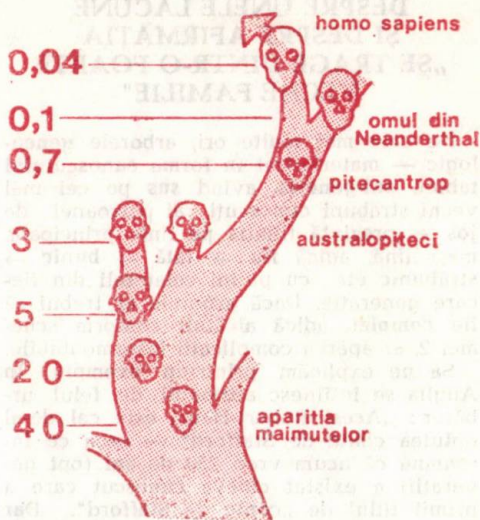

Așadar, să începem prin a spune că evoluția omului în decurs de 40 de milioane de ani poate fi comparată cu creșterea unui arbore cu rădăcini înfipte în era terțiară și din al cărui trunchi gros s-au desprins din cînd în cînd tot felul de ramuri. Multe dintre acestea s-au ... uscat, ceea ce înseamnă că, în diferite locuri de pe Terra, unele specii de primate n-au mai evoluat pînă la starea de om, ci au dispărut, așa cum se stinge o familie fără urmași. Exemplu : australopitecii de pe schema 1.

Din acest arbore enorm o singură ramură a rămas viabilă, rezistînd agresiunii timpului și mediului și evoluînd pînă astăzi : este ramura în vîrfurile căreia se află *homo sapiens* — strămoșul nostru, al tuturor celor care existăm astăzi — cu vechimea sa de circa 100 000 de ani.

Ne dăm ușor seama în ce impas ne-am infunda dacă am vrea să stabilim arborele genealogic al acestui *homo sapiens* (sinagmă care ar putea fi tradusă prin „omul știutor, cunoscător sau dibaci”, pentru a evita riscurile traducerii directe, „omul înțelept”...).

Să ne gîndim doar cît de grea este întocmirea arborelui genealogic chiar al unui contemporan, pe intervalul destul de scurt al cîtorva generații (5—6).¹ Dar într-un interval de zeci de generații ? La Roma, cetatea eternă, locuită continuu fără între-

rupere de 2 732 de ani, există încă familii a căror istorie poate fi urmărită departe de timp. Printre ele se află familiile patri-ciene Orsini și Colonna — multe sute de ani rivale între ele — despre care se afirmă că sînt cunoscute încă din timpul vechilor romani, astfel că istoria lor ar fi cunoscută pe parcursul multor zeci de generații. Exemple de asemenea cazuri sînt date în vestitul „Almanah de Gotha”, care apare din 1763 în orașul cu același nume (capitala Turingiei) și care este un reper geografic, statistic, politic, diplomatic și genealogic, editat în limbile franceză și germană.

Se știe că genealogia este o știință auxiliară a istoriei. Ea se ocupă cu urmărirea sistematică a filiației existente între membrii unei familii marcante, cu scopul de a stabili originea, gradul lor de înrudire și legăturile cu alte familii. Cercetările respective se fac cu ajutorul a tot felul de documente (acte oficiale și particulare, publicații, inscripții, pietre de mormînt, memorii, corespondență etc.). Pînă la un punct servesc și mărturiile verbale ale bătrînilor, iar în unele cazuri nu se pot avea decît acestea. Se vede îndată că, dacă nu există documente de felul arătat, cu mărturiile verbale (amintiri, convorbiri, confruntări) nu se poate merge prea departe în trecutul generațiilor.

¹ Prin generație înțelegem filiație, descendență din tată în fiu. Spunînd „din generație în generație” admitem un interval mediu de 30 de ani între una și alta. Pentru vremuri îndepărtate ar trebui să se ia 25 de ani.

și sigur că au mulți străbuni comuni, neștiuți, datorită încrucișărilor. Astfel, printre cele 128 de perechi femeie-bărbat contemporane cu perechea din care a făcut parte primul conte Stafford se vor fi găsit multe care să aibă urmași până astăzi, urmași modești, fără strălucire genealogică. Este evident că familia „nouă” a acestora nu are nimic de invidiat ca vechime celeia a distinsului Robert-Henri, al optulea conte de Stafford.

Afirmația comentată aici poate fi înțeleasă într-un singur fel: „o foarte veche familie” înseamnă de fapt o familie din care, în cursul heraclitiană a generațiilor, s-au născut persoane rămase cunoscute în istorie într-un fel sau altul. O asemenea familie vestită la noi are ca cel mai vechi străbun cunoscut pe Sima Kostaki Boldur, ciștigător de bătălii istorice (la Lențești și Șipinți), mare vornic³ al Moldovei (1491—1514) în timpul lui Ștefan cel Mare și după el. Cu timpul, din trunchiul familiei lui Sima Kostaki Boldur s-au desprins ramuri purtând câte un alt nume adăugat celui inițial și uneori fără el. O ramură dintre acestea este aceea din care a făcut parte Veniamin Kostaki, vestitul prelat, patriot, scriitor și sprijinitor al culturii (1768—1846).⁴

CÎȚI STRĂBUNI AVEM ?

Se știe că arborii genealogici se alcătuiesc pentru mari personalități, scriitori, compozitori etc. Genealogistul respectiv se consideră fericit dacă ajunge, cu date certe și fără lacune, să elucideze istoria ascendenților unei persoane din tată în fiu pe un număr de generații care cu greu poate trece de zece. Aceasta înseamnă un interval de vreo 300 de ani în calculele noastre. Dar mai departe, mai adînc în trecut? Noapte — întuneric aproape total! Cel mult se mai descoperă cite un străbun izolat, o crenguță desprinsă de arbore, fără a se putea ști locul ocupat, adică filiația, succesiunea inversă din fiu în tată pînă la acest străbun izolat.

Un exemplu concret este „Genealogia familiei Pilat”, alcătuită de Dan Cernovodeanu și publicată în formă de planșă în lucrarea „Dinu Pillat, Itinerarii istorico-literare” (Ed. Minerva, București, 1978). Se merge pînă în sec. XVI.

³ Un fel de ministru de interne și în același timp comandant al oștirii.

⁴ Spunînd acestea, observăm că în genealogie se pot considera două feluri de arborescențe: una ca aceea din schema 2 și alta care ar putea fi materializată printr-o schemă inversă. În cazul de față, aceasta l-ar avea jos pe marele Boldur și, mergînd în sus, pe descendenții lui.

Dacă nu ne putem cunoaște nominal strămoșii decît pe parcursul citorva generații, putem încerca altceva: să vedem cîți au fost ei. Este un lucru la care nu ne gîndim de obicei și care poate fi exprimat prin întrebarea: care este numărul strămoșilor noștri? Punînd întrebarea în acest fel, ajungem la un rezultat uimitor, cum se va vedea.

Procedeu pe care îl vom aplica este simplu și se bazează pe intervalul mediu de 30 de ani admis pentru separarea cronologică a generațiilor lor succesive.⁵ Să considerăm un copil născut în anul 1973 și, pentru a-l putea individualiza mai bine, să-l numim Bogdan-Alexandru.⁶ El are 2 părinți (născuți cu 30 de ani înainte), 4 bunici (născuți cu 60 de ani înainte), 8 străbunici (născuți în 1883), 16 stră-străbunici (născuți în 1853) etc. Repetăm că anii noștri sînt ani medii; generațiile nu se suprapun prin linii orizontale paralele, ci prin linii ondulate foarte neregulate, vag paralele.

Observăm că numărul ascendenților se dublează urcînd pe scara generațiilor. El crește deci după o progresie aritmetică cu rația 2 și care începe cu cifra 1 (locul ocupat de Bogdan-Alexandru).

Correspondența dintre datele care ne interesează este arătată în tabelă.

Din această corespondență rezultă că în anul 1853 (sau în ani nu prea îndepărtați)⁷ au trebuit să neapărat să existe 16 persoane, pentru ca în 1973 să poată apărea Bogdan-Alexandru al nostru.

Aplicînd mai departe acest procedeu, ne putem pune întrebarea: cîți strămoși ai copilului au trebuit să existe în anul 1600, cînd Mihai Viteazul realiza prima uniune a celor trei țări române? Calculul este simplu: facem diferența 1973 — 1600 = 373 de ani și o împărțim la 30 (intervalul de timp dintre generațiile consecutive). Găsim $373 : 30 = \text{circa } 12$ generații. Cunoscînd acest număr și prelungînd spre dreapta tabela corespondențelor, aflăm că în anul 1600 au trebuit neapărat să existe $2^{12} = 4096$ de persoane (jumătate femei și jumătate bărbați) pentru ca astăzi să-l avem pe Bogdan-Alexandru.

Cine vor fi fost acele 4096 de persoane? Cît de diferite și de amestecate?

⁵ În trecut copiii se nășteau din părinți mai tineri, astfel că intervalul dintre generații ar trebui considerat de circa 25 de ani, în medie.

⁶ De la Bogdan I, întemeietorul Moldovei (1359—1365), și Alexandru cel Bun, domnitor din 1400 pînă în 1432.

⁷ Subliniem că anii din tabelă reprezintă situații medii; în cazurile reale vor exista diferențe în plus sau în minus, cu compensații, ceea ce nu împietăiește asupra schemei raționamentului.

Din câte neamuri autohtone și străine?⁸ Iată ceva care nu se va putea ști niciodată, chiar dacă în locul copilului nostru s-ar afla oricare dintre cititorii acestui articol. Fiecare om își poate cunoaște bunicii și străbunicii, dar pînă unde se poate merge cu cunoașterea ascendenților? Cel mai bine studiat arbore genealogic ar putea individualiza doar cîțiva din cei 4 096 de ascendenți.

Un calculator asemănător duce la concluzia că de anul 1539 — cînd a început domnia lui Bogdan I întemeietorul — ne despart 20 de generații, ceea ce ridică la $2^{20} = 1\,048\,576$ numărul străbunilor unui contemporan de-al nostru. Să presupunem că am cunoaște numele acestui milion de persoane. Dacă am vrea să le înregistrăm într-o carte de formatul acestui almanah, ea ar trebui să aibă vreo 5 000 de pagini!

Trebuie să fie clar că dacă una singură din cele 1 048 576 de persoane n-ar fi existat, nu l-am avea astăzi pe micul Bogdan-Alexandru. Așadar peste un milion de tați și de mame în perechi care au născut cel puțin cite un copil viabil; iar copiii viabili au născut la rîndul lor pe alții și ... așa mai departe pînă în zilele noastre.

Să mai facem o ultimă scufundare în apa trecutului, sărind peste multe generații și oprindu-ne la aceea din anul 72 î.e.n. Atunci (adică acum 2 051 de ani) s-a petrecut acel mare eveniment din istoria poporului nostru — crearea statului centralizat dac. Strabon⁹ o prezintă astfel:

„Ajuns în fruntea neamului său, care era istovit de războaie dese, getul Burebista l-a îndat alit de mult prin exerciții, abținere de la vin și ascultare față de porunci, încît în cîtiva ani a făurit un stat puternic și a supus geților cea mai mare parte din populațiile vecine, ajungînd să fie temut și de romani”.

Ei bine, în anul 72 î.e.n. trăia cea de-a 67-a generație anterioară celeia de la care am pornit în această excursie în timpurile trecute. Aplicarea sistemului de calcul de mai sus ne permite să afirmăm, că în anul 72 (sau în ani nu prea îndepărtați), au trebuit să existe un număr astronomic de străbuni ai lui Bogdan-Alexandru de astăzi și anume:

$$2^{67} = 1\,152\,921\,504\,606\,846\,976,$$

adică peste un miliard de miliarde de bărbați și femei, în părți egale. Repetăm: da-

⁸ Aceste întrebări ne fac să medităm asupra inconsistenței teoriilor despre „puritatea raselor”, mai cu seamă atunci cînd este vorba de populații care s-au mișcat și se mișcă mereu.

că unul singur dintre aceștia n-ar fi trăit, descendentul lor de astăzi nu s-ar fi putut naște.

Prima reacție — de altfel foarte firească — pe care o avem în fața numărului găsit, cu adevărat astronomic, este aceea de a exclama cu toată tăria: „Este imposibil! Nu se poate! De unde atîta lumea acum 2 051 de ani, cînd chiar astăzi planeta adăpostește abia vreo patru miliarde de oameni?”

Obiecția este legitimă, dar poate fi oare altfel? Dumneata, cititorule, nu ai avea ființă dacă nu ai avea 2 părinți, deci 4 bunici, deci 8 străbunici deci 16 stră-străbunici și așa mai departe, dublînd la fiecare generație. Ba, și mai mult încă, dacă am fi considerat generații de 25 de ani (în loc de 30), atunci în 2 051 de ani ar fi existat $2^{051:25} = \text{circa } 82$ de generații, adică un număr de strămoși egal cu 2^{82} , mult mai mare decît cel anterior, 2^{67} (și anume, de 32 768 de ori mai mare).

Rugăm acum pe cititorul atent și interesat de problemă să analizeze cu grijă raționamentul și calculul de mai sus și să comunice părerile lui redacției „Almanahului filatelic 1979”. Cele mai bune răspunsuri la această solicitare vor fi publicate în almanahul următor.

PENTRU A ÎNCHEIA...

...S-au propus multe criterii pentru stabilirea diferenței esențiale, specifice, dintre specia umană și celelealte specii zoologice — pentru definirea omului. Blaise Pascal a mers pînă a scrie foarte frumos, în 1669, că „Omul nu este decît o trestie, cea mai slabă din natură, dar o trestie care gîndește”. (Pensées, Paris, ed. 1854, p. 133). Este o cugetare celebră în istoria gîndirii omenesci, o admirabilă caracterizare a omului.

Cunoașterea propriei istorii l-a ajutat pe om să înțeleagă lumea și rosturile ei, să-și stabilească locul în ansamblul social, să tragă puteri noi din seva tradiției creatoare, să știe drumul bun pe care poate merge înainte. Cunoscîndu-se pe sine și știindu-i pe ai săi, din trecut sau contemporani, omul și-a dat seamă de unde a plecat și ce trebuie să facă pentru a-și continua mersul pe drumul adevărului, dreptății și al binelui.

⁹ Scriitor grec, născut la Amazea, în Capadocia (Asia Mică), către anul 58 î.e.n. și mort între anii 21–25 e.n. Este autorul unei prețioase Geografii care, împreună cu lucrarea asemănătoare a lui Claudiu Ptolemeu (sec. II e.n.), este tot ce ne-a lăsat mai de seamă antichitatea în acest domeniu.

O FIGURĂ LUMINOASĂ într-un Catalog filatelic

Prof. ION CHEȘA

Cu ocazia Centenarului Crucii Roșii Internaționale (1863—1963), Comitetul Internațional și Liga societăților de cruce roșie au editat un catalog filatelic pe țări: „Catalogue général-des timbres croix-rouge”¹.

Răsfoind cele 296 de pagini ale acestei interesante lucrări referitoare la cea mai populară instituție internațională — Crucea Roșie — întâlnim în mod frecvent figura luminoasă a lui Henry Dunant, autorul celebrei cărți „Amintire din Solferino” al cărui emoționant conținut a determinat crearea Crucii Roșii Internaționale la Geneva în 1863.

Anul acesta (1978), împlinindu-se 150 de ani de când Geneva lui Jean Jacques Rousseau a dat umanității — la 8 mai 1828 — această mare personalitate, care a instituționalizat pentru prima dată în istoria umanității omenia, încercăm să informăm succint cititorii asupra vieții „omului în alb” cum a mai fost numit Henry Dunant, foarte puțin cunoscut în țara noastră, afirmându-se în mod eronat chiar că ar fi fost medic².

* * *

Henry Dunant s-a născut la 8 mai 1828 în casa situată la numărul 12 de pe strada Verdanie din Geneva. Părinții săi erau oameni foarte sensibili la suferințele celor din jurul lor. Tatăl lui Henry — Jean Jacques Dunant — negustor și judecător la comisia de tutelă, se ocupa de orfani iar mama sa Antoniette (Colladon) era foarte miloasă și avea „săraccii” ei de care se ocupa cu devotament.

Această atmosferă familială creează micului Dunant o sensibilitate deosebită față de victime, indiferent dacă era vorba de oameni sau de animale. Se povestește că micuțul Henry a izbucnit în plâns când a luat cunoștință de fabula „Lupul și mielul”.

La opt ani, Henry Dunant rămâne uluit văzînd o scenă în orașul Toulon (Franța) în care ocași înlăntuiți descărcau mărfuri sub bastoanele gardienilor. Toată tinerețea lui Henry este străbătută de interesul și pasiunea umană pentru alinarea suferinzilor, oprimaților, bolnavilor etc.

În acest sens el înființează Societatea de ajutor din Geneva ai cărei membri contribuiau la ameliorarea situației celor din spitale, infirmilor și chiar pușcăriașilor, cărora, pe lângă îmbrăcăminte și alimente, le ducea și cărți organizîndu-le ore plăcute și interesante de lectură.

Contactul acesta atît de îndelungat, încă din copilărie, cu orfani, suferinzi, infirmi, l-a apropiat și mai mult pe Henry Dunant de lumea celor obidiți și necăjiți. Vizitele, pe care le făcea cu mama sa în orfeline, spitale, închisori, încă de cînd era copil, sînt continuate în tinerețe, astfel ceea ce era sporadic altădată devine acum permanent.

Acumînd un uriaș volum de impresii din aceste vizite emoționante, el se frămîntă să găsească o rezolvare pentru ajutorarea acestor dezmoșteniți ai soartei. Scrie numeroase scrisori prietenilor și cunoscuților din țară și străinătate propunîndu-le înființarea unor societăți, asociații sau uniuni de ajutorare a oamenilor nevoiși și bolnavi.

Preocuparea aceasta devine la Henry Dunant o pasiune, nu numai o simplă obligație moral-cetățenească, pasiune pe care n-o întâlnim la mulți oameni. Nenumă-

¹ Timbrele cu figura lui Henry Dunant sînt reproduse la pag. 14, 15, 19, 20, 35, 48, 93, 107, 123, 127, 166, 175, 190, 192, 215, 227, 277.

² Mic dicționar enciclopedic; Editura enciclopedică română, București, 1972, pag. 1208.

ratele demersuri pe lângă autorități și multiplele călătorii în străinătate, făcute în scopul apărării și ajutorării celor oropsiți, demonstrează că Henry Dunant întruchipează și simbolizează grija față de omul suferind, nevoiaș și sărac.

Henry Dunant a fost și un mare luptător împotriva asupririi colonialiste pe care o combate în lucrarea sa: „Notă asupra regenței din Tunisia” (1858). Amintim, în treacăt, de convorbirile pe care le-a avut la Geneva în 1853, pe această temă, cu celebra scriitoare Harriet Beecher-Stowe, autoarea cunoscutului roman: „Coliba unchiului Tom”.

La vechiul Colegiu Calvin din Geneva, Dunant Henry a fost un elev bun, luînd uneori premiu la limba latină; totuși nu urmează cursuri universitare. Simțea chemarea lăuntrică de a crea ceva în societate care să ajute pe cei nenorociți. Tatăl său îl obligă însă să se califice în domeniul bancar. În anul 1853, cînd avea 25 de ani, este trimis în Algeria³ de către Compania Setif din Geneva.

Aici, deșertul îi aprinde imaginația unor acțiuni agrare de cultivare a grîului pe mari suprafețe și de construire a unor mori moderne.

Întîmpinînd mari dificultăți administrative, Henry Dunant se vede nevoit să meargă în audiență la împăratul Franței, Napoleon al III-lea, care se afla pe cîmpul de luptă în Italia.

În seara zilei de 25 iunie 1859 el ajunge în localitatea Castiglione (Italia). La cîtiva km, de aici, în jurul localității Solferino se desfășurase cea mai sîngeroasă bătălie după Waterloo: 42 000 de răniți se aflau sub razele puternice ale unui soare torid care îi sufocau, lipsiți fiind de apă și de îngrijiri medicale; în plus 6 000 de morți completau acest tablou care l-a șocat puternic pe „Omul în alb” cum i se spunea lui Dunant pe fronturile de luptă.

Fondul său sufletesec, sensibil la suferință, educația ajutorării oamenilor nenorociți din care își făcuse un scop, un ideal și un crez în viață i-au comutat orientarea și activitatea economico-bancară către această masă imensă de răniți pe care nimeni nu i-a ajutat mai mult și despre care nimeni n-a scris mai emoționant ca el. Cum se mai putea gîndi Dunant la fertilizarea Algeriei cînd țipetele și vaetele celor 42 000 de răniți trebuiau ascultate, înțelese; rănile pansate, singele oprit și durerile alinate ? !

Timp de opt zile „Omul în alb” aleargă între localitățile situate pe frontul de luptă pentru a improviza adăposturi atît de necesare răniților, pentru a convinge medicii să le acorde asistență fără deosebire de naționalitate. Scrie cunoscuților și prietenilor despre tragedia de la Solferino cerîndu-le ajutoare pentru imensul număr de răniți.

Reîntors la Geneva la 10 iulie 1859, Henry Dunant descrie celor din jurul lui cele văzute pe frontul de luptă: scenele de oroare și de groază la care fusese martor, tabloul înfiorător de dureros al zonei în care se desfășuraseră sălbăticiile războiului, semnalul de alarmă pentru grija față de răniți și față de prizonieri.

Sub explozia emoțiilor de la Solferino, Dunant reușește să scrie cea mai zguduitoare carte despre răniți, lucrare care apare în noiembrie 1862 sub titlul „Amintire din Solferino” (aproximativ 120 de pagini). Cartea este trimisă tuturor conducătorilor de state, regilor și împăraților.

În cîteva săptămîni, Henry Dunant a și primit răspunsuri elogioase, felicitări, și încurajări pentru ideea înființării societăților de îngrijirea răniților, axa principală a lucrării sale. Citind-o, renumitul scriitor francez Ernest Renan a afirmat: „Întreprinderea dumneavoastră este cea mai mare din tot secolul”.

Societatea geneveză de utilitate publică, impresionată profund de cartea lui Henry Dunant, hotărăște în ședința din 9 februarie 1863 să pună în aplicare ideile cuprinse în „Amintire din Solferino”.

În acest scop, se formează o comisie din cinci genevezi, al cărei secretar este Henry Dunant. Această comisie organizează importanta Conferință din 26—29 octombrie 1863 care studiază pregătirea istoricii înfîlțiri internaționale de la Geneva din August 1864.

Prin această Conferință, s-au pus bazele Crucii Roșii Internaționale; Convenția de la Geneva⁴ fiind semnată de către 16 state. Mai tîrziu, după 40 de ani, elve-

³ Algeria făcea parte atunci din imperiul colonial francez.

⁴ România a ratificat această Convenție în ziua de 4 iulie 1876.

țianul Moynier, fost mult timp președinte al Crucii Roșii Internaționale, a afirmat în studiul său „La Fondation de la Croix Rouge” :

„Nu încapă nici o îndoială asupra faptului că opera de ajutorarea răniților militari s-a numit mai târziu „Crucea Roșie”, aceasta datorită publicării la Geneva spre sfârșitul anului 1862 a operei lui Henry Dunant „Amintire din Solferino”.

Prin povestirea impresionantă a celor ce autorul acestei lucrări a văzut — ca urmare a teribilei lupte din 24 iunie 1859 — fondatorul Crucii Roșii a deschis ochii „orbilor”, a emoționat inimile „indiferenților” și a fundamentat moral și intelectual reforma pe care el o susținea în așa mod încît, odată acceptată, n-a mai rămas decît să se dea o formă concretă concepției convingătorului vizionar.

Abandonînd activitatea economică și bancară din Algeria, Henry Dunant este nevoit să suporte consecințele falimentare ale societății bancare ce-l trimisese în Africa întrucît unii funcționari au abuzat de încrederea pe care el le-o acordase.

Henry Dunant rătăcește prin diferite orașe; doarme prin parcuri suferind de foame și de frig. Se îmbolnăvește și se internează într-o clinică din localitatea Heiden situată în cantonul elvețian Appenzell, unde este nevoit să stea în pat cînd i se spăla îmbrăcămintea. Aici, rămîne „mazilitul” Henry Dunant timp de 18 ani, pînă la 30 decembrie 1910, cînd se stinge din viață în vîrstă de 82 de ani.

În această perioadă își scrie „Memoriile”⁵ cu scopul de a demonstra lumii întregi că el este fondatorul Crucii Roșii Internaționale.

Lucrarea are 34 capitole dintre care cităm: Copilăria, Ororile din Solferino, Convenția din Geneva, Solidaritatea dintre oameni, Rolul femeii în timpul războiului, Mizeria, Agonia din Heiden și Testamentul. Din lectura acestor „Memorii” rezultă că Dunant a fost mai mult uitat decît acuzat.

Cu aproximativ 30 de ani în urmă, el scrisese „Amintire din Solferino”, actul de bază al Crucii Roșii Internaționale, carte care a circulat prin bibliotecile împăraților, regilor și altor conducători de state. S-ar putea afirma că prin această lucrare Henry Dunant a intrat în lume, iar prin „Memorii” el părăsește această lume ingrată.

Prima carte deschide drumul glorios al fondatorului Crucii Roșii, cealaltă îl închide. Două uși ale unei vieți asemănătoare celor 24 de ore, în care ziua este Geneva cu „Amintire din Solferino” iar noaptea este Heiden cu „Memoriile”. Două coperți ale unei biografii în urma căreia a crescut uriașul copac al Crucii Roșii ale cărei ramuri și frunze aduc umbra binefăcătoare peste trupurile încinse ale răniților.

În împrejurări de basm, printr-un hazard, vine în localitatea Heiden ziaristul Georg Baumberger de la cotidianul: Zürcher Nachrichten trimis — poate — de spiritele atîtor suferinzi și nenorociți pe care i-a ajutat cîndva Henry Dunant. Plimbîndu-se prin parcul de lingă lacul „Constance”, ziaristul își exprimă față de un bătrîn, ce stătea pe o bancă, impresiile produse de frumusețile naturii. Începe o conversație între cei doi necunoscuți; în urma căreia ziaristul rămîne uimit aflînd că bătrînul cu părul alb și cu barba de patriarh este Henry Dunant — fondatorul Crucii Roșii Internaționale. Articolul ziaristului Georg Baumberger a făcut senzație în presa mondială care scria cu titluri mari pe prima pagină:

„Trăiește fondatorul Crucii Roșii Internaționale”. Micuța cameră din Heiden este invadată de: scrisori, telegrame, mesaje și bani, iar în 1901 vine și primul „Premiu Nobel pentru pace” în valoare de aproximativ 104 000 franci.

Cea mai mare sumă din banii primiți este lăsată, prin testament, de către Henry Dunant, spitalului din Heiden cu scopul de a asigura un „Freibett”⁶ pentru bolnavii săraci.

Dorința expresă a fondatorului Crucii Roșii specificată prin același testament a fost ca el să fie incinerat la Zürich — cînd va muri — fără nici un fel de ceremonie.

Eminentul biograf al lui Henry Dunant, Pierre Boissier, menționează la pagina 471 a lucrării sale: „Istoria Comitetului Internațional al Crucii Roșii”⁷ că cenușa osemintelor fondatorului acestei instituții internaționale, atît de cunoscută în lumea întreagă, a fost împrăștiată într-un loc necunoscut din cimitirul orașului Zürich (Elveția) unde — mai târziu — s-a înălțat un monument funerar.

⁵ Volum editat de Institutul Dunant din Geneva în 1970.

⁶ Pat gratuit.

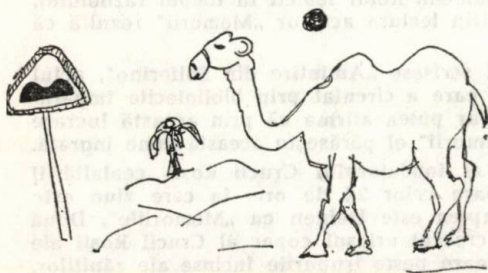
⁷ PLON — 8 rue Garancière — Paris, 1963.

a, b, c...

Dr. T. CUTLIC

În epoca antică serviciul poștal era asigurat prin curieri. Ei transmiteau ordinele verbale și aceasta numai și numai destinatarului și nimănui altcuiva. Aceasta a fost cauza principală că acești curieri erau deosebit de respectați și stimați.

În Egipt precum și în alte țări au fost emise pentru asigurarea securității și siguranței lor anumite legi speciale. În Grecia de exemplu, cel ce ataca un curier era condamnat la moarte.

Printre cei mai cunoscuți curieri din epoca antică s-a numărat și PHIDIPIDES, care a parcurs în două zile distanța de 152 mile, ducând în Macedonia știrea că regele DARIUS al Persiei a atacat Atena. Ajutorul a sosit la timp, iar atenienii recunoscători i-au ridicat acestui curier o frumoasă statuie.

Încașii aveau organizate stațiile poștale din 5 în 5 km. În timp de pace serviciul era asigurat de patru curieri, iar în timp de război, de opt. jumătate dintre aceștia aveau serviciu de zi, iar cealaltă jumătate, serviciu de noapte. Când deasupra stației vecine apărea o coolană de fum, aceasta vestea sosirea nu peste mult timp a unui curier cu un mesaj. Curierul de serviciu la rîndul său aprindea repede un foc, ca în acest fel fumul să atenționeze stația următoare. Cum sosea curierul, știrea era predată schimbului, care fără întârziere pleca la drum.

În China, curierul avea atârnați la brîu clopoței, al căror sunet vestea sosirea sa. Aici distanța dintre două poște era de trei mile.

În Mexic, chiar echipamentul curierului avea o contingentă cu conținutul mesajului. Dacă curierul avea un brîu alb și o panglică roșie în păr, aceasta însemna victorie, dacă din contra sosea fără acel brîu alb și fără panglică, aceasta vestea o înfringere.

Curierii incașilor în afară de știri aduceau, sau mai bine zis transportau și colete, în speță pește de mare pentru masa regelui, a cărui reședință se găsea la 400 km de coasta mării.

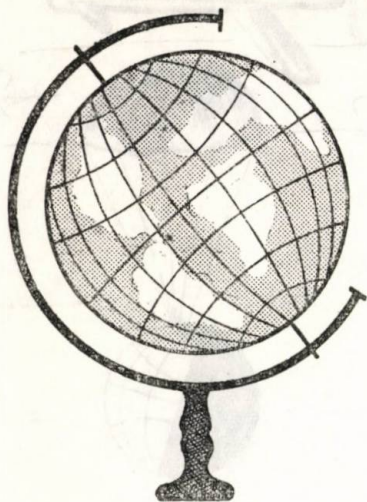
În vechea Romă, serviciile poștale erau asigurate în parte de porumbeii de poștă. Patricienii aveau obiceiul, cînd se duceau la teatru, să poarte asupra lor și cîțiva porumbei. Dacă în timpul reprezentației își aduceau aminte de ceva ce trebuia transmis celor de acasă, foloseau acești porumbei.

Echipamentul poștașilor a suferit și el în decursul timpurilor interesante evoluții. Strămoșul actualei genți poștale a fost un pachetel de scrisori, legat cu sfoară, apoi legate de un băț.

Poștașii chinezi purtau în mod obligatoriu umbrela pentru o eventuală ploaie, precum și un clopoțel cu care își anunțau sosirea.

Nici cutia poștală nu este așa de veche. De exemplu, la Moscova, cu o sută și ceva de ani în urmă, aceasta nu era încă cunoscută. Scrisorile erau depuse la anumite magazine, unde existau anunțuri ca: „Primim scrisori pentru biroul orașenesc de poștă”. Factorii poștali treceau de trei ori pe zi pe la aceste magazine și ridicau corespondența. Sistemul era același și în alte localități, respective orașe, căci cei care locuiau în mediul rural trebuiau să o ducă în cel mai apropiat oraș.

Începuturi grele a avut serviciul poștal și în vestul Americii, subiect al multor romane de aventuri, dar și al unor situații comice. Astfel, într-o anumită localitate s-a deschis o unitate a poștei; comerciantul respectiv a primit un sac de poștă cu recomandarea ca trimiterile poștale să fie depuse în cel mai apropiat oraș cu birou poștal. Cetățenii localității erau deosebit de bucușoși și cu mic și mare s-au pus pe scris, depunînd scrisorile la punctul poștal în cauză. Timpul trecea, treceau și zilele, săptămînile și nimeni nu primea vreun răspuns. Unul dintre expeditori, pierzîndu-și răbdarea, s-a dus la comerciantul nostru să se intereseze de soarta corespondenței ce a expediat-o. Aici cu stupoare a constatat că scrisorile zăceau în sacul poștal, în magazin. Negustorul a răspuns foarte candid la reproșurile ce i s-au adresat: „cum era să expediez sacul cu scrisorile, cît timp nu s-a umplut...”.

Punct de plecare

Dacă un almanah trebuie să cuprindă și și o parte calendaristică — cu zilele și lunile anului, cu Soarele și cu Cosmosul — atunci drept este să se scrie în el și despre planeta Pământ, această „Terra” pe care locuim și pe care o avem și în casă, la domiciliu, sub forma binecunoscutului glob. Este frumos la înfățișare acest glob. Copiii îl privesc cu plăcere și chiar cu interes, rotindu-l cu mîna pentru a vedea cum se succed mările și oceanele albastre și țările lumii, cu policromia lor care încintă ochiul. O vergea metalică subțire îl străbate de la un pol la altul și îl susține la capetele unui semicerc gradat. Totul este montat pe un suport rotund de lemn.

O vergea aplecată și un șir de întîmplări nemaipomenite

Dar iată ceva curios, un lucru ce-i miră pe copiii care n-au învățat încă destulă geografie: vergeaua nu stă nici vertical și nici orizontal, cum s-ar cuveni unui obiect care, pe lângă altele, este și foarte decorativ. Vergeaua stă strîmb, aplecată, ceea ce face ca globul să se rotească și el strîmb. Un titirez se învîrte drept, cu axul vertical, iar o roată de bicicletă tot așa, doar că axul ei este orizontal. De ce atunci globul pămîntesc — care nu este nici jucărie și nici utilaj sportiv, ci ceva foarte serios, lucru științific — să stea plecat într-o parte, gata parcă să cadă?

De ce oare stă strîmb globul pămîntesc?

Spunînd acestea, îmi vin în minte un șir de întîmplări uimitoare, auzite de mult de tot. Le voi povesti aici, fără a preciza — din discreție — nici cînd s-au întîmplat și nici locul respectiv. De fapt, ce-ar cîștiga cititorii dacă ar cunoaște aceste detalii, pe care unii răuvoitori le-ar putea considera defăimătoare? Totuși, ca să ne înțelegem mai bine, va trebui să dăm cîteva nume, dar acestea sînt cu totul inventate. Nu există în nici o limbă de pe globul real și în nici o țară cartografiată pe globul de carton.

Să începem, așadar. De la școala unde are loc prima secvență vom ajunge la guvernul țării respective și chiar în cabinetul unui director de ziar. Să citiți și dacă n-o să vă vină să credeți, conați pe cuvîntul autorului, care vă garantează autenticitatea celor scrise.

Pregătiri pentru o vizită

Sîntem la o școală primară din orașul Kukarek (ce nume bizar!).

— Să încercăm încă odată copii — strigă profesoara Caféolé în limba ei natală și nazală, puțin guturală. Elevii o înțelegeau bine deoarece, din întîmplare, vorbeau și ei aceeași limbă natală și nazală, dar neguturală, avînd ei organul vocal încă delicat.

Profesoara bătu de două ori din mîini.

La prima lovitură, jumătate din elevi săriră în picioare; la cea de-a doua se ridicară și ceilalți. Așa era regula. La trei bătăi din mîini trebuiau să se scoale toți în bloc, dintr-odată.

— Nu e bine, nu sînteți ordonați! strigă tot supărată profesoara. Fața ei luă toate culorile drapelului țării, care avea forma

rozei vînturilor. — Ce figură va face clasa noastră atunci cînd va sosi marele ziarist Stilorex să-și facă reportajul anunțat? S-o luăm de la capăt!

Și îndată începu să bată iarăși de două ori din miini, apoi de trei ori.

Intră Stilorex

Și uite-așa, cînd marele ziarist intră pe ușa clasei spunînd sonor „Bine v-am găsit, copii!”, și cînd profesoara Caféolé bătu de trei ori din palme, nici un elev nu se ridică în picioare.

Cu toții, oboșiți de repetarea exercițiului, adormiseră.

Stilorex, care venea să facă o anchetă asupra instrucțiunii publice, privi circular, scoase carnetul de însemnări din buzunar și văzîndu-i pe elevi nemișcați, scrise:

„Școlarii din Kukarek sînt foarte disciplinați, liniștiți. Spre deosebire de alții, nu sînt zburdalnici și nu fac gălăgie.”

După ce ziaristul și profesoara făcură un schimb de zimbete de politete, hotărîră să-l scoale pe „monitorul” clasei — cum i se spunea cu un cuvînt învechit șefului clasei, cel mai destoinic elev — pentru a trece la o primă verificare a cunoștințelor.

Monitorul, deșteptat prea brusc, privi zăpăcit în jurul lui și, văzînd un străin, deschise gura să spună ceva. Sunetele rămaseră însă în gît, deși aveau pe unde ieși, gura fiind larg căscată.

Notîndu-și în carnet „Elevii așteaptă cu mare atenție și bucurie să fie interogați, într-o creatoare stare de încordare intelectuală, gata să dea cele mai bune răspunsuri” — reporterul se hotărî, de acord cu profesoara, să pună o întrebare din geografie.

Intră în joc globul !

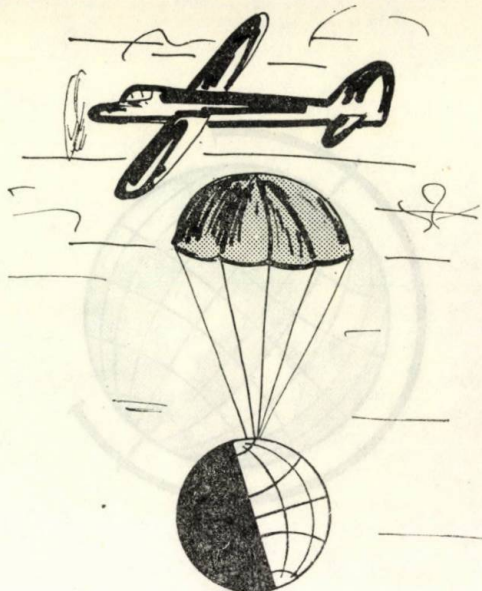
Aruncîndu-și ochii împrejur, descoperi repede un obiect de inspirație: pe un dulap cu material didactic trona o mare sferă viu colorată stînd pe un pedestal de lemn de mahon bine lustruit.

Luă jos obiectul, îl arătă monitorului cu virful arătătorului și îl întrebă detașat:

— Ce este mînea asta atît de mare?

— Nu este mîne, ci globul pămîntesc pe care noi trăim pînă ce nu vom mai trăi — răspunse școlarul.

— Stilorex admiră înțeleptul răspuns — în timp ce profesoara Caféolé jubila de bucurie — și, ținînd mereu întins arătătorul, puse o nouă întrebare:

— Dar de ce este străpuns atît de strîmb cu andreașa asta? De ce stă plecat?

Auzînd acestea, monitorul făcu ochii mari și, înfricoșat, începu a plînge cu hohote. Cînd se mai liniști, sughiță și exclamă:

— Jur pe ce vreți, n-am strîmbat eu globul! Și privi în jos, rușinat.

Atunci ziaristul își roti sever și panoramic ochii asupra întregii clase, fixînd pe elevi unul cîte unul (între timp se deșteptaseră). Fiecare dintre ei, cînd simțea împunsătura privirii ascuțite a lui Stilorex, izbucnea în plîns și striga:

— N-am făcut eu, nu sînt de vină!

În acel moment, profesoara se simți dator să intervină în apărarea școlarilor. Punîndu-și mîna dreaptă pe inimă (pe care o avea în stînga pieptului), afirmă solemn, cu capul sus, puțin dat pe spate:

— Așa este, stimate ziarist. Nici unul din elevii mei nu este vinovat. Acest glob este el frumos, dar așa l-am primit noi de la cancelarie, strîmb cum se vede!

La directorul școlii

Puțin după aceasta, Stilorex se găsea în cabinetul directorului școlii din Kukarek, un anume Cadabră, căruia îi povesti episodul, cu toate detaliile.

Directorul își încruntă sprîncenele, vizibil contrariat, și, încrucișîndu-și brațele, spuse cu voce fermă:

— Să fie a naibii de treabă, de cîte ori nu i-am spus intendentului să nu mai cumpere material didactic de la nenorocita aia de papetărie a lui Trabet! Acum, poftim, uite cum ne-a înșelat.

Se supără și ministrul

Cazul devenea tot mai grav. A doua zi, ziaristul descinse în capitala țării, unde ceru să fie primit cât mai repede de ministrul tuturor școlilor. Îi repetă întâmplările, la care ministrul se infurie teribil:

— Ce bestie acea profesoară, să spună ea așa ceva! Am s-o destitui. Și directorul, un mare animal. Am să-l mut la celălalt capăt al țării, să se învețe minte. Auzi, să-l ducă de nas intenționat!

— Merită, făcu Stilorex, se poate ca nici unul dintre ei să nu poată pune lucrurile la punct? Un lucru atât de simplu...

— Pe dracu simplu, îi întoarse ministrul vorba, sînt niște orbi și niște proști. S-au lăsat păcăliți de furnizor și n-au băgat de seamă că globul este montat aplecat spre stînga. Să se fi strîmbat oare în timpul transportului?

O anchetă la scară națională

Natural, faptele întimplăte la școala din orașul Kukarek și discuția de la minister n-au rămas fără urmări. Situația devenise pur și simplu intolerabilă. Lumea fierbea de indignare. Se purtau discuții în contradictoriu, terminate cu cuvinte grele și chiar cu amenințări privind integritatea fizică a interlocutorilor. A trebuit de aceea ca, mai întii, să se ordone o anchetă în întreaga țară. Mai bine ar fi lăsat-o baltă! Căci s-a descoperit ceva cu totul neașteptat, de-a dreptul senzațional. Ascultați: în toate școlile țării și chiar în universități, ba încă și la institutele științifice al căror nume începea cu „Geo” (geografie, geodezie, geologie, geometrie, geotehnică etc.) toate globurile terestre erau montate pe piedestalul lor cu vergeaua polară oblică.

Era un adevărat scandal, la scara întregii țări, care pune în lumină defavorabilă întreaga cultură națională. Trebuia găsit repede măcar un țap ispășitor și acesta fu guvernul. În 24 de ore, președintele cabinetului își prezentă regelui demisia.

Directorul ziarului are pretenții

Stilorex — care, fără voia lui, reușise să provoace căderea guvernului, spre bucuria opoziției — se gîndea cum și în ce fel ar putea exploata în folosul lui situația creată. Făcu iute planul unui articol fulminant, cel mai „tare” din cariera lui. De cînd aștepta

el o asemenea ocazie de lansare! Dar mai întii de toate, pentru a respecta bunele reguli stabilite în redacție, povesti totul directorului său și-i ceru să-i acorde patru coloane în pagina a treia a ziarului, ilustrate sarcastico-satiric de cel mai bun grafician.

— Bine, bine — răspunse directorul — îți acord patru coloane dar să te păzești de un final în coadă de pește. Vreau neapărat ca în capitolul „Concluziile noastre” să prezinți soluția ministerului. Nu se poate să nu existe un responsabil al strîmbarii globurilor și tu ai obligația de a-l demasca!

Un epilog neașteptat

Stilorex ieși din biroul directorului prădîndu-se de rîs. Avea și de ce.

— Ce-i cu tine? — îl abordă pe coridor un bun coleg, care făcuse studii de astronomie în străinătate.

— Ce să fie — răspunse ziaristul nostru — mă vezi că rîd, dar nu știu dacă voi ride pînă la urmă. Și-i repetă povestea, neuitînd să sublinieze pretenția ridicolă a directorului.

— Și cum ai să te descurci? Doar dacă știți ce poziție are axa Pămîntului pe eliptica lui.

— Cum ai spus? Ce vorbe sînt astea? — rosti nedumerit Stilorex.

— Vreau să spun dacă știți de ce vergeaua globului de carton stă oblic.

— Ei asta — sună disprețuitor răspunsul. Apoi, cu o ușoară ezitare: — De unde să știu eu? Eu sînt ziarist, nu fabricant de globuri de carton! Directorul să-i întrebă pe ei! N-am să scriu nici o concluzie.

Și s-a așternut tăcerea...

Aici se termină relatarea noastră. Ce-a mai urmat este cam confuz. În străinătate s-a aflat că, din cauza succesului obținut de Stilorex cu articolul său pe patru coloane cu ilustrații sarcastico-satirice, în locul guvernului căzut puterea a fost preluată de un grup de patru coloneli, reprezentînd fiecare armă (de pe uscat, din aer, de pe apă și de sub apă). S-a instalat repede un sever regim de dictatură și o cenzură totală a presei, poștei, telefoanelor, radioului și televiziunii.

Nimeni nu a mai putut afla cum s-a rezolvat problema globurilor terestre strîmbe din acea țară, care fuseseră drepte pînă atunci.

DEM. URMĂ

O TEMĂ FILATELICĂ FERROVIARĂ

Pe când

prima emisiune de mărci

dedicată noilor poduri

peste Dunăre?

DEMUR

CE SPUN SCRITORII ?

„Ne apropiem de Cerna Voda. Înaintea noastră se-nalță alb, strălucitor în bătaia lunii, podul. În liniștea nopții, sub cerul limpede și înstelat, frumusețea și măreția acestei puternice întrupări a geniului românesc ne dau impresia că sintem într-o lume de vrăji, în fața unuia din acele minunate poduri de argint de care ne vorbeau poveștile-n copilărie. Picioarele de sprijin, zidite-n piatră, sint așa de departe unele de altele și-atît de înalte, încît toată uriașa împletitură de fier, pe care aleargă zguduitorul trenuri, pare că plutește-n aer, ușoară ca o dantelă”.

Astfel scria Al. Vlahuță în inspirata sa lucrare „România pitorească”, din 1901. Trecuseră șase ani de la inaugurarea (14/26 sep. 1895) ansamblului de lucrări dintre Fetești și Cernavoda, care au permis ieșirea României pe mările lumii și noua viață a Dobrogei lui Mircea cel Bătrîn.

La 80 de ani de la deschiderea circulației, poetul Geo Bogza, dedicînd două ode zveltului uriaș de oțel scria și el, la fel de inspirat:

„Înalt și alb, ca zborul unui albatros, trece de pe un mal pe altul al Dunării.

Cu dorobanții care îi stau de strajă, cu amintirea celor ce l-au construit, cu tot ceea ce a însemnat pentru aceste pămînturi, el face parte din marea poveste a țării”.

Dar despre podul principal, care se ridică la 30 de metri deasupra apelor învolburate ale Dunării, au scris și celebritățile tehnice ale timpului, printre care americanul J. A. L. Waddell, francezul P. Séjourné și germanul G. Mehrtens. Deschiderea centrală a podului, de 190 de metri, era pe atunci cea mai mare din Europa. Întreaga construcție demonstra o concepție nouă, îndrăzneată. A fost un moment de fală a tehnicii noastre.

REPREZENTĂRI MEDALISTICE ȘI FILATELICE

Medalistica românească a consemnat cum se cuvine, prin mai multe emisiuni, terminarea celei mai impunătoare construcții feroviare din țara noastră. Amintim aici medalile:

— „Podul principal reprezentat în întregime” (bronz, argint și aur, diametru 70 mm, grosime 4 mm);

— „În amintirea inaugurării podurilor dintre Fetești și Cernavoda” (bronz, Ø 30 × 2 mm);

— „Inaugurarea podului principal (bronz și argint, Ø 30 × 2 mm);

— „Inaugurarea podurilor peste Dunăre” (bronz și argint, Ø 59 × 4 mm).

Această din urmă medalie avea pe avers și pe revers inscripții în limba latină, în care se arăta, printre altele, că noile poduri au fost construite la „circa 1500 de stadii mai jos de podul împăratului Traian” (De la Drobeta-Turnu Severin).

Dar filatelia din trecut, cum s-a manifestat ea?

Răspunsul este simplu, dar nesatisfăcător: multă vreme nu a întreprins nimic pentru a marca prin emisiuni corespunzătoare evenimentele feroviare importante. E drept că într-o lungă perioadă nu au fost posibile emisiuni filatelice cu tematică feroviară. Și, în adevăr, în perioada clasică (1858—1872), după piesele cu cap de bour, și în cea postclasică (1872—1900), toate mărcile apărute în România nu aveau alt desen decît capul domnitorului. Abia de

la 18 apr./1 mai 1903, cînd începe perioada modernă a filateliei noastre, s-au emis mărci poștale fără capul domnitorului. Prima marcă cuprindea totuși un motiv din transporturi, dar amintind vremuri apuse: un releu de poștă de la care pleca un olac tras de patru cai în goană.

Între anii 1903 și 1928 s-au emis destule mărci fără efigia șefului statului, dar nici una dintre ele nu a conținut vreun subiect feroviar, deși nu au lipsit marile evenimente care să merite a fi immortalizate și în formă filatelică.

Lăsînd la o parte marca de 20 „paras” emisă în Dobrogea de „DBSR” (Danube & Black Sea Railway Company)¹, prima marcă poștală cu tematică feroviară a apărut la noi la 1 octombrie 1928 și reprezenta podul principal peste Dunăre, privit din spre portalul cu cei doi falnici dorobanți.

Puțina atenție acordată în trecut mărcilor cu reprezentări din calea ferată a făcut ca abia după 11 ani să mai putem înregistra o a doua emisiune. Ea a fost prilejuită de „Ceferiada 1939”, cînd s-a sărbătorit fastuos împlinirea a 70 de ani de la deschiderea liniei ferate București-Giurgiu, prima construcție de acest fel realizată pe teritoriul statului român de atunci. „Timbrele jubiliare ale Ceferiadei 1939” — cum s-a spus în acea vreme — au format o serie de șase valori (1, 4, 5, 7, 12 și 15 lei), de diferite culori. Primele cinci purtau desene de locomotive și automobile în diverse situații, iar ultima o vedere în perspectivă aeriană a Palatului administrativ C.F.R., astăzi sediul Ministerului transporturilor și telecomunicațiilor.

Merită a fi subliniat faptul că seria această a reprezentat la timpul său un alt primat: era cea dinții serie de mărci destinate în întregime unui sector tehnic de activitate. Dar, vai, pe nici una din ele nu apărea omul, omul care dă viață tehnicii.

În anii puterii populare lucrurile s-au schimbat radical. Emisiunile de mărci poștale cu tematică feroviară sînt mult mai dese și mai bogate în conținut. Ele sînt legate de diferite comemorări și evenimente de seamă din viața căilor ferate, uneori și de evenimente colaterale. De astă dată este amplu figurat și elementul uman.

De mai multe ori emisiunile au cuprins și piese în care apare podul principal de peste Dunăre. Cităm astfel următoarele trei emisiuni:

— marca comemorativă de 80 de lei emisă la 26 septembrie 1945, cu ocazia împlinirii unei jumătăți de veac de la inaugurarea lucrărilor;

— marca de 1,55 lei emisă în 1961 în seria „Oameni de știință români” purtînd figura lui Anghel Saligny, conducătorul grupului de ingineri care au proiectat și supravegheat din partea statului executarea ansamblului de poduri și viaducte dintre Fetești și Cernavoda;

— marca de 1,35 lei cu podul principal emisă la 25 iunie 1972, în cadrul seriei „Poduri”²

PEISAJUL SE ÎMBOGĂȚEȘTE: PODURI NOI ALĂTURI DE CELE VECHI

Prin colaborarea dintre Filiala București a Asociației Filateliștilor din România și Muzeul căilor ferate s-au editat o serie de piese filatelice (întreguri poștale și plicuri prima zi), comemorîndu-se, printre altele, și viaductele dintre Fetești și Cernavoda de la 14/26 septembrie 1895.

Dacă ar fi să rezumăm cele spuse, am ajunge la concluzia că, pe total, podurile și viaductele dintre Fetești și Cernavoda au fost bogat reprezentate în filatelie (cinci emisiuni în 50 ani). Nu s-ar putea spune că chiar excesiv, deoarece obiectul și subiectul emisiunilor au fost mărițe, legitime motive de mîndrie pentru noi toți și meritînd să fie larg popularizate.

În istoria trecerii feroviare a Dunării s-a deschis acum un nou capitol: a început construcția unor noi poduri, care să înlesnească fluența traficului dintre Dobrogea și restul țării. Se știe că, de multă vreme, podurile și viaductele vechi, cu o singură cale, făceau față tot mai greu creșterii impetuoase a traficului spre mare și de la mare.

Această creștere a impus dublarea în întregime a liniei ferate dintre București și Constanța, și, în ultimă instanță, electrifi-

¹ Detalii în „Almanahul filatelic 1977” (articolul „Calea ferată în filatelie”, p. 65-69) și în „Almanahul filatelic 1978” (articolul „Un firman imperial și o marcă poștală primat feroviar european”, p. 49-53).

² Pentru detalii asupra mărcilor prezentate sumar în acest articol să se vadă „Catalogul mărcilor românești”, ed. II, 1964, și „Catalogul mărcilor poștale românești” de Kiriac Dragomir și Aurel Surpăceanu, 1974.

carea ei. Singură electrificarea acestei linii de șes arată cât de mult a crescut traficul în ambele sensuri, trafic care suferă o puternică strangulare pe cei 20 km cu cale simplă dintre Fetești și Cernavoda. Ne putem da seama de importanța acestei strangulări dacă ne gândim că s-ar întimpla dacă pe o lungă autostradă de mare trafic ar exista o porțiune de 20 km lată doar de 2 m, astfel că ar putea fi parcursă de un singur șir de autovehicule. În această situație, în timp ce „un pachet” de autovehicule ar circula în sensul 1 → 2 un alt „pachet”, format pentru sensul invers, ar trebui să aștepte să-i vină rândul pentru circulația în sensul 2 → 1

Noile poduri sint realizate în imediata apropiere a celor vechi și fiecare va cuprinde o linie dublă și, alături, o autostradă. Deservirea Dobrogei cu o a doua cale rutieră, pe lângă cea de la Giurgeni-Vadul Oii, a fost impusă de multe motive: dezvoltarea porturilor și a șantierelor navale de la Constanța, Tulcea și Mangalia, dezvoltarea generală (agricolă, industrială etc.) a provinciei transdunărene și afluența turistică tot mai mare spre splendidele stațiuni de pe litoral și spre Delta Dunării. Vechile poduri și viaducte vor continua să fie exploatate ca o a treia linie de traversare a apelor, linie care-și va dovedi utilitatea mai cu seamă în perioadele vîrfurilor de trafic.

Căile de rulare feroviară și rutieră, la același nivel,³ se vor sprijini pe o unică infrastructură de beton armat cu fundații pe coloane de mare adîncime.

Proiectele podurilor au fost elaborate de Institutul proiectări căi ferate, cu colaborarea unor colective de specialiști din alte instituții. Executarea pe teren revine Centralei de construcții căi ferate, cu colaborarea unor mari unități industriale din afara C.F.R. A trecut de mult vremea cînd la lucrări atît de mari trebuia făcut apel la tehnica străină! Amintim că vechile treceri ale Dunării au fost construite (1890—1895) de următoarele firme: Societatea franceză Fives-Lille, podul principal; Uzinele franceze Schneider & C-ie, podul peste brațul Borcea; Societatea belgiană Cockerill, viaductele.

³ Amintim că la podul dintre Giurgiu și Ruse calea rutieră trece în cea mai mare parte la etaj, deasupra celei feroviare. În ceea ce privește fundațiile podului de la Cernavoda, acestea au avut adîncimea de 27 m sub apele mici și au fost executate din chesoane cu aer comprimat.

SUGESTII FILATELICE

Prezentînd în linii foarte generale vechile poduri octogenare și pe cele noi, pe cale de a se naște, am plecat de la ideea că ceea ce s-a întimplat nu trebuie să se repete. Vrem adică să ne exprimăm speranța că noile poduri vor fi cit de curînd reprezentate în filatelie. Marele pod cu dorobanții lui de strajă a apărut pentru prima dată pe o marcă poștală abia în 1928, deci la 33 de ani după inaugurare! Este drept că această întîrziere a fost oarecum compensată prin numeroase emisiuni apărute ulterior, cum s-a arătat la început.

De astă dată nici nu mai este nevoie să se aștepte inaugurarea mărețelor poduri viitoare, care vor fi mult mai late decît cele vechi, deoarece pe ele se vor așterne patru rînduri de șine paralele și alături benzile de circulație ale autostrăzii. Spunem că nu trebuie să se aștepte pentru că există machetele construcțiilor, din care una (cea a podului peste brațul Borcea) a apărut mai de mult în presă („Tribuna României” din data de 1 iulie 1978).

O a doua sugestie este următoarea. Cei 1 075 km pe care apele Dunării scaldă teritoriul României au fost străbătuți în cursul a 19 secole de cinci poduri:

— podul construit în anii 102—105 de arhitectul Apollodor din Damasc între castelele Pontes și Drobeta, din ordinul împăratului Traian;

— podul construit în anul 328 de arhitectul și hidraulicianul Theophilus Patricius din Bizanț, între cetățile Sucidava (Celei, lângă Corabia) și Oescus (Ghîgheni), dincolo de Dunăre, din ordinul împăratului Constantin cel Mare;

— podurile feroviare dintre Fetești și Cernavoda, inaugurate în 1895, descrise mai sus;

— podul feroviar-rutier dintre Giurgiu și Ruse, inaugurat în 1954;

— podul rutier Giurgeni-Vadul Oii, inaugurat în 1970.

Paralel cu emisiunea dedicată noilor construcții transdunărene, ni se pare oportună o emisiune intitulată de exemplu „Cinci poduri peste Dunăre — 105—1970”. Marile poștale respective ar concretiza un capitol extrem de interesant de istorie a tehnicii.

Așadar, pe cînd aceste două emisiuni, care ar avea și o mare importanță internațională? Nu am vrea să vorbim în numele altora — dar ne vine greu să credem că filateliștii nu ar aștepta cu înfrigurare momentul apariției unor asemenea emisiuni!

DE PRETUTINDENI

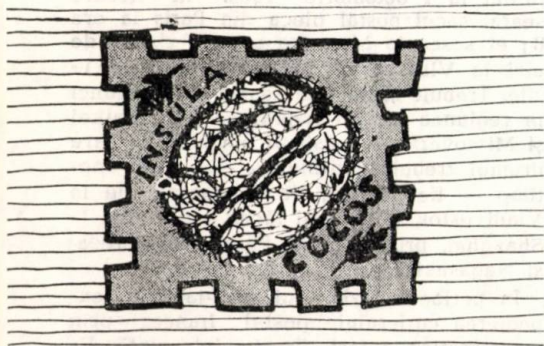
FILATELIA MINISTATELOR

Nu sînt puşini filателиştii care manifestă o preferinţă pentru „ţări” filatelice mici. Dintre acestea, unele sînt state independente — de multe ori cu tradiţii multiseculare (cum ar fi San Marino şi Luxemburgul); altele sînt mici colonii pentru care administraţiile poştale coloniale emit mărci poştale mai mult din motive de prestigiu şi de... venituri filatelice, decît pentru nevoile reale ale populaţiilor respective.

În ceea ce priveşte Monaco, Vaticanul şi San Marino, în aprecierea volumului traficului poştal trebuie să se ţină seama de marelă volum de corespondenţă ce se expediază de turişti.

Mai pot fi amintite şi cîteva mărunte colonii britanice pentru care se emit mărci aparte: Ascension, Insulele Caimane, Insulele Falkland, Sfînta Elena, Tristan de Cunha, Insulele Turks şi Caicos şi altele destule.

Dintre teritoriile australiene avînd mărci proprii, pot fi citate: insula Christmas, insulele Cocos (Keeling), Nauru şi Norfolk.

Cît despre insulele din preajma Angliei, care emit mărci de poştă locală şi de şei-catele din Golful Persic care au inundat piaţa filatelică (1965) cu serii peste serii, cu tematicile cele mai neaşteptate — multe legate de acţiuni sau evenimente cu care nu au nici o legătură (Olimpiade şi cîte altele) — se poate aminti numai că unele dintre ele nici nu aveau oficii

poştale proprii, cînd au avut „fericita” idee de a porni la emiterea de mărci proprii.

În timpul dominaţiei britanice în India, pe lîngă mărcile colonialiste au circulat şi mărcile emise de unele dintre statele vasale.

Printre emisiunile mai cunoscute şi de colecţionarii nespecializaţi se numără şi acelea curent denumite „Haiderabad”. De fapt, este vorba de mărcile pe care le emitea administraţia poştală a Nizamului — potentat indian — pentru teritoriile care formează azi, în cadrul Indiei, statul Andhra Pradesh. Dat fiind că Nizamul îşi avea reşedinţa la Haiderabad, mărcile au fost denumite de filателиşti după numele capitalei.

Serviciul poştal de stat a fost creat în 1857. Mai înainte de această dată, expedierea corespondenţei se făcea prin curieri autorizaţi. Pentru a se putea deosebi corespondenţa oficială de cea a particularilor, se folosea o metodă foarte originală: pe scrisorile oficiale se lipsea o pană!

Şi după introducerea mărcilor, poştă a continuat mulţi ani să fie transportată de curieri, care aveau de parcurs şi pe jos distanţe mari, adeseori prin păduri şi jungle bînuite de fiare. Curierii purtau pe umărul drept cîteva clopoţei al căror sunet ar fi trebuit să sperie fiarele. Şi totuşi, nu rareori curajoşii curieri au fost găsiţi sfişaţi, căzuţi în slujba nobilă a poştei, transportînd mesajele care ţin legătura între oameni.

În anul 1952, India devine independentă. Nu mult după aceea, dispar vechile formaţii de stat feudale şi odată cu ele îşi încetează activitatea şi poştă Nizamului. Cu aceasta, s-a închis şi capitolul filatelic respectiv.

FAMILIA DUMAS ÎN FILATELIE

Cîţi dintre noi nu am fost fermecaţi la timpul nostru de nemuritoarele creaţii ale celor doi Dumas: Alexandre, tatăl şi fiul.

Dotat cu o imaginaţie vie, cu o fecunditate literară inepuizabilă, cu o facilităate extraordinară de exprimare, „Dumas père”

a fost cel mai popular romancier al timpurilor sale, îndrăgit de generații după generații și mult citit și în zilele noastre.

„Mină spartă” din fire, Dumas-tatăl risipea banii în dreapta și în stînga. Astfel, la inaugurarea luxoasei sale vile „Monte Cristo”, a invitat nici mai mult nici mai puțin de șase sute de persoane. Ideile sale năstrușnice și poate chiar aventuriere (ca aceea de a edita ziare proprii: „Mousquetaire” și „d'Artagnan”) aveau să se soldeze cu un crah financiar. În ultimii ani ai vieții sale, romancierul a trebuit să-și „stringă serios cureaua”, deși continua să creeze opere de valoare.

Alexandru Dumas-fiul a debutat cu romane, dar s-a dedicat ulterior exclusiv genului dramatic. El avea puține trăsături comune cu părintele său: dacă tatăl era o fire neastîmpărată, dornic de peregrinări, fiul, dimpotrivă, căuta să ducă o viață tihnită. Tatăl căuta situații neobișnuite, caractere eroice; fiul se pasiona după drame psihologice. Cea mai reușită dintre ele, bineînțeles, este „Dama cu camelii”.

Filatelii universală a consemnat în repetate rînduri chipurile celor doi scriitori sau personaje din opera lor literară. Astfel, încă din 1936, poșta din Haiti pune în circulație trei mărci pe care apar portretele generalului mulatru Alexandre Dumas Davy de la Pailleterie (tatăl lui Dumas-père), ale lui Dumas-tatăl și Dumas-fiul (Yv. 274—275, P.A. 8).

Cititorul neavizat poate să-și pună întrebarea: de ce chipurile celor trei Dumas apar tocmai pe mărci haitiene?

Răspunsul: în această insulă din Marea Caraibilor, Cecette Dumas, o negresă-sclavă, a dat naștere celui care avea să devină generalul Alexandre Dumas.

Casa natală a lui Alexandru Dumas (generalul) este înfățișată pe o altă marcă din Haiti, apărută în 1961 (Yv. 458).

În 1780 bătrînul marchiz, împreună cu fiul său — mulatru — se reîntoarce în Franța. Aici tinărul se consacră carierei militare, avansînd pînă la gradul de general.

La 24 iulie 1802 se naște în familie un alt vlăstar, care avea să devină renumitul scriitor Dumas-père.

În cadrul aceleiași serii din Haiti, mai pot fi văzute personaje din romanele „Cei trei mușchetari” și „După douăzeci de ani” de Alexandre Dumas-tatăl și „Dama cu camelii” de Dumas-fiul.

În 1970, cînd s-a comemorat centenarul nașterii lui Alexandre Dumas, administrațiile poștale din Franța și Monaco i-au dedicat cîte o emisiune comemorativă.

POȘTA AERIANĂ

● Primele mărci sovietice de poștă aeriană au fost emise în anul 1922. Ele au caracterul de mărci oficiale și au servit pentru francarea curierului oficial expediat de reprezentanța diplomatică sovietică din Berlin.

Mărcile au fost realizate prin supratăpăirea unor timbre vechi consulare cu inscripția „Vozdușnaia Poșta” R.S.F.S.R. și sînt cunoscute sub denumirea de „poșta aeriană consulară”.

TRANSIBERIANUL

Darea în exploatare a căii ferate transiberiene — către începutul acestui secol — a oferit posibilitatea de a se expedia corespondența din Extremul Orient în Europa, pe această cale, renunțîndu-se la calea pe apă, mult mai îndelungată.

Astfel, transportul unei scrisori de la Paris la Vladivostok era scurtat la 20 zile, durată extrem de mică într-o epocă în care vizitele moderne ale avioanelor erau încă de domeniul fanteziei.

Conform indicațiilor publicate în Buletinul poștal francez, transportul corespondenței franceze prin transsiberian a fost inițiat la 1 octombrie 1903. În fiecare seară, sacul poștal pleca din Paris la ora 8; el sosea la Moscova a treia zi, iar de aici la Vladivostok călătorea timp de 17 zile. Trebuie să se țină seamă că pe atunci în regiunea lacului Baikal — între Baikal și Missovaria — exista o porțiune pe care drumul trebuia continuat — după anotimp — fie pe apă, fie cu sania. De la Vladivostok, poșta mai făcea 8 zile pînă la Shanghai, prin Gensen, Fusan (în Coreea) și Nagasaki.

În perioada războiului ruso-japonez, expedierea curierului poștal francez prin transsiberian a fost, firește, întreruptă. Ea a fost reluată însă și a funcționat din 1907 pînă în 1914.

Oficiile poștale franceze — care mai funcționau în Extremul Orient pe vremea aceea — aplicau pe corespondența destinată a fi expedită pe uscat, pe lîngă ștampilele poștale de plecare, și ștampile indicatoare ale rutei: VIA SIBERIA sau VIA SIBERIE.

PARAFILATELIE

Pentru colecționarii iubitori de varietăți specializarea nu este neapărat legată de studierea amănunțită a mărcilor clasice. Ea se poate realiza tot atât de bine și în cîmpul nebanuit de vast pe care-l oferă emisiunile moderne, chiar și cele de masă.

Un exemplar îl oferă, pentru colecționarii de mărci franceze, mărcile provenite din carnete. Carnetele cuprinzînd un anumit număr de mărci sînt una dintre formele în care administrația poștală pune în vânzare mărcile de uz curent. În Franța, primele carnete au apărut în 1906. Ele cuprindeau valorile cel mai mult folosite. Un tip de carnete avea astfel 40 mărci de cîte 5 centime, tip „Blanc”, altul, 20 mărci de cîte 10 centime, din tipul „Semănătoarea”.

Din 1923 și pînă în 1959, pe marginea foilor de mărci din carnete au fost tipărite diferite reclame. În acest răstimp, nu au fost puține glasurile care s-au ridicat împotriva îmbinării mărcilor poștale emise de stat cu reclame comerciale, dintre care unele erau de un conținut sau de un gust foarte discutabil. Din 1960, pe marginea foilor din carnete nu s-au mai tipărit decît rînduri de bare.

De la apariție și pînă în prezent se disting patru tipuri de carnete și anume: carnete fără publicitate marginală; carnete cu publicitate marginală; carnete cu bare marginale; și — în sfîrșit — carnete pentru distribuitoare automate.

Carnetele au fost emise fără publicitate, din 1906 și pînă în 1923. În acești ani, poșta nu a tipărit nici o reclamă pe carnete. S-au verificat însă cazuri în care diverse întreprinderi comerciale au achiziționat cantități de carnete, aplicînd pe socoteala lor, pe marginile de coli diferite texte publicitare.

Mărcile din carnete se colecționează fie izolate — cu porțiunea din marginea de coală respectivă — fie, preferabil, în blocuri de patru, avînd toate cele patru margini.

Este lesne de înțeles că mărcile cu margini publicitare — prezintă o mare varietate.

Desen de
RADU STOICA

MĂRCILE DIN CARNETE

Una dintre caracteristicile cele mai simpatice ale filateliei este că ea lasă libertatea cea mai deplină în alegerea domeniului de colecționare și în stabilirea limitelor sale. Astfel, alături de istoria poștală, de prefilatelie, de colecționarea mărcilor și șampilelor poștale, există și o seamă de ramuri mai mult sau mai puțin înrudite cu filatelia, ramură care ar putea fi denumită „parafilatelie”.

Printre acestea se numără și colecționarea etichetelor de poștă aeriană, care oferă un număr destul de mare de varietăți oficiale și un cîmp interesant pentru identificarea lor, mai ales cînd este vorba de etichete desprinse de pe scrisori. De multe ori, textele sînt comune (Par Avion, Air Mail etc.) și pot fi deosebite numai prin caracterele literelor sau prin culoarea și dimensiunea etichetelor. Alteori, textele în limba țării sau bilingve, permit o identificare mai lesnicioasă.

Unii colecționari string aceste etichete pe scrisori zburate, alții le desprind de pe plicuri sau le decupează din întregurile poștale pe care au fost imprimate. De colecționat sînt însă numai etichetele oficiale tipărite de administrațiile poștale. O astfel de colecție nu-și găsește un ghid în vreun catalog. Ea cere deci colecționarului o muncă personală de cercetare. În ce ne privește, adăugăm ca un sfat celor ce s-ar lăsa tentați de acest sector, să noteze pentru fiecare etichetă țara de origine și anul în care a fost utilizată.

Dînd cit de puțină atenție acestor etichete se va putea ajunge aproape pe nesimțite la constituirea unor colecții care ne vor putea surprinde prin aspecte noi pe care le prezintă.

UN TRANDAFIR ROȘU PE O MARCĂ POȘTALĂ

Terezin. Această modestă localitate, situată spre mieznoapte de Praga, capătă o oarecare dezvoltare abia pe timpul împărătesei Maria Teresa, care o transformă într-un oraș-garnizoană.

Cu trecerea vremurilor, totul părea să anunțe o viață liniștită și ștearsă acestui orașel de provincie. Dintr-odată, în anii celui de-al doilea război mondial, el și-a dobîndit o tristă faimă, cînd ocupanții nazisti au evacuat populația, transformînd orașelul într-unul din curentele lor lagăre de concentrare.

În primul timp, Terezinul (sau Theresienstadt, cum îl denuceau ocupanții) a fost sortit să servească de camuflaj acțiunii de exterminare dusă cu perseverență în lagăre. Chipurile, Terezinul era prezentat ca un lagăr model, condus de un sfat al bătrînilor, în care era posibil să se primească scrisori și chiar pachete, în care existau încă urme de asistență sanitară etc. Aici erau duși vizitatorii străini, mai ales cei veniți din țările neutrale, pentru a fi induși în eroare asupra adevăratelor situații din zecile de lagăre de exterminare.

Dar orice mască a fost curînd lepădată; camerele de tortură și de gazare nu au întîrziat să intre în acțiune. Pînă la prăbușirea nazismului, din rîndurile deținuților aduși din 18 țări, 30.000 de morți s-au înșiruit în gropile comune ale cimitirului din Terezin.

Cu prilejul împlinirii a 20 de ani (1965) de la eliberarea Terezinului, cînd ultimilor supraviețuitori li s-au deschis porțile libertății — poșta cehoslovacă a emis o marcă de 30 h. Marca înfățișează clădirea fortăreței, principala construcție a lagărului de concentrare; pe planul întîi, jos, un trandafir roșu, simbol de pioasă amintire și de cinstire a zecilor de mii de victime de la Terezin.

PRIVILEGHII PARLAMENTARE

Pînă la introducerea reformei lui Sir Rowland Hill, membrii Parlamentului englez se bucurau de scutire de plata taxelor poștale.

Acest privilegiu — care fusese dobîndit sub domnia lui Carol II, numai după multe discuții în ambele Camere — a dat loc în cursul vremurilor la multe abuzuri, care contribuie la o latură anecdotică a istoriei poștale.

În intenția inițială, de aceste scutiri urmau să beneficieze scrisorile avînd legătură cu treburile publice sau cu exercitarea mandatului de parlamentar, expediate în timpul sesiunilor.

La început se bucura de scutire orice scrisoare care purta pe dos semnătura unui membru al Parlamentului. În practică, s-a constatat însă că nu puțini parlamentari distribuiau prietenilor și — uneori chiar

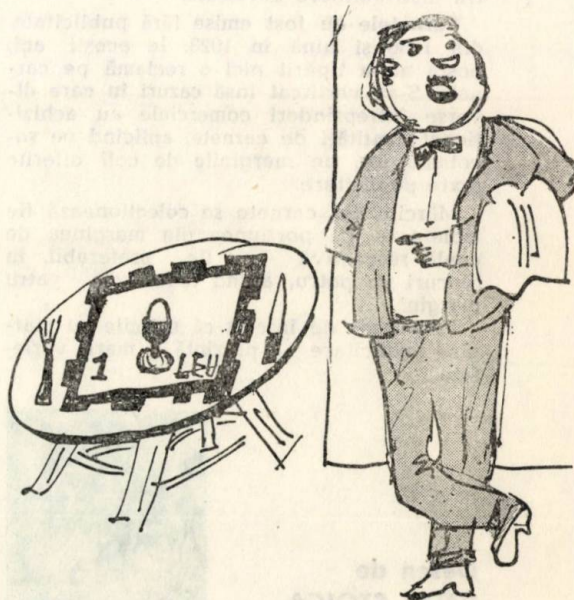
vindeau — coli de hîrtie purtînd semnătura lor în alb. Au fost și cazuri în care pachete de astfel de coli de scrisoare, care fuesseră date slujitorilor drept plată, în loc de simbrîie, erau revîndute de aceștia pentru a-și putea recupera banii pe această cale.

Dar nu numai scrisori erau expediate cu trăsurilor poștei, cu scutire de taxe. Din arhivele poștei s-au putut identifica trimiteri de felul celor ce urmează: „Două baloturi de ciorapi“, „O ladă conținînd patru bucăți de slănină“ sau, de-a dreptul „Două fete trimise ca slujnice ambasadorului Lord Methuen, la Rotterdam“.

Înmulțirea acestor abuzuri a făcut ca valoarea taxelor neplătite să se ridice de la 24.000 lire sterline în 1715, la 170.000 lire în 1763.

Treptat, s-a încercat micșorarea daunelor acceptîndu-se cu scutire numai scrisorile care purtau adresa scrisă în întregime de mîna unui membru al Parlamentului, cu data de expediere și cu semnătura lui. În 1784 s-a pretins în plus ca scrisorile cu scutire să fie predate la poștă chiar în ziua datării lor. Astfel, volumul scutirilor de taxă a fost redus la 80.000 lire sterline pe an.

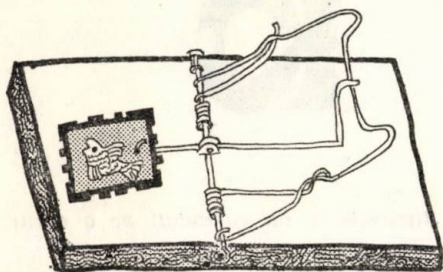
O dată cu reforma poștală a lui Hill, toate aceste privilegii desuete au fost în întregime desființate.

SUPRATIPARUL CONTRA HOȚILOR DE MĂRCI

În anul 1902 s-a declarat un puternic incendiu în Guayaquil, un oraș important din Ecuador. Flăcările nemiloase și distrugătoare mistuiau cu aviditate clădiri întregi. Lumea îngrozită căuta să lupte cu furia focului care devenea tot mai agresiv și se întindea pe suprafețe tot mai mari. Dar limbile de foc uriașe nu au intimidat de loc un grup de răufăcători care, în loc să ajute la localizarea incendiului, au început să fure. Astfel ei au sustras de la ghișeele poștale cantități importante de mărci.

Hoții de mărci se și gîndeau la profiturile pe care le-ar fi putut obține de pe urma vînzării mărcilor; dar socoteala de acasă nu s-a potrivit cu cea din tîrg.

Pentru a preveni daunele pe care le-ar fi putut suferi statul, autoritățile centrale poștale au recurs la o metodă ingenioasă de prevenire a valorificării de către răufăcători a mărcilor furate. Și anume, au dispus ca autoritățile locale provinciale să supratipărească stocurile existente, similare cu cele furate. Ca urmare, mărcile aflate în circulație (din emisiunile 1899 și 1901) au primit diferite supratipăruri de control, formate mai ales din denumirile localităților unde s-a făcut supratipărirea manuală. Iată cîteva exemple: Guayas, Azuay, Esmeraldas, Los Rios, Leon, Chimborazo, Pichincha, Tulcan etc. Supratipările au fost aplicate în diferite culori. Există un mare număr de varietăți de supratipăruri. Unele dintre acestea au fost chiar falsificate ulterior.

Mare a fost mirarea hoților de mărci cînd au văzut că datorită acestei măsuri, „prada” lor nu mai putea fi „valorificată” și că le-au fost stricate toate socotelile.

ERORI CELEBRE

Una dintre cele mai rare mărci din lume, valoarea de 9 kreuzer din Baden, în eroarea de culoare negru pe verde, era cunoscută pînă nu de mult în numai trei exemplare. Cel de al patrulea exemplar, descoperit la o licitație, aparține colecționarului R. Fleiswehr, din Victoria, în Columbia Britanică.

Normal, marca de 9 kreuzer a fost tipărită în negru, pe hîrtie roz-lila. Culoarea verde — a erorii — a fost folosită pentru marca de 6 kr. din aceeași emisiune.

Eroarea, pe hîrtie verde, a fost identificată abia în anul 1894, cînd — aproape simultan — au apărut trei exemplare, dintre care două pe scrisori circulate și unul, ștampilat, izolat, pe un fragment.

Una dintre cele două scrisori achiziționate — după expertize extrem de minuțioase — de Muzeul poștal din Berlin, se află astăzi în Muzeul poștal din Frankfurt pe Main. Ea poartă ștampila cu cinci inele concentrice, cu cifra 106, corespunzînd oficiului poștal din Orschverei. A doua scrisoare a făcut parte din celebra colecție Ferrari, apoi din colecția Caspari și astăzi se află în posesia lui H. Bloch. Ea poartă o ștampilă cu 5 inele concentrice și cu cifra 41, a oficiului din Ettenheim.

Cel de-al treilea exemplar (reapărut azi pe piața filatelică) are ștampila cu cifra 2 (Schern). În 1908 a fost vîndut pentru 108 lire sterline. În 1929 a trecut în celebra colecție Theodore Champion, pentru prețul de 15.000 fr. francezi de pe atunci. După moartea lui Champion, marca a fost vîndută dar nu se știe în ce colecție se află în prezent.

Faptul că mărcile cunoscute au fost folosite în trei localități diferite, lasă de presupus că ar mai fi putut apare — cu timpul — și altele. Ipoteza s-a adeverit prin apariția unui al patrulea exemplar. Acesta poartă ștampila inelară concentrică, cu cifra 8, și a fost oferit spre vînzare printr-un anunț în revista germană „Sammeler Dienst”, fără nici o indicație de preț.

Interesant pentru cercetători și filатели va fi verdictul ulterioarelor expertize de verificare a autenticității.

PRINTRE SCRITORII

acum 100 de ani

I. L. CARAGIALE, „CLOPOTUL“ ȘI „ALMANAHUL HAZLIU ȘI POPULAR“

*In 1878, Caragiale scoate o publicație intitulată Clopotul, scrisă în întregime numai de el; sistemul nu era rar în trecut.
Pe coperta foitei-pamflet se putea citi :*

**Foiță hazlie și populară.
Apare cînd iese de sub tipar.**

**Tirajul se face în
33 333
de exemplare.**

**Deviza este :
! Ieftin și bun !
10 bani numărul.**

Ca anexă a acestui periodic, Caragiale tipărește și un calendar, pe a cărui copertă sta scris :

**Almanah hazliu și popular
Pe anul de la Mahomet
1295
De la Chirstos
1878**

Cine va da 50 de bănuți, va căpăta acest almanah gratis !
Conform uzului, tipăritura avea și o dedicație. Aceasta suna astfel :

**Cucoanelor
și
Doamnelor
din
Toate mahalalele
fundăturile și marginile
Bucureștilor
precum și tuturor monșerilor
becheri și familști**

¹ „Puteți să vă stăpîniți risul, prieteni ?“ (Horățiu, *Ars poetica*).

Pentru agrementarea textelor prea aride (partea calendaristică, astronomică etc.), Caragiale strecoară câte o glumă. Astfel, în legătură cu luna ianuarie, el scrie : „Frigul pentru cei fără paltoane este cu 15 grade mai mare decât pentru împallonați”. Pentru februarie : „Balurile mascate vor hotărî pe mulți căsătoriți să poarte jalbă de despărțenie”. Pentru septembrie : „Ploi mari. Dîmbovița se umflă. Primăria profită de ocazie pentru a o declara navigabilă și a publica licitație pentru luarea în monopol a navigației dîmbovițene pe 10 ani”. Nu știm dacă acest pronostic s-a îndeplinit !

B. P. HASDEU și V. A. URECHE

Între aceste două mari personalități a existat o prietenie ciudată, am zice „ondulatorie” : cînd se certau, cînd se împăcau și se ajutau.

Cunoscînd această alternanță de manifestări, revista Moftul Român (director I. L. Caragiale, prim redactor Anton Bacalbașa) dedică următoarea epigramă acestei prietenii sui-generis :

Doi academicieni

Istorică pereche,
Așa pereche zic și eu !
Ce legătură veche !
Ureche-njură-ntr-un Hașdeu,
Hașdeu într-o ureche !

Pentru că a venit vorba de această celebră publicație, să spunem că ea purta în glumă subtitlul de „Revistă spiritistă națională. Organ bi-ebdomadar pentru răs-pîndirea științelor oculte în Dacia Traiană.” A apărut în trei serii sau rînduri : 24 ian. — 23 iun. 1893 ; 1 apr. — 18 nov. 1901 ; 12 mai 1902 — ? (cîte două numere pe săptămînă). Titlul exact era nearticulat : „Moftu Român”.

AL. MACEDONSKI ȘI EPIGRAMA ADRESATĂ LUI TR. DEMETRESCU

Se știe că poetul „Noptii de Mai” era un adversar înverșunat al poezilor junimiști, culminînd cu sinistra epigramă contra lui Eminescu, în care ridea de nebunia acestuia. Epigrama i-a fost fatală lui Macedonski, fiind părăsit și lovit din cauza ei.

Delicatul poet Traian Demetrescu — care, venind de la Craiova la București, intră ca redactor la revista „Literatorul” a lui Macedonski — a avut și el parte de o epigramă crudă, pentru că îl admira pe Eminescu :

„Am auzit al tău lătrat,
Dar el deloc nu m-a mirat :
Destulă vreme ți-am dat pine,
Să știi prea bine că ești cine”.

Al. Macedonski (1854—1920) s-a stins în mizerie. A scris foarte mult și neegal și au trebuit să treacă zeci de ani pînă să fie reconsiderat.

ATMOSFERĂ JUNIMISTĂ

Scriind mai sus despre junimiști, ne vine în minte modul în care I. L. Caragiale își anunța sosirea la Iași, unde venea să asiste la ședințele vestitei societăți „Junimea” :

**„Missiraș,
Sunt în Iaș'
Sau în Iași.
Dacă ieși**

**De la slujbă,
Vin' la Cujbă.
Al matala Caragiale".**

Petru Missir, membru al „Junimii”, om politic și jurisconsult, era bun prieten cu Caragiale. Despre acel Cujbă se găsesc greu date. Ca nume de familie este cunoscut din sec. XVI. Un Cujbă era mare vornic în 1630.

I. CREANGĂ LA UN CONGRES ECONOMIC

În 1886 s-au ținut la Iași mai multe congrese economice, unde fiecare orator se simțea obligat să-și termine cuvîntarea cu formula „Trăiască majestățile lor”.

Adus din întâmplare de un prieten la o ședință, I. Creangă îl ascultă cu răbdare pe doctorul G., care-și începuse discursul la ora 4 și nu-l mai termina. La un moment dat — după mai bine de două ore — oratorul se încurcă în pelteaua sa și se oprește.

Profitînd de tăcerea din sală, Creangă strigă tare: „Știți ceva, domnule? Ziceți „Trăiască majestățile lor” și haidem oameni buni acasă! Tunete de aplauze izbucniră în sală, care se goli repede. Ieșind, lumea striga: Bravo Creangă, bravo!”

TOT CARAGIALE, DAR ACUM LA PALAT

Nu știm cît de autentică este anecdota care urmează, dar — vorba italianului — „se non è vera, è ben trovata”!

Invitat la Palat pentru a discuta cu regele diverse probleme literare, Caragiale spune la un moment pe care îl credea potrivit:

— Maiestate, o să vă rog să mă împrumutați cu o mie de lei.

Regele ar fi ris cu poftă, răspunzînd:

— Un rege nu împrumută niciodată; el dă!

La care Caragiale replică prompt:

— Da, dar Caragiale nu ia; el numai împrumută!

CINCINAT PAVELESCU ȘI OSCAR SPAETHE

Statuia ridicată de Leon Ghica lui Eminescu a fost executată în bronz de sculptorul O. Spaethe, care susținea că poezii nu fac altceva decît să rimeze în coadă cuvinte goale. Auzind aceasta, marele improvizator și epigramist C. Pavelescu a făcut prinsoare că va improviza pentru Eminescu o poezie care va dura cel puțin cît bronzul lui Spaethe:

Amicului Oscar Spaethe

**Gloria lui Eminescu
O să aibă două pete:
Poate — versurile mele...
— Sigur, statuia lui Spaethe!**

Cei doi prieteni erau cam de aceeași vîrstă (1872 și 1873). În explicația dată poeziei sale, C. Pavelescu scria: „Cum aceste versuri au avut în urmă mare succes, am fost în drept, cred, să fac talentatului meu mare amic Spaethe această modestă epigramă. Spre știință.”

După cum se vede, epigrama nu este deloc modestă. Ea atinge perfecțiunea în genul ei, și de fond și de formă. În „Calendarul scriitorilor și artiștilor contemporani pe 1912” (Ed. Socec.), de unde am reprodus-o, se află explicația lui C. Pavelescu, am extras un scurt pasaj.

ANUL

FILATELIC

GEORGE VASILE

ANGELA MITRICĂ

Retrospectiva efectuată asupra unei activități din orice domeniu al vieții economico-sociale presupune, astăzi mai mult ca oricând, analizarea lucidă, într-un spirit de deplină exigență comunistă, a tuturor realizărilor obținute într-o etapă dată, dar și a resurselor neexploatate suficient, a posibilităților nefructificate dintr-un motiv sau altul. În același timp, retrospectiva necesită și prospectarea cu îndrăzneală a viitorului, a planurilor de acțiune menite să asigure îndepliniri și mai mari decât cele obținute atit sub aspect cantitativ, dar mai ales calitativ, pentru a se îndeplini dezideratul formulat cu subtilă înflăcărare de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se realiza o nouă calitate, superioară, indiferent despre ce domeniu de activitate este vorba.

Pornind de la aceste considerente, anul filatelic 1978 poate fi privit retrospectiv din două unghiuri de vedere: unul al emisiunilor realizate în cele 12 luni calendaristice și al doilea prin analizarea perioadei mai lungi de timp, care se încheie acum, de domnie absolută a sistemului de imprimare în patru culori.

Sub aspect editorial, anul 1978 ne-a oferit o gamă variată de teme deosebit de interesante și de actuale, punându-se accent, așa cum ne-a obișnuit în ultima vreme Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor pe cele de semnificație majoră în viața poporului român, cum sînt: aniversările istorice, afirmări ale geniului românesc, succesele obținute în opera de construcție socialistă și altele.

De-a lungul anului au apărut deja sau urmează să fie editate următoarele emisiuni:

1. **Hidrocentrale** (10 martie) — emisiune realizată de un reputat machetator, Vladimir Stoianov și consacrată cunoașterii și popularizării celor mai importante hidrocentrale din R.S. România. Cele 6 valori au un tiraj de 250.000 de serii filatelice, formatul mărcilor fiind de 48/33 mm, tipărite în coli a 25 de bucăți, dantelate.

2. **Campionatul mondial de fotbal din Argentina** (15 aprilie) — în 6 valori și 2 colițe apărute sub semnătura lui Aurel Popescu,

specializat în emisiuni de sport. Tirajul emisiunii cuprinde 200.000 de serii, 120.000 de colițe dantelate numerotate în negru și 32.000 de colițe nedantelate numerotate în roșu.

Mărcile sînt tipărite în coli a 25 de bucăți dantelate și colițe unicate, numerotate. Formatul mărcilor este de 33/48 mm, colița dantelată are dimensiunile de 80/70 mm cu marca dantelată de 42/54 mm, iar cea nedantelată este de 90/75 mm cu marca de 42/54 mm, nedantelată.

3. **Dirijabile** (20 martie) — emisiune foarte reușită, care încintă ochiul, realizată de Vladimir Stoianov. Este formată din 6 valori și o coliță dantelată. Tirajul ei cuprinde 200.000 de serii filatelice, iar pentru colița dantelată sînt 120.000 de bucăți. Mărcile au un format de 48/33 mm și sînt tipărite în coli de 25 de bucăți. Colița dantelată are dimensiunile de 80/70 mm, cu marca de 54/24 mm dantelată, tipărite în unicate.

4. **Colaborarea cultural-economică inter-europeană** (22 mai) reprezintă mai mult decît o tradiție în materie, simbolizînd constanța cu care țara noastră promovează o politică de înțelegere între popoare, indiferent de orînduirea lor socială, bazată pe principiile intrajutorării reciproce avantajoase. Emisiunea este creată de Eugen Palade și conține două valori într-un tiraj de 480.000 de mărci, în cite 120.000 de blocuri. Mărcile sînt tipărite în blocuri de cite 4 bucăți fiecare și au formatul de 42/27 mm paginate pe orizontal.

5. **30 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție din țara noastră** (3 iunie) a constituit o emisiune de o singură marcă, cu un tiraj de 1.000.000 de bucăți machetate de Florin Ivănuș.

Formatul mărcilor 27/42 mm, tipărite în coli de 50 bucăți dantelate.

6. **Sculpturi în lemn** (20 iunie) este o emisiune care etalează diferite obiecte de artă populară sculptate în lemn și aparține ca realizare Rodicăi Coteanu. Cele 6 valori au un tiraj de 250.000 serii. Formatul mărcilor este de 33/48 mm, tipărite în coli a 25 de bucăți dantelate.

7. **Obiective turistice din țara noastră** (20 iunie) formată din 6 valori și o coliță dantelată. O putem trece printre preferințele

noastre din 1978. Machetator Eugen Palade. Emisiunea are un tiraj de 300.000 serii filatelice și 120.000 de bucăți, colița dantelată numerotată.

Formatul mărcilor, 48/33 mm, tipărite în coli a 25 de bucăți dantelate, iar al coliței 80/70 mm, cu marca dantelată de 42/54 mm.

8. **Industria românească** (15 august) popularizează diferite obiective industriale și produse românești. Emisiunea este formată din 6 valori și este machetată de Aurel Popescu. Formatul mărcilor are dimensiunile de 33/48 mm, tipărite în coli a 25 de bucăți dantelate, într-un tiraj de 250.000 serii filatelice.

9. **Peșteri din R.S. România** (25 august) formată din 6 valori cu un tiraj de 300.000 de serii filatelice. Incadramentul aparține unui nume de recentă apariție în machetarea de timbre, sculptorul Sava Stoianov. Formatul mărcilor este de 33/48 mm, tipărite în coli a 25 de bucăți dantelate.

10. **Anul european de acțiune împotriva apartheidului** (28 septembrie) este o emisiune realizată de Aurel Popescu, avind o singură valoare, cu un tiraj de 150.000 de bucăți. Formatul mărcilor este de 27/42 mm, tipărite în coli a 50 de bucăți dantelate.

11. **Daciada** (11 septembrie) — emisiune formată din 6 valori, consacrate competiției sportive cu caracter național purtind același nume. Fiecare valoare ilustrează câte o disciplină sportivă. Formatul mărcilor este de mărimea 33/48 mm, tiraj 300.000, tipărite în coli a 50 de bucăți dantelate, machetator Eugen Palade.

12. **2050 ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent**, cu două valori, într-un tiraj de 250.000 serii filatelice, în realizarea lui Sava Stoianov.

Formatul mărcilor este de 27/42 mm.

13. **Arheologia daco-romană în Moldova** (25 septembrie) are o tematică ce ilustrează vechi obiecte din aur, argint sau bronz din perioada daco-romană din Moldova. Emisiunea este formată din 6 valori și o coliță nedantelată.

Tirajul ei este de 250.000 de serii filatelice, iar pentru coliță 60.000. Formatul mărcilor are 48/33 mm, tipărite în coli a 25 de bucăți dantelate. Incadramentul grafic aparține Danei Grigoriu.

14. **Pionieri în aviație** — emisiune dedicată celor care au făcut începutul zborului omului către înălțimi ce pot fi atinse numai de cutezători. Conține 6 valori și o coliță dantelată. Formatul mărcilor este 48/33 mm, colița 80/70 mm cu marca de 54/42 mm. Tirajul — 300.000 pentru mărci și 120.000 de bucăți pentru coliță.

15. **Tirgul filatelic de la Essen** — R.F.G., coliță nedantelată care amintește de colița nedantelată a emisiunii „Anul european al

ocrotirii monumentelor” prin reproducerea celebrei lupoace cu Romulus și Remus. Tiraj, 70.000.

16. **Ziua mărcii poștale românești** cu obișnuita suprataxă în folosul A.F.R. Formatul mărcii, 27/42 mm, tiraj de — 200.000 bucăți.

17. **950 de ani de la prima atestare scrisă a Aradului, 2000 de ani de la prima mențiune istorică a străvechii așezări dacice Zidava, 60 de ani de la făurirea statului național unitar român** este un triptic cu dimensiunile de 27/33 mm + 31/33 mm + 27/33 mm. Tiraj — 300.000.

19. **Aniversarea a 60 ani de la formarea statului național unitar român**, cu două valori: 55 bani și 1 leu este o emisiune realizată de Vladimir Stoianov. Mărcile au formatul de 33/48 mm într-un tiraj de 500.000 și 200.000 bucăți, dantelate, în coli a 25 mărci/coală.

20. **Uzualle steme ale municipiilor** (partea I), cu 25 de valori, este ultima emisiune a anului 1978.

Iată, așadar, 20 emisiuni de mărci poștale care se pot constitui într-un bilanț ce trebuie apreciat ca fructuos dacă se ține seama de diversitatea tematicii abordate.

Toate emisiunile anului 1978 sînt realizate pe hirtie cromo, în sistemul de imprimare tiefdruck (heliogravură). Aceste emisiuni sînt ultimele editate numai în patru culori, filatelia românească trecînd cu începere de anul viitor la realizarea de mărci poștale într-o gamă sporită de culori. Noile instalații moderne, de înaltă tehnicitate, cu care va fi dotată Fabrica de timbre, vor permite sporirea valorii estetice a mărcilor tipărite, intrucît pentru realizarea acestora se vor folosi 6 pînă la 8 culori. Trecerea la această etapă nouă, calitativ superioară, care oferă garanții sigure în ce privește creșterea cantității de frumos în filatelia românească se datorește eforturilor conjugate ale Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor, Oficiului special pentru editarea timbrei și controlul mandatelor și Fabricii de timbre. Aceste instituții cu responsabilități de concepție și execuție a mărcii poștale românești au dovedit prin dotarea activității de producție cu o nouă rotativă că sînt la înălțimea sarcinilor ce le sînt încredințate și că filateliștii, mai noi sau mai vechi, au toate motivele să fie optimiști, putînd spera că se vor bucura în continuare de emisiuni mereu mai instructive și mai frumoase din punct de vedere al realizării artistice.

Prezentă ca de obicei în cotidian, deosebit de sensibilă la evoluția lumii contemporane, filatelia a înregistrat și în acest an pe mapamond evenimente și fapte semnificative din viața de pretutindeni.

Pentru a sublinia și pe calea mărcilor poștale dorința unanimă de pace și înțelegere între popoare, de conviețuire pașnică sub semnul prietenesc al cooperării, numeroase țări au tipărit emisiuni cu adinc răsunet în inimile iubitorilor filateliei.

Astfel, Austria a editat emisiunea „Conferința interparlamentară pentru cooperare și securitate în Europa, Viena 1978”, Indonezia, Nigeria și Mexic au tipărit „Conferința mondială pentru dezvoltare și cooperare între țările aflate în curs de dezvoltare”, Cehoslovacia a dedicat o emisiune specială colaborării europene pentru pace, în timp ce în Egipt — Expoziția de artă a țărilor mediteraneene a devenit subiectul unei apreciate serii de mărci poștale.

Vecinii și prietenii filateliei din R.P. Ungară au îmbogățit patrimoniul filatelic mondial cu o reușită emisiune dedicată navigației pe Dunăre, Main și Rhin, tema simbolizând largile posibilități de cunoaștere reciprocă și trăinicia legăturilor de orice natură ce se pot stabili între diferite țări și prin mijlocirea apelor riurilor navigabile.

Înscrind-se pe linia cinstirii memoriei artistice a unor autori celebri care aparțin prin universalitatea creației lor întregii omeniri. Uniunea Sovietică, Spania, India, Ghana, Mali, Grenada, Djibuti și altele au editat emisiuni consacrate comemorării marelui Rubens. Administrațiile poștale din Malta și Comore au marcat împlinirea a 450 de ani de la moartea lui Albrecht Dürer, Goya a fost omagiat în Paraguay, iar 75 de ani de la dispariția impresionistului francez Paul Gauguin au constituit tematică pentru Malta și Polinezia. În Mexic, Grenada și Saint-Thomas et Prince, autoritățile filatelice au omagiat personalitatea ilustră a lui Ludwig van Beethoven prin emisiuni ce au marcat 150 de ani de la moartea acestuia, iar Norvegia și-a cinstit în mod asemănător pe cel mai mare dramaturg al său, Henrik Ibsen, cu prilejul aniversării a 150 de ani de la naștere.

Bicentenarul teatrului Scala din Milano a fost marcat în Brazilia de o emisiune filatelică. Tot aici, în patria lui Pele, campionatul de fotbal a fost imortalizat în mărci poștale de adincă semnificație, care ilustrează atât imensa dragoste, cât și marile aptitudini ale poporului brazilian pentru sportul cu balonul rotund. Și pentru că retrospectiv producția filatelică de la un meridian la altul am ajuns pe neobservate la temele de mare rezistență, cum sint cele cu conținut sportiv, trebuie să evidențiem mărcile emise de Uniunea Sovietică și Paraguay avind ca subiect Jocurile Olimpice de la Moscova 1980, precum și cele apărute în Ungaria, Bulgaria, Polonia, Monaco, Liberia, Guineea Bissau etc., sub ge-

nericul Argentina 78. La rîndul ei, Turcia oferă o frumoasă serie comemorativă închinată jocurilor mondiale școlare intitulată „Gymnasiada 78”. Și nu putem să trecem peste comemorarea a 50 de ani de la înființarea turneului de la Roland Garros sărbătorită de Franța pentru că ne face plăcere să ne amintim de racheta de aur a tenisului românesc, Ilie Năstase, care a strălucit la marele turneu.

Creată de om, filatelia este alături de el și în lupta pe care acesta o duce pentru prelungirea vieții prin eradicarea unor boli ce au făcut sau continuă să mai facă numeroase victime. Temele medicale predilecte sint combaterea cancerului, variolei, leprei, hipertensiunii, ziua mondială a sănătății care au făcut obiectul unor emisiuni de mărci poștale editate în Egipt, Lesotho, Brazilia, Gabon, Mozambic, Maldive, Madagascar. Tot aici trebuie menționată emisiunea Națiunilor Unite consacrată luptei pentru înălțurarea mondială a variolei.

Campaniei contra poliomielitei, flagel de temut într-o serie de țări subdezvoltate, Angola i-a dedicat o emisiune ce marchează hotărîrea cu care noile autorități progresiste din tînărul stat african au trecut la alungarea coșmarului pricinuit de această necrutătoare boală.

Acum, în epoca marilor zboruri cosmice, cînd competiția pentru cuceriri extraterestre este în plină desfășurare, omenirea nu uită începuturile salturilor spre înălțimi, sărbătorindu-le și prin mijloacele oferite de filatelia.

În acest sens, în Irlanda și Maldive s-au tipărit emisiuni de mărci poștale consacrate celei de-a 50-a aniversări a primei traversări a Atlanticului cu avionul. Ungaria, Liberia și Samoa Occidentală au editat emisiuni dedicate unor momente de referință din istoria aviației.

Creatorii de emisiuni filatelice din diverse țări ale lumii nu au ocolit nici în acest an temele de largă audiență reprezentînd flora și fauna specifice țărilor lor, folclorul popoarelor respective, reproduceri din galeriile de artă națională.

Ultimile noastre gînduri pentru anul filatelic 1978 se îndreaptă spre cele mai tinere vîrstare ale lumii, copiii. Copiilor de pretutîndeni filatelia mondială le-a închinat emisiuni cu prilejul Zilei internaționale a copilului. Albania, Caiman, Liberia au folosit simbolul purității pentru timbrele filantropice și au omagiat expozițiile filatelice ale tinerețului.

Temele abordate de filatelia anului 1978 întăresc și mai mult rolul pe care aceasta îl are în promovarea păcii și prieteniei în lume.

PREZENTAREA COLECȚIILOR TEMATICE ÎN CADRUL EXPOZIȚIILOR FILATELICE

PUIU CONSTANTINESCU

Din experiența în organizarea unor nenumerate expoziții, atât în țară cât și pentru străinătate, cu profiluri de teme variate, filatelice, documentare, comerciale, industriale etc. forma de expunere variază, de la caz la caz, adaptându-se în întregime punerii în valoare în mod deosebit a exponatelor cu caracteristicile specifice fiecăruia, într-o unitate armonioasă, de ansamblu, atât pe compartimentul respectiv, cât și pe întregul ansamblu expozițional.

În expunerile filatelice, spre deosebire de celelalte profiluri cu alte conținuturi (documentare comerciale etc.) se pot stabili unele indicații generale, indiferent de sala de expunere, forma expozițională sau conținutul tematic filatelic.

În general, forma corectă de prezentare a unei colecții filatelice trebuie să aibă în vedere punerea în valoare a obiectelor expunerii, care în cazul nostru sînt mici reproduceri de artă, alb negru sau color, organizate în : unicate, pe serii, blocuri, fragmente, diferite forme de plicuri, cărți poștale, și în foarte puține cazuri, în coli întregi de tipărire.

Punerea în valoare a acestor miniaturi de artă, necesită încadrarea lor într-un ansamblu compozițional de expunere care prin forma lor simplă de prezentare, trebuie să ajute la punerea în primul plan, la evidențierea pieselor de expunere, fără ca artificiele întrebuintate pentru această expunere, să devină obiectul central al atenției.

În organizarea unor expuneri cu caracter filatelic, consider că trebuie să se aibă în vedere următoarele elemente :

1. O pregătire deosebită în alegerea materialelor necesare organizării și formării exponatelor.
2. O preocupare atentă în montarea pieselor filatelice.
3. O grijă deosebită în executarea lucrărilor de grafică, necesare explicării conținutului și a formei de prezentare a exponatelor respective.
1. În general, materialele care pot fi întrebuintate pentru aplice (foi de expunere) trebuie să fie un carton mai subțire, bine satinat, neted și mat, cu puțină flexibilitate, de culoare albă sau slab colorată în gri sau

crem, astfel ca să poată pune în valoare materialul de expunere, care poate avea cele mai variate culori și intensități diferite (mărci poștale, plicuri și cărți poștale circulante, fragmente de coli etc.).

Nu este indicat să se întrebuinteze foi sau cartoane cadrilate, în culori puternice, frapante cu intensități pînă la negru, în expuneri parțiale, sau prin alternanța aplicelor, în cadrul unei expuneri complete.

Aplicele (foile de expunere) pot fi confecționate în mod special pentru aceste expuneri, sau se pot întrebuinta foile din albumele filatelice Schaubek sau Yvert, prin îndoirea sau suprapunerea manșetei de prindere în album cu foaia următoare.

Se recomandă ca foile de expunere să aibă colțurile puțin rotunjite, pentru ca prin manipulare, să nu se poată îndoi sau chiar rupe.

Pentru protecția exponatelor se recomandă întrebuintarea de benzi transparente sau poșete din material plastic transparent, special confecționate, fixate pe suport de carton sau material plastic opac și negru, atât pentru mărci poștale, cât și pentru fragmente de coli sau colițe filatelice. În acest caz, poșeta sau banda este ceva mai mare decît exponatul respectiv, pe care îl pune în valoare prin diferențiere de fondul deschis al aplicului.

Celelalte piese filatelice se fixează pe aplice prin colțare special confecționate sau prin cele din comerț ce se întrebuintează pentru fixarea fotografiilor în album.

Mărcile poștale neuzate vor fi în stare perfect filatelică, adică curate, cu zimții și gumajul perfect.

Mărcile poștale obliterate numai prin circulație poștală, vor fi selecționate numai cu ștampila de oblitterare clară, frumos și citibil aplicată, curată, bine centrată și zimții perfecți. Se interzice cu desăvîrșire întrebuintarea în expunerile filatelice a mărcilor obliterate de complexență sau a mărcilor preobliterate, pentru că ele nu pot fi considerate drept mărci circulante normale pe corespundență.

Pentru a se putea crea posibilitatea unei paginări (montări) cit mai judicioase a exponatelor, se recomandă ca aplicele (foile de

exjunere) să nu aibă imprimat sau desenat nici un fel de cadru (ramă), care să delimiteze suprafața de expunere. Fără să constituie o lege, se poate permite ca fiecare aplic să aibă indicat sub forma unei mici viniete, într-un ton de culoare neutru (șters), numele expozantului, sau un simbol care poate ajuta la identificarea expozanților aparținând aceleiași persoane.

2. Odată stabilită tematica, montarea pieselor filatelice se va face în concordanță cu numărul de mărci poștale în serie sau din aceeași idee, ca subdiviziune a tematicii. Se va avea de la început în vedere completarea tematicii cu alte materiale filatelice: plicuri „prima zi a emisiunii”, plicuri cu obliterate speciale, fragmente de coli sau plicuri circulante etc., care fac parte integrantă din tematică sau din ideea propusă.

a) Montarea acestor piese se va face într-o simetrie perfectă, fie pe orizontală, fie pe verticală și în final se va face un control în ambele sensuri, pentru a putea crea un tot armonios și plăcut, ca să se vizioneze cu ușurință piesele filatelice și numai după aceea să se poată vedea restul de elemente, adică texte explicative, indicatoare (săgeți alb negru sau color), detalii în desene sau fotografii, care ajută la punerea în valoare din punct de vedere documentar a expozanților respective.

Montarea mărcilor poștale se va face, indiferent de poziția lor în pagină (după indicațiile de mai sus) din aceeași categorii, adică neuzate separat iar cele obliterate, separat.

Toate expozanții vor avea pe aplic centrul de gravitație optic situat în partea centrală inferioară.

În acest scop, în primul rând, vor fi paginate mărcile poștale, iar piesele mai mari se vor fixa sub seria (sau seriile) de mărci respectivă (e), constituind astfel un fel de suport al întregii compoziții grafice din aplic.

b) Alte aplic se pot echilibra vizual prin întrebuintarea formelor variate ale expozanților, creind astfel un tot armonios, fără să dispară echilibrul simetric. În acest caz gravitația optică nu poate fi definită și se confundă cu însăși echilibrul vizual stabilit, creind în ansamblu aceeași simetrie.

c) Prezentarea unui aplic, asimetric montat și fără să reușească să poată obține o gravitație optică și deci și un echilibru vizual corect, poate fi considerat ca un aplic cu o paginare greșită.

În acest caz defecțiunea montajului dezechilibrează întregul ansamblu compozițional și atrage atenția mai mult decât însăși conținutul expozanților. Deci materialul filatelic nu mai este atractiv și interesant și își pierde din importanța lui, chiar dacă tematica este bine documentată.

Exemplul tipic poate fi aplicul, în care izolarea unei piese la o extremă căutată pentru menținerea unui echilibru simetric pe diagonală, pune această piesă prea mult în valoare în raport cu celelalte piese paginate în cadrul aceleiași compoziții tematice.

Montarea pieselor filatelice într-o formă nearmonioasă obosește puterea vizuală a observatorului și îl distrează, neputând să se concentreze asupra conținutului tematic și estetic al expozatului. În acest caz expunerea nu mai este interesantă și observatorul trece privirea, mai deaparte pe un alt aplic expus.

Formele geometrice simetrice sau asimetrice care se pot obține prin paginarea expozanților filatelice sînt infinite și deci nu pot fi categorisite în diviziuni sau subdiviziuni și nu se pot stabili unele principii, așa zisul A.B.C. al unei montări și paginări tipice.

Montarea și paginarea unui aplic (foi de expunere) este rezultatul unui proces de concentrație estetică și documentare perfectă, în care piesele care folosesc montajul sînt cunoscute, atît ca importanța filatelică cît și ca valoare de analiză și numai discernămintul personal al expozantului poate stabili centrul de greutate compozițional de gravitație optică și deci găsirea celei mai bune soluții, pentru obținerea unui echilibru de ansamblu, care în general trebuie să varieze de la aplic la aplic, pe întregul expozat.

d) O preocupare deosebită în expunerea filatelică o constituie obținerea unui echilibru cromatic la fiecare aplic în parte și apoi pe întregul ansamblu expozițional.

Punerea în valoare a seriilor de mărci poștale, în ordinea lor cronologică, după valoarea nominalizată, legătură dintre colițe, seria de mărci respectivă și eventualele plicuri filatelice și spațiul de separare dintre serii, colițe și plicuri, sînt elemente de fond care conduc la obținerea unui echilibru compozițional și cromatic pe întregul expozat.

De multe ori, intervenția unor semne de atenție asupra detaliilor (de obicei săgeți de culoare roșie) și întrebuintarea plicurilor circulante cu ștampile și etichete multicolore, îmbogățesc cromatic expozanții, odihnește privirea și atrage atenția observatorului.

În mod deosebit se recomandă pentru piesele filatelice de culoare deschisă, care aproape se confundă cu fondul deschis al plicului, să se întrebuinteze cîte o ramă color subțire în jurul pieselor respective, care le diferențiază și le pune în valoare (colițe filatelice, plicuri filatelice sau circulante etc.).

Se poate întrebuinta cu succes, ca legătură dintre peiele cu același conținut tematic, pe același aplic, cîte un ștraif sau o suprafață geometrică restrînsă, în cîte o culoare neutră și care nu trebuie să depășească mai mult

de 30% din intensitatea cromatică a pieselor filatelice respective, în ansamblul lor. Acești principii de legătură se poate aplica și la montajul aplicelor pe panourile expoziționale, pentru a crea un ansamblu armonios cromatic al întregului exponat.

3. Pentru a putea defini în întregime ansamblul expozițional al unor piese filatelice, trebuie să explicăm și problemele de grafică care le completează și care în general se rezumă la maniere, forme și caracterul textelor care formează titlurile și explicațiile necesare înțelegerii exponatelor respective.

Legătura armonioasă între tematica propusă și piesele care o exemplifică este ținută și de linia grafică a textelor, element important în menținerea echilibrului estetic și compozițional al fiecărui aplic (foaie de expunere) în parte.

a) Textele titluri trebuie să impună printr-o literă simplă într-un caracter adecvat conținutului tematic al întregului exponat, într-o cromatică ștearsă, însă suficient de vizibilă atunci când este necesar a se orienta printre exponate. Aceste titluri trebuie să reprezinte sinteza conținutului tematic al exponatelor respective sau în anumite cazuri, în mod simbolic, o poate sublinia ideea care rezultă din aceste expuneri.

b) Ca într-o familie de caractere armonioase, textele explicative vin să completeze și să explice conținutul tematic al fiecărui exponat sau al unor ansambluri de piese filatelice expuse într-un cadru expozițional, creând perfectarea echilibrului estetic compozițional și fiind un ajutor prețios în menținerea unui tot armonios.

Textele explicative trebuie să fie cit mai scurte, sugestive și concentrate în idei, astfel ca să completeze partea documentară a fiecărui exponat în parte.

Textele trebuie să reprezinte și concentrația creativă a exponatului, care trebuie să-și aleagă caracterul de literă cel mai adecvat pentru a face ca observatorul să înțeleagă cu ușurință conținutul textului, adică ce vrea să explice.

În această idee, apreciez că scrierea în caracter de mină este cea mai apreciată și adecvată exponatelor cu tematică filatelică.

Textul trebuie să facă parte integrantă din ansamblul estetic compozițional al fiecărui aplic al întregului exponat.

Amplasarea lui în cadrul compozițional trebuie să se facă în spațiul lăsat disponibil în acest scop, încă din faza de montare a exponatului respectiv.

Simplitatea caracterului de literă întrebuințată, mărimea și grosimea lui, culoarea și paginarea lui, sint elemente de fond în succesul exponatelor filatelice, în menținerea echilibrului compozițional pe întregul ansamblu.

* * *

În final, se poate conchide că succesul și aprecierea frumoasă a unor exponate filatelice este rezultatul unei concentrații analitice a conținutului și forme estetic de prezentare, care trebuie să placă ochiului, să dezvolte în fiecare observator pasiunea de filatelist, să pună în valoare micile opere de artă, concretizată în multitudinea mărcilor poștale care cutreieră lumea.

CUM A EVOLUAT FILATELIA ȘI NOILE EI ORIENTĂRI

CA PASIUNE, FILATELIA este prin excelență subiectivă. Fiecare este liber să-și aleagă — după preferințele sale — atât domeniul cit și modul de colecționare, să-și întocmească exponatul sau colecția așa cum gindește. Criteriile de colecționare devin însă obiective, atunci când colecția trece de la faza „sfioasă” sau „egoistă”, la cea publică, de competiție, când iese, anume, din adăpostul liniștit al locuinței filatelisului, pentru a păși în arena expozițiilor, mai mici sau mai exigente. Când lucrurile tind să ajungă sau au ajuns aici, colecționarul trebuie să țină seama

de orientările actuale ale filateliei, de felul cum este concepută și privită azi, de ceea ce se așteaptă de la o colecție pentru a o îndreptăți la succesul dător de satisfacții.

În prezent, multe din liniile generale ale filateliei (ramuri și subramuri, mod de întocmire a colecțiilor, criterii de documentare și de studiu) sînt mai mult sau mai puțin cristalizate. Firește, ele nu sînt congelate, evoluează continuu, dar oferă totuși o orientare de ansamblu destul de bună. Publicațiile de specialitate, regulamentele pe ramuri ale Federației Internaționale de Filatelie și însăși experiența

vieței filatelice de zi cu zi — cu expozițiile, simpoziioanele, conferințele sale, cercurile de studii etc. — au pus la îndemână materiale destul de cuprinzătoare, pentru a nu necesita o revenire, mai ales că nu acesta este profilul acestui articol. Cu titlul de privire retrospectivă, însă, de îmborspătare a modului cum au evoluat lucrurile, vom încerca să facem un sumar tur de orizont asupra filateliei de ieri și de azi, într-o măsură și asupra perspectivelor ei de dezvoltare în viitor, a domeniilor și modalităților de colecționare.

IN ZILELE NOASTRE, nu mai sînt în viață înaintași din perioada de pionierat a filateliei. Mai sînt însă destui filателиști care au trăit ei înșiși evoluția filateliei, care s-au lovit de ivirea unor „mode” și curente, care au asistat la formarea unor noi criterii de alcătuire a colecțiilor, care au simțit nevoia de a renunța la unele practici învechite, restructurîndu-și colecțiile în conformitate cu noile orientări, ivite pe parcurs. Să încercăm ca — împreună cu ei — să facem o călătorie retrospectivă în cîmpul pasiunii noastre.

PRIN ANII ȘAIZECI ai secolului trecut, filatelia a trecut din ipostaza de activitate izolată a unor „originali”, în cea de pasiune de indeletnicire de masă, cu un caracter cultural recunoscut. Ieșind astfel în public, numărul adeptilor ei a crescut impetuos. Iau naștere cercuri, publicații de specialitate, cataloage, cluburi de schimb, se organizează primele expoziții. Cu toate acestea, obiectul însuși al acestei vaste mișcări era încă destul de limitat, numărul mărcilor apărute fiind mic. În 1864, faimosul Catalog al lui J. B. Moens, înregistra numai 27 de mărci la Marea Britanie, 32 la Franța, 57 la Austria, cam 12 la România (lipsea, marca 27 parale „Cap de Bour”, încă necunoscută, pe atunci, autorului catalogului). O seamă de țări încă nu realizaseră mărci adezive. Pentru puzderia fostelor colonii, emisiunile erau destul de puține: astfel, Franța emitea numai emisiuni comune pentru diversele ei posesiuni. În fine, majoritatea mărcilor apărute avea un caracter strict funcțional și — ca atare — nu reflecta o preocupare pentru subiect sau atractivitate: cifrele valorilor, efigiilor capilor de stat, rar cîte o stemă, epuizau subiectele care-i inspirau pe graficienii răspunzători de desenele mărcilor. În aceste condiții, filателиști nu puteau avea colecții mai extinse decît practicînd

metoda colecțiilor generale, în care căutau să adune tot ceea ce apăruse pe glob.

Trei aspecte caracterizează, după părerea noastră, această fază a filateliei: 1) colecționarea generală; colecționarea limitată numai la mărcile tip; 3) colecționarea aproape exclusivă în stare „uzată”.

Acest din urmă aspect a avut unele urmări neplăcute: dornici a avea mărci circulante, mulți au anulat mărci neobliterate aplicîndu-le fel de fel de amprente, care să dea impresia ștampilelor poștale. De aici, degradarea iremediabilă a multor piese valoroase, care au ieșit din circuitul filatelic. Tot din preferința pentru „ștampilate” a decurs și practica de a lipi ori-cum mărcile în albume. Tot soiul de gume, cleiuri și chiar distrugătorul pap de făină au servit în acest scop. Nu odată, în vechi colecții, se găsesc mărci (sau urme de mărci) lipite înversunat pentru vecii vecilor! Dacă mai tirziu s-au ivit șarnierele, gumajul acestora a fost multă vreme aproape tot atît de distrugător. Iată, laolaltă, o seamă de cauze care au dus la împuținarea materialului filatelic mai vechi.

Pe de altă parte, în dorința de a lărgi conținutul colecțiilor, filателиști a început să strîngă și mărcile fixe de pe întregurile poștale (de multe ori — ca acelea imprimate în relief — foarte aspectuoase). Decît că, și de astă dată, greșelile de început s-au făcut simțite. Editorii de albume au prevăzut în filele acestora, căsuțe speciale pentru mărcile fixe, determinînd pe filателиști să distrugă nenumărate întreguri poștale valoroase, pentru a decupa figurinele fixe! Cu adevărat, parcă am fi asistat la o conspirație pentru împuținarea materialului filatelic!

Tot dorința de a lărgi sfera colecțiilor, a determinat pe filателиști să nu se mai limiteze numai la mărcile tip, ci să depisteze acele particularități care puteau diversifica și îmbogăți — cel puțin numeric — colecțiile. Poate că punctul de plecare l-au prilejuit primele emisiuni engleze, cu cifrele lor de control, la fiecare planșă sau cu literele de control de pe mărci. Nu mult după aceea au survenit filigranele, în cele din urmă și varietățile de dante-lură. Către sfîrșitul secolului trecut, o seamă de cataloage serioase începuseră să menționeze varietățile mai vizibile (hîrtie, filigrane) pentru ca nu mult timp după aceea, adîncirea studiului mărcilor să ducă și la catalogarea dantelurilor etc. La începutul secolului, cataloagele Kohl — în special — ajunseseră adevărate manuale specializate și puțin li s-a mai adăugat de atunci încoace în multe privințe.

TRECEREA DINTR-UN secol într-altul a coincis, în filatelie, cu trecerea de la mărcile strict funcționale, la emisiunile mai atractive. În locul subiectelor anoste, încep să apară mărci cu imagini variate, care înviorează nespuse filatelia. Era „eterneli tinereți” a reginei Victoria (la 80 de ani mai era înfățișată pe emisiunile tuturor posesiunilor britanice tot cu profilul din prima ei tinerețe) trecuse. În locul mărcilor monotone, apar primele emisiuni cu teme variate. Printre deschizătoarele de drum se situează — spre pildă — emisiunea comemorativă a descoperirii Americii de către Clumb (S.U.A.), și un loc loc de cinste revine aci și mărcilor românești („Căișori” și, mai ales, „40 ani de domnie”). Intră în arenă unele emisiuni atractive din America de Sud, urmate, nu mult după aceea, de o puzderie de emisiuni coloniale, în care imagini idilice căutau să arunce un vâl asupra tristelor realități din teritoriile dominate și exploatare.

Înmulțirea numărului de emisiuni, conjugată cu răspindirea filateliei de studiu, a sporit într-atît materialul existent, încît — pentru colecționari — vechiul ideal de „a fi compleți”, devenise irealizabil. Colecțiile generale depășesc chiar posibilitățile celor înstăriți. Își croiește drum sectorizarea, prin limitarea ariei de colecționare: un continent, cîteva țări. Sensibile la această evoluție, editurile marilor albume încetează a arunca pe piață albume generale (afară de edițiile pentru copii și începători, prevăzute numai pentru cîteva mărci din fiecare țară) și oferă albume separate, pe continente, apoi chiar pe țări. Pentru a permite montarea variantelor, din colecțiile specializate, se prevăd foi suplimentare, libere, și totodată și coperte mobile. Ceva mai mult, apar și primele albume exclusiv compuse din foi neliniate, pentru ca fiecare să-și poată pagina foile așa cum dorește. Am socotit necesar să insistăm puțin, aci, asupra acestei evoluții a albumelor, pentru că în perioada în care colecționarea se făcea aproape exclusiv în această formă, modul de întocmire a albumelor reflecta tendințele la zi, fiind totodată un îndrumar pentru mare parte din filателиști, chiar mai avansați. Azi, această fază este depășită: colecțiile sînt montate aproape numai pe foi libere, netipărite, paginate și inscripționate cu mare exigență, iar păstrarea dubletelor etc., se face în mare măsură folosindu-se clasoare.

Din perioada afirmării filateliei de studiu, alături de varietăți ca atare, mai trebuie se menționăm faza mai pretențioasă, a reconstituirii planșelor („Plating”). Dar

mult mai interesant a fost studiul planșelor sub aspectul blocurilor de report cu retușurile respective. În acest domeniu, emisiunile românești litografiate, de la „Cuza neemise” pînă la „Carol cu barbă” se situează la loc de cinste în filatelia mondială.

O DATA CU PRIMUL război mondial, se verifică apariția factorului „modă” în filatelie. Iată despre ce este vorba. Numeroase ocupații militare au determinat o seamă de emisiuni cu supratipar, care au determinat o seamă de emisiuni cu supratipar, care au atras atenția colecționarilor, creînd un curent de strîngere a acestor mărci. Greutatea procurării tuturor valorilor în stare obliterate, a obligat pe amatori să se mulțumească și cu serii complete neuzate, procurate de la negustori. De aici a luat naștere trecerea de la colecționarea de mărci ștampilate la „neobliterate”. În prima perioadă a acestei faze, mărcile au continuat a fi montate în albume, de astă dată însă folosindu-se șarniere mai puțin distructive.

Nu a trecut mult, și negustorii au început să deprecieze artificial mărcile cu urme de șarnieră, valorificînd astfel pe cele neatinse, pe care le posedau. Această orientare — repetăm, de origină pur comercială — a fost un timp viu combătută de filателиști. Din păcate, ea a reușit să se mențină și să-și croiască drum, constituind, azi, o stare de fapt neplăcută dar, care nu poate fi ignorată.

Tot în aceeași perioadă, și-au făcut apariția în filatelie primele colițe. Cap de coloană a fost o coliță emisă în 1923, în Luxemburg. O vreme, colițele au apărut destul de sporadic, statutul lor postal-filatelie fiind contestat de mulți, pe considerentul că însăși dimensiunile lor le excludeau de la folosirea efectivă la francare. După cum vom vedea mai departe, odată cu afirmarea filateliei tematice, colițele au reușit să umple unele goluri tematice. Datorită aspectului lor atractiv, ele sînt azi binevenite în colecțiile de subiect și pe teme. În sfera filateliei tradiționale, au rămas și azi unii adversari ai colițelor, după cum s-au găsit — însă — și mulți adepți. Liberi sînt filателиștii a considera „complete” și colecțiile fără colițe, după cum liberi sînt și cei care le justifică neapărat locul în exponatele lor.

O orientare nouă practică de unele administrații poștale (R. S. Iugoslavia, insulele Cook, Aitutaki etc.) a fost de a imprima unele emisiuni în coli mici, de 6, 9, 12, 16 exemplare. Aceste grupaje nu

sînt de fapt „colițe” în sensul strict al cuvîntului, ci modalități de imprimare în anumită asamblare. Dintre editorii de albume și cataloage, unii le consideră ca piese aparte, alții le lasă deoparte, ocupîndu-se numai de mărcile tip pe care le cuprind. Oricum, această orientare nu a reușit să aibă succesul pe care l-au scontat cei care au încercat s-o lanseze.

În ceea ce privește, însă, colițele ca atare, trebuie recunoscut că ele s-au răs-pîndit din ce în ce mai mult, făcînd breșe, chiar și la tradiționalista administrație postală engleză, care a emis, anul acesta, prima ei coliță în întîmpinarea expoziției filatelice de la Londra, 1980).

A NII TREIZECI au adus, într-o serie de țări, emisiuni de întreguri poștale semilustrate, mai ales sub forma de cărți poștale cu subiecte turistice (ex.: Austria, Cehoslovacia etc.). Folosite ca mijloace de corespondență de masă, acestea au avut neșansa (din punct de vedere filatelic) de a-și face apariția într-un moment în care întregurile poștale aproape că nu mai formau obiect de colecționare. De aceea, imensa majoritate a acestor piese a fost distrusă după folosire și a trebuit să ajungem în anii 'șaptezeci pentru ca revenirea întregurilor poștale în atenția filateliștilor, să aibă ca rezultat o reconsiderare a pieselor mai vechi, scăpate de la distrugere. Pozitiv este însă faptul că emiterea de întreguri semilustrate, ca efecte poștale de largă circulație, s-a menținut, multe administrații realizînd seturi foarte atractive. În rîndul acestora se situează și Poșta Română, care — mai ales în ultimii ani —, sensibilă la cerințele colecționarilor — realizează seturi de întreguri în care ilustrația este în concordanță cu marca fixă, tematică.

A NII DE LUPTĂ, înființat război mondial au adus și un avînt nespul al comunicațiilor aëro-poștale. Zboruri speciale, manifestări aëro-nautice, îndrăznețe zboruri transcontinentale și transoceanice, înființarea de linii aëriene: iată tot atîtea prilejuri pentru apariția de emisiuni speciale, pentru folosirea de obliterări aëro-poștale. De aci a luat naștere o nouă ramură a filateliei, aërofilatelia. O vreme situată la periferia colecțiilor tradiționale, „pe țări”, și „după catalog”, aërofilatelia s-a afirmat curînd, datorită caracterului ei aparte. În prezent, înființează o secție specială pentru aërofilatelia în cadrul F.I.P.; la marile expoziții există întotdeauna secții aparte pentru

această specialitate. Ceva mai mult, mai există încă și o federație separată a colecționarilor și comercianților din această specialitate, care organizează — la rîndul ei — expoziții internaționale. Dacă marile rarități, din perioada de pionierat a aëriației, sînt greu de procurat, în schimb apar curent piese aërofilatelice, aërograme „prim zbor” sau „zbor special”, care vin și alimentează colecțiile și exponatele adepților acestei ramuri.

P ERIODA DINTRE cele două războaie mondiale s-a caracterizat prin înmulțirea emisiunilor poștale cu caracter special.

Alături de mărcile uzuale, de mare circulație, administrațiile poștale realizează numeroase emisiuni comemorative, festive, ocazionale. Caracterul ei cultural, puterea de popularizare, largă răspîndire fac ca marca să fie nelipsită din orice comemorare, constituind — într-o măsură — una dintre modalitățile de consemnare a evenimentelor, de omagiere a personajelor etc. Într-o măsură, marca este o premergătoare a momentului, adeseori îi ține locul și ca atare reflectă — prin filatelia — evenimentele și istoria. Sub aspectul strict filatelic, emisiunile comemorative și speciale au dus la o mare diversificare și îmbogățire a materialului existent, dar totodată și la ascuțirea necesității de a restrînge colecțiile, în imposibilitatea de a ține pasul cu ritmul tot mai accelerat al emisiunilor.

De la colecțiile specializate, care adăuceau studiul unei țări, se trece acum la cele cu arie mai limitată, avînd ca obiect o perioadă, cîteva sau chiar o singură emisiune, atent studiate. Odată cu restrîngerea extinderii, mulți filateliști practică azi o adîncire a studiului care compensează cantitatea prin calitate.

T OT O FORMĂ de limitare a colecției, de renunțare la tirania „completului”, după catalog, a fost și apariția filateliei tematice. Obosiți de a urma întocmai și fără cîrtire valul de emisiuni, unii filateliști au avut ideea de a întocmi colecții orientate după „ceea ce ne spun mărcile”. Au luat naștere, astfel, primele tematice, la început cu subiecte destul de banale: Flora, Fauna, Navigația, Medicina și altele. La început, acest mod de a colecționa a fost considerat ca o adevărată erezie de către filateliștii de modă veche. Multă vreme a fost privit ca o „jucărie”, căreia i se refuza accesul în expozițiile mai exigente. Încet-încet, situația s-a schimbat. Unele colecții tematice și-au făcut loc în competiții. Ne amintim astfel cu plăcere

de numărul destul de mare de astfel de colecții care au fost prezente la expoziția „Centenarul mărcii poștale românești”.

Începuturile tematicii au fost destul de nesigure. Un răstimp, în entuziasmul lor de începători, tematicienii căutau să-și agrementeze exponatele cu tot soiul de schițe, desene, acuarele, ajungând la rezultate în care acestea ocupau primul loc și mărcile numai un loc secundar. În cimpul tematicii, evoluția a fost destul de adâncă. Greșelile „ilustrative” au fost repede abandonate. Le-a luat loc supraabundența de întreguri poștale ilustrate, de ilustrate maxime, de plicuri „prima zi” care de care mai colorate, însă care tot lăsau pe planul al doilea mărcile adezive. Și aceste exagerări au început a se dilua. Pe de o parte, juriile nu apreciază, ba chiar penalizează exponatele supraîncărcate cu materiale de prisos, care nu adaugă nici un element original desfășurării temei. Pe de altă parte, s-a luat hotărârea ca să nu mai fie admise decât ilustratele maxime care conțin detalii în plus față de cele existente pe mărci; dintre plicurile prima zi, nu mai sînt agreeate cele emise de particulari, oricît de frumoase ar fi; în fine, dintre întregurile poștale, sînt acceptate numai cele la care — în afară de ilustrație — și marca fixă și inscripțiile se încadrează în tematica dată. De aceste orientări trebuie să țină seama neapărat cei care doresc să ridice exponatele lor la un nivel calitativ ridicat.

O altă lege, de asemeni nescrisă, este de a se prefera temele ieșite din comun, care permit o personalizare a colecțiilor. Vechile teme la modă și mult răspindite apar din ce în ce mai rar, și atunci numai cînd sînt cu adevărat tratate științific. Chiar și „moda” Cosmonauticii, care a făcut furori un timp, a început a fi mai puțin urmată. Și-a făcut însă loc un nou mod de a întocmi colecțiile tematice, și anume colecția narativă, în care tema este povestită organic, de la un capăt la altul al exponatului. Aceasta se pretează de minune la colecțiile cu argument politic, cultural, și mai ales, istoric.

O pierdere de teren au marcat colecțiile după subiect. La început exista o anumită confuzie între acestea și cele tematice. Cu timpul, s-a realizat o delimitare, în prima categorie rămînînd asamblările de mărci avînd un scop sau un subiect comun, indiferent de conținutul lor tematic propriu-zis. Spre deosebire de „tematice”, colecțiile după subiect găzduiesc emisiuni întregi, fie chiar cu aceleași imagini, iar montarea se face cronologic sau pe țări, și nu neapărat în succesiunea desfășurării

temei. Numărul colecționarilor după subiect este în descreștere, iar prezența acestor colecții în expoziții este din ce în ce mai anemică.

O piesă filatelică apărută în circuit relativ mai recent, este plicul prima zi. Inițial, acesta a luat naștere din predicția pentru obliterările timpului (așa zisele „Early date”). În sensul strict al cuvîntului, orice trimitere poștală purtînd ștampila zilei de punere în circulație a unei mărci îndeplinește condițiile de „plic prima zi”. Cu timpul, s-a încetățenit obiceiul de a se realiza și folosi plicuri pregătite „ad-hoc”, purtînd inscripții sau ilustrații potrivite, pe cît posibil, cu scopul sau tema emisiunii respective. Consensul de care s-au bucurat acestea în rîndul colecționarilor a determinat o avalanșă de astfel de plicuri, unele realizate de administrațiile poștale, altele (de multe ori chiar mai frumoase) de negustori sau cercuri filatelice. Din supraabundența de astfel de piese a rezultat necesitatea îngrădirii folosirii lor în exponate. Orientarea actuală, după cum am mai menționat mai sus, este de a se admite numai cele cu caracter oficial.

I NTERESUL PENTRU anticariat, pentru documente vechi, a determinat o căutare a scrisorilor vechi, mai ales din perioada prefilatelică, și încorporarea lor în colecțiile tradiționale. Astfel, au început să apară colecții și exponate în care, înainte de a se trece la prezentarea emisiunilor clasice, cîteva file cuprindeau scrisori prefilatelice. Asemenea colecții au avut succes de public și chiar în rîndul juraților, o vreme considerîndu-se că prezența cîtorva piese prefilatelice înnobila exponatul. De aci au rezultat și punctaje mai generoase, chiar atunci cînd — în fond — cele cîteva scrisori nu constituiau un ansamblu încheșat, destul de cuprinzător al perioadei respective. A trebuit să treacă multă apă pe sub poduri, pînă ce s-a ajuns la o netă separare a istoriei poștale de filatelia tradițională. Astăzi, istoria poștală constituie un sector aparte, care are regulile sale de orientare. Ea nu se mai limitează, greșit numai la perioada prefilatelică, și merge în pas cu evoluția comunicațiilor, pînă la contemporaneitate. Exponatele de istorie poștală pot avea ca obiect toate ramurile de activitate poștală din decursul vremurilor (scrisori de campanie, din lagăre de concentrare, scrisori salvate din accidente, scrisori de carantină, poșta maritimă și fluvială și multe altele) și trebuie să fie elaborate punînd în evidență condițiile de transmitere și parcursul

corespondențelor. Rezultă împede, deci, că simpla prezență a citorva scrisori vechi, fără un fir conducător, nu mai reprezintă practic mare lucru. De asemeni, mai de curge și o curmare a confuziei care se făcea între prefilatelia și istorie poștală (în general).

Avîntul luat de colecționarea pieselor de istorie poștală este atît de mare încît F.I.P. a creat o comisie pentru această ramură precum și un regulament „ad hoc”. În marile expoziții, există acum secții special afectate acestei ramuri. Ponderea acestora este în continuă creștere. Astfel, la expoziția CAPEX '78 de la Toronto, secția de istorie poștală a înstruit circa 700 de cadre, fiind aproape de două ori mai mare decît cea tematică!

Desprinderea istoriei poștale din filatelia tradițională a ridicat problema unei mai precise delimitări a acesteia din urmă. Este în general acceptat că filatelia tradițională trebuie să se axeze pe colecționarea după catalog, nu prin simpla instruire de mărci tip ci mai ales prin specializare și studiu. Din ce în ce mai des apar colecții limitate la o perioadă restrînsă sau la o emisiune, studiată însă pînă în cele mai mici detalii. Multe din aceste exponate au început să cuprindă și întregurile poștale ale căror mărci fixe sînt de tipul emisiunii studiate. În acest gen, am putut vedea și la noi mai multe colecții interesante, în deosebi la expoziția „Studentiila”, din București și la alte manifestări.

În prezent, F.I.P. a instituit o comisie specială pentru definirea ariei filateliei tradiționale, a subdiviziunilor sale și — pe cît posibil — pentru a da orientări asupra modului de colecționare. Din comisie face parte și un reprezentant al A.F.R. și așteptăm ca la viitoarele congrese să se ajungă la o cristalizare și în acest sector. Colecționarii pe țări sau după catalog — care sînt încă foarte, foarte numeroși, vor asista astfel la o revitalizare a acestui gen de colecționare, care — deși foarte răspîndit — cam alunecase într-o zonă mai de margine a filateliei.

DUPĂ CEL DE-AL doilea război mondial, ramuri noi au luat naștere în filatelie. În primul rînd trebuie menționată maximafia, la început privită cu neîncredere și chiar cu dispreț de filateliștii conservatori. Au trebuit multe insistențe pentru a demonstra interesul acestei ramuri, pentru a dovedi că ea evoluase de la cazuri izolate, la amploarea unei mișcări de masă. După repetate puneri în discuție la diverse congrese ale F.I.P., maximafia a fost acceptată oficial. O subcomisie specială acti-

vează în prezent în F.I.P., cu participarea unui delegat al A.F.R. La marile expoziții au început să fie prevăzute secții speciale pentru maximafilie. Expoziții speciale se organizează în diverse țări, urmînd exemplul creat de expoziția „Euromax” de la București.

Și maximafia a avut de realizat îmbunătățiri calitative pe parcurs. În noile ei orientări, s-au profilat diferențieri pe gen de colecționare, de la ilustratele maxime vechi, la exponatele construite tematic. Montarea, prezentarea grafică, au marcat progrese însemnate. Concordanțele sînt verificate cu exigență. În fine, se conturează — tot ca orientare nouă — renunțarea la piesele realizate folosindu-se ilustrate vechi cirkulate, refrancate pe față, pentru a se obține piese maximafilie.

Poate fi considerat aci ca un aspect pozitiv, faptul că prezența pletorică a ilustratelor maxime în colecțiile de filatelie tematică a fost stăvilită. Actualmente, două criterii se cer în această privință: 1) respectarea unui echilibru just, care să lase ponderea principală mărcilor adezive; 2) admiterea limitată la ilustratele maxime care aduc efectiv elemente în plus, față de cele prezente pe mărci.

O altă ramură, pe cale de a se afirma, este aceea a francaturilor mecanice, (Mecanotelia), cu cele două subramuri: francaturile aplicate direct, prin ștampilare, pe scrisori și francaturile pe role sau benzi, lipite apoi pe trimiterile poștale. (Meter mail).

Încă din anii premergători celui de-al doilea război mondial, și-au făcut apariția francaturile mecanice, dintre care destul de multe însoțite de texte sau ilustrații publicitare. Odată cu extinderea filateliei tematică, au început a fi căutate și aceste francaturile, care pot aduce elemente noi în colecții. În prezent, ele sînt mult apreciate, în măsura în care se înscriu nemijlocit în temă.

În afară de această cale oarecum ocolită de intrare în filatelie, francaturile mecanice pot fi colecționate și ca atare, cîteva exponate de mecanotellie, alcătuite numai din astfel de piese putînd fi văzute la unele expoziții locale.

UN CURENT PUTERNIC — în mare măsură impulsional tot de apariția filateliei tematică — este cel al obliterărilor speciale („prima zi” — cu sau fără conținut tematic; comemorative; ocazionale; publicitare). Prezența acestor piese este de-acum indispensabilă în exponatele temafice, dar și aci s-au remarcat schimbări de orientare în timp. La început, aproape orice ștampilă

specială era binevenită, fie că era prezentată pe scrisoare, fie — mai ales — pe fragment, cu sau fără francatură. În prezent, ștampilele așa zise „blanco”, aplicate pe simple bucăți de hîrtie, depreciază o colecție. Ceva mai mult, noile orientări pretind ca ștampila să fie aplicată pe o francatură corespunzînd cel puțin tarifului poștal cel mai mic. Cu alte cuvinte, practica îndelung urmată în unele țări (R.F.G., Austria etc.) de a se prezenta ștampila pe marca cea mai mică din serie, nu mai este admisă, dacă valoarea ei nominală nu corespunde cu o taxă poștală tarifară. Astfel, ștampilele pe mărcile de 1 pfennig, sau de 5 bani, încep a fi privite cu rezervă de juriu. Tot ca orientare recentă, trebuie relevată metoda prezentării ștampilelor „în fereastră”, care permite o mai judicioasă folosire a spațiului de expunere. De amintit și preferința ce se dă ștampilelor publicitare. Mult utilizate în scopuri publicitare și de propagandă, acest gen de obliverări au apărut în Franța, Austria, Germania etc., în preajma celui de-al doilea război mondial, și de atunci au trecut și în alte țări. La noi, în mare parte datorită spiritului de inițiativă inovatoare a Direcției județene PTTc Arad, ele au început să apară tot mai des (după ce și mai înainte avusesem ștampila, însă cu prevalență cu caracter de propagandă, de îndrumări poștale etc.). În prezent, teme variate sînt prezente pe numeroase ștampile publicitare, realizate în diferite județe, și contribuie la îmbogățirea colecțiilor tematice.

IN ANII ȘATEZECI, împlinirea centenarelor primelor cărți poștale din diferite țări, a prilejuit o revenire a „întregurilor” în atenția filateliștilor. Tot mai multe colecții speciale de întreguri apar în expoziții, și chiar și F.I.P. a constituit o comisie specială pentru această ramură. Se înmulțesc cataloagele și revistele specializate în întreguri. Dar prezența cea mai frecventă o determină tot filatelia tematică, în care s-a făcut loc larg pentru întregurile semiilustrate. În acest domeniu, țara noastră ocupă un loc de frunte alături prin folo-

sirea lor în tiraje mari, cît și prin varietatea lor tematică. Cu satisfacție trebuie relevată emiterea tot mai frecventă de întreguri cu mărci fixe tematice, fapt care le îndreptățește a fi preferate de tematicieni. Se cade să amintim, aci, că în prezent sînt admise de juriu în primul rînd întregurile cu marcă fixă direct legată de tema exponatului, apoi cele cu ilustrații sau inscripții tematice. Cele în care numai ilustrația are vreo contingență cu tema aleasă (marca fixă fiind de tip curent) nu mai sînt luate în considerare la stabilirea punctajului. Ca atare, trebuie să se renunțe la practica lesnicioasă de a întocmi exponate supraîncărcîndu-le cu întreguri ușor de procurat. De asemeni, trebuie dată preferință întregurilor efectiv trecute prin poștă.

DUPĂ CE AM trecut sumar în revistă evoluția filateliei și a diferitelor sale ramuri, putem ajunge la concluzia că pasiunea noastră nu este întru nimic statică, că ea este în permanentă evoluție. Neconținut se nasc orientări noi, mode trecătoare cad în desuetudine, altele noi apar, criterii noi de lucru se conturează, iau chiar naștere subramuri noi pînă mai ieri trecute cu vederea.

Filatelia oferă azi un cîmp extrem de vast, cu specialități multiple. Filatelistului — începător sau avansat — nu-i rămîne decît sarcina de a alege dintre multe posibilități care i-se prezintă. În această alegere, afinitățile, preferințele personale trebuie să constituie elementul determinant, odată cu un examen la rece al posibilității fiecăruia de a-și procura materialul filatelic necesar, fără prea mult efort și fără risipă de timp și bani.

La aceste ingrediente, mai rămîn de adăugat și doze masive de entuziasm, de dragoste de mărci. Cu aceasta, rețeta pentru nenumărate ceasuri de destindere, pentru legarea multor prietenii este gata. Nu ne mai rămîne decît să facem bilanțul preferințelor și posibilităților și... să pornim la treabă!

RĂSPUNDEM CITITORILOR

În articolul „Primul Almanah filatelic”, cu care se deschidea în 1977 prima lucrare de acest fel din țara noastră, tov. VIRGIL ȘCHIO-PĂRLAN, director general adjunct al D.G.P.Tc., scria următoarele:

„Acest almanah, la prima lui ediție, ... este o încercare de a pune la dispoziția filateliștilor nu numai un material documentar divers, dar și un material atractiv. De altfel, această carte a filateliei pe scurt încearcă să fie un dicționar de idei sau o cronică pictată, un sfātuitor realist, o enciclopedie folositoare în timpul liber.”

Că această „încercare” a fost reușită, ne-o dovedesc numeroasele mărturii verbale și scrise primite de redacție. Și mai reușită a fost ediția următoare, „Almanahul filatelic 1978”, dacă ținem seama de ecoul stîrnit în publicul cititor filatelist. Ne-a bucurat mult și faptul că ambele almanahuri au fost primite și consultate cu interes și de cititori nefilateliști, stimulați, poate, și de articolul ziaristului L. Sărățeanu intitulat „Un nefilatelist printre noi”, din cel de-al doilea almanah (p. 102—103).

Dorind a ține o legătură strînsă cu cititorii, răspundem mai jos la cîteva întrebări care ni s-au pus

între timp, considerînd că aceste răspunsuri sînt de interes general.

EXISTĂ DOCUMENTE OFICIALE PRIVITOARE LA EMITEREA MĂRCILOR CAP DE BOUR? CUM POT FI CONSULTATE?

Facem cunoscut tov. Const. Ursulescu din Cluj-Napoca, artist emerit, că asemenea documente există, în formă tipărită. Ele sînt următoarele:

— „Gazeta din Moldavia”, nr. 51 din 30 iunie 1958, unde, la rubrica „Novitale din năuntru”, este anunțată emiterea primelor mărci poștale în Moldova;

— „Buletinul oficial — foaia publicațiilor oficiale a Prințatului Moldaviei”, nr. 54 din 6 iulie 1858 (textul respectiv se află în „Adaos la Buletin, foaia publicațiilor oficiale” nr. 57 și 58, adaos care făcea corp unic cu Buletinul nr. 54);

— „Gazeta de Moldavia” din 7 august 1858, la aceeași rubrică de „Novitale din năuntru”, cum și în numărul din 30 octombrie 1958 al aceluiași periodic.

Consultarea acestor publicații este ușurată de faptul că textele care interesează pe cititorul nostru au fost reproduse (în fac-simil

și în transcriere) și comentate de S. Albu în numărul festiv 11 din noiembrie 1958 al revistei „Filatelia”, dedicat centenarului mărcii poștale românești și centenarului poștei române de stat, înființată la Iași. Credem că la Cluj-Napoca nu va fi greu să se găsească un filatelist care să fi păstrat acest număr important de revistă.

MINUNATUL CALENDAR AL POPULAȚIEI MAYA

„În almanahul din 1978 — ne scrie tov. dr Ernest Papp din Tirgu Mureș — am citit cu interes articolul despre originea și evoluția calendarelor iulian și gregorian; păcat că nu s-a scris și despre altele. Acum, o emisiune TV (rubrica „Teleenciclopedie”) îmi sugerează ideea de a vă ruga să scrieți ceva despre calendarul mayașilor, care pare că prezintă particularități deosebite.”

Vom răspunde pe scurt, sperînd că datele esențiale comunicate mai jos vor satisface măcar în parte dorința cititorului nostru, dorință care ar putea fi și a altora.

Așadar. Fără a avea vreodată un imperiu — ci numai orașe independente,

unite prin limbă și cultură, credințe și organizare socială — populația Maya a trăit într-un perimetru de forma unui trapez, aflat pe actualele teritorii ale Hondurasului și Guatemalei și pe o bună parte din sudul Mexicului. Unele surse atribuie istoriei mayașilor o vechime de două milenii și jumătate, iar altele chiar până la cinci milenii. La Chichen-Itza se află un mare observator astronomic, un edificiu circular de formă stranie, care a fost restaurat. Săpate în piatră, au rămas de la mayași date care atestă rezultatele unor vaste și profunde cercetări astronomice. Ei au întocmit și tabele ale eclipselor de soare trecute și viitoare (față de sec. IV e.n., cînd au fost materializate în piatră sculptată).

Cercetările astronomice ale mayașilor au dus la elaborarea unui calendar de o precizie uimitoare, neîntrecută de nici un popor din vechime. Acum circa două milenii, preoții-astronomi mayași au determinat durata anului cu o diferență de numai o jumătate de secundă față de cele mai precise determinări moderne. Nă se știe nici cum și nici cu ce instrumente au ajuns la un asemenea rezultat.

De fapt, populația Maya dispunea de două calendare:

— unul scurt, bazat pe mișcarea planetei Venus (Luceafărul), care cuprindea 260 de zile și era format din 20 de semne, urmate de cifrele 1—13;

— altul „normal”, adică după Soare, format din 18 semne care reprezentau lunile anului (fiecare din 20 de zile); acesta era completat cu cele cinci zile care lipseau pînă la 365, cum făceau și egiptenii din timpul faraonilor. La acestea se adăugau și corecțiile necesare pentru anii bisecți.

Cele cinci zile ultime ale anului erau considerate „nefast” și pe durata lor orice activitatea înceta. Oamenii erau cuprinși de spaima unor nenorociri bănuite și la sfîrșit erau fericiți că zeli le-au îngăduit să mai trăiască un an!

Mayașii au stabilit cicluri mari, de 52, 8 000 și 160 000 de ani, rezultate din anumite combinații ale celor două calendare. Sistemul lor a fost preluat de azteci.

Nu s-a putut încă afla în ce fel preoții-astronomi mayași au ajuns la precizia extraordinară a calculelor lor cronologice (durata anului solar, mișcarea de revoluție a planetei Venus și de ce s-au ocupat de ea, calcularea pe cîteva decenii înainte a eclipselor solare etc.).

UN DETALIU DIN ARTICOLUL „UN FIRMAN IMPERIAL ȘI O MARCĂ POȘTALĂ PRIMAT FEROVIAR EUROPEAN”

În „Almanahul filatelic 1978” s-a publicat (p. 49-53) articolul cu titlul de mai sus, care conține o nedumerire pentru **lov. dr. Paul Dimitriu din Iași**. Anume, el ne scrie astfel: „Știind că era musulmană începe cu evenimentul Hegirei, a fugii lui Mahomed din Meca la Medina, care a avut loc în anul 622 e.n., cum se poate ca anul nostru 1857 să corespundă cu anul mahomedan 1274? (vezi pag. 50 a articolului, legenda figurii). Anul mahomedan 1274 care apare în firman trebuie să fie egal cu anul nostru 1274 + 622 = 1896, iar nu cu 1857, cum se spune în articol. Care este explicația neconcordanței?”

Stimate cititor, dv. puneți o întrebare pe care și-au pus-o toți cei care au văzut firmanul lui Abdul Medgid sau au cunoscut istoria lui. Explicația este aceea că anul musulman **nu este egal** cu anul gregorian, după care ne conducem noi. Și anume, se poate scrie că **32 de ani gregoriani — circa 33 de ani musulmani**.

Pentru a trece de la un sistem calendaristic la celălalt se procedează în felul următor:

PRIMUL CAZ: calculul anului gregorian, cunoscînd pe cel musulman. Se adună anul mahomedan cu termenul fix 622. Se împarte același an prin 33, rotunjind în plus citul găsit. Se scade acest cit din rezultatul adunării de la început.

Exemplu: $1274 + 622 = 1896$; $1274 : 33 = 38,6$, rotund 39; $1896 - 39 = 1857$.

AL DOILEA CAZ: calculul anului musulman, cunoscînd pe cel gregorian. Se scade din anul gregorian termenul fix 622. Se împarte rezultatul scăderii prin 32, rotunjind în plus citul găsit. Se adună acest cit cu rezultatul scăderii.

Exemplu: $1857 - 622 = 1235$; $1235 : 32 = 38,6$, rotund 39; $1235 + 39 = 1274$.

Orientîndu-se după cele arătate, cititorul curios poate găsi singur justificarea matematică a calculelor expuse.

Mai adăugăm că Turcia a introdus în relațiile oficiale calendarul gregorian la 1 ianuarie 1927. Ziua care înainte s-ar fi numit „26 Giunada-ul-Airk 1345” a devenit „1 Muharram 1927”, cu un salt de 582 de ani. La 1 ianuarie 1936 noul calendar a fost introdus și în relațiile particulare.

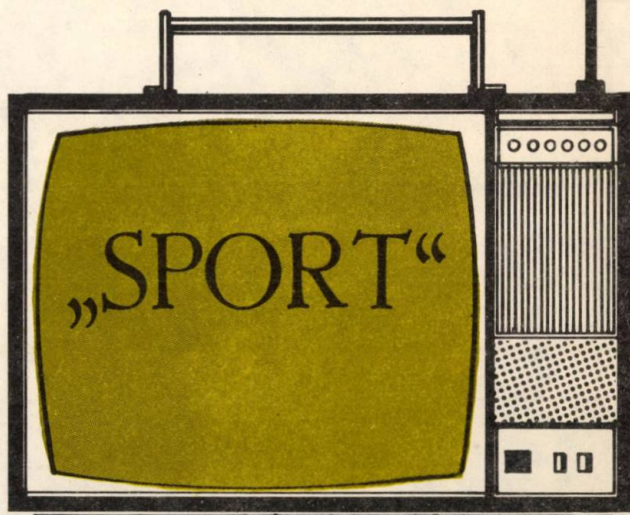
Țesături de mătase în cele mai moderne și agreabile desene și culori, din fire de mătase naturală și fire sintetice, pentru rochii și bluze, găsiți într-un bogat sortiment, la toate magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT.

UN PRIETEN

DE NEDESPĂRȚIT

TELEVIZORUL

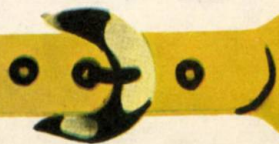
Acasă, în concediu sau în excursie, la munte sau la mare, televizoarele portabile SPORT, complet tranzistorizate, adaptabile la tensiunea de 220 V și 12 V de la acumulatorul turismului dv., vă oferă posibilitatea să vizionați în condiții optime, cele mai diverse emisiuni — filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive ș.a.

La magazinele Comerțului de Stat vă puteți procura foarte avantajos televizorul SPORT, la prețul de 2.870 lei și cu plata în 24 rate lunare, prima rată constituind și avansul în sumă de 120 lei.

AMĂNUNTUL
CARE DĂ FARMEC ȚINUTEI —
— ACCESORIILE DE MAROCHINĂRIE
ȘI GALANTERIE !

Variat și bogat aprovizionate, magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă stau la dispoziție cu ultimele modele de galanterie (fulare, eșarfe, baticuri, cravate, cămăși) cu articole de marochinărie (cordoane, curele, poșete, geți), precum și cu încălțăminte modernă, comodă și durabilă, care se asortează cu ușurință la ținuta dv.

OMUL MODERN
ESTE DE NECONCEPUT
FĂRĂ SURSE DE INFORMARE !

Aparatul de radio este un mijloc de informare... documentat în orice domeniu de activitate dar și un tovarăș agreabil al orelor de destindere.

În magazinele de specialitate precum și la raioanele respective din marile magazine universale ale comerțului de stat, vă așteaptă ultimele radioreceptoare create de industria noastră electronică :

- MILCOV (cu 2 lungimi de undă, costă 500-586 lei) ;
- ROYAL (cu 4 lungimi de undă, costă 1190 lei) ;
- BRAHMS-stereo (cu patru lungimi de undă costă 2228 lei) ;
- BUCUR-stereo (cu patru lungimi de undă costă 3535 lei).

Radioreceptorul preferat îl puteți cumpăra și achitând numai 20% din prețul său de vânzare, restul sumei urmînd să fie plătită în 18 rate lunare.

STIMAȚI CUMPĂRĂTORI !

Colectivul Magazinului universal „Unirea” vă stă la dispoziție zilnic între orele 9-21;
în zilele de luni între 13-21 și duminica între 9-13.

Magazinul universal „Unirea” oferă cumpărătorilor săi, în cadrul celor opt niveluri de care dispune, o gamă variată de mărfuri de la ac și nasture, la ultimele tipuri de aparate electronice, astfel :

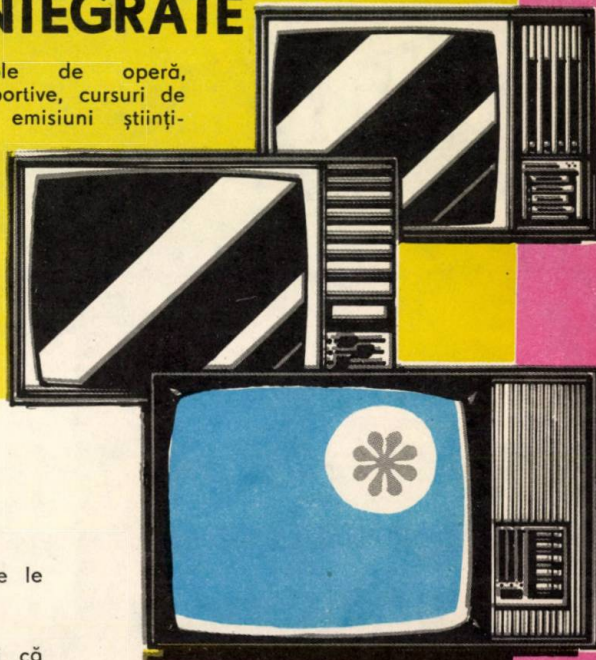
PARTER :	Cadouri și articole de cerere curentă
ETAJ I :	Totul pentru femei și copii
ETAJ II :	Garderoba bărbaților și tineretului
ETAJ III :	Pentru timpul nostru liber
ETAJ IV :	Pentru apartamentul nostru
ETAJ V :	Restaurant
ETAJ VI :	Cofetărie
SUBSOL :	Produse alimentare

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Un televizor în căminul dv. vă oferă posibilitatea să vizionați cele mai diverse emisiuni – filme, concerte, piese de tea-

tru spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni științifice ș.a.

Magazinele și raioanele de specialitate ale COMERȚULUI DE STAT vă prezintă :
TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE
produse ale întreprinderii
ELECTRONICA București

Iată câteva din avantajele de exploatare pe care le oferă noile tipuri de televizoare :

- **durată de folosință îndelungată**, datorită faptului că sint complet tranzistorizate ;
- **reducerea consumului de energie electrică cu circa 33 la sută** prin îmbunătățirile constructive și funcționale ;
- **funcționarea normală chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea**, datorită încorporării unui stabilizator în aparat ;
- **simplificarea operațiunilor de depanare**, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot înlocui cu ușurință.

În toate magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT televizoarele cu circuite integrate se pot cumpăra și cu plata în maximum 24 rate lunare, cu un acoto de 15 la sută din prețul de vânzare al aparatului.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preț lei	Aconto 15%	Rate lunare (24)
OLT	44 cm	2 920	438	103
SNAGOV	47 cm	2 920	438	103
SIRIUS	50 cm	3 050	457	108
SIRIUS	50 cm	3 100	465	110
DIAMANT	61 cm	3 600	540	128
LUX	65 cm	4 000	600	142

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștință celor interesați că pot contracta „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor”, care cuprinde în unul și același contract trei feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliu ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, materiale de construcții și multe altele.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială, furtună ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariția bunurilor cauzate de riscurile asigurate.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru urmările accidentelor întimplute la domiciliu : soții, precum și părinții și copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală **ADAS** plătește sumele datorate potrivit legii față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, **ADAS** plătește și sumele datorate cu titlu de dezdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurate ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

Prima de asigurare este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1.000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct, oricărei unități **ADAS**.

O.N.T., CARPAȚI" — BUCUREȘTI

ONT „CARPAȚI” BUCUREȘTI, prin serviciul său de Congrese vă oferă în București largi posibilități de organizare a unor expoziții filatelice cu participare internațională.

Organizatorii străini de expoziții filatelice, simpozioane și conferințe cu această temă pot apela la serviciile ONT „CARPAȚI” BUCUREȘTI, care pun la dispoziție săli moderne de expunere, cazare și alte servicii turistice.

Participanții la expozițiile filatelice, simpozioane și conferințe pe teme filatelice beneficiază de largi posibilități de destindere și agrement, spectacole de teatru, operă și balet, piscine, terenuri de sport.

Din București se pot organiza excursii pe frumoasa Vale a Prahovei, în Munții Carpați, la stațiunile de pe litoralul românesc ale Mării Negre, la mănăstirile din nordul Moldovei sau pe alte itinerare turistice de mare frumusețe și atracție.

O.N.T. CARPAȚI BUCUREȘTI

prin Agenția de excursii cu turiști români în străinătate

organizează în cursul anului 1979 excursii în străinătate, pe itinerare turistice de mare frumusețe și atracție, cu avion, tren, autocar, motonave. Astfel, la cerere se pot face înscrieri pentru excursii în grup sau individuale cu servicii asigurate în :

R.P. BULGARIA

- cu vizitarea principalelor localități : Sofia, Russe, Plevna, Tirnovo, Varna, Plovdiv etc.

R.S. CEHOSLOVACĂ

- aici putînd fi vizitate orașe ca : Praga, Bratislava, Brno, Karlowi Wary, precum și excursii combinate R.P.U. - R.S.C.

R.P. CHINEZĂ

- cu posibilități de vizitare a orașelor : Pekin, Hanceu, Sanhai, Souciu, Nanghing, Ianchow sau alte itinerarii care includ și localitățile : Kweilin și Canton. Durata excursiei : 18 zile - cu avion.

R. D. GERMANĂ

- excursii cuprinzînd : Berlin, Postdam, Leipzig, Weimar, Dresda, Magdeburg, etc.

R.P. POLONĂ

- în cadrul itinerarelor vizitîndu-se : Varșovia, Cracovia, Katowice, Wrocław, Poznan, Torun, Gdansk, - cu avion, tren, autocar.

U.R.S.S.

- Din multitudinea traseelor, redăm cîteva :
 1. București-Moscova-Leningrad-Moscova-București = 8 zile - avion.
 2. București-Kiev-Leningrad-Moscova-București = 12 zile - tren.
 3. București-Kiev-Leningrad-Riga-Moscova-București = 14 zile - tren.sau alte trasee turistice cu o durată de 5-8 zile.

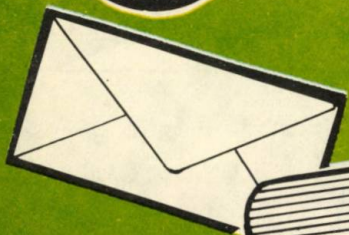
De asemenea, se pot organiza și excursii combinate în R.P.U. - R.S.C. - R.P.P. sau R.P.U. - R.S.C. - R.D.G.

13 zile pe ruta : București - Sofia - Budapesta - Praga - Berlin - Varșovia - Moscova - București

CROAZIERE : - pe Marea Neagră cu vizitarea frumoaselor localități de pe litoralul sovietic și bulgar : Constanța - Odesa - Yalta - Soci - Suhumi - Batumi - Varna - Constanța.

Pentru înscrieri și informații suplimentare vă puteți adresa Agenției de excursii cu turiști români în străinătate din București, str. Episcopiei nr. 2, telefon: 16.44.31, precum și Oficiilor Județene de Turism din țară, cu care ocazie vă veți putea documenta și asupra altor destinații și excursii prevăzute pentru anul 1979.

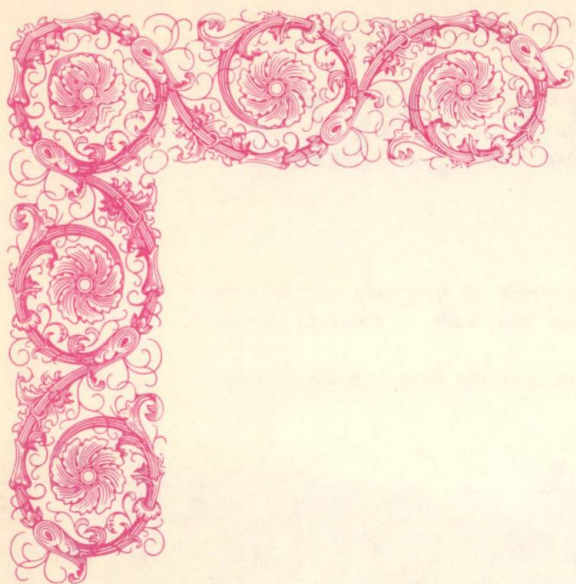
Vă recomandăm
să folosiți
serviciile librăriei

CARTEA PRIN POȘTĂ

Dacă doriți să vă procurați ultimele apariții editoriale sau anumite cărți de beletristică și de specialitate care vă interesează, apălați la serviciile librăriei „Cartea prin poștă”, unitate a cooperației de consum, care vă expediază la domiciliu cărțile solicitate.

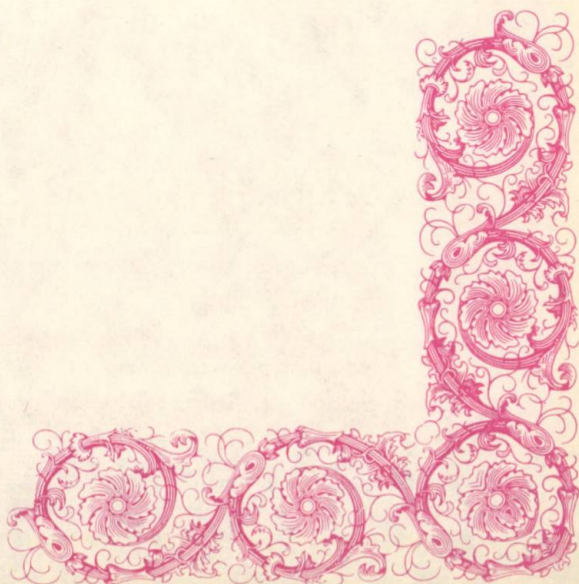
Este suficient să trimiteți o carte poștală indicind titlurile respective, pe adresa „**Librăria Cartea prin poștă**” str. Serg. Nuțu Ion nr. 8—12 sector 6, București, cod 76324.

Plata se face la primirea coletului.

Intreprinderea „ROMPRESFILATELIA“
urează cititorilor precum și tuturor
colaboratorilor săi :

„LA MULȚI ANI“

MEREU MODERNE ȘI DE BUNĂ CALITATE :

CONFECȚIILE:

În minimum de timp,
cu maximă exigență,
vă puteți procura de la magazinele și raioanele specializate
ale COMERȚULUI DE STAT cele mai moderne confecții pentru
femei, bărbați și copii.

Confecțiile sînt realizate cu mult gust, din materiale de calitate,
în culori și croială moderne.

Pentru toate vîrstele, pentru toate gusturile, articole din tricotate, comode, lejere la purtat, cu tușeu plăcut, în nuanțe pastelate și culori vesele.

Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT sînt bine aprovizionate cu toate sortimentele de tricotate : bluze, pulovere, jachete, veste, realizate din fire PNA, în culori uni sau dungi (grupate sau diferit dimensionate), în desene geometrice, în desene de inspirație folclorică sau desene care formează borduri și diverse garnituri.

1979

IANUARIE

L 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24 31
J 4 11 18 25
V 5 12 19 26
S 6 13 20 27
D 7 14 21 28

FEBRUARIE

5 12 19 26
6 13 20 27
7 14 21 28
1 8 15 22
2 9 16 23
3 10 17 24
4 11 18 25

MARTIE

5 12 19 26
6 13 20 27
7 14 21 28
1 8 15 22 29
2 9 16 23 30
3 10 17 24 31
4 11 18 25

APRILIE

L 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24
M 4 11 18 25
J 5 12 19 26
V 6 13 20 27
S 7 14 21 28
D 1 8 15 22 29

M A I

7 14 21 28
1 8 15 22 29
2 9 16 23 30
3 10 17 24 31
4 11 18 25
5 12 19 26
6 13 20 27

IUNIE

4 11 18 25
5 12 19 26
6 13 20 27
7 14 21 28
1 8 15 22 29
2 9 16 23 30
3 10 17 24

IULIE

L 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24 31
M 4 11 18 25
J 5 12 19 26
V 6 13 20 27
S 7 14 21 28
D 1 8 15 22 29

AUGUST

6 13 20 27
7 14 21 28
1 8 15 22 29
2 9 16 23 30
3 10 17 24 31
4 11 18 25
5 12 19 26

SEPTEMBRIE

3 10 17 24
4 11 18 25
5 12 19 26
6 13 20 27
7 14 21 28
1 8 15 22 29
2 9 16 23 30

OCTOMBRIE

L 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24 31
J 4 11 18 25
V 5 12 19 26
S 6 13 20 27
D 7 14 21 28

NOIEMBRIE

5 12 19 26
6 13 20 27
7 14 21 28
1 8 15 22 29
2 9 16 23 30
3 10 17 24
4 11 18 25

DECEMBRIE

3 10 17 24 31
4 11 18 25
5 12 19 26
6 13 20 27
7 14 21 28
18 15 22 29
29 16 23 30

La mulți ani!

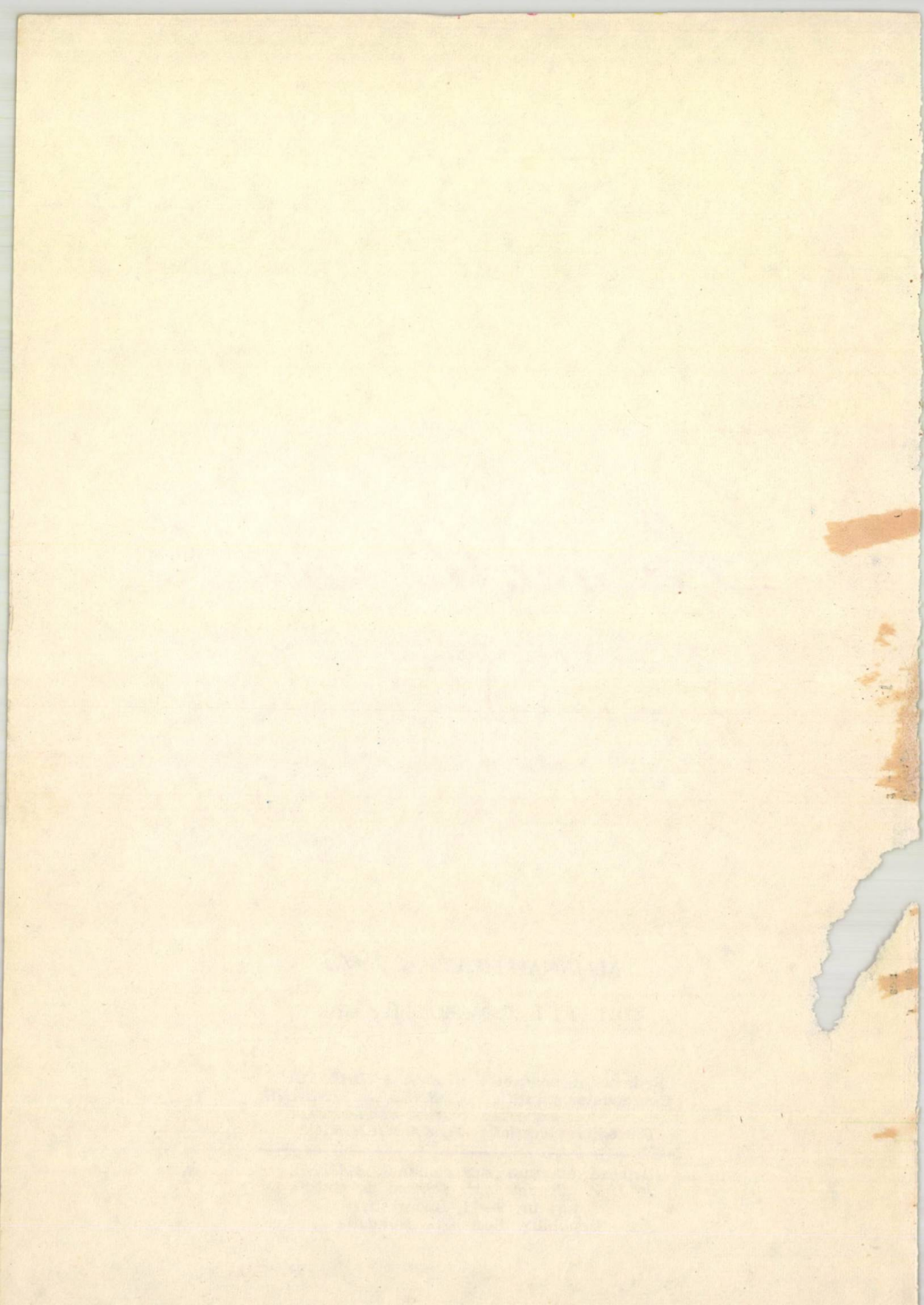
1979

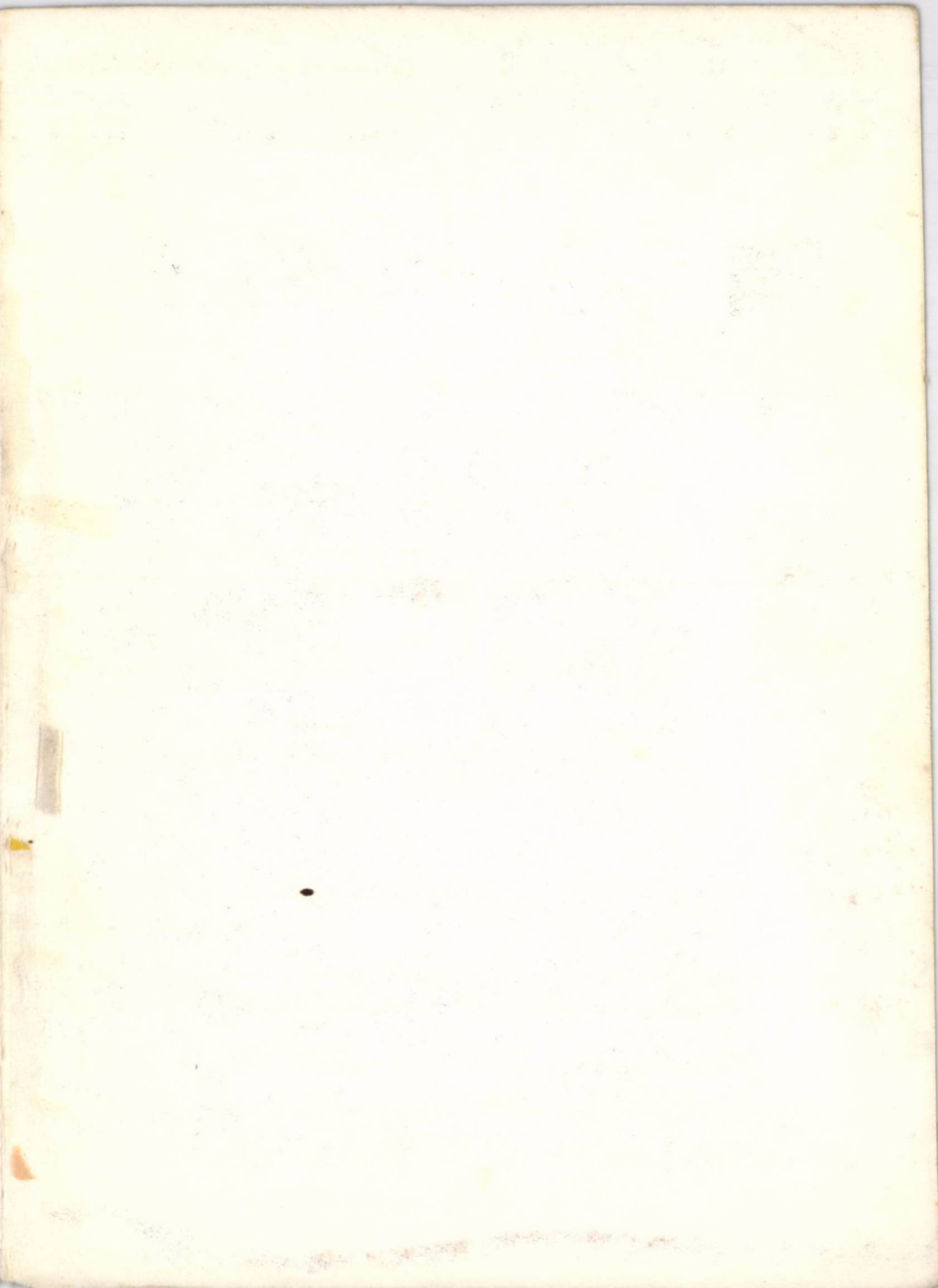
ALMANAH FILATELIC 1979

EDITAT DE „ROMPRESFILATELIA“

Redactor responsabil : ELENA ANDREESCU
Coordonator științific : CORNELIU SPINEANU
Coperta : SORIN PETRUȘEL
Prezentarea grafică : TOMA MICHINICI

Tiparul executat sub comanda 414/1978,
la I. P. „Filaret“, str. Fabrica de chibrituri nr. 9—11, București,
Republica Socialistă România

Rompresfilatelia

